

Матьясин бичсн Сэн Зэнг

Нүр үг

Бурхна өгх болсн Аврачнь Исус болжана гиж Матьясин бичсн Сэн Зэнгд келгдженэ. Бурхн эврэннь улстан Хуучн бооцанд өгсн андһаран Исусар дамжад күцэжэнэ. Эн Сэн Зэнг Исусин төрөд өссн евреймүдин төлө биш, цуг делкэн төлө болж харчана. Сэн Зэнг Исусин төрснэ туск келврэс эклнэ. Терүг кирслснэ болн Терүг сөрснэ йовдл үзүлгдженэ. Дэкэд Исус яһж ном тархаж, сурһж, һалильяд эмт эдгэж йовсна тускар бас терүнд бичэтэ бөөнэ.

Цааранднь Исус һалильяс Ерусалим тал зуульчлж йовсна тускар болн Терүнэ сүүлнк долан хонгин тускар Сэн Зэнгд келгдженэ. Хамгин чинртэнь Исусиг кирст хадад телүллһн болн Терүнэ эмдрлт болжана.

Сэн Зэнг Исусиг алдр багш гиж үзүлжэнэ. Зуг һанцхн Исус Бурхна Закаг цөөлһж чадх, Бурхна орн-нутгин тускар сурһхх күн. Терүнэ номин ик зууһинь тавн һол төрд хуваж болхмн.

1. Уул деер умшсн ном. Энүнд теңгрин орн-нутгин иргнэ авц-бәрцин, даалһврин, зөвин болн хөв-кишгин тускар бичэтэ (5–7 бөлгүд).

2. Арвн хойр сурһульчнриг шаж тархалһнд сурһлһн (10 бөлг).

3. Теңгрин орн-нутгин туск үлгүрмүд (13 бөлг).

4. Сурһульчнрин туск номин чинр (18 бөлг).

5. Эн делкэн чилгчин туск ном болн Теңгрин орн-нутгин ирлһн (24–25 бөлгүд).

Учр-утхин зура

Исусин төрлт болн Терүнэ белдвр 1.1 – 4.22

Бурхна орн-нутгин туск ном 4.23 – 7.29

Бурхна орн-нутгин һардлһ лавлһн 8.1 – 9.38

Сурһульчнриг шаж тархалһнд сурһлһн 10.1 – 11.1

Оппозицин эклц 11.2 – 12.50

Теңгрин орн-нутгин туск үлгүрмүд 13.1–58

Өвөрц йовдлмуд болн Исусин һардгч йосн 14.1 – 17.23

Сурһульч болсна үн 17.24 – 19.2

Оппозицин батрлһн 19.3 – 22.46
 Бурхна орн-нутг ирхин туск ном 23.1 – 25.46
 Исусин үкл болн эмдрлһн 26.1 – 28.20

Исусин уңг-тохм

1 Исус Христосин уңг-тохм: Исус Давидин болн Абрахамин тохмин үдл.

²Ицхакин эцкнь Абрахам бээж; Яковин эцкнь Ицхак, Йудан болн терүнэ дүүнрин эцкнь Яков. ³Пәрецин болн Зарахин эцкнь Йуда, экнь Тамар, Хецрона эцкнь Пәрец, Арамин эцкнь Хецрон. ⁴Аминадабин эцкнь Арам, Нахшона эцкнь Аминадаб, Салмона эцкнь Нахшон. ⁵Боозин эцкнь Салмон, экнь Рахаб, Йоведин эцкнь Бооз, экнь Рут, Ишайин эцкнь Йовед. ⁶Давид хаана эцкнь Ишай, Соломона эцкнь Давид, экнь нег күүкд күн (урднь тер Урийин аваль билэ). ⁷Рехабамин эцкнь Соломон, Абьяна эцкнь Рехабаб, Асапин эцкнь Абья. ⁸Ехошапатин эцкнь Асап, Ехорамин эцкнь Ехошапат, Узийин эцкнь Ехорам. ⁹Йотамин эцкнь Узий, Ахазин эцкнь Йотам, Хизекьян эцкнь Ахаз. ¹⁰Манашен эцкнь Хизекья, Амона эцкнь Манаше, Йошьян эцкнь Амон. ¹¹Ехояхина болн терүнэ дүүнрин эцкнь Йошья. Цуг эдн Вавилонд күчэр нүүлһснэ өмн бээсн бээж.

¹²Шалтэлин эцкнь Ехояхин, Зерүбәбелин эцкнь Шалтэль. ¹³Абихудын эцкнь Зерүбәбель, Эльякимин эцкнь Абихуд, Азорин эцкнь Эльяким. ¹⁴Цадкин эцкнь Азор, Ахьяма эцкнь Цадк, Элихудин эцкнь Ахьям. ¹⁵Элеазарин эцкнь Элихуд, Матана эцкнь Элеазар, Яковин эцкнь Матан. ¹⁶Йосипин эцкнь Яков бээж, цуг эдн Вавилонд күчэр нүүлһснэ хөөн бээдг санж. Йосип Марийин аваль бээж. Марийас Исус төрж. (Төрүг Бурхна илгәсн Аврач гиж нерәддг бээж.)

¹⁷Тиигәд Абрахамас авн Давид күртл цуг тооһарн арвн дөрвн үй бээж; Давидәс авн Вавилон тал күчэр нүүлһсн цаг күртл арвн дөрвн үй бээж, Вавилонд нүүж ирснәс авн Христос күртл бас арвн дөрвн үй бээж.

Исусин төрлһн

¹⁸Исус Христос иигж төрж һарсмн: Марий Йосипин келсн күүкн бээж. Тер хәрд һарад уга бээтлән гесндән Эрүн Сәкүснәс үр тееж. ¹⁹Төрүнэ күргн Йосип чик седклтә күн болсн төлөдән

Марийин тускар эмтн бичэ му сантха гийэд күүнд медүлл уга терүнэс салхар седж. ²⁰⁻²¹ Болв тиим ухан орхла, Бурхна элч зү-үднднь үзгдэд иигж келж:

– Давидин көвүн Йосип! Келсн күүкэн Марийиг орулж авхдан бичэ э, юңгад гихлэ тер Эрүн Сәкүснэс үрэн теев. Терүнэс көвүн хархмн, Терүнд Исус гидг нер өг, юңгад гихлэ, Эн Көвүн Эврәннь келн-эмтиг килнцэснь гетлгж аврхн.

²² Ээлдэчэр дамжад, Деед Эзнэ келсинь күцэхин төлө цуг эн тоот учрсмн. ²³ Ээлдэч: «Соңстн! Окн күүкн гесндэн үр теехэд көвү харх, тегэд Терүнд Эмануль гидг нер өгхмн», – гиж келж. (Эмануль гидг үг – Бурхн маднла гиж орчулгдна.) ²⁴ Йосип серв. Бурхна элчин заквриг күцөһэд, тер Марийиг гертэн орулж авв. ²⁵ Гергнэсн ууһн үрн хартл, Йосип дерэн хуваж авалян көндөсн уга. Көвүнд тер Исус гидг нер өгв.

Дорд үзгэс ирсн цецн улс

2 ¹⁻² Херод гидг хан бээсн цагт Йудьян Бетлехемд Исус төрж хархла, дорд үзгэс Ерусалимд цецн улс ирэд:

– Төрж харсн Йудья улсин Хан альд бээнэ? Дорд үзгт бидн терүнэ одынь үзлөвидн, терүнд сөгдхэр ирлөвидн, – гиж тедн келцхэв.

³ Энүг соңсад Херод хан икэр үүмв. Энүнлэ хамдан Ерусалимд кесг эмтн бас үүмж көндрв. ⁴ Цуг Йудьян гелнүгүдиг болн закана багшнриг Херод цуглулж авад:

– Христос альд төрх зөвтөв? – гиж теднэс сурв.

⁵⁻⁶ Тедн хөрүднь иигж келцхэв:

– Йудьян Бетлехем гидг хотнд, юңгад гихлэ, ээлдэчэр дамжулад: «Йудьян ик хотдудас чи, Бетлехем, Йудьян һазр, бичкн бишич. Юңгад гихлэ, Мини Израилин улсиг дахулж йовх Залач чамас төрж хархмн», – гиж бичэтэ.

⁷ Тиигхлэ Херод нууцар цецн эмтиг дуудж авад, одн харч ирсн цагиг теднэс медж авв. ⁸ Тедниг Бетлехем тал илгәһэд:

– Одад, Нилхин тускар кинэн кевэр медж автн, олж авсн цагтан нанд келж өгтн, би бас йовад Терүнд сөгднөв, – гив.

⁹⁻¹⁰ Хаана келсиг соңсчкад, эдн һарад йовв. Дорд үзгт үзсн одыг тедн үзэд йир икэр байрлв, тернь теднэ өмннь үзгдэд йовв, аш сүүлднь Нилх бээсн һазрт ирж деернь зогсв. ¹¹ Герт орж ирчкэд, Марийиг Нилхтөһинь үзэд, тедн өвдглж унад,

Нилх Көвүнд сөгдв. Эврәннь хаалһин уутан секэд, Терүнд алтн, сангин идэ, мирр* белглж өгв. ¹²Цааранднь тедн талдан хаалһар йовад, эврәннь орн нутгурн хэрцхэв. Юнгад гихлэ, Бурхн тедниг Херод тал бичэ одтн, гиж зүүднднь саглсн бөөж.

Египет нутгур зулж йовлһн

¹³Тедн һарч йовсна хөөн Йосипин зүүднднь Бурхна элч үзгдэд:

– Бос, Нилхиг эктәһинь авад, Египет нутгур зулж йовтн, нанас зэнг автлан тенд бөөтн; юнгад гихлэ, Херод Нилхиг алхар седх, – гив.

¹⁴⁻¹⁵Тер сөөһәр Йосип босад Нилхиг эктәһинь авад, Египет тал һарч йовв, Херодыг өнгртл тедн тенд бөөв. Ээлдәчәр дамжулж келсн Бурхна үгнь күцхин төлэ цуг эн тоот учрв. Ээлдәч: «Би Эврәннь Көвүһән Египетәс дуудлав», – гиж келсмн.

Бичкүдиг алһн

¹⁶Тер цагт Херод цецн әмтнд меклгдсән медчкәд цухлтж уурлад, Бетлехемд болн терүнә эргнд бөөсн шинкән һарсн бичкүдиг, нилхәс авн хө мөстә күртл алтха гиж зәрлг өгнә. Нилхдин насинь тер цецн әмтнәс медж авсмн. ¹⁷⁻¹⁸Еремья гидг әэлдәчәр дамжулад келсн тоотнь учрв: «Рамад ик орклһн, уульһн, һашута хәәкрлһн сонсгдна. Рахел геесн үрдүдтән зовж уульжана. Күн терүг тогтнулж чадш уга, юнгад гихлэ, үрднь үкж одв».

Египетәс хәрж ирлһн

¹⁹⁻²⁰Херодыг үкснә хөөн Бурхна элч Египетд бөөсн Йосипин зүүднднь үзгдэд:

– Бос, Нилхиг эктәһинь авад, Израилин һазрур йов, юнгад гихлэ, Нилхин әмнднь күрхәр седцхәснь үкж одцхав, – гив.

²¹Тер босад, Нилхиг эктәһинь авад, Израилин һазрт ирв. ²²⁻²³Йудьяд Херодын хөөн Архела гидг көвүнь хаана ширәд суусинь сонсчкәд, Йосип тиигәрән одхдан әәв. Тер зүүдндән ил

---

* *Мирр* – каңкнсн үнртә салм.

зэнг авад, Һалильян һазрт ирэд, Назарет гидг хотнд бөөршлв. Тиигэд «Назаретин күн гиж Тер нерэдгдх», гисн өөлдөчөр дам-жулж келсн тоот күцтхэ гиж, цуг эн учрв.

Уснд кирслһн

3¹⁻² Тер өдрмүдт уснд кирслдг Йохан ирэд, Йудьян көдөд Бурхна ном тархаж иигж келв:

– Тенгрин йосн өөрдв, тер учрар килнцтэ жирһлэн үлдэтн.

³Эөлдөч Эшья Йохана тускар кезэнэ иигж келсн: «Деед Эзнд хаалһинь белдтн, Терүнэ жиминь ястн, – гиж хээкрсн дун эжго көдөд сонсгдв». ⁴Йохан бийнь болхла, темэнэ ноосар гүрсн хувцта, хувцн деерэн арсн бүстэ бөөж, терүнэ иддг хотнь царцахас болн зерлг зөгин бал бөөж. ⁵Тиигхд Ерусалимас, Йудьяс болн Йордана эргндк һазрас олн эмтн терүн тал ирсн. ⁶Тедн эврәннь килнцэн медүлж келэд, Йордана уснд Йоханар бийән кирслдг бөөж.

⁷Бийән уснд кирслхәр ирсн паршмудыг болн цадукмудыг үзчкэд, Йохан теднд иигж келв:

– Хойр көлтэ моһас! Бурхна иргч цухлас зулж чадхит гиж кен танд келв. ⁸Эврәннь жирһл-бөөдләрн килнцтэ жирһлэн үлдөсөн үзүлтн! ⁹«Эцкимдн Абрахам», – гиһэд Бурхна цаажас зулж чадхидн гиж бичө сантн, юнгад гихлө, Бурхн эн чолудас чигн Абрахамд үрдүд төрүлж чадх гиж би танд келжәнэв. ¹⁰Модыг унг күртл чавчх сүк белн бөөнэ. Сән темс өгдго модыг Тер чавчад һалд хайна. ¹¹Тадниг килнцтэ жирһлэн үлдэсиг үзүлхин төлө Би тадниг уснд кирслжәнэв. Зуг мини ардас Ирж йовхнь нанас күчтэ, Тер танд Эрүн Сәкүс өгөд, тадниг һалд орулх. Би Терүнэ буршмгднь һар күрх зөв угав. ¹²Тер буудяһан севглхәр күрзән авчксн белн. Тегэд эврәннь буудяһан хашадан хураж тәвэд, өвсинь болхла, унтрдго һалд хаяд шатах.

Исусиг уснд кирслһн

¹³Тер цагт Һалильяс Исус Йордан һолын уснд бийән кирслхәр Йохан тал ирсн. ¹⁴Йохан болхла Терүг зогсаж келв:

– Би Танар уснд кирслгдх зөвтөв, юнгад Та Нан тал ирсмт?

¹⁵– Тиим болтха, юнгад гихлө, бидн тиигж Бурхна неквириг күцөх зөвтөвидн, – гиж Исус хәрүднь келв.

Тиигхлэ Йохан зөвөн өгв. ¹⁶Исус уснд кирслгдэд харв. Тер дарунь тенгр зааград, Бурхна Сэкүсн көглжрһн мет Терүн деер бууж ирсинь Йохан үзв.

¹⁷– Энтн Мини Хээртэ Көвүн, Тер Намаг байрлулна! – гисн дун тенгрэс сонсгдв.

Исусин сөрлһн

4 Тиигхд Исусиг эрлг сөртхэ гihэд Эрүн Сэкүсн көдэд дахулж авч ирв. ²Дөчн өдр сө уга Исус мацг бэрв, сүүлднь Исусин геснь өлсв. ³Тегэд эрлг Терүн тал өөрдж ирэд:

– Кемр Чи Бурхна Көвүн болхла, эн чолуд өдмг болтха гihэд кел, – гив.

⁴– «Һанцхн өдмгэр күн бийэн цадхаж ханһашго, зуг Бурхнас харсн үгэр күн цадхлң болх», гihэд бичэтэ, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁵Тер дарунь эрлг Исусиг Ерусалим балһснд авч ирэд, хол сүмин ора деер төвнө.

⁶– Кемр Чи, Бурхна Көвүн болхла, эн ора деерэс дорагшан һэрэдэд «Бурхн Эврәннь элчнртэн Чамаг эрвлэд хэлэтхэ гиж зэрлг болх. Тедн Чамаг һар деерэн авад теврэд йовх, тегэд көлчнь чолунд төрүц цокгдшго», гиж бичэтэ, – гihэд эрлг келв.

⁷– «Эврәннь Деед Эзн Бурхан бичэ сөрэд бэ» гиж бас бичэтэлм, – гihэд Исус келв.

⁸Дөкэд эрлг йир өндр уул деер Исусиг күргэд, делкән цуг орн-нутгудыг, теднэ байн зөөриг үзүлнө.

⁹– Кемр нанд сөгдхлөчн, цуг эн тоотыг Чамд өгнөв, – гиж эрлг келв.

¹⁰– Йов цааран Нанас, эрлг! «Эврәннь Деед Эзн Бурхндан сөгд, һанцхн Бурхндан цергл» гиж бичэтэ, – гihэд Исус хэрү өгв.

¹¹Тиигхлэ эрлг Исусиг үлдөһэд цааран йовж одна. Тер дарунь Бурхна элчнр ирэд, Исуст дөң болв.

Исус Һалильяд эклэд церглжәнэ

¹²Йоханыг түүрмд суулһсинь сонсад, Исус Һалильяд ирнө. ¹³⁻¹⁶«Зебулуниһ һазр Напталин һазр, нуурин өөр бээдг Йордана цаадк һазр, буру номта улсин Һалилья! Харһуд бээдг улс алдр

герл үзж. Үклин сүүдрт бөөдг улст герл тусж гилвкв», – гиж Эшья аэлдөчөр дамжулад келсн үг бүтгхэ гиж Исус Назаретиг үлдэхэд, Һалильян өөр Зебулуниин болн Напталиин һазрт бөөдг Капернамд бөөршлнэ.

¹⁷Тер цагас авн Исус:

– Теңгрин йосн өөрдв, тер учрар килнцтэ жирһлэн үлдэтн, – гиж Бурхна ном тархаһад зэнглдг болв.

Исус захсчриг дууджана

¹⁸Һалилья нуурин өөр йовж йовад, ах-дү хойриг Пётр гидг нертэ Шимониг болн терүнэ дү Андрейиг Исус үзв. Эдн захсчнр болад, нуурт гөлм хайжаж.

¹⁹– Намаг дахад йовтн. Эмтиг дуудж мөнк жирһлд орулдг таднд Би дасхнав, – гиж Исус теднд келв.

²⁰Тедн тер дарунь гөлмөн хайчкад, Исусиг дахад йовцхав. ²¹Цааран йовж йовад, талдан ах-дү хойриг, Зебедала көвүдиг Яковиг болн Йоханыг, теднэ эцктәһән Зебедала хамдан онһц дотр гөлмөн ясжахинь Исус үзэд, тедниг бас дуудв. ²²Ах-дү хойр эцкән, онһцан тер дарунь үлдөчкэд, Исусиг дахад йовцхав.

Исус Сән Зәңг тархажана

²³Исус цуг Һалильяр эргж йовв, хурлмудт Теңгрин йосна туск Сән Зәңг дасхж цөөлһв, эмтн дунд ямаран чигн гемтәһинь, чинәһән алдсинь эдгәв. ²⁴Цуг Сирий һазрар Исусин тускар зәңг тарв; Терүн тал чинәһән алдсн, олн зүсн гемтә, харһцдг, тәкрсн һарта, көлтә, хар сәкүснд эзлгдсн эмтиг авч ирцхәв. Исус цугтаһинь эдгәв. ²⁵Һалильяс болн Декаполас, Ерусалимас болн Йудьяс, Йордана цань бөөх һазрас чигн олн эмтн Исусиг дахж ирцхәв.

Уул деер умшсн ном

5 Эмтиг үзчкэд, Исус уул деер һарад суухлань, Терүнэ сурһульчнр Терүнд өөрдв. ²Исус тедниг сурһад иигж келв:

³– Бурхиг керглдг улс буйн-кишгтә! Эдн Теңгрин орна улс. ⁴Һашуджасн эмтн буйн-кишгтә! Бурхн тедниг төвкнүлх. ⁵Номһн зангтань буйн-кишгтә! Бурхна өгхәр бөөсиг эдн авх.

⁶ Бурхна дуриг күцэхэр шунж хээжэхнь буйн-кишгтэ! Бурхн тедниг хаңһах. ⁷ Өршэнгү седклтэнь буйн-кишгтэ! Бурхн тедниг өршэх. ⁸ Цевр уха-седклтэнь буйн-кишгтэ! Эдн Бурхиг үзх. ⁹ Эвинь олж хадһлдгнь буйн-кишгтэ! Эдниг Бурхн Эврәннь бүлд орулх. ¹⁰ Бурхна дуриг күцэснэс көлтэ көөгдсн улс буйн-кишгтэ! Эдн Теңгрин орнахн.

Герчлһнэс көлтэ көөлһн

¹¹ Нанас көлтэ тадниг му келэд, көөһэд, хов-худлар муурулж хутахла, тадн кишгтэт! ¹² Байсж байрлтн, ик ач тадниг теңгрт күлэжэнэ. Таднас урд бээсн ээлдэчнриг чигн бас тиигж көөлэ. ¹³ Орчлңгин давсн – тадн! Давсн амтан геехлэ, юуһар амтынь орулхмт? Амтн уга давсиг керго болсн төлэд, эмтнэ кел дор шивнэ. ¹⁴ Орчлңгин герл тадн! Уул деер бээсн балһсн эмтнэ нүднэс бултж чадшго. ¹⁵ Шам шатасн цагт күн терүг бүркхш. Герл өгтхэ гийһэд өргэд деегшэн тэвнэ. ¹⁶ Тиим кевэр тана герл олд тусж герлттхэ! Эмтн тана сэн үүл үзж, Теңгрин Эцкитн туурулх.

Закана туск ном:

1) Һол ном

¹⁷ Намаг Зака эс гиж ээлдэчнрин үгиг уга кехэр ирв гиж бичэ сантн. Уга кехэр биш, зуг йосндан күцэхэр Би ирлэв. ¹⁸ Юңгад гихлэ, теңгр һазр хойр бээтл, цугнь эс күцтл, заканас нег чигн бичкн үзг, нег чигн цег эвдшго гиж үндөн таднд келжэнэв. ¹⁹ Тегэд эн зааврмудас үчүкн гисн нег заавринь эвдсн, тиигж эмтиг дасхсн күн Теңгрин орнд чигн үчүкн чинртэ болх; цугинь йосндан күцәһэд, талдан эмтиг тиигж сурһсн күн Теңгрин орнд алдр нер зүүх. ²⁰ Кемр тадн ном цөөлһэчнрэс болн паршмудас даву сэн Бурхна дуриг эс күцэхлэ, Теңгрин орнд тусхн угат.

2) Цухлатын туск ном

²¹⁻²² «Кү бичэ ал, алачнр зарһла харһхмн», – гиж кезэнэ келсиг тадн соңслат. Зуг Би таднд келжэнэв, ахдан уурлжасн күн зарһд тусхмн; арһ уга күн гиж эврәннь ахан келсн күн Деед хургин зарһд тусх. Эврәннь ахан һөргтэ гиж му келдг күн

мөнк халд тусн гижэнэ. ²³⁻²⁴Тегэд, кемр чи Бурхнд бэрцэн бэрхэр ирхлэрн чини ах чамд хундлта бээснь тенд санандчнь орхла, бэрцэн үлдэчкэд, түрүлэд одад эврэннь ахтаһан эвцлд. Терүнэ хөөн ирэд, бэрцэн бэрүлж өг. ²⁵Кемр чамаг гемшэжэх күн зарһчд авч йовхар седхлэ, хаалһдан терүнлэ эвцлд. Эс гиж тер чамаг зарһчин харг өгх, зарһч чамаг харулчд өгх, тернь болхла чамаг түүрмд суулһх. ²⁶Лавта үнэр чамд келжэнэв: ялын сүл шаальган эс өгтлэн теднэс чи харшгоч.

3) Күүнэ авальта дерэн бичэ негдүл

²⁷«Күүнэ авальта дерэн бичэ негдүл», – гиж кезэнэ келсиг тадн сонслат. ²⁸Күүкд күн тал тачалтаһар хэлэсн эр күн болһн эврэннь уха-седклдэн күүнэ авальта дерэн негдүлв гиж Би таднд келжэнэв. ²⁹Барун нүднчн жилв хальдахла, салһад авад хайчк. Бүкл цогцарн мөнк халд орхин ормд нег мөчэр дутсн деер. ³⁰Барун харчн жилв хальдхла, тээрэд авад хайчк. Бүкл цогцарн мөнк халд орхин ормд нег мөчэр дутсн деер.

4) Залу гергн хойрин салһна туск ном

³¹Кемр кен чигн эврэннь гергнэсн салхларн, гергндэн салһна цаас өгтхэ гиж бас келгднэ. ³²Зуг Би таднд келжэнэв: күүнэ залута дерэн эс негдүлсн гергнэсн салсн залу күн ондан залута дерэн негдүлх учр авальдан өгчөнэ. Залуһасн салсн күүкд күүг авсн күн – күүнэ авальта дерэн негдүлсн күн болжана.

5) Андһарин туск ном

³³«Тэвсн андһаран бичэ эвд, тэвсн андһаран Бурхна өмн күцэ», – гиж кезэнэ келсиг тадн бас сонслат. ³⁴Би болхла, таднд келжэнэв: андһар төрүц бичэ тэв. Тенгр дуудж андһар бичэ тэв, юнгад гихлэ, тенгр – Бурхна ширэ. ³⁵Һазр дуудж андһар бичэ тэв, юнгад гихлэ, һазр – Бурхна келин түшг. Ерусалимиг дуудж андһар бичэ тэв, юнгад гихлэ, Ерусалим – Алдр Хаана балһсн. ³⁶Эврэннь толһаһарн бичэ андһарл, юнгад гихлэ, нег чигн үсиг цаһалһж эс гиж харлулж чадшгоч. ³⁷«Э» – гихэр седхлэ, «Э» – гитн; «Уга» – гихэр седхлэ, «Уга» – гитн. Энүн деер немж келснь эрлгэс харчана.

б) Өшөнө туск ном

³⁸⁻³⁹ «Кен чигн тана нег нүдитн сохлхла, терүнэ нүдинь сохлтн. Кен чигн тана шүдитн хамхлхла, терүнэ шүдинь хамхлтн», – гиж келсиг тадн соңслат. Би болхла таднд иигж келжэнэв: чамд му кесн күүнэс өшөһөн бичэ нек. Кемр чамаг му келэд барун халхарчнь ташхла, зүн халхан төвж өг. ⁴⁰ Чамла зарһцад, киилгичинь булаж авхар седсн күүнд деерк хувцан тээлж өг. ⁴¹ Кемр кен чигн чамаг эврэннь хаалһар күчэр нег дууна һазрт йовулхар седжэхлэ, чи терүнлэ хамдан хойр дууна һазрт йов. ⁴² Сурснд өгэд бэ, өгйөлхэр бээх күүнд уга гиж бичэ кел.

Эврэннь өшөтндөн дурта болтн

⁴³ «Хажудк күүһэн хээрл. Эврэннь өшөтндөн дурго бол», – гиж келсиг тадн соңслат. ⁴⁴ Би болхла таднд иигж келжэнэв: өшөтндөн дурта болтн, тадниг көөжөх эмтнэ төлө зальвртн. ⁴⁵ Тегэд Тенгрин Эцкин үрдүд болхит. Юнгад гихлэ, Тенгрин Эцк хар болн цаһан седклтэ эмтнд Эврэннь нарна герл өгнө, Бурхна үг соңсдг болн Терүнэ үг соңсдго эмтнэ толһа деер хуран асхрулна. ⁴⁶ Кемр тадн бийситн хээрлдг күүг хээрлдг болхла, ямаран ач авхмт? Алв хурадг эмтн бас тиигж эс кенү? ⁴⁷ Кемр ах-дүүнрлөһөн сэн бөөхлэ, ямаран өвөрц бөөдмб? Буру номта улс бас тиигж кенэлм? ⁴⁸ Тегэд Тана Тенгрин Эцклэ эдл буйн төгс болтн!

Бурхи-шажна керг-үүлүдин туск ном:

1) Өглһнэ туск ном

6 Бийән буульж эмтн үзтхэ гиж буйнч йовдлмуд кехән саглтн. Тиигж тадн Тенгрин Эцкэс ачлвран авч чадшгот.

² Тер учрар угатя яду улст өглһ өгсн цагтан: «Би өглэв», – гиж эмтнд медүлж бичэ хээкр. Хойр чирэтэ улс эмтн тедниг буульта гийһэд хурлд чигн, уульнцд чигн, тиигж кенэ. Тедн ачлвран авчксмн гиж Би таднд үнэртнь келжэнэв. ³ Угатя яду улст өглһ өгсн цагла, зүн һарчн барун һар ю кежэхинь бичэ медтхэ. ⁴ Чини өгснь нууц болтха. Нууц юмийг үздг Эцкчн лавта ачичнь хэрүлх.

2) Зальврдһна туск ном

⁵Бурхнд зальврһсн цагтан хойр чирэтэ улсиг бичэ дуратн. Тедн әмтн үзтхә гиж хурлд болн талвң болһнд зальврхдан дурта. Тедн ачлвран авчксмн гиж би таднд үнәр келжәнәв. ⁶Чи болхла зальврһсн цагтан эврәннь хорадан орж ирәд, үүдән хаачкад, эс үзгддг Эцкдән зальвр, чамаг нууцар зальвржахинь үзәд, Эцкчн лавта ачичнь хәрүлх. ⁷Зальврхларн, буру номта улс кевтәһәр олн үг бичә келтн. Олн үг келхлә, тедниг соңсх гиж тедн санна. ⁸Болв тедниг бичә дуратн, юнгад гихлә, Теңгрин Эцктн тадниг юм сурхин урдас таднд юн кергтәһинь Эврән меднә. ⁹⁻¹³Иигж зальвртн:

Мана Теңгрин эцк!
Нертн әрүн болтха!
Тана йосн иртхә!
Теңгрт бүтсн таалтн
Һазр деер бүттхә!
Эркн кергтә өдмг
Эндр өдрт илгәһит!
Яһж бидн күүнә килнц тәвнәвидн,
Тиигж Та килнцмдн тәвүлит!
Сөрдг юмнла бичә харһулыт!
Эрлгәс гетлгит!

¹⁴Кемр тадн әмтнә килнцинь тәвж өгхлә, Теңгрин Эцктн чигн тадна килнц тәвж өгх. ¹⁵Болв кемр тадн әмтнә килнцинь тәвж эс өгхлә, Теңгрин Эцктн чигн тадна килнц тәвж өгшгә.

3) Мацгин туск ном

¹⁶Мацг бәрһсн цагтан хойр чирэтэ улс кевтәһәр үрүдһсн бәәдл бичә һартн, юнгад гихлә, тедн яһж мацг бәржәхән әмтнд үзүлхәр тиим үрүдһсн бәәдл һарна. Эдн ачлвран авчксмн гиж би таднд үнәр келжәнәв. ¹⁷Чи болхла, мацг бәржәхән әмтнд үзүлшгоһар чирәһән уһаһад, толһаһан самлчк. ¹⁸Әмтнд эс үзгддг Эцкчн терүг медтхә. Тиигхлә нууцар кесн юмиг үздг Эцкчн лавта ачинь хәрүлх.

Тенгрин зөөр

¹⁹Назр деер бээж, зөөрэн бичэ хоршулж хадһлтн. Энд гүр болн зев цугинь идж үрэнэ. Хулхачнр гер дотр орад, хулха кенэд зөөритн авчкна. ²⁰Тадн болхла тенгр деер зөөрэн хоршулж хадһлтн. Тенд гүр чигн, зев чигн идж үрэшго, хулхачнр олж хулхалж чадшго. ²¹Тана зөөр бээсн назрт седкл-санантн бээнэ! ²²Нүдн – седклин герл мөн. Нүднтн цевр* болхла, седклтн бүклдэн герлтэ болна. ²³Нүднтн бузр** болхла, седклтн бүклдэн бузр болна. Тана дотрк герл харнһу болхла, харнһу гисн ямаран болхмб?

Бурхи болн зөөр

²⁴Хойр эзнд күн заргдж чадшго: Тер негнднь дурго болад, наадкднь дурлх, эс гиж негнднь үнн седклэрн заргдж, наадкинь оньгтан авшго. Бурхнд болн зөөрт дегц церглж чадшгот.

²⁵Тер учрар: ю уухмб? ю идхмб? гиж эмд бээхин төлө ю өмсхмб? гиж бий цогцин төлө бичэ үүмэд бээтн! Эмн жирһл хотас деер биший? Бий цогц хувцнас деер биший? ²⁶Тенгр деер ниссн шовудыг сээнэр хэлэтн! Тедн тэрхш, хадхш, урһцинь хураж авхш. Тана тенгрин Эцк Эврэн тедниг лавтаһар тежэжэнэ! Тадн эн шовудас үлү деер бишийт? ²⁷Үүмэд бээж тадн дундас күн эмн жирһлэн бичкн зуурт утдулж чадхий?

²⁸Хувцна тускар яһад зовад бөөдмтэ? Теегин бамб цецгэс яһж урһдгинь хэлэлт! Тедн көлсән асхрулж көдлхш, утц ээрхш. ²⁹Зуг Соломон хан ик алдр бээсн бийнь тер цецгәһэс үлү сээхн хувц өмсэд уга билэ гиж Би таднд келжәнэв. ³⁰Кемр эндр урһдг маһдур бешд хайгддг ноһаг Бурхн тиигж хувцлдг болхла, тадниг, баһ итклтэ улсиг, энүнэс үлү хувцлх!

³¹Тер учрар «Ю идхмб? Ю уухмб? Ю өмсхмб?» гиж бичэ үүмэд зовад бээтн. ³²Тертн буру номта эмтнэ төр килмж. Цуг энүг таднд кергтәһинь Тенгрин Эцктн медэд бээнэ. ³³Хамгин түрүнд Бурхна йосиг хээтн, Терүнэ таалыг күцэхэр шунтн. Наадкинь болхла Бурхн немж өгх. ³⁴Тегэд чигн маһдурк өдрин тускар бичэ үүмэд зовад бээтн. Өдр болһн эврәннь керг килмжтэ, эндрк кергт маһдурк керг бичэ немтн.

* *Нүдн цевр* – өгөнч күн.

** *Нүдн бузр* – хатуч күн.

Кү бичэ гемшэти

7 Кү бичэ гемшэти. Тадниг Бурхн гемшэхн уга. ²Ямаран кевэр эмтиг гемшэнэт, тиим кевэр тадниг Бурхн гемшэх. Ямаран кемжэхэр кемжэлнэт, тиим кемжэхэр тадниг кемжэлх. ³Ахиннь толһадк өвс үзэд бээж, эврэннь толһадк өвр яһад эс үздмч? ⁴«Ах минь, толһаһасчн өвс һарһж хайнав», – гиж келнчн яһж кендрж келдмб? Чини толһа деер өвр бөөнөлм. ⁵Хойр чирэтн! Түрүлэд эврэннь толһа деерк өвр авч хайчкад, тегэд ахиннь толһадк өвс яһж авч хайхинь медхич. ⁶Хар нохасд үнтэ зөөрэн хайж бичэ өгтн. Тедн хэрү эргэд тадниг шүүрэд зуучкх. Һахан чикнд сувсан бичэ өлгтн. Тедн өлгситн келдэн шивэд, ишкэд үрөчкх.

Сурти, хээти, үүд цокти!

⁷Сурад бээти – сурситн өгх. Хээһэд бээти – хээсэн олж авхит. Үүдинь цокжати – таднд тээлж секх. ⁸Сурад бээсн күн – сурсан авчана. Хээһэд бээснь – хээсэн олжана. Үүд цокжаснд – тээлж секжэнэ. ⁹Көвүнтн өдмг сурхла, кен тад-нас чолу өгхмб? ¹⁰Көвүн заһс сурхла, эцкнь моһа өгхий? ¹¹Кемр тадн килнцтэ болвчн үрдэн яһж белг өгхинь сөөнөр медхлэ, энүнэс үлү кедү сэн белг тана теңрин Эцктн сурсн өмтнд өгх!

¹²Ямр чигн кергт тана өмн өмтн яһж бийэн бэртхэ гинэт, тиим кевэр тадн чигн теднэ өмн бийэн бэртн. Энүг Закан болн ээлдэчнрин дегтрмүд сурһна.

Чик хаалһар йовти

¹³Уутьхн үүдөр орж йовти. Үклин амн өргн, хаалһнь амр. Олн өмтн түүгэр йовна. ¹⁴Өмн-жирһлин амн уутьхн, хаалһнь кецу. Терүг олдгнь йир цөн.

Кесн үүл эзэн үзүлдэ

¹⁵Худл ээлдэчнрэс бийэн саглти! Тедн хөөнэ бээдл зүүсн махч чонмуд мет. ¹⁶Тадн тедниг кесн үүлэрнь медж авхит. Көг-лэс уста үзм, хатханчгас инжр цуглулж болхий? ¹⁷Тер учрар сэн модн сэн темс өгнэ. Му модн – му темс өгнэ. ¹⁸Сэн модн

му темс өгхш. Му модн – сэн темс өгдмн биш. ¹⁹ Сэн темс өгдго модн болһниг чавчад шачасн һалд хайчкна. ²⁰ Тер учрар худл аэлдэчнриг теднэ кесн үүлэр медж авхит. ²¹ «Деед Эзн! Деед Эзн!» – гиж дуудсн әмтнәс цугнь Тенгрин Ордн орхш. Зуг Тенгрин Эцкимм заасинь күцәдг күн Тенгрин ордн орх.

²² Зарһин өдрт олна ик зунь:

– Деед Эзн! Деед Эзн! Тана нерн деерәс бидн номитн тархадг әс билүвидн? Тана нерн деерәс хар сәкүсдиг көөж һарһдг әс билүвидн? Тана нерн деерәс кесг өвәрцс кедг әс билүвидн? – гиж келх.

²³ Зуг Би хәрүднь:

– Би тадниг төрүц меддго биләв. Му кедг улс! Нанас хооран йовтн! – гиж келхүв.

Ухата болн эргу тосхач

²⁴ Тер учрар, эн Мини үг соңсад, келсим күцәдг күүг хад чолун деер гер бәрсн ухата күүнлә дүнцүлж болхмн. ²⁵ Хар салькн кәдләд, хур икәр орад, һолын усн деврәд, тер герин орад асхрв. Зуг гер чолун деер бәәсн төләд, ормасн төрүц кәндрсн уга.

²⁶ Зуг Мини үг соңсад, келсим күцәдго күүг элсн деер гер бәрсн ухан уга күүнлә дүнцүлж болхмн. ²⁷ Хар салькн кәдләд, хур икәр орад, һолын усн деврәд, тер герин орад асхрна. Гернь хольврад хамхрад одна, – гиж Исус сурһв.

²⁸ Исус үгән төгсәхлә, әмтн терүнә номд икәр өврцхәв. ²⁹ Исус закана багшнрла әдл биш Бурхна йос бәрдг күүнлә әдл сурһв.

Исус гемтә күүг әдгәжәнә

8 Исус уул деерәс бууж ирхлә, оln әмтн Терүг дахж йовцхав. ² Генткн арсна гемтә күн Исус тал өөрдәд сөгдәд келв:

– Деед Эзн мини! Намаг гемәсм цеврлх саната болхла, буйн болтха, цеврлтн!

³ Исус һаран күргәд:

– Чамаг цеврлх санатав, цеврлгд! – гиж келв.

Тер дарунь күн арсна гемәс цеврлгдж әдгв.

⁴ – Хәлә! Энүнә тускар күүнд бичә кел! Гелнгд олад бийән үзүл. Дәкәд Мошен закар әдглһнә тәкл тәк. Терүгәрн чи әмтнд әдгсән медүлхич, – гиж Исус аштнь келв.

Рим цергин хардачин зарциг эдгэлһн

⁵⁻⁶ Исус Капернамд ирхлэ, рим цергин хардач Исус тал өөрдэд ээрж келв:

– Деед Эзн минь! Мини зарц гертм икэр зовж гемтэ бээнэ, хар, көлнь тэкрж.

⁷ – Би ирэд зарчичинь эдгэнэв, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁸ – Деед Эзн, Таниг герүрн орулх чигн нанд зөв уга. Зэрлг болж нег үг келтн, зарцм дарунь эдгэд одх. ⁹ Би эврэн күүнэ медэнд бээнэв, мини медэнд чигн цергчнр бээнэ. Негнднь би: «Йов», – гинэв тер йовна; дарукднь: «Нааран йов», – гинэв тер ирнэ. Зарцдан: «Энүг ке, терүг ке», – гиж келнэв, тер мини келсэrm бээнэ.

¹⁰ Исус терүнэ келсн үг соңсчкад икэр өврэд:

– Израиль нутгт тиим ик сүзг би үзэд угав, – гиж таднд келжэнэв. ¹¹⁻¹² Соңстн! Үндэн болхла, оln эмтн дорд үзгэс болн барун үзгэс байр нээрин ширэн өөр Абрахамла, Ицхакла, Яковла хамдан тенгрин орнд ирж суух. Тенгрин орнд суух зөвтө талдан эмтн болхла, тендэс харнһу назрур көөгдх. Тер улс тенд ик зовлн эдлэд шүдэн хэврх, икэр оркрж уульх, – гиж.

¹³ Исус хажудк йовсн улст келэд, дэкэд:

– Герүрн хэр. Чини итклэр болтха, – гиж римин цергин хардачд хэрү өгв.

Тер кемд зарцнь гемэсн эдгв.

Исус оln амтиг эдгэжэнэ

¹⁴⁻¹⁵ Исус Пётрин герүр ирхлэ, тенд Пётрин хадм экнь ик халута кевтж. Исус терүнэ харинь авхла, күүкд күүнэ халунь дарунь уурч одв. Тер босад Исуст хот белдв. ¹⁶⁻¹⁷ Асхар Исус тал кесг хар сэкүсэр эзлгдсн амтиг авч ирцхэв. Исус үгэрн хар сэкүсдиг харһж көөһэд, кесг оln-зүсн өвчтэ амтиг эдгэв. Эшья ээлдэчин: «Мана өвчиг эн бий деерэн авад, гем зовлңиг даасмн», – гисн үгмүд күцх зөвтэд тиим юмн учрсмн бээж.

Исусиг дахлһна тускар

¹⁸ Исусин хажуд оln эмтн зогсла. Тедниг үзэд, Исус сурһульчнртаһан нууриг һатлад, телтр көвэ тал йовхм гив. ¹⁹ Нег ном цөөлһөч Исус тал өөрдөд:

– Багш! Таниг альд эс йоввчн би дахж йовх санатав, – гив.

²⁰ – Арат эврэннь нүктэ, шовун эврэннь үүртэ, Нанд, Күмни Көвүнд толһаһан түшэд амрх һазр уга, – гиж Исус хэрүднь келв.

²¹ Терүнэ нег сурһульч:

– Деед Эзн, герүрн хэрэд өнгрсн эцкэн оршаһад ирх зөв нанд өгит, – гиж келв.

²² – Намаг дахад йов! Үксн эмтн эврэннь үксн күүһэн оршат-ха, – гиж Исус хэрү өгв.

Исус салькиг болн усиг тогтнулжана

²³ Исус оңһид орв. Ардаснь сурһульчнр дахад бас оңһид дотр орцхав. ²⁴ Генткн салькн көдлэд, усна дольган деврэд, оңһициг шивэд бөөв. ²⁵ Исус унтж кевтж. Сурһульчнр өөрдэд Терүг серүлв.

– Деед Эзн, бидн чивн гижәнэвидн! Харсж авртн мадниг! – гиж тедн хээкрцхэв.

²⁶ – Яһсн аэмтхэ, баһ сүзгтэ улсвт! – гиж Исус хэрүднь келв.

Тер босад, салькиг болн нууриг хөрж тогтнулв. ²⁷ Салькн, усн көдлхэн уурв. Эргндк бөөдл тогтнв. Сурһульчнр икэр өврэд хоорндан келцхэв:

– Салькнд болн уснд Эн зэрлг болна, теднь үгинь сонсна. Кен гидг күнв эн?

Исус хар сәкүстә хойр күүг эдгәжәнә

²⁸ Исус нууриг һатлад телтр көвөд бөөсн Гадарен гидг һазрт күрэд ирхлэ, хар сәкүстә хойр күн үкәрәсн һарад Терүнэ өмн зогсцхав. Тедн ик аэмшгтэ, догшн бөөж. Эмтн теднәс аәһәд тер хаалһар йовдго санж.

²⁹ – Бурхна Көвүн, юн кергтәв Чамд? Чи мадниг эртәснь зовахар ирвч? – гиж тедн му дууһар хээкрлдцхэв.

³⁰ Теднә бөөсн һазрас ик хол биш һахас идшлжәж.

³¹ – Кедр Чи, мадниг көөхлэ, эн һахасд мадниг орул! – гиж хар сәкүсд Исус келәд ээрцхэв.

³² – Йовтн тиигәрән! – гиж Исус хэрүднь келхлэ, хар сәкүсд тер хойр күүнәс һарад, һахасиг эзлцхэв.

Тер дарунь һахас ормасн өсрэд, ик уулын кецәс гүүһәд, уснд унад үкж одцхав. ³³ Һахас хәрүлсн эмтн зулад гүүлдцхэв. Тедн хажудк хотнд ирәд, хар сәкүстә хойр күүнә тускар цугинь келцхэв. ³⁴ Тегәд хотна оln эмтн Исусин өмнәс һарцхав. Эн һазриг үлдәж цааран йов, гиж тедн Исусиг үзәд келв.

Исус нар-көль тэкрсн күүг эдгэжэнэ

9¹⁻² Исус сурхульчнрла оңиц дотр орад, нууриг батлад, эврэннь хотнур ирв. Нег цөөкн күн Терүн тал нар-көль тэкрсн күүг девскртэһинь авч ирв. Исус теднэ итклинь үзэд:

– Байрл! Килнцн тэвгджэнэ, – гиж гемтэ күүнд келв.

³Тииглэ ном цөөлхэчнр: «Эн күн Бийэн Бурхнд тоолжана. Эн Бурхна тускар му келжэнэ», – гиж дотран санцхав.

⁴Исус теднэ ухаһинь медэд:

– Седклтн юнгад тиим му ухата болна? ⁵Ю келхд амр: «Чини килнцн тэвгджэнэ» эс гиж «Босад йов»? ⁶Би, Күмни Көвүн, эмтнэ килнц тэвж өгх йостав гиж таднд медүлхин төлэ эн күүнд иигж келжэнэв: Бос, эврэннь девскрэн авад герүрн хэр.

⁷⁻⁸Тернь босад герүрн йовв. Энүг үзсн эмтн икэр сүрдв. Тедн тиим йос күүнд өгсн Бурхиг магтж туурулв.

Исус Матайг дууджана

⁹Исус цааранднь йовж йовад тамһин герин өөр суусн нег кү үзв. Тер Матай бөөж.

– Намаг дахад йов, – гиж Исус тер күүнд келв.

Тернь босад Исусин ардаснь йовв. ¹⁰Исусиг Матайин герт хот уужасн цагт тиигэрэн алв цуглулдг болн кесг килнцтэ улс ирцхэв. Тедн Исусла хамдан хот ууһад нээрлцхэв. ¹¹Энүг үзсн паршмуд Исусин сурхульчнрас:

– Багштн алв цуглулдг килнцтэ улсла яһад хот уужахмб? – гиж сурцхав.

¹²Теднэ келсиг сонсад, Исус:

– Эрүл-менд күүнд биш, гемтэ күүнд эмч кергтэ. ¹³«Бэрц бэрхин ормд өршэнгү болтн», гисн үгмүд ямаран учртаһинь йовад медтн. Чик седклтэ эмтиг биш, килнцтэ эмтиг дуудхар Би ирүв, – гив.

Мацг бэрлнэ тускар

¹⁴Йохана сурхульчнр Исус тал ирэд:

– Бидн болн паршмуд мацг бэрнэвидн, Тана сурхульчнр мацг яһад эс бэрнэ? – гиж сурцхав.

¹⁵ – Хүрмд ирсн гиичнр күргнэ өөр гейүрэд бөөхлө, сэн болхий? Зуг цагнь ирхлө, күргн теднэс салһж авгдхла тер цагт тедн мацг бөрх. ¹⁶ Хуучрад салврж одсн хувцнд шин халас тэвхш. Шин тэвсн халасн хуучн хувциг цааранднь теслх, шуурхань улм икдх. ¹⁷ Тер мет күчэн авчах чаһриг хуучн бөрвд кедмн биш. Бөрвнь шуурад үрх, чаһрнь асхрх. Күчэн авчах чаһриг шин бөрвд кедмн. Тиигхлө чаһрньчн, бөрвньчн үрл уга бүтн бөөх, – гиж Исус хэрү өгв.

Күүкиг амдрүлһн болн өвчтө күүкд күүг эдгэлһн

¹⁸ Исусиг үгэн келжэхлө, Йудья улсин толһачнрин негнь өөрдөд, Исусин өмн сөгдөд:

– Мини күүкм шинкэн өнгрж одла, буйн болтха күүкндм харан күргэтн. Тер амдрх! – гив.

¹⁹ Исус ормасн босад сурһульчнрла хамдан тер толһачиг даж йовв. ²⁰ Генткн нег күүкд күн Исусин ардас өөрдөд, хувцна хормаднь харан күргв. Тер күүкд күн арвн хойр жилдөн цусн харлһна гемэр зовад гемндг бөөж. ²¹ «Кемр хувцна хормаднь харан күрхлө, дарунь эдгхв», – гихэд тер дотран ухалв. ²² Исус ардаран эргж хэлөһөд, тер күүкд күүг үзөд:

– Байрл! Итклчн чамаг аврав, – гив.

Тер кемд күүкд күн гемөсн эдгв. ²³ Исус толһачин герт ирэд, бүрө-бүшкүрчнриг, һашудж уульсн-дуулсн олн эмтиг үзөд:

²⁴ – Һартн эндэс! Күүкн өнгрсн уга. Күүкн унтж кевтнө, – гив.

²⁵ Эмтн Исусар наад бэрэд инэлдцхэв. ²⁶ Эмтиг һарһж йовулад, Исус герин хорад орад, күүкиг һараснь авхла, тернь босв. Эн өвөрцин туск зэнг эргндк һазрар тарв.

Хойр сохр күүг эдгэлһн

²⁷ Исус бөөсн һазрасн һарч йовхла, хойр сохр күн Терүг дахв.

– Давидин Көвүн* хээрлич мадниг! – гиж тедн хээкрцхэв.

²⁸ Исусиг нег герт орж йовхла, хойр сохр күн Исус тал өөрдв.

– Намаг нүднэ хара орулж чадх, гиж иткжэнт? – гиж Исус сурв.

– Иткжөнөвидн, мана Деед Эзн, – гиж тедн хэрүднь келцхэв.

²⁹ – Таднд итклэр болтха! – гиж Исус келэд теднэ нүднд харан күргв.

---

* Давидин көвүн гиснь – Давидин тохмта күн.

Тедн үздг болв.

³⁰— Хэлэтн, Мини тускар күүнд бичэ келтн, — гиж Исус теднд зэрлг болв.

³¹Зуг тер хойр эдгсн күн нарч йовад, эргндк назрар Исусин тускар эмтнд зэнглв.

Келн уга хар сэкүстэ күүг эдгэлн

³²Тедниг йовж одхла, Исус тал келн уга хар сэкүстэ күүг авч ирв. ³³Хар сэкүсиг көөсн хөөн келн уга күн келдг болв. Эмтн икэр алң болцхав.

— Тиим өвөрц йовдл эн Израилин назрт одачн учрад уга билэ, — гиж тедн келцхэв.

³⁴— Эн эрлгин күчэр хар сэкүсдиг көөнэ, — гиж паршмуд келдг бөөсмн.

Исус эмтнд сана зовжана

³⁵Исус балһсн, хотн болһнар йовад, хурлд эмтиг сурһад, Бурхна йосна тускар Сэн Зэнг цөөлһж тархаһад, эмтиг олн зүсн гемес эдгэдг бөөсмн. ³⁶Исус олн эмтиг үзэд, теднд санань зовв, юнгад гихлэ, тедн хөөч уга тарж одсн хөд мет муурсн бөөдлтэ бөөж.

³⁷⁻³⁸— Хурах урһц ик, көдлэчнр баһ. Тэрсн тэрэг хурах, хадх көдлэчнриг илгэтхэ гийһэд хадһна Эзнд зальвртн! — гиж Исус эврәннь сурһульчнртан келсмн.

Арвн хойр апостолмуд

10 Исус эврәннь арвн хойр сурһульчнриг дуудж авад, ямаран чигн гемиг эмнж эдгэдг болн хар сэкүсдиг көөж нарһдг йос теднд өгв. ²Арвн хойр апостолмудын нерд эн: Пётр гидг нертэ Шимон, терүнэ дүнх Андрей, Зебедана көвүн Яков, терүнэ ахнь Йохан, ³Пилип, Бар-Толма, Томас, алв цуглуулдг Матай, Алпана көвүн Яков болн Тадда, ⁴зилот гидг багин гешүн Шимон болн Йуда Искериот (тер Исусиг урвсн билэ).

Исус арвн хойр апостолмудтан даалһвр өгчэнэ

⁵Эн арвн хойриг Исус илгәһэд, иигж зааж келсмн:

— Буру номта улсин назрас хол йовтн! Шамарьян хотнд бичэ ортн! ⁶Төөрсн хөд болсн Израилин улс тал одтн! ⁷«Тенгрин

йосн өөрдв!» – гиж номан делгүүлтн! ⁸Өвчтөһинь эдгэтн. Насан барсинь эмдрүүлтн. Арсн гемтэ улсиг цеврүүлтн! Хар сәкүс-диг көөж харһтн! Өңгәр авсн төлөд өңгәр өгтн! ⁹⁻¹⁰Хаалһд харч йовад, алтта, цаһан улан мөңгтэ кетч, уут, селвх хувц, өмсх буршмг, хаалһин тайг чигн авч бичэ харһтн! Көдлжэх күн көлсән авх ачта! ¹¹Ямаран чигн балһснд эс гиж хотнд орж ирхлэ, итклтэ күүг хээтн. Тер һазрас эс харһтл эн күүнэ герт бээтн. ¹²Амулң менд бээтн, – гиж гертксинь йөрөтн. ¹³Кемр тер гер-бүл тиим бөөх ачта болхла, тадна йөрөл бүтх! Кемр тер гер-бүл тиим бөөх ач уга болхла, тадна йөрөл бүтхн уга! ¹⁴Кемр тадниг күн герүрн орулж эс авхла, тадна келсиг эс сонсхла, тер гертэс эс гиж хотнас цааран харч йовад, тавгасн шора сажтн! ¹⁵Зарһин өдрлэ Содомин болн Гоморин һазрас үлү күчр күнд зовлң тедн эдлх гиж Би үнэр келжәнэв.

Иргч көөлһнэ тускар

¹⁶Би тадниг зерлг чон дунд бөөх хөд мет йовулжанав. Моһа мет гүн ухата, көглжрһн мет нүл уга болтн! ¹⁷Эмтнэс саглж йовтн. Тедн тадниг бәрж авад, зарһд авч ирх. Хурлмудт маляһар цокж цаажлх. ¹⁸Нанас көлтэ тадниг хаадудт, ахлачнрт авч одх. Тадн Мини тускар теднд болн буру номта улст герчлхт. ¹⁹Тадниг зарһд авч одхла, ю келхән, яһж келхән бичэ зовтн. Тер цагт ю келхинь таднд заагдх. ²⁰Юңгад гихлэ, тадн бийстн биш Эцкинтн Сәкүсн тадна келэр келх. ²¹Ах дүүһән, эцк үрән үкллэ харһулх. Үрдүд эцкнрин өмнэснь буцлг өргэд, өмнэснь салһх. ²²Нанас көлтэ күн болһн таднд дурго болх. Экнэс авн сүл күртл тесснь авргдх! ²³Тадниг нег хотнас көөхлэ, талдан хотн тал зулж гүүтн. Израилин хотн болһниг эргж күцтл, Күмни Көвүн лавта күрэд ирх, – гиж таднд үнэр келжәнэв.

Исусас көлтэ зовлң

²⁴Сурһульч багшас, зарц эзнэс деер болж чадшго. ²⁵Сурһульч багшла эдл, зарц эзнлэ эдл болхла, болад бөөх. Кемр герин эзд Баал-Зебүлин нер өгсмн болхла, герткст улм шулуһар эн нерн өггдх. ²⁶Тер учрар бичэ эмтнэс ээтн! Нег чигн эс илдкж секгдсн далд юмн уга, нег чигн эс тээлгдсн нууц уга. ²⁷Харһһу хорад келсн үгим һал өдрэр келтн! Чикнд шимлдж келсим герин ора деерэс зөңглтн! ²⁸Күүнэ бий цогциг алдг зуг уха-седклиг

алж чаддго эмтнэс бичэ ээтн. Бий цогциг болн седклиг мөнк
 һалд хайж чаддг Бурхнас ээтн. ²⁹Хойр бичкэхэн богшурһаг нег
 деншгэр эс хулдну? Тадна Эцкин медэн угаһар теднэ негнь
 чигн һазрт унж үкшго! ³⁰Тадна толһа деерк үсн күртл тоота! Тер
 учрар бичэ ээтн! ³¹Тадн Бурхнд кесг бичкэхэн богшурһасас үлү
 үнтэ болжанат! ³²«Би Исусин», – гиж эмтнэ чирэд ил келсн күү-
 нэ тускар «Мини», – гиж Тенгрин Эцкиннь өмн ил келхүв. ³³«Би
 Исусин бишв», – гиж эмтнэ чирэд ил келсн күүнэ тускар «Эн
 күн Мини биш», – гиж Би Тенгрин Эцкиннь өмн гөрдж келхүв.

Христосин йосн сурһульч

³⁴Намаг эн орчлд эв авч ирхэр ирв гиж бичэ сантн. Би эв
 биш, үлд авч ирхэр ирүв. ³⁵Көвүг эцкэснь, күүкиг экэснь, бериг
 хадм экэснь салһхар Би ирүв. ³⁶Күүнэ хамгин ээмшгтэ өшөтн
 гертксинь болх. ³⁷Нанас үлүһэр эк эцкэн хээрлдгнь Мини
 сурһульч болж чадшго. Күүкэн болн көвүһэн Нанас үлүһэр хэ-
 эрлдгнь Мини сурһульч болж чадшго. ³⁸Эврәннь кирсэн* авч
 дааһад, ардасм эс дахсн күн Мини сурһульч болж чадшго.
³⁹Эмэн аврхар седснь, эмэн геех. Мини төлэ эмэн гееснь, эмэн
 аврх. ⁴⁰Тадниг седклдөн орулдгнь, Намаг седклдөн орулна. На-
 маг орулснь Бийм Илгэсиг орулна. ⁴¹Ээлдэчиг ээлдөч гиж сед-
 клдөн орулдг күн ээлдэчин ачар ачлгдх. Чик седклтэ күүг чик
 седклтэ гиж седклдөн орулдг күн тер күүнэ ачар лавта ачлгдх.
⁴²Тер учрар кен хамгин бичкниг Мини сурһульч гиж киитн ус
 чигн өгч, ундынь хэрүлхлэ, эврәннь ачан лавта авх гиж Би үнэр
 таднд келжэнэв.

11 Эврәннь арвн хойр сурһульчнртан сурһмж өгэд, үгэн төг-
 сөһэд, Исус хотн болһнар сурһхар болн Бурхна ном делг-
 рүлхэр һарч йовв.

Исус болн уснд кирсэдг Йохан

²⁻³Христосин күцэсн үүлмүдин тускар түүрмд бээсн Йохан
 сонсад, хойр сурһульчнран Исус тал илгәһэд:

– Ирх зөвтэ күн Та болжахмт? Аль бидн талдан кү күлэхмб? –
 гиж суртн! – гив.

---

* *Кирс* – кү цаажлһна зер-зев.

⁴ Иисус:

– Йоханур хэрү ирэд чикэри соңссан, нүдэри үзсэн медулж келти: ⁵ Сохр күн үздг болна, доһлңгнь йосндан һазр ишкэд йовна, арси өвчтэнь гемэси цевргднэ, дүлэ күн соңсдг болна, өңгрснь босж амдрнэ, угатя эмтнд Сэн Зэңг цээлһгдж тархагдна.

⁶ Нанд иткеси күн итклэн эс геелэ, буйн кишгтэ болхмн, – гив.

⁷⁻⁸ Тедн йовж одхла, Иисус олн эмтнд Йохана тускар эклэд келв:

– Эжго кэдэ һазрур кениг хэлэхэр тадн йовсмит? Салькнд нэхлси хулсигий? Кемр тиим биш болхла, кениг хэлэхэр йовсмит? Байн үнтэ хувц өмссн кү хэлэхэрий? Байн хувц өмссн улс хаана бээшнд бээдмн. ⁹ Кениг хээж тадн одсмит? Ээлдэчиг? Э-э. Йохан ээлдэчэс деер күн гиж таднд келжэнэв. ¹⁰ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би Зэңгчэн урдасчн илгэнэв. Тер Чини хаалһичнь белдх». Эн Йохана тускар бичэтэ. ¹¹ Би үнэр келжэнэв. Эн орчлң деер төрсн эмтн дунд Йоханас ик алдр күн уга бээж. Зуг Тенгрин орнд бээси хамгин бичкнь терүнэс ик алдр. ¹² Уснд кирслдг Йохан Бурхна ном эклэд тархасн өдрмүдэс эндр өдр күртл Тенгрин йосна өмнэс ик дэн болжана. Кесгнь күчэр энүг ээлж авх саната. ¹³ Ээлдэчнр болн Закан Йоханас урд иргчин тускар келдг бээсмн. ¹⁴ Тедн Элья хэрү ирх гиж ээлдж келж. Эн ээлдхл Йохана ирлһнэ тускар келж. Иткхэр седхлэ, итктн. ¹⁵ Мини келси тускар сөөнэр ухалти. ¹⁶ Эн цагин үйнриг кенлэ дүнцүлж болхмб? Эднтн талвнд суусн талдан бичкдүдт иигж хэ-экржэси бичкн күүкд мет: ¹⁷ «Бидн таднд бүрэ бүшкүрэрн айс татдг билэвидн. Тадн биилси уга билэт! Бидн һашута ду дуулдг билэвидн. Тадн уульси уга билэт!» ¹⁸ Чаһр уудго, йосн хот иддго Йохан ирлэ. Терүнэ тускар хар сөкүстэ күн гиж эмтн келнэ. ¹⁹ Би, Күмни Көвүн, ирв. Би чаһр уунав, йосн хот иднэв. Тиигхлэ: «Хэлэтн Энүг! Яһси ик хотта, эркнч юмнв! Алв цуглулгчин, килнцтэ улсин үрн!» – гиж тедн келнэ. Зуг Бурхна цецн ухан кесн үүлэрнь үзгддмн, – гив.

Сүзг уга хотн

²⁰ Иисусин үзүлси өвэрчин ик зунь үзси хотн болһн килнцэн үлдэж, Бурхнд иткеси уга. Тер учрар Иисус тедниг гемшэж иигж келв:

²¹ – Хоразина эмтн, зовлңган эдлхит! Бетсэдин эмтн, зовлңган эдлхит! Танад учрси Бурхна өвэрцс Тирин эмтн болн Сидона

эмтн үзсн болхла, тедн кезэнэһе хар хувцан өмсж, толһадан үмс цацж, килнцэсн хольжх билэ. ²²Тер учрар келжэнэв, зарһин өдрт Тирэс болн Сидонас дор таднд му болх. ²³Чи, Капернам хотнахн, тадниг тенгрт өргх гиж санжант? Уга, үклин һазрт ун-һах! Кемр Содомд танад учрсн өвөрцс лавта учрсн болхла, тертн ода күртл бүклдэн бээх билэ. Тер учрар келжэнэв таднд, ²⁴Зарһин өдрт Содомас дор таднд му болх, – гив.

Нан тал ирхлэ, амрад жирһэд бээхит

²⁵– Тенгрин болн һазрин Эзн, Аав Минь! Танд магтал өргжөнэв! Та энүг цецн ухата номта эмтнэс нууһад, эгл бичкдүдт секж цөөлһвт! ²⁶Аав Минь, цуг энүнэс Тана цаһан саната дурн үзгдженэ. ²⁷Эцкм бээсэн Нанд даалһв. Тенгрин Эцкэс даву сөөнэр Көвүһэн ямаранынь күн медхш. Көвүнэс даву сөөнэр Эцк ямаранынь күн медхш. Көвүн олн эмтнэс онц улсиг йилһж авад, Эцкин тускар медүлнэ. ²⁸Күнд аца үүрч муурснь Нан тал иртн! Би тадниг төвкнүлхүв. ²⁹Мини ацаг ээм деерэн үүрэд, Нанас сурһмж автн. Юнгад гихлэ, Би номһн төвкнүн седклтэв. Тадна седкл чигн амрад жирһэд бээх! ³⁰Мини номиг дахлһн – күнд юмн биш, Мини ацан гиигн.

Бемб өдрин тускар

12 ¹⁻²Энүнэ хөөн бемб өдрлэ Исус тэрсн тэрәһәр йовж йовла. Сурһульчнр өлсэд, тэрәнэ толһас таслад идцхэв. Паршмуд энүг үзэд:

– Хэлэ, Чини сурһульчнр бемб өдрт кех зөв уга юмид кежөнэ, – гиж келцхэв.

³– Өлсж йовсн Давид эврәннь үүртән ю кесинь умшсн угавт? ⁴⁻⁵Давид Бурхна герт орад, Бурхна өмн тэвсн өдмг теднлэ хувалцж идв. Тер өдмгиг һанцхн гелнүд иддмн. Сүмд бемб өдрин йосиг эвдсн гелнүдиг бурушахш, гисиг Мошен заканд тадн умшсн угавт? ⁶Медж автн: энд сүмэс деер күн бөөнэ. ⁷Кемр тадн «Бэрц бәрхин ормд өршэнгү болтн», – гисн үгмүдин чинринь медсн болхла, тадн буру уга эмтиг гемшэхн уга билэт. ⁸Яһад гихлэ, Күмни Көвүн бемб өдрин Эзн мөн, – гиж Исус теднд хэрү өгв.

Эмн уга харта күүнэ тускар

⁹Тендэс харад Исус хурлур ирв. ¹⁰Тенд эмн уга харта күн бөөж.

– Бемб өдрлэ кү эдгэх зөв бөөнү? – гиж Исусас зэрм эмтн сурцхав. (Терүг гемшэх учр хөөһэд тедн сурж.)

¹¹– Кемр ор ханцхн хөөнтн бемб өдрлэ нүкнд унж одхла, тадн хөөһөн үлдэлго, нүкнэснь татж авхм бишвт? ¹²Күн болхла хөөнэс деер биший? Тиим эс мөний? Тер учрар закарар бемб өдрлэ күн сэ кех зөвтэ, – гиж Исус хэрү өгв.

¹³Цааранднь Исус эмн уга харта күүнд:

– Харан сунһ! – гив.

Тернь харан сунһв, харнь дарунь эдгэд одв. ¹⁴Паршмуд болхла хурлас харч йовад, Исусиг яһж хорлж уга кехэн селвлцхэв.

Бурхна онц йилһж авсн зарц

¹⁵Энүг медчкэд Исус тендэс эрлэд йовж одв. Олн эмтн Исусин ардаснь дахж йовцхав. Исус тедниг цугинь эдгэхэд:

¹⁶– Мини тускар күүнд бичэ келтн, – гиж эмтнэс үг авв.

¹⁷Эшья аэлдэчэр дамжж келсн эн үгмүд күцэхин төлө тер йовдл учрв: «¹⁸Мини онц йилһж авсн Хөөртэ Зарц эн! Мини седклин байр эн! Эврәннь Эрүн Сөкүсэн Энүнд белглж өгчөнөв! Эн келн эмтн болһнд Аврлһна тускар зөңглж келх! ¹⁹Күүнэс үг булалдж, уульнц болһнд дууһан өргж, үгэн хөөкрж төрүц аман секшго. ²⁰Унжсн хулсиг хуһлшго, утан харчах зулыг унт-рашго. Үнн чик йосн орчлнд диилтл Эн төрүц зөгсж амршго. ²¹Буру номта улс Терүнд нөөлх!»

Исус болн Баал-Зебүль

²²Исусур нег сохр, келн уга күүг авч ирж. Тер хар сөкүснд эзлгдсн бөөж. Исус терүг эдгэв, өвчтэ күн келдг, үздг болв.

²³Эмтн алң болцхав.

– Энтн Давидин тохмта күн биший? – гиж тедн сурцхав. –

²⁴Эрлгин, Баал-Зебүлин* күчн угаһар Энтн хар сөкүсдиг харһж

---

* *Баал-Зебүль* гидг үг «батхна нойн» гиж орчулгдна; эн эрлгин талдан нерн.

көөж чадшго билэ, – гиж паршмуд эмтнэ үг сонссн хөөн келцхэв. ²⁵ Паршмудын ухаһинь медэд, Исус:

– Кемр алвт болһн дотран дээлдхлэ, тер хоосрад ирх. Кемр балһсн болһн бүл болһн, дотран эс таархла, тер энгрэд буурад одх. ²⁶ Тер учрар кемр эрлг эрлгиг көөж харһхла, тер бийлэхэн дээлджэх темдг. Тиигхлэ алвтнь ормдан яһж торад бөөхмб? ²⁷ Кемр Би хар сэкүсдиг Баал-Зебулин күчэр көөхлэ, ямаран күчэр тадна көвүд хар сэкүсдиг көөдмб? Тер учрар тедн тадна зарһчнр болтха! ²⁸ Кемр Би Бурхна Сэкүсэр хар сэкүсдиг көөхлэ, тертн Бурхна йосн ирснэ темдг! ²⁹ Чидлтэ күүг күлэд уга бөөтл чидлтэ күүнэ герт орад, күн терүнэ өлг-эдинь хулхалж чадхий? Эзинь күлсн хөөн күн терүнэ геринь тонж, өлг-эдинь хулхалж чадх! ³⁰ Намаг эс дахсн күн Нанла сөрүд бөөнэ. Нанла хурадго күн тарана. ³¹ Тер учрар Би таднд келжэнэв: Эмтнэ килнцн тэвгдх. Бурхиг му келдг күүнэ гемньчн тэвгдх. Зуг Эрүн Сэкүсиг күн му келхлэ, терүнэ бурунь тэвгдшго. ³² Кемр күн Күмни Көвүнэ өмнэс үг келхлэ, терүнэ бурунь тэвгдх. Зуг күн Эрүн Сэкүснэ өмнэс үг келхлэ, терүнэ бурунь өдгэ цагтчн, иргч цагтчн төрүц тэвгдшго, – гиж келв.

Модн темсн хойр

³³ Сэн темс авхин төлэ сэн урһцта модн кергтэ. Му модн му темс өгнэ. Модна сэн мууһинь темсэрнь медгднэ. ³⁴ Хойр келтэ моһа! Хар сана зүүһэд, сэн үг яһж келж чаддмт? Седклд бөөсн юмн келн-амар дамжж хардг эсий? ³⁵ Цаһан саната күн цаһан зөөрэсн цаһаһинь харһна. Хар саната күн хар зөөрэсн харинь харһна. ³⁶ Зарһин өдр ирхлэ, санапр келсн үг болһнас келтэ күн тооцаһан өгх. ³⁷ Юңгад гихлэ, келсн үгчн чини буруг болн буру угаг үзүлх, – гиж Исус келв.

Онц темдгин тускар

³⁸ – Багш, бидн Танас онц темдг үзх санатавидн, – гиж паршмуд болн ном цөөлһэчнр Исуст келцхэв.

³⁹ – Бурхн уга, хар саната үйнр онц темдг некэд бөөнэ. Зуг Йона ээлдэчин темдгэс үлү онц темдг теднд үзүлгдшго. ⁴⁰ Йона тегһсин ик заһсна гесн дотр һурвн өдр болн һурвн сө бөөсн кевэр Күмни Көвүн һазр дор һурвн өдр болн һурвн сө бөөх. ⁴¹ Зарһин өдрт Ниневин эмтн эн цагин үйнртэ босад, эдниг

гемшэх. Тедн Йонин келсн үгинь сонсад, килнцэн хайцхав. Энд болхла, Йонас ик алдр күн бөөнө! ⁴²Зарһин өдрт өмн үзгин һазрин хатн эн цагин үйнртө босад, эдниг гемшэх. Юнгад гихлэ, тер ик холас Соломон хаана цецн уха авхар ирсмн билэ. Энд болхла, Соломонас ик алдр күн бөөнө!

Хар сэкүсн хэрү иржэнэ

⁴³— Хар сэкүсн күүнэ дотрас һарад, хатад хагсж одсн көдө эргэд, амрх орм хээнэ, зуг олхш. ⁴⁴Тиигхлэ тер: «Урдк бөөсн герүрн би хэрү йовнав», — гиж санад хэрү ирнэ. Хэрү ирхләнэ, эврәннь бөөсн герэн цевр цер ахулчкснь, сул бөөсинь үзнэ. ⁴⁵Тиигхлэ тер һарч йовад, бийэсн ик догшн хар сэкүсдиг дахулж авч ирнэ. Тедн ирэд күүнэ дотр бүүрлнэ. Аштнь күн урдкас үлү му бөөнэ. Эн цагин хар саната үйнрлэ бас тиим юмн учрх! — гиж Исус келв.

Исусин эк болн дүүнр

⁴⁶Исусиг олн эмтнлэ күүнджэхлэ, Терүнэ дүүнр эктөһөн герин һаза зогсла. Тедн Исуста хамдан күүндхэр седж.

⁴⁷— Тенд һаза эктн Тана дүүнртө зогсжана, Танла күүндх саната, — гиж нег күн Исуст келв.

⁴⁸⁻⁵⁰— Мини эк гисн кемб? Мини дүүнр гисн кемб? — гиж тер күүнд хэрү өгэд, Исус хурһарн сурһульчнр тал зааһад, — Мини экм болн дүүнрм эн, Тенгрин Эцкимм заасинь күцэдгнь, Мини экм, ахнр-дүүнрм, — гив.

Тэрэчин тускар

13 Тер өдр Исус гертэсн һарад нуурин көвэд одад суув. ²Өөрнь дала күн хурсн төлөд Тер оңһц дотр орв. Эмтн нуурин көвөһэр зогсхав. ³Исус үлгүрлэд иигж келв:

— Нег күн тэрөһөн тэрхэр йовж. ⁴Цацж йовсн тэрөнэ экин зэрмнь хаалһ деер унж. Шовуд нисж ирэд, терүгинь чоңкад идчкнэ. ⁵Зэрмнь чолута һазрт унна. Тенд һазр баһ болад, буудя дарунь босж урһна. Тедн һазрин гүүнд туссн уга. ⁶Нарн һарад тедниг шатачкана, урһмл хатж одна. Яһад гихлэ, буудян уңгнь йосндан урһж чадсн уга. ⁷Зэрмнь хатханчг заагт унцхана. Хатханчг урһад, буудяг бүтөһөд дарна. ⁸Зэрмнь сөн урһцта

һазрт унцхана. Тедн зун, жирн, һучн холванд ик урһц өгнө.

⁹ Мини келснө тускар сөөнөр ухалтн.

¹⁰ Сурһульчнр Терүн тал өөрдэд:

– Та эднлө үлгүрөр юнгад келэд бөөдмтө? – гив.

¹¹ – Тенгрин йосна туск нууцин медрл таднд секгдлө. Эдн болхла медхш. ¹² Бөөснднь улм немгдх. Тер ик олзта болх. Угарад бөөснэснь бөөсинь булаж авгдх. ¹³ Эдн нүдөрн хэлэнэ – үзхш. Чикөрн соңсна – соңсхш, медхш. Тер учрар Би эднлө үлгүрөр келж бөөнөв, – гиж Исус хөрү өгв. ¹⁴ Бурхн Эшья аэлдөчөр дамжж иигж келж: «Чикөрн соңсхит – медхн угат, нүдөрн хэлэхит – үзхн угат. ¹⁵ Яһад гихлө, ухантн тенж, чикнтн соңсдган уурч, нүднтн хаагдж. Кемр тадн нүдөрн үзэд, чикөрн соңсад, седклөрн медж авдг болсн болхла, тадн уха-санаһан Нанд өгх билэт, Би тадниг эдгэх билэв». Ода эн үгмүд бүтж.

¹⁶ Нүднтн сөөнөр үздг төлөд тадн буйн-кишгтэт! Чикнтн сөөнөр соңсдг төлөд тадн буйн-кишгтэт! ¹⁷ Үнөр келжөнөв, кесг аэлдөчнр болн чик седклтө эмтн тадна үзжэсн юмиг үзхәр седлө, зуг үзсн уга. Тадна соңсжасн юмиг соңсхар седлө, зуг соңссн уга.

Тэрэнэ туск үлгүрин тәәлөр

¹⁸⁻¹⁹ – Соңстн! Тегэд тәрә тәрсн күүнө туск үлгүрин чинринь эн: күн Бурхна йосна тускар соңсна, зуг чинринь медхш. Эрлг ирэд, терүнө седклд тәрсн үгмүд булаһад авад йовж одна. Эн күн хаалһ деер тәрсн буудя мет. ²⁰ Чолута һазрт тәрсн буудя гиснь: бурхна үг соңсад, байртаһар седклдән багтадг күн. ²¹ Зуг тер үг күүнө седклд гүүнәр эс орсн учрас тер бичкн зуурт итк-жәһэд, үгәс көлтә көөлһнә цаг ирхлө, иткдгән уурна. ²² Хатханчг заагт унсн буудя гиснь: Бурхна үгиг соңссн күн. Зуг орчлңгин үүмлдәнәс көлтә болн һазрин зөөрт жилвтсн учрас тер үг олз өгхш. ²³ Урһцта һазрт унсн буудя гиснь: Бурхна йосна тускар соңсад, цугнь сөөнөр медж авдг күн. Тер олзта урһц зун жирн һучн холванд икәр өгнө.

Буг өвснө тускар

²⁴ Цааранднь Исус үлгүрлэд иигж келв:

– Тенгрин йосн гисн эн: күн эврәннь һазртан сән урһцта цаһан буудя тәрнө. ²⁵ Сөөһөр цуһар унтжасн цагт өшөтн ирэд, буудя заагт буг өвс хайж тәрәд йовж одна. ²⁶ Цаһан буудя босад

урһад ирхлэ, толһань йосндан дүүрэд ирхлэ, буг өвсн бас энд-тенд үзгддг болв. ²⁷ Һазрин эзнэ зарцнр терүн тал ирэд: «Ах Нойн, Та сэн урһцта цаһан буудя тэрсн бишийт? Буг өвсн альдас һарч ирсмб?» – гиж сурцхав. ²⁸ «Энтн өшөгэ күүнэ кесн үүл», – гиж эзн хэрүднь келнэ. «Бидн тиигэрэн йовад, буг өвсиг таслад хайчкнавидн, зөвөн өгит», – гиж тедн келцхэв. ²⁹ «Бөг. Бичэ көндөтн! Буг өвс таслжаһад, тадн эндүрэд цаһан буудяг таслчкхт! ³⁰ Тедн хамдан урһц хурах цаг күртл урһтха. Тэрөһөн хурах цагтан түрүлэд буг өвс таслж цуглулад, цугинь бооһад һалд шатачкн. Цаһан буудяг мини буудя хадһлдг хашад авч одтн, гиж хадачнрт закхв», – гиж эзн хэрү өгв.

Горчсин экнэ тускар

³¹ Исус теднд дөкэд үлгүрлэд келв:

– Тенгрин йосн гисн эн: нег күн бичкн горчсин экиг авад һазрт тэрж. ³² Эн экн наадк тэрэнэ экнэс хамгин бичкн. Зуг урһад ирхлэрн, наадк цуг урһмлас ик болна. Тер ик моднд хүврж одна. Тенгрин шовуд нисж ирэд, терүнэ бүчрмүд деернь үүрэн ясна.

Һуйр искөдг экнэ тускар

³³ Исус дарук үлгүр келв:

– Тенгрин йосн гисн эн: күүкд күн һуйр искөдг эк авад, дөчн кило һуйрт элдэд тэвнэ. Тер һуйр өсж одна.

³⁴ Цуг энүг Исус әмтнд үлгүрлэд келдг бәәж. ³⁵ «Би үлгүр олзлад, орчлң үүдөгдсн цагас авн бәәсн нууциг эднд цәәлһж келж өгнөв», гисн әәлдәчнрәр дамжж келсн үгмүд бүттхә, гийәд Исус әмтнлэ үлгүр угаһар иләр юм келдг уга бәәж.

Буг өвснэ туск үлгүрин тәәлвр

³⁶ Цааранднь Исус әмтиг сулдхад, герүрн хәрв. Сурһульчнр Багш тал өөрдэд:

– Тэрэн заагт урһсн буг өвснэ туск үлгүр цәәлһж өгхнтн маднд, – гиж келцхэв.

³⁷ – Сән буудя тэрснь – Күмни Көвүн. ³⁸ Һазр гиснь, орчлң болжана. Сән буудя – Тенгрин орна улс. ³⁹ Буг өвсн – эрлгин улс. Тедниг тэрснь – эрлг. Урһц хадж хуралһн – орчлңгин сүл өдр, тәрә хадж хурадгнь – Бурхна элчнр. ⁴⁰ Тегәд буг өвсн цуглулгдж

налд шатгдсн мет юмн орчлнгин сүл өдрт учрх. ⁴¹⁻⁴³Күмни Көвүн эврәннь элчнрэн илгэх, тедн Күмни Көвүнэ орнас эмтиг килнцлэ харһулсн, эмтнд му кесн күн болһниг йилһж авад, шачасн бешд авад хайх. Тенд эмтн ик зовлң эдлэд, шүдэн хэврж оркрж уульх. Энүнэ хөөн Бурхнла седклэрн чик бээдгинь эврәннь Эцкин орнд, нарн мет гилвкх. Мини келснэ тускар сээнэр ухалтн.

Бултулсн эрднин тускар

⁴⁴Тенгрин йосн кеер нүкнд бултулсн эрднь мет: Нег күн терүг олж авад, хэрү ормднь булчкна. Тенкэн уга байрлад, тер герүрн хэрж ирэд, бээсн юман хулдад, эрднь бээсн һазриг хулдж авна.

Сувсна тускар

⁴⁵Тенгрин йосн гисн эн: Нег хулд кедг күн сэн сувс хээнэ. ⁴⁶Нег дэж тер үнтэ сувс олж авна. Тер күн йовад, бээсн юман хулдад, сувсиг хулдж авна.

Гөлмин тускар

⁴⁷Тенгрин йосн гисн эн: Заһсчнр тенгсин уснд гөлмән хаяд, зүсн зүүл заһс бэрж авна. ⁴⁸Гөлмнь заһсар дүүрхлэ, тедн гөлмән уснаснь татж авна, заһс болһниг шүүнэ. Сээнинь йилһж авад сав дүүргнэ, мууһинь авад хайчкна. ⁴⁹⁻⁵⁰Тиим юмн орчлнгин сүл өдрт учрх: Бурхна элчнр нарч ирэд, чик седклтэ эмтнэс мууһинь йилһж авад, ик шачасн бешд авад хайх. Тенд эмтн ик зовлң эдлэд, шүдэн хэврж оркрж уульх. ⁵¹Ода тадн цугинь медж авт? – гиж Исус теднэс сурв.

– Ээ, медж аввидн, – гиж тедн хэрү өгв.

⁵²– Тер учрар Тенгрин йосна сурһульч болсн ном цөөлһөч болһн эврәннь гертэс шин болн хуучн юмс нарһж йовсн эзн мет болна, – гиж Исус келв.

Исус Назарет гидг хотнд

⁵³Үлгүрмүд келэд, үгән төгсөһэд, Исус цааранднь һарад йовв. ⁵⁴Төрсн хотндан ирэд, Тер хурлд эмтиг сурһв. Цуһар терүг соңсад, ик гидгэр өврцхэв:

– Тиим ик күчн, цецн оюн уха эн альдас авсмб? ⁵⁵Энтн модчин көвүн биший? Энүнэ экиннь нерн Мирьям биший? Энтн

Яков, Йосип, Шимон, Йуда гидг дүүнртэ болх. ⁵⁶Энүнэ дү күүкд цугтан энд мана хотнд бээдг биший?

⁵⁷Энүнэс келтэ күн Исус иткхн уга.

– Ээлдэчиг күндлдог хазр уга. Зуг төрскн хазртнь болн өрк-бүлднь ээлдэчиг ээлдэчд тоолдмн биш, – гиж Исус эмтнд келв.

⁵⁸Тедн эс иткхн төлэд Исус тенд өвөрц юм эмтнд үзүлэд уга.

Йохана үжлин тускар

14 ¹⁻²Тер цагт Һалильян хан Херод Исусин туск зэнг соңсад, эврэннь зарцнртан:

– Эн уснд кирсдг Йохан үкэрэсн босж ирв, тегэд чигн Эн тиим өвөрц юм кедг күчтэ, – гиж келв.

³Херод эврэннь Пилип дүүһиннь гергн Херодидас келтэ Йоханыг цевэр күлэд, түүрмд хайсмн. ⁴Юнгад гихлэ, Йохан терүг саглж:

– Эн гергнлэ бээх чамд зөв уга, – гиж оньдин келдг бэ-эсмн.

⁵Түрүн бийд Херод терүг алхар седж, зуг эмтнэс эһһэд үкллэ харһулсн уга. Эмтн терүг Бурхна ээлдэч гиж тоолдг бээсмн.

⁶Херодын һарсн өдр темдглжэсн цагт Херодидин күүкн гиичнрин өмн биилжэсн. ⁷Терүнэ биилжэсн би Херодт икэр таасгдад, тер андһарлад:

– Сурх юман сур. Би цугинь күцэсүв, – гиж күүкнд келв.

⁸Тер күүкн экиннь заасн үгэр:

– Уснд кирсдг Йохана толһаг тэвүр деер тэвж, нанд авч ир, – гиж келж.

⁹⁻¹⁰Хан гейүрж ухалжаһад, зуг гиичнрин өмн тэвсн андһаран күцэхэр, тер күүкнэ сурсн юмиг өгхэр, түүрмд суусн Йохана толһаг хээчлэ харһултн гиж зэрлг болв. ¹¹Толһаг тэвүр деер тэвэд, күүкнд авч ирж, тернь экдэн авад одж. ¹²Йохана сурһульчнр Йохана цогцинь авад оршасна хөөн Исусур ирэд учрсн йовдлын тускар келсмн.

Тавн миңһн күцадхлһн

¹³Исус энүг сонскад, онһц дотр сууһад, эжго хазр хээж йовсмн. ¹⁴Зуг олн эмтн энүг медчкэд, эврэннь хотнас һарллад, Исусиг дахж йовһар йовсмн. Исус онһцас һарад, хазр ишкэд,

олн эмтиг үзж. ¹⁵ Исус теднд сана зовж, өвчтө улсиг эдгэв. Ора болж одхла, сурхульчнр Исусур өөрдцхэв.

– Багш, энд эжго кедэ. Ора болжана, эмтиг тэвчктн. Эдн эргндк хотн болһнар йовад, идх уух хотан бийдэн хулдж авг, – гиж тедн келцхэв.

¹⁶ – Эдниг йовулх керг уга, тадн бийстн эднд хот өгтн, – гиж Исус хэрүднь келв.

¹⁷ – Манад юмн уга. Тавхн өдмг, хойрхн захсн, – гиж сурхульчнр келцхэв.

¹⁸ – Түүгэн Нан тал авч иртн, – гиж Исус келв.

¹⁹ Исус эмтиг ноһан деер суулһад, тавн өдмг, хойр захс авад, Бурхнд ханлт өргэд, өдмгиг хуһлж сурхульчнрт хуваһад өгв. ²⁰ Терүг күн болһнд түгэж өгцхэв. Цуһар хотан эдлж цадцхав. Энүнэ хөөн үлдсн хот арвн хойр савд багтж. ²¹ Күүкд улсиг, бичкн күүкдиг эс тоолхла, хот идснь тавн миңһн күн болж харв.

Исус теңсин усн деегүр йовжана

²²⁻²³ Энүнэ хөөн тер дарунь Исус:

– Онһц дотр орад, теңгс һатлж телтр көвэд күртн, – гиж сурхульчнртан закв.

Өөрк эмтэн үлдэхэд, Исус һанцарн зальврхар уул деегшэн давшж харв. Асхн болад ирхлэ, һанцарн үлдсн бээж. ²⁴ Сурхульчнр йовсн онһц көвөһэс хол бээсмн. Ик салькн зөрүд өмнэснь үлэхэд, усна дольган шуугад, онһциг шивэд бээв. ²⁵ Өр цээхин өмн Исус сурхульчнр тал темцж усн деегүр йовж. ²⁶ Сурхульчнр Багшан усн деегүр йовж йовхинь үзэд, ик гидгэр сүрдцхэв.

²⁷ – Энтн ки үзгдл! – гиж тедн чочад хээкрцхэв.

– Байрлтн! Бичэ Нанас ээтн! Энтн бив, – гиж Исус тер дарунь ө харв.

²⁸ – Деед Эзн! Кемр Та мөн болхла, усн деегүр Танур йовх зэрлг өгхнтн! – гиж Пётр Исуст келв.

²⁹ – Йов! – гиж Исус хэрү өгв.

Пётр онһц дотрас һарад, усн деегүр Исус тал йовв. ³⁰ Зуг салькн шүүртөһөр үлэсинь медэд, Пётр эәһэд, уснд чивж:

– Деед Эзн минь! Намаг харсж авртн! – гиж хээкрв.

³¹ Исус һаран өгэд, терүг һараснь бэрэд, келв:

– Итклчн баһ бээж! Юнгад маһдлад бөөнөч?

³²Тедниг оңиц дотран орхла, салькн тогтнв. ³³Тенд бөөсн сур-
хульчнр Исусин өмн өвдглж сөгдв.

– Та үнэр Бурхна Көвүн мөнт! – гиж тедн келцхэв.

Өвчтэ амтиг Генесаретд эдгэлн

³⁴⁻³⁵Нур хатлж йовад, тедн Генесарет хазрин көвөд өөрдж ир-
цхэв. Энүгинь медчкэд, тер бөөрн эмтн эргндэн бөөсн күн
болһнд зэнглэд, кесг өвчтэ улсиг Исус тал авч ирцхэв. ³⁶Тедн
Исусин хувцна хормаднь күрх зөв сурцхав. Хормаднь күрсн
эмтн тер дарунь эдгдг болв.

Өвк эцкнрин ном

15 Тер цагт Ерусалимас Исус тал паршмуд болн закана
багшнр ирцхэв.

²– Чини сурхульчнр өвк эцкнриннь заншалан эвджэнэ, тедн
хотыннь өмн харан ухахш, – гиж тедн келцхэв.

³– Юңгад тадн бийстн тана заншалас көлтө Бурхна заавриг эв-
дэд бөөнэт? ⁴«Эк эцк хойран күндлж тевч», «Эк эцк хойран му
келсн күн үкх зөвтө» гиж Бурхн келсмн. ⁵⁻⁶Зуг тадн амтиг:
«Эврәннь зөөрөсн эк-эцкдэн өглго Бурхнд нерөдж өгдг күн,
эк-эцкдэн туслж тевчч йоснас сулдна» гиж дасхнат. Тиим кевэр
тадна заншал Бурхна заавриг уга кенэ. ⁷Тадн хойр чирэтэ улст!
Тадна тускар Эшья ээлдэч чик келж: «⁸Эн улс хоосн амарн
Намаг күндлнэ. Теднэ зүркнь Нанас хол бөөнэ. ⁹Эдн күүнэ
ухалж харһсн номиг Бурхна ном гиж дасхна. Эднэ сөгдлһн юмн
биш», – гиж Исус хэрү өгв.

Бузрдулһна туск ном

¹⁰⁻¹¹Эмтиг дуудж авад Исус:

– Сонсад медж автн! Амар орсн юмн биш, амар харһсн юмн
лавта күүг бузрдулна, – гив.

¹²– Тана үгмүд паршмудыг хундасинь Та меднт? – гиж сур-
хульчнр Исус тал өөрдэд келцхэв.

¹³⁻¹⁴– Мини Тенгрин Эцкин эс тэрсн урһмл болһн уңгтаһинь
хамднь таслж хайгдх. Тедн эврәннь хаалһарн йовтха! Тедн сохр
эмтнэ сохр залачнр. Сохр сохран көтлж йовхла, лавта нүкнд
унх! – гиж Исус хэрү өгв.

¹⁵ – Эн үлгүрин тээлвринь маднд келж өгит, – гиж Пётр сурв.

¹⁶ – Тадн чигн мини келсим медж авсн угавт? ¹⁷ Амар орсн юмн геснд орад, назаран харч одна. ¹⁸ Амар харсн юмн күүнэ седклэс харад, күүг бузрдудг мөн. ¹⁹ Юнгад гихлэ, күүнэ седкл дотрас хар санан, аллһн-буллһн, күүнэ авальта дерэн нег-дүлһн, аля йовдл, хулха, худл герчллһн, хов зөөлһн харна. ²⁰ Цуг эн күүг бузрдулна, зуг кемр күн хотын өмн харан эс уахла, тертн күүг бузрдулхш.

Буру номта күүкд күүнэ сүзг

²¹⁻²² Цааранднь Исус Тир болн Сидон назр эргэд йовсмн. Тер бөөрн Кенаана күүкд күн Исус тал ирв.

– Деед Эзн, Давидин Көвүн!* Намаг хээрлит! Мини күүкн догшн хар сөкүснд эзлгдж. Тер дегд зовжана! – гиж күүкд күн хээкрв.

²³ Зуг Исус ө харсн уга.

– Буйн болтха! Энүг цааран йовултн! Энтн мадниг дахж йовад, хээкрэд бөөнө, – гиж сурһульчнр Исус тал өөрдж келцхэв.

²⁴ – Бурхн Намаг төөрсн хөд мет Израилин эмтн тал илгэв, – гиж Исус хөрү өгв.

²⁵ – Деед Эзн минь! Нанд нөкд болыт! – гиж күүкд күн саак ээрв.

²⁶ – Үрнэсн өдмг булаж авад, нохад хайхла, сэн юмн биш, – гиж Исус келв.

²⁷ – Тиим-тиим, Деед Эзн минь, зуг Эзнэ ширөһөс унсн хотын шавхрнь нохас иднө, тиим эсий? – гиж күүкд күн хөрүднь келв.

²⁸ – Чини сүзг ик! Эгч, чини сансн санаһар болтха! – гиж Исус келв.

Тер агчмд күүкн эдгэд одв.

Исус дала өвчтэ амтиг эдгэжэнэ

²⁹ Исус Налилья нуурин көвөһөр йовж йовла. Тер уул деер харад суув. ³⁰ Кесг доһлң, сохр, эрмдгтө, келн уга болн нань

---

* Давидин Көвүн гисн Давидин тохм.

чигн улсиг Исус тал авч ирэд кәлднй тәвцхәв. Исус тедниг эдгәв. ³¹Келн угань келнд орад, эрмдгтәнй эдгәд, доһлнгнь йосндан йовдг болад, сохрнь үздг болв. Тер йовдлыг оһн әмтн үзәд йир икәр өврцхәв. Тедн Израилин Бурхиг магтж ханлт өргцхәв.

Дөрвн миңһн кү цадхлһн

³²– Эн әмтнд Би сана зовжанав, әдн һурвн өдрт Нанла бәәлә, хотнь чилж. Әдниг цадхал уга тәвхән седжәхшв. Хаалһд әднд му болвза, – гиж Исус сурһульчнран дуудж келв.

³³– Эн әжго кәдәд эн оһн әмтиг цадхах тиим дала өдмг альд бәәх билә? – гиж сурһульчнр Багштан хәрү өгв.

³⁴Исус:

– Кедү өдмгтәвт? – гиж сурв.

– Долахн өдмг болн цөөкн бичкн заһсн бәәнә, – гиж тедн хәрү өгв. ³⁵⁻³⁶Исус әмтиг һазрт суулһад, доһан өдмг болн заһс аһад, Бурхнд ханлт өргв. ³⁷⁻³⁹Дәкәд өдмгиг хуһаһад, сурһульчнртан түгәж өгв, тедн әмтнд хуһаж өгв. Әмтн хотан әдләд цадцхав. Дәкәд үлдсн хот доһан савд цуглулцхав. Күүкд улсиг болн бичкдүдиг әс тоолхла, хот әдлжәснй дөрвн миңһн күн бәәж. Исус әмтиг тәвәд, оһңц дотран орад, Магадан һазрур темцж йовв.

Онц темдгүдиг неклһн

16 Исус тал паршмуд, цадукмуд ирцхәв. Тедн Исусиг сөрхәр Бурхна онц темдг маднд үзүл гиж некж сурцхав.

²– Әдр чилж йовхла, теңгр улавтрад ирхлә, тадн маңһдур сән өдр болх гинәт. ³Өрүн өрлә теңгр темәнә үүләр бүркгдхлә, әндр хурта салькта өдр болх гиж келнәт. Теңгр хәләһәд, тадн өдрин бәәдл тааж келж чаднат, зуг өдгә цагин темдгинй цәәлһж медж чадхшит. ⁴Хар саната, Бурхн уга үйнр! Онц темдгүд сурнат, зуг әәлдәч Йонин темдгәс даву талдан темдг тадн төрүц үзшгот, – гиж Исус хәрү өгәд, тедниг үлдәһәд цааран йовж одв.

Паршмудын болн цадукмудын искәдг әкнә тускар

⁵Сурһульчнр нуурин телтр кәвәд оһңцар усчад ирцхәв. Тедн хотан авхан мартчксн бәәж.

⁶ – Паршмудын болн цадукмудын искэдг экнэс бийэн саглж йовтн, – гиж Исус теднд келв.

⁷ – Мадниг өдмг эс авснд эн тиигж келжэнэ, – гиж сур-хульчнр хоорндан уха-санаһарн хувалцв.

⁸ Исус түүгинь медчкэд:

– Ю ухалжахмт? Өдмг эс авсндан зовжахмт? Баһ итклтэ улс! ⁹ Ода күртл юм меддго юмс бөөсмтэ? Тавн миңһн күүнд күрсн тавн өдмгин тускар мартчквт? Кедү сав хот цуглулвт? ¹⁰ Дөрвн миңһн күүнд күрсн долан өдмгин тускар бас мартсн болхговт? Кедү сав хот тадн цуглулвт? ¹¹ Би өдмгин тускар келжэхшв. Паршмудын болн цадукмудын искэдг экнэс бийэн саглтн, – гив.

¹² Тиигхлэ Исусиг өдмгин экнэс биш паршмудын болн цадукмудын дасхжах номас бийэн саглтн гисинь сурхульчнр лавта медж авцхав.

Пётр Исусиг Бурхна илгэсн Аврач гинэ

¹³ Исус Пилипин Кесэрья хотна һазрур ирэд:

– Күмни Көвүг әмтн кенд тоолжахмб? – гиж эврәннь сурхульчнрас сурв.

¹⁴ – Зәрмнь Таниг – уснд кирслдг Йохан гинэ, зәрмнь Элья әәлдәч, наадкснь болхла, – Еремья эс гиж әәлдәчин негнь гинэ, – гиж тедн хәрүднь келцхәв.

¹⁵ – Тадн Намаг кен гиж санжанат? – гиж Исус сурв.

¹⁶ – Та әмд Бурхна Көвүнт. Та Бурхна илгэсн Аврач, – гиж Шимон Пётр хәрүднь келв.

¹⁷⁻¹⁹ – Чи Йонин көвүн Шимон буйн-кишгтә күнч, юнҗад гихлэ, әмтн биш, Тенҗрин Эцкм мини тускар чамд секж келсмн. Тер учрар Би келжәнәв чамд. Чи – Пётр*, эн чолун деер Би эврәннь хург тогтанав. Үклин һазрин күч чигн эн хургиг диилж чадшго. Би чамд Тенҗрин йосна түлкүринь өгнәв. Эн һазр деер чини хөрсн юмн тенҗр деер хөргдх. Эн һазр деер чини зөвшөрсн юмн тенҗр деер зөвшөргдх.

²⁰ Цааранднь Исус:

– Намаг Бурхна илгэсн Аврач гиж бичә күүнд келтн, – гиж сурхульчнртан закв.

---

* *Пётр* – эн үг «чолун» гиж орчулгдна.

Исус эврэннь үклин тускар келжэнэ

²¹Тер цагас авн Исус:

– Би Ерусалимд одх зөвтөв, тенд толһачнрин, ах гелнүгдин болн ном цөөлһэчнрин харас ик зовлң эдлхв. Намаг Ерусалимд эмнөсм ханцулх, зуг хурвдгч өдртнь Би өмдрхв, – гиж сурһульчнртан ил келдг болв.

²²– Деед Эзн, Бурхн Таниг гетлгтхэ! Тиим юмн бичэ болтха! – гиж Пётр Исусиг хооран дуудад, зөрц келв.

²³– Эрл цааран, эрлг! Чи Мини хаалһд харш болжанач. Чи Бурхна санаһар биш, өмтнэ санаһар бөөнөч, – гиж Исус Пётрт хэрү өгв.

²⁴– Намаг даххар седсн күн эврэннь хаалһан үлдөһөд, кирсэн авад, Бийм дахтха! ²⁵Юңгад гихлэ, эмэн хармнсн күн эмэн геех. Зуг Мини төлэ эмэн өгсн күн эмэн харсж аврх. ²⁶Күн делкэ эзлж авсн бийнь зуг эмэн геехлэ, ямаран олз терүнд бөөх билэ? Эврэннь эмэн күн юуһар хулдж авхмб? ²⁷Эцкиннь туурмжин толянд Күмни Көвүн элчнртөһөн ирх. Тегэд күн болһнд кесн үүлэрнь өггдх. ²⁸Би үнэр келжэнэв, ода энд зогсжасн тадн дундас зөрмнь Күмни Көвүг ирэд эн орчлңгиг залж йовхинь эс үзтл өнгршго, – гиж Исус сурһульчнртан келсмн.

Исусин хуврлһн

17 ¹⁻²Зурһан өдр давсна хөөн Исус һанцхн Пётриг, Яковиг болн терүнэ Йохан гидг дүүг авад ик уул темцж дахуль. Генткн терүнэ бөөдл-зүснь хуврэд, чирэнь герл асж, нарн мет гилвкв. Хувц-хунрнь герл мет цөөв. ³Генткн Моше Элья хойр үзгдэд, Исуст үг келэд күүндцхэв.

⁴– Деед Эзн, ямаран сэн энд! Би энд хурвн сег татх болзав? Негинь Чамд, дарукнь Мошед, хурвдгчинь Эльяд, – гиж Пётр Исуст келв.

⁵Түүг үгэн келжэтл, генткн сөөхн герлэр гилвксн үүлн теңг-рэс бууж ирэд, тедниг бүркв.

– Эн Мини хээртэ Көвүн! Эн Намаг байрлулна! Энүнэ үгинь соңстн! – гисн дун үүлн заагас соңсгдв.

⁶Энүг сонссн сурхульчнр сүмсэн алдтл сүрдцхэв, тедн цуһар һазр элкдэд киисцхэв.

⁷— Бостн! Бичэ ээцхэтн! — гиж Исус тедн тал өөрдэд, күн болһнд һаран күргв.

⁸Сурхульчнр толһаһан өргэд хэлэхлэ, Исусас даву талдан күн дэж үзгдсн уга.

⁹— Күмни Көвүнэ эмдрлһнэ цаг эс иртл үзсн юман күүнд төрүц бичэ келтн, — гиж Исус теднлэ хамдан уул деерэс бууж йовсн цагт келв.

¹⁰— Багш, юнгад ном цөөлһөчнр түрүлэд Элья ирх гийһэд келдмб? — гиж зууран сурхульчнр Исусас сурцхав.

¹¹⁻¹²— Түрүлэд Элья лавта ирж цугнь белдх зөвтэ. Элья ирчксн билэ гиж Би таднд келжәнэв. Зуг күн терүг таньлго эврәһәрн кечкв. Тиим кевәр Күмни Көвүн өмтнэс көлтэ ик зовлң эдлх, — гиж Исус хөрү өгв.

¹³Тиигхлэ сурхульчнр Исусиг уснд кирслдг Йохана тускар келжәхинь медцхэв.

Хар сәкүстә көвүг эдгәлһи

¹⁴Тедниг өмтнүр өөрдж ирхлэ, Исус тал нег күн өөрдэд сөгдв.

¹⁵⁻¹⁶— Деед Эзн минь! Көвүһим өршәтн! Көвүм хар сәкүстә болсн учрас харһцдг гемтә болв. Тер шатж бөөсн һалд харһцж унад, уснд унад бөөнэ. Басл икәр зовжана. Би Тана сурхульчн-риг эдгәтн гиж сурлав, зуг тедн көвүһим эдгәж чадсн уга, — гиж тер күн келв.

¹⁷— Яһсн иткл уга, килһцтә улсвт! Кедү цагтан би таднла бөөһэд иигж тесхмб? Көвүһән нааран авч иртн! — гиж Исус келв.

¹⁸Исус хар сәкүсиг хөрж көөв. Тер дарунь хар сәкүсн көвүнэ дотрас һарв, көвүн эдгәд одв. ¹⁹Өмтн тарад йовж одсн хөөн сурхульчнр Исусас сурцхав:

— Мадн юнгад энүг көөж чадсн угавидн?

²⁰— Итклтн баһ болад тадн энүг көөж чадсн угат. Кедр тадна иткл бичкәхән горчсин экн мет болсн болхла, тадн эн уулд ормасн көндрәд, цааран зогс гиж келсн болхла, эн уул ормасн көндрх билэ. Тер учрар таднд эс кеж чаддго юмн уга болх билэ, — гиж Исус хөрү өгв.

Исус эврэннь үклин тускар дэки тааж келжэнэ

²²⁻²³ – Удл уга Намаг, Күмни Көвүг, эмтнэ нарт өгэд эмнэсм хашуулх. Би үкэд болв хурвдгч өдртнь босж эмдрхв, – иж Халилья назуур йовсн цагт Исус сурхульчнртан келв.

Тедн Исус т санан зовж нашудад гейүрцхэв.

Орн-нутгудын улс:

1) Орчлңгин орн-нутгуд

²⁴Тедниг Капернам хотнд ирхлэ, Пётр тал Ерусалимин сүмин сангин алв цуглулдг көдлөчнр өөрдэд ирв.

– Тадна Багш сүмин сангд алв өгнү? – гиж тедн сурцхав.

²⁵ – Өгнө, – гиж Пётр хэрү өгв.

Исус Пётрин герүр орж ирн:

– Шимон, юн гиж санжанч? Эн орчлңгин хаадуд кенэс алв цуглулдв? Эврэ улсас эс гиж хэр улсас? – гиж сурв.

²⁶ – Хэр улсас, – гиж Пётр хэрү өгв.

²⁷ – Тиигхлэ эврэкснь алв өгдгэс сулдна. Зуг эн йосиг эвдш-гонар нур тал йовад, нахулян хаяд, түрүн харһсн захс бөрж авад, амнь сек. Амнь секэд, нег цаһан мөңг олж авхч. Тер мөңг авад эднд өгчк. Тер чи бид хойрин алв болх.

2) Теңгрин орн-нутг

18 Тер цагт Исус тал сурхульчнр ирэд:

– Теңгрин орнд хамгин икнь кемб? – гиж сурцхав.

²⁻³ Исус бичкн көвүг дуудж авад, сурхульчнрин өмн зогсаһад:

– Кемр тадн хүврэд, үрдүдлэ эдл эс болхла, Теңгрин орнд орж чадшгот гиж үнэр келжэнэв. ⁴Бийэн номһрулад, эн үрнлэ эдл бичкн болж чадсн күн Теңгрин орнд хамгин ик болх. ⁵Мини нер-нэ төлө иим бичкн үриг орулж авдг күн, тер намаг орулж авна.

Иткл эвдснэ тускар

⁶Нанд итксн хамгин бичкн күүнэ иткл эвдсн күүнд эмд бөө-хин ормд теермин чолу күзүнднь бооһад, теңгсин гүүнд шивж хайхла, деер болх. ⁷Күүнэ иткл эвдсн учрас эмтн муулян эдлх. Эмтн күүнэ иткл эвдлго бөөхш. Зуг энүг кедг күн басл муулян эдлх. ⁸Кемр нарчн эс гиж көлчн иткл эвддг йовдлла харһулхла,

тээрэд цааран шивчк. Хойр нар кэлтэһэн мөнк һалд тусхин ормд өрөсн нар кэлтэһэн эмн жирһлд орсн деер. ⁹Кемр зүн нүднчн иткл эвддг йовдлла харһулхла, салһад авад шивчк. Хойр нүдтэһэн мөнк һалд тусхин ормд өрөсн нүдтэһэн эмн жирһлд орсн деер, – гиж Исус келв.

Төөрсн хөөнэ тускар

¹⁰– Хэлэтн, Нанд иткдг хамгин бичкн күүг бичэ бастн. Теднө Бурхна элчнр Мини Теңгрин Эцкин өөр оньдин зогсна. ¹²Тадн ю санжанат? Кемр нег күн зун хөөтэ болад негинь геехлэ, йирн йисн хөөһөн уул заагт үлдэхэд, төөрсн хөөһөн хээхм, тиим эсий? ¹³Болв түүгэн олж авсн цагтан йирн йисн хөөндөн тиигж байрл уга, олсн хөөндөн теңкэн уга байрлх, – гиж Би үнэр келжэнэв. ¹⁴Тиим кевэр тадна Теңгрин Эцктн эврәннь хамгин бичкнэн үкүлшгоһар седжэнэ.

Килнц кесн ах

¹⁵– Ахчн чини өмнэс килнц нарһхла, эмтнд медуллго терүн тал йовад, килнцин тускар чирэднь кел. Кемр үгичинь сонсхла, чи төөрсн ахан олж аввч. ¹⁶Кемр ахчн үгичинь эс сонсхла, «хойр эс гиж һурвн герчтэ керг төр хаһлгдх зөвтэ», гидг төлөд нег эс гиж хойр кү авч ирэд, терүнэ килнцин тускар кел. ¹⁷Кемр ахчн тедниг чигн эс сонсхла, хургт кел, кемр хургиг эс сонсхла, тер буру номта болн алв цуглулдг күүнлэ эдл болв гиж сан. ¹⁸Үнэр келжэнэв, эн һазр деер тадна хөрсн юмн теңгрт хөргдх, эн һазр деер зөвшөрсн юмн теңгрт зөвшөргдх. ¹⁹Эн орчлнд бээсн тадн дундас хойрнь зөвшөрж ю эс сурв чигн Теңгрин Эцкм сурситн өгх, үнэр келжэнэв. ²⁰Кемр хойр эс гиж һурвн күн Мини төлө цуглрхла, теднэ дунд Би бээхв, – гиж Исус келв.

Күүнэ гем тэвж өгдгө зарцин тускар

²¹– Деед Эзн! Кемр ахм нанд гем кесн болхла, кедү дэж би геминь тэвх зөвтэв? Дола дэжжй? – гиж Пётр Исусас сурв.

²²– Уга, долан биш, дал дэжж долан. ²³Теңгрин йосн гисн эн: Нег хан эврәннь зарцнрин тооцаг шүүхэр седв. ²⁴Мөңгнэ тоо-цан эклхлэ, терүн тал нег зарциг авч ирнэ. Тернь кесг тербум арслц өртэ бээж. ²⁵Өртэ күн мөңгинь хэрү өгч эс чадхлань, эзн

терүг гергтәһинь, гер-малтаһинь мухла кеж хулдад, өрән авхар шийдв. ²⁶Зарц эзнәннь көлднь мөргәд:

– Буйн болтха! Дәкәд невчкн зуур күләжәтн. Би өритн цугинь цуглулж өгчкнәв! – гиж сурв.

²⁷Эзн зарцдан санань зовад, өринь хәрүләд тәвчкв. ²⁸Энүнә хөөн зарц цааран һарч йовад, нег хамдан көдлжәсн күүнлө харһв. Тернь зуухн цаһан мөңг өгх зөвтә бәәж. Зарц өртә күүг бахлураснь базһад:

– Өрим ас нааран! – гиж келв.

²⁹Өртә күн өвдглж унад:

– Буйн болтха, күләжә! Би удл уга өричинь өгчкнәв! – гиж ээрв.

³⁰Зуг зарц терүг хээрлл уга өринь эс өгтлнь түүрмд суулһна.

³¹Талдан зарцнр энүг үзәд, икәр уурлад, цугинь эзнд медүлнә.

³²Тиигхлә эзн тер зарциг дуудж авад:

– Муульта мухла! Чи намаг ээрәд сурад бәәхлә, би чини өричинь хәрүлүв. ³³Яһж би чамаг өршәләв, тиим кевәр чи өртә күүг өршәх зөвтә биләч, – гиж келв.

³⁴Дәкәд эзн ууртан бүтәд:

– Эн зарциг өрән эс өгтл засгла харһултн, – гиж талдан зарцнрт закв.

³⁵Кемр тадн әрүн седкләрн ахиннь геминь эс тәвхлә, тиим кевәр Тенгрин Эцкм тадна гемитн тәвшго.

Заһар салһн

19¹⁻²Исус әврәннь үгән төгсәһәд, Һалильяс һарад, Йордана ца бәәсн Йудьян һазр темцж йовв. Терүнә ардаснь оһн әмтн дахж йовцхав, Исус тедниг әдгәв.

³Исус тал паршмуд ирцхәв.

– Залу күүнд ямаран чигн учрар гергнәсн салх зөв Закан өгнү? – гиж тедн сөрж сурцхав.

⁴⁻⁶– Экн цагас авн Үүдәч «залу гергн хойриг үүдәж», гисиг умшсн бишвт? «Тер учрар күн һарһсн әк-әцкән үлдәһәд, авальтаһан ниилх, тедн хоюрн нег бий цогц болх». Тегәд хойр күн биш нег бий цогц болж тоолгдна. Бурхн ниилүлсн юмиг күн бичә салһтха, – гиж Исус хәрү өгв.

⁷– «Гергнәсн салхларн терүнд салһна цаас өгәд тәвх кергтә» гиж юнгад Моше зәрлг өгсмб? – гиж тедн сурцхав.

⁸ – Тадна зүрхд хату болсн төлөд Моше таднд авальтаһан салх зөв өгв. Эхн цагт тиим юмн уга билэ. ⁹ Би болхла таднд келжэ-нэв: күүнэ залута дерэн эс негдүлсн авальтаһан салат, талдан герг авсн залу күн күүнэ гергтэ дерэн негдүлнэ, – гиж Исус келв.

¹⁰ – Кедр тиим юмн болхла, гер эс авхла деер болх, – гиж сурһульчнр Исуст келцхэв.

¹¹⁻¹² – Эн үгмүд цуһар седклдэн багтаж чадшго, болв Бурхна заясн эмтн багтаж чадх. Зэрм улс төрснэс авн, зэрмнь эмтнэс кэлтэ ясата болсн учрас гер авх арһ уга болдг. Зэрмнь болхла Тенгрин орна төлө шунж, гер авлго, тохман залһхш. Эн номиг багтаж чадх күн багатта! – гиж Исус келв.

Исус болн бичкн күүд

¹³ Исус бичкн күүдт һаран күргж, эдс өгтхэ гисн седклтәһөр эмтн күүдэн авч ирж. Сурһульчнр болхла, тедниг төвсн уга бөөж.

¹⁴⁻¹⁵ – Бичэ хөртн эдниг! Күүд нан тал иртхэ! Яһад гихлэ, бичкдүдлэ эдл улс Тенгрин орнд орх, – гиж Исус келэд, бичкдүдин толһад һаран күргв.

Энүнэ хөөн Исус тер һазрас һарад цааран йовж.

Байн күүнэ тускар

¹⁶ Нег дэж Исус тал нег баахн көвүн ирэд:

– Багш, мөнк жирһл эдлхин төлө ямаран сэн юм би кех зөвтөв? – гиж сурв.

¹⁷ – Сэн юм кехин тускар Нанас юнгад сурнач? Һанцхн Бурхн сэн. Кедр чи мөнк жирһл эдлхэр седхлэ, Бурхна зааврмудыг күцэ, – гиж Исус хэрүднь келв.

¹⁸ – Ямаран? – гиж тер сурв.

¹⁹ – «Кү бичэ ал», «залу гергн хойрин итклиг бичэ эвд», «хулха бичэ ке», «күүнэ тускар худлар бичэ герчл», «эк-эцк хойран күүндлж тевч», «хажудк күүнд бийтәһән эдл хээртэ бол», – гиж Исус хэрү өгв.

²⁰ – Би цуг энүг күцэдүв. Дәкэд нанд ю кех кергтэ? – гиж баахн көвүн сурв.

²¹ – Кедр буйн төгс күн болхар седхлэ, йовад эврәннь зөөрән хулдад, мөнгинь угатя улст түгәһэд өгчк. Тиигхлэ, тедрт байн

зөөртэ болхич. Аш сүүлднь Нан тал ирэд, Намаг дахад йов, – гиж Исус келв.

²² Көвүн Исусин үгинь соңсчкад, икэр гейүрэд үлдв. Тер ик байн күн бээж.

²³⁻²⁴ – Үнэр келжэнэв, байн күүнд Тенгрин орнд орхд басл берк юмн. Дэкэд болхла, байн күн тенгрин орнд орснд орхнь темэн зүүнэ сүвэр орсн амр, – гиж Исус сурхульчнртан келв.

²⁵ Энүг соңссн сурхульчнр дегд икэр өврцхэв.

– Тиигхлэ кен эмэн аврж чадхмб? – гиж тедн сурцхав.

²⁶ – Күн эмэн аврж чадшго, Бурхн күүнэ эм аврж чадх, – гиж Исус теднүр ширтж хэлэхэд келв.

²⁷ – Бидн бээсэн үлдэхэд, Таниг дахж йовхинь Та үзэд бөөнэлмт? Ода олзнь ямаран болхмб? – гиж Пётр Исусас сурв.

²⁸⁻³⁰ – Орчлң шинэр үүдхлэ, Күмни Көвүн тенгрин туурм-жин ширэд суухла, тадн, Намаг дахсн сурхульчнр, Израилин арвн хойр унг-тохм зарһла харһулхар арвн хойр ширэ эзлж суухит. Мини төлө герэн, ах-дүүнрэн, эк-эцкэн, үрдэн, төрснн һазран үлдэсн күн болһн зун холван ик олз авх. Цагнь ирхлэ, мөнк жирһл эдлх. Зуг хамгин түрүнкнь хамгин сүүлнкнь болх. Сүүлнкнь – хамгин түрүнкнь болх.

Уста үзмин көдлэчнр

20 – Тенгрин ориг юунла дүнцүлж болхмб? Үлгүрлхд: Нег герин эзн өрүн өрлө босад, эврәннь уста үзм тэрсн һазрт көдлх көдлэчнриг нээмэдлхэр йовсмн. ²Өдрт нег цаһан мөнг авхит гиж тер көдлэчнрлэ бооцад, уста үзм урһсн һазрур илгэв. ³Өрүн йисн часла тер базрин талвнд ирэд, көдлмш уга зогсжасн эмтиг үзв. ⁴Эзн теднд:

– Тадн бас мини уста үзм урһдг һазр тал йовтн, Би тадна көдлмшин көлситн өгхв, – гив.

Тедн йовцхав. ⁵Һал үдлэ арвн хойр часла, һурвн часла бас тер тиигв. ⁶Тавн час болад ирхлэ, тер дэкэд базрин талвнд ирэд, тенд зогсжасн эмтиг үзэд:

– Өдрин дуусн көдлмш угаһар ю хээж энд зогсжахмт? – гиж сурв.

⁷ – Маднд күн көдлмш өгчөхш, – гиж тедн хэрү өгцхэв.

– Тадн бас мини уста үзм тэрсн һазрур йовцхатн, – гиж эзн келв.

⁸ Асхн болад ирхлэ, эзн эврэннь хардачдан келжэнэ:

— Көдлэчнриг цуглулад, келсинь өгэд йовулчк. Эклэд сүл ирсн көдлэчнрт мөңгинь өг, дэкэд түрүн ирсн көдлэчнрт жалвинь өгчк.

⁹ Асхн тавн часла ирсн көдлэчнр ирэд, күн болһн нег цаһан мөңг авцхав. ¹⁰ Түрүн ирсн көдлэчнр энүнэс ик мөңг авх саната бөөж. Зуг эдн бас нег цаһан мөңг авв. ¹¹ Мөңгөн авчкад, тедн эзнд:

¹²— Сүл ирсн көдлэчнр негхн час көдлв. Чи болхла, тедниг маднла эдлцүлвч. Бидн өдрин дуусн нарнд шатад көдлвидн, — гиж һундл өргж келцхэв.

¹³ Зуг эзн негднь иигж келв:

— Би чамаг өөлүлсн угав, нөкд минь, чи нанла нег цаһан мөңгөр көдлмш кенэв гиж эс келлчи? ¹⁴ Көлсөн авад хэр цааран. Би болхла сүл күүнд бас нег цаһан мөңг өгх санатав, ¹⁵ би мөңгөн эврэннь дурарн күүнд өгх зөв угавий? Намаг өгөнч гихэд, чи үлү үзжэнчи?

¹⁶ Тиигэд сүүлкнь түрүнк болх, түрүнкнь сүүлк болх.

Исус эврэннь үклин тускар һурвад келжэнэ

¹⁷ Исус Ерусалим балһснур темцж йовад, арвн хойр сурһульчнран эмтнэс хооран дуудж авад:

¹⁸— Ода бидн Ерусалим балһснур йовжанавидн. Күмни Көвүг ах гелнүдин болн ном цөөлһэчнрин һарт бэрүлх, тедн Терүг цаажла харһулхар шийдх, буру номта улсин медэнд өгх. ¹⁹ Тедн наад бэрэд, малядж цокад, кирсд хадасар хадж алулх. Болв тер һурвдгч өдртнь эмдрх, — гиж Исус теднд онц келв.

Экин эрһн

²⁰ Дэкэд Зебедана гергн көвүдтөһөн Исус тал өөрдж одад сөгдв. Тер Исусас юм сурхар седж.

²¹— Юн кергтэв танд? — гиж Исус сурв.

— Тана орнд эн мини хойр көвүн Тана хаана ширэн өөр суух гиж үгэн өгтн. Негнь — барун талд, дарукнь зун талд суутха! — гиж тер күүкд күн келв.

²²— Тадн ю суржахан эврэн меджэхшит! Мини үзх зовлнгиг тадн дааж чадхийт? — гиж Исус теднэс сурв.

— Чадхвидн, — гиж тедн хэрү өгв.

²³ – Мини зовлңгиг та хойр даахит, зуг Мини барун эс гиж зүн хартм суух зөв Би өгдгов. Эцкимм заасн өмтн тенд суух.

²⁴ Наадк арвн сурхульчнр энүг соңсчкад, ах-дү хойриг гем-шэцхэв. ²⁵⁻²⁸ Зуг Исус:

– Буру номта хаадуд өмтэн даждгинь, нойдуднь өмтн деер эзн болдгинь тадн меднэлмт. Тадн дунд тиим юмн болх зөв уга. Күмни Көвүн өмтиг зархар биш Бийнь теднд заргдхар ирж. Тер оln өмтиг килнцэснь сулдххин төлө өмөн өгх зөвтө. Тиим кевөр тадн тиигтн: тадна дундас алдр болхар седснь та-на зарц болтха. Ахлач болхар седснь мухла болтха, – гиж келв.

Хойр сохр күүг эдгэлһи

²⁹⁻³⁰ Тедн Ерихог үлдөһөд хархла, оln өмтн ардаснь дажж йовцхав. Хаалһин амнд хойр сохр күн суусн бөөж. Тедн Исусиг хажуһарнь йовж йовхинь соңсад:

– Деед Эзн! Давидин Көвүн мадниг өршөһич! – гиж хөөк-рцхэв.

³¹ Өмтн тедниг хөрөд, дууһан татгн гиж келцхэв, зуг тедн улм чаһур:

– Деед Эзн! Давидин Көвүн мадниг өршөһич! – гиж хөөк-рцхэв.

³² – Нанас таднд юн кергтө? – гиж Исус зогсад тедниг дуудж келв.

³³ – Деед Эзн! Мана нүднд хара орулыч! – гиж тедн сурцхав.

³⁴ Исус теднд сана зовад, нүднднь һаран күргв. Агчмин зуур тер хойр күүнө нүднд харан орв, тедн Исусиг дажж йовцхав.

Ерусалим балһснд байрта орж ирлһи

21¹⁻³ Ерусалимур өөрдж ирэд, Олив уулын ташуд бөөсн Бет-пэг тал күрсн цагла Исус хойр сурхульчнриг илгөһөд келв:

– Эн өмнтн бөөсн хотнур йовтн. Тенд уята баахн элжгниг эктөһән зогсжахинь тадн үзхит. Боодһаһинь төөлөд, тедниг на-аран көтлж авч иртн. Кемр эзн таднас юңгад малм авчамт гиж сурхла, эдн Деед Эзнд кергтө болжана, удл уга хөрү илгэх гитн.

⁴⁻⁵ – Ерусалим хотнахнд келтн! Тана номһн заңгта хаантн элжгн деер, баахн элжгн деер сууһад аашна!* – гисн ээлдэчин үг бүттхэ гиж тиим юмн учрсмн.

⁶⁻⁷ Сурһульчнр йовад, Исусин келсиг цугинь күцэв. Баахн элжгниг эктэһинь авч ирэд, деернь хувцан хаяд, Исусиг суулһв. ⁸⁻⁹ Йовсн хаалһднь оln эмтн өмсж йовсн хувцан делгж хайцхав. Зөрмнь моддын ноһан бүчрмүдинь таслад, хаалһднь хайцхав.

– Давидин Көвүн тууртха! Деед Эзнэ нерн деерэс ирснь эдстэ болтха! Бурхн тууртха! – гиж Исусин өмн ард бийднь йовсн оln эмтн хээкрсмн.

¹⁰ Исусиг Ерусалим балһснд орж ирхлэнь, балһснд бээсн оln эмтнэ зүркнь догдлв.

– Энтн кен гидг күмб! – гиж тедн хоорндан сурцхав.

¹¹ – Эн Һалилья һазрин Назаретас ирсн Исус гидг ээлдэч, – гиж зэрм эмтн хэрүднь келдг бээж.

Исус һол сүмд

¹² Исус һол сүмд ирэд, юм хулдж авчасн болн хулд кежэсн улсиг һарһж көөв. Мөңг сольдг улсин ширэһинь, көглжрһ хулддг эмтнэ сандлынь көлврүлэд хайчкв.

¹³ – «Мини герм – мөргүлин гер болж нерэдгдх», – гиж Бурхна Бичгт бичэтэ. Тадн энүгэр «деермчнрин бээр кежит!» – гиж Исус теднд келв.

¹⁴ Һол сүмд Исус тал сохр, доһлң эмтн өөрдцхэв, Исус тедниг гемэснь эдгэв. ¹⁵ Ах гелнгүд, ном цөөлһэчнр Исусин кесн өвөрцсиг үзэд, «Давидин Көвүн тууртха!» – гиж хээкрсн бичкн күүкдиг үзэд, хорнь буслад уурлцхав.

¹⁶ – Эдниг ю келжэхинь чи сонсжанчи? – гиж тедн Исусас сурцхав.

– Соңсжанав, «Чи үрдүдин болн нилхдин амар бийдэн магтал өрглэч!» – гисинь умшсн уга билэт? – гиж Исус хэрү өгв.

¹⁷ Цааранднь Исус тедниг үлдэһэд, балһснас һарад, Бетэнья гидг хотнд одад, тенд хонсмн.

---

* *Элжгиг унад орж ирснь* – эв авч ирснэ темдг; мөриг унад орж ирсинь – дээнэ темдг.

Инжр модыг харалһн

¹⁸Өрүн босад Исус хэрү Ерусалим балһснур йовж йовла, зууран геснь өлсв. ¹⁹Хаалһин амнд урһжасн инжр модыг үзэд Исус өөрдв. Зуг хамтхаснас даву юм эс үзсн учрас:

– Чини бүчр деер дэжж темсн бичэ урһтха! – гиж келв.

Тер дарунь инжр модн хагсад хумхарж одв. ²⁰Энүг үзсн сурһульчнр ик гидгэр өврцхэв.

– Эн модн тиим шулун юнгад хагсж одсмб? – гиж тедн сурцхав.

²¹⁻²² – Үнэр келжэнэв. Кемр тадн маһдл угаһар иткхлэ, тадн Мини кеснэс үлү юм кеж чадхит. «Ормасн көндрэд, тенгсин уснд ун!» – гиж эн уулд келхлэтн, тадна келсэр болх. Кемр тадн иткхлэ, зальврж ю эс сурв чигн сурсан авхит, – гиж Исус хэрү өгв.

Исусин йосн

²³Исус һол сүмд орад, эмтиг ном умшж дасххла, ах гелнүгүд болн толһачнр Исус тал өөрдэд:

– Кенэ йосар Чи тиигж кежэхмч? Кен чамд тиим йос өгв? – гиж келцхэв.

²⁴⁻²⁵ – Би таднд бас нег сурвр өгнэв. Кемр тадн хэрүһинь өгхлэ, Би таднд кенэ йосар тиигж кежэхэн бас келж өгнэв. Йохана кирслһн альдас ирсмб, тенгрэсий эс гиж эмтнэсий? – гиж Исус келв.

Тедн хоорндан күүндцхэв, кемр «Тенгрэс» гихлэ, тер: «Юнгад тадн Йоханд эс итквт?» – гиж сурх. ²⁶«Эмтнэс» гихлэ, эн улсас ээсн күрчэнэ, юнгад гихлэ, цуһар Йоханыг аэлдэч гинэ.

²⁷ – Меджэхшвидн, – гиж тедн хэрү өгцхэв.

– Тиигхлэ кенэ йосар тиигж кежэхэн, Би таднд бас келшгов.

Хойр көвүнэ туск үлгүр

²⁸ – Нег күн хойр көвүтэ бээж. Нег дэжж тер ик көвүндэн:

– Көвүн минь, эндр уста үзм тэрсн һазрур йовад, көдлхнчн! – гинэ.

²⁹Тернь:

– Көдлшгов, – гиж келнэ.

Зуг бөөжэһэд, уха-санаһан сольж йовв. ³⁰Эцк бичкн көвүндөн бас тиигж келв. Тернь:

– Аав минь, ода йовнав, – гичкэд йовсн уга.

³¹Тадн ю санжанат? Эн хойр көвүнэс кен эцкиннь үг соңссмб? – гиж Исус сурв.

– Түрүнкнь, – гиж тедн хэрү өгв.

– Үнэр келжәнэв, алв цуглулгчнр болн хуульч күүкд улс таднас түрүн Бурхна орн-нутгт тусх. ³²Юнгад гихлэ, Йохан таднд чик хаалһ зааж ирсмн, зуг тадн терүнд итксн угат. Алв цуглулгчнр, хуульч күүкд улс болхла терүнд иткцхэв. Тадн Энүг үзэ бөөсн бийнь килнцтэ жирһлэн үлдэсн угат, терүнд итксн угат, – гиж Исус келв.

Уста үзмин туск үлгүр

³³– Дэкэд нег үлгүр сонстн. Нег нойн бөөж. Тер эврэ һазрта бөөж. Тендэн уста үзм тэрэд, Терүг хашаһарн хашалад, уста үзм шахдг нүк малтад, харулын цамхаг тосхад, уста үзмэн көдлөчнрт нээмөдлж өгв. Бийнь хол һазрт одсмн. ³⁴Темс цуглулх цагнь ирхлэ, темсэн авхар нойн көдлөчнр тал ялчнран илгэнэ. ³⁵Зуг тедн ялчнринь бөрж авад, негинь цокад, дарукиннь эмнь таслад, хурвдгчинь чолуһар үктлнь цокж. ³⁶Эзнь талдан ялчнриг илгэнэ. Теднэ тонь урдкас ик бөөж. Көдлөчнр тедниг бас тиигнэ. ³⁷Аш сүүлднь, Эзн Көвүһм тевчх гийһэд Көвүһән илгэнэ. ³⁸Зуг Терүг үзчкэд, тедн «Эн өнчөн авх күн, энүг алчкад, өнчинь авий!» – гийһэд ³⁹көвүг бөрж авад, уста үзм тэрсн һазрас авч һарһад, цокад алчкв. ⁴⁰Уста үзмин Эзнь хэрү ирхлэри эн көдлөчнриг яах тер? – гиж аштнь Исус сурв.

⁴¹– Ик әәмшгтәһәр цаажлж алх! Уста үзмин олз цагтнь өгдг талдан көдлөчнрт өгх! – гиж тедн хэрү өгцхэв.

⁴²– «Тосхачнрин холсн чолун герин өнцгин һол чолун болв. Бурхн эн өвөрцтә керг күцәсмн. Бидн энүг үзлөвидн. ⁴³⁻⁴⁴Эн чолун деер унсн күн цокгдх. Зуг күүнә толһа деер эн чолун унхла, дарад алчкх» гисн үгмүд Бурхна Бичгт умшсн угавт? Тер учрар Би келжәнэв таднд, Бурхна йосн таднас булаж авгдад, олз өгдг улст өггдх, – гиж Исус келсмн.

⁴⁵⁻⁴⁶Исусин келсн үгмүд соңссн ах гелнгүд болн паршмуд Исусиг теднэ тускар келжәхинь медцхэв. Тедн Исусиг бөрж авхар седж, зуг Исусиг әәлдәч гиж тоолжасн улсас тедн әәдг бөөж.

Хурмин туск үлгүр

22 Исус дэхэд нег үлгүр келв.
² – Тенгрин йосн гисн эн: Нег хан көвүндөн хүрм кежөнө.

³Зарцнран илгэхэд, гиичнриг дуудулна. Зуг ирх эмтн ирхэр седсн уга. ⁴Тиигхлэ тер талдан зарцнриг илгөнө.

– Тарһн малан алад, махна сээнэснь хот белдчквидн. Тадниг күлөжөнөвидн. Мини көвүнө хүрмд иртн, – гиж теднэр зөнг илгөнө.

⁵Зуг тедн хаана үгиг оныгтан авлго, тал талдан эврэннь кергэрн тарад йовж одцхаж. Негнь – кеерэгшэн, дарукнь хулд-гү-үлгэ кехэр йовж одв. ⁶Зөрмнь болхла, зарцнринь бөрж авад, му келэд алчкв. ⁷Хан уурлад, тер алач-булачнриг алад теднө бөөсн балһсиг шатачкн, гиж эврэннь цергчнртэн зэрлг өгнө. ⁸Цааранднь хан эврэннь зарцнртан иигж келнө:

– Бидн нээрт белнвидн. Мини дуудсн гиичнр болхла хүрмд ирх ач уга бөөж. ⁹Тегэд балһсна уульнц болһнар йовад, харһсн улсиг цугтаһинь хүрмин нээрт дуудтн!

¹⁰Зарцнрнь һазаран һарч йовад, оln эмтиг дуудж авч ирцхэнө. Тедн дунд сэн чигн, му чигн улс харһж. Нөөрин хора гиичнрэр дүүрв. ¹¹Хан эмтиг үзхэр нөөрин хорад орж ирхлэрн хүрмин хувц өмсл уга ирсн кү үзж.

¹²– Чи яһад хүрмин хувц өмсл уга нааран ирвч? – гиж хан терүнэс сурна.

Тернь тагчг, э уга. ¹³Тиигхлэ хан:

– Эн күүнө һар-көлинь күлэд, харһу һазрт хайчкн, тенд эмтн ик зовлң эдлэд, шүдөн хэврж оркж уульх, – гиж зарцнртан закна.

¹⁴Дуудгдснь оln, онц сунһгдснь цөн болдг мөн.

Ална тускар

¹⁵Паршмуд хол сүмэс һарч йовад, Исусиг үгднь бөрж авхар хоорндан үгцнө. ¹⁶Тедн эврэннь сурһульчнран Херодын улсла хамднь илгэсмн.

– Багш, Чамаг үн келжэхинь бидн меднөвидн. Чи Бурхна заасар дасхнач. Тер учрар эмтн ю санжахинь чи оныгтан авхшич, күүнө чирэ хөлөхшич. ¹⁷Тегэд маднд келж өгхнчн, бидн

Римин хаанд алв өгх йостай аль угай? ¹⁸ Исус теднэ хар сананинь медчкэд:

– Хойр чирэтэ улс! Намаг ю хээж сөрэд бээнэт? ¹⁹ Алв өгдг мөнгөн Нанд үзүлтн, – гив.

Тедн Исуст мөнгөн үзүлв.

²⁰ – Кенэ дүр энд зурата, кенэ нерн бээнэ? – гиж Исус сурв.

²¹ – Римин хаана, – гиж тедн хэрүднь келв.

– Тер учрар хаана юмиг хаанд өгтн, Бурхна юмиг Бурхнд өгтн, – гиж Исус келв.

²² Эн үгмүд сонсад, тедн ик алң болад, Исусиг үлдэхэд, харад йовж одцхав.

Эмдрлһнэ тускар

²³ Тер цагт Исус тал цадукмуд ирцхэв. (Тедн үксн эмтн эмдршго гиж иткдг бээж.)

²⁴ – Багш! Моше маднд: кемр үрн уга күн өнгрхлэ, терүнэ дүнъ авалинь авад, ахиннь тохминь залһтха. ²⁵ Манахнд ах-дү долан күн бээж. Элэднь гер авад, үрн угаһар өңгрэд, гергэн дүүдэн үлдэв. ²⁶ Тиим кевэр хойрдгчнь, хурвдгчинь болн ах-дү долан тиигж өнгрв. ²⁷ Теднэ хөөн күүкд күн өнгрж. ²⁸ Үксн эмтн эмдрсн цагт тер ах-дүүһин кенәннь гергн болж хархмб? Тер күүкд күн цуг ах-дүүһин болһна гергн билэлм? – гиж тедн сурцхав.

²⁹ – Тадн Бурхна Бичиг болн Бурхна күчиг эс меддг төлөд буру ухалжанат. ³⁰ Үксн эмтн эмдрхләнъ гер авдго, күүнд оддго болна. Тедн Бурхна элчнрлэ эдл болна. ³¹ Бурхн үксн күн эмдрнэ гиснэ тускар ю келсинь тадн умшсн угавт? ³² «Би Абрахамин Бурхн, Ицхакин Бурхн болн Яковин Бурхнв», – гиж Бурхн келсмн. Зуг Бурхн – үксн эмтнэ биш, эмд эмтнэ Бурхн мөн.

³³ Исусиг соңссн эмтн терүнэ номд икэр өврцхэв.

Адр заавр

³⁴ Паршмуд Исусиг цадукмудын амнь хаасинь соңсад, цуһар хамдан цуглрцхав. ³⁵⁻³⁶ Терүнэ дундас нег ном цэлһэч Исусиг үгднь бэрж авхар:

– Багш, Закана ямаран зааврнь хамгин һол чинртэв? – гиж сурв.

³⁷ – «Халун зүркэрн, эрүн седклэрн, бөөсн уха санаһарн эврәннь Деед Эзн Бурхндан дурта бол». ³⁸ Эн хамгин түрүнк болн хамгин хол чинртэ заавр. ³⁹ Хойрдгч заавр түрүнк заавр-ла эдл «хажудк күүндэн бийдэн дурта кевэр дурл». ⁴⁰ Эн хойр хол зааврмудар эркн биш Закан болн ээлдэчнр тогтна, – гиж Исус келв.

Бурхна илгэсн Аврачин тускар

⁴¹⁻⁴² Цааранднь Исус өөрнө хурсн паршмудас сурв:

– Бурхна илгэсн Аврачин тускар ю санжанат? Тер ямаран унг-тохмта?

– Тер Давидин тохмин үдл, – гиж тедн хэрүднь келв.

⁴³ – Тиигхлэ юнгад Бурхна Сөкүсэр дүүрхлэрн Давид Терүг Деед Эзн гиж нерэдэд, иигж келсмб: ⁴⁴ «Чини өшөтниг ди-илж келдчнь эс хайтл, Мини барун бий тал сууж йов, – гиж Деед Эзн мини Деед Эзнд келсмн». ⁴⁵ Тегэд кемр Давид Терүг Деед Эзн гиж келхлэ, яһж Тер Давидин унг-тохмин үдл болж чадхмб? – гиж Исус сурв.

⁴⁶ Күн Исуст хэрү өгч чадсн уга. Тер өдрэс авн Исуст сурвр өгх дурн кенд чигн дэж күрсн уга.

Хойр чирэтэ улсиг гемшэлһн

23 Цааранднь Исус эврәннь сурһульчнрт, оln эмтнд иигж келв:

² – Ном цөөлһөчнр, паршмуд Мошен зака цөөлһх йос харган бэржэнэ. ³ Тер учрар теднэ келсн ном соңсад, теднэ засар кетн, зуг тедниг дураж, үлгүр авч үүлэн бичэ күцэтн. Тедн бийснь дасхжах номарн бөөхш. ⁴ Тедн күчр күнд аца овалж төвөд, эмтнэ нурһнднь үүрүлнэ, зуг бийснь нөкд болхар хурһан чигн көндөхш. ⁵ Зуг юм кехлэрн, тедн эмтн үзтхэ гиж кенэ. Тедн бийэн сөөхрүлэд магнадан болн харган Бурхна ном бичэтэ кенчр зүүдг болна, хувцна хормаһан залаһар утдулад кее-рүлнэ. ⁶ Байр-нөөрт ирхлэрн, тедн ачта орм эзлхдэн дурта. Хурлд деегшэн һарад суулдна. ⁷ Балһсна талвнд ирэд зогсхла, эмтн тедниг күндлж «Багш» гиж мөндлхлэ, икэр таасцхана. ⁸ Тадниг багш гиж күн бичэ дуудтха! Тадн ах-дүүнр болжанат, Тадн негхн Багштат. ⁹ Һазр деер эцк гиж кү бичэ тоолтн! Тадн

һанцхн Эцктэт. Тер теңгрт бээнэ. ¹⁰Сурһмжлач гинһэд тадниг күн бичэ дуудтха! Бурхна илгэсн Аврач тадна һанцхн сурһмжлач. ¹¹Тадна дунд хамгин икнь зарц болтха! Бийән деегшлсн күн лавта кевөр дорацулгдх! ¹²Бийән дорацулсн күн лавта кевөр деегшлх!

¹³Ном цөөлһөчнр, паршмуд! Басл зовлңган эдлхит! Хойр чирэтэ улс! Тадн Теңгрин йосиг оньслчкад, бийстн дотрнь орхшит. Орхар седсн күүг төрүц орулхар седхшит!

¹⁵Ном цөөлһөчнр, паршмуд! Басл зовлңган эдлхит! Хойр чирэтэ улс! Негхн күүг номдан орулхар теңгс һатлж, һазр эргэд гүүлднэт! Кү номдан орулчкад, бийэсн дор кенэт! Тертн таднас шулун мөнк һалд тусх!

¹⁶Чавас, сохр жолачнр! Басл зовлңган эдлхит! Күн сүмэр андһар тэвхлэ, өнгөр тэвсн андһар болх! Сүмин алтар андһарлснь андһаран күцэх зөвтэ, гиж тадн эмтиг дасхнат!

¹⁷Чавас, сохр һэргүд! Алтн болн алтыг эрүлсн сүм хойраснь юн деер? ¹⁸Тэклин ширәһәр андһарлсн андһар юмн биш. Зуг терүн деер бээсн бэрцөр андһарлсн андһаран күн күцэх зөвтэ, – гиж тадн бас дасхнат. ¹⁹Сохр улс! Бэрц болн бэрциг эрүлжэсн тэклин ширә хойрас юн деер? ²⁰Тегэд тэклин ширәһәр андһарлснь ширә деернь бээсн юмар андһарлна. ²¹Сүмэр андһарлсн күн дотрнь бээсн Бурхнар андһарлна. ²²Теңгрэр андһарлсн күн Бурхна ширәһәр болн ширә деернь суусн Бурхнар андһар тэвнэ.

²³Ном цөөлһөчнр, паршмуд! Басл зовлңган эдлхит! Хойр чирэтэ улс! Тадн тэрсн бадрашкас*, зорһдас** болн зирэс*** арвдгч хувинь цуглулж авад, Бурхнд нерэдэд өгнэт. Зуг закана һол төрмүдиг, үнн чик бөөдлиг, өршәлтиг болн сүзгиг оньгтан икәр авхшит! Наадк юман мартлго, энүг бас күцэх кергтә. ²⁴Сохр жолачнр! Тадн ундас бөкүниг шүүж хаяд, бүкл темә зальгдг улс!

²⁵Ном цөөлһөчнр болн паршмуд! Хойр чирэтэ улс! Тадн ааһ-савиг һазаһаснь арчнат, ааһин дотркинь болхла ховдглж хулхалсн олзар дүүрн. ²⁶Сохр парш! Түрүләд ааһ-савин дотркинь арч, тийгхлэ, терүнә һазакнь цевр болх.

* *Бадрашк* – мята.

** *Зорһд* – укроп.

*** *Зир* – тмин.

²⁷ Ном цөөлхөчнр болн паршмуд! Басл зовлңган эдлхит! Хойр чирэтэ улс! Тадн ширдчкн үкэр мет тедн һазаһаснь сә-эхн болж медгднә, дотркинь болхла күүнә үксн цогцар болн яс-үсәр дүүрн. ²⁸ Тер учрар тадн һазаһас чик седклтә болж медгднәт, дотрктн болхла килнцәр болн хойр чирэтә йовдлмудар дүүрн.

Паршмуд болн ном цөөлхөчнр цаажла харһх

²⁹ Цааранднь Исус иигж келв:

– Ном цөөлхөчнр болн паршмуд, зовлңган эдлхит! Хойр чирәтнр! Тадн әәлдәчнрт үкәрмүд тосхнат. Чик седклтә улсин бумблвс сәәхрүлнәт. ³⁰ Тадн келнәт: «Бидн мана өвкнрин цагт әмд бәәсн болхла, әәлдәчнрин асхрсн цуснд гемшәгдшго биләвидн». ³¹ Тиигәд тадн әәлдәчнриг алсн әмтнә үрдүд гиж бийстн эврәннь тускар герчлжәнәт! ³² Ода эврәннь өвкнрин әклсн кергиг күцәтн! ³³ Тадн хойр кәлтә моһас! Мөңк һалас болн зарһас зулж чадшгот! ³⁴ Соңстн! Би таднур әәлдәчнриг, цецн ухата улсиг болн багшнриг илгәжәнәв. Зәрмнь тадн моднд телж хадж алхит, зәрминь хурлд малядж, хотнас хотн күртл көөхит. ³⁵ Тадн чик седклтә улсин үкләс кәлтә икәр цаажлгдхит. Орчлң үүдснәс авн чик седклтә улсин цус асхрлһнд тадн гемшәгдж килнцән эдлхит. Чик седклтә Абелин асхрсн цуснас әкләд, тәклин ширә болн һол сүм хойрин хоорнд Берекьян көвүнә Зехарьян* асхрсн цусн күртл цугнь тадна толһа деер! ³⁶ Энүнәс кәлтә эн үйнр басл цаажлгдх гиж үнәр келжәнәв, – гив.

Ерусалимин тускар уульһн

³⁷ – Хәәрн Ерусалим! Ерусалим! Чини улс әәлдәчнриг уга кенә, Чам тал илгәсн әмтиг чолуһар цокж ална. Кедү дәкж Би чини үрдүдиг һуужмулмудан живр доран цуглуулсн така мет цуглулхар седләв. Чини улс тиигхәр седсн уга! ³⁸ Тер учрар чини һол сүм хоосн болтха! ³⁹ Би чини улст келжәнәв: «Деед Эзнә нерн деерәс ирснь әдстә!» гиж әс келтл, Намаг үзшгот, – гихәд Исус үгән төгсәв.

---

* Абель түрүнк алгдсн күн, Зехарья сүүлңк алгдсн күн. Цуг эн Жуучн Бооцанд бичәтә.

Бол сүмин хольвэрлһна туск ээлдхл

24 Исус сүмэс нарч йовхла, сурһульчнр сүмин бөөшнгиг үзүлхэр Исус тал өөрдцхэв.

² – Цуг энүг үзжэнт? Энд нег чигн бүтн чолун үлдшго гиж Би үнэр келжэнэв. Цугнь хольврад, хамхрж одхинь тадн медх зөвтэт, – гиж Исус келв.

Зовлц, көөлһн хойрин тускар

³ Исус һанцхарн Олив уулд суусн цагт сурһульчнр өөрдэд:

– Тана келснтн кезэ учрхмб? Таниг хэрү ирж йовхин темдг цагин чилгчин темдг ямаран болхмб? Келж өгит маднд? – гиж сурцхав.

⁴ – Хэлэн бөөтн! Эмтн тадниг меклвзэ! ⁵ Кесгнь Мини нер зү-үһэд, эмтиг меклэд, би Христос гиж келх. ⁶ Тадн өөрхн болжах, бас хол болжах дээнэ тускар соңсхит. Зуг бичэ ээтн! Тиим болх зөвтэ. Зуг тер чилгч биш. ⁷ Нег келн эмтн талдан келн эмтнэ өмнэс босж дэврх. Нег орн-нутг талдан орн-нутгла дээлдх. Ик харһнлһна, һазр чичрлһнэ аюл энд-тенд учрх. ⁸ Цуг эн үрн төрхин өмн экиннь элк мошклһна эклц мет болх. ⁹ Тадниг басл зовах, дэкэд цокж алх. Келн-эмтн болһн Нанас кэлтэ таднд дурго болх. ¹⁰ Кесгнь итклэсн цухрад, нег-негндэн дурго болад урвх. ¹¹ Тер цагт кесг худл ээлдэчнр ирэд, оln эмтиг меклх. ¹² Хар үүлмүд немгдэд, кесгиннь дурнь киитрх. ¹³ Күцднь тесснь авргдх. ¹⁴ Зуг түрүлэд келн эмтн болһнд һазрин зах күртл Теңг-рин йосна туск Сэн Зэңг делгрх. Орн-нутг болһнд Сэн Зэңги авх арһ күртх. Тегэд чилгч ирх, – гиж Исус келв.

Хоосрулжах жигшүртэ юмна тускар

¹⁵ – Бол сүмиг хоосрулжах жигшүртэ юмиг тадн эрүн бөөрнд үзхит. Энүнэ тускар ээлдэч Даниэл бичсмн. (Эн юн гидг юмб? Умшач энүнэ тускар ухалтха!) ¹⁶ Тер цагт Йудья һазрин эмтн уул темцэд зулж һартха! ¹⁷ Герин ора деер сууснь буухларн гер дот-рас юм бичэ автха! ¹⁸ Кеер бээсн күн дулан хувцан авхар, герүрн бичэ хэртхэ! ¹⁹ Тер цагт ацата болн үр көкүлдг күүкд улс басл муулян эдлх! ²⁰ Тана зулж йовлһн үвлэр, бемб өдрэр бичэ болтха гиж зальвртн. ²¹ Орчлң үүдснэс авн ода күртл болад уга, ик

нашута өдрмүд учрх. Хөөннь чигн тиим юмн болшго. ²²Кемр Бурхн тер өдрмүдиг эс ахрдулхла, нег чигн юмн эмд үлдж авргдшго билэ. Зуг шүүж авгдсн улсин төлө тер өдрмүд ахрдх. ²³Кемр таднд «Хэлэтн, энд Христос бээнэ» эс гиж «Тенд бээнэ» гиж келхлэ, бичэ итктн! ²⁴Юнгад гихлэ, худл Христосмуд болн аэлдэчнр ирх йовдл учрхла, шүүж авгдсн улсиг чигн меклхэр ик өвөрц, онц темдгүд үзүлх. ²⁵Сонсжант? Би таднд цуг энүг эртэснь келжэнэв. ²⁶Тегэд кемр: «Хэлэтн, Христос кэдэд бээнэ!» – гиж таднд келхлэ, бичэ тиигэрэн одтн. Эс гиж: «Хэлэтн, эн герт Тертн бултж йовна» – гихлэ, бичэ күүнд итктн. ²⁷Тенгрин аһуг дорд үзгэс барун үзг тал цэкллһн керчснлэ эдл Күмни Көвүн хэрү ирх. ²⁸Үксн цогц кевтсн һазрт бүргд шовуд цуглрх.

Күмни Көвүнэ ирлһн

²⁹Тер нашута өдрмүдин хөөн генткн «Нарн унтрад, сар герл өгдгэн уурх. Одд тенгрэс унад, тенгрин күчнь көндрх». ³⁰Тиигхлэ тенгр деер Күмни Көвүнэ онц темдг үзгдх. Келн эмтн болһн нашудад оркрх. Тегэд Күмни Көвүг үүлн заагар алдр күчтэ болн туурмжта йовж йовхиг келн-эмтн болһн үзх. ³¹Алдр бүрэ-бүшкүрин дун һархла, орчлңгин дөрвн үзгэс, һазрин нег захас талдан зах күртл бээсн Эврәннь шүүж авгдсн улсан цуглулхин төлө Күмни Көвүн элчнрэн лавта кевэр йовулх.

Инжр модна тускар

³²Эн инжр модыг хэлэж үлгүр автн. Терүнэ бүчр дүүрэд, көк шин хамтхасн һархла, зуна цаг өөрдж йовхинь тадн меднэт. ³³Тедү мет тадн: Цуг энүг үзэд медтн. Тер өөрхн, үүднэ өөр. ³⁴Үнэр келжэнэв, эн үйнр сольгдад уга бээтл цугнь бүтх. ³⁵Тенгр һазр хойр уга болж одх, зуг Мини келсн үгмүд сольгдшго.

Күмни Көвүнэ ирх цагинь күн медхш

³⁶Тер өдрин болн цагин тускар келхлэ, энүнэ тускар күн медхш: Тенгрт бээсн Бурхна элчнр чигн, Көвүн чигн медхш, һанцхн Эцк меднэ. ³⁷Ноах бээсн цагт юн учрла, тиим юмн Күмни Көвүг хэрү ирхлэ учрх. ³⁸Тер өдрмүдт усна аюлын өмн эмтн хотан идлдэд, уулдад, гер авлдад, хөрд һарлдад бээлэ.

Тиигэд тедн Ноах кермдэн ортл бөөһөд бөөж. ³⁹Усна аюл ирэд, тедниг уга кетл, тедн тиим юмн болх гиж сансн уга. Күмни Көвүг хэрү иртл бас тиигж болх. ⁴⁰Тер цагт кеер бээсн хойр күүнэс негнь авгдх, наадкнь үлдх. ⁴¹Һуйр теермдсн хойр күүкд улсас негнь авгдх, наадкнь үлдх. ⁴²Бийэн сергг бэртн! Тадна Эзн ямаран өдрт ирхинь тадн медхшлмт. ⁴³Медтн! Кемр герин эзн хулхачиг гертнь орж ирхинь медсн болхла, тер сөөни дуусн унтлго, хулхачиг герүрн орулшго билэ. ⁴⁴Тер учрар бас белн бээтн! Күмни Көвүн тадниг эс күлэжэсн цагт лавта күрэд ирх.

Нээлвртэ зарц

⁴⁵Нээлвртэ ухата зарц гисн кемб? Талдан зарцмудыг ахлж, цагтнь хот өгх эзнэ өгсн даалһврта зарц. ⁴⁶Эзэн хэрж ирсн цагт көдлмш кежэсн зарц хүвтэ. ⁴⁷Эврэннь һазран чигн Эзн терүнд лавта даалһж өгх, — гиж Би үнэр келжэнэв. ⁴⁸«Эзн кесгтэн иршго», — гийһэд, ⁴⁹наадк зарцниг цокад, үүртөһөн хот-хоолан эдлэд, эркэн ууһад бээдг зарц — ухан уга зарц болжана. ⁵⁰Эзн зарц эс күлэжэсн өдрт болн эс медсн цагт хэрж ирх. ⁵¹Тер зарцан догшн кевэр цаажлад, хойр чирэтэ улс бээсн һазрур орулх. Тенд эмтн ик зовлң эдлэд, шүдэн хэврж оркрж уульх.

Арви гижгтэ күүкдин тускар

25 — Тенгрин йосн иим болх. Арви гижгтэ күүкд һартан шам авчксн күргиг тосхар һарч иржэнэ. ²Тавн күүкн ухата бөөж, наадк тавнь ухан уга. ³Ухан угань шам авад, шамин тосинь авхан мартчкж. ⁴Ухатань шамта хамднь тоста сав авсн бөөж. ⁵Күргн оратад ирхлэ, күүкд үрглэд унтж одна. ⁶Сөөни өрөллэ: «Күргн аашна, һарад тостн!» — гиж хээкрсн дун соңсгдна. ⁷Тер кемд күүкд серлдэд, шам сөөнэр герл өгтхэ гиж түүгэн ясж белдцхэнэ.

⁸— Шамин тос өгит, мана шамвидн унтрн гижэнэ, — гиж ухан угань ухата күүкнэс сурцхана.

⁹— Тосан танд өгхлэ, маднд күртшго. Лавкур одад, бийдэн тос хулдж автн, — гиж ухата күүкд хэрүднь келцхэнэ.

¹⁰Зуг тедниг тос авхар лавкур йовсн хөөн күргн ирж. Күргнлэ харһхар седэд, белн бээсн күүкд терүнлэ хамдан хүрмин нээрт йовцхана. Теднэ ардаснь үүдн хаагдна. ¹¹Үлдсн күүкд хөөннь ирэд:

– Деед Эзн! Деед Эзн! Үүдэн тээлит! – гиж сурцхана.

¹²– Үнэр келжэнэв, Би тадниг медхшв, – гиж күргн хэрү өгв.

¹³Тер учрар оньдин бийэн сергг бэртн, юнгад гихлэ, тадн Күмни Көвүнэ ирх өдринь чигн, цагинь чигн медхшт.

Бурвн зарцин тускар

¹⁴– Теңгрин йосна тускар дөкөд нег үлгүр сонстн. Нег нойн хол һазрт йовхин өмн эврәннь зарцнран дуудж авад, зө-өрөн теднд даалһж үлдэж. ¹⁵Нег зарцдан тер тавн миңһн алтн мөңг өгч, дарукднь – хойр миңһн, һурвдгчднь – нег миңһн алтн мөңг өгч. Күн болһнд арһ чадсарнь өгөд, хол һазрт йовж одна. ¹⁶Тавн миңһн алт авснь мөңгөн кергт орулад, немж дөкөд тавн миңһн олз авч ирнө. ¹⁷Хойр миңһн алт авсн зарцнь бас олз авч, тернь дөкөд хойр миңһ болв. ¹⁸Нег миңһн алт авснь эврәннь эзнэ мөңгөн кеер авч одад, һазрт булад хадһлна. ¹⁹Кесг цаг давсна хөөн эзнэ ирэд, зарцмудас тооца авчана. ²⁰Тавн миңһ авснь дөкөд тавн миңһ немэд авч ирнө.

– Эзн минь, хэлэтн, та нанд тавн миңһн алтн мөңг өгвт, би танд дөкөд тавн миңһн олз авч ирүв, – гиж тер келнө.

²¹– Сэн, чи нөөлвртэ сэн зарц. Чамаг бичкн юмнд итклтэ болсн төлөд, би чамд энүнэс ик керг даалһнав. Мини нөөрт ир, – гиж эзн келнө.

²²Дарукнь хойр миңһн олзта ирэд:

– Эзн, та нанд хойр миңһ өглэт, би танд дөкөд хойр миңһн олз кеһэд авч ирүв, – гиж келнө.

²³– Сэн, чи нөөлвртэ сэн зарц. Чамаг бичкн юмнд итклтэ болсн төлөд, би чамд энүнэс ик керг даалһнав. Мини нөөрт ир, – гиж эзн терүнд келнө.

²⁴Нег миңһн алтн мөңг авсн зарц ирв.

– Эзн, таниг догшн гиж би меднэв. Та эр үкр сааж, үснэснь тарг кетн гиж эмтнд зэрлг өгдг күнт. ²⁵Би танас өөһэд, мөңгитн кеер булж хадһллав. Тертн эн бөөнө.

²⁶Тиигхлэ эзн терүнд келжөнө:

– Залху, муульта зарц! Чи намаг эр үкр сааж, үснэснь тарг кетн гиж эмтнд зэрлг болдгнь меддг болхла, ²⁷чи мөңгөн хоршалһна герт өгөд, олз юнгад эс авсмч? ²⁸Эн күүнэс нег миңһ авад, арвн миңһн алтн мөңгтэ күүнд өгчктн. ²⁹Тер учрар бөөснднь дөкөд немгдх, тер ик олзта болх. Угарад бөөснэснь

бээсинь булаж авгдх. ³⁰Эн керго залху зарциг харнһу назрт хайчктн. Тенд эмтн ик зовлң эдлэд, шүдөн хэврж оркрж уульх, – гиж тер нойн зарцнртан зэрлг болв.

Сүл өдрин зарһ

³¹Күмни Көвүн хан болад ирх, Терүнлө хамдан Бурхна элчнр ирх. Тер хаана ширэд суух. ³²Күмни Көвүнүр келн эмтн болһнас цуг улс ирх. Хөөдиг ямадас йилһжэсн хөөч мет Тер эмтиг хойр багд хувах. ³³Хөөдиг барун бийд, ямадыг зүн бийд зогсах. ³⁴Барун бийд зогсжасн эмтнд Хан:

– Мини Эцкэс эдс авсн эмтн наартн. Орчлң үүдэсн цагас авн таднд нерэдгдсн алвт эзлтн. ³⁵Юңгад гихлө, Намаг өлн бөөсн цагт тадн хот өгэд цадхалат, ундасн цагтм ундм хэрүллэт, хонх назр хөөжэсн цагтм гертән хонуллат, ³⁶нүцкн бөөсн цагтм хувцллат, гемнжэхлэм, асрж хэлэлэт, түүрмд суусн цагтм Намаг төвкнүлхэр ирлэт, – гив.

³⁷Тер цагт чик седклтэ эмтн:

– Деед Эзн! Таниг өлсжэсн цагт бидн кезэ хот өгсмб, ундасн цагтнн ундытн кезэ хэрүлсмб, ³⁸хэр күн болсн цагтнн кезэ хонулсмб, нүцкн бөөсн цагтнн кезэ хувцлсмб? ³⁹Таниг гемтжэхлө, кезэ асрж хэлэсмб? Түүрмд бөөсн цагтнн кезэ бидн ирсмб? – гив.

⁴⁰Тиигхлө Хан хэрүднь:

– Мини хамгин бичкн дүүдм кесн сээтн Нанд кесн сө болж харла гиж үнэр келжәнэв, – гив.

⁴¹Зүн бийд бөөсн эмтнд Тер:

– Нанас цааран йовтн, му йорта эмтн! Эрлг болн терүнө зарцнр орх мөңк һалд ортн. ⁴²Юңгад гихлө, Намаг өлсжэсн цагт тадн Нанд хот өгсн угат, ундасжасн цагтм ундм хэрүлж ус өгсн уга билэт. ⁴³Хонх назр хөөсн цагтм гертән хонулсн угат, нүцкн бөөсн цагтм хувцлсн угат, гемнхлэм болн түүрмд суусн цаглам нанд нөкд болсн угат, – гив.

⁴⁴Тиигхлө тедн:

– Деед Эзн! Кезэ бидн Таниг өлсжэсн, ундасжасн, хонх назр хөөжэсн цагтнн, хувц хөөжэсн цагтнн, гемтэ болн түүрмд суусн цагтнн үзэд нөкд эс болвидн! – гиж хэрү өгцхэв.

⁴⁵Тиигхлө хан:

– Мини хамгин бичкн дүүдм тусан күргж юм эс кесн болхла, Нанд тусан эс күргснлэ өдл юмн гиж би үнэр келжэнэв. ⁴⁶Эдн мөнц цаажла харһх. Чик седклтэнь мөнц жирһл өдлх, – гив.

Исусиг уга кехин туск үгцлһн

26 Исус цуг келсн үгэн төгсөһэд, эврәннь сурһульчнртан: ²– Песахин нэр күртл хойр өдр үлдсинь тадн меднт? Күмни Көвүнэс урвж Терүг ик кирсд хадж эмнэснь ханцулх, – гиж келв.

³Тер цагт ах гелнгүд болн Израилин толһачнр Кээп гидг ах гелнгин бээшнд ирэд, ⁴Исусиг нууцар бэрж авад, эмнэснь яһж ханцулхинь үгцв. ⁵Зуг эмтн медж, буцлт бичэ өргтхэ гиһэд байрин өдрмүдт биш талдан өдрт кех юман кехмн гиж тедн келцхэв.

Исусиг Бетәнъяд каңкисн үнртэ тосар түрклһн

⁶Исусиг Бетәнъя хотна арсна гемэр урднь гемтсн Шимона герт бээсн цагт ⁷хот уужахла, нег күүкд күн канкисн сээхн үнртэ тос бичкн жуңһшу савд авч ирэд, Исусин толһа деер кев. ⁸Энүг үзсн сурһульчнр уурлад:

– Эн ик үнтэ тосиг иигж үрэхин ормд ⁹хулдад, яду эмтнд мөңгинь түгэж өгхм билэ, – гицхэв.

¹⁰Исус тедниг дурго болжахинь үзэд:

– Эн күүкд күүг юнгад көндөһэд бээнэт? Энтн Нанд сә кев! ¹¹Угатыя яду эмтн тадн дунд оньдиндэн бээх, Би болхла таднла оньдин бээшгов. ¹²Эн күүкд күн Мини толһад тос кеһэд, Мини цогц оршахар белджэнэ. ¹³Үнэр келжэнэв, Сән Зэңг цөөлһгдсн һазрт эн күүкд күүнэ кесн йовдлын тускар тодлж келгдх, – гив.

Йуда Исусиг урвхар зөвшәрв

¹⁴Тиигхлэ арвн хойрин негнь, Йуда Искериот ах гелнгүд тал йовад:

¹⁵– Таднд Исусиг бэрүлхлэ, нанд ямаран шаңллт өгхвт? – гиж сурв.

¹⁶Тедн Йудад һучн цаһан мөңг тоолад өгчкв, тер цагас авн Йуда Исусиг бэрүлх цагинь күлэв.

Байрин хот

¹⁷ Эс искэсн хүйрин байр эклсн түрүнк өдр бөөж. Сурхульчнр Исус тал өөрдэд:

– Песахин хот альд белдхмб? – гиж сурцхав.

¹⁸ – Өөрк балһснд одад, Мини заасн күүнд: Мана Багш келүлв гийэд «Мини цагм өөрджэнэ, чини герт Би сурхульчнртаһан Песахин хот эдлнэв», – гиж Исус келсмн.

¹⁹ Сурхульчнр Исусин келсн үгинь күцэв. Тедн Песахин хот белдв. ²⁰ Асхн болад ирхлэ, Исус арвн хойр сурхульчнртаһан ширэ эргж сууцхав. ²¹ Тедниг байрин хот эдлжэсн цагт Исус:

– Соцстн, тадн дундас негнь Намаг өшөтнэ һарт бөрүлж өгх, – гив.

²² – Деед Эзн минь, тер күн би биший? – гиж сурхульчнр икэр гейүрж хоорндан урлдад сурцхав.

²³ – Нанла хамдан нег аһд һаран тэвсн күн Намаг бөрүлж өгх. ²⁴ Күмни Көвүн Бурхна Бичгт заясн хаалһарн күцц йовх зөвтэ. Зуг Терүг бөрүлж өгсн күн басл муулян эдлх. Тер эс төрсн болхла, деер болх билэ, – гиж Исус теднд келв.

²⁵ – Багш, чи намаг тиигж кех гиж санжанч? – гиж Йуда сурв.

– Чи эврэн энүг келвч, – гиж Исус хэрү өгв.

Деед Эзнэ асхни хот

²⁶ Тедниг хотан эдлжэсн цагт Исус өдмг авад, Бурхнд ханлт өргэд, хуһлж хуваһад сурхульчнрт өгэд:

– Энүг авч эдлтн. Эн Мини Бий цогцм, – гиж келв.

²⁷ Ааһан авад, Бурхнд ханлт өргэд, сурхульчнртан өгэд:

– Энүг авч уутн, ²⁸ энтн Мини цусн – Шин Бооцаг батлжах темдг. Эн цусн эмтнэ төлэ, теднэ килнц төвүлхин төлэ асхрх. ²⁹ Мини Аавин орнд таднла хамдан шин чаһр эс уутл, Би эн чаһр дөкж төрүц ууж чадшгов, – гиж Исус келв.

³⁰ Исусин үгин хөөн тедн Бурхнд магталын дуд дуулад, Олив уул тал йовцхав.

Исус Пётрин гөрдхин тускар келжэнэ

³¹ – Эн сөөһөр тадн цуһар Намаг үлдэхт. Энүнэ тускар Бурхна Бичгт: «Би Хөөчинь уга кехв, хөөднь тарж одх», – гиж бичэтэ. ³² Зуг үкэд босж эмдрснэ хөөн Би тадниг Һалилья гидг һазрт күлэхв.

³³ – Цугтан үлдэв чигн, би Таниг төрүц хайшгов, – гиж Пётр Исуст келв.

³⁴ – Соңс! Эн сөөһөр эр така хээкртл, чи хурв дэжж Намаг медхшв гиж келхич, – гиж Исус Пётрт келв.

³⁵ – Танла хамдан үквчн би Таниг үлдэшгов! – гиж Пётр хөрү өгв.

Наадк сурһульчнр бас тиигж келцхөв.

Исус ханцарн зальвэжана

³⁶ Исус эврәннь сурһульчнртаһан, Гетсемән гидг модта һазрт ирэд:

– Намаг йовад зальвэж иртл, энд күлэжэтн, – гив.

³⁷ Исус Пётриг болн Зебедана көвүдиг, ах-дү хойриг, авад, цааран йовв. Исусин зүркнь бүтэд, Бийнь үүмэд бөөв.

³⁸ – Седклм уудьврта бөөнө. Би үктлэн зовжанав. Тадн унтл уга Нанла хамдан бөөтн, – гиж Исус келэд, ³⁹ цааран йовж, һазр элkdж унад зальвэв. – Эцк минь! Та эн зовлңгас Намаг гетлгх болвзат? Зуг Мини таалар биш, Тана таалар болтха!

⁴⁰ Исус сурһульчнрур өөрдхлән, тедн нөөртән диилгэд унтж одсн бөөж.

– Тадн унтлго Нанла нег част серглң бөөж чадсн угат. Сөрл-һнлэ харһшгон төлө зальвэртн. ⁴¹ Серглң бөөтн! Күүнэ сүмснь чидлтэ, зуг цогцнь чинән чидл уга, – гиж Исус Пётрт келв.

⁴² Цааран йовад, дэжн зальвэв:

– Эцк минь! Кемр Та эн зовлңгас Намаг эс гетлгхлэ, кемр Би эн зовлңгиг даах зөвтэ болхла, Тана таалар болтха! ⁴³ Исус хурв-дад сурһульчнрур өөрдхлэ, тедн үрглэд, саак кевэрн унтад кевтсн бөөж. ⁴⁴ Тедниг үлдэчкэд, Исус хурвад урдк келсн үгэрн зальвэв. ⁴⁵ Цааранднь Исус сурһульчнр тал өөрдэд:

– Тадн одачн амрад кевтнт? Цагнь ирв, Күмни Көвүг килнц-тэ өмтнэ һарт бөрүлжәнө. ⁴⁶ Босад йовхм! Хэлэтн, Намаг бэрж өгх күн аашна, – гиж келв.

Исусиг ах гелңгүдин һарт бөрүлжәнө

⁴⁷ Исусиг үгән келжэсн цагт генткн арвн хойр сурһульчн-рин негнь Йуда үзгдв. Терүнлэ хамдан ах гелңгүдин болн тол-һачнрин илгэсн кесг улс һартан мод, үлд авчксн ирэд зогсцхав. ⁴⁸ «Мини үмссн күн Исус болх, Терүг бэрж авхит», – гихэд

Йуда теднлэ урдаснь үгцсн бээж. ⁴⁹Йуда тер дарунь Исус тал өөрдэд:

– Багш, мөнд! – гийхэд Исусиг халхаснь үмсв.

⁵⁰– Ухалсн кергэн ке, – гиж Исус терүнд келв.

Тиигхлэ харулчнр Исусиг бэрж авад йовн гихлэ, ⁵¹тер кемд Исусин нег сурһульч генткн үлдэн һарһад, ах гелнгин зарцин чикинь тээрэд хайчкв.

⁵²– Үлдэн ормднь орулчк! Үлд өргсн күн үлдэс үкдмн!
⁵³Чи Намаг Эцкэсн сурж чадшго гиж санжанчи? Эцкм тер дарунь далн хойр миһнн элчнрэн эс гиж Терүнэс үлү ик элчнриг илгэх билэ. ⁵⁴Зуг тиигхлэ Бурхна Бичгт бичэтэ үгмүд яһж күцхмб? Цуг эн учрх зөвтэлм! – гиж Исус тер сурһульчд келв.

⁵⁵Дэкэд Исус ирсн әмтн тал хэләһәд:

– Мууха кевәр тадн үлдән, модан атхчкәд, Намаг авхар ирсмт? Би тиигтлән деермч биш! Өдр болһн Би һол сүмд әмтнд ном цәәлһдг биләв, тадн Намаг бэрж авдго биләт. ⁵⁶Зуг әәлдәчнрин үгмүд бүттхә гийхәд, цуг эн учржана, – гиж келв.

Тиигхлэ сурһульчнр Исусиг үлдәһәд, зулж гүүһәд йовж одцхав.

Исус Деед хургин өмн

⁵⁷Исусиг бэрж авсн улс Терүг Кәәп гидг ах гелн тал авч ирцхәв. Тенд ном цәәлһәчнр болн толһачнр цуглрад белн сууж. ⁵⁸Пётр нууцар теднә ардас ах гелнгин гер күртл йовж. Герин һаза үлдәд, цааранднь юн болхинь гетәд сууж. ⁵⁹Ах гелнгүд болн Деед хург Исусиг алхин төләд, Терүнә өмнәс герчлх худл герчнриг олж авхар шунцхаж. ⁶⁰Кесг улс худлар герчлв чигн, тедн ик күцәмжтә юм кеж чадсн уга. ⁶¹Аштнь хойр герч күн үг келцхәв:

– Эн күн: «Би Бурхна сүмиг хамхлад, һурвн өдрин болзгт шинәр тосхж чадхв гилә», – гиж тедн келцхәв.

⁶²– Эднә гемшәлин өмнәс ю келхмч? – гиж ах гелн босад, Исуст келв.

⁶³Зуг Исус ә һарсн уга. Тиигхлэ ах гелн келжәнә:

– Әмд Бурхна нернә төлә кел! Чи Христос Бурхна Көвүнвчи?

⁶⁴– Энүг чи келжәнәч! Энүнәс үлү Би келжәнәв тәднд: әндр өдрәс авн Күмни Көвүг хамгин күчтә Бурхна барун һарт

суусинь, тенгрин үүлн деегүр йовж йовхинь үзхит! — гиж Исус келв.

⁶⁵Тиигхлэ ах гелң өмссн хувцан шуулад келв:

— Энтн Бурхна тускар му келв! Дэкэд герчнриг юнгад хээжэхмт? Бурхна нериг эн яһж бузрдулжахинь тадн ода соңсвт!

⁶⁶Шиидврэн келтн!

— Эн бурута! Үкх зөвтө! — гиж тедн хэрүднь хээкрцхэв.

⁶⁷Энүнэ хөөн эмтн Исусин чирэднь нульмад, халхарнь ташад, басл икөр цокцхав.

⁶⁸— Кен чамаг ода цокв, Христос, тааж кел маднд, — гиж тедн наад бөрцхэв.

Пётр Исусас урвснь

⁶⁹Пётр герин хаза суусн бөөж. Терүн тал нег зарц күүкд күн өөрдэд:

— Чи бас Исусла хамдан билэч, — гиж тер келв.

⁷⁰— Юуна тускар чамаг келжэхинь би меджэхшв, — гиж Пётр гөрдж келв.

⁷¹Пётриг хашан үүднд йовад зогсхла, талдан зарц күүкд күн үзэд:

— Эн күн Назаретин Исусла бас билэ, — гиж өөрнь зогссн эмтнд келв.

⁷²Пётр саак кевөрн гөрдж андһарлв:

— Би эн күүг медхшв, таньхшв!

⁷³Удл уга герин хаза зогссн эмтн Пётрүр өөрдэд келцхэв:

— Чи теднлэ хамдан бас билэч, келсн келэрчн медгдженэ-видн.

⁷⁴Пётр Бурхиг зааж дэкн андһарлад:

— Би эн күүг таньхшв! — гиж келв.

Тер кемд эр така хээкрв. ⁷⁵«Эр така хээкртл чи нурв дэжж Намаг медхшв гиж келхич» — гисн Исусин үгмүдиг Пётр тодлв, тер кеерэгшэн һарад һашудад уульв.

Исусиг Пилатын һарт бэрүллн

27 ¹⁻²Өрүн өрлэ ах гелнгүд болн толһачнр селвцэд, Исусиг үклин цаажла харһулх шиидвр авцхав. Тедн Исусиг күлэд, Пилат гидг Римин һардачин һарт бэрүлв.

Йудан үкл

³ Урвач Йуда Исусиг үкллэ харуулх цааж батлсинь медсн цагт бийэн гемшэхэд, ах гелнүгүд болн толһачнрт һучн цаһан мөңгинь хэрү өгэд:

⁴ – Би ик килнц кечкүв, би нүл уга күүг урвсн бөөжүв, – гив.

– Мана юн кергв? Эн мана керг биш, чини керг, – гиж тедн хэрү өгв.

⁵ Йуда цаһан мөңг сүмд хайчкад, цааран зулж йовад, хоолан боож үкж одв. ⁶ Ах гелнүгүд мөңгинь авад:

– Эн мөңгиг сүмин сангд тэвхм биш, эн цуста мөңгн, – гицхэв.

⁷ Тедн хоорндан селвцэд, бүһш кедг күүнэ һазр хулдж авхар шийдцхэв. Тенд хэр эмтиг оршахм гиж тедн келцхэв. ⁸ Тер учрар тер һазр Цуста һазр гиж ода күртл нерэдгднэ. «⁹ Израилин көвүд һучн цаһан мөңгэр үнлсн Терүнэ үниг авад, ¹⁰ Деед Эзн заасар нег бүһшчас һазр хулдж авцхав», – гисн аэлдэч Еремыа келсн аэлдхл бүтв.

Исусиг мөшклһн

¹¹ Исус һардачин өмн зогсв.

– Чи Йудья улсин ханвчи? – гиж һардач сурв.

– Чи тиигж келжэнэч, – гиж Исус хэрү өгв.

¹² Ах гелнүгүд болн толһачнр Терүг гемшэхлэ, Исус үг келлго тагчг бөөв.

¹³ – Чи сонсжахшийчи? Чини өмнэс кедү гемшэлһн бөөхинь үзжэнчи? – гиж Пилат Исуст келв.

¹⁴ Зуг Исус э һарч, хэрүднь нег чигн үг келлго һардачиг өврүлв.

Исусиг цаажла харуулһн

¹⁵ Байрин өдрмүдт һардач эмтнэ эрлһэр түүрмд суусн кү сулдхадг бөөж. ¹⁶ Тер цагт нег нертэ күн түүрмд суусн бөөж. Тер Бар-Аба гидг нертэ Исус бөөж. ¹⁷ Эмтн олар хурсн цагт Пилат:

– Кениг сулдххмб? Бар-Аба гидг нертэ Исусиг эс гиж Бурхна Илгэсн Аврач гиж нерэдг Исусиг? – гив.

¹⁸ Юнгад гихлэ, евреймүдин һардачнриг Исуст үлү үзэд, терүнэ һарт бэрүлсинь Пилат медэд бөөж. ¹⁹ Пилатыг зарһчин өөдм деер суусн цагт авальнь:

– Эн чик седклтэ күүнд му юм бичэ ке. Сөөһөр энүнэ тускар му зүүд үзчкэд, би сөөни дуусн зовлав, – гисн зэнг зарцар илгэж.

²⁰Тер саамд ах гелнүгүд болн толһачнр:

– Бар-Абаг сулдхатн, Исусиг цаажлтн, – гиж келх кергтэ, гihэд эмтиг үгдэн орулж теднд келцхэв.

²¹– Эн хойр күүнэс кениг сулдхх кергтэ? – гиж хардач эмтнэс сурв.

– Бар-Абаг! – гihэд эмтн хэрүднь хээкрцхэв.

²²– Бурхна илгэсн Аврач гиж нерөддг Исусиг яахмб? – гиж Пилат сурв.

– Кирсд хадж алтн Энүг! – гиж цуһар хэрүднь хээкрцхэв.

²³– Ямаран му юм Энтн кесмб? – гиж Пилат эмтнэс сурв.

– Кирсд ал! Кирсд ал! – гihэд эмтн улм чанһур хээкрцхэв.

²⁴Юмн тус эс болжахинь медэд, Пилат эмтн буцлт эклх гиж эәһэд, эмтнэ өмн һаран усар уһаһад:

– Эн күүнэ үклд би биш тадн бурута болхит, – гив.

²⁵– Болг! Энүнэ үклд бидн, мана үрдүд бурута болтха! – гиж эмтн хээкрцхэв.

²⁶Тиигхлэ Пилат Бар-Абаг тәвэд, Исусиг малядсна хөөн кирсд цаажлтн, гиж закв.

Римин цергүд Исусар наад бәржәнә

²⁷Римин цергүд Исусиг хардачин бәәшнд авч одв. Исусин өөр цергүд цуглрв. ²⁸Тедн Исусин хувцинь тәәлэд, улан лавшг өмскв. ²⁹Хатханчгта урһмлар гүрсн титм толһаднь күчәр өмскэд, барун хартнь мод бәрүлэд, өмннь өвдглж суулдад наад бәрэд:

– Йудья улсин хан менд болтха! – гиж хээкрцхэв.

³⁰Дәкәд тедн Исусин чирөднь нульмад, толһаһинь модар цокцхав. ³¹Цадтлан зоваж зовачкад, тедн Исусас улан лавшг тәәлэд, бийиннь хувц өмскэд, кирсд цаажлхар авад йовцхав.

Исусиг кирсд телж хадһн

³²Һарч йовад, тедн Күрәнә балһснас йовж йовсн Шимон гидг күүг үзэд, Исусин кирсиг бәрүлв. ³³Голгот гидг бәәрнүр ирхләрн (Голгот – һавл гиж орчулгдна) ³⁴Исуст цөстә ниилүлсн чаһр өгв, Тер амсчкад, уухар седсн уга. ³⁵Исусиг кирсд телж хадад, тедн Исусин хувцинь авхар жирв хайцхав. ³⁶Дәкәд тедн Терүг гетэд сууцхав. ³⁷Исусин толһа деер бәәсн моднд: «Исус – Йудья

улсин хан!» – гиж бичэтэ. ³⁸Төрүнлө хамдан хойр деермчнр бас кирсд цаажлгдв. Негнь барун бийднь, дарукнь зүн бийднь. ³⁹Зууран йовж йовсн эмтн толһаһан зааляд, Исусиг му келцхэв.

⁴⁰– Не, сүмиг хольврулад, хурвн өдрт тосхж тэввч? Чи Бурхна Көвүн болхла, эмэн аврхнчн! Кирс деерэс бууж ирхнчн! – гиж тедн келцхэв.

⁴¹Ах гелнгүд, ном цөөлһэчнр болн толһачнр бас Исусиг наад бөрөд:

⁴²– Талдан эмтнэ эм аврдг билэ, Бийэн аврч чадхш! Иим бөөдлтэ Израилин хан болжана! Ода эн кирсэс буутха! Тиигхлэ бидн Энүнд иткхвидн! ⁴³Эн Бурхнд нөөлжэлэ. Кемр Эн Бурхнд кергтэ болхла, Бурхн ода Энүг харсж авртха! Эн Бийэн Бурхна Көвүн гиж нерэддг билэлм! – гиж тедн келцхэв.

⁴⁴Исула хамдан кирсд телж хадулгдсн деермчнр бас тиим кевэр му келцхэв.

Исусин үкл

⁴⁵Үдин цаг ирхлэ, эргндк һазр генткн харнһурв. ⁴⁶Һурвн час күртл харнһу болв. Һурвн часин алднд:

– Эли! Эли! Лема сабахтани! (Еврей келнэс орчулхла: Бурхн минь! Бурхн Минь! Намаг юңгад үлдэсмч?) – гиж Исус бөөсн дууһарн чаңһур келв.

⁴⁷Тенд бөөсн эмтнэс зэрмнь:

– Элиг дууджана, – гиж келцхэв.

⁴⁸Негнь гүүж ирэд, ишклн чаһрар кенчр норһж, моднд ораһад, Исуст өргж өгв.

⁴⁹– Болх! Күлөжэ! Элья Энүг харсж авхар ирхм угай? Хэлэй! – гиж эмтн келцхэв. ⁵⁰Исусиг дэки чаңһур хөөкрсн хөөн эмнь тер даруны харв. ⁵¹Һол сүмд бөөсн көшг деерэс ул күртлнь хойр энгрэд шуурв. Һазр догдлад, хад чолуд шуурад, ⁵²үкөрмүд секгдв. Бурхна кесг үксн улс үкэрэсн әмдрж ⁵³босад һарцхав. Хөөннь Исусиг үкэрэсн босж әмдрсн цагт тедн Ерусалим балһснд орж ирв, кесг әмтн тедниг үзцхэв. ⁵⁴Исусин цогциг манжасн Римин әнгин цергин ахлач болн төрүнә цергүд һазр чичрлһиг, учрсн юмиг үзэд ик гидгәр сүрдцхэв.

– Эн күн йосн Бурхна Көвүн бөөж, – гиж тедн келцхэв.

⁵⁵Тенд кесг күүкд улс бөөж. Тедн холас цугинь үзцхэв. (Тер күүкд улс Исусиг Һалильяс һарсн хөөн даһад, килмжән

өгэд, нөкд болж йовла.) ⁵⁶Тедн дунд Магдален хотна Марий, Марий (Яков Йосип ах-дү хойрин экнь) болн Зебедана аваль.

Исусиг оршалһн

⁵⁷Асхнднь Ариматья хотнас Йосип гидг байн күн ирсмн, тер бас Исусин сурһульч бөөж. ⁵⁸Пилатур ирэд, Йосип Исусин цогцинь сурв. Пилат цогцинь авх зөв өгв. ⁵⁹Йосип Исусин цогцинь авад, үнтэ цаһан эдэр ораһад, ⁶⁰хад чолунд шин кесн үкэрт оршав. Тер үкэрин амнь ик чолуһар хаачкад, йовж одв. ⁶¹Магдален хотна Марий болн ондан Мирьям үкэрин өмн тедүкнд суужасмн.

Үкэрин харул

⁶²Маңһдуртнь бемб өдрлэ Пилатур ах гелнүд болн паршмуд ирцхэв.

⁶³— Ах Нойн! «Һурвн өдр давсна хөөн Би үкэрэсн босж амдрхв», — гиж Тер худлч келсн билэ. Терүнэ үгмүд бидн мартсн угавидн, — гиж тедн келцхэв.

⁶⁴— Нөкэдүр күртл үкэринь харулх заквр цергүдт өг, эс гиж Терүнэ сурһульчнр ирэд, цогцинь хулхалж авчкад, «Тер үкэрэсн босв», — гиж эмтнд келцхэх. Тер худл урдк худлас дор болх.

⁶⁵— Эн харулыг автн, йовад үкэриг эврэ дурарн хэлэтн, — гиж Пилат теднд келв.

⁶⁶Тедн йовад, үкэрин амна чолунд тииз тэвчкэд, харулыг зогсаһад Исусин цогцинь манцхав.

Исусин амдрлһн

28 Бемб өдр давсна хөөн маңһдуртнь өр цөөхлэ Магдален хотна Мирьям, дарук Марий үкэриг хэлэхэр йовцхав. ²Генткн ик һазр чичрлһн болв. Бурхна элч теңгрэс бууж ирэд өөрдэд, үкэрин чолуһинь цааран түлкэд, деернь суув. ³Терүнэ чирэнь цэклсн цэклһн мет болад, хувцнь цасн мет цаһан бөөж. ⁴Харулчнр икэр эәһэд, сүмснь һарн гив.

⁵— Бичэ эәтн! Кирсд алгдсн Исусиг тадн хээжэхинь би меднэв! ⁶Исус энд уга. Тер үкэрэсн босж амдрв. Энүнэ тускар Исус таднд урднь келсн билэ. Наартн, хэлэтн, Терүнэ кевтсн орм эн бөөнэ, ⁷сурһульчнр тал шулуһар йовад: «Исус үкэрэсн

босж амдрэд, тер таднас өмн Һалильяд ирх. Тенд тадн Исусиг үзхит», – гиж келтн. Келсн үгим сонстн, – гиж Бурхна элч күүкд улст келв.

⁸Тедн адһмтаһар үкэрэс һарад, сүрдж эәһэд бәәввчн дегц байрар дүүрэд, үзсэн келхәр, сурһульчнр тал гүүлдцхәв. ⁹Генткн Исус бийнь теднә өмн зогсв.

– Менд бәнт? – гиж Тер келв.

Тедн Исус тал өөрдәд, кәлднһ һаран күргәд сөгдцхәв.

¹⁰– Бичә әәтн! Йовтн, Мини ах-дүүнрт Һалилья тал йовтха гиж келтн, тедн Намаг тенд үзх, – гиж Исус келв.

Харулчнрин келсн үг

¹¹Күүкд улс йовж одсн цагт харулын әмтн ах гелнгүд тал йовад, учрсн юмна тускар цугинь келж өгв. ¹²Тедн толһачнрла селвцәд, харулчнрт дала мөнг өгәд келцхәв:

¹³– Мадн унтсн цагла сурһульчнр сөөһәр ирәд, Исусин цогцинь хулхалж авад йовж одла гиж әмтнд келтн. ¹⁴Кемр Римин һардач сурхла, бичә әәтн. Тадн буру угат гиж бидн терүнд келхвидн.

¹⁵Харулчнр мөнгинь авад, теднә келсәр кецхәв. Тегәд тер зәнг Йудья улс дунд тарв. Ода күртл тер зәнг бәәһәтә.

Ик даалһвр

¹⁶Арвн негн сурһульчнр болхла Исусин заасар Һалильяд бә-әсн уулур йовцхав. ¹⁷Зәрмнь икәр итклго бәәсн бийнь Исусиг үзәд, өвдглж сөгдв. ¹⁸Исус тедн тал өөрдәд келв:

– Тенгриг болн эн делкәг бәрх

Йосн Мини һарт бәәнә.

¹⁹Тер учрар йовад

Делкәд бәәсн келн-әмтн болһниг дуудж,

Тедниг Мини сурһульчнр болһтн!

Эцкин, Көвүнә болн Әрүн Сәкүснә нерн деерәс

Тедниг уснд кирслтн!

Нанас сонссн зааврмудыг күцәх

²⁰Тедниг дасхж сурһтн!

Лавлж тодлж автн:

Орчлнгин чилгч күртл,

Би оньдин таднла хамдан.

Маркин бичсн Сэн Зэңг

Нүр үг

Маркин бичсн дегтр Исус Христос гидг нертэ Бурхна Көвүнэ туск Сэн Зэңгэс эклжэнэ. Терүнд Исус хартан йоста, күцэмжтэ күн болж зургдж. Терүнэ хардгч йосн тархажах номднь, хар сэкүсд диилдг күчнднь, күүнэ килнц тэвж өглһнднь үзүлгдж. Эврәннь тускар келхлэрн, Исус күүнэс харсн көвүн болж келнэ. Исус күүнэ кесн килнц тэвж өгхин төлө ирсмн болжана.

Маркин бичсн Сэн Зэңг Исусин келсн үгэснь болн номаснь урд, Терүнэ күцэсн көдлмшинь хооднь, күчтәһөр үзүлжэх келвр мөн. Эклцднь ахрар Кирслэч Йохана тускар, Исусин кирслһнэ болн сөрх йовдлын тускар келчкэд, дарунь Терүнэ эмдрлһнэ болн номин тускар автор эклэд бичнэ. Цаг давна, Исусиг дураж йовх улс Терүг сәәнэр меддг болцхана, болв өшәтһрнь улм харшлна. Товчлгч бөлгүдт Исусин һазр деерк жирһлин сүүлнц долан хонгин тускар бичэтэ, нег үлү Терүг кирст хадад телүлснэ тускар болн эмдрлтин тускар бичэтэ. Сэн Зэңгин дөрвлжн хавсрт орулсн хойр чилгчинь Марк бичснн уга гиж ик зунь тоолжана.

Учр-утхин зура

Сэн Зэңгин эклц 1.1–13

Һалильяд Исусин церглт 1.14 – 9.50

Һалильяс Ерусалим орлһн 10.1–52

Сүүлнц долан хонг 11.1 – 15.47

Исусин эмдрлт 16.1–8

Эмдрсн Деед Эзнэ ирлһн болн өөдлһн 16.9–20

Христосиг ирхин өмн Йохан амт белдэж бәәнэ

1 Исус Христос гидг нертэ Бурхна Көвүнэ туск Сэн Зэңгин эклц. ²«Би Зэңгчән урдасчн илгәнэв. Чини хаалһичинь белдх». ³«Деед Эзнд хаалһинь белдтн. Терүнэ жиминь ястн! – гисн көдөд хәәкржэх күүнэ ду сонсжанав», – гиж эәлдәч Эшья бичснн.

⁴Эмт уснд кирслдг Йохан Бурхна зэнгчнь болж ирсмн. Йохан эжго кедэд ирж бээсмн. – Килнцэн илднь медулсн күн килнцтэ жирлэн үлдэхэд, нанар уснд бийэн кирслтн. Тиигхлэ Бурхн тана килнцитн тэвж өгх, – гиж Йохан Бурхна ном тархасмн.

⁵Тегэд Йудья нутгин кесг улс болн Ерусалимин эмтн Йоханур ирж. Тедн килнцэн илднь келэд, Йордан холд Йоханар бийэн кирслцхэв. ⁶Йохан темэнэ килһсэр гүрсн хувц өмсэд, белкүсэн арсн бүсэр бүслдг бээж. Царцаха, зерлг зөгин бал хойрар гесндэн тежэл кеж йовж.

⁷⁻⁸– Мини ардас Ик Күчтөнх ирхмн. Нанд Түүнэ буршмгин бүчинь тээлх зөв уга. Би тадниг уснд кирслжэнэв, Тер тадниг Эрүн Сөкүсэр кирслх, – гиж Йохан зэнглсмн.

Исус Йоханар уснд кирслдөв

⁹Тер цагт Һалильян Назарет балһснас ирсн Исусиг Йохан Йордан холын уснд кирслсн болдг. ¹⁰⁻¹¹Исусиг уснас харч йовтлнь генткн тенгр заагрсмн. Дарунь Эрүн Сөкүсн Бий деернь көглжрһн мет буужахиг Исус үзсмн.

– Энтн Мини Хээртэ Көвүн! Эн Намаг байрлулна! – гисн дун дарунь тенгрэс сонсгдж.

¹²Уснд кирслгдснэ хөөн Эрүн Сөкүсн Исусиг эжго кедэд одтха гиж. ¹³Дөчн хонгтан Исус зерлг ангуд бээдг эжго кедэд бээсмн. Эрлг Терүг сөрүлсмн, Бурхна элчнр болхла Исуст дөң болсмн.

Түүн сурһульчнр

¹⁴⁻¹⁵Йоханыг түүрмд Херод хан суулһсна хөөн Исус Һалильяд одад, олн эмтнд Бурхна Сэн Зэнг цээлһж:

– Цагнь ирв! Тенгрин Йосн өөрдв! Килнцтэ жирлэн үлдэтн! Сэн Зэнгд итктн! – гисмн.

¹⁶⁻¹⁷Һалилья нуурин көвөһөр йовж йовад, Исус захсчнр Шимон Андрей ах дү хойриг үзж. Тедн уснд гөлмөн хайж йовцхаж.

– Наартн, Намаг дахтн! Би таднд эмт дуудж, мөңк жирллд орулж заанав, – гиж Исус теднд келж.

¹⁸Ах дү хойр түдл уга гөлмөн үлдэчкэд, дахад харцхав. ¹⁹⁻²⁰Цааранднь йовж йовад, Зебедана Яков Йохан хойр көвүдиг Исус үзж. Тедниг онһц дотран гөлмөн ясад суусинь үзэд, Бийэн дахулхар дуудв. Эцкэн көдлэчнртэһинь онһц дотрнь үлдэчкэд, теднь дахад харч.

Хар сәкүснд эзлгдсн кү эдгэлһн

²¹ Исусиг дахад, тедн Капернам балһснд ирж. Бемб өдр Исус хурлд одад сурһсмн. ²²⁻²⁴ Исусин номинь соңсад, цугтан өврж. Учрнь иим: ном цөөлһдг улсла эдл биш ном сурһх зөвтө күн болж, Исус сурһж. Тер цагт хурлд хар сәкүснд эзлгдсн күн бөөж. Тер хөөкрж:

– Назаретас ирсн Исус, Танд маднас юн кергтө? Та мад-ниг уга кехәр бәнт? Би Таниг меддүв! Та Бурхна Эрүн Зарцд! – гиж.

²⁵ – Тагчг бө! Эн күүнәс һарч әрл цааран! – гиж Исус закж.

²⁶ Хар сәкүсн тер күүг сөгсрүлөд, му дууһар хөөкрөд, терүнәс һарч. ²⁷ Энүг үзсн әмтн сүрдәд, нег-негнәсн сурцхаж:

– Акад юмб? Юн гидг күчтө шин номв?! Хар сәкүсдин бийнь Энүнә заквринь соңсжана!

²⁸ Удл уга Исусин туск зәңг Һалильян һазрар тарв.

Исус оһн кү эдгәжәнә

²⁹ Исус Яков Йохан хойрла хурлас һарад, Шимон Андрей хойрин герт ирж. ³⁰ Шимона хадм экнь халута кевтсинь Исуст медүлцхәв. ³¹ Исус өөрдж одад әмгиг һараснь авад, демнәд босхж. Тер дарунь халунь уурч. Әмгн босад, гиичнрән тоох хот нерхәр сахньв.

³²⁻³⁴ Асхнднь, нарн суулһнла, Исус тал гөмтө болн хар сәкүснд эзлгдсн улсиг авч ирсмн. Оһн әмтн Терүнә үүднә өөр цуглрж. Кесг әмт эдгәһәд, кесг әмтнәс хар сәкүсдиг Исус көөж һарһсмн. Исус ә бичә һартн, гисн хөрлт хар сәкүсдт өгч, яһад гихлә, теднь Исусиг меддг бөөж. ³⁵ Маңһдуртнь өр цәәтл босад, Исус аглһ һазрт одад мөргсмн. ³⁶ Шимон хамдан йовсн әмтнләһән Исусиг хәәһәд һарч. ³⁷ Олж авад:

– Багш, Та яһвт? Таниг цугтан хәәжәнәлм, – гицхәж.

³⁸ Исус өмнәснь:

– Әргндк хотдуд орхмн, Би тер әмтнд Сән Зәңг цәәлһж өгнәв. Тер кергәр Би Капернамас һарлав, – гиж.

³⁹ Һалилья һазр эргәд, хурлмудар орад, Исус Сән Зәңг тархаж. Хар сәкүсдт эзлгдсн кесг улсиг зовлңгаснь гөтлгж.

Исус арсна гемтэ күүг эдгэжэнэ

⁴⁰⁻⁴¹ Исус тал арсна гемтэ күн ирэд, сөгдөд:

– Буйн болтха, намаг гемэсм цеврлх саната болхла, цеврлгтн! – гиж эрв.

Исус түүнд санань зовад, харан күргэд:

– Чамаг цеврлх санатав. Цеврлгд! – гиж.

⁴² Тер дарунь арсна гемтэ күн цеврдж одж! Гемнь эдгж.

⁴³⁻⁴⁴ – Энүнэ тускар бичэ күүнд кел, зуг гелнлд одад, бийэн үзүл, Мошен закаһар тэкл тэк. Терүгөрн чи өмтнд эдгсэн медүлхич, – гисн чаһи заквр өгэд, эдгсн күүг Исус йовулж.

⁴⁵ Зуг тер күн бийлэнь учрсн юмна тускар, зэңг тараһад йовж. Терүнэс кэлтэ Исуст хэрү балһснд одж бээдг арһ уга болв. Тегэд эжго һазрт бээдг болж. Болв кесг һазрас өмтн Терүн тал ирдг бөөсмн.

Исус кол-һарнь тэкрсн кү эдгэв

2 Цөөкн өдрин хөөн Исусиг хэрү Капернам балһснд ирхлэ, агчмин зуур зэңг тарж. ²Өмтн дегд олар цуглрад, Исусин бээсн герин үүднднь шинэс ирсн өмтнд күрдг арһ уга болж. Исусиг Сэн Зэңг өмтнд келж өгч бөөтл, ³дөрвн залу һар-көлнь тэкрсн кү авч ирв. ⁴Исусин герт орж болшгоһинь үзэд, тедн герин ораһинь цумлад, гемтэ үүрэн кевтсн девскртәһинь буулһв.

⁵ Исус теднэ итклинь үзэд, һар-көлнь тэкрсн күүнд:

– Көвүн Минь, чини килнцн тэвгдженэ! – гив.

⁶⁻⁷ Тенд суусн ном цөөлһөчнрин зөрмнь дотран иигж ухалв:

– Юн гидг юмн болжахмб? Бурхна талдан кен күүнэ килнц тэвж чаддв? Эн Бурхна тускар му келжэнэ.

⁸ Тер дарунь теднэ дотран ухалжасиг Исус медэд:

– Тадн тиим уха юңгад ухалжахмт? – гиж сурв.

⁹ – Эн тэкрсн күүнд яһж келсн амр болх: «Килнцн тэвгдженэ» гисн эс гиж: «Бос, кевтсн девскрэн эвкж авад йов!» гисн амр болхий? ¹⁰ Болв Би, Күмни Көвүн, һазр деер килнц тэвх йостав гиж таднд медүлхин төлө келжэнэв, – гихэд, һар-көлнь тэкрсн күүнд:

¹¹ – Бос, кевтсн девскрэн авад хэр! – гив.

¹² Тернь өмтнэ өмн босад, девскрэн эвкж авад, һарад йовж одв. Энүг үзсн улс дегд икэр өврэд, Бурхнд ханлт өргэд:

– Иим өвөрц юм бидн төрүц үзэд уга билэвидн! – гицхэв.

Исус Левиг дууджана

¹³⁻¹⁴ Исус дэkn нур тал йовв. Дэkn олн күн өөрнь цуглрв. Исус тедниг эврәннь номар сурһв. Нуурин көвөһөр йовж йовад, Исус тамһин герт көдлжэсн кү үзв. Тер Леви гидг нертэ Алпана көвүн бөөж.

– Намаг дахад йов, – гиж Исус келв.

Тернь босад дахв. ¹⁵ Исус сурһульчнртаһан Левин герт хот ууһад сууж. Алв цуглулдг кесг эмтн болн талдан чигн килнцтэ улс теднлэ сууцхаж. Исусиг йирдән олн зүсн эмтн дахдг бэ-эсмн. ¹⁶ Алв цуглулдг болн килнцтэ эмтнлэ хамдан хот уужа-синь үзэд, парш багин ном цөөлһөчнр Исусин сурһульчнрт келцхэв:

– Яһад алв цуглулдг килнцтэ улсла багштин хот уужахмб?

¹⁷ Терүгинь Исус сонсчкад:

– Эрүл күүнд биш – гөмтэ күүнд эмч кергтэ. Чик седклтэ-һинь биш, килнцтэһинь дуудхар Би ирлэв, – гив.

Мацг бэрһнэ туск зүткөр

¹⁸ Уснд кирелдг Йохана болн паршмудын сурһульчнрнь мацг бэрж.

– Йохана болн паршмудын сурһульчнрнь мацг бэрнэ, Тана сурһульчнртн бэрхшлм? – гиж эмтн Исусас сурцхаж.

¹⁹ – Хүрмд ирсн гиичнр хот ул уга бөөхий? Хүрмин хотыг күргнлэ хамдан тедн ул уга бөөшго. ²⁰ Зуг цагнь ирэд гиичнрэс күргн салһж авгдхла, гиичнрнь мацг бэрх. ²¹ Хуучрад салврж одсн хувцнд шин халас тэвдмн биш, эс гиж шин халасн хуучн хувциг цааранднь теслх. Хаһрхань улм икдх. ²² Күчән авчах чаһриг хуучн бөрвд кедмн биш. Кемр күчән авчах чаһриг хуучн бөрвд кехлэ, бөрв шуурх. Тиигхлэ бөрв чигн, үрх чаһр чигн асхрх. Тер төлэд күчән авчах чаһриг шин бөрвд күн кенэ, – гиж хэрү өгв.

Бөмб өдрин тускар

²³ Нег дэkj, бөмб өдр, Исус тэрэ тэрсн һазрар йовж. Терүнэ сурһульчнрнь гесндән өлг авхин төлө буудян толһа таслж идж.

²⁴ Паршмуд терүгинь үзэд Исусас сурж:

– Бемб өдрлэ кех зөв уга юм тедн яһад кеж бөөхмб?

²⁵ Иус өмнөснь иигж келж:

– Тадн Давидин тускар умшсн угавт? Үүрмүдтэн өлсж йовад, тер юуһар гесндэн өлг авсмб? Ах гелң Абьятарин цагт Давидин геснь өлсж йовж. ²⁶ Бурхна герт орад, гелңгэс талдан күн авч идх зөв уга, Бурхна өмн тэвсн өдмгиг авч идэд, хамдан йовсн өмтндэн чигн өглэлм. ²⁷ Бурхн күүг бемб өдрин төлө үүдэсмн биш, бемб өдр күүнэ төлө тогтсмн. ²⁸ Тер учрар Күмни Көвүн бемб өдрин чигн Эзнь мөн, – гив.

Иус өмн уга һарта кү эдгэж бээнэ

3 Иус дөкн хурлд орж ирв. Тенд өмн уга һарта күн бөөж. ² Бемб өдр кү эмнх угаһинь гетэд, бурушахар седж бөөсн улс чигн тенд сууж. ³ Иус тер өмн уга һарта күүнд:

– Босад, уралан һар! – гиж келэд, ⁴ суусн өмтнөс сурв:

– Бемб өдрлэ сә кех зөвтэй, эс гиж му кех зөвтэй? Күүг үк-лэснь харсж авхмб эс гиж алхмб?

Теднь тагчг бөөв. ⁵ Иус тедн тал ууртаһар эргж хэләһэд, теднә хату зүркнд һашудж. Өмн уга һарта күүнд:

– Һаран сунһ! – гиж.

Гөмтә күн һаран сунһхлань, һарнь эдгж одв. ⁶ Паршмуд эн тоотыг үзэд хурлас һарн, Херодын улсла зөвчлэд, Иусин үклинь хәэх болцхав.

Сурһульчирнь Иусин өөр цуглрж бээнэ

⁷⁻⁸ Иус эврәннь сурһульчиртаһан нуурин көвө тал һарад йовв. Ардаснь Һалильяс, Йудьяс, Ерусалимас, Идүмьяс болн Йордана телтр көвөһәс оln өмтн йовв. Тир болн Сидон балһс-дын эргнд бөөдг өмтн Иусин күцәсн йовдлмудын тускар сонс-чкад, бас ирцхәв. ⁹ Нуурин көвөһүр дегд оln күн ирэд, Иуст күрхәр седэд дарсн учрар, онһц белдтн гиж сурһульчиртан Иус даалһв. ¹⁰ Урднь кесг өмт эдгәсинь сонссн гөмтә улс цуг-тан Иуст һаран күргхәр седв. ¹¹ Хар сәкүснд эзлгдсн улс Иусиг үзчкәд, Терүнә өмн сөгдж унад:

– Та Бурхна Көвүнт! – гихәд хәәкрлдцхәв.

¹² – Бичә Намаг Бурхна Көвүн гиж өмтнд келтн, – гисн догшн зака теднд Иус өгв.

Арвн хойр апостолмуд йиллжэ авлһн

¹³Исус уул давшад, Бий талан санан-седкл туссн улсан дуудв. Теднь Терүн тал ирв. ¹⁴Исус арвн хойр кү йиллжэ авв. Тедн апостолмуд гиж нерэдгдж. Тедн Терүлэ хамдан бөөһэд, Сэн Зэнг тархахин төлө йовулгдх зөвтэ бөөж. ¹⁵Исус теднд хар сәкүсдиг көөж һарһх йос өгв. ¹⁶Шимониг Пётр гиж нерэдэд, ¹⁷Зебедана Яков болн Йохан гидг ах дү хойриг оһтрһун көвүд гиж Исус нерэдв (теднэ зангнь оһтрһун бөөдлтэ сәнж), ¹⁸Андрейиг, Пилипиг, Бар-Толмаг, Матайиг, Томасиг, Алпана көвүн Яковиг, Таддаг, зилот багин гешүн Шимониг ¹⁹болн хөөннь Бийинь өшәтһрт бәрүлж өгсн Йуда Искериотиг йиллжэ авв.

Евреймүдин көгшәс Исусиг гемшәжәнә

²⁰Тедниг герүр орж ирхлән, дәкн олн күн цуглрад, хот чигн уулһсн уга. ²¹Энүнә тускар соңссн Исусин төрл-саднь, Терүнә ухань көндрж одж гиж соңсад, күчәр авч хәрхәр седцхәв. ²²Ерусалимас ирсн ном цөөлһөчнр, Исусиг Баал-Зебүльд эзлгдэд, терүнә күчәр хар сәкүсдиг көөж һарһжана гисн зэнг һарһцхаж. ²³Исус тедниг дуудж авад, үлгүр орулад иигж келж өгв:

– Эрлг яһж эврән бийән көөж һарһхмб? ²⁴Нег орн-нутгин улс хоорндан өшәркәд әнгрхлә, тер орн-нутг хольврж одна. ²⁵Нег гер-бүлин улс ни-негн бәл уга, нег-негән дажрхар седхлә, тер гер-бүл буурч одна. ²⁶Эрлг эврән бийләһән дөөлдхлә, терүнә йосн бас хольврж одх зөвтэ. ²⁷Чидлтә күүнә геринь тонхин өмн эзинь бәрж авч күлх кергтә. ²⁸Годлж автн: әмтнә килнцнь чигн тәвгдх, Бурхна тускар му келснь чигн тәвгдх. ²⁹Зуг Эрүн Сәкүснә тускар му келсн күүнә килнцнь төрүц тәвгдшго. Тер күн мөңкинд килнцән эдлх. ³⁰Ном цөөлһөчнр Исусиг хар сәкүснд эзлгдв гисн зэнг һарһсн учрас Исус тийгж келсн.

Исусин гер-бүлнь – сурһульчирнь

³¹Исусин экнь болн дүүнрнь ирж. Күн дүүрн герт орж эс чадларн, тедн Исусиг дуудулж.

³²– Исус, әктн болн дүүнртн ирэд Таниг дууджана, – гихлә, Исус:

³³– Мини эәжм, Мини дүүнрм кемб?

³⁴ Бийиннь өөр суусн эмтиг эргж хэлэхэд:
 – Үзж автн, Мини ээжм, дүүнрм эн бөөнө. ³⁵ Бурхна заасиг күцэдг эмтн – Мини ээжнр, ахнр болн эгчнр-дүүнр.

Тэрэ тэрэчин туск үлгүр

4 Дөкн Һалилья нуурин көвөд ирэд Исус сурһв. Олн эмтн дегд икэр цуглрсн учрар онһц дотр сууһад, көвөһөс тедүкнд усчад, Исус үг келв. Олн эмтн нуурин көвөд зогсад соңсв. ² Исус үлгүр орулж келэд сурһдг бөөсмн. Ода бас тиигв.

³ – Соңстн! Нег күн тэрэһэн тэрхэр йовж. ⁴ Цацж йовсн тэрэ-нэ экин зэрмнь хаалһ деер унж. Теднинь шовуд чоңкад идчкж. ⁵ Зэрмнь чолута һазрт унж. Тенд һазр баһ болад буудя дарунь урһж. Тедн һазрин гүүнд туссн уга. ⁶ Нарн һарад тедниг шатачкж. Урһмл хатж одж. Яһад гихлэ, буудян унгнь йосндан урһж чадсн уга. ⁷ Зэрмнь хатханчг заагт унж. Хатханчг урһад, буудяг бүтэж. Буудя урһц өгсн уга. ⁸ Зуг сэн урһцта һазрт унсн тэрэнэ экн – һучн, жирн, зун холван үлү урһц өгч. ⁹ Соңсар седснь, соңстн! – гиж Исус аштнь келв.

Исус тэрэчин туск үлгүр цээлһж бээнэ

¹⁰ Хөөннь, эмтн тарад йовж одсна ард, арвн хойр сурһульчнь Исусас сурж:

– Келсн үгинтн утхнь юунднь?

¹¹⁻¹² – Бурхна Йосна туск нууцин медрл таднд секгдлэ. Талдан эмтнд болхла, Би үлгүр орулж келжэнэв. Учрнь: тедн нүдгэ бийнь – үзхш, чиктэ бийнь – соңсхш. Кемр үздг, соңсдг бэ-эсн болхла, тедн уха-седклэн Бурхнд өгх билэ. Бурхн теднэ килнцинь тэвх билэ, – гиж Исус хэрү өгв.

Тэрэчин туск үлгүрин тээлөр

¹³ Цааранднь Исус иигж келв:

– Тадн бас Мини келсиг медсн угайт? Тиигхлэ талдан үлгүр-мүд яһж медж авхмт? ¹⁴ Тэрэч Бурхна үг келжэх күн мет. ¹⁵ Зэрм эмтиг хату хаалһ деер унсн буудяла дүнцүлж болхмн. Тедн Бурхна Үгиг соңсж авв чигн, эрлг агчмин зуур тер Үгинь хулхалад авчкна. ¹⁶ Зэрм эмтн чолута һазр деер унсн буудя мет. Тедн Бурхна Үгиг байрлж соңсад тодлж авна. ¹⁷ Зуг унг уга төлөдөн бат

болхш. Тер Үгэс көлтэ көөлһ үзхлэрн иткдгэн уурна. ¹⁸⁻²⁰ Зэрм эмтн хатханчгта назр деер унсн буудяла эдл. Өдгэ цагин арһ, ик дала зөөр зөөхин арһ хээнэв гийһэд болн нань чигн седвэрэс көлтэ Бурхна Үгинь тодлж авдг болв чигн мартчкна. Тер Үг олз өгхш. Болв сэн назр деер унсн буудя мет улс бээнэ. Тедн Бурхна Үгиг соңсад, тодлж авад, аш сүүлднь, һучн, жирн, зун холван ик олз авч ирнэ, – гив.

Шатжах шамин тускар

²¹ – Күн шам шатачкад орн дор бултулдг эс гиж деерэснь савар бүркдг болхий? Шатжах шамиг күн деегшэн өргж тэвнэ эсий? ²² Нууц юмн аштнь тээлгддмн. Бултулсн юмн аштнь илдкж хардмн. ²³ Соңсар седснь, соңстн! – гиж Исус келв.

²⁴ – Мини келсн үгд ухаһан өгтн. Ямаран кемжәһәр тадн кемжәлнэт, тер кевәр таднд кемжәлгдх. Терүнэс үлүһәр чигн өггдх. ²⁵ Бээснднь Бурхн бас чигн өгх, угаһаснь бээсинь булаһад авчкх, – гиж Исус цааранднь келв.

Урһжах тэрэнэс авчах үлгүр

²⁶ – Бурхна Йосиг иим үлгүрлэ дүнцүлж болхмн: күн тэрәһән тэрчкэд йовж одна. ²⁷⁻²⁸ Түүг унтад серэд бээтл экн эклэд урһна. Тэрэнэ экн назрт яһж урһжахинь тер медхш. Өдр ирвэс экн үндслэд, көк ишнь назрас бултаһад урһна. Урһмл ноһарад, буудя толһална. Буудян толһа чидл авч урһна. ²⁹ Буудя болсн кемлэ күн хадуран авч ирэд хадна, – гиж Исус немв.

Горчсин экнэ туск үлгүр

³⁰ Исус цааранднь келж өгв:

– Бурхна Йосиг бас юунла дүнцүлж болхмб? Ямаран үлгүр олж келхмб? ³¹ Бурхна Йосн горчсин экн мет. Горчсин экн цугтаһаснь бичкн эсий? ³² Болв түүнэс урһсн урһмлын ацмуднь шовуд үүрэн ясж чадм дүнгэ зээтэ болна.

³³ Тиигж эмтн ухандан тодлж авдгар Исус үлгүр орулж сурһдг бээж. ³⁴ Үлгүр угаһар, Исус эмтиг сурһдмн биш. Сурһульчнртан болхла үлдэж авад, тер үлгүрмүдән цээлһж өгдмн.

Исус шүүн сальк номһрулж бээнэ

³⁵ Асхн харһурж йовтл Исус сурһульчнртан:

– Нур һатлад йовхмн, – гив.

³⁶⁻³⁷ Соңжасн улсан үлдэчкэд, сурһульчнрнь Исусин суусн оңһцар көвөһөс усчад һарв. Теднлэ хамдан талдан оңһц усчв. Генткн шүүн салькн көдлв, ик дольганд оңһц цокгдад, усар дү-үрв. ³⁸ Исус болхла оңһцин сүл талнь дер дерләд кевтэд, унтж одж. Сурһульчнрнь Терүг серүләд:

– Багш! Бидн чивжәнөвидн! Танд йилһл уга болж бэәнү?! – гицхэв.

³⁹ Исус босад шүүн салькиг уурулад, нуурин уснд:

– Тагчг бол, тогтн! – гиж закв.

Тер дарунь салькн номһрад, нур тогтнв.

⁴⁰ – Юунас ээсмт? Тадн ода күртл иткл уга бэнт? – гиж сурһульчнрасн сурв.

⁴¹ Теднь сүрдэд, нег-негн талан хөлөцхэв:

– Салькн усн хойрт Эн зэрлг болна, теднь үгинь соңсна. Кен гидг күнв эн? – гицхэв.

Исус хар сәкүсдт эзлгдсн кү эдгәж бээнэ

5 Нур һатлад, тедн Геразин гидг Һертә һазрур ирцхэв. ² Исусиг оңһцасн буухлань өмнөснь үксн кү оршадг хадын көндөһөс хар сәкүснд эзлгдсн нег күн гүүж һарч ирв. ³ Эмтн терүг цевлдгән уурсн учрар тер күн оршалһна һазрт бөөдг болсмн. ⁴ Кедү дәкж һар-көлинь цевлсн бийнь тер күн цевән таслад гүүдг сәнж. Нег чигн күн энүг тогтнулж чаддго бээсмн. ⁵ Эн күн өдр-сө уга уул заагар йовад, үкәрин һазр эргэд, му дууһар хәәкрәд, махмудан чолуһар цокад йовдг сәнж.

⁶⁻⁷ Исусиг үзн тер күн гүүж ирэд сөгдж:

– Бурхна Көвүн, нанас Танд юн кергтә? Бурхна нерн деерәс суржанава, бичә намаг зоваһит! – гиһәд чанһар хәәкрж.

⁸ – Хар сәкүсн, һар эн күүнәс! – гиж Исус заксн төләд тер күн тийгж келсмн.

⁹ – Нернчн кемб? – гиж Исус сурв.

– Мини нерн Түмн, юнгад гихлә, мана то олн, – гиж тернь хәрү өгв.

¹⁰ – Мадниг эн ормас бичә көөхнтн! – гиһәд тедн ээрцхэв.

¹¹Уулын өөр идшлж йовсн кесг эзнэ хахас йовж.

¹²– Исус, маднд эн хахас дотр орх зөв өгит? – гиж хар сэкүсн сурж.

¹³Исус зөв өгч. Хар сэкүсд тер гемтэ күүнэс харад, хахасиг эзлж. Тер дарунь хойр миңһн шаху хахас гүүлдэд, эрг деерэс уснд унад чивж одж. ¹⁴Хаха хэрүлчнр гүүһэд, эргндк балһсн болн хошмудын эмтнд юн учрсинь келж. Олн эмтн юн болсинь хэлэхэр ирж. ¹⁵Тедн Исусин өөр цуглрад, түмн хар сэкүснд эзлгдсн күн хувц өмсчксн ухага-сегөгөтө суусинь үзэд, дегд икэр сүрдж. ¹⁶Хар сэкүстэ күүнлэ болн хахасла учрсиг үзсн эмтн цугинь наадксдан келж өгч.

¹⁷Тиигхлэ тер назрин эмтн Исусиг тендэс харч йовтха гиж сурж.

¹⁸Исусиг оңһцд орад суухлань, хар сэкүсдэс сулдсн күн:

– Таниг дахч болхий? – гийһэд сурж.

¹⁹Болв Исус зөв өгсмн биш:

– Герүрн одад, Деед Эзн чамд ю кесинь, чамаг яһж хээрлж авсинь төрл-садндан келж өг, – гисмн.

²⁰Эдгсн күн Декапол назр орад, эмтнд Исусин тускар келэд йовж. Терүнэ келсн үгинь сонссн эмтн, икэр өврэд алң болж.

Яирин күүж амдрүлһн болн гемтэ күүжд кү эдгэлһн

²¹Исусиг оңһцар нур һатлад хэрү ирхлэнь, өөрнь нуурин көвэд дала улс цуглрад хурж. ²²⁻²³Тедн дунд бээсн хурлын толһач, Яир, Исус тал өөрдэд, көлднь мөргж:

– Мини күүкм эрэ эмтэ бөөнэ. Күүкм амд үлддгэр ирэд, деернь харан тэвэд эдгәһит? – гиж ээрэд сурж.

²⁴Исус терүнлэ йовв. Ардаснь олн эмтн дахв. Эмтн дегд олн болад дарцв.

²⁵Эмтн дунд арвн хойр жилин туршт цусн һардг гемтэ күүкд күн йовж. ²⁶Тер күүкд күн кесг олн эмчнрт бийән үзүлэд, бээсн мөңгән цугинь һарһж. Зуг гемнь эдгх биш улм икдж. ²⁷Исусин тускар күүкд күн урднь соңсж йовж. Тегэд ардаснь өөрдж одад, хувцнднь харан күргж.

²⁸«Кемр хувцна хормаднь харан күргхлэ, дарунь эдгхв», – гийһэд тер дотран ухалж. ²⁹Цусн һардг гемнь тер дарунь уурч. Күүкд күн эдгсэн медж. ³⁰Исус чигн Терүнэс күн күч авад эдгсинь дарунь медж.

– Кен Мини хувцнд харан күргв? – гинэд ардан хэлэж.

³¹– Танд харан кен күргв гиж юнгад сурж бөөхмт? Тана ардас олн күн дарцж йовналм! – гиж сурхульчнрнь сурцхав.

³²Исус цуг олн эмтиг эргж хэлэхэд, кен харан күргсинь медж авхар седв. ³³Юн болсинь медсн күүкд күн ээхэд, чичрн йовж өөрдж ирэд, кэлднь сөгдэд, цугинь келж өгв.

³⁴– Күүкн минь, чини итклчн чамаг эдгэв! Энүнэс хооран төвкнүн, эрүл-менд йовж йов! – гиж Исус келв.

³⁵Тер зуур цаг удж одв. Яирин герэс:

– Күүкн өнгрж одв. Бапшиг бичэ үүмүл, – гисн зэнг ирв.

³⁶Исус түүг төртөн авл уга хурлын толһач Яирт:

– Бичэ э, итк, – гив.

³⁷Пётр болн Яков Йохан ах-дү хойрас талдан кү Бийлэхэн дахулл уга Исус йовв. ³⁸Яирин герүр орхла, эмтн үүмэтэ, зовлн-та бөөцхөж, оркрад уульжасн э соңсгдж. ³⁹Исус орж ирн:

– Яһад үүмжэхмт? Юнгад уульжахмт? Күүкн өнгрсн уга, зуг унтж кевтнэ, – гихлэнь, ⁴⁰эмтн Исусар наад бэрэд инэлдцхэв. Исус цугинь назаран харта гив. Бийнь күүкнэ эк-эцктэ болн эврэннь нурвн сурхульчнртаһан, күүкнэ кевтсн хоранур орв. ⁴¹Күүкнэ харинь авад Исус:

– Талита кум! – гив. (Тернь күүкн бос гидг арамейин келнэ үгмүд.)

⁴²Тернь босад йовв. (Күүкн арвн хойрта сэнж.) Цугтан икэр өврцхэв. ⁴³Исус эн өврмжтэ йовдлын тускар, эмтнд бичэ келтхэ гиж завк. Күүкнд болхла хотын уулһтха гив.

Исус төрскн балһс оржана

6 Тендэс цааранднь йовад, Исус сурхульчнртаһан төрскн балһсурн ирв. ²⁻³Бемб өдр Исус хурлд ном сурһв. Терүг соңссн эмтн икэр өврцхэв:

– Альдас иим цецн уха Эн авсн болхв? Эн юн болхв? Яһж Эн өвөрц юм кедг болхв? Эн эгл модч күн эсий? Эн Марийин көвүн, Яков, Йосип, Йуда болн Шимона ахнь бээнэлм. Мана өөр Энүнэ дү күүкднь чигн сууналм. Тегэд Исусиг хөөлэд, Назаретин улс Терүнд итксн уга.

⁴– Ээлдэчиг күндлдго назр уга. Зуг төрскн назртнь, гертнь болн өрк-бүлднь ээлдэчиг ээлдөчд тоолдмн биш, – гиж Исус теднд келв.

⁵Тенд Исус өвөрц юм харж чадсн биш. Зуг цөөкн күн деер харан тэвэд, тедниг эдгэж. ^{6[a]}Назаретин эмтн иткл уга бэ-эснднь, Исус алң болв.

Исус арви хойр сурһульчнр илгэнэ

^{6[b]}Тегэд Исус Назаретин эргн шидр бээсн хотдудар йовад, Сэн Зэнг цээлһв. ⁷Арви хойр сурһульчнран чигн дуудж авад, хошадар илгэв. Тедндэн хар сәкүсдиг көөж харһдг йос өгв. ⁸⁻⁹Исус теднд иигж закв:

– Бийлөһөн түшх тайгас талдан юм бичэ автн. Идх хот-хол, сольж өмсх хувц-хунр, түңгргч чигн, мөңг чигн бичэ автн, зуг көлдөн буршмг өмстн. ¹⁰Нег хотнас харч йовглан түрүн олж авсн бээрэн бичэ сольтн. ¹¹Кемр күн тадниг герүрн орулж эс авхла, тадна келсиг эс соңсхла, тер ормас харч йовад, хормаһиннь тоорминь сажчктн. Тер темдг теднэ гемин герч болж харх.

¹²Тегэд сурһульчнрнь, килнцтэ жирһлөн үлдэтн гиж эмтнд келхин төлө һарад йовцхав. ¹³Тедн кесг улсас хар сәкүсдиг кө-өж харһад, гемтэ амтиг оливин тосар түркэд эдгэв.

Уснд кирслдг Йохан яһж алгдсна тускар

¹⁴Исусин туск зэнг олн эмтн дунд тарж соңсгдв. Тер учрар Херод хан Терүнэ тускар соңсж. Зөрмнь Энүг уснд кирслдг Йохан әмдрж ирэд, өвөрц йовдлмуд харж бээнэ гиж тоолж. ¹⁵Зөрмнь Исусиг Элья гиж сансн. Зөрмнь болкла Энүг кезәнк әәлдәчнрлэ әдл әәлдәч гисн. ¹⁶Херод хан терүг соңсад:

– Нанар толһаһан тээрүлсн Йохан әмдрэд ирсн билтэл, – гийһэд ухаһан тунһаж.

¹⁷⁻¹⁸Херод хан әврәннь Филип дүүһиннь авалиг, Херодидаг, авсн. Йохан тер йовдлынь бурушаһад:

– Дүүһиннь гергнлэ бәэх чамд зөв уга, – гиж оньдин келдг бәәсмн.

Херод хан, терүг түүрмд суулһсн. ¹⁹Терүнәс авн Херодида Йоханд дурго болад, терүг алх ирлцэтэ учр хәәһэд, олж чадсн биш. ²⁰Херод хан Йоханыг чик седклтэ, Бурхна күүһинь медәд терүнәс әәв. Тер учрар Херод Йоханыг алж уга. Йохана келсн үгинь таасад, Херод соңсдн. Зуг, тер үгмүдин утхнь, терүнд амр өгдмн биш. ²¹Аш сүүлднь, Йоханыг алх арһ учрж. Херод хаана харсн өдрнь болж. Хан нәр кеһэд, нойдуд, цергин ахлачнр болн

Налильян байн улсиг дуудж. ²²Тер нээрт Херодидин күүкн йир сөөнөр биилж. Херод хаанд болн гиичнрт күүкнэ би дегд икэр таасгдж. ²³Хан икэр таасад, күүкнд:

– Ю сурнач, сурсичн күцэнэв! Орн-нутгин өрелинь чигн өгнэв, – гиж андһарлсмн.

²⁴Күүкн гүүж одад, экэсн селвг сурж.

– Уснд кирслдг Йохана толһаһинь сур, – гиж экнь закж.

²⁵Түдл уга күүкн хаанур одад:

– Эрк биш уснд кирслдг Йохана толһаһинь тэвүр деер авхулж ас, – гиж сурв.

²⁶Хан дегд икэр гейүрв. Зуг күүкнэ сурсиг бурушал уга, гиичнрин өөр өгсн үгэн күцэх күн болад ²⁷ялчан илгэхэд, Йохана толһа тээрж авч иртхэ гив. ²⁸Түүрмд суусн Йохана толһаһинь тээрэд, тэвүр деер ялчнь күүкнд авч ирж өгв. Күүкн терүгинь экдэн өгчкв. ²⁹Йохана сурһульчнрнь энүнэ тускар соңсад, цогцинь авад оршав.

Исус тавн миңһн кү цадхсна тускар

³⁰Исусин апостолмуд хэрү ирэд, ямаран керг күцэсэн болн ямаран ном эмтнд сурһсан Терүнд келж өгцхэв.

³¹– Нег аглһ һазр олж авхмн, тенд тадн невчк амрхт, – гиж Исус теднд келв.

Өөрнь дегд олн күн цугларад, хот чигн уудг арһ уга болхлань, Исус тийгж келсмн. ³²Оңһцдан сууһад, аглһ һазр орад тедн йовцхав. ³³Болв оңһцд сууһад йовсинь үзэд, эмтн ардаснь усна көвөһөр гүүлдэд, теднэс түрүлж ирж. ³⁴Исус оңһцасн бууһад, олн эмтн эрг деер Бийинь күлэжэсинь үзж. Олн эмтн хөөч уга хөд мет бөөхинь Исус үзэд, теднд санань зовад, дала юм сурһв. ³⁵Асхн, нарн сууж йовтл, Исусин сурһульчнрнь өөрдж ирэд:

– Ора болж одв, энтн эжго һазр. ³⁶Эмтиг йовулх кергтэ. Эргндк хотдуд орад, идх хотан хулдж автха, – гицхэв.

³⁷– Тадн асртн, – гиж Исус келв.

– Цуг эмтнд күрх өдмг бидн хулдж авх зөвгэви? Тедү мөнг олхин төлө маднд долан сар шаху көдлх кергтэлм, – гиж сурһульчнр келцхэв.

³⁸– Кедү кемжэн өдмг үлдсинь медэд иртн, – гиж Исус закв.

– Тавн бүкл өдмг болн хойр заһсн, – гиж тедн хэрү өгцхэв.

³⁹ Исус эмтиг баг-багмудар ноһан деер суулһтха гив. ⁴⁰ Цугтан төвөһэд, зууһад күн болад зерглэд сууцхав. ⁴¹ Исус өдмг захс хойриг авад, тенгр тал хэлөһэд, Бурхнд ханлт өргв. Тиигчкэд өдмгиг зүсм-зүсмэр хуһлад, сурһульчнртан өгв, теднь эмтнд түгэв. Хойр захсиг бас тиигв. ⁴² Цугтан идэд цадв. ⁴³ Хотын үлдл цуглулхла, арвн хойр савар дүүрц хот үлдж. ⁴⁴ Хот идсн эмтиг тоолхла, зуг залу улсин тонь тавн миңһн күн болв.

Исус усн деегүр йовж йовна

⁴⁵⁻⁴⁶ Даруһь Исус сурһульчнртан, оңһцар нур һатлад, Бетсэд гидг һазр ортха гив. Бийһь эмтән йовулхар үлдв. Эмтиг йовсна хөөн өөдм һазрт һарад, Бурхнд мөргв. ⁴⁷ Харһһу сө сурһульчнрһь оңһцарн нуурин тал дунд күрв. Исус һанцарн нуурин көвэд үлдв. ⁴⁸ Сурһульчнран салькна өмнэс хөөвдэд көшжэхинь үзэд, Исус өр цээхин өмн усн деегүр тедн тал йовв. ⁴⁹ Оңһциг күцэд давж йовтлһь сурһульчнрһь үзэд, ки үзгдл гиж медэд, йир икэр сүрдэд, хээкрцхэв.

⁵⁰ – Бичэ ээти! Зөргтэ болти! Энти Бив! – гиж Исус теднд дууһан өгв.

⁵¹ Исусиг оңһцд орад суусна даруһь салькн тогтнж одв. Сурһульчнрһь икэр алц болцхав. ⁵² Тедн хату зүрктэ бээсн төлөдөн уханасн ода күртл өдмгин туск өвөрц йовдлыг медж чадл уга бөөцхэж. ⁵³ Нур һатлад, эдн Генесарет гидг һазрт ирэд бууһад, оңһцан бооцхав. ⁵⁴ Эдниг оңһцасн буухлань, тер һазрин эмти Исусиг үзн таньв. ⁵⁵ Зэрмһь гүүлдэд, Исус ирв гисн зөңг тарав. Эргндк хотдудас цуг эмти күнд гемтэ улсиг кевтсн девскртәһинь авч ирв. ⁵⁶ Альд, ямаран балһсд, хотдар Исус эс йовв чигн – делгүдөн күнд гемтэ улсиг эмти хурдг ормд авч ирцхэдмн. Тедн Исусин хувцна хормадһь болв чигн һаран күргх зөв эрэд сурдмн, һаран күргсһь – эдгж одмн.

Бурхна зааврмудын чинрһь ик

7 Нег дэж Ерусалимас паршмуд болн закана багшнр ирэд, Исусин өөр цуглрцхав. ² Исусин сурһульчнрин зэрмһь Мошен заһаһар һаран уһал уга хот ууж бээсинь тедн үзж.

³ Өвкнрин заңшалар болхла, цуг евреймүд болн паршмуд хотан уухинһь өмн һаран тохнятаһар уһах зөвтэ бөөсмн. ⁴ Базрас ирчкэд, һаран уһал уга хот уудго сәнж. Терүнэс талдан чигн

заңшал күцэдг бөөсмн: ааһ-шаңһан, хээсэн, зесэр кесн саван болн ширөһөн уһацхадмн.

⁵Тегэд паршмуд болн закана багшнр Исусас сурцхаж:

– Тана сурһульчнртн өвкнрин заңшалан юнгад мартж бэ-
эхмб? Һаран уһал уга юнгад хот ууж бөөхмб?

⁶⁻⁷ – Ээлдэч Эшьян дегрт таднла эдл хойр чирэтэ улсин тус-
кар иигж бичэтэ бөөнэ: «Эн улс хоосн амарн Намаг күндлнэ.
Теднэ зүркнэ Нанас хол бөөнэ. Эдн күүнэ ухалж һарһсн номиг
Бурхна ном гиж дасхна. Эднэ сөгдлһн юмн биш». ⁸Тадн Бурхна
заавриг мартад, эмтнэ ухалж һарһсн заңшалар бөөнэт. ⁹Эмтнэ
һарһсн заңшалар бөөхэр седэд, тадн Бурхна заавриг сольжит!
¹⁰Моше таднд иигж келлэ: «Эк эцк хойрин күндл». Бас «Эк эцк
хойран му келсн күн үкх зөвгэ» – гисн. ¹¹Тадн болхла: «Эк эцк
хойрт өгх белгэрн Бурхнд бэрц бэрчклэв» – гисн уха эмтнд заа-
жанат. ¹²Тер номарн тадн эмтиг эк-эцкэн күндлдгинь уурулж
бөөнэт. ¹³Сурһжах заңшаларн тадн Бурхна Үгиг уга кежит. Тал-
дан чигн түүнлэ эдл кесг юм кежит, – гиж Исус келв.

¹⁴Исус олн эмт цуглулад келв:

– Мини келсиг соңсад медж автн: ¹⁵Күүнэ дотр орсн юмн кү-
үг бузрдулшго. Зуг күүнэ зүркнэс һарчах юмн күүг бузрдулхмн.
¹⁶Соңсхар седснь – соңстн!

¹⁷Герт орхларн келсн үгиннь утхинь цөөлһж өгтн гиж, сур-
һульчнр Исусас сурв.

¹⁸ – Тадн бас ода күртл юм медж авад угайт? Күүнэ дотр орсн
юмн күүг бузрдулшго. ¹⁹Юнгад гихлэ, тер орсн юмн күүнэ
зүркнд орж бөөхш, зуг күүнэ геснд орад, һарч одна. (Терүгэрн
Исус ямаран болв чигн хот цевр гиж зэрлв.) ²⁰Зуг күүнэ зүрк-
нэс һарсн юмн күүг бузрдулна. ²¹⁻²²Күүнэ зүркнэс му ухата юмн
һарна: аля келһн, хулха келһн, кү алһн, күүнэ авальта дерэн
негдүллһн, ховдг седкл зүүлһн, хар санлһн, худл келлһн, ичр уга
йовдл һарһлһн, үлү үзлһн, кү му келлһн, дөөгүрдлһн, һәрһллһн.
²³Цуг эн хорга йовдл күүнэ дотрас һарад, күүг бузрдулна, – гиж
Исус хэрү өгв.

Исус буру номта күүкд күүнд дөң болв

²⁴Һалильяс һарч йовад, Исус Тир гидг балһсна нег герт ирж.
Нег чигн күүнд бийән эс медүлхэр седсн бийнь чадсмн биш.

²⁵Исус ирв гисн зэнгиг нег күүкд күн бас сонсж. Энүнэ күүкинь

хар сәкүсн ээлж. Күүкд күн ирэд, Исусин көлд сөгдөд, күүкинь эдгэтхэ гиж сурж. ²⁶Тер буру номта күүкд күн Сирий һазрин Поник әәмгин күн бәәж.

²⁷– Түрүлэд Би бичкн күүкд цадхх зөвтөв. Күүкдәсн өдмг булаж авад, нохаст өгч болшголм, – гиж Исус күүкд күүнд келж.

²⁸– Деед Эзн, тернь тиим! Болв ширә дор кевтсн нохас чигн күүкдәс үлдсн үлдл иднәлм, – гиж хәрү өгв.

²⁹– Тиим хәрү өгсн төлөдән йов, хар сәкүсн чини күүкнәсчн һарч одв, – гиж Исус келв.

³⁰Күүкд күн хәрж ирэд, орн деерән кевтсн үрән үзв. Хар сәкүсн түүнәс һарч одж.

Исус дүлә кү эдгәв

³¹Тир балһснәсн һарад, Сидон балһсар дөврөд, Исус Декапол һазр талк Һалилья нуурин көвөһүр ирв. ³²Тенд Исус тал тодр-хаһар келж чадго болн дүлә кү дахулж авч ирэд, һаран күр-гәд эдгэтхэ гиж сурцхаж. ³³Исус терүг хооран авч һарад, хойр чикндн һариннь хурһан орулв. Нульмчкад, тер күүнә келндн һар күрв. ³⁴Дарунь Исус деегшән хөләчкәд саналдад:

– Эфата! (тернь секгд гидг арамейин келн үг).

³⁵Тер дарунь дүлә күн соңсдг болв, тодрхаһар экләд келв. ³⁶Исус эн өвәрц йовдлын тускар бичә күүнд келтхә гив. Зуг кедү бичә келтхә гисн бийнь әмтн зогсл уга, нег-негндән келәд йовцхаж.

³⁷– Энүнә кеһәд йовсн юмн йир сән, дүлә улс соңсдг болна, келн уга улс келдг болна, – гиж әмтн ик өврмж кеж, хоорндан күүндцхәж.

Дөрвн миңһн кү цадхлһн

8¹⁻²Тер цагт Исусин өөр дәкн оһн күн цуглрж ирв. Эднд иддг хот уга болж. Исус сурһульчһнран дуудж авад:

³– Эн әмтнд Би санаһан зовжанав. Һурвн өдрин дуусн бий-ләһән авсн хотан чилтл эдн Мини өөр бәәцхәв. Эдниг герүрнь хәрүлхлә, харһнад, хаалһан чигн дааж чадшго. Әмтнә зәрмнь ик хол һазрас ирцхәж, – гиж келж.

⁴– Иим әжго һазрт альдас бидн тиим дала өдмг олж авхмб? – гиж сурһульчһрнь келцхәв.

⁵ – Кедү кемжэн өдмг бээнэ? – гиж Исус сурв.

– Долан бүкл өдмг, – гисн хэрү сонсв.

⁶ Исус эмтиг суутха гив. Дарунь Бурхнд ханлт өргэд, тер өдмгэс хуһлад, сурһульчнртан өгв, теднь эмтнд түгэв. ⁷ Цөөкн захсн чигн олдв. Терүг бас Исус Бурхнд ханлт өргэд, түгэтхэ гив. ⁸ Удл уга цугтан цадв. Эмтн цадсна хөөн бас чигн долан савар дүүрн хот үлдв! ⁹ Хот уусн цуг эмтнэ тонь – дөрвн минһ шаху күн болв. ¹⁰ Исус эмтиг герүрнь тэвчкэд, онһцд сууһад, сурһульчнртаһан Далманута гидг һазр орв.

Онц темдг сурһн

¹¹ Тенд паршмуд Исусур өөрдж ирэд, зүтквр эклж. Бурһна онц темдг үзүлтхэ гиж тедн Исусас некж.

¹² – Яһад эдн онц темдг некдг болхв? Нег чигн онц темдг эн цагин улст үзүлшгов гиж Би таднд үнөр келжэнэв, – гийһэд гүүнэр саналдж келв.

¹³ Исус тедниг үлдөһэд, онһцд сууж авад, нур һатлад йовж одв.

Паршмудын болн Херодын экнэс болһаж йовтн

¹⁴ Сурһульчнрнь цугтаднь күрх өдмг авч һархан мартчкж. Онһц дотр негхн бүкл өдмг бээж. ¹⁵ Тер зуур Исус саглулж үг келж йовсмн:

– Тадн паршмудын болн Херодын экнэс болһаж йовтн.

¹⁶ Сурһульчнрнь хоорндан:

– Өдмг уга болсн төлэд Тер тиигж келв, – гиж күүндцхэв.

¹⁷ Исус эдниг ю келжэхинь медэд:

– Юңгад өдмг эс авсндан зовжахмт? Ода күртл юм медэд уга болвзат? Зүркнтн төмр-болд болж одсн болвза? ¹⁸ Нүдтэ бийнь – үзл уга, чиктэ бийнь – сонсл уга бээхмт? Тодлж авсн угайт?

¹⁹ Тавн зүсм өдмгиг тавн миңһн күүнд хувасн цагла кедү сав өдмгин үдл тадн цуглулж авлат? – гиж сурв.

– Арвн хойр, – гиж сурһульчнрнь хэрү өгв.

²⁰ – Долан өдмгэр дөрвн миңһн кү цадхахт, кедү сав хот үлдлэ? – гиж Исус сурв.

– Долан, – гицхэв.

²¹ – Тиигсн бийнь юм медж авсн угайт? – гиж дэкн Исус сурв.

Сохр кү эдгэлһи

²² Бэтсадт ирэд бууцхав. Исус тал сохр кү көтлж авч ирэд, харан күргтхэ гийэд эрцхэж. ²³ Исус сохр күүг хараснь көтлэд, хотнас авч харад, нүднднь нульмчкад, терүнэ толһа деер харан төвөд:

– Юм үзжэнчи? – гиж сурв.

²⁴ Тернь эргндэн хэлэхэд:

– Йовсн эмт үзжэнэв: эмтн нанд модд болж үзгдженэ, – гиж келв.

²⁵ Исус дэктн терүнэ нүдн деер харан тэвв. Тернь дэктэд эргндэн хэлэхлэ, нүднднь харан орж. Ода тер күн тодрхаһар юм үздг болв. ²⁶ Исус терүг герүрнь хэрүлэд:

– Эн хотнур хэрү бичэ ор, – гив.

Пётр Исусиг Христост тоолж бээнэ

²⁷ Исус сурһульчнртаһан Һалильяс харад, Пилипин Кесэрья гидг һазрин кесг хот орв. Зууран Исус теднэс:

– Олн эмтн Намаг кенд тоолжана? – гиж сурв.

²⁸ Сурһульчнрнь:

– Зэрмнь Таниг уснд кирслдг Йохан гинэ. Зэрмнь – Эльяд тоолжана. Зэрмнь – хуучна ээлдэчнрин негнь гинэ, – гиж хэрү өгв.

²⁹ – Тадн Намаг кенд тоолжанат? – гихлэ.

Пётр:

– Та Бурхна илгэсн Аврач, – гив.

³⁰ Исус энүнэ тускар күүнд бичэ келтхэ гив.

Исусин үклин болн амдрлһнэ тускар

³¹ Исус сурһульчнртан:

– Би, Күмни Көвүн, дала зовлң үзхв. Толһачнр, ах гелңгүд болн ном цөөлһэчнр Намар һэ кеһэд алх. Болв һурвдгч өдртнь Би амдрхв, – гиж келв.

³² Энүнэ тускар Исус илднь келж өгв. Пётр Исусиг хооран дуудж авад хэрүцв. ³³ Исус сурһульчнр талан хэлэчкэд:

– Эрлг, эрл цааран! Чи Бурхна санаһар биш, эмтнэ санаһар бөөнөч, – гиж келв.

³⁴Даруны Исус сурхульчнран болн талдан эмтиг дуудж авад келв:

– Намаг даххар седсн күн эврэннь хаалһан үлдәһәд, кирсэн авад, бийм дахтха. ³⁵Юнгад гихлә, әмән хармнсн күн, әмән геех. Зуг Мини төлә болн Сән Зәнгин төлә әмән өгсн күн – әмән харсж аврх. ³⁶Делкә эзлж авад, әмән геесн күн ямаран олзта үлдхмб? ³⁷Эврэннь әмән күн юһар хулдж авхмб? ³⁸Ән килнцтә болн Бурхнд иткдго улс Намаг медхшв гихәд, Мини келсн үгәс ичхлә, тер улсас Би чигн Эцкиннь туурмжд элчнрән дахулж ирхләрн, эдниг медхшв гихәд ичхв.

9 – Би үнәр келжәнәв, эн зогсжасн улсин зәрмнь Тенгрин Йосн ирәд, күчән автл үкл үзшго, – гиж Исус аш сүүлднь келв.

Исусин хуврһн

²Зурһан өдр давсна хөөн Исус Пётр, Яков, Йохан һурвиг дахулад, уул давшв. Уул деер сурхульчнриннь нүднд Исус генткн хуврж одв. ³Әнүнә хувцнь уһачксн цаһан өнгтә хувцнас цаһан болж одв. ⁴Даруны Эля Моше хойр үзгдв. Тедн Исусла күндснь медгдв. ⁵Пётр ю келхән эс медсн учрас:

– Багш, энд маднд дегд сән, Танд, Моше, Эля һурвнд һурвн сег татхмн болвза? – гиж Исуст келв.

⁶Яһад гихлә, тер ю келхинь медсн уга. Учрнь: тедн һурвн дегд икәр сүрдцхәв.

⁷Даруны үүлн эдниг бүркчкв. Үүлн дотрас: «Әнтн хәәртә Көвүн Мини, Әнүнә үгинь соңстн!» – гисн дун соңсгдв. ⁸Тиигхлә сурхульчнрнь төгәлндән эргж хәләһәд, Исусас талдан кү үзж уга. ⁹Ән үзсн юман Күмни Көвүн үкәд әмдртл бичә күүнд келтхә гисн зәрлг, Исус эн сурхульчнртан уулас бууж йовад өгч. ¹⁰Әнүнә тускар теднь талдан улст келж уга, зуг: «Үкәд әмдрхв» – гисн үгин утхинь медж авхар седәд, хоорндан күүндж. ¹¹Ән сурхульчнрнь Исуст иим сурвр өгч:

– Эля түрүлж ирх зөвтә гиж юнгад ном цәәлһәчнр келцхәдв?

¹²– Чик, Эля түрүлж ирәд, цуг юминь белдх зөвтә. Бурхна Бичгт: «Күмни Көвүн дала зовлң үзәд дорацулгдх?» – гиж юнгад бәәхмб? ¹³Эля чигн ирләлм, терүнд әмтн эврәннь дурарн кесн бәәнәлм. Тиигж учрх зөвтә юмн Бурхна Бичгт бичәтә билә, – гисн хәрү сурхульчнрнь Исусас соңсв.

Исус гемтэ көвүг эдгэжэнэ

¹⁴⁻¹⁵ Хэрү ирэд тедн иим юм үзв: теднэ үүрмүдлэ закана багшнр зүткж бөөцхөж, хажуднь оln өмтн сонсад зогсж. Исусиг үзчкэд, өмтн өврмж кеһэд гүүһэд тосв.

¹⁶ – Юуна тускар зүткжэхмт? – гиж Исус сурв.

¹⁷⁻¹⁸ Цуглрсн улсас негнь:

– Багш, би Танур көвүһөн авч ирлэв. Көвүһим хар сөкүсн эзлэд, келн-амн уга кечкв. Хар сөкүсн энүг икэр зована: һазрур авад шивнэ – көвүн харһцад унна, амнасьн көөсн һарад шүдэн хэврнэ, бөөсн бийнь менрж одна. Би Тана сурһульчнриг көвүнәсм хар сөкүс көөж һарһтха гиж сурлав, зуг эдн чадсн уга, – гиж келв.

¹⁹ – Сүзг уга улс! Кезэ күртл Би таднла бөөхмб? Кедү дөкч Би тадниг тесхмб? Көвүг нааран авч иртн! – гив.

²⁰ Көвүг авч ирв. Исусиг үзчкэд, хар сөкүсн түүнэ шүрүсинь татуль, амнасьн көөсн һарад, көвүн харһцад унв.

²¹⁻²² – Көвүнчнь кезэ эклж гемтв? – гиж Исус сурв.

– Бичкнәсн авн. Хар сөкүсн энүг һалд чигн, уснд чигн әмнь авхар седәд, авч шивнэ. Буйн болтха, чадхла, хээрләд нөкд болхнтн? – гиж эцкнь эрв.

²³ – Чадхла гисн үг юн болжахмб? Итксн күн ю болв чигн чадх зөвтәлм, – гиж Исус келв.

²⁴ – Иткжәнәв! Итклм батрулыт! – гийһэд хәәкрәд, эцкнь сурж эрв.

²⁵ Әмтн олар цуглрж бөөхинь үзәд:

– Күүг сонсдо, келдо болдгар кегүлдг хар сөкүсн, һарч әрл эн көвүнәс, әнүнә дотр дөкч ордг болвзач гиж Би чамд закжанав! – гиж Исус закв.

²⁶ Хар сөкүсн хәәкрәд, көвүнә шүрүсинь татулад һарч одв. Көвүн әмн уга күүнлә әдл кевтв. Хурсн әмтн терүг үкж одв гийһэд шимлдцхәв. ²⁷ Исус өөрдж одад, көвүг һараснь авад босхв. Көвүн босад зогсв. ²⁸ Исусиг герүр орхла, сурһульчнрнь әмтнәс онц үлдәд:

– Бидн тер хар сөкүсиг юнгад эс көөж чадсмб? – гиж сурв.

²⁹ – Тиим хар сөкүсдиг зальврж эс көөхлә, талданар көөж болшго, – гиж хәрү өгв.

Исусин үклин болн амдрлһнэ тускар

³⁰ Исус сурһульчнртаһан бээсн һазрасн һарад, Һалилья һазрар дэврэд йовв. Исус йовсн хаалһан әмтнд медүлл уга бәәхәр седж.

³¹ – Намаг, Күмни Көвүг, әмтн бәрүлж өгәд алулх болв һурв хонад Би әмдрхв, – гиж Исус сурһульчнран сурһв.

³² Сурһульчнрнь Әнүг юуна тускар келжәхинь медсмн биш. Сурхар седв чигн әәһәд сурж уга.

Түрүцкнь кен болхв?

³³ Исус сурһульчнртаһан Капернам балһснд ирж:

– Нааран йовж йовад тадн хоорндан юуна тускар зүтквт? – гихәд Исус герт орхларн сурһульчнрасн сурж.

³⁴ Тедн дундас хамгин алдрнь кен болхв гисн зүтквр һарсн бәәж. Тегәд әмәһәд сурһульчнрнь тагчг бәәж. ³⁵ Исус сууһад, арвн хойр сурһульчнриг дуудад:

– Түрүнкнь болхар седснь – сүүлкнь болад, наадксиннь зарцнь болтн, – гиж Исус келв.

³⁶⁻³⁷ Исус бичкн үриг авад, тедн дунд зогсав.

– Бичкн үриг Мини нернә төлә орулж авснь Намаг орулж авх, Намаг авснь Намаг йовулсинь орулж авх, – гихәд бичкн үриг теврәд келв.

Мадла эс сөрүцснь – мадла бәәхнь мөн

³⁸ Йохан иигж Исуст келв:

– Багш! Бидн Тана нерн деерәс хар сәкүсдиг көөжәсн кү үзләвидн. Бидн терүг хөрәд зогсалавидн, юңгад гихлә, тер мадла йовхш, – гиж Йохан Исуст келв.

³⁹ – Бичә хөртн. Мини нерн деерәс өвәрц юм һарһсн күн Намаг тер дарунь му келж чадшго. ⁴⁰ Мадла эс сөрүцснь – мадла бәәхнь мөн. ⁴¹ Мини нер зүүжәх таднд уух ус өгсн күн ачан геешго. ⁴² Эн Нанд иткжәх бичкдүдин негинь килнцд уһасн күүнд күзүндән теермин чолута теңгст хайгдсн деер болх. ⁴³ Кемр тадна һартн килнцтә үүл һарһхла, һаран тәәрчктн. Хойр һартаһан мөңк һалд тусснд орхнь өрәсн һартаһан Теңгрин Йоснд орсн деер болх. ⁴⁵ Кемр тадна көлтн килнцд уһахар седхләнә көлән

тээрчктн. Хойр кэлтэһэн мөнк һалд хайгдснд орхнь өрөсн кэлтэһэн мөнк жирһлд орсн деер болх. ⁴⁷Кемр нүднтн тадниг килнцид унһахар седхлэнь нүдэн сохлчктн. Хойр нүдгэһэн мөнк һалд тусснд орхнь нег нүдгэһэн Бурхна Йоснд орсн деер болх. ⁴⁸Мөнк һалд туссн күн мөнкинд засгдх, мөнкинд зовлңгнь чилшго. ⁴⁹Кен чигн күн һалар эрвслгдх. ⁵⁰Давсн сэн юмн. Зуг давсн амтан геехлэ, кен түүнд амт орулхмб? Бийэсн давсна амтын гел уга, нег-негнлэһэн ни-негн эвтэһэр бээтн, – гиж Исус келв.

Гер-бүлин салһн

10 Бээсн һазран үлдэһэд, Исус Йордан һолын телтр көвэд бээсн Йудьяд ирв. Исусин өөр дэки олн күн цуглрв. Исус тедниг өмнк кевэрн сурһв.

² Исус тал паршмуд чигн ирв. Тедн Исуст мектэ сурвр өгэд, үг деернь бөрж авхар седэд:

– Залу күүнд гергнэсн салх зөв Закан өгнү? – гиж сурцхав.

³ – Моше танд ю закв? – гиж Исус өмнэснь сурв.

⁴ – Моше зөв өглэ, зуг залуны гергндэн салжанав гисн цаас бичж өгх зөвтэ, – гиж паршмуд хэрү өгв.

⁵ – Моше тана хату зүркитн үзэд, танд тиим зака өглэ, – гиж Исус келв, – ⁶Бурхн түрүлэд «залу гергн хойриг үүдэж». ⁷«Тер учрар көвүн күн һарсн эх эцкэн үлдэһэд авальтаһан ни-илх, ⁸тедн хоюрн нег бий цогц болх». Тегэд хойр күн биш нег цогц махмуд болж тоолгдна. ⁹Бурхн ниилүлсн юмиг күн бичэ салһтха, – гив.

¹⁰ Хөөннь герүр орад, сурһульчнрнь энүнэ тускар дэки Исусас сурцхав.

¹¹⁻¹² – Авалясн салат, талдан герг авсн күн – күүнэ авальта дерэн негдүлжэх күн. Күүкд күн чигн залуһасн салат, талдан залуд одхла, тер бас ондан залута дерэн негдүлжэх күүкд күн, – гиж Исус хэрү өгв.

Исус болн бичкн күүкд

¹³ Эх-эцкнь Исусар һар күргүлхэр бичкн күүкдэн авч ирж. Сурһульчнрнь тедниг хөрв. ¹⁴⁻¹⁵ Исус терүг үзэд, икэр уурлв:

– Нанур бичкдүдиг авч ирхлэ, бичэ хөртн. Юнгад гихлэ, бичкдүдлэ эдл улс Бурхна йоснд орх. Кен Бурхна ориг эн

бичкн күүкдлэ эдл седклдэн эс орулхла, тер күн Терүнд орж чадшго, гиж Би үнэр келжэнэв, – гив.

¹⁶Тегэд Исус бичкдүдиг теврэд, нар күрэд йөрэв.

Байн күүнэ сурв

¹⁷Исусиг нарад йовж йовтл, нег күн өөрдж ирэд сөдэд:

– Буйнта Багш! Мөнк жирһл эдлхин төлэ ю кех зөвтөв? – гиж сурв.

¹⁸– Юңгад Намаг буйнта гиж нерэдвч? Ёанцхн Бурхн буйнтам. ¹⁹Бурхна заквриг эс меднчи? «Кү бичэ ал», «Залу гергн хойрин иткл бичэ эвд», «Хулха бичэ ке», «Күүнэ тускар худлар бичэ герчл», «кү бичэ мекл», «эк эцк хойран күндл», – гиж Исус түүнэс сурв.

²⁰– Багш, энүг би бичкнэсн авн күцэдв, – гиж тер күн келв.

²¹Цуг эмтнд дурга кевөрн Исус тер күүнд дуран үзүлэд:

– Негхн юмн чамд күцжэхш. Бээсн юман цугинь хулдад, угатя улст мөнгинь түгэчк. Тиигхлэ теңгрт байн зөөртэ болхич. Дарунь Нан тал ирэд, Намаг дахад йов, – гив.

²²Дегд ик байн бээсн төлэдэн тер күн хундлта бөөдл нарад, чирэнь онһдарад йовж одв.

²³– Байн күүнд Бурхна Йоснд орхд басл берк юмн! – гиж Исус сурһульчнр талан хэлэхэд келв.

²⁴Сурһульчнрнь тер келсн үгднь өврцхэв, зуг Исус давтв:

– Күүкд минь, Бурхна Йоснд орхд басл кецү! ²⁵Байн күн Бурхна Йоснд орснд орхнь темэнд зүүнэ сүвэр орхд амр.

²⁶Сурһульчнрнь улм өврэд:

– Тиигхлэ кен эмэн аврж чадхмб? – гиж сурцхав.

²⁷– Күн эмэн аврж чадшго. Болв Бурхн цугинь кех, – гиж Исус сурһульчнр талан хэлэхэд келв.

²⁸– Бидн бээсэн үлдэхэд, Таниг дахж йовхинь Та үзэ бэ-энмт? – гиж тиигхлэнь Пётр келв.

²⁹– Үнэр келжэнэв, эврэннь герэн, эк-эцкэн, эгчнрэн, ах-дү-үнрэн, үрн-садан, назр-усан Мини төлэ болн Сэн Зэнгин төлэ үлдэсн күн ³⁰тер эн насндан зун холван үлү гер-бүлтэ, эк-эцктэ, ахнр-дүүнртэ, үртэ-садта, назр-уста болх. Тер күн дала зовлч чигн үзх. Цагнь ирхлэ, тер күн мөнк жирһл эдлх. ³¹Зуг хамгин түрүн-ксиннь ик зунь хамгин сүүлкннь болх. Сүүлкннь – хамгин түрүн-кннь болх, – гив.

Исусин үклин болн эмдрлһнэ тускар

³² Цугтан Ерусалим орцхав. Исусин ардас өврмжтэ бөөсн сурһульчнрнь болн сүрдсн улс йовцхав. Исус арвн хойр сурһульчнран эмтнэс хооран дуудж авад, Бийлэнь ямаран үүл учрх зөвтэһинь келж өгв.

³³⁻³⁴ — Бидн Ерусалимур өөрдж йовनावидн. Тенд Би, Күмни Көвүн ах гелнүдин болн ном цөөлһэчнрин һарт бэргдхв. Намаг алх шиидвр һарһад, буру номта улст бэрж өгх. Теднь наад бэрх, Нанд нульмх, цокх, аш сүүлднь алх. Болв һурв хонад, Би эмдрхв, — гив.

Йохан Яков хойрин сурлһн

³⁵ Исус тал Зебедана көвүд Яков Йохан хойр өөрдэд:

— Багш, мана сурсиг күцэхитн эржэнэвидн, — гицхэж.

³⁶ — Келх үгэн келтн, сонсжанав, — болв.

³⁷ — Тана туурмжта орн-нутгт мадн хойриг барун бий талан болн зүн бий талан суулһит? — гиж сурцхав.

³⁸ — Тадн ю суржахан медж бөөхшит, Мини үзх зовлңгиг тадн дааж чадхвт? Мини үклиг тадн дааж чадхвт? — гиж Исус сурж.

³⁹ — Дааж чадхвидн, — гиж теднь хэрү өгч.

— Мини үзх зовлңгиг тадн чигн даахит. ⁴⁰ Мини үклэр чигн тадн үкхит, болв Нанас барун талнь эс гиж зүн талнь суух эс суухинь Би йилһж чадшгов. Урдаснь шүүж авсн эмтн тер ормд суух, — гиж Исус хэрү өгч.

⁴¹ Наадк арвн сурһульчнрнь эн сурврин тускар сонсчкад, Яков Йохан хойрт уурлцхав.

⁴² — Буру номта хаадуд эмтэн дажрдгинь, нойдуднь эмтн деер эзн болдгинь тадн меднэлмт. ⁴³ Тадн дунд тиим юмн болх зөв уга. Тадн иигтн: танас алдр болхар седснь, тана зарц болх йоста.

⁴⁴ Ахлач болхар седснь — тана мухла болх йоста. ⁴⁵ Күмни Көвүн кү зархар биш Бийнь эмтнд заргдад, тедниг аврхин төлө эмэн өгх зөвтэ, — гихэд Исус тедниг дуудж авад келв.

Исус сохр кү эдгөв

⁴⁶ Исус сурһульчнртаһан Ерихо балһснур ирэд, невчкн зуур бөөжөһөд һарад йовж. Хаалһин хажуд Бар-Тимэ гидг нертэ Тимэн сохр көвүн, һууль һууһад сууж. ⁴⁷ Хажуһарнь Назаретин Исус давад йовж йовсинь сонсчкад:

– Давидин Көвүн, Исус! Бийм хээрлит! – гинэд тер күн хэ-
экрж.

⁴⁸– Бичэ хээкр! – гиж эмтн терүг хөрв.

Болв Бар-Тимэ:

– Давидин Көвүн! Бийм хээрлит! – гинэд улм чанһар хэ-
экрв.

⁴⁹ Исус зогсад, терүг дуудтха гив.

– Бичэ э, өөрдэд од, чамаг дууджана, – гиж эмтн тер сохр
күүнд келшхэв. ⁵⁰ Бар-Тимэ, деерк хувцан тээлэд хайчкад, Исус-
сур өөрдв. – ⁵¹ Юн кергтэ болад дуудвч? – гиж Исус сурв.

– Багш, нүдндм хара орулыг! – гиж тернь эрв.

⁵²– Йов, чини итклчн чамаг эдгэв, – гиж Исус келв.

Сохр күн тер дарунь үздг болад, Исусин ардаснь дахв.

Исус Ерусалим орлһн

11 Исус сурһульчнртаһан Ерусалимас хол биш Олив уул тал
болн тенд бээсн Бетпэг Бетэнья гидг хойр хотд тал өөрдж
ирэд, хойр сурһульчнран өмнөн тэвв:

²– Эн тана өмн бээсн хотнд орад, унад уга баһ наста элжгн
архлата бээхинь үзхит. Терүг тээлэд көтлэд авад иртн. ³«Тадн ю
кеж бээхмт?» – гинэд сурснднь: «Элжгн Деед Эзнд кергтэ бол-
жана, дарунь өгчкх» гиж хэрү өгтн, – гив.

⁴⁻⁵ Сурһульчнрнь одад, герин хаза архлата элжгниг олж авад,
тээлэд авч бээтлнь, тенд бээсн эмтн:

⁶– Ю кежэхмт? Яһад элжгниг тээлжэхмт? – гихлэ, теднь
Исусин келсиг келж өгч.

Тиигхлэ теднь тэвж. ⁷ Сурһульчнрнь элжгниг көтлж авч ирэд,
деернь хувцан көдрж. Исус элжгниг унв. ⁸ Олн эмтн Исусин
йовсн хаалһ деер эврэннь хувцан делгэд, көкржэсн модна бүчр
керчж авад хайв. ⁹⁻¹⁰ Исусин өмн ард уга йовсн эмтн:

– Бурхн тууртха! Деед Эзнэ нерн деерэс ирснь эдстэ болтха!
Мана Давид эцкин иргч йосн эдстэ болтха! Бурхн тууртха! –
гинэд хээкрцхэв.

¹¹ Ерусалимур ирэд, Исус хол сүм орв. Сүмин дотрк бээдл
хэлэх зуур, ора болж одв. Тегэд Исус сурһульчнртаһан Бетэнья
гидг хотн тал темцв.

¹² Маңһдуртнь тедн тер хотнас геснь өлн һарад йовж йовцхаж.

¹³ Өлсж йовсн Исус холас инжрин мод үзэд өөрдэд, темсн бээдг

болвза гинэд хэлэв. Зуг модна бүчрт көк хамтхаснас талдан юм үзж уга. Темсн болх болзгнь ирэд уга сэнж.

¹⁴ – Энүнэс хооран чини бүчрмүд деер төрүц бичэ темсн урхта! – гиж Исус модн тал хэлэхэд келж.

Сурхульчнрнь Исусин келсн үгинь сонссмн.

Исус хол сүмд

¹⁵⁻¹⁶ Тедн Ерусалимур ирцхэв. Исус хол сүм орв. Дотрнь бээсн хулдачнр хулд келхэчнр уга цугинь көөж харһад, мөңг сольжасн улсин ширэхинь көмрэд, көглжрһ хулджасн улсин ширэхинь көлврүлв. Өлг-эдэн чигн сүмин хотн дотраһур авч йовдгинь уурулв.

¹⁷ – «Мини гер – оln эмтнэ мөргүлин гер болж нерэдгдх» – гиж Бурхна Бичгт бичэтэ эс бөөнү? Тадн энүгэр деермчнрин бөөр кежит, – гив.

¹⁸ Энүг сонсчкад, ах гелнгүд болн ном цөөлхэчнр Исусиг бэрж авч алх арһ хээсмн. Оln эмтн ик өврмжтэхэр номинь сонсдг төлөднь тедн Исусас аэдг сэнж. ¹⁹ Асхнднь Исус сурхульчнртаһан дэkn балһснас һарад йовв.

Итклин күчнэ тускар

²⁰ Маһдур өрүнднь тедн инжр модна өөгүр йовж йовад, терүг хатж одсинь үзцхэв. ²¹ Өцклдүр өрүн эн модна өөр учрсн үүлиг ухандан сергэхэд:

– Багш! Хөлэтн! Өцклдүр харасн моднтн хатж одж! – гиж Пётр келв.

²²⁻²³ – Бурхнд итктн! Эн уулыг ормасн көндрэд тенгсин уснд ун гиж келэд маһдл уга иткхлэ – эрк биш күцгдх. ²⁴ Зальврад сурхла, Бурхн өгх гиж, үнн седклэрн иткхлэтн, цугнь күцгдх. ²⁵ Зальврхиннь өмн түрүлэд өөлж, уурлжах эмтндэн геминь тэвтн. Тиигхлэ Тенгрин Эцк чигн тана килнцитн тэвх, – гиж Исус келв.

Исусин йосн альдасв

²⁷ Исус дэkn эврәннь сурхульчнртаһан Ерусалимур ирв. Исусиг хол сүм дотр бөөтл ах гелнгүд, ном цөөлхэчнр болн толһачнр өөрдж ирэд:

²⁸ – Ямаран йосар Чи эн тоотыг күцэж бөөхмбч? Кен Чамд иим йос өгв? – гиж сурцхаж.

²⁹⁻³⁰ – Би танд бас нег сурвр өгнөв. Мини сурврт хэрү өгхлэтн, Би чигн тана сурврт хэрү өгнөв. Йохана уснд кирсллһн тенгрэсв эс гиж күүнэсв? – гиж Исус сурв.

³¹⁻³² Тедн хоорндан шимлдэд зөвчлдв:

– Тенгрэс гихлэ «юнгад түүнд эс итквт», – гиж Исус келх.

Күүнэс гихдэн эмтнэс ээцхэв. Юнгад гихлэ, цуг эмтн Йоханыг Бурхна аэлдэч гиж тоолдг бөөж. ³³Тегэд:

– Медхшвидн, – гиж хэрү өгцхэв.

– Тиигхлэ Би чигн кенэ йосар энүг кежэхэн келхшв, – гиж Исус келв.

Му көдлэчирин туск үлгүр

12 Исус дэки үлгүр орулж эмитиг сурһв:

– Нег күн уста үзм тэрэд, хашалад, үзм шахдг нүк малтад, харулын цамхаг бэрж. Дарунь көдлэчнр нээмэдлж авад, уста үзм тэрсн назран даалһад, бийнь йовж одж. ²Урһц ахулх кемлэ эзн эврэннь хүвэн авулхар, зарцан йовулж. ³Нээмэдлж авсн көдлэчнрнь зарцинь бэрж авад цокад, юм өгл уга көөчкж. ⁴Эзн дарук зарцан йовулж. Көдлэчнр түүнэ толһаһинь цоолад, неринь һутаһад тэвж. ⁵Эзн һурвдгч зарцан йовулж – терүгинь алчкж. Кедү дэжк кү йовулсн бийнь – зэрминь алад, зэрминь цокад йовулж. ⁶Аш сүүлднь, эзн эврэннь һанцхн энкр көвүһэн илгэж. «Көвүһим тедн тевчх зөвтэ», – гиж эзн санж. ⁷Көдлэчнр нег-негндэн келж: Эн өнч эзлгч күн! Энүг алад, уста үзмин тэрэнэ эздүд болхмн. ⁸Көвүһинь бэрж авад алчкж. Цогцинь уста үзм тэрсн назрас һарһад хайчкв. ⁹Эзн ирэд, юн болсинь үзчкэд, яах гиж санжанат? Тер көдлэчнриг алад, тэрэһэн талдан улст даалһх. ¹⁰⁻¹¹ «Госхачнрин һолсн чолун герин өнцгин һол чолун болв. Бурхн эн керг күцэсмн. Бидн энүг үзэд өврлөвидн», – гиж Бурхна Бичгт бичэтэ бөөсиг танд умшсн уга болвзат? – гиж Исус үгэн төгсэж сурв.

¹²Ах гелнүд бийсэн келжэхинь медэд, Исусиг тер дарунь бэрж авхар седцхэв. Зуг хажуднь дегд олн күн бөөснд эәһэд, көндөсн уга.

Паршмуд Исусиг меклхэр седж бээцхэнэ

¹³Хөөннь тедн Исус тал паршмуд болн Херодын улсиг илгө-
 нэд, үг деернь бөрж авх арн хээв.

¹⁴– Багш! Чамаг үн келжэхинь бидн меднэвидн. Чи Бурхна
 заасар дасхнач. Тер учрар эмтн ю санжахинь чи оныгтан авх-
 шич, күүнэ чирэ чи хэлэхшич. Келж өгич: Римин хаанд алв өгх
 зөвтэй аль угай? – гисн сурвр теднь ирэд өцхэж.

¹⁵Исус тедниг хойр чирэтөһинь медэд:

– Тадн Намаг үг деер бөрж авхар седж бөөнэ эсийт? Шаалыг
 авад иртн, – гиж.

¹⁶Шаалыг авч ирхлэнь:

– Кенэ нер, кенэ зүс энүнд үзжэнэт? – гиж Исус сурж.

– Римин хаана, – гижхэж.

¹⁷– Тиим болхла, хаана юмиг хаанд өгтн, Бурхна юмиг Бурхнд
 өгтн! – гисн хэрү Исус теднд өгч.

Тедн өврэд йовж одцхаж.

Цадукмуд болн Исус

¹⁸Дарунь Исус тал цадукмуд ирцхэв. Цадукмуд үксн эмтн
 амдршго гиж иткдг бээж.

¹⁹– Багш! Залу күн тохм үлдэл уга өнгрхлэ, тохман геешгон тө-
 лэ түүнэ авалинь дүн авад, үр һарһх зөвтэ гисн Мошен заасн за-
 авр бөөнэлм. ²⁰Манахна нег гер-бүлд иим юмн учрсмн. Тедн
 ах-дүүнрэрн долан күн бээсмн. Ик ахнь гер авад, үрн уга бээжэ-
 һэд өнгрж одсмн. ²¹Ах бергэн дүн хааж. Дүн бас үрн уга бээ-
 жэһэд өнгрж. Дарук дүн бас тиигж. ²²Тегэд тер долан ах-дүүнр
 цугтан үр һарһл уга өнгрсмн. Аш сүүлднь, күүкд күн бас хорж
 одсмн. ²³Эмдрхлэрн тер күүкд күн кенэ гергн болх зөвтэв?
 Ах-дүүнр цугтан терүнэ залу билэлм, – гиж тедн ирэд сурцхав.

²⁴– Бурхна Бичгиг медл уга, Бурхна күчиг медл уга, хажһр уха
 ухалжахан тадн медж бээхшийт? ²⁵Үксн улс эмдрхлэрн гер чигн
 авшго, күүнд чигн одшго, тедн Бурхна Элчнрлэ эдл бээх. ²⁶Эм-
 дрлһнэ тускар болхла, иим: Бурхн Мошед шачасн бут дотрас:
 «Би Абрахамин, Ицхакин болн Яковин Бурхнв», – гиж келсиг
 тадн Мошен дегтрт умшсн уга болвзат? ²⁷Бурхн үксн улсин
 Бурхн биш, эмд улсин Бурхн! Ухантн дегд икэр хажиж одж, –
 гиж Исус теднд хэрү өгв.

Нол зааврмудын тускар

²⁸ Ном цөөлхөчнрин негнь өөрдж ирэд, теднэ зүтклдэ сонсад:

– Бурхна зааврин алькнь эрк биш нол зааврв? – гиж сурв.

²⁹ – Эрк биш нол зааврнь эн: «Соңс, Израиль! Деед Эзн мана Бурхн – ханцхн Деед Эзн! ³⁰ Эврәннь Деед Эзн Бурхндан халун зүркэрн, үнн седклэрн, бөөсн уха-санаһарн, бөөсн күчэрн дуран тэв». ³¹ Хойрдгч зааврнь иим: «Өөрк күүндэн бийдэн дурта кевэр дурл». Эн хойр зааврас чинртэнь уга, – гиж хэрү өгв.

³²⁻³³ – Йир сөөнөр келвт, – гиж ном цөөлхөч таасв, – Бурхн ханцхн, Терүнэс талдан Бурхн уга. Эврәннь Бурхндан халун зүркэрн, бөөсн күчэрн, бөөсн уха-санаһарн дуран тэвсн, өөрк күүһэн бийлөһөн эдл дурлсн, тэкл тэкснэс болн Бурхнд нерэдж сетрэ мал шатаснас үлү ик чинртэ йовдл.

³⁴ Исус терүг чик хэрү өгсинь соңсчкад:

– Чи Бурхна Йоснас хол бөөхшич, – гиж келв.

Терүнэ хөөн эмтн Исуст сурвр өдгөн уурв.

Исусин сурвр

³⁵ – Ном цөөлхөчнр Христосиг Давид хаана үдл гиж юнгад келцхэдв? – гинэд хол сүм дотр эмтиг сурхларн Исус сурж.

³⁶ – Эрүн Сэжүсэр дүүрхлэрн Давид иигж келсн бөөнөлм: «Деед Эзн мини Деед Эзнд келсн: Чини өшөтниг диилж көлдчнь эс хайтл, Мини барун бий тал сууж бэ». ³⁷ Давид бийнь Христосиг Деед Эзн гиж нерэджэхлэ, юнгад Тер Давидин тохмин үдл болхмб? – гив.

Эмтн Энүг байртаһар соңсв. ³⁸ Исус цааранднь сурһв:

– Ном цөөлхөчнрэс бийэн саглтн. Тедн ут хувц өмсэд йовна. Эмтн талвң болһнд теднлэ мендлхлэ, теднд икэр таасгдна. ³⁹ Тер улс хурлд эс гиж нээрт деегшэн һарад суухдан дурта. ⁴⁰ Тедн белвсн күүкд улсин хажудинь меклж авад, эмтнэ нүднд үзүлэд Бурхнд уданар мөргцхэнэ. Тер улс ик догшар цаажлгдх, – гив.

Белвсн күүкд күүнэ тэвсн мөңгн

⁴¹ Исус хол сүм дотр, бэрц бэрдг хээрцгин өөр суусмн. Эмтн Бурхнд бэрц яһж бэрсинь үзв. Баячуднь икэр бэрцхэж. ⁴² Нег белвсн күүкд күн өөрдж ирэд, хойрхн улан мөңгнэ шаальг тэвв.

⁴³⁻⁴⁴ Исус сурһульчнран дуудж авад:

– Үнөр келжэнэв, эн угата күүкд күн цугтаһаснь икэр бөрц бөрв. Байн улс зөөсн зөөриннь үлүһинь бэрхлэ, эн бөөсн эдлв-рэн цугинь бөрв, – гиж цөөлһв.

Исус хол сүм хольврлһна тускар тааж келжэнэ

13¹⁻² Исусиг хол сүмэс һарч йовхла, нег сурһульч:

– Багш, сэн һара чолуһар бәрсн сәәхн бәәшнүд дүнгәж зогсж бәәхинь хэләһит! – гиж Исуст келж.

– Эн алдр тосхлт үзж бәнчи? Энчн чолун деер чолун үлдл уга, ова чолун болад хольврж одхмн, – гиж Исус хэрү өгч.

³ Исусиг Ерусалимин хажудк Олив уулын ташуд, хол сүмин өмн суутлнь, Терүн тал Пётр, Яков, Йохан, Андрей дөрвн ирэд:

⁴ – Тер Тана келсн юмнтн кезә учрхмб? Ямаран темдгәр медгдхмб? – гиж сурв.

⁵ – Бийән саглж бәәтн! Күн тадниг меклвзә! ⁶ Кесгнь Мини нер зүүж ирэд: «Би Күмни Көвүмб», – гиж келәд, кесг улсиг меклх. ⁷ Кемр тадн өөрхн болжах болн хол болжах дәәнә тускар сонсхларн, бичә әәтн. Дән болх зөвтә, болв тернь чигн чилгчнь биш. ⁸ Тал-талдан келн-әмтн болн орн-нутгуд хо-орндан дәәллдх. Энд-тенд һазр көндрх, күн мал уга харһнх. Эн Мини келжәх тоот төрх күүкд күүнә элкнь эклж зовадг мет болжана. ⁹ Болһатн! Намас көлтә тадниг зарһла харһулх, хурлд авч одад цокх. Хаадудын болн һардачнрин өмн зогсад, Мини тускар үн келж өгхт. ¹⁰ Зуг түрүләд Мини туск Сән Зәңг цуг келн әмтнд цөөлһж өггдх зөвтә. ¹¹ Зарһчнрин өмн зогссн цагтан тадн келх үгән урдаснь ухалж бичә зовтн. Зуг Бурхна зааж өгсн үг келтн. Юнгад гихлә, таднар дамжад Әрүн Сәкүсн келх. ¹² Ахнр-дүүнр нег-негән күүнд бөрүлж, эцкнь үрдүдән күүнд бөрүлж алулх. Күүкднь эк-эцкләһән дәәллдәд алх. ¹³ Нанас көлтә цугтан таднд дурго болх. Цуг эн тоотыг дааснь авргдх.

Хоосрулжах жигшүртә юмн

¹⁴ – Кемр хоосрулжах жигшүртә юмн таднд болх болшго һазрт үзгдхлә, (умшачнр медж автн) Йудьяд бәәсн әмтн өөдм һазрур зулж һартха. ¹⁵ Герин ора деер бәәснь зулад йовж йовхларн герүрн хувцан авхар бичә ортха. ¹⁶ Кеер йовснь чигн гүүхләрн

хувцан авхар герүрн бичэ иртхэ. ¹⁷Тер цагт саата болн көкүл үртэ күүкд улс ик түрү үзх. ¹⁸Тер цаг үвлэр бичэ болтха гиж зальвржатн. ¹⁹Тер цагт делкэ үүдснэс нааран үзгдэд уга зовлн учрх. Тиим ик зовлн тер цагин хөөн чигн төрүц үзгдшго. ²⁰Тер ик зовлнта цагинь Деед Эзн эс баһрулсн болхла, нег чигн күн эмд үлдшго билэ. Болв, Бийиннь шүүж авсн эмтнэ төлө Бурхн тер өдрмүдиг баһрулв. ²¹Кемр таднд: «Эннь Христос!», «Тернь Христос!» – гиж келхлэ, тадн бичэ итктн. ²²Тер цагт кесгнь бийэн Христосв гиж нерэдх эс гиж ээлдэчв гих. Тедн олн зүсн өвөрц йовдл болн темдг үзүлх. Бурхна шүүж авсн эмтиг чигн меклхэр седх.

²³Болһатн! Тер тоотыг Би таднд урдаснь цээлһж өгчэнэв. ²⁴Тер ирх зовлңгин хөөн нарн унтрад, сар герл өгдгэн уурх. ²⁵Одд тенгрэс унад, тенгрин күчнь көндрх. ²⁶Дарунь Күмни Көвүг алдр туурмжтаһар болн күчтөһөр үүлн заагт аашсинь эмтн үзх. ²⁷Эврәннь шүүж авсн улсан йилһж авхин төлө һазрин захас тенгрин зах күртл дөрвн үзг тал элчнрэн илгэх, – гив.

Инжрин модн

²⁸ – Инжрин модна бүчр деер хамтхасн эклэд урһхла, тадн зун өөрдж йовна гиж темдглнэ эсийт? ²⁹Терүнлэ эдл, Мини келсн тоотыг эклэд үзхлэрн цагнь ирв, Күмни Көвүн ирэд, үүднэ ард зогсж бөөнэ гиж сантн. ³⁰Мини келсн тоот юмн эс учртл, эн цагин күмни унгнь тасрш уга гиж үнэр танд келжэнэв. ³¹Тенгр һазр хойр уга болж одх, зуг Мини келсн үгмүд сольгдшго. ³²Цаг-болзгнь нег чигн күн медхш. Бурхна элчнр чигн, Бурхна Көвүн чигн медхш, зуг һанцхн Бурхн меднэ. ³³Цаг-болзгнь кезэ ирхинь эс медсн төлөдөн, саг-сергг бээжэтн. ³⁴Тер ирх цагиг иим үлгүрлэ дүнцүлж болхмн. Нег күн хол хаалһд һарад йовж йовад, эврәннь герэн зарцнртан даалһад, цугтаднь көдлмш өгнэ. Үүднэ өөр зогсдг зарцдан болхла, нүдөн төрүц бичэ чирмтхэ гиж зачна. ³⁵Саг-сергг бээтн! Юңгад гихлэ, Герин Эзиг кезэ ирхинь тадн меджэхшт: Эр така хээкрлһнлэ эс гиж өрүн өрлэ, асхндан чигн эс гиж сөөни өрөл чигн ирх. ³⁶Эс күлэжэсн цагла ирэд, тадниг унтжатл олж авдг болвза. ³⁷«Саг-сергг бээтн!» – гиж тадниг болн цуг келн эмтиг саглулж бөөнэв.

Исусиг алх зура

14 Хойр өдр давад, Песах гидг нертэ байр болн эс искэсн хуйрин байр болх зөвтэ сэнж. Еврейин ах гелнүгүд болн ном цөөлхөчнр Исусиг нууцар бэрж авад, алх арһинь хээж.

²— Эн ик байрин өдр иим йовдл һарһж болшго, эс гиж олн өмтн үүмэ босхах, — гиж тедн хоорндан күүндж.

Күүкд күн Исусин толһад каңкнн үнртэ тос кежэнэ

³Исус болхла Бетәнъя гидг хотнд бөөсмн. Арсна гемтэ Ши-мона герт хот уудг ширэн өөр Исусиг суутлнь, нег күүкд күн орад, сөөхн каңкнн үнртэ һара нард модна үнтэ тос авч ирэд, савин амнь хуһлад Исусин толһа деернь кев.

⁴⁻⁵— Юңгад тиим дала мөңгнэ юм эн үрәжәхмб? Тер тосиг хулдад, мөңгинь угатя улст түгәж болхмн билэ, — гиж уурлад, өмтнэ зөрмнь нег-негн талан хөлөцхөв (Тернь — нег күн жилин дуусн эдлх зөвтэ мөңгнэ тосн сэнж).

⁶— Энүг бичэ көндөтн! Эн Нанд цаһан седклтэ юм кежэнэ. ⁷Таднла оньдин угатя улс үлдх. Теднд кезэ чигн дөң болж чаджанат. Би болхла таднла оньдин бөөшгов. ⁸Эн күүкд күн чадсан кев: Мини цогциг оршалһнд белдв. ⁹Үнәр таднд келжәнэв: Альд Сән Зәңг цөөлһгднэ, тенд эн күүкд күүнэ кесн йовдлын тускар тодлж келгдх, — гиж Исус теднд келв.

Йудан урвлһн

¹⁰Йуда Искериот (арвн хойр сурһульчнрин негнь). Исусиг бэрж өгхәр седэд, ах гелнүгүд тал одв. ¹¹Ах гелнүгүд үгинь соңскад, икәр байрлад, түүнд мөңг өгх болв. Терүнэс авн Йуда Исусиг бэрж өгх арһинь хээв.

Исус Песахин хот эдлжэнэ

¹²Эс искэсн хуйрин байр болх түрүнк өдртнь сетрә хурһ алх кемлэ Исусин сурһульчнрнь:

— Альд байрин хот уухар седж бөөнөт? Келтн, бидн белднө-видн, — гиж сурв.

¹³Тиигхлөнъ Исус сурһульчнрасн хойринь йовулад иигж закв:

– Балһснд орхлатн, буһшта ус авч йовсн күн таднла зөрлцх, терүнэ ардас йовтн. ¹⁴Тер күүнэ орсн герүр орад, герин эзнднь иигж келтн: «Сурһульчнртаһан альд байрин хот ууж болхинь Багш танас суржана» – гитн. ¹⁵Тер күн таднд деер бөөсн у-өргн, сээхн ясата хора үзүлх. Тенд хот белдтн, – гив.

¹⁶Сурһульчнрнь балһс орв. Тедн Исусин келсэр цугинь олж авад, байрин хотан белдцхэв. ¹⁷Асхнднь Исус арвн хойр сурһульчнртаһан ирв.

¹⁸– Үнэр келжәнэв, Нанла хамдан хот уужасн тадна негнтн Намаг бөрүлж өгх, – гиж хотан уужасн цагт Исус келв.

¹⁹– Деед Эзн, би биш эсий? – гиж сурһульчнрнь Исусин келсн үгднь уйдад сурв.

²⁰⁻²¹– Арвн хойрас негнь, – гиж Исус келв, – Нанла хамдан ааһд өдмг шүүслж иджэснь. Би, Күмни Көвүн, ээлдэчнрин ээлдсн хаалһар йовхв, Намаг бөрүлж өгсн күн зовлнган эдлх! Тер күүнд, төрүц эс төрсн болхла, деер болх билэ.

Деед Эзнэ асхни хот

²²Исус хотан уужаһад, өдмг авад, Бурхнд ханлтан өргэд, хуһлад, сурһульчнртан өгв:

– Идтн, энтн Мини бий цогцм, – гив.

²³Дарунь ааһд бөөсн улан чаһр авад, Бурхнд ханлт өргэд, бас сурһульчнртан өгв. Цугтан ааһас ууцхав.

²⁴– Энтн олн эмтнэ төлө асрх болн Мини Бооца эклх Мини цусн. ²⁵Үнэр келжәнэв: Бурхна Йоснд шин чаһр уутлан дэжж Би эн насндан чаһр уушгов, – гив.

²⁶Тедн Бурхнд магталын ду дуулад, Олив уул тал темцөд харцхав.

Нанас гөрдхич гиж Исус Пётрт аалджәнэ

²⁷⁻²⁸– Тадн цугтан Намаг үлдэхт. «Би хөөчинь уга кехв, хөөднь тарх», – гиж Бурхна Бичгт бичетэ бээнэлм. Болв эмдрчкэд, Би тадниг Һалилья гидг һазрт күлэхв, – гиж Исус келв.

²⁹– Цугтан үлдэвв чигн, би Таниг төрүц хайшгов, – гиж Пётр келв.

³⁰– Үнэр келжәнэв, эндр сө эр така хойр дэжж хээкртл чи һурв дэжж Намаг медхшв гиж келхич, – гисн хөрү Пётр соңсв.

³¹ – Танла хамдан үкдг болв чигн, би Таниг үлдэшгов! – гиж Пётр үгэн давтж келв.

Сурхульчнрнь цугтан тиигж келцхэв.

Исусин мөрглһн

³² Эдн цугтан Гетсемэн гидг модта һазр орв.

– Намаг одад зальврад иртл, энүнд күлөж бөөтн, – гиж Исус сурхульчнртан келв.

³³ Исус бийлөһөн Пётр, Яков болн Йоханыг дахулв. Исус ик зовлңшв, седклнь үүмсн бөөв.

³⁴ – Мини седклм уудьврта бөөнө, Би үктлөн зовжанав, саг-серглң энүнд бөөжэтн, – гиж Исус келв.

³⁵ Тер зовлң хажуһарнь һарх болвза гийһэд Исус хооран һарад, һазр элкдж унад зальврв.

³⁶ – Аав, Эцкм! Та цугинь чаднат! Эн Мини үзх зовлңгиг хажуһар һархһнтн! Болв Мини таалар биш, Тана таалар болтха! – гив.

³⁷⁻³⁸ Дарунь сурхульчнр талан хэрү ирэд, тедниг унтж одсинь үзв.

– Шимон, – гиж Пётриг дуудв, – Чи унтж одвчи? Нег часин болзгт унтл уга бөөж болсн угай? Сөрлһнлэ харһшгон төлө зальвртн, серглң бөөтн. Күүнө сүмснь чидлтэ, зуг күүнө цогц чинән-чидл уга болдмн.

³⁹ Исус сурхульчнрасн хооран һарад, үгмүдөн давтад мөргв.

⁴⁰ Терүг хэрү ирхләнө, сурхульчнрнь цугтан унтад кевтцхэж. Тедн нөөртән даргдад, нүдән секж чадл уга, Исуст ю келхән медж уга. ⁴¹⁻⁴² Һурвдад ирхләрн Исус келв:

– Тадн ода күртл унтад, цогцан амраһад бөөхмт? Болх! Цагнь ирв, Күмни Көвүн килнцтэ улсин һарт бэргджәнэ. Бостн, йовий! Намаг бэрж өгх күн аашна, – гив.

Исусиг бэрж авлһн

⁴³ Исусиг үгән келжәсн цагт сурхульч болж йовсн Йуда өөрдж ирв. Терүнэ ардаснь һартан мод болн үлд бәрсн улс аашж. Тедниг ах гелнгүд, ном цөөлһэчнр болн толһачнр йовулж.

⁴⁴ – Мини өөрдэд үмссн күн Исус болх, – гисн темдг урвач тер әмтнд медүлх зөвтэ бөөж. Тадн Түүг бэрж авад, харулд бөрүлэд йовтн, – гив.

⁴⁵Йуда өөрдж ирн Исусиг:

– Багш! – гиж келэд теврэд үмсв.

⁴⁶Тер дарунь Исусиг бэрж авцхав. ⁴⁷Хажуд зогсжасн сурхульч-нрин негнь үлдэн харһж авад, ах гелнгин зарцин чикинь тэ-эрчкв.

⁴⁸⁻⁴⁹ – Мод үлд хойр атхад, деермч кү бэржэх кевэр яһад ирсмт? Өдр болһн Би тадниг хол сүм дотр сурһсн бээнэлм, тадн Намаг бэрж авсн угалмт? Болв Бурхна Бичгт бичэтэ юмн күцгдх зөвтэ, – гив. ⁵⁰Сурхульчнрнь Исусиг үлдэчкэд, цугтан гүүлдэд йовж одв. ⁵¹Зуг нег баһ наста күн Исусин ардаснь йовсмн. Тер бий деерэн хөнглднгер хуча көдркскн йовж. ⁵²Бийинь бас бэрж авхар седхлэнь, хучаһан цергүдин һарт үлдэчкэд, дотрк хувцтаһан гүүһэд йовж одж.

Исус Деед хургин өмн

⁵³Ах гелнгин герт Исусиг көтлж авч ирхлэ, терүнд цуг ах гелн-гүд, толһачнр болн ном цөөлһэчнр цуглард Деед хург кеж. ⁵⁴Пётр бас эс медгчэр ардаснь йовад, ах гелнгин хотн дотрнь орад, харулчнрла хамдан дендрин өөр сууһад дуладв. ⁵⁵Еврейин ах гелнгүд Деед хурт орлцдг улстаһан Исусиг яһж гемшэж, зас-гла харһулхан медж чадлго бөөв. ⁵⁶Худлахар герчлх улс олддг болв чигн, теднэ келсн үгмүднь нег-негнлэһэн ирлцж уга.

⁵⁷⁻⁵⁸ – Энүг иигж келжэсинь бидн сонславидн: «Би эн эмтнэ бэрсн сүмиг хамхлад, һурвн өдрин туршт эмтнэ эс тосхдг сүм тосххв гидг билэ», – гиж худл герчнр келцхэв.

⁵⁹Болв терүг чигн хажһр келэд, күн болһна үгнь ирлцж уга. ⁶⁰Дарунь еврейин ах гелн босад:

– Юнгад хэрү эс өгч бөөхмбч? Эмтнэ гемшэлһнэ өмнэс яма-ран хэрү өгхмч? – гиж Исусас сурв.

⁶¹Болв Исус нег чигн үг келсн уга.

– Чи үнэртэн Бурхна илгэсн Аврач, үнэртэн эдстэ Бурхна Көвүн болжахмч? – гиж ах гелн сурв.

⁶² – Э-э, тиим, Күмни Көвүн Бурхна барун бий талнь суу-синь, үүлн заагт тенгрэс аашсинь тадн үзхит, – гиж Исус хэрү өгв.

⁶³⁻⁶⁴Ах гелн өмсжэсн хувцан татж шуулад:

– Түүнэс үлү ямаран герч таднд кергтэв? Бурхиг му келж бэ-эхинь тадн эс сонсвт? Энүнэ тускар ю келцхэнэт? – гив. Исус

үкх зөвтэ гиж цугтан тоолв. ⁶⁵Тегэд зөрмнь Исус деер нульмад, нүдинь бооһад, толһаһарнь цокад:

– Мэ чамд, кен цокжахинь ээлдж кел! – гицхэв.

Дарунь Исусиг харулчнр авч һарад, бас цокв.

Пётрин Исусас зээлж гөрдлһн

⁶⁶Пётриг хотн дотр бээтл ах гелнгин зарц күүкд күн хажуһарнь йовв. ⁶⁷Һалын өөр дуладжасн Пётрт оньган өгэд хэлэчкэд:

– Чи бас Назаретин Исусла билэлмч? – гиж сурв.

⁶⁸– Юуна тускар келжэхичн би төрүц медж бээхшв, – гиж Пётр гөрдэд өмнк хотн тал һарв.

Тер кемлэ эр така хээкрв. ⁶⁹Зарц күүкд күн дэkn терүг үзчкэд, хажуд зогсжасн эмтнд:

– Эн бас Терүнэ үүрнь, – гиж келв.

⁷⁰Пётр дэkn гөрдв. Невчкн цаг давсна хөөн зогсжасн эмтн:

– Терүнэ үүрнь мен бээлэлмч, Һалильян күн эсий чи? – гиж сурцхав.

⁷¹– Кенэ тускар келжэхитн би төрүц меджэхшв, – гиж Пётр андһар төвв, – Худл келжэхлэ, намаг Бурхн цаажлтха!

⁷²Дарунь хойрдад эр така хээкрв. «Эр така хойр дэkn хээкртл, чи һурв дэkn Намаг медхшв гиж келхич», – гисн Исусин үгинь тодлад, Пётр һашудад уульв.

Исус Пилатин өмн

15 Өрүн өрлэ ах гелнгүд, еврейин толһачнр, ном цээлһэчнр болн талдан Деед хургин гешүд селвг авлцад, Исусиг күлэд, Пилатур авч одв.

²– Чи Йудья улсин хан болжахмч? – гиж Пилат Исусас сурв.

– Та тиигж келжәнмт, – гиж Исус хэрү өгв.

³Ах гелнгүд Исусиг икэр бурушаж гемшэв.

⁴– Хэрү юнгад эс өгнэч? Чамаг икэр гемшэжәнэлм, үзж эс бәнчи? – гиж Пилат сурв. ⁵Болв Исус хэрү өгсн уга, Пилат Терүнд дегд икэр алң болв.

Исусиг цаажлх йоста

⁶Байрин өдр бээж. Тегэд түүрмд суусн эмтнэс негинь Пилат сулдхдг йоста бөөсмн. Кениг сулдххинь – олн эмтн шүүж авдг йоста бээж. ⁷Тиигхд Бар-Аба гидг нертэ күн түүрмд сууж. Барб

буцлт өргсн улсла хамдан эмт алсн төлөдөн гөмшөгдж. ⁸ Пилатас эмтн байрин өдрин өмн нег кү сулдхтха гиж некж.

⁹ – Йудья улсин хааг тадна төлө сулдххмн болвза? – гиж Пилат сурж.

¹⁰ Ах гелнгүд Исуст үлү үздг төлөдөн зарһла харһулжахинь Пилат медчкж. ¹¹ Ах гелнгүд эмт түкрэд, Пилатас Бар-Аба сулдхтха гиж сурулж.

¹² – Йудья улсин хан гиж нерэдсн күүхитн яахмб? – гиж Пилат теднэс сурж.

¹³ – Терүг кирст хадчк! – гиж эмтн хээкрв.

¹⁴ – Яһснднь тиигхмб? Ямаран хажр һарһсмб? – гиж Пилат сурв.

– Кирст хадчк Терүг! – гийһэд эмтн улм чанһар хээкрцхэв.

¹⁵ Тегэд эмтнэ бахинь ханһахин төлө Пилат Бар-Абаг сулдхаһад, Исусиг цокад, цаажла харһултха гив. ¹⁶ Цергчнр Исусиг өмнк хотн дотр (Римин һардачин зарһ кедг орм) авч одад, үлдсн цергүдэн дуудж авцхав. ¹⁷ Тедн дөөглэд, Исусин толһа деернь хатханчгар гүрсн титм күчэр өмскэд, улан хувц көдргэд:

¹⁸ – Йудья улсин хан мөнд болтха! – гиж хээкрэд, ¹⁹ Исусин толһаһарнь модар цокад, деернь нульмад, ²⁰ дөөглж сөгдэд, улан хувцинь төөлж авад, Бийиннь хувцинь хөрү өмскэд, цаажлһна һазрур көтлэд һарцхав.

Исусиг цаажлһн

²¹ Ондан һазрас йовж йовсн Шимон гидг нертэ Күрэнэ балһсна күн зуурнь харһж. Тер Александр Руп хойрин эцк сәнж. Цергчнр терүг кирс авч йовтха гиж закв. ²² Тегэд Исусиг Голготур авч ирж (Голгот – һавл гиж орчулгдна). ²³ Цергчнр Исуст миррин уснла хольсн чаһр уутха гийһэд өгхлэ, Исус ууж уга. ²⁴ Исусиг кирст хадчкв. Хувцинь болхла жирв хаяд, цергүд хоорндан хуваж авцхав. ²⁵ Эн цаажлһн өрүн йисн часин алднд болж. ²⁶ Толһа деернь гөм-буруһинь бичдг ормд: «Йудья улсин хан» – гиж бичэтэ харһа өлгж. ²⁷ Исусин барун бий, зүн бий тал хойр деермч кү бас кирст хадж. ²⁹ Хажуһарнь йовж йовсн улс, Исусар зог кеһэд, инэлдэд, өргән занһад:

– Нэ, яһвч! Һурвн өдрин туршт сүм хамхлад, хөрү тосхх болж бэлчи? ³⁰ Тиигхин ормд кирсэсн бууһад, эмән харсж авхнчн! – гицхэв.

³¹Ах гелнгүд болн ном цөөлхэчнр бас Терүг дөөглв:

– Эмт аврад йовдг билчи, бийэн аврж эс чадмч! Эн Бурхна илгэсн Аврач болн Израилин Хан кирсэсн буухла, бидн Терүнд иткхвидн, – гицхэв.

³²Хамдан кирст хадгдсн деермчнрин бийнь Исусиг му келцхэв.

Исусин үкл

³³Арвн хойр часин алднд һазр деерк генткн харнһурад, һурвн час күртл бөөв. ³⁴Һурвн часин алднд Исус:

– Элои, Элои, лема сабахтани! – гиһэд чаңһар хөөкрв. (Тернь – «Бурхн минь, Бурхн минь, Намаг юнгад үлдэсмч?» – гисн үг сэнж.) ³⁵Өөрнь зогсжасн улс келсн үгинь сонсчкад:

– Эн Эльяг дууджах кевтэ? – гицхэв.

³⁶Теднэ негнь модна үзүрт кенчр ораһад, ишклң чаһрт норһад, амнднь күргэд:

– Кирсэс Энүг Элья яһж буулһж авхинь хөлөхмн, – гив.

³⁷Исус чаңһар хөөкрв, дарунь эмнь һарв. ³⁸Тер саамла һол сүмин көшг деерэс дорагшан хойр энгрэд шуурв. ³⁹Рим энгин цергин ахлач Исусин эмнь һарсинь үзэд:

– Эн үнэртэн Бурхна Көвүн бөөжлм! – гив.

⁴⁰Хол биш зогсжасн күүкд улс энүг цугинь үзж. Тедн дунд: Магдален хотна Марий, баһ наста Яковин болн Йосьян эк Марий болн Салома бөөцхэж. ⁴¹Эн күүкд улс Исусла хамдан Һалильяд йовад, нөкд болсн улс бөөж. Исусиг даһад, Ерусалимд ирсн нань чигн дала күүкд улс терүнд бөөсмн.

Исусиг оршалһн

⁴²⁻⁴³Асхар болсн йовдл бөөж. Деед хуртг орлцдг, бийнь Бурхна Йос күлэдг Ариматъя хотнас ирсн Йосип гидг нертэ күн зөрмг-лэд Пилатур одад, Исусин цогцинь сурж. Яһад гихлэ, бемб өд-рин өмн, байрт белддг өдр бөөж. ⁴⁴Тиим шулун Исусин эмнь һарч одснд Пилат алң болж. Цергэ энгин ахлачиг дуудад, лавта Исусин эмнь һарсн угаһинь сурв. ⁴⁵Исусин эмнь һарсинь медж аһад, цогцинь Йосипд өгв. ⁴⁶Йосип Исусин цогцинь буулһад, үнтэ һара цаһан кенчр хулдж аһад ораһад, хад чолунд шин кесн үкэрт авч одж тэвэд, ордг орминь ик чолуһар дарчкж. ⁴⁷Исусин цогцинь альд тэвсинь Магдален хотна Марий болн Йосьян эк Марий хойр үзж.

Сурхульчир Исусин амдрснэ тускар медж

16 Бемб өдр давсна хөөн Магдален хотна Марий, Яковин эк Марий, Салома һурвн Исусин цогцднь түркхэр каңкнсн үнртэ тос хулдж авсмн. ²Нарн өдр өрүн өрлэ, шинкэн өр цөөжэтл күүкд улс оршасн һазр тал йовцхав.

³— Тер ик чолуг кен маднд хооран кеж өгхмб? — гисн уха зууран ухалад тедн йовцхаж.

⁴Зуг тедниг өөрдэд ирхлэ, чолун уулын көндөһөс хооран кегдж одсинь үзгдв. (Тер дегд ик чолун бөөж.) ⁵Уулын көндөһүр орхла, нег баһ наста күн дуд цаһан хувцта барун бийд сууснь үзгдв. Күүкд улс йир икэр сүрдв.

⁶⁻⁷— Бичэ сүрдтн, тадн кирсд хадгдсн Назаретин Исусиг хөөж йовна эсийт? Тертн амдрж одла! Тертн энүнд уга. Кевтсн орминь үзтн. Пётрт болн наадк сурхульчнртнь иигж келтн: Урднь келсэрн, Тер тадниг һалильяд күлэх, — гив.

⁸Күүкд улс дегд икэр аэхлэрн, күүнд үг келж чадлго, оршасн ормас һарад гүүцхөв.

Зөрм сурхульчирнь Исусиг үзж

⁹Нарн өдр амдрэд, Исус Магдален хотна Марий (урднь энүнэс Исус долан хар сәкүс көөж һарһсмн) түрүн болж үзгдв. ¹⁰Урднь Исусиг дахж йовсн, Терүнд зовад, ууляд суусн амтнд Марий гүүж одад үзсэн келж өгв. ¹¹Теднь Исусиг амдрснд болн Марийд үзгдв гиснд итксн уга. ¹²Исус талдан бөөдл һарад, селән орж йовсн күүнд бас үзгдж. ¹³Тер хойриг ирэд келхләнһ, амтн бас иткж уга.

Исус апостолмудтаһан күүндж

¹⁴Хөөннь арвн негн сурхульчнртан хотан уужатлнь Исус ирж үзгдж. Иткл уга болн хату зүрктэдән Исусиг үзсн амтнд эс иткснднь сурхульчнран шоодж.

¹⁵— Делкэ эргэд, Сән Зәңг олн амтнд тархатн. ¹⁶Сән Зәңгд иткэд, бийән уснд кирслснь авргдх, эс иткснь — засгдх. ¹⁷Иткснь иим өвөрц йовдл һарһж чадх: Мини нерн деерэс хар сәкүсдиг көөж һарһх, шин келэр келх. ¹⁸Хорта моһа һартан авв чигн, хор

уув чигн үкшго. Иткcn улс гeмтэ улс дeер харан тэвхлэ, тeднэ эдгж одх, – гиж Исус кeлв.

¹⁹Тeднлэ күүндснэ хөөн Дeед Эзн дeегшэн өөдлэд, тeнгрт күрэд, Бурхна барун талнь суув. ²⁰Төрүнэ сурһульчрнь нарта делкэ эргэд, оln эмтнд Сэн Зэнг тархав. Йовсн һазртнь Дeед Эзн тeднд нөкд болад, тeднэ тархалһиг өвөрц йовдлар батлсмн. Тиигж учрсмн.]*

---

* Хамгин хуучн экн бичгүдт 9-20 шүлгүд уга.

Лукан бичсн Сэн Зэңг

Нүр үг

Лукан бичсн дегтрт Израильд өгх болсн Аврачнь Исус болж нарчана, дөкэд тер цуг эмтнэ Аврачнь болжана. Деед Эзнэ Сөкүсн түрү-зүдү бөөдг улст Сэн Зэңг тархатха гиж Исусиг дуудсна тускар Лука бичжэ-нэ (4.18). Эн Сэн Зэңгд олн зүсэр бөөдг улст кергтэ килмж бичгдж. Сэн Зэңгиг бичхлэрн, байр үүдэдгэр Лука бичж. Түрүнк бөлгүдт Исусиг ирх гиж келжэснэ тускар, дөкэд сүүлнк бөлгүдт Терүг тенгрт өөдлхин тускар байртаһар үзүлгдж. Исусиг өөдлснэ хөөн христианск итклин өслтин болн тархалһна туужиг Лука «Апостолмудын үүлдвр» гидг дегтрт келж өгчөнэ.

Хойр тасрхад (1–2 болн 9–19 бөлгүдт) олн материал багтж. Терүг зуг Лукан бичсн Сэн Зэңгд умшж болхмн. Эннь Бурхна элчнрин туск дууд, нилх Исусиг хөөчнр үзснэ туск, бичкн цагтан Исус хол сүмд одсна туск келврмүд, Шамарья һазрин цаһан седклтэ күүнэ болн геедрсн көвүнэ туск үлгүрмүд болжана. Лукан бичсн Сэн Зэңгд хол учр-утхнь болж зальврлһна болн Эрүн Сөкүснэ чинр, Исуст цергллһнэ күүкд улсин чинр, килнциг Бурхн яһж төвж өгдгин туск чинр үзүлгдж.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1 – 4

Кирслэч Йохана болн Исусин төрлһн, бичкнтк цаг 1.5–52

Кирслэч Йохана цергллт 3.1–20

Исусиг кирсллһн болн сөрлһн 3.21 – 4.13

Һалильяд Исусин цергллт 4.14 – 9.50

Һалильяс Ерусалим орлһн 9.51 – 19.27

Сүүлнк долан хонг 19.28 – 23.56

Деед Эзнэ әмдрлһн, ирлһн болн өөдллһн 24.1–53

Нур үг

1 Күндтэ Төпил! Мадн дунд учрсн йовдлмудын тускар кесг улс келврмүд бичж тогтав. ²Эн йовдлмудыг эклцэс авн үзсн улс болн Сэн Зэнг тархачнр маднд келж өпцхэв. ³Иим учрар би бас цугинь эклцэснь авн нэрнэр шинжлэд, диглэтэ келвр Таднд бичж өгхэр шиидв. ⁴Урднь дассн юмн үнн болдгиг лавтаһар батлж медхит гиж би Таднд бичжэнэв.

Уснд кирслдг Йохан төрснэ туск аэлдхл

⁵Херод хан Йудья нутгт залдг цагла Абья гелнгин селгэнэ багас Зехарья гидг гелн бээсмн. Терүнэ авальнь Ахарона тохмин Елизавета гидг нертэ күүкд күн бээсмн. ⁶Тедн хоюрн Деед Эзнэ чирэд чик седклтэ улс болад, Бурхна зааврмуд болн герэсд алдлго күцэдг бээсмн. ⁷Зуг Елизавета күср* бээсн учрас тедн үрн уга бээж. Хоюрн зөвөр наста улс бээж.

⁸Нег дэж Зехарья хол сүмд гелн болж церглжэж. Терүнэ гелнүдин багин дарани көдлжэх цаг бээсмн. ⁹Күж уңһтахин төлэ жирв хайдг бээж, тегэд жирвэр Зехарья сүмд күж уңһтах зөвтэ бээсмн. ¹⁰Күж уңһтхасн цагт сүмин һаза кесг эмтн зальврад зогсцхав. ¹¹Генткн Зехарьян өмн Деед Эзнэ элч зогсснь үзгдв. Тер күж уңһтхадг ширэн барун бийд зогсжасн бээж. ¹²Терүг үзэд, Зехарья чочад үүмэд одв. ¹³Болв Бурхна элч:

– Зехарья, бичэ э! Бурхн чини зальврсиг соңсв. Елизавета гидг авальчнь чамд көвү һарһх. Чи терүг Йохан гиж нерэдхич. ¹⁴Тер чамд ик байр өгх. Кесг улс терүг төрхлэ, байрлх. ¹⁵Деед Эзнэ чирэд алдр күн болж, эрк-чаһр амсдго, төрснэс авн Эрүн Сәкүстэ күн болх. ¹⁶Израиль улсин ик зууһинь теднэ Деед Эзн Бурхн тал тер хэрү йовулж, ¹⁷Терүнэ өмн йовж, Эльян аэлдэчин Сәкүстэ болн күчтэ болх. Эцкнрин седклинь үрдүдтнь өөрдүлж, соңхсвр уга эмтиг чик хаалһд хэрү орулж, Деед Эзиг ирхин өмн келн-эмтиг белдх, – гиж Зехарьяд келв.

¹⁸– Яһж би Тана келсиг иткхмб? Би ода дегд көгшнлм, авальм бас зөвөр наста, – гиж Зехарья Бурхна элчэс сурв.

¹⁹Бурхна элч хэрүднь:

---

* *Күср* – үрн һардго.

– Би Бурхна өмн зогсжасн Габрильв. Чамла күүндхин төлө, эн байрта зэнг авч ирхин төлө, намаг илгэсмн. ²⁰ Болв цагтан күцх мини үгд чи иткэн угач. Цуг эн учртл чи үг келж чадшгоч, – гиж келв.

²¹ Тер цагт эмтн Зехарьяг хаза күлөжөцхөлө, терүг сүмэс харлго, удан бээсн учрас тедн алң болцхав. ²² Зехарья сүмэс һарад, эмтнд үг келж чадсн уга. Терүг үзгдл үзсинь цуһар медв. Келн уга болад, Зехарья эмтнлө докьяһар күүндв. ²³ Зехарьян церглһнө цаг төгсхлө, тер герүрн хәрэд йовв. ²⁴ Удл уга терүнэ авальнь Елизавета үр тееһэд, түрүнк тавн сард хаза харлго гертэн суув.

²⁵ – Эн Деед Эзнэс! Тиим насндм Деед Эзн намаг хээрлөд, эмтнэ чирэд нерм цеврдүлв, – гиж Елизавета келв.

Исусин төрснө туск ээлдхл

²⁶ Елизавета үрэн гесндэн тееһэд, зурһан сар давсна хөөн Габриль гидг элчиг Бурхн Һалильян Назарет хотнур нег окн күүкнүр йовуулв. ²⁷ Тер күүкн Давид уңг-тохмин үй Йосип гидг күүнэ келсн күүкн бээж. Мирьям гидг нергө бээж. ²⁸ Бурхна элч терүнүр ирэд:

– Эдстэ күүкн, менд! Деед Эзн чамта хамдан! – гиж келв.

²⁹ Эн үгмүдиг сонсад, Мирьям үүмөд одв. Тер келсн үгинь медж чадлго ухалад бээв. ³⁰ Бурхна элч цааранднь келв:

– Бичэ э, Мирьям! Бурхн чамаг хээрлжәнэ! ³¹ Чи гесндэн үр тееһэд көвү һарһхич! Исус гидг нер өгхич. ³² Терчн Алдр күн болад, Деед Бурхна Көвүн гидг нер зүүх. Терүнэ өвк Давидин ширэг Деед Эзн Бурхн Терүнд өгх. ³³ Яковин үдл тохм Тер мөнкиндэн залх. Терүнэ йосн төрүц чилшго.

³⁴ – Ода тана келсн яһж учрхмб? Би хәрд һарад уга күүкнлм? – гиж Мирьям сурв.

³⁵ Бурхна элч иим хэрү өгв:

– Эрүн Сәкүсн чини деер бууһад, Деед Бурхна күчәр чи дүүрхич. Эн учрар чамас һарсн үрн эрүн болх. Тер Бурхна Көвүн гиж нерөдгдх. ³⁶ Чини садн Елизавета гидг күүкд күн наста болвчн бас көвү һарһх. Терүг цуһар үр-сад һарһдго күүкд күн гиж келдг билэ, зуг терчн үр тееһэд, зурһан сар болчкв. ³⁷ Бурхн цугинь кеж чадна.

³⁸ – Би Деед Эзнэ заасинь күцөх зарцв. Тана келсәр болтха! – гиж Мирьям хэрү өгв.

Бурхна элч цааран йовв.

Мирьям Елизавета тал золжэ ирв

³⁹ Мирьям удл уга бийэн белдэд, Йудья гидг уулга назрт бээсн балһснур адһж йовв. ⁴⁰ Тиигэрэн ирэд, Мирьям Зехарьян герт орад Елизаветла мендлв. ⁴¹ Елизавета Мирьямиг мендлжэхинь соңсхлань, дотрнь бээсн үрнь көндрв. Елизавета Эрүн Сәкүсәр дүүрв. ⁴² Елизавета:

– Күүкд улсин дундас чи онц эдстә күнч, чини дотр бээсн үрн эдстә! ⁴³ Деед Эзнә эк нан тал ирдгт би юн ачга күн болжахмб? ⁴⁴ Чини ду соңсхлам, дотрм бээсн үрм байрлад көндрв. ⁴⁵ Деед Эзнә келсн үгмүд бүтх гиж итксн күүкд күн буйн кишгтә! – гиж чанһар келв.

⁴⁶ Мирьям иигж келв:

– Мини седклм Деед Эзнд магтал өргжәнә! ⁴⁷ Сүмсм мини Аврач Бурхнд байрлна! ⁴⁸ Яһад гихлә, Тер Эврәннь зарцин номһн бөөдлиг үзв! Эн цагас авн орчлңгин тохм болһн намаг кишгтә гих! ⁴⁹ Учрнь: Күчтә Бурхн мини төлә алдр үүл күцәв. Терүнә нерн әрүн болтха! ⁵⁰ Терүг күндлдг күүг үйәс үйд хәэрлнә! ⁵¹ Бурхн Эврәннь һарарн күчтә үүлмүдиг үзүлв! Омгта улсиг Тер ухалсн зуратаһинь тарав! ⁵² Деер суусн ахлачнриг ширәһәснә көөж хольврүлв! Дорацулгдсн улсиг деегшлүлв! ⁵³ Өлссн, харһнсн улст сә кеж өгв. Байн әмтиг юмн угаһар йовулв! ⁵⁴ Хәэрлтин тускар тодлад, зарцдан эс гиж Израиль әмтндән тус күргхәр ирв. ⁵⁵ Эн хәэрлт мана өвкнрт: Абрахамд болн терүнә үрдүдт оньдиндан күргнәв гиж үгән өгв.

⁵⁶ Мирьям Елизаветин герт һурвн сар шаху гиичлэд, герүрн хәрж одв.

Уснд кирслдг Йохана төрлһн

⁵⁷ Елизаветин гиигрх цагнь ирэд, тер көвү һарһв. ⁵⁸ Хам-хоша бээсн әмтн, әлгн-саднь терүг Бурхн тиим кевәр хәэрлсинь соңсад, цуһар байрлцхав. ⁵⁹ Нәәмдгч өдртнь тедн нилх көвүһән керчүлхәр ирв. Әцкиннь нерәр Зехарья гиж тедн көвүг нерәдхәр седв. ⁶⁰ Зүг әкнь зөвшәрл уга иигж келв:

– Уга. Энүнә нерн Йохан болг.

⁶¹ Тиигхләнә цуһар:

– Танахна тохмд тиим нертә күн угалм! – гиж келцхәв.

⁶²Тегэд тедн эцкнь көвүндөн ямаран нер өгхэр бээхинь медхэр, Зехарьяс докьяһар сурцхав. ⁶³Зехарья харһа сурж авад, «Энүнэ нернь Йохан» гиж бичв. Цуһар икэр өврцхэв. ⁶⁴Тер кем-лэ Зехарьят келн орв. Тегэд Бурхиг магтад тер үг келв. ⁶⁵Өөрнь бээсн эмтн энүг үзэд, дегд икэр сүрдцхэв. Эн зэнг өөдм һазрта Йудья нутгар тархагдв. ⁶⁶Энүг сонссн цуг улс эн зэнгиг зүркндэн тодлж:

– Эн үрн кен болхмб? – гиж сурцхав. Бурхна күчн терүнд бээсмн.

Зехарьян аэлдхл

⁶⁷Нилхин эцкнь Зехарья Эрүн Сөкүсэр дүүрч:

⁶⁸– Израилин Деед Эн Бурхн тууртха! Тер маднд дөң болад, сулдхвр өгв. ⁶⁹Зарц Давидин бүлэс алдр Аврачиг маднд илгэв. ⁷⁰Бурхн Эврәннь эрүн аэлдэчнрин дууһар Терүнэ тускар зэнглж келв. ⁷¹Тер мадниг өшөтнрэс аврж, маднд дурго улсас харсж авх. ⁷²Бурхн мана өвк эцнриг хээрлхв гиж үгэн өгэд, ⁷³⁻⁷⁴өшөтнрин һарас тадниг харсж авхв гиж Абрахамд андһарлж келв. ⁷⁵Эрүн болн чик седклэрн Терүнэ өмн йовж, бидн Терүнэ чирэд наснаннь туршартан юмнас аэлго церглхвидн. ⁷⁶Чи, көвүн минь! Деед Бурхна аэлдэч болж йовхич. Деед Энэ хаалһинь белдхэр өмннь йовхич. ⁷⁷Килництн тэвгдхлэ, эмэн аврж чадхит гисн медрл Бурхна улст өгхич. ⁷⁸Мана Бурхн дурарнь хээрлтэрн герлтж, тенгрэс өрүни гегэ илгэх, ⁷⁹үклин үлмэд бээдг харһуд суусн улст герл өгэд, эвин хаалһ зааж үзүлх, – аэлдж келв.

⁸⁰Нилх көвүн Сөкүсндэн батрад өсв. Израилин эмтнд үзүлгдхин цаг иртл, тер эжго көдэд бөөв.

Исусин төрлһн

2 Тер цагт Август хан Рим орн-нутгин үлмэд бээсн һазрин эмтнэ то бичж авхин туск зэрлг һарһв. ²Сирий нутгт* Күринь хан нойлжаһ цагт эмтнэ то бичж авлһна түрүнэ болж эклв. ³Тегэд чигн нерэн бичүлхин төлө күн болһн эврәннь төрсн балһ-снур йовв. ⁴Йосип бас Һалилья һазрас Назаретас һарад, Йудья гидг һазрур Давид хан төрсн Бетлехем хотнур йовв, юнгад гихлэ,

* Тер цагт Сирий нутг Римин орн-нутгин нег энг бээж.

тер Давидин тохмин күн бээсмн. ⁵Йосип Мирьям гидг келсн күүктөһөн нерэн бичүлхин төлө йовсмн. Тер күүкн күнд бээсмн. ⁶Бетлехемд ирхлэ, Мирьямин гиигрх цагнь ирв. ⁷Тер эврәннь ууһн көвүһөн һарһад өлгэдэд, малд өвс өгдг отлыгт кевгүлв. Яһад гихлэ, гиичлүрин герт теднд орм күртсн уга.

Хөөчнр болн Бурхна элчнр

⁸Теднэ бээсн һазрин өөр хөөчнр бээсмн. Тедн кеер бөөһэд, сөөднь хөөдөн манад бөөцхөж. ⁹Генткн теднэ өмн Деед Эзнэ элч үзгдэд, Деед Эзнэ туурмжин герл теднд асв. Тедн дегд икэр сүрдцхэв. ¹⁰Зуг Деед Эзнэ элч:

– Бичэ ээтн. Би танд болн эн нарт делкэд бээсн эмтнд байрта зэнг авч ирв! ¹¹Эндр Давид хаана төрскн хотнд Бурхна илгэсн Аврач Деед Эзн төрв! ¹²Төрүнэ темдгнь эн: өлгөгдсн нилхиг танд малд өвс өгдг отлыгт кевгсинь олж авхит, – гиж кель.

¹³Генткн Деед Эзнэ элчин өөр теңгрин церг бууж ирв. Тедн Бурхиг магтад дуулцхав:

¹⁴– Теңгрт Бурхн тууртха! Сэн тааларн бөөдг улс һазр деер амулц менд бөөтхэ!

¹⁵Бурхна элчнр хөөчнриг үлдөһэд, хэрү теңгр тал нисж һарв.

– Бетлехемүр йовхмн, Деед Эзнэ зэнглсэр юн учрсинь хөлөхмн! – гиж хөөчнр келцхэв.

¹⁶Тедн адһж йовад, Мирьямиг, Йосипиг болн малд өвс өгдг отлыгт кевтсн теднэ үринь үзцхэв. ¹⁷Нилх көвүг үзчкэд, хөөчнр энүнэ тускар Бурхна элчэс соңссан келж өгцхэв. ¹⁸Хөөчнрин келсн үгиг соңссн эмтн алц болад бөөцхэв. ¹⁹Мирьям цуг энүг тодлад, зүркндэн хадһлад бөөв. ²⁰Хөөчнр учрсн юмиг үзсн, соңссн төлөдөн Бурхиг туурулж магтад, хэрү йовцхав. Бурхна элчин келсэр цугнь учрв. ²¹Нээмн өдр давсна хөөн көвүнд керчлһ кех цаг ирхлэ, Терүнд Исус гидг нер өгв. Көвүг төрэд уга бөөтлнь эн нериг Бурхна элч Түүнд өгч.

Исусиг сүмд авч ирснь

²²Теднэ эрүслһнэ йослл күцэх цаг ирхлэ, Мирьям Йосип хойр нилх көвүһөн Деед Эзнд үзүлхэр Ерусалимд авч ирцхэв.

²³ Юнгад гихлэ, Деед Эзнэ Заканд иигж бичэтэ: «Ууһн көвүн болһн Бурхнд нерэдгдх зөвтэ». ²⁴ Дэкэд болхла, Деед Эзнэ Закана зэрлгэр «хойр бүдүн көглжрһэр эс гиж көглжрһнэ хойр нуужмлар» Бурхнд тэкл тэхх зөвтэ бээсмн.

²⁵ Тер цагт Ерусалимд Шимон гидг нертэ нег күн бээдг бээж. Эн Израилин аврһна цагинь күлэдг чик седклтэ болн буйнч күн бээж. Эн Эрүн Сәкүстэ күн бээж.

²⁶ – Деед Эзнэ Христосиг эс үзтлэн чи насан баршгоч, – гиж Шимонд Эрүн Сәкүсн медүлж келсмн.

²⁷⁻²⁸ Эрүн Сәкүсэр сүрэлксн Шимон сүмд ирв. Нилх көвүнэ төлэ Закана йосллыг күцэхэр эк-эцкнь Терүг сүмд авч ирхлэ, Шимон Исусиг һар деерән авад, Бурхнд хантан өргэд:

²⁹ – Деед Эзн! Ода Эврәннь үгэрн Тана зарциг тэвэд йовулжанат. ³⁰⁻³¹ Юнгад гихлэ, цуг күмн әмтнд белдсн Тана илгәсн Аврачиг мини нүдм үзв. ³² Әнтн – буру номта улст гегән герл болх. Эврәннь Израиль келн-әмтән туурулх! – гив.

³³ Эк эцк хойрнь Шимониг теднэ көвүнэ тускар келжәхинь соңсад, өврэд бәәцхәв. ³⁴ Дэкэд Шимон теднд әдс өгәд, нилх көвүнэ экднь Мирьямд келв:

– Эн кевтсн көвүнәс кәлтә Израилин улсас кесгнь буурх, кесгнь деегшән өөдлх. Әнтн Бурхна темдг болх. Энүнә өмн кесгнь босад седклиннь нуувчн санаһан илдкж секх. ³⁵ Чини седклиг бас үлдәр шааһад салһх, – гив.

³⁶ Тер сүмд Пенүлин һарсн күүкн Ашер тохмин Хана гидг әәлдәч күүкд күн бәәсмн. Тер зөвәр наста эмгн бәәж. Эн эврәннь залутаһан долан жилдән гер-бүл болж бәәсмн. ³⁷ Болв хөөннь тер белвсн болад үлдв. Хана найн дөрв күртлән белвсн бәәж. Тер сүмәс төрүц һардго бәәсмн, өдр сө уга мацг бәрәд, Бурхнд зальврдг бәәсмн. ³⁸ Тер цагт Хана бас тедн тал өөрдәд, Бурхнд ханлт өргәд, Ерусалимин сулдхвриг күләжәсн күн болһнд нилх көвүнә тускар келж өгв.

Назарет хотнур хәрү ирһн

³⁹ Мирьям Йосип хойр Деед Эзнә закаһар кергән күцәсн хөөн Һалилья гидг һазрт бәәсн эврәннь Назарет гидг хотнур хәрж ирцхәв. ⁴⁰ Нилх көвүн өсәд босад, батрад, цецн уханд орад, Бурхна онц хәәртә көвүн болж йовсмн.

Исус гидг көвүн сүмд

⁴¹Жил болһн Песах гидг байрин өдрлэ Исусин эк эцк хойр Ерусалим балһснур ирдг бээсмн. ⁴²Исусиг арвн хойр наснд күрхлө, тедн саак кевөрн тер байрт йовцхав. ⁴³⁻⁴⁴Байрин өдр чилснө хөөн эк-эцкнь хэрэд йовцхав, Исус Ерусалимд үлдв. Йосип Мирьям хойр түүг медлго, көвүһән теднлө йовсн эмтнлө йовж йовх гиж санв. Тиигэд тедн өдрин дуусн йовад, дэкэд көвүһән элгн-садн дунд болн таньдг улс заагт хээцхэв. ⁴⁵Көвүһән олж чадлго, хэрү Ерусалимд ирэд, тенд Терүг хээцхэв. ⁴⁶Һурвн өдр болад тедн Исусиг сүмд суусинь олж авч. Тер болхла закана багшнрт сурвр өгэд, тедниг сонсад сууж. ⁴⁷Исусиг сонссн эмтн Терүнө гүн медрлинь үзэд, яһж Тер эмтнэ сурврмудтнь хэрү өгчөхинь сонсад, алн болцхав. ⁴⁸Эк-эцкнь көвүһән тенд үзчкэд, йир өврцхэв.

— Көвүм минь, яһад чи мадниг зоваһад, тиим йовдл һарһвч? Бидн чини эцктә хамдан чамаг хән гиж басл зовад бөөввидн, — гиж экнь сурв.

⁴⁹— Тадн Намаг яһад хээсмт? Намаг эврәннь Эцкин керг-үүлд орлцх зөвтөһинь та меддго болвзат? — гиж Исус сурв.

⁵⁰Эк-эцкнь көвүнә келсн үгинь медж чадлго бээцхэв. ⁵¹Исус эктә-эцктәһән хамдан һарад йовв. Назаретд ирэд, Тер эк эцкиннь үгинь сонсад бөөв. Цуг учрсн йовдлыг экнь зүркндөн тодлж авв. ⁵²Исус өсэд босад, цаг ирвәс цецн ухата болад бөөв. Цаг ирвәс эмтн болн Бурхн Бийнь Исуст хээртә болв.

Уснд кирслдг Йохана ном умилһн

3¹⁻²Тиверь гидг хан ширә деер сууһад, арвн тавдгч жилд Йудья һазрт Понтий Пилат гидг нойн бээсмн. Херод болхла Һалильяд, терүнә ах Пилип Итурьяд болн Трахонидт һарджасмн, Лусанья Абиленд һардач бээсмн, Хана болн Кәәп ах гелнгүд бә-әж. Тер жилд Бурхн эжго кәдәд, Зехарьян көвүн Йоханд үг келв. ³Тегәд Йохан Йордан һолын көвәд бөөсн һазрар йовад, эмтнд:

— Килнцтә жирһлән үлдәтн. Бийән уснд кирслтн. Тиигхлә Бурхн килнцитн тәвж өгх, — гиж келв.

⁴Эшья гидг әәлдәчин дегрт: «Эжго кәдәһәс хәәкржәх дун: Деед Эзнд хаалһинь белдтн! Терүнә жиминь һоолтн! ⁵Хавчг болһн шораһар дүүртхә! Уул, өөдм тегш болтхә! Матъхр һазринь

чикрхэ! Довута замнь тинитхэ! ⁶Тиигэд цуг күмн-эмтн Бурхна аврлтыг үзтхэ!» – гиж бичэтэ.

⁷Бийэн уснд кирслхэр седжэсн эмтнд Йохан иигж келсмн:

– Тадн моһа тохмта улст! Бурхна иргч цухлас зулж чадхит гиж, кен таднд келв? ⁸Килнцтэ жирһлэн үлдэсэн үзүлтн. «Эцквидн Абрахам» гиж бичэ сантн, юнгад гихлэ, Бурхн эн чолудас чигн Абрахамд үрдүд төрүлж чадх гиж би таднд келжэнэв. ⁹Модыг унж күртл чавчх сүк белн бээнэ. Сэн темс өгдго модыг тер чавчад халд хайна.

¹⁰– Ода бидн яахмб? – гиж эмтн сурцхав.

¹¹Йохан:

– Хойр киилгтэ күн, негинь киилг уга күүнд өгтхэ, болв хот-хоолта күн бас тиигж хувалцтха, – гиж келв.

¹²Алв цуглуулдг эмтн бас бийэн уснд кирслхэр ирцхэв.

– Багш! Ода бидн яахмб? – гиж тедн сурцхав.

¹³– Таднд кергтэ юмнас үлү юм эмтнэс бичэ нектн, – гиж тер келв.

¹⁴Цергин нег цөөкн күн терүнэс:

– Мадн яахмб? – гиж сурцхав.

Йохан хэрүднь:

– Кенэс чигн мөңг күчэр бичэ булаж автн, айстан күүнд му нер бичэ өгтн, болв эврэннь жалван авад, бээсндэн байн болад бээтн, – гиж келв.

¹⁵Эмтн нээлвртэһэр күлэхэд бээцхэв. Цуһар:

– Йохан бийнь Христос мөн биший? – гиж Йохана тускар зүркндэн ухалцхав.

¹⁶Тиигхлэ Йохан теднд иим хэрү өгв:

– Би тадниг уснд кирслнэв, зуг нанас даву ик күчтэнь ирх. Би Терүнэ буршмгиннь бүчинь тээлх чигн зөв угав. Тер Эрүн Сэкуснд болн халд тадниг кирслх. ¹⁷Тер буудяһан севглхэр күр-зэн авчксн белн бээнэ. Буудяг Тер күн хашадан хураһад тэвх, өвс-богинь болхла унтрдго халд хаяд шатах.

¹⁸Йохан ном тархаһад, эн болн талдан чигн үгмүд олзлад, эм-тиг саглуулдг бээсмн. ¹⁹Йохан хардач Херодыг бурушаһад, килн-цинь медүлж илдкв. Юнгад гихлэ, Херод эврэннь ахин авалиг Херодидаг хааһад, бийдэн буулһж авад, кесг хар саната бузр йовдл үзүлв. ²⁰Цуг тер йовдлын тоод Херод дэкэд негинь немв, тер Йоханыг бэрж авад бэрэнд суулһв.

Исусиг уснд кирсллһн

²¹Эмтиг уснд кирслснэ хөөн Исус бас Бийән уснд кирслсмн. Түүг эклэд зальврхлань, генткн теңгр зааград, ²²Эрүн Сәкүсн көглжрһн мет үрвэд, Терүнэ ээм деернь ирж буув. Генткн теңгрәс: «Энтн Мини хөөртә Көвүн! Эн Намаг байрлулна!» гисн оһтрһун дун соңсгдв.

Исусин уңг-тохм

²³Исус һучтаһасн авн Бурхнд церглдг болв. Эмгнэ сансар, Тер Йосипин көвүн, Элин ач, ²⁴Эли болхла Мататин көвүн, Матат Левин көвүн, Леви Мелкин көвүн, Мелки Янана көвүн, Яна Йосипин көвүн, ²⁵Йосип Мататьян көвүн, Мататья Амосин көвүн, Амос Нахумин көвүн, Нахум Эслимин көвүн, Эслим Наган көвүн, ²⁶Нага Махатин көвүн, Махат Мататьян көвүн, Мататья Шимән көвүн, Шимә Йосипин көвүн, Йосип Йудан көвүн, ²⁷Йуда Йохананин көвүн, Йоханан Ресан көвүн, Реса Зерүбәбелин көвүн, Зерүбәбель Шалтэлин көвүн, Шалтэль Нерьян көвүн, ²⁸Нерья Мелкин көвүн, Мелки Аддина көвүн, Адди Косамин көвүн, Косам Элмадамин көвүн, Элмадам Эрин көвүн, ²⁹Эр Исусин көвүн, Исус Эльязерин көвүн, Эльязер Иоримин көвүн, Иорим Мататин көвүн, Матат Левин көвүн, ³⁰Леви Шимона көвүн, Симон Йудан көвүн, Йуда Йосипин көвүн, Йосип Йонанын көвүн, Йонан Эльякимин көвүн, ³¹Эльяким Мелян көвүн, Меля Менан көвүн, Мена Мататан көвүн, Матат Натана көвүн, Натан Давидин көвүн, Давид Ишайин көвүн, ³²Ишай Йоведин көвүн, Йовед Боозин көвүн, Бооз Салмона көвүн, Салмон Нахсона көвүн, ³³Нахшон Аминадабин көвүн, Аминадаб Админа көвүн, Админ Арнин көвүн, Арни Хецрона көвүн, Хецрон Пәрецин көвүн, Пәрец Йудан көвүн, Йуда Яковин көвүн, ³⁴Яков Ицхакин көвүн, Ицхак Абрахамин көвүн, Абрахам Таран көвүн, Тара Нахорин көвүн, ³⁵Нахор Серугин көвүн, Серуг Реун көвүн, Реу Пелекин көвүн, Пелек Эберин көвүн, Эбер Шелән көвүн, Шелә Кәнәнә көвүн, ³⁶Кәнән Арпакшадин көвүн, Арпакшад Шемин көвүн, Шем Ноахин көвүн, Ноах Ләмекин көвүн, ³⁷Ләмек Метушелахин көвүн, Метушелах Ханокин көвүн, Ханок Еретин көвүн, Ерет Махалалелин көвүн,

Махалалель Кэнэнэ көвүн, ³⁸Кэнэн Эношин көвүн, Энош Шетин көвүн, Шет Аадмин көвүн, Аадм болхла Бурхна көвүн бээсмн.

Исусиг сөрлн

4 Исус Эрүн Сәкүсәр дүүрсн бээж, болв Йордан холас хэрү йовж йовхлань, Сәкүсн Терүг эжго көдөһүр дахулв. ²Тенд дөчн өдртән эрлгәр сөргдсмн. Эн цагин болзгт хот идл уга бээсн төлөдөн Исус дегд икәр өлсв. ³Тиигхлэ эрлг Терүнд:

– Кемр Чи Бурхна Көвүн болхла, эн чолунд өдмг бол гиж зэрлг өг, – гиж келв.

⁴Исус хәрүднь:

– Бурхна Бичгт: «Һанцхн өдмгәр күн бийән цадхж ханһашго» гиж бичэтә, – гив.

⁵Эрлг Терүг ик өөдм һазр тал дахулж авч одад, нег агчмин зуур орчлнд бээсн нутг болһниг үзүлв.

⁶– Эн нутгудын йосинь болн туурмжинь би Чамд өгнөв. Цуг эн Мини, болв би энүг дурта күүндөн өгч чаджанав. ⁷Кемр Чамаг нанд сөгдхлэчн, цуг эн Чини болх, – гиж эрлг Исуст келв.

⁸Исус хәрүднь:

– «Эврәннь Деед Эзн Бурхндан сөгд, һанцхн Бурхндан цергл» гиж Бурхна Бичгт бичэтә, – гив.

⁹Цааранднь эрлг Терүг Ерусалимд авч ирэд сүмин ора деер зогсаһад келв:

– Кемр Чи Бурхна Көвүн болхла, эн ора деерәс дорагшан һәрәдж үз. ¹⁰Юнгад гихлэ, «Бурхн Эврәннь Бурхна элчнртән Чамаг әрвләд хәләтхә гиж зэрлг өгв», ¹¹болв дәкәд «тедн Чини көлчн чолунд бичә цокгдтха гихәд Чамаг һар деерән теврәд авад йовх» гиж бичәтәлм, – гив.

¹²– Бурхна Бичгт: «Эврәннь Деед Эзн Бурхан бичә сөрәд бә» гиж бичәтә, – гиж Исус хәрү өгв.

¹³Тиигәд эрлг сөрдгән уурад, Исусиг цаг болзг күртлнь үлдәв.

Исус Һалильяд экләд церглжәнә

¹⁴Исус Сәкүснә күчнд батрад, хәрү Һалилья һазр тал ирв. Терүнә туск зәнг цуг нутгар тархаж сонсгдв. ¹⁵Исус теднә хурл-мудт сурһдг бээсмн. Цуһар Терүг туурулдг бээсмн.

Исусиг Назаретд соңсжахи

¹⁶ Исус эврәннь өссн-боссн Назарет гидг хотнд ирв. Тер саак кевэрн амрлһна бемб өдр хурлд одв. Тенд Исус Бурхна ном умшхар босад зогсв. ¹⁷ Эмтн ээлдэч Эшьян дегтр Терүнэ һарт бөрүлв, болв Исус терүг секэд, иим нег юм олж умшв: ¹⁸⁻¹⁹ «Би Деед Эзнэ Сәкүстәв. Тер Намаг Сән Зәңг угатя-яду улст тархалһхар йовулла. Бәрәнд бәэх әмтнд сулдхврин тускар, сохр әмтнд нүднә харана тускар зәңглхин төлө дажргдсн әмтиг сулдххин төлө, Деед Эзнә хәэрлтин цаг ирсиг дурдхин төлө Тер Намаг илгәсмн». ²⁰ Исус Бурхна Бичиг хаачкад, тенд церглжәх күүнд өгәд ормдан суув. Хурлд бәәсн улс нүдәрн Исус тал ширтж хәләцхәв. ²¹ Цааранднь Исус әкләд:

– Эндр тадниг соңссн цагт эн әәлдхл күцв, – гив.

²² Цуһар энүг чик гихәд, Исусин амарн келсн һәәхмжтә үгмүдиг өврцхәв:

– Эн Йосипин көвүнлм! – гиж әмтн сурцхав.

²³ Исус теднд:

– Тадн Нанд эрк биш «Әмч, Бийән әдгә!» гидг үлгүр келхит. «Капернамд болсн юмна тускар бидн соңславидн, тиигж Эврәннь төрскн һазртан чигн ке!» гиж тадн келхит. ²⁴ Зуг Би таднд үнәр келжәнәв, ямаран чигн әәлдәчиг төрскн һазртнь әәлдәч гиж тоолдмн биш. ²⁵ Элья әәлдәч бәәсн цагт Израильд кесг белвсн күүкд улс бәәсмн. Тиигхд һурвн жил дундур хур орлго, һазр деер ик харһнлт болв. ²⁶ Зуг Бурхн Элиг талдан күүкд күнүр йовуллго, Сидона өөр бәәсн Цәрепәт хотна нег белвсн күүкд күүнүр илгәсмн. ²⁷ Израильд Элиша әәлдәч бәәсн цагт арсна хальдвр гемәр кесг улс гемтсн бәәж, зуг Найман гидг сирий келн күүнәс ондан күн цеврдсн уга бәәж, – гив.

²⁸ Хурлд бәәсн цуг улс энүг сонсад йир икәр уурлцхав. ²⁹ Тедн цуһар ормасн өсрж босад, Исусиг балһснас һарһад, уулын ора деер авч ирәд зогсав. Назарет тер уулын ора деер бәәж. Әмтн Исусиг ик уул деерәс түлкж унһахар седв. ³⁰ Зуг Исус әмтнә заагар һарад, хотнас цааран темцәд йовж одв.

Капернамин хурд

³¹ Исус Һалилья һазрт бәәсн Капернам гидг хотнур ирәд, бемб өдр әмтнд Бурхна ном умшж сурһв. ³² Цуһар Терүнә ном

соңсад өврэд бээцхэв, юнгад гихлэ, Исусин келсн үгин ик күчнь медгдв. ³³ Хурлд нег хар сәкүстә күн бәәж. Генткн тер ик дууһар хәәкрэд:

³⁴ – Э-э! Назаретас ирсн Исус, маднас Танд юн кергтэв? Та мадниг уга кехәр ирвт? Би Таниг медв! Та Бурхна Эрүн Күнт! – гиж келв.

³⁵ – Тагчг бә! Эн күүнәс һарч әрл цааран! – гиж Исус терүг хөрж келв.

Хар сәкүсн тер күүг әмтнә нүднд һазр деер шивәд, терүнә дотрас бийднә хорлтан келго һарч одв. ³⁶ Цуһар өврэд нег-негн-дән келцхәв:

– Эн юн гидг юмн болхмб? Энтн тиим ик йоста болн күч-тә, нам хар сәкүсдт зәрлг өгнә, теднә әрлэд йовж одна! – гицхәв.

³⁷ Тиигәд Исусин туск зәңг тер нутгар тархагдв.

Исус олт амтиг эдгәснә тускар

³⁸ Исус хурлас һарад, Шимона герүр йовв. Шимона хадм экнь ик халута бәәж, терүнд нөкд болыч гиһәд цуһар Исусиг әрж сурцхав. ³⁹ Күүкд күүнүр өкәһәд, Исус халунь хәртхә гиж зәрлг өгв, тиигәд тер халу дөрдгән уурв. Тер дарунь күүкд күн босад, хотан белдв. ⁴⁰ Нарн суух кемд әмтн Исус тал кесг өвч-тә улсиг авч ирв, Исус күн болһнд һаран күргж эдгәв. ⁴¹ Кесг әмтнә дотрас тедниг эзлсн хар сәкүсд хәәкрлдәд һарцхав. Болв тедн:

– Чи Бурхна Көвүнч! – гиж бәәглдцхәв.

Зуг Исус тедниг хөрәд, эврәннә тускар келх зөв өгсн уга, юн-гад гихлэ, тедн Исусиг Христос гиж меддг бәәж.

Исус Йудьян һазрт номан умшж делгрүлснә тускар

⁴² Эрүн әртәр Исус хотнас һарад аглһ һазрур йовв. Әмтн Терүг хәәв. Тедн Исус тал ирәд Терүг тәвшгоһар бичә йовтн гиж әрв.

⁴³ Зуг Исус:

– Би Бурхна йосна туск Сән Зәңгиг талдан хотн болһнар тархах зөвтәв, тер юнгад гихлэ, энүнә төлә Намаг Бурхн ил-гәв, – гиж келв.

⁴⁴ Тегәд Тер Йудья нутгин хурлмудт Сән Зәңг цәәлһж дел-грүлв.

Исус түрүүж сурһульчиран дууджана

5 Нег дэж Исус Генесарет нуурин көвөд зогсв. Кесг эмтн Бурхна үгмүд сонсхар нүрдж бөөцхэв. ²Исус усна көвөд хойр онһц бөөсинь үзв. Заһсчнр онһцас һарад гөлмөн уһа-жацхала. ³Нег онһцд Исус орв. Тернь Шимона онһц бөөж. Исус онһциг усна көвөһөс цааран түлктн гиж сурв. Дөжөд Исус онһц дотр сууһад эмтиг сурһв. ⁴Исус номан умшж төгсөчкөд Шимонд:

– Нуурин гүүнүр усчад, гөлмөн уснд хайтн, – гив.

⁵Шимон хәрүднь:

– Багш, бидн сөөни дуусн көдлөд, нег чигн заһс бәрж авч чадсн угавидн, зуг ода би Тана келсәр кенэв, – гиж келв.

⁶Тедн гөлмөн татад, дегд дала заһс бәрж авцхав. Гөлмнь заһсар икәр дүүрэд тасрн гив. ⁷Өөрк онһцд бөөсн үүрмүдтән дем болтн гиж тедн докъя өгв. Наадкснь өөрдв, хойр онһцнь заһсар дүүрэд уснд чивн гив. ⁸Шимон Пётр энүг үзэд, Исусин көлднь унад:

– Деед Эзн минь, намаг энд үлдөтн! Би килнцтөв! – гиж келв.

⁹⁻¹⁰Пётр, Зебедана көвүд Яков болн Йохан ах дү хойр болн нань чигн заһсчнр дала заһс үзэд икәр өөцхэв. Исус Шимонд:

– Бичэ ө! Эн өдрөс авн чи эмтиг бәрж авдг күн болхич, – гиж келв.

¹¹Тедн хойр онһцан уснас һарһж авад үлдөһөд, Исусин ардас дахцхав.

Арсна гемтә күүг эдгәлһн

¹²Исус нег хотнд бөөж, Терүнә өөгүр арсна гемәр өвчтә нег күн йовж. Тер Исусиг үзэд, һазр элкдж унад:

– Деед Эзн, намаг гемәсм цеврлх саната болхла, цеврлтн! – гиж эрж сурв.

¹³Исус терүнд һаран күргөд:

– Чамаг цеврлх санатав. Цеврд! – гив.

Тер дарунь күн арсна гемәсн эдгв, ¹⁴болв Исус терүнд иигж зэрлг болв:

– Цуг энүнә тускар күүнд бичэ кел, зуг гелң тал одад бийән үзүл, болв эдгсн төлөдөн Мошен заһһар Бурхнд тәкл тәк. Терүгәрн чи эмтнд эдгсән медүлхич, – гив.

¹⁵ Исусин туск зэнг өдр ирвэс улм ик өргнөр тархагдв. Терүн тал эмтн ик олар йовдг болв, цуһар Терүнэ ном сонсхар болн гемэн эдгэхэр ирдг бээсмн. ¹⁶ Исус болхла бээж-бээжөһөд аглһ һазр тал йовад, Бурхнд зальврдг бээсмн.

Һар-көлнь тэкрсн күүг эдгэлһн

¹⁷ Нег дэжж, Исус эмтиг сурһжасн цагла, паршмуд болн ном цөөлһөчнр Һалильяс, Йудьяс, Ерусалимас болн нань чигн хотн болһнас ирэд, бас Терүг сонсла. Исус Бурхна күч авад, гемтэ эмтиг эдгэдг бээсмн. ¹⁸ Нег цөөкн күн девскр деер кевтсн, һар-көлнь тэкрсн күүг авч ирэд, гер дотр орулж Исусин өмн тэвхэр седж. ¹⁹ Зуг герт дала эмтн бээсн төлөд тедн орж чадлго, герин ора деер һарад, деевриг цоолж хамхлад, тэкрсн күүг девскртэ хамднь ора деерэс Исусин өмн буулһж тэвцхэв. ²⁰ Исус теднэ итклинь үзэд, гемтэ күүнд:

– Көвүн! Килнцн тэвгдженэ, – гиж келв.

²¹ Паршмуд болн ном цөөлһөчнр Терүг бурушаһад дотран:

– Эн күн бийэн Бурхнд тоолжана. Эн күн кен болхмб? Бурхнаһ талдан кен күүнэ килнц тэвж чаддмб? – гиж ухалв.

²² Исус теднэ ухалсн санаг медэд:

– Тиим ухан юнгад танд оржахмб? – гиж келв.

²³ – Ю келснь амр болх, «Чини килнц тэвгдв», эс гиж «Босад йов»? ²⁴ Зуг Би, Күмни Көвүн, һазр деерк улсиг килнцөснь һарһх йостав гиж танд медүлхин төлө келжөнөв, – гив.

Дэкэд Исус тэкрсн күүнд:

– Сонс Намаг! Бос! Эврәннь девскрэн авад хэр! – гив.

²⁵ Тер күн дарунь босад, девскрэн авад, Бурхиг магтад герүрн йовв. ²⁶ Цуһар өврэд Бурхиг туурулв. Цуг энүг үзсн эмтн сүрдцхэв:

– Эндр ик өвөрц юм бидн үзвидн, – гиж тедн келцхэв.

Исус Левиг дуудсна тускар

²⁷ Энүнэ хөөн тер герэс һарад, Исус Леви гидг кү үзв. Тер эмтнэс алв цуглулдг күн бээж. Леви тамһин герин өөр сууж.

– Намаг дахад йов! – гиж Исус терүнд келв. ²⁸ Леви цуг юмиг үлдөһөд, Исусиг дахв. ²⁹ Дэкэд тер Исуст нерэдж гертэн ик нэр кев. Тер нээрт алв цуглулдг кесг улс болн талдан чигн эмтн ирцхэв. Тедн Исусла хамдан хот ууһад нээрлцхэв. ³⁰ Паршмуд болн закана багшнр дурго болад, Исусин сурһульчнрас:

– Тадн, алв цуглуулдг килнцтэ эмтнлэ яһад хот уужахмт? – гиж сурцхав.

³¹Тедниг сурһульчнрас ю суржахинь соңсад, Исус иим хэрү өгв:

– Эрүл күүнд биш гемтэ күүнд эмч кергтэ болдмн. ³²Би чик седклтэ эмтнүр биш килнцтэ эмтнүр килнцтэ жирһлэн үлдэтн гихэр ирв, – гив.

Мацг бэрһнэ тускар

³³Тиигэд тедн Исусас:

– Юнгад Йохана болн паршмудын сурһульчнр дару-дарунь мацг бэрэд зальврна, болв Тана сурһульчнр болхла оньдин хот ууһад бээнэ? – гиж сурв.

³⁴– Хүрмин гиичнрлэ күргн бээхлэ, теднэр мацг бэрүлж бол-хий? – гиж Исус хэрү өгв.

³⁵– Зуг цагнь ирхлэ, күргиг теднэс салһж авхла, тер цагт тедн мацг бэрэд бээх, – гив.

³⁶Исус теднд иим үлгүр келж өгв:

– Кен чигн шин хувцнас таслж авад, хуучн хувцндан халас тэвхш. Кемр тиигэд кехлэ, тер шин хувцан чигн үрэх, болв тер халаснь хуучн хувцндчн зокшго. ³⁷Кен чигн хуучн бөрвд күчэн авчах чаһр кедмн биш. Кемр тиигж кехлэ, тер чаһрнь дөврэд һархла, бөрвнь шуурад, чаһрнь асхрад, бөрвнь үрж одх. ³⁸Күчэн авчах чаһриг шин бөрвд кедмн. ³⁹Болв кен чигн хуучн чаһр ууһад күчэн авчах чаһр суршго, юнгад гихлэ, хуучн чаһр шин чаһрас деер гиж келх.

Сурһульчнр бемб өдр тэрэнэ толһас таслж авснь

6 Бемб өдр Исус цаһан буудя тэрсн һазрин өөгүр йовж, сур-һульчнрнь цаһан буудян толһас таслж авад һарарн үүлж идцхэв. ²Паршмудас зэрмнь:

– Тадн яһжахмт? Бемб өдр тиим юм кех зөв угат! – гиж келв.

³Исус теднд иигж хэрү өгэд:

– Давид эврәннь үүрмүдтэн өлн бөөсн цагтан ю кесинь та умшвт? ⁴Тер Бурхна герт орж ирэд, Бурхна өмн тэвсн өдмгиг авад эврэн идэд бас өөрк үүрмүдтэн өгв. Зуг тер өдмгиг һанцхн гелнгүд идх зөвтэ бээж, – гив.

⁵Аштнь Исус:

– Күмни Көвүн бемб өдрин Эзн мөн, – гиж келв.

Эмн уга харта күүг эдгэлһн

⁶Бас нег бемб өдр Исус хурлд ирэд, цуглрсн эмтнд Бурхна ном зааж сурһла. Тенд барун харнь эмн уга нег күн бөөж. ⁷Закана багшнр болн паршмуд Исусиг бемб өдр кү эдгэхлэ, гемшэхэр Терүг гетэд сууцхав. ⁸Исус тедниг ю ухалжахинь медэд, эмн уга харта күүнд:

– Бос! Өмөрөн хар! – гив.

Тер күн босад өмөрөн харв. ⁹Тиигхлэнь Исус теднэс:

– Би таднас суржанав, бемб өдр күн сэ кех йостай? Аль му кех йостай? Күүг үклэснь харсж авхмб эс гиж алхмб? – гиж сурв.

¹⁰Исус эмтиг эргж хэлэхэд:

– Харан сунһ! – гив.

Тер күн харан сунһад, дарунь эдгв. ¹¹Паршмуд болн закана багшнр дурго болад, дегд икэр уурнь күрв. Тедн хоорндан Исусиг яахмб гийһэд күүндцхэв.

Арвн хойр апостолмуд

¹²Тер өдрмүдт Исус уулын ташуд ирэд сөөни дуусн Бурхнд зальврв. ¹³Өр цөөхлэ, Тер эврэннь сурһульчнран дуудж, теднэс арвн хойр кү онц йилһж авад, тедниг апостолмуд гиж нерэдв. ¹⁴Шимон (Исус терүнд Пётр гидг нер өгв), Шимона дү Андрей, Яков, Йохан, Пилип, Бар-Толма, ¹⁵Матай, Томас, Алпана көвүн Яков, зилот багин гешүн Шимон, ¹⁶Яковин көвүн Йуда, Йуда Искериот (сүүлднь тер урвач болв).

Йөрэл болн харал

¹⁷Исус теднлэ хамдан дорагшан йовж, тегш һазрт зогсв. Тенд дала сурһульчнрнь цуглрцхав. Йудьяс, Ерусалимас, тенгсин шидрк Тир Сидон гидг һазрас ирсн олн эмтн цуглрцхав. ¹⁸Зэрмнь Исусиг соңсхар болн бийэн эдгэхэр ирж. Хар сөкүснд эзлгдсн эмтн бас ирэд эдгдг бөөсмн. ¹⁹Цуһар Исуст һарарн күрхэр зүткдг бөөсмн. Юнгад гихлэ, цуг эмтиг эдгэдг күчн Терүнэс һардг бөөж. ²⁰Исус Эврэннь сурһульчнран ширтж хэлэхэд келв:

– Яду эмтн – буйн-кишгтэ! Тадн Тенгрин орна улст! ²¹Өлсжөсн эмтн буйн-кишгтэ! Цагнь ирхлэ, цадхит! Уульжасн эмтн буйн-кишгтэ! Цагнь ирхлэ, байрлхит! ²²Күмни Көвүнэс келтэ

кемр таднд дурго болхла, көөхлэ, му келхлэ, неритн хутаг муу-рулхла, ²³тер өдрт байстн! Байрар дүүртн! Тенгрин ачлвр тадниг деер күлэжөнэ. Эн улсин өвк экцнр ээлдэчнрт тиим юм кесмн. ²⁴Зуг байн эмтн зовлнган эдлхит! Авх юман авчквт! ²⁵Цадхлн эмтн зовлнган эдлхит! Цагнь ирхлэ, тадн харһнж өлсхит! Инэ-жэх эмтн зовлнган эдлхит! Цагнь ирхлэ, оркрад уульхит! ²⁶Тадна тускар сээнэр келхлэ, басл зовлнган эдлхит! Тиим кевэр эднэ өвк экцнр худл ээлдэчнрин тускар сээнэр келлэ!

Эврәннь өшөтндэн дурта болтн

²⁷Таднд, намаг соңссн эмтнд, Би келжэнэв: Эврәннь өшөтндэн дурта болтн, таднд дурго күүнд сә кетн. ²⁸Тадниг харасн эмтиг йөрөтн, тадниг му келсн күүнэ төлө зальвртн. ²⁹Нег халхартн күн ташхла, дарук халхан өгтн. Кемр күн тадна деерк хувцитн булахла, дотрк бээсн киилгән чигн тээлэд өгтн. ³⁰Сурсн күүнд өгэд бээтн. Кемр таднас ямаран чигн күн күчэр юм булахад авхла, буласн юмиг бичэ нектн. ³¹Эмтн нанд тиим юм кех зөвтэ гиж санжахла, тиим юм бийстн эмтнд кех зөвтэ. ³²Тадниг таасж дурлсн күүнд тадн дурта болхла, тана ачтн юмб? Яһад гихлэ, килнцтэ эмтн бийдэн тааста күүнд дурлна, тиим эсий? ³³Кемр таднд нөкд болсн эмтнд тадн нөкд болхла, тана ачтн юмб? Килнцтэ эмтн бас тиигж кенэлм. ³⁴Кемр тадн күүнд өг-йэ өгэд, хэрүһинь кезэ өгхинь күлэхлэ, ачтн юундв? Килнцтэ эмтн бас килнцтэ эмтнд мөнгэр өгйэ өгнэ, болв дөкэд хэрүһинь кезэ өгх гиж күлэнэ. ³⁵Зуг тадн эврәннь өшөтндэн дурта болх зөвтэт, теднд нөкд болад өгйөһинь өгтн, зуг өрөн бичэ нектн. Тиигхлэ тана ач ик болх, тадн Деед Бурхна үрн болхит, юнгад гихлэ, ханлт уга, хар саната эмтнд Бурхн бас сә кенэ. ³⁶Эврәннь Эцк Бурхнла эдл өршөнгү буйнч седклтэ болтн!

³⁷Кү бичэ гемшөтн, тадниг Бурхн гемшэхмн уга. Күүг бичэ бурушатн, тадниг Бурхн бурушахмн уга. Эмтнэ буруһинь тэвтн, тиигхлэ тадна буруг Бурхн бас тэвх. ³⁸Өгэд бээтн, таднд өггдх. Таг дүүргэд, деерэс дарад, тана хормад асхад оркх. Ямаран кемжәһәр тадн кемжәлнэт, тиим кемжәһәр тадниг кемжәлх.

³⁹Цааранднь Иусу үлгүрлэд иигж келв:

— Сохр күн сохриг дахулж чадхий? Тедн хоюрн нүкнд унх, тиим эс мөний? ⁴⁰Сурһульч эврәннь багшас деер биш, зуг кен чигн номан төгсөж дасхла, эврәннь багшла эдл болх. ⁴¹Ахиннь

толһадк өвс үзэ бээж, эврәннь толһадк өвр яһад эс үзнэч? ⁴² Эврәннь толһадк өвр үзлгө бөөчкөд, «Ах, чини толһадк өвс авч хайнав» гиж яһж чи келж чадхмч? Хойр чирэтнр! Түрүлэд толһадк өврэн һарһж хайчкад, тегэд ахиннь толһадк өвс яһж хайхинь медхич.

Модн болн зер-земш

⁴³ – Сэн модн му темс өшгө, болв му модн сэн темс өгдмн биш. ⁴⁴ Модн темсэри медгднэ. Көглөс инжр таслж авад, таслж авч болдго биший, тедү мет хатханчгас уста үзм авч болдмн биш. ⁴⁵ Цаһан саната күн зүркндөн хадһлсн сөөнөс сә һарһна. Хар саната күн зүркндөн хадһлсн мууһасн му һарһна. Зүркнд бөөсн юмн келнд илрдмн.

Хойр ул

⁴⁶ – Ю хээж тадн Намаг «Деед Эзн, Деед Эзн» гийһэд дууднат, зуг Мини келсн юм күцэхшит? ⁴⁷ Нан тал ирэд, үгм соңсад, Мини келсэр үүлэн күцэдг күүг кенлә дүнцүлж болхинь Би ода келж өгнөв. ⁴⁸ Тиим күн гүүнөр һазр малтад, чолун деер ул төвж герэн тосхсн күн мет. Усн деврэд, эргэсн һарад, гер деернь асхрхла, тернь көндрсн уга, тер юнғад гихлә, гер батар тосхгдсн бээж. ⁴⁹ Үгм соңсв чигн Мини келсэр үүлэн күцэдгө күүг һазр деер ул угаһар герэн тосхсн күүнлә дүнцүлж болхмн. Усн деврэд эрс деернь асхрхла, терүнә гернь нурад хамхрж одсмн. Тер гер бөөсн ормд зуг хамхрха модн чолун үлдж.

Римин нег цергин ахлачин зарциг эдгәһин

7 Терүг соңссн әмтнд келсн үгән төгсәһэд, Исус Капернам балһснур йовв. ² Римин цергин ахлачин нег зарц ик күнд гемтә болад, өнгрхиннь өмн өргнд бөөсмн. Цергин ахлач зарцдан йир хару бөөсмн, ³ тегэд Исусин тускар соңсад, тер Йудьян толһачнриг Терүнүр илгәв. Исус нааран ирэд, зарцм эдгәтхә гиж суртн гив. ⁴ Толһачнр Исус тал ирэд:

– Эн күүнд нөкд кеж болжана. ⁵ Тер мана келн-әмтнд дурта, маднд хурл тосхж өгв, – гиж тедн икәр шунж сурв.

⁶ Исус толһачнриг даһад йовв. Заасн герүр өөрдж йовхла, цергин ахлач үүрмүдөн өмнөснь илгәһэд, теднәр дамжулж келүлв:

– Деед Эзн, бичэ зовтн, Таниг гертэн орулх чигн нанд зөв уга. ⁷Тегэд чигн би эврэн өмнөсчн харсн угав. Би тиим зөв угав гиж санжанава. Негхн үг келтн, мини зарц дарунь эдгх. ⁸Би эврэн күүнэ медэнд бээнэв, мини медэнд бас цергчнр бээнэ. Негнднь би «Йов» гинэв, тер йовна, дарукднь: «Нааран йов» гинэв, тер ирнэ. Зарцдан би: «Энүг ке» гинэв, тер мини келсэр кенэ.

⁹Исус келсн үгинь сонсад, дегд икэр өврв, дөкэд ардаснь дахж йовсн олн эмтн тал эргэд хөлөчкөд:

– Израиль нутгт чигн тиим ик сүзг Би үзэд угав, – гив. ¹⁰Илгэсн элчнрнь хэрж ирхлөрн, зарц эрүл-менд бөөсинь үзцхэв.

***Наин гидг хотнд белвсн күүкд
күүнэ көвүһинь амдрүүлһн***

¹¹Энүнэ хөөн Исус Наин гидг хотнур йовв. Терүнэ өөр сурһульчнр болн нань чигн эмтн бөөцхэв. ¹²Исус хотна үүднүр өөрдж йовсн цагт эмтн өнгрсн кү оршахар авч йовсн бөөж. Нег белвсн күүкд күүнэ ор һанцхн көвүнэ өңгрж. Тер күүкд күүнлэ хамдан кесг хотна эмтн йовцхаж. ¹³Деед Эзн экинэ үзэд, терүнд сана зовад:

– Бичэ ууль, – гиж Тер келв.

¹⁴Исус өнгрсн күүнүр өөрдөд, оршалһна яршгт һаран күргв. Терүг авч йовсн эмтн ормдан зогсв.

– Көвүн минь! Би чамд «Бос!» гижэнэв, – гив.

¹⁵Өнгрсн көвүн толһаһан өндөлһж сууһад эклэд үг келв, Исус терүг эклднь даалһв. ¹⁶Эмтн йир икэр сүрдцхэв. Тедн Бурхиг магтад:

– Мадн дунд алдр ээлдөч бөөнө! Эврәннь келн-эмтндэн нөкд болхин төлө Бурхн бууж ирв! – гиж келцхэв.

¹⁷Исусин тускар зөңг Йудья нутгар болн өөрк һазрар делгү-дэн тархагдв.

Уснд кирслдг Йоханас ирсн элчнр

¹⁸Йохана сурһульчнр терүнд Исусин кесн йовдлмудын тускар келхлэ, Йохан сурһульчнр дундас хойринь дуудж авад, ¹⁹Деед Эзнүр одад иигж суртн гиж илгэв:

– Бурхнас ирх зөвтэ күн Та мөнвт? Аль бидн талдан кү күлөхмб?

²⁰ Элчнр Исус тал ирэд:

– Уснд кирслдг Йохан мадниг иим юм суртн гиж Танур илгэв: «Та Бурхнас ирх зөвтэ күн мөнвт? Аль бидн талдан кү күлэхмб?» – гиж сурцхав.

²¹ Исус тер цагт кесг өвчтэ, гемтэ, хар сэкүстэ эмтиг эдгэдг бээсмн. Кесг сохр эмгнэ нүдинь секэд, хара орулдг бээсмн.

²² Тер элчнрт иим хэрү өгв:

– Йоханд хэрү ирэд үзсэн, сонссан цугтаһинь келж өгтн: сохр эмтн үздг болна, доһлнгни йовна, арсна өвчтэнь гемэсн цеврднэ, дүлэ күн сонсдг болна, өнгрэснь эмдрнэ, угатя эмтнд Сэн Зэнг цөөлһж тархана. ²³ Нанд иткэсн эмтн итклэн эс геелэ, буйн-кишгтэ болхмн, – гив.

²⁴ Йохана элчнриг йовсна хөөн Исус эмтнд Йохана тускар иигж келв:

– Эжго кэдэ һазрур ю хэлэхэр тадн йовсмт? Салькнд нэ-эхлсн хүлсигий? ²⁵ Ю хэлэхэр тадн йовсмт? Байн, үнгэ хувц өмссн кү хэлэхэрий? Уга. Тер юнгад гихлэ, байн үнгэ хувц өмсдг эмтн хаана бөөшнд бөөдмн. ²⁶ Ю үзхэр тадн одсмт? Ээлдэчиг? Э, э. Йохан ээлдэчэс деер күн, гиж Би таднд келжэ-нэв. ²⁷ Энүнэ тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бөөнэ: «Би зэнгчэн урдасчн илгэнэв. Тер урдасчн Чини хаалһичинь белдх». ²⁸ Эн орчлң деер төрсн эмтн дунд Йоханас ик алдр күн уга билэ гиж би таднд келжэ-нэв. Зуг Бурхна орн-нутгт бээсн хамгин бичкнь терүнэс ик алдр. ²⁹ Кесг эмтн болн алв цуглулдг улс Йоханыг сонсад, Бурхиг магтад, Йоханар уснд кирслдгв. ³⁰ Паршмуд болн закана багшнр уснд эс кирслдгсэрн Бурхна таалыг эвдв.

³¹ – Эн мана цагин эмтиг юунла дүнцүлж болхмб? Эдн кенниг дурасмб? ³² Тедн базрт суусн бичкн күүкдлэ эдл. Эн эмтн нег-негндэн иигж хээкржэсн бичкдүд мет: «Бидн таднд бүрэ бүшкүрэр айс татдг билэвидн, тадн биилдго билэт, бидн таднд һашута дуд дуулдг билэвидн, зуг тадн уульдго билэт». ³³ Уснд кирслдг Йохан ирнэ. Тер өдмг иддго, чаһр уудго күн. Терүнэ тускар хар сэкүстэ күн гиж тадн келнэт. ³⁴ Би, Күмни Көвүн, ирв. Би чаһр уунав, хот иднэв. «Хотд дурта чаһр уудг күн, алв цуглулгчин болн килнцтэ эмтнэ үр» гиж тадн келнэт. ³⁵ Бурхна цецн ухаг седклдэн орулсн күн болһн энүг үнн болдгиг лавлна, – гиж Исус келв.

Шимона герт Исусин көлд тос түркөн күүкд күн

³⁶ Нег парш Исусиг тоохар герүрн дуудв. Исус паршин гер тал ирэд, ширэн өөр суув. ³⁷ Тер хотнд бээдг килництэ нег күүкд күн Исусиг паршин герт хот уужахинь медчкэд, гипс шаврар кеен буһшт каңкнн сээхн үнртэ тос авч ирэд, ³⁸ Исусин ард зогсад уульв. Нарсн нульмсны Исусин көл деер дусад хоожад бээв. Тиигхлэ тер күүкд күн Исусин көлинь эврэннь үсэрн арчад, үмсэд, каңкнн үнртэ тос деерэснь кеж түркв. ³⁹ Исусиг дуудсн парш цуг энүг үзэд дотран санв: «Кемр эн күн ээлдэч болсн болхла, Бийинь көндөжэсн күүкд күүг кен гидг күүһинь медх билэ. Эн күүкд күн килництэлм». ⁴⁰ Тиигхлэ Исус паршд:

– Шимон, Би чамд нег юм келхэр седжэнэв, – гив.

– Келтн, Багш, – гиж тер хэрү өгв.

⁴¹ – Хойр күн нег эзнд өртэ бээж, – гиж Исус эклв, – Негнь тавн зун мөңг өгх зөвтэ бээж, наадкнь – тэвн. ⁴² Зуг теднд мөңгн уга болад, тегэд эзнь теднэ өринь хэрүлв. Эн хойр күүнэс кень эзндэн икэр дурта болхмб?

⁴³ – Мини санаһар, кенэ өрнь ик, тернь эзндэн икэр дурта болх, – гиж Шимон хэрүднь келв.

– Чикэр санжанач, – гиж Исус келв.

⁴⁴ Дэкэд Тер күүкд күүнүр заһад, Шимонд иигж келв:

– Чи эн күүкд күүг үзжэнч? Би чини герт ирв, чи нанд көлэн уһах ус чигн кеж өгсн угач, эн болхла мини көлм нульмсарн уһаһад, үсэрн арчж хагсав! ⁴⁵ Чи мендлхлэрн Намаг үмссн угач, эн күүкд күн болхла Намаг герт орж ирснэс авн Мини көлм зогслго үмсэд бээнэ. ⁴⁶ Чи мини толһадм олив тосар түркнн угач, эн болхла үнтэ каңкнн үнртэ тосиг Мини көлдм асхад бээнэ. ⁴⁷ Яһад эн тиим ик дурта болдгинь Би чамд келсв. Энүнэ дала килницнь тэвгдв, тегэд чигн эн икэр дурлна. Баһ килництэ күүнэ килницнь тэвгдхлэ, тер баһар дурлна.

⁴⁸ Дэкэд Исус күүкд күүнд келв:

– Чини килницн тэвгдв.

⁴⁹ Наадк гиичнр:

– Эмтнэ килниц чигн тэвдг эн кен болжахмб? – гиж санцхав.

⁵⁰ Исус болхла, күүкд күүнд:

– Чини иткл чамаг аврв. Менд йов! – гиж келв.

Исусиг дахж йовси күүд улс

8 Энүнэ хөөн Исус балһсд-селөдөр эргэд йовад, Бурхна йосна туск Сэн Зэңг цөөлһж тархав. ²Төрүнлэ хамдан арвн хойр сурһульчнр болн нег цөөкн күүкд улс йовсмн. Тедн дунд зөрмнь хар сөкүснэс сулдсн, зөрмнь гемэс эдгсн бөөж. Долан хар сөкүснэс сулдсн Магдален хотна Марий, ³Херодын герин Хуза гидг хардачин аваль Йохана, Сусанна болн нань чигн күүкд улс теднд мөнгөр дөң болж йовсмн.

Тэрэ тэрсн күүнэ тускар

⁴Олн зүсн хотнас ирсн кесг эмтн Исусин өөр ирж хурв, болв Тер эмтнд үлгүрлэд иигж келв:

⁵— Нег күн тэрэ тэрхэр йовж. Буудяг цацж хайхла, зөрмнь хаалһ деер тусж унв, тедниг эмтн көлөрн ишкэд уга кев, шовуд чоңкад идчкв. ⁶Зөрмнь чолута һазрт унв, урһхларн усн баһ болад тедн хагсж одв. ⁷Зөрм буудя урһсн хатханчг заагт унв, хатханчг улм нигтэр урһад, тер буудя бүтэд хатж одв. ⁸Зөрмнь болхла сэн урһцта һазрт тусв. Тедн урһад, буудя болһн зун холван ик урһц өгв, — гийһэд үгэн төгсөһэд, Исус:

— Соңсхар седснь, соңстн! — гиж чанһур келв.

⁹Төрүнэ сурһульчнр:

— Эн үлгүрин учр-утхнь юундв? — гиж сурцхав.

¹⁰Исус теднд:

— Бурхна йосна туск нууц медрл таднд өгсн билэ. Талдан эмтн хэләһэд бичэ үзтхэ гийһэд, соңсад бичэ медтхэ гийһэд, Би теднд үлгүр олзлад келжәнөв. ¹¹Эн үлгүрин чинрнь эн: буудя гисн — Бурхна үг. ¹²Хаалһ деер унсн буудя гисн — иим эмтн, тедн Бурхна үг соңсна, зуг тедниг иткж эмән бичэ авртха гийһэд эрлг ирэд, теднэ зүркнэс Бурхна үгмүдиг булаж авад йовж одна. ¹³Чолута һазрт унсн буудя гисн иим эмтн: тедн ик байртаһар үг соңсад, седклдән авна. Зуг тер үгмүд уңг-көрң уга экллэ эдл болна. Эмтн тер үгд бичкн зуур иткнэ, зуг ик зовлң сөрлһн ирхлэ, тесж чадхш. ¹⁴Зөрм эмтн Бурхна үг соңсна, зуг жирһлин килмжд, зөөрт, байрт даргдад Бурхна йоснд олзта биш болна. Тедн хатханчг заагт унсн буудя мет. ¹⁵Сэн урһцта һазрт унсн буудя гиснь — Бурхна үг соңсад, седклдән хадһлад, бийән батар тесвртөһөр бәрдг, дала урһц өгдг улс, — гив.

Тэвц деер бээси шам

¹⁶ – Кен чигн шаман шатаһад, сав дотр эс гиж орн дор тэвхш, зуг герт орж ирсн эмтн үзгхэ гиж терүг тэвц деер тэвнэ. ¹⁷ Нег чигн эс илдкгдсн нууц юмн уга, эмтнэс бултулж эс медүлсн нег чигн юмн уга. ¹⁸ Мини келсн үгиг оньган өгэд соңстн, юнгад гихлэ, бээснднь улм немгдх; болв угаһаснь бээнэ гиж сансин чигн авгдх, – гиж Исус келв.

Исусин эж болн дүүнр

¹⁹ Исус тал экнь болн дүүнрнь ирсмн, зуг эмтн дала болад, тедн Исусур орж чадсн уга. ²⁰ Нег күн Исуст:

– Тана эж болн дүүнр һаза зогсжана, тедн Таниг үзхэр седжэнэ, – гиж келнэ.

²¹ Исус теднд:

– Бурхна үг күцәһэд соңсжасн эмтн мини экм болн дүүнрм, – гиж келв.

Исус һалв салькиг зогсав

²² Тер өдрмүдин негнднь Исус сурһульчнртан иигж келв:

– Эн нууриг һатлад, телтр көвөд күрхмн.

Тедн онһц дотр орж суһад йовв. ²³ Нууриг һатлж йовхларн Исус унтж одв. Тер дарунь һалв салькн көдлэд, онһц усар дүүрв, теднд чивх аюл учрв. ²⁴ Сурһульчнр Исус тал өөрдэд:

– Багш! Багш! Бидн уснд чивн гижәнөвидн, – гиж Терүг серүлв.

Исус серэд, салькиг болн дольгаг хөрв. Салькн көдлхән уурв, эргндк бөөдл тогтнв.

²⁵ – Тана иткл альдв? – гиж Исус сурһульчнрасн сурв.

Тедн әәһэд өврэд, нег-негнәсн сурцхав:

– Салькнд чигн, уснд чигн эн зәрлг болна, тедн үгинь соңсна. Кен гидг күмб эн?

Хар сәкүсәнд эзлгдсн күүг эдгәлһн

²⁶ Тедн Һалильяс туслцад бәәх нуурин көвөд бәәсн Геразин* гидг һазрур онһцар күрэд ирв. ²⁷ Исус онһцас һарад һазр ишкхлэ,

---

* Ондан экн бичгт Гадарен гиж бичэтә.

дала хар сәкүсәр эзлгдсн өөрк хотна нег күн Терүнд харһв. Кесгәс авн тер хувцн уга, чирм нүцкн бәәһәд, әмтн бәәдг герт биш кү оршадг хадын көндәд бәәршдг бәәсмн. ²⁸Тер күн Исусиг үзәд һазр элкдж унад, му ду һарад хәәкрв:

– Деед Бурхна Көвүн Исус, нанас юн чамд кергтәв? Буйн болтха, бичә намаг зова!

²⁹Исус хар сәкүснд: эн күүнәс һар гиж заксн учрас хар сәкүсн Исуст тийгж келж. Кесг дәкж хар сәкүсн тер күүг эзлдг бәәсмн, тегәд чигн энүнә һар-көлинь цевәр күләд, бәрәнд суулһв чигн тер күн цевән хамхлад, хар сәкүснд көөгдәд, эжго һазрт зулад йовж оддг бәәсмн. ³⁰Исус терүнәс:

– Чини нерн кемб? – гиж сурв.

– Түмн, – гиж тер хәрү өгв, юнгад гихлә, терүнә дотр дала хар сәкүсн орсн бәәж, ³¹болв тедн Исусиг йорал уга гүн һазрур мад-ниг бичә йовул гиж эрв. ³²Тенд уулын ташуд ик дала һаһас идшлж йовж, болв хар сәкүсд һаһас дотр орх зөв сурв. Исус теднд зөв өгв. ³³Хар сәкүсд тер күүг үлдәһәд, һаһас дотр орхла, һаһас генткн чагчм эрг деерәс гүүһәд, нуурин уснд унад чивж одцхав. ³⁴Һаһа хәрүлсн улс учрсн йовдлыг үзәд, балһсна әмтнд болн эргндк хотн болһнд бәәсн улст энүнә тускар келж өгв. ³⁵Әмтн юн учрсинь хәләхәр ирцхәв. Тедн Исус тал ирәд, хар сәкүсдәс сулдсн күүг Исусин көлднә хувц-хунртаһан эрүл ухата суусинь үзкәд, дегд икәр сүрдв. ³⁶Тер күн яһж эдгсинь үзсн әмтн наадк әмтнд келж өгв. ³⁷Геразин гидг һазрин цуг әмтн икәр әәһәд, Исусиг мана һазрас цааран йов гиж сурцхав. Исус оһңц дотр орад, хәрү усчв. ³⁸⁻³⁹Хар сәкүсдәс сулдсн күн Терүнлә хамдан йовхар сурв.

– Герүрн хәр, Бурхн чамд ю кесинь әмтнд келж өг, – гиж Исус хәрү өгәд, тер күүг герүрнә йовулв.

Тер күн йовад, эврәннә хотна әмтнд Исус терүнд ю кесинь келв.

Яирин күүжиг әмдрүлһн. Гемтә күүкд күүг эдгәлһн

⁴⁰Исус хәрү ирхлә, Терүг оһн әмтн тосв. Яһад гихлә, тедн Исусиг күләв. ⁴¹Хурлын толһач Яир гидг нег күн ирәд, Исусин көлднә унад, герүрм ирит гихәд сурв. ⁴²Тер юнгад гихлә, терүнә ор һанцхн арвн хойрта күүкн өнгрхин өмн өргнд бәәж. Исусиг тийгәрән йовсн цагт кесг әмтн өөрнә нирглдв. ⁴³Нег күүкд күн арвн хойр жилдөн цусн һардг гемәр гемтдг бәәсмн. Тер әмчнрт

цуг мөнгөн өгсөн, зуг нег чигн эмч терүг эдгэж чадсн уга. ⁴⁴Кү-үкд күн Исусур ардаснь өөрдөд, Терүнэ хувцнд харарн күрв. Тер дарунь цуснь хардган уурв.

⁴⁵– Кен Намаг харарн көндөв? – гиж Исус сурв. Цуһар: «Би көндөсн угав» гицхэв. Тиигхлэ Пётр келв:

– Багш! Тана эргнд дала эмтн бөөнө. Цуһар энд-тендөснь шахж дэвржөнө.

⁴⁶– Нег күн Нанур харарн күрв, тегэд Нанас күчн харсинь Би меддв, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁴⁷Тиигхлэ күүкд күн эмтнд бийэн медулго бээж чадшгоһан үзэд, Исус тал өөрдөд, көлднь чичрэд унв. Олн эмтнэ өмн тер яһж Исуст харарн күрэд, тер дарунь эдгэсэн келж өгв. ⁴⁸Тиигхлэ Исус терүнд келв:

– Күүкн минь! Чини иткл чамаг эдгэв. Амулң менд йов!

⁴⁹Исус үгэн төгсөһэд уга бээтл Яир гидг хурлын толһачур гертэснь элч ирэд:

– Чини күүкнчн өнгрж одв, Багшиг бичэ үүмүл, – гиж келв.

⁵⁰Исус энүг сонсад, Яирд:

– Бичэ э, итк, болв күүкнчн эдгх, – гиж келв.

⁵¹Яирин герүр ирчкэд, Исус кү тэвсн уга, зуг Пётрлэ, Йохан-ла, Яковла болн күүкнэ эк-эцкелэ гер дотр орв. ⁵²Эмтн күүкн өнгрж одв гиһэд оркрад ууляд бээцхэв.

– Бичэ уультн, эн күүкн өнгрсн уга, зуг унтж кевтнэ, – гиж Исус келв. ⁵³Цуһар Терүнэ үгд инэлдцхэв, юнҗад гихлэ, тедн күүкиг өнгрсинь медсн бээж. ⁵⁴Исус күүкиг хараснь авад:

– Күүкн, бос! – гив.

⁵⁵Күүкнэ цогцднь сүмсн орад, тер дарунь босв. Исус:

– Күүкнд хот өгтн, – гив.

⁵⁶Эк-эцкннь йир икэр өврв, зуг Исус:

– Цуг энүнэ тускар күүнд бичэ келтн, – гиж закв.

Арвн хойр апостолмуд

9 Исус арвн хойр сурһульчнран цуглулад, теднд цуг хар сәкүс-диг харһж көөх болн эмтнэ гем эдгэх күч болн йос өгв. ²Дәкэд тедниг Бурхна йосна тускар ном умшж тархахин төлө болн гемтэ эмтиг эдгэхин төлө илгэв.

³– Хаалһд юм бичэ автн: тайгчн, түңгрцгчн, өдмгчн, мөңгчн, сольдг хувцчн бичэ автн. ⁴Ямаран герт орв чигн хотнас хартл

тендэн үлдтн. ⁵Кемр эмтн тадниг эс орулхла, тадн тер хотнас нарч йовхларн, көлин тавгт наалдсн шораһинь сажад хартн. Тер темдг теднэ гемин герч болж нарх, – гиж Исус сурһульчнртан келв.

⁶Тиигэд сурһульчнр хотн болһниг эргж йовад, Сэн Зэнг тархаж, кесг эмтиг делгүдэн эдгэж йовсмн.

Херодын үүмлһн

⁷Эн йовдлмудын туск зэнг Һалильян Херод гидг хардачд чигн күрв. Херод Исусин тускар ю ухалхан медж чадлго бөөв, юнгад гихлэ, Исусин тускар олн зүсн зэнг соңсгдв. Зөрмнь Терүг үксн Йохан әмдрв гиж, ⁸зөрмнь – Элья ирж гив, зөрмнь болхла кезәнк әәлдәч әмдрж гиж келсмн. ⁹Херод:

– Йохана толһаһинь би хәәчлә харһуллав. Иим зэнг кенә тускар нанд соңсгдад бәәдг болхв? – гихәд, Исусиг үзх арһ хәәв.

Тавн миңһн кү цадхлһн

¹⁰Апостолмуд хәрж ирәд, цуг күцәсн кергән Исуст келж өгв. Тедниг дахулад, Исус Бетсәд гидг хотна өөр бәәсн нег әжго һазрур күрәд ирв. ¹¹Әмтн цуг энүг медәд, Терүг дахцхав, Исус теднлә мендләд, Бурхна йосна тускар келәд, эдгәх кергтә әмтиг эдгәв. ¹²Өдр чиләд ора болж йовла, арвн хойр сурһульчнр Терүнүр ирәд:

– Эн әмтиг өөрк хотдар болн селәдәр йовултн. Тедн бийдән хонх һазр болн уух хот олж авгха. Бидн әжго һазрт бәәнәлм, – гив.

¹³Исус теднд:

– Тадн бийстн әднд хот өгтн, – гив.

Хәрүднь сурһульчнр келв:

– Манад тавхн өдмг болн хойрхн заһсн бәәнә. Йовад цуг эн әмтнд хот хулдж авхмн болвза? – гив.

¹⁴Тенд тавн миңһн күн бәәсмн, зуг Исус сурһульчнртан:

– Эн әмтиг йилһж авад, тәвәдәр һазрт суулһтн, – гив.

Сурһульчнр Исусин келсәр кев. Цуһар тиигәд сууцхав. ¹⁵⁻¹⁶Исус тавн өдмг болн хойр заһс авад, теңгр хәләһәд, Бурхнд ханлт өргв. Тиигчкәд өдмгиг әнг-әнгәр хуһлв. Исус сурһульчнрт хот өгв, тедн әмтнд түгәв. ¹⁷Цуһар хотынь идәд цадв. Сурһульчнр болхла үлдсн хотынь цуглулхла, арвн хойр сав дүүрн болв.

Пётрин илднь келснь

¹⁸ Нег дэжж Исус һанцарн зальвржала. Сурһульчнр Терүнлэ бөөлэ. Тер сурһульчнрасн:

– Эмтн Намаг кенд тоолжана? – гиж сурв.

¹⁹ Тедн иим хэрү өгв:

– Зөрмнь Таниг уснд кирслдг Йоханд тоолна, зөрмнь Таниг Элья гинэ, зөрмнь болхла ик кезэнэ бөөсн ээлдөч ода эмдрж гиж келнэ.

²⁰ – Тадн Намаг кенд тоолжант? – гиж Исус сурв.

Пётр:

– Та Бурхна Христос, – гив.

Исус эврәннь үклин тускар ээлдэж келснь

²¹ Исус теднд Бийинм тускар күүнд төрүц бичэ келтн гиж сагль, ²² дэжж немж келв:

– Би, Күмни Көвүн, кесг зовлн эдлхв. Намаг толһачнр, ах гелнүд болн закана багшнр һөөлж көөх. Би эмнэсн ханцх зөвтөв, зуг һурвдгч өдртнь эмдрхв.

²³ Цааранднь Исус цуг өмтнд:

– Кен Намаг даххар седхлэ, эврәннь хаалһан үлдэж, өдр болһн кирс авад, Бийм дахтн. ²⁴ Юнгад гихлэ, кен эврәннь эмән харсхар седхлэ, терүгән геех, болв Мини төлэ эмән өгсн күн эмән харсж аврх. ²⁵ Кер күн цуг нарт делкэг эзлж авхла, зуг седклән үрэхлэ эс гиж эмән геехлэ, ямаран олз тер күүнд бөөхмб? ²⁶ Кен Нанас болн Мини үгмүдэс ичхлэ, терүнэс Эврәннь болн Эцкин туурмжд, Бурхна элчнрин туурмжд ирсн Күмни Көвүн чигн ичх. ²⁷ Би таднд үнэр келжәнэв. Ода энд зогсжасн тадн дундас зөрмнь Бурхна орн-нутгиг эс үзтл өнгршго, – гиж зэрлг болв.

Исусин хуврлһн

²⁸ Цуг энүг келсн хөөн нөөмн хонг үлү давв. Исус Пётриг, Йоханыг болн Яковиг дахулад, уулын ора деер зальврхар һарв. ²⁹ Зальвржасн цагт Терүнэ чирәннь генткн ондарад, хувцнь цөөһэд, цөклһнлэ эдлэр гилвкв. ³⁰⁻³¹ Терүнлэ хойр күн күүндцхэв. Тедн – Моше Элья хойр бөөж. Тедн ик герлэр асж гилвкэд

бөөв. Моше Элья хойр Ерусалимд болх Исусин үклин тускар келв. Терүнэ үкл Бурхна таал күцэх. ³² Пётр үүрмүдлэхэн үрглэд, нөөртэн диилгдэд унтж одв. Генткн серэд, Исусин туурмжин герл-гегэниг болн Терүнлэ зогсжасн хойр залу күүг тедн үзцхэв. ³³ Тедн Исусиг үлдэхэд йовхар седхлэ, Пётр:

– Багш, энд йир сэн! Нурвн сег тэвий: негнь Чамд, хойрдгчнь Мошед, нурвдгчнь Эльяд, – гив.

Тер цагт Пётр эврэн ю келжэхэн медсн уга бөөж. ³⁴ Пётр үгэн чилэхэд уга бөөтл, генткн үүлн бууж ирэд тедниг бүркв. Пётр, Йохан, Яков нурвн үүлн дотр бээсндэн икэр сүрдцхэв. ³⁵ Үүлн заагас: «Эн Мини Көвүн, Би энүг онц йиллж авв. Энүнэ үгинь соңстн» гисн дун соңсгдв. ³⁶ Тер дун тагчг болхла, Исус саак кевэрн ханцарн үлдв. Сурхульчнр энүг нууһад, үзсн юман тер цагт күүнд келсн уга.

Хар сөкүснд эзлгдсн көвүг эдгалһн

³⁷ Маңһдуртнь тедн уул деерэс бууж ирхлэ, Исусиг оln эмтн тосв. ³⁸ Генткн оlnа дунд бээсн нег күн хээкрв:

– Багш! Буйн болтха, мини көвүһм хэлэхит! Тер ор ханцхн көвүһм! ³⁹ Нег хар сөкүсн терүг эзлнэ. Көвүм генткн му дууһар хээкрнэ. Шүрүснь татад, амнасьн көөсн харна. Хар сөкүсн көвүһм зоваһад үлдэжэхш. ⁴⁰ Би Чини сурхульчнриг тер хар сөкүснд зэрлг болж көөтн гиж эрэд сурлав, зуг тедн юм кеж чадсн уга.

⁴¹ – Яһсн иткл уга, килнцтэ улсвт! Кедү күртл Би таднла бөөһэд тесхмб? Көвүһэн нааран авч ир, – гиж Исус келв.

⁴² Көвүн өөрдж йовхла, хар сөкүсн тер көвүг назр деер хаяд, көвүнэ нар көлин шүрүсн татв. Зуг Исус тер хар сөкүсиг хөрж көөж һарад, көвүг эдгэж, эцкиннь һартнь өгв. ^{43[a]} Цуг эмтн Бурхна күчнд болн туурмжд йир икэр өврцхэв.

Исус эврэнь үклин тускар давтад ээлдэж келснь

^{43[b]} Цуһар Исусин кесн үүлд өврсн цагла Тер сурхульчнртан:

⁴⁴ – Онган өгэд, Мини келсн үг соңстн: Намаг, Күмни Көвүг, эмтнэ һарт өгх, – гив. ⁴⁵ Зуг тедн Исусиг ю келжэхинь медсн уга. Яһад гихлэ, тер үгмүдин чинрнь теднэс нуугдсн бөөж. Зуг ю келжэхинь сурхас тедн ээцхэв.

Кен хамгин алдрв?

⁴⁶ Нег дэжж сурһульчнр дунд кень теднэс хамгин алдр болх? гих зүтклдэн болв. ⁴⁷ Исус теднэ ухаг медэд, бичкн үриг теврэд, өөрэн зогсав.

⁴⁸ – Мини нернэ төлө иим бичкн үриг орулж авснь Намаг орулж авх, Намаг орулж авдгинь Намаг илгэсн Бурхиг орулх. Тадн дундас хамгин бичкнь хамгин алдр болх, – гиж Исус келв.

Таднла сөрү эс бээсн күн таднла ни-негн болх

⁴⁹ – Багш! Бидн Тана нерн деерэс хар сэкүсдиг көөжэсн кү үзлэвидн, бидн терүг хөрэд зогсалавидн, юнгад гихлэ, тер маднла йовхш, – гиж Йохан келв.

⁵⁰ – Бичэ хөртн. Таднла сөрү эс бээснь таднла хамдан, – гиж Исус терүнд келв.

Шамарьян хотна эмтн Исусиг герүрн тэвсн уга

⁵¹ Исусиг хэрү теңгр тал өөдлж йовх цаг ирхлэ, Тер Ерусалим тал одхар шиидв. ⁵² Исус түрүлэд элчнрэн илгэв, тедн Шамарьян назрин нег хотнд орад, Терүг иртл цуг юминь эклэд белдв. ⁵³ Зуг тер хотна эмтн Исусиг герүрн орулсн уга, яһад гихлэ, Тер Ерусалим тал йовж йовхнь медгдв. ⁵⁴ Яков болн Йохан гидг сурһульчнр энүг үзснэ хөөн хордад сурв:

– Деед Эзн! Мана келсэр теңгрэс һал һарад эдниг уга кетхэ гиж седжэнт? – гив. ⁵⁵ Зуг Исус тедн тал эргж хөлөһөд хөрв. ⁵⁶ Тегэд тедн талдан хотнур йовв.

Исусиг дахлн

⁵⁷ Тедниг йовж йовхла зуурнь нег күн Исуст келв:

– Таниг альд эс йоввчн би дахж йовхдан белмб, – гиж келв.

⁵⁸ Исус иим хэрү өгв:

– Арат эврәннь нүктэ, шовуд эврәннь үүртэ, Нанд, Күмни Көвүнд, толһаһан тэвж амрх назр уга.

⁵⁹ Талдан күүнднь Исус:

– Намаг дах, – гив.

Зуг тер күн иим хэрү өгв:

– Деед Эзн, нанд герүрн хэрэд, өнгрсн эцкэн оршах зөв өгит, – гив.

⁶⁰ Исус терүнд келв:

– Үксн эмтн эврәннь үксн күүхэн оршатха, чи болхла Нанла йовад Бурхна йосиг делгрүл, – гиж келв.

⁶¹ Дэкэд нег күн терүнд:

– Би Таниг дахнав, Деед Эзн, зуг түрүлэд нанд гер-бүлтөхөн мендлж нарх цаг өгтн, – гив.

⁶² – Андсх бэржэхэд, ардаран оньдин хэлэхэд бөөдг күн Бурхна орн-нутгт керг уга күн болжана, – гиж Исус хэрүднь келв.

Исус далн хойр сурхульчнриг илгэснэ тускар

10 Энүнэ хөөн Исус дэкэд далн хойр сурхульчнриг шүүж авад, хошадар Бийэсн өмн илгэв. Тедн хотн болһнд орад, Исус йовх һазрар йовх зөвтө бээж. ² Тер сурхульчнртан:

– Хурах урһц дала, көдлмшчнр баһ. Урһсн урһц хурах көдлмшчнриг илгэтхэ гиж хадһна Эзнд зальвртн! – гиж келв.

³ – Йовтн! Хэлэтн, Би тадниг оln чонмудын дунд бөөх хурһдыг илгэжэсн мет илгэжэнэв. ⁴ Кетчэн, түнгрцгөн, селх буршмган бичэ автн. Зууран харһсн эмтнлэ бичэ мендлтн. ⁵ Күүнэ герт орн түрүлэд: «Тана гер бүлтн амулц менд бөөтхэ», – гиж келтн. ⁶ Кемр тер герт эвтэ күн бөөхлэ, эв терүнд өггдх, кемр эв уга болхла, «амулц менд бөөтн» гиснтн таднур хэрү ирх. ⁷ Тер герт гиичлтн. Өгсн хотынь идтн, уутн, юнгад гихлэ, көдлмшч эврәннь көдлмшин ашинь эдлх зөвтө. Гер болһниг соляд бичэ йовтн. ⁸ Тана ирсн ямаран чигн хотнд тадниг герүрн күн орулхла, өгсн хотынь уутн. ⁹ Тенд гемтэ эмтиг эдгэтн. Бурхна йосн таднур өөрдв гиж келтн. ¹⁰ Кемр ямаран чигн хотнд тадниг герүрн күн эс орулхла, тер хотна уульнцсар йовж йовад: ¹¹ «Мана тавгт наалдсн тана хотна шораһитн бидн сажад, таднд хэрү өгчөнэвидн. Тер бийнь медтн, Бурхна йосн өөрдв!» гиж келтн. ¹² Би таднд келжэнэв, тер өдр Содом балһснас дор тер хотнд болх. ¹³ Хоразина эмтн, зовлнган эдлхит! Бетсэдин эмтн, басл зовлнган эдлхит! Танад учрсн Бурхна өвэрцс Тирин эмтн болн Сидона эмтн үзсн болхла, тедн кезэнэхэ хар хувц өмсэд, толһадан үмс цацад, килнцтэ жирһлэн үлдэх билэ. ¹⁴ Тер учрар Зарһин өдрт Тирэс болн Сидонас дор таднд му болх. ¹⁵ Чи, Капернам,

чамаг тенгрт өргх гиж санжанчи? Уга, чи үклин назрт тусхич!
¹⁶Тадниг сонссн күн Намаг чигн сонсна, болв тадниг холснь
 Намаг холна. Намаг холсн күн Намаг илгэсн Бурхиг холна, –
 гиж Исус келв.

Далн хойр сурхульчнр хэрү ирснэ тускар

¹⁷Далн хойр сурхульчнр байрлад, Исус тал ирцхэв.

– Деед Эзн! – гиж тедн келв, – мадниг Тана нерн деерэс
 зэрлг болхла, хар сэкүсд чигн мана үгд орна.

¹⁸Исус иим хэрү өгв:

– Би эрлгиг үзлэв. Тер цэкллһн мет тенгрэс унла. ¹⁹Бийдэн
 хорлтан угаһар хорта моһа болн чим хорха ишкх, өшэтнэ чидлиг
 дааж диилх йос Би таднд өгв. ²⁰Зуг хар сэкүсд тадна медэнд ор-
 жана гиж байрлхин ормд тадна нерд тенгрт бичэтэ гиж байрлгн.

Исусин байр

²¹Исус Эрүн Сэкүснэ байрар дүүрэд келв:

– Тенгрин болн назрин Эзн, Аав Минь! Би Танд маггал өрг-
 жөнөв! Та энүг цецн ухата, сурхульта эмтнэс нууһад, эгл бичк-
 дүдт секж цээлһүт! Аав минь, цуг энүнд Тана цаһан саната дурна
 нилч үзгджэнэ. ²²Тенгрин Эцкм цугинь Нанд даалһв. Эцкэс да-
 ву Көвүг кен болдгиг кен чигн күн медхш. Көвүнэс даву Эцк
 кен болдгиг кен чигн күн медхш. Болв Көвүн Эцкин тускар кү-
 үнд медүлхэр седхлэ, тернь Эцкиг меднэ.

²³Цааранднь Тер эврәннь сурхульчнр тал хэлөһөд, шишлн
 теднд иигж келв:

– Тана үзсн юмиг үзсн нүдн буйн-кишгтэ! ²⁴Би таднд кел-
 жөнөв, кесг аэлдэчнр, кесг хаадуд тана үзсн цуг юмиг үзхэр
 седлэ, зуг үзсн уга, тана сонсжах юмиг сонсхар седлэ, зуг
 сонсж чадсн уга.

Буйнч седклтэ Шамарьян күүнэ тускар

²⁵Нег закана багш өмөрэн һарад, Исусиг сөрхин төлэ иим
 сурвр өгв:

– Багш, мөнк жирһл авхин төлэ би ю кех зөвтөв?

²⁶– Заканд юн бичэтэ? Чи тенд ю умшвч? – гиж Исус хэ-
 рүднь сурв.

²⁷ Тер иим хэрү өгв:

– Эврэннь Бурхндан эрүн седклэрн, үнн зүркэрн, бээсн күчэрн болн бээсн уха-санаһарн дурта бол, өөрк күүндэн бийдэн дурта кевэр дурл, – гиж бичэтэ.

²⁸ – Чи чикэр хэрү өгвч. Тиигэд ке, тиигхлэ чи эмд бээхич, – гиж Исус келв.

²⁹ Зуг закана багш бийэн цеврлхэр седэд:

– Мини хажудк күн гисн кемб? – гиж сурв.

³⁰ Исус хэрүднь иигж келв:

– Нег күн Ерусалимас Ерихо хотнур йовж. Зуурнь терүнд де-ермчнр харһв. Тедн тер күүнэ хувц-хунринь булаж авад, бийинь үкн гитлнь цокж-цокж хаяд йовж одцхав. ³¹ Энүнэ дару тер хаалһар нег гелц йовж, тер күүг үзэд, хажудк хаалһар һарад йовж одна. ³² Тиим кевэр чигн Левихнэ күн кев. Тер бас тер ормд күрэд, шавта күүг үзэд, хажудк хаалһар һарад йовж одж. ³³ Тер хаалһар йовсн Шамарьян һазра күн болхла тер күүнлэ харһлдн үзэд санань зовв. ³⁴ Зовжах күүнд өөрдэд, шавинь тосар болн чаһрар уһаж, цевр кенчрэр боов. Цааранднь шавтсн күүг элжгн деерэн сууһад, гиичлүрүр авч ирэд, тендэн килмжэн күргв. ³⁵ Маһдуртнь Шамарьян күн һарч йовад, гиичлүрин эзнд хойр өдрин жалвинь өгэд: «Энүнд килмжэн өгтн, кемр эн мөнгн эс күрхлэ, би хэрү ирхлэрн дэкэд мөнг өгнөв», – гив. ³⁶ Эн һурвн эмтнэс, тана санаһар, зовжах күүнд кень хамгин өөрхн болв? – гиж сурв.

³⁷ Закана багш:

– Терүг хээрлсн күн өөрхн болх, – гив.

Тиигхлэ Исус терүнд:

– Чи йовад бас тиигж ке, – гив.

Мартан болн Мирьямин герт

³⁸ Зууран Исус сурһульчнртаһан нег хотнд одв. Тенд Марта гидг нертэ күүкд күн ирж тедниг гертэн орулв. ³⁹ Тер Мирьям гидг дү күүктэ бээсмн. Мирьям Исусин көлднь сууһад, цуг келсн үгмүдинь соңссн бээж. ⁴⁰ Марта болхла ик дала хот кехэр сахняд үүмжэж. Тер Исус тал өөрдэд:

– Тана зергэс! Мини дү күүкм цуг көдлмшиг нанд даалһсинь Та гемшэжэхшвт? Нан тал ирэд, нөкд болтха гийһэд терүнд келхнтн, – гиж сурв.

⁴¹⁻⁴² — Марта, Марта, чи дала юмн бээтхэ гиж сахняд үүмэд бөөнөч, зуг чамд негхн юмн кергтэ. Мирьям болхла бийдэн хамгин сээнинь йилһж авв. Энүгинь күн булаж авч чадшго, — гиж Исус хэрү өгв.

Зальврилна тускар

11 Нег дэж Исус нег назрт зальврсн бээж. Терүг зальврсна хөөн сурһульчнрин негнь Исусас:

— Деед Эзн! Йохан эврәннь сурһульчнран яһж зальврж дасхла, тиим кевөр Та мадниг дасххнтн! — гиж сурв.

²⁻⁴ Исус теднд:

— Иигж зальвртн:

Мана Аав!

Нертн эрүн болтха!

Тана йосн иртхэ!

Эркн кергтэ өдмгиг

Өдр болһн илгәһит!

Яһж бидн күүнэ килнц тэвнэвидн,

Тиигж мана килнц тэвит!

Сөрдг юмнла бичэ харһулыт! — гив.

⁵ Цааранднь Исус теднд:

— Үлгүрлэд келхлэ, таднас негнь эврәннь үр талан сөөни өрөллэ ирэд келжэнэ: «Үр минь, хурвн өдмг нанд өгйәһәр өгич. ⁶Үүрм йовж йовад, зууран орж ирв, болв терүг тоох хот нанд уга». ⁷Тиигхлэ тана үүртн: «Бичэ намаг көндө. Үүдм хаалһата, би күүкдэн унтулчклав. Босж чамд өдмг өгч чадшгов», — гиж хэрү өгнө. ⁸Үүртн танла үүрлжэсндэн тана сурсиг босад эс өгв чигн, зуг тана давтад сурсн зүткмжд тер босад сурсн юмитн өгх. ⁹Тегэд чигн Би таднд келжэнэв: Сурад бээтн — сурситн өгх, хәәһэд бээтн — хәәсэн олж авхит. Үүдинь цокжатн — таднд тәэлж секх. ¹⁰Сурад бээсн күн — сурсан авчана. Хәәһэд бээснь — хәәсэн олжана. Үүд цокжаснд — тәэлж секжэнэ. ¹¹Көвүнтн заһс сурхла, үрндэн заһсна ормд хорта моһа өгх эцк тана дунд олдхий? ¹²Көвүнтн өндг сурхла, ямаран эцк терүнд чим хорха өгх? ¹³Кемр тадн килнцтэ бээввчн, эврәннь үрндэн сән белг яһж өгхинь меднэт, тиигэд чигн тана Теңгрин Эцк Эрүн Сәкүсиг сурсн әмтнд өгх, — гив.

Исус эс гиж Баал-Зебуль?

¹⁴ Нег дэжж Исус күүг келн уга кедг хар сәкүсиг нег күүнәс һарһж көөв. Хар сәкүсн һархла, тер күн үг келдг болв. Цуглрсн әмтн алң болцхав. ¹⁵ Зәрмснь: «Эн хар сәкүснә нойна Баал-Зебулин* күчәр хар сәкүсдиг көөнә» гиж келв. ¹⁶ Зәрмснь Исусиг сөрхин төлә тенгрин онц өвәрц темдгүд үзүл гиж сурцхав.

¹⁷ Исус теднә уха-санаһинь медәд:

– Дотран дөөлддг алвт болһн хоосрад ирх. Дотран таардго гер бүл болһн әнгрәд буурад одх. ¹⁸ Кемр эрлг бийлөһөн дөөлддхлә, терүнә йосн нутг яһж торч бөөхмб? Тадн Намаг Баал-Зебулин күчәр хар сәкүсдиг көөжәнә гиж келжәнәт. ¹⁹ Кемр Би Баал-Зебулин күчәр хар сәкүсдиг көөхлә, тана сурһульчнр ямаран күчәр тедниг һарһж көөжәхмб? Тер учрар тана сурһульчнр тана зарһчнр болтха! ²⁰ Кемр Би хар сәкүсдиг Бурһна һарар көөжәхлә, Бурһна йосн тадн тал ирснь лавга мөн. ²¹ Кемр ик чидлтә болн зер-зевтә күн эврәннь герән харж хәләхлә, терүнә өлг-әднә әәмшг уга һазрт бәәнә. ²² Зуг кемр терүнәс ик чидлтә күн дәврәд, эзинь дөөләд, эзнә нөөлсн зер-зевинь булаһад ди-илхлә, геринь тонад, өлг-әдинь хулхалж авх. ²³ Нанта эс бөөсн күн Нанта сөрүд бәәнә, Нанта хурадго күн тарана.

Хар сәкүсн хәрү ирсинь

²⁴ – Хар сәкүсн күүнә дотрас һарн хагсж одсн кәдә эргәд, амрх орм хәәнә, зуг олхш. Тиигхлә тер: «Урдк бөөсн герүр би хәрү йовнав», – гинә. ²⁵ Терүг хәрү ирхләнә, гернь сәвүрдсн, цевр болна. ²⁶ Тегәд хар сәкүсн һарч йовад, бийәсн ик догшн до-лан хар сәкүсдиг дахулж авч ирнә. Тедн ирәд күүнә дотр бүүрлнә. Аштнь күн урдкасн үлү му бәәнә, – гив.

Йосн кишг

²⁷ Исусиг тиигж келжәсн цагла нег күүкд күн олна заагас:

– Таниг һарһад өсксн әктн буйн-кишгтә! – гиж хәәкрв.

²⁸ – Бурһна үг сонсад күцәдг әмтн буйн-кишгтә! – гиж Исус хәрүднә келв.

---

* *Баал-Зебуль* гидг үг батхнын нойн гиж орчулгдна; эн эрлгин онг-дан нерн.

Онц темдгүдин тускар

²⁹ Эмтн улм икэр хурцхав. Исус эклэд келв:

— Эн үйин эмтн хар саната. Эдн Бурхна онц темдг сурна, зуг ээлдэч Йонан темдгэс үлү талдан темдгүд теднд Бурхн өшго. ³⁰ Тер юнгад гихлэ, ямаран кевэр Йона Ниневин эмтнд онц темдг болв, тиим кевэр Күмни Көвүн эн эмтнд онц темдг болх. ³¹ Зархин өдр өмн үзгин һазрин хатн эн цагин үйртэ босад, эдниг гемшэх. Юнгад гихлэ, тер ик холас Соломон хаана цецн уха авхар ирлэ. Энд болхла Соломонас ик алдр күн бээнэ. ³² Зархин өдр Ниневин эмтн эн цагин үйртэ босад, эдниг гемшэх. Тедн Йона келсн үгинь сонсад, килнцтэ жирһлэн үлдэцхэв. Энд болхла Йонас ик алдр күн бээнэ.

Цогц-махмудын шам

³³ — Кен чигн күн шам шатачкад эмтнд үзгдгго һазрт тэвхш, савар терүг бүркхш. Цуһар герл үзтхэ гихэд, шаман тэвц деер тэвнэ. ³⁴ Нүдн — күүнэ шам мөн, кемр нүднчн цевр болхла, чи герлэр дүүрхич. Кемр чини нүдн бузр болхла, чи таг харһуһар бүркэтэч! ³⁵ Болһатн! Тана дотрк герл харһу болвза? ³⁶ Тер төлэд кемр чи герлэр дүүрхлэ, болв чини нег чигн мөч харһуд эс бээхлэ, шам чамаг герлтулдг метэр чи герл өгхич, — гив.

Паршмудыг болн закана багшриг бурушалһн

³⁷ Исус эмтиг сурһсн хөөн нег парш Терүг гер талан хот уулһ-хар дуудв. Исус герт ирэд, ширэн өөр орм эзлэд суув. ³⁸ Терүг хотын өмн һаран эс уһасинь үзэд парш алң болв. ³⁹ Зуг Исус терүнд:

— Тадн паршмуд ааһ-савиг һазаһаснь арчнат, тадна дотрк болхла ховдг бөөдлэр болн хар санаһар дүүрн! ⁴⁰ Ухан уга эмтн! Һазакинь үүдэсн Үүдэч дотркинь чигн үүдэсн биший? ⁴¹ Угатыя-яду эмтнд бээснэсн һуульһ өгтн, тиигхлэ цуг юмнтн цевр болх. ⁴² Паршмуд, тадн зовлнган эдлхит! Тер юнгад гихлэ, тадн тэрсн мятас, рутас* болн нань чигн ноһанас арвдгч хүвинь Бурхнд

---

* *Рута* — хотын амт ясхин төлө олзлдг, оньдинд көк бөөдг каңкнсн үнртэ урһмл.

цуглуулж өгнөт. Зуг Бурхна зарниг болн дурин кергтэн авхшит. Талдан кергиг мартлго эн кергэн күцэх зөвтэт. ⁴³Тадн зовлнган эдлхит, паршмуд! Юнгад гихлэ, тадн хургин герт хамгин сэн орм эзлнэт, талвнд эмтн таднла мөндлхлэ, тадн дурга болнат. ⁴⁴Тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн эс темдглсн үкэрлэ эдл. Терүг эмтн деерэснь ишкв чигн ю ишкжэхэн медхш, – гиж келв.

⁴⁵Закана багшнрин негнь:

– Багш! Та иигж келэд мана тускар бас му келжэнэт! – гив.

⁴⁶Исус хэрүднь:

– Тадн закана багшнр бас зовлнган эдлхит! Юнгад гихлэ, тадн эмтнэ нурһнд дааж болшго аца тэвнэт, зуг бийстн теднд хурһан чигн көндөж нөкд болхар төрүц седхшит. ⁴⁷Тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн ээлдэчнрт бумб тэвнэт, зуг тана өвк эцктн тедниг алдг билэ. ⁴⁸Тадн эврэннь өвк эцкнриннь кесн үүллэ зөвшэржэхэн герчлжэнэт: тедн ээлдэчнриг алдг бээсмн, тадн болхла ээлдэчнрт бумб тэвнэт. ⁴⁹Бурхн цецн-ухаһарн иигж келсмн: «Би эмтнүр ээлдэчнриг болн апостолмудыг илгэнэв, зуг теднэ зөрмнь алад уга кех, зөрмнь көөх». ⁵⁰Тегэд чигн нарт делкэ үүдснэс авн цуг алгдсн ээлдэчнрин цуснд эн үйин эмтн бурута: ⁵¹Абелин цуснас эклэд тэклин ширэн болн Бурхна герин хоорнд асхрсн Зехарьян цусн күртл. Эн үйин эмтн энүнэс көлтэ лавта тооцаһан өгх гиж үнэр келжэнэв. ⁵²Закана багшнр, тадн зовлнган эдлхит, юнгад гихлэ, тадн Бурхна номин медрлин түлкүр авлат. Тадн бийстн медрл угат, болв медрл хэсн эмтнд оньдин харш болнат, – гиж келв.

⁵³Исусиг тендэс һарад йовсна хөөн закана багшнр болн паршмуд Терүнд уурлад, олн зүсн сурврмуд өгв. ⁵⁴Тедн Исусиг хавхлж бэрхэр седцхэв. Келсн үгэс тедн буру, эндү хөөв.

Паршмудын экнэс саглти

12 Тер саамд кесг миһнн эмтн цуглад, хоорндан шахлдад зогсжасн цагт Исус сурһульчнртан эклэд иигж келв:

– Паршмудын искэдг экнэс бийэн саглж йовтн, эннь чирэ хэлэлһн мөн. ²Нег чигн эс илдкж секгдсн далд юмн уга, нег чигн эс тээлгдсн нууц уга. ³Харһуд тана келсн үгмүд өдрин гегэнд соңсгдх, гер дотр күүнд шимлдж келсн үгмүд герин ора деер чанһур хээкрж соңсгдх, – гив.

Кенэс ээх кергтэ?

⁴ – Үүрмүд мини! Күүнэ бий цогциг алдг эмтнэс бичэ ээтн, цаарандан тедн энүнэс даву юм кеж чадшго, – гиж Би таднд келжэнэв. ⁵ Кенэс ээх кергтэһинь Би таднд келж өгсүв: Бурхнас ээтн, Тер тадна цогцитн алад, мөңк һалд чигн тадниг хайж чадх. Тиим гиж келжэнэв. Бурхнас ээтн. ⁶ Хойр деншгэр тавн богшурһа хулдгдна эсий? Зуг тедниг чигн Бурхн мартсн уга. ⁷ Тадна толһан үсн чигн тоота! Бичэ юмнас ээтн: Тадн Бурхнд кесг богшурһаһас даву үнтэт.

Исусиг һолһн

⁸ – «Би Исусин» – гиж эмтнэ чирэд ил келсн күүнэ тускар «Мини» – гиж Бурхна элчнрин өмн Би, Күмни Көвүн, илднь келхв, – гиж таднд келжэнэв. ⁹ «Би Исусин бишв» гиж эмтнэ чирэд илэр келсн күүнэ тускар «Эн күн Мини биш» гиж Би Бурхна элчнрин өмн гөрдж келхв. ¹⁰ Күмни Көвүнэ өмнэс үг келсн күн болһна килнцнь тэвгдх. Зуг Эрүн Сәкүснэ тускар му келсн күүнэ килнцнь төрүц тэвгдшго. ¹¹ Кемр хурлур тадниг һардачнрин болн йос бөрдг эмтнэ өмн авч ирхлэ, ю, яһж хэрүцхэн, ю келхэн сана бичэ зовтн. ¹² Тер цагт Эрүн Сәкүсн таднд ю келхитн зааж өгх, – гив.

Ухан уга байн күүнэ тускар

¹³ Олна заагас нег күн Исуст:

– Багш! Мини ахдм өнчөн нанла хуватха гиж келтн, – гив.

¹⁴ Исус:

– Кен Намаг тадна зарһ кехин төлэ эс гиж тадна өнч хувахин төлэ төвлө? – гив.

¹⁵ Цааранднь бас немж:

– Болһатн! Бичэ хатуч болтн! Күүнэ жирһлин чинрнь байн зөөрт биш, – гиж келв.

¹⁶ Дәкәд эмтнд үлгүрләд келв:

– Нег байн күүнэ һазр ик урһц өгв. ¹⁷ «Ода ю кехм болхв? Хураж авсн буудяг хадһлх орм чигн уга» гиж тер санв. ¹⁸⁻¹⁹ «Би эврәннь хуучн буудя хадһлдг бээриг хамхлад, шин өргн бээр кенэв. Тер өмнкәс ик болх, тенд буудя болн өлг-эд хадһлх орм дала болх. Ода чамд кесг жилмүдт күрх зөөр бөөнэ. Ууһад,

идэд, байртайар амрад жирхэд бэ гиж келж болжана. Тиигхлэ иигж кенэв» гиж тер шиидв. ²⁰Зуг Бурхн терүнд: «Ухан уга күн! Эн сө чини эмичн чамас булаж авх. Тиигхлэ чини белдсн зөөрэс ямаран олз болхмб?» – гив. ²¹Кен чигн Бурхна зөөриг авлго, бийдэн талдан зөөр хураһад хоршулад бөөхлэ, тер ухан уга байнла эдл болна.

Бурхнд нээллһнэ тускар

²²Цааранднь Иус эврәннь сурһульчнртан иигж келв:

– Тегэд чигн таднд Мини келжэхм эн: эмд бөөхин төлө хот кергтэ гиж, бий цогцин төлө өмсх хувц-хунр кергтэ гиж бичэ зовад бөөтн. ²³Жирһл хотас деер, цогц болхла хувцнас деер. ²⁴Керэ шовудыг хэләһэд ухалтн, тедн тэрә тәрхш, хадхш, буудя хураж хадһлхш, тер бийнь Бурхн тедниг тежәнә. Тадн болхла Бурхнд эн шовудас ик үлү үнтә болжанат. ²⁵Зовснас иштә тадн дундас кентн чигн эмн жирһлән бичкн зуур утдулж чадхий? ²⁶Кемр тиим баахн юмиг күцәж эс чадхла, ю хәәж тадн наадкиннь төлө зовад бөөнәт? ²⁷Бамб цецг яһж урһдгинь хэләһэд ухалтн. Эн көдлхш, утц ээрхш. Зуг Соломон хан ик алдр бөөсн бийнь тер цецгәһәс үлү сәәхн хувц өмсәд уга билә гиж Би таднд келжәнәв. ²⁸Кемр Бурхн эндр урһад бөөдг, манһдур һалд шатх урһмлыг тиигж кеерүлж хувц өмскхлә, тадниг баһ итклтә улсиг энүнәс деер хувцлхм бишви? ²⁹Ю идхмб, ю уухмб гиж бичә зовад санад бөөтн! ³⁰Килнцтә улс цуг энүнә төлө көөлдәд бөөнә, Теңгрин Эцктн таднд юн кергтәһинь сәәнәр меднә. ³¹Түрүн даранднь Бурхна йосиг хәәтн, наадкиннь болхла таднд Бурхн немж өгх. ³²Мини цөөкн улс, бичә әәтн, тана Эцк таднд эврәннь орн-нутган өгх саната. ³³Эврәннь өлг эдән хулдад, мөнгән угатя-яду әмтнд хуваж өгтн. Төрүц элдго кетч белдтн. Чилшго үнтә зөөрән теңгрт хоршулж хадһлтн: тенд хулхач чигн күршго, гүр чигн терүг идж үрәж чадшго. ³⁴Тана зөөр бөөсн һазрт седкл-санантн бөөнә, – гив.

Серглиц мухла

³⁵– Хувцнтн бүсләтә, шамтн шаталһата бөөтхә! ³⁶Хүрмәс эзән күләжәсн зарцнрла эдл болтн. Эзнтн ирәд, үүд цокхла, тер дарунь үүдән секж чадх арһта болтн. ³⁷Эзнь ирәд, зарцнран серглиц бөөсинь үзхлә, тер зарцнр буйн кишгтә! Би үнәр келжәнәв, эзнь

бийнь хувцан бүслэд, ширэ деер хот тэвэд тедниг дуудад тоох. ³⁸Кемр сөөни өрөллэ эс гиж терүнэс ора цагла ирсн эзн зарцн-ран белн бээсинь үзхлэ, тедн буйн кишгтэ. ³⁹Дэкэд болхла кемр хулхач орж ирх цагинь герин эзн медхлэ, тер дэврэд орсн хулхачиг герүрн тэвшго билэ. ⁴⁰Тадн бас белн болтн, юнгад гихлэ, Күмни Көвүн тадниг эс күлэжэсн цагт күрэд ирх, – гив.

⁴¹Пётр сурв:

– Багш, Та эн үлгүриг һанцхн маднд аль цуг өмтнд келжэнт.

⁴²Деед Эзн иим хэрү өгв:

– Нөөлвртэ цецн гер һарддг күн гисн кемб? Тиим күүнд эзн наадк зарцнрт цагтнь хотынь кемжөһөр өгхиг даалһв. ⁴³Эзнь ирэд, зарциг тиигж кергэн күцөжэсинь үзхлэ, тер зарц буйн кишгтэ болх. ⁴⁴Би таднд үнэр келжэнэв, эврэннь өлг-эдэн чигн Эзн терүнд лавта даалһж өгх. ⁴⁵Зуг кемр зарц: «Мини Эзн кесгтэн иршго» гиж санад, наадк зарцнриг, залу болн күүкд улсиг цокад, эркэн ууһад, нээрэн кехлэ, ⁴⁶тиим зарцин эзн терүг эс күлэжэсн өдрт, эс меджэсн цагт ирх. Эзнь шүүрүһөр терүг цаажлад, иткл уга зарцнрин бөөх һазрур йовулх. ⁴⁷Эзнэ таалыг медэ бөөж, зуг бийэн белддго болн таалынь күцэхэр седдго зарц өршэнгү угаһар цокулх. ⁴⁸Болв кемр эзнэ таалыг меддго, зуг заслгдх йовдл һарһсн зарц баһар цокулх. Дала юм өггдснэснь икэр некгдх. Ик керг даалһгдснэснь икэр некж сургдх, – гив.

Исус йилһж салһна учр

⁴⁹– Би орчлнд һал авч ирхэр ирлэв. Тер шулуһар икэр падр-тха, гиж санжанав. ⁵⁰Би кирслгдх зөвтэв, тегэд чигн тер керг эс күцтл зовжанав. ⁵¹Тадн Намаг эн орчлнд эв авч ирв гиж санжант? Уга! – гиж Би келжэнэв. Би өмтиг йилһж салһхар ирв. ⁵²Эн цагас авн тавн күүтэ гер-бүл хоорндан йилһрэд салх. Һурвнь хойрин өмнэс эс гиж хойрнь һурвна өмнэс босх. ⁵³Эцкнь көвүнэ өмнэс, көвүнэ эцкиннь өмнэс босх, экнь күүкнэ өмнэс, күүкнь экиннь өмнэс, хадм экнь бериннь өмнэс, бернь хадм экиннь өмнэс босх, – гиж Исус келв.

Цагин темдгүд

⁵⁴Исус олн өмтнд иигж келв:

– Нарн суух үзгт үүл үзхлөрн, хур орх, гиж тадн келнэт, тегэд хур орна. ⁵⁵Өмн үзгин салькн үлэхлэ, тадн халун болх, гиж

келнэт, — халун болна. ⁵⁶Хойр чирэтнр! Тенгр һазр хойриг шинжлж хэлэхэд, тадн ямаран өдр болхинь медж чаднат, болв ямаран цаг ода ирсинь тадн медж чадхшит.

Эврәннь өшэтнлэхэн эвцд

⁵⁷— Тадн бийэн шинжлж хэлэхэд, үннь юундв гиж юнгда эс ухалнат? ⁵⁸Өшэтнлэхэн зархин герүр йовхларн, зууран тадн терүнлэ эвинь олхан хээтн эс гиж тер тадниг зарһчин медэнд өгх, зарһч тадниг харулын харт бэрүлх, тедн болхла тадниг бэрэнд суулһх. ⁵⁹Үлдсн шаалыг күртлэн эс өгтл, тадн тер бэрэнэс сулдж һарч чадшгот, гиж Би таднд келжэнэв, — гиж Исус келв.

Үкш уган төлө килнцтэ жирһлэн үлдэти

13 Тер цагт Исус тал эмтн ирэд Һалилья улсла ю учрсиг келж өгсмн. Пилат тедниг сүмд тэкл тэксн цагт тер эмгнэ цусиг сетрэ малын цуснла холяд ниилүлж. ²Исус хэрүдн иигж келв:

— Эн Һалилья улс наадк Һалилья эмтнэс хамгин килнцтэ болад тиигж зовагдж гиж тадн санжадг болвзат? ³Уга, зуг кемр тадн килнцтэ жирһлэн эс үлдэхлэ, тадн бас үкхит! — гиж Би таднд келжэнэв. ⁴Шилоахин бөөшнгин дора даргдад үксн арвн нээмн күүнэ тускар ю келж болхмб? Тедн Ерусалимин наадк эмтнэс үлү килнцтэ бээсмн гиж санжадг болвзат? ⁵Уга. Зуг Би таднд келжэнэв, кемр тадн килнцтэ жирһлэн эс үлдэхлэ, тадн бас үкклэ харһхит! — гив.

Урһц өгдгө инжр модна тускар

⁶Цааранднь Исус үлгүрлэд иигж келв:

— Нег күүнэ уста үзм урһдг һазрт инжр гидг модн урһж. Нег дэкж эзн инжр модна темс хэлэхэр йовв, зуг олж чадсн уга. ⁷Тиигхлэ тер күн көдлөчдэн: «Би һурвн жилдэн инжр темс өгнү угай гиж хэлэхэр нааран ирнэв, болв темсн уга болна. Чавчад хайчк энүг, эн модн ю хээж өнгөр энд орм эзлхмб?» — гиж келнэ. «⁸Эзн минь, дэкэд нег жилд энүгэн үлдэтн. Би эн һазриг шеегэр бордад малтнав, ⁹дарук жилд модн темс өгхн болвза, кемр темсн уга болхла, энүг чавчад хайчкхмн», — гиж көдлөч хэрү өгв.

Бемб өдр күүкд күүг эдгэлһн

¹⁰ Бемб өдр Исус нег хурлд эмтиг сурһла. ¹¹ Тенд нег күүкд күн бээж. Тер арвн нөөмн жилд гемин сәкүснд эзлгдсн бээж. Күүкд күн йосндан нурһан һооднь тинилһж чаддго, бөгдһр нурһта бээж. ¹² Исус терүг үзэд, дуудж авад:

– Эгч минь! Чи эврәннь өвчнөсн сулдвч! – гиж келв.

¹³ Исус күүкд күүнә толһа деернь һаран тэвв, тернь даруһн нурһан тинилһэд, Бурхнд магтал өргв. ¹⁴ Хурлын һардач Исусиг бемб өдр кү эдгэв гиһэд уурлв. Тер ирсн эмтнүр хэләһэд:

– Көдлмш кехин төлә зурһан өдр бөөнәлм! Бийән эмнүлхин төлә бемб өдрлә биш, наадк өдрмүдт ирцхәтн! – гиж келв.

¹⁵ Хәрүднь Исус терүнд:

– Хойр чирәтә эмтн! Бемб өдр тадн царан эс гиж элжгнән хашаһасн һарһад, услхар һолур туунат. Тиим эсий? ¹⁶ Энтн Абрахамин бүләс һарсн күүкн, эрлг энүг арвн нөөмн жилдән күлчксн бәрж. Тегәд эн күүкд күүг бемб өдр сулдххмн биш билү? – гиж сурв.

¹⁷ Исусиг келснә хөөн Терүнлә өшәркжәсн эмтн ичәд эмәв, наадк улс цугтан кесн өвәрцднь икәр байрлцхав.

Горчсин экнә тускар

¹⁸ Цааранднь Исус:

– Бурһна йосиг юунла дүнцүлж болхмб? Тер ямаран гиж санжанаһат? ¹⁹ Бурһна йосиг эврәннь герин һаза тәрсн горчсин экнлә дүнцүлж болхмн. Тер экн нигтәр урһад, ик гидг моднд хүврв, тенгрин шовуд нисж ирәд, терүнә ац деернь үүрән ясдг болв, – гиж келв.

Өдмгин экнә тускар

²⁰ – Бурһна йосиг бас юунла дүнцүлж болх? – гиж Исус дәкәд сурв.

²¹ – Тертн һуйрт искәчксн экнлә әдл, күүкд күн терүг авад дөчн килограмм һуйрт тәвнә. Тер һуйр өсж одна, – гив.

Уутьхн үүдн

²² Исус балһсд, селәд эргәд, эмтиг сурһж йовсмн. Исус Ерусалимур темцәд йовж. ²³ Нег күн Терүнәс:

– Тана зергәс! Цөн улс авргдхий? – гиж сурв.

Исус иим хэрү өгв:

²⁴– Уутьхн үүдэр орхар зүтктн, тер юнгад гихлэ, кесг эмтн орхар седх, зуг орж чадшго. ²⁵Герин Эзн босад үүдэн хаахла, тадн үүднэ ца зогсад, үүдинь цокад келхит: «Деед Эзн, буйн болтха, үүдэн маднд сектн!» Зуг «Би тадниг чигн медхшв, альдас тадн ирситн чигн медхшв!» – гиж Тер келх. ²⁶Тиигхлэ тадн келхит: «Бидн Танла хамдан сууж хот уулавидн, Та мана уульнц болһнд сурһлат». ²⁷«Би тадниг чигн, альдас тадн ирситн чигн медхшв. Му үүл кесн эмтн Нанас хооран хартн», – гиж Тер хэрүдн келх. ²⁸Абрахамиг, Ицхакиг, Яковиг болн цуг аэлдэчнриг Бурхна орн-нутгт үзхлэрн, зуг тадн тендэс көөгдсэн медэд уульхит, шүдэн хэврхит. ²⁹Кесг эмтн зүн, барун, ар, өмн үзгэс ирэд, Бурхна орн-нутга нээрт орман эзлх. ³⁰Тодлж автн: зэрм сүүлкннь түрүнкннь болх. Түрүнкннь сүүлкннь болх, – гив.

Исус Ерусалимин тускар харм төрж уульв

³¹Тер цагт нег цөөкн паршмуд Исус тал өөрдэд:

– Эн һазрас эрл, талдан һазрур йов, тер юнгад гихлэ, Херод чамаг алхар седжөнө, – гиж келв.

³²Исус иим хэрү өгв:

– Тер алач аратур йовад, иим үг келтн: Би хар сәкүсдиг эндр-манһдур чигн көөһэд, эмтиг эдгэхв, болв һурвдгч өдртн кеггән дуусхв. ³³Юн учрв чигн Би эндр, манһдур, нөкэдүр, цааранднь чигн эврәннь үүлән күцэх зөвтөв, юнгад гихлэ, Ерусалимас даву талдан үкх һазр аэлдэчд уга! ³⁴Хөөрн Ерусалим, Ерусалим! Чи аэлдэчнриг уга кенөч! Чам тал илгэсн эмтиг чо-луһар цокж алнач! Кедү дөкж Би чини үрдүдиг, һуужмулмудан живр доран цуглулсн така мет цуглулхар седлэв. Тедн тиигхэр седсн уга! ³⁵Тер учрар тана гер хоосн болтха! Би таднд келжөнөв: «Деед Эзнэ нерн деерэс ирснь эдстэ!» гиж келтл Намаг үз-шгот! – гив.

Паршин герт

14 Бемб өдр Исус нег байн паршмудын ахлачин герт хот уужасмн. Паршмуд Исусиг шинжлж суусмн. ²Төрүнө өмн усн хавдр өвчтэ күн сууж. ³Исус паршмудас болн закана багшһрас:

– Бемб өдр эдгэх йосн бөөнү аль угай? – гиж сурв.

⁴Цуһар тагчг бөөв. Тиигхлэ Исус гемтэ күүг дуудад, эдгәһэд йовулв. ⁵Цааранднь Исус:

– Кемр тана көвүн эс гиж цар бемб өдр худгт унхла, тадн тер дарунь йовад, терүг худгас һарһж авхит, тиим эсий? – гиж сурв.

⁶Тедн хәрүднь ю келхән медж чадсн уга.

Гиичнрин болн эзнэ тускар

⁷Эмтиг ширән өөр күндтэ орм эзлхәр шунжасинь үзэд, Исус теднд үлгүрлэд иигж келв:

⁸– Кемр чамаг хүрмин нээрт дуудхла, күндтэ орм эзлхәр бичэ зүтк, тер юнгад гихлэ, чамас деер күндтэ күн тер хүрмд дуудгдсн болх. ⁹Тиигхлэ чамаг болн тер күүг дуудсн эзн өөрдэд иигж келх: «Эн күнд зэ һарһ» гих. Тиигхлэ чи ичэд хамгин му ормд суух зөвтэ болхич. ¹⁰Хүрмд дуудсн цагла хамгин ардк ормд су, чамаг дуудсн эзн ирэд: «Үүр минь, одад күндтэ ормд су», – гиж келх. Тиигхлэ чи эмтнэ чирэд ачга күн болж үзгдхич. ¹¹Кен чигн бийән деегшлхлэ – дорацулгдх, болв кен чигн бийән дорацулхла – деегшлх.

¹²Дәкэд Исус Терүг дуудсн паршд иигж келв:

– Чи үдин эс гиж асхни хотд үүрмүдән, ахран, элгн-садан эс гиж хам-хоша бээдг байн эмтиг бичэ дууд. Яһад гихлэ, тедн чамаг бас дуудад, тадн хоорндан өрн уга болхит. ¹³Чи нээрән кехләрн угатя, эрмдгтэ, доһлң болн сохр эмтиг дууд. ¹⁴Тиигхлэ чи буйн кишгтэ болхич. Тедн чамаг хәрү дуудж чадшго, зуг чик седклтэ эмтнэ амдрллһнэ өдрт чини өгсн юмн чамд хәрү ирх.

Алдр ик нээрин тускар

¹⁵Цуг энүг соңссн гиичнрин дундас нег күн Исуст:

– Бурхна орн-нутга нээрт орхнь буйн кишгтэ! – гив.

¹⁶Исус хәрүднь келв:

– Нег күн ик нәр кеһэд кесг гиичнр дуудв. ¹⁷Нээрин цаг өөрдхлэ, тер эврәннь зарцан илгәһэд дуудгдсн улст: «Манад иртн. Цугтан белн», – гинэ. ¹⁸Тиигхлэ цуһар негдсн кевтәһәр гемән сурцхав. Түрүнкнь: «Би шинкән һазр хулдж авув. Йовад хэлэх зөвтэв. Буйн болтха, буруһм тэвтн», гинэ. ¹⁹Дарукнь: «Би арвн цар хулдж авв, тедниг яһж көдлдгинь хэлэхәр йовжанав. Буйн болтха! Гемм тэвтн!» гинэ. ²⁰Һурвдгчинь: «Би шинкән гер авв, ирж чадшгов» гинэ. ²¹Зарц герүрн ирэд, цугинь эздән келж өгв.

Тиигхлэ герин эзн уурлад зарцдан: «Хотна уульнц, һудмж болһнар йовад угатя, эрмдгтэ, сохр, доһлн эмтиг дууд», гиж келв. ²²«Эзн минь, тана келсэр бидн цугинь күцөввидн, зуг бас чигн орм бээнэ», гиж зарц келв. ²³Тиигхлэ эзн зарцд: «Чи хаалһ болн хотна зах болһнар йовад, харһсн эмтиг герүрм дуудад авч ир! Мини герм гиичнрэр дүүртхэ!» гиж закв. ²⁴Урднь дуудгдсн эмтнэс нег чигн күн Нанла төрүц нээрлж чадшго, Би танд келжэнэв, – гив.

Исусин сурһульч гисн кемб?

²⁵Исула хамдан кесг эмтн йовла, тегэд теднүр хэлөһөд Тер иигж келв:

²⁶– Кен Нан тал ирэд, зуг эк-эцкэсн, гергнэсн, үрдэсн, ахнр-эгчнрэсн, эмн-жирһлэсн үлү деер Нанд дурта эс болхла, тер Мини сурһульч болж чадшго. ²⁷Күн болһн эврәннь кирсэн авч йовад Намаг эс даххла, Мини сурһульч болж чадшго. ²⁸Кемр тадна негнь гер бэрхэр седхлэ, түрүлэд тер сууһад тосхлтыг дуусх мөнгнь күрх угаһинь тоолх биший? ²⁹Кемр онданар кехлэ, тер герин ул тэвэд, герэн тосхж дуусж чадшго болж харх. Энүг үзсн улс терүг наад бэрх. ³⁰«Эн күн герэн эклэд тосхжаһад, дуусж чадсн уга», гиж тедн келх. ³¹Эс гиж нег хан талдан хаанас бийэн харсхар седхлэ, түрүлэд тер сууһад, арвн миңһн цергэрн хөрн миңһн хортна цергиг диилж чадхий гиж ухалх. Тиим эсий? ³²Кемр тер бийэн харсж чадшгоһинь медхлэ, хортн эс өөрдтл эвин тускар сурхар элчнрэн илгэх. ³³Цуг эн тадна туст бас ирлцжэнэ. Кемр тадн эн бээсн зөөрм нанд керго гиж эс келхлэ, Мини сурһульчнр болж чадшгот, – гив.

Амтн уга давсн

³⁴– Давсн – сэн юмн, зуг кемр давсн эврәннь амтан геехлэ, юуһар амтын орулхмт? ³⁵Тиим давсн юмнд керго болна, һазр ясруллһнд чигн тер тус болшго. Энүг күн авад хайчкна. Соңсхар седснь соңстн! – гив.

Төөрсн хөөнэ тускар

15 Алв цуглулдг болн килнцтэ кесг эмтн Исусиг соңсхар ирцхэв. ²Паршмуд болн закана багшнр уурлад келцхэв:

– Тер килнцтэ эмтиг тосад, теднлэ хот уужана.

³Тиигхлэ Исус хэрүднь иим үлгүр өгв:

⁴— Үлгүрлхд, таднас кен чигн зун хөөтө болтха, тер зун хөөнэс негнь төөрэд геедрсн болтха. Йирн йисн хөөһөн кеер үлдэчкэд, геедрсн хөөһөн олтлан хээж йовхит эсий? ⁵Тер хөөһөн олж авад, байрлад, ээм деерэн үүрэд, ⁶герүрн ирчкэд, үүрмүдиг болн өөрэн бээсн эмтиг дуудад иигж келхит: «Нанла хамдан байрлтн! Би геедрсн хөөһөн олж авув!» ⁷Чик седклтө күн Бурхнас гемэн сурх нанд керг уга, гиж ухална. Болв теңгрт чик седклтө йирн йисн күүнэ төлө биш, зуг килнцтө жирһлэн үлдэсн негхн күүнэ төлө ик байр болх, — гиж келв.

Геедрсн мөңгө тускар

⁸— Кемр күүкд күн арвн үнтө цаһан мөңгө бөөһөд, негинь геелэ, тер мөңгөн эс олтл шам шатаһад, мөңгөн сөөнөр хөөһөд, герэн сөвүрдхий? ⁹Зуг мөңгөн олж авларн, үүрмүдиг, хам хоша бээсн күүкд улсиг тер дуудад, «Нанла хамдан байрлтн! Би геесн мөңгөн олж авв» гиж келх. ¹⁰Тиим кевэр Бурхна элчнр килнцтө жирһлэн үлдэсн негхн күүнэ төлө чигн байрлцхах гиж Би таднд келжөнөв, — гив.

Төөрсн көвүнэ тускар

¹¹Исус цааранднь келв:

— Нег күн хойр көвүтө бээж. ¹²Отхн көвүнэ эцкдэн ирэд: «Аав минь! Өнчин авнав, хүвм нанд өгхитн?» — гинэ. Тегэд эцкнь өнчэн хуваһад, хойр көвүндэн өгчкв. ¹³Цөөкн өдрин дару отхн көвүн өнчэн авад ик хол орн-нутгур йовв. Тендэн тер аля жирһлэр бөөһөд, цуг мөңгөн тоолвр угаһар эдлэд чилэв. ¹⁴Зуг терүнэ мөңгнь чилснэ хөөн тер һазрт ик харһнлт болв. Көвүн дегд икэр түрв. ¹⁵Тер нутгин нег күүнүр көдлмш сурхар ирнэ. Тернь эврәннь һазрт һахас хэрүлх көдлмш өгв. ¹⁶Көвүн һаһад өгсн хотас чигн идхэр седв. Зуг нег чигн күн терүнд нег чигн юм өгдгө бээж. ¹⁷Серл орад тер иигж келв: «Мини эцкин герт кедү зарцнр бөөнө, цуһар дала хотта, би болхла энд харһнад үкчәнэв. ¹⁸Хәрэд эцкдэн келнэв: Аав минь! Би Тенгрин болн тана өмн ик килнц һарһв. ¹⁹Тана көвүн гиж нерэдгдх нанд зөв уга, зуг намаг ода эврәннь зарц гиж тоолтн». ²⁰Цааранднь тер босад, эврәннь эцк талан йовв. Эцкнь терүг ик холас таяд, көвүндэн санань зовад, гертэсн гүүж һарад, көвүһән күзүдэд теврж үмсв. ²¹Көвүн: «Аав минь! Би Тенгрин болн тана өмн ик

килнц харһв. Тана көвүн гиж нерэдгдх нанд зөв уга», – гив. ²²Эцкнь болхла зарцнртан: «Шулуһар йовад, хамгин сээхн хувц авч ирэд, мини көвүндм өмсктн, Харин хурһнднь үнтэ билцг зүүһэд, көлднь буршмгинь өгтн. ²³Нег сэн тарһн туһл авч ирэд алтн, хотан ууһад байр кехмн. ²⁴Мини көвүм эмд уга билэ, ода тер шинэс эмдрв! Гедрж одсн билэ, болв ода олдв!» – гиж келв. Дэкэд тедн ик байр кецхэв. ²⁵Ууһн көвүнь тер цагт кеер бөөж. Герүрн өөрдж ирэд, эмтнэ биилсн, шуугсн ду, байрин айс соңсв. ²⁶Көвүн нег зарциг дуудад, гер дотр юн болжахинь сурв. ²⁷«Чини дүүчн хэрж ирв» гиж тер хэрү өгв. «Көвүнь эрүл-менд ирснд эцкчн тарһн гидг туһл алв» – гив. ²⁸Ууһн көвүнь уурлад, герүрн орхар седсн уга. Тиигхлэ эцкнь һаза һарад терүг: «Ор», гиж дуудв. ²⁹Зуг көвүнь: «Цуг эн жилмүдин туршт би мухла кевтәһәр энд көдлдг билэв, тана келсәр оньдин бөөдг билэв. Та болхла, намаг үүрмүдләһән байрлтха гиж, мини төлө ямана ишк чигн алсн угат. ³⁰Зуг эн көвүнтн аля күүкд улсла цуг тана мөнг эдлэд чиләһэд, хэрү гер талан ирхлэ, та терүнэ төлө тарһн туһл алвт!» гиж келв. ³¹Көвүн минь, Чи нанла оньдин бөөнөч, нанд бөөсн юмн чини. ³²Зуг ода бидн байрлх зөвтәвидн, тер юнгад гихлэ, чини дүүчн үкэд эмдрв, гедрөд олдв!» – гиж эцкнь келв.

Тоолврта һардачин тускар

16 Исус эврәннь сурһульчнртан келв: – Нег байн күүнд герин һардач бөөж. Тер герин һардачнь терүг мекләд, мөнгинь эдлжәнэ гисн зэнг эзнэ соңсв. ²Эзн һардачан дуудж авад сурна: «Чини тускар соңссм юмб? Чи цааранднь гериг һардшгоч, тегэд эврәннь көдлмшин тооцаһан нанд келж өг». ³Һардач дотран иигж ухалв: «Ода яахмб? Эзн намаг көдлмшәсм һарһжана. Йовад һазр малтж чадшгов, һууль һуухд – ичсм күрнэ. ⁴Зуг кемр намаг эндәс көөхлэ, эмтнэ герт бөөхин төлө ю кехән би меднәв». ⁵Тегэд эврәннь эзнд өртә бөөсн әмтиг нежәд-нежәдәр тер дуудв. Түрүнкәснь: «Мини эзнд чи ямаран өртәвч?» гиж сурв. ⁶«Зун бочк олив тос би чини эзнд өгх зөвтәв», гиж тер хэрү өгв. Һардач терүнд: «Эврәннь өрин цаасан авад, энд сууһад тәвн бочк гиж чикләд бич», гиж келнә. ⁷Дэкэд дарукаснь сурв: «Чи ямаран өртәвч?» «Нег зун тулм цаһан буудя», гиж тер хәрүднь келв. Һардач терүнд: «Эврәннь

өрнө цаасан авад, найн гиж чиклж бич», гинэ. ⁸Эзн бийнь чигн эврэннь итклтэ биш хардачан тоолвртаһар кергэн күцэсинь үзэд таасж буульв. Эн килнцтэ орчлнгин эмтн эврэннь кергтэн Бурхна үрдүдэс даву тоолврта. ⁹Эн килнцтэ орчлнгин зөөрэр үүрмүд олж автн, юнгад гихлэ, тадн угатя-яду болж үлдхлэтн, тедн тадниг мөнк бөөрнд орулх гиж Би таднд келжэнэв. ¹⁰Баһ юмнд итклтэ бөөснь ик юмнд итклтэ болх, баһ юмнд эс итклтэнь ик юмнд иткл уга болх. ¹¹Кемр таднд эн орчлнгин зөөриг күн даалһдго болхла, йосн зөөриг кен таднд даалһхмб? ¹²Кемр таднд эврэннь зөөрэн күн даалһдго болхла, кен таднд тана зөөриг өгхмб? ¹³Нег чигн зарц хойр ээнд заргдж чадшго. Тер негнднь дурго болад, наадкднь дурлх, эс гиж негнднь үнн седжлэрн заргдх, наадкиннь оныгтан авшго. Тадн Бурхнд болн зөөр хойрт дегц церглж чадшгот, – гив.

Закан болн Бурхна йосн

¹⁴Мөнгнд дурга паршмуд цуг энүг сонсад, Исусар наад бэрэд суув. ¹⁵Исус теднд:

– Яһж эмтнэ өөр бийдэн зөв өгхэн тадн меднэт, зуг Бурхн тадна зүркиг медэд бөөнэ. Эмтн чинртэ гиж тоолдг юмиг Бурхн жигшүртэ юмнд тоолна. ¹⁶Закана болн ээлдэчнрин цагнь Йохана өмн билэ, ода болхла Бурхна йосна тускар Сэн Зэңг тархагджана, болв ик зунь тенд орхар шунна. ¹⁷Зуг закана хамгин бичкн үзгнь уга болхас урд тенгр һазр хойр түрүлэд уга болх. ¹⁸Эврэннь гергнэсн салат ондан күүкд кү авсн күн, күүнэ гергтэ дерэн негдүлнэ, залуһасн хэрсн күүкд кү авсн залу бас тиим килнц һарһна, – гив.

Байн күн болн Лазарь

¹⁹– Нег байн күн бөөж. Тер күн үнтэ күрц улан хувц өмсдг, сэн-сөөхн болн оньдиндэн байрта-бахта бөөдг сэнж. ²⁰Лазарь гидг нег яду күн бас бөөж. Тер шархта болад, байн күүнэ герин үүднэ өөр кевтж. ²¹Тер байн күүнэ идснэ шавхринь болн хотын үддлинь идхэр седж. Нохас ирэд терүнэ шархинь доладг бөөж. ²²Һуульһнч Лазарь нас барсна хөөн Бурхна элчнр терүг Абрахамин орнур авч одв. Байн күүнэ наснь бас чилэд, терүг эмтн оршав. ²³Тер үклин һазрт тусж, тендэн дегд икэр зовлң эдлэд,

деегшэн хэлэхэд, ик деер тенгрт Абрахамиг үзв, өөрнь Лазарь бөөж. ²⁴ Байн күн: «Аав минь! Абрахам, намаг хээрлит! Лазариг нааран илгэhit, тер эврэннь хурхан уснд норһад, мини келндм күргтхэ, тер юнгад гихлэ, би эн һалд ик зовлң эдлжэнэв», гиж дуудв. ²⁵ Зуг Абрахам хэрүднь: «Көвүм минь, тодл, чи эврэннь жирһлден сөөһөн эдллэч, Лазарь болхла басл муулян эдллэ. Ода тер энд амулң жирһлөн олв, чи болхла зовжанач. ²⁶ Дөкөд болхла, Чи ма хойрин хоорнд ик гүн садрг бөөнэ, болв кен чигн чам тал йовхар седвчн, йовж чадшго, чамас мадн тал күн давшж һарч чадшго», гиж келв. ²⁷ Тиигхлэ, эцк минь, Лазариг мини эцкин гер тал илгэтн, ²⁸ юнгад гихлэ, нанд дөкөд тавн ах-дү бөөнэ. Тедниг эн зовлңта һазрт бичэ тустха гиһэд тер йовад урдаснь медүлтхэ», гиж байн күн хэрүднь келв. ²⁹ «Теднэд Моше болн аэлдэчнр бөөнөлм. Ах-дүүнрчн тедниг соңстха», гиж Абрахам келв. ³⁰ «Уга, Аав минь Абрахам, үксн эмтнэс негнь болвчн теднүр одсн болхла, тедн килнцтэ жирһлөн үлдэх билэ», гиж байн келв. ³¹ Тиигхлэ Абрахам хэрүднь: «Кемр тедн Мошег болн аэлдэчнриг соңсдо бөөсн болхла, үксн күн эмдрв чигн, түүг иткшго», гиж келв.

Килнцин тускар

17 Исус эврэннь сурһульчнртан:
 – Килнцд уңһах йовдл эркн биш учрх, зуг тиим йовдлыг кесн күн басл муулян эдлх. ² Кен чигн эн бичкдүдэс негинь килнцд уңһахла, тер күүнэ күзүнднь теермин чолу бооһад, тенгст хайснь деер болх. ³ Тегэд чигн бийән саглж йовтн! Кемр чини ахчн килнц кехлэ, терүнд илднь кел. Кемр тер килнцтэ жирһлөн үлдэхлэ, килнцинь тэв. ⁴ Кемр тер чини өмнэс өдрт дола дөкж килнц кеһэд, дола дөкж чам тал хэрү ирэд бурутав гихлэ, геминь тэв, – гив.

Итклин тускар

⁵ Нег дөкж апостолмуд Деед Эзнэс:

– Мана итклиг икдүлтн! – гиж эрж сурв.

⁶ Исус иим хэрү өгв:

– Кемр тана иткл горчсин экнлэ эдл болхла, тадн эн инжр моднд: «Бөөсн ормасн унгарн сүһлгдэд, тенгсин уснд орж

урһ» гиж келхлэ, тер тадниг сонсх билэ. ⁷Үлгүрлхд, танад назр хаһлдг, эс гиж хө хөрүлдг зарц күн бөөнө. Түүг кеерэс ирхлэ, тадн: «Ор, су, хотан у», гиж келхийт? ⁸Уга, тадн түрүлэд: «Асхни хотан нанд белдэд, хувцан соляд, намаг хот уужатл, зарцин керг күцэ, дэкэд хөөннь эврэн хотан уухич», гиж келхит. ⁹Тадна зарц заасн юмиг күцэхлэ, тадн терүнд ханжанав, гиж келхийт? ¹⁰Тегэд тадн чигн бөөсн даалһвран күцөһэд: «Бидн зөв уга зарцнрвидн, зуг бидн даалһвран күцөввидн», гиж келтн.

Арсна хальдврта гемтэ арвн күүг эдгэлһн

¹¹Ерусалимур йовж йовад, Исус зууран Шамарья болн Һалиля хоорндк межәһәр йовсмн. ¹²Нег хотнд одхлань, Түүнд арсна хальдврта гемтэ арвн күн харһв. Тедн хаалһин ца зогсад:

¹³– Исус Багш, мадниг хээрлит! – гиж чанһур хээкрцхэв.

¹⁴Исус тедниг үзэд:

– Йовад гелнүдт бийән үзүлтн, – гив.

Тедн йовн-йовж, зууран эдгв. ¹⁵Теднә негнь бийән эдгсинь үзэд, хэрү ирэд, Бурхнд магтал өргв. ¹⁶Тер Исусин келднь унад, Терүнд ханлтан өргв. Гемтэ күн Шамарьян келн-күн бөөсмн.

¹⁷Исус терүнәс:

– Арвн күн эдгсн биший? Наадк йиснь яһсмб? – гиж сурв.

¹⁸– Юңгад һанцхн эн хәр күн Бурхиг магтхин төлө хэрү ирсмб? – гив.

¹⁹Дэкэд терүнд:

– Босад йов, чини иткл чамаг аврв, – гив.

Бурхна йосн тана дотртн

²⁰Паршмуд Исусас:

– Бурхна йосн кезә ирхмб? – гиж сурв.

Тер иим хэрү өгв:

– Бурхна йосн кезә ирхинь тадн нүдәрн үзж чадшгот, – гив.

²¹– «Хэлә, тер энд» эс гиж «тер тенд», гиж кен чигн келж чадшго, юңгад гихлэ, Бурхна йосн тадна дотртн, – гив.

²²Цааранднь Тер эврәннь сурһульчнртан иигж келв:

– Цагнь ирхлэ, тадн Намаг, Күмни Көвүг, негхн өдр чигн үзхәр седхит, зуг үзж чадшгот. ²³Әмтн таднд келх: «Тер энд»

эс гиж «Тер тенд», зуг тадн ардаснь бичэ гүүтн, бичэ йовтн. ²⁴Ямаран кевэр һал цөклһн тенгрин нег захас талдан зах күртл цэс гиж гилвкж үзгднэ, тиим кевэр Би, Күмни Көвүн, ирх өдртэн үзгдхв. ²⁵Зуг тер өдр күртл Би кесг зовлң эдлхв, эн үйин эмтн Нанас урвх. ²⁶Ноах бээсн цагла ямаран юмн учрла, тиим юмн Күмни Көвүнэ өдрмүдт учрх. ²⁷Ноахиг керм дотр орн ортл эмтн хотан уулдад, мордлдад, гер авлдад бээдг билэ. Цааранднь усна аюл болад, цуг тедниг уга кев. ²⁸Тиим берк юмн Лот бээсн цагт бас учрла. Эмтн хотан уулдад, хулдад авад, мод суулһад, гер тосхад бээдг бээсмн. ²⁹Зуг Содом балһсиг Лот үлдэсн өдр тенгрэс һал күкр хойрин хур орад, цуг эмтиг уга кев. ³⁰Күмни Көвүн ирхлэ, эмтн бас тиигж бээх. ³¹Тер өдр герин орад суусн цагт кен чигн күн эврәннь хувц-хунран авхар доргшан бичэ бутн. Кеер бээсн күн юм авхар хэрү бичэ иртн. ³²Лотын авалиг санж тодлтн! ³³Эврәннь эмэн харсхар седснь эмэн геехмн, эмэн гееснь терүгэн харсж аврх. ³⁴Би таднд келжәнэв: тер сө унтсн хойр күүнэс негнь авгдх, негнь үлдх. ³⁵Буудя цоксн хойр күүкд күүнэс негнь авгдх, наадкнь үлдх, — гив.

³⁷— Деед Эзн, альд эн учрх? — гиж тедн сурв.

Исус хэрүднь:

— Үксн цогц кевтсн һазрт гекс шовуд цуглрх, — гив.

Зарһч болн белвсн күүкд күүнэ тускар

18 Төрүц цөкрлт уга оньдин зальврх кергтәһинь сурһульчнр медтхә гийһэд, Исус үлгүрлэд келв:

²— Нег балһснд Бурхнас ээдго, эмтиг тевчдго зарһч бээсмн.

³Тенд бас нег белвсн күүкд күн бээсмн. Тер кесг дэкж зарһчд одад, оньдин «Намаг өшәтнәсм харстн!» гийһэд ээрэд сурдг бээж.

⁴Кесгтән зарһч тер күүкд күүг харсхар седсн уга. Зуг аш сүүлднь тер: «Би Бурхнас эәдн угав, эмтиг тевчдн угав, ⁵зуг эн белвсн күүкд күн нанд амр өгчәхш, би энүг харснав эс гиж эн эврәннь эрлһәрн намаг зовах», — гийһэд ухалсмн.

⁶Деед Эзн:

— Му зарһч ю келсинь тадн сонсвт? ⁷Тер учрар Бурхн шүүж авсн эмтиг харсхмн бишви? Тедн өдр-сө уга Терүг дуудна. Бурхн тедниг күләлһэд бээхмб? ⁸Бурхн тедниг шулуһар харсх, гиж Би таднд келжәнэв. Зуг Би, Күмни Көвүн, ирх цагтан эн орчлң деед иткл олж чадхий? — гиж сурв.

Парш болн алв цуглуулдг күн

⁹ Бийэн чик седклтэ күүнд тоолдг болн эмтиг дорацулхдан дурта улст Исус үлгүрлэд иигж келв:

¹⁰ – Хойр күн хол сүмд зальврхар ирсмн бээж. Негнь парш, наадкнь – алв цуглуулдг күн. ¹¹ Парш босад, бийиннь тускар иигж зальврад келв: «Бурхн минь, деермчнрлэ, хар саната, аля-азд эмтнлэ болн эн алв цуглуулдг күүнлэ эдл эс болсндан би Танд икэр ханжанав. ¹² Би долан хонгт хойр дэж мацг бэрдв. Цуг хулдж авсн юмнас арвна нег хувинь Танд өргдв». ¹³ Паршас тедүкнд алв цуглуулдг күн зогсж. Тер теңгр тал хэлэхэсн эәһэд, өрчэн цокад: «Бурхн минь, килнцтэ му намаг хэ-эрлит!» гиж келв. ¹⁴ Парш биш, эн килнцтэ күн килнцэсн сулдж герүрн йовв гиж би таднд келжэнэв. Юңгад гихлэ, кен чигн бийэн деешлхлэ, дорацх, кен чигн бийэн дорацулх-ла деешлх.

Исус болн бичкн күүкд

¹⁵ Эмтн Исусиг эдс өгтхэ гihэд бичкн күүкдөн Терүн тал авч ирдг бээсмн. Сурхульчнр цуг энүг үзэд, эк-эцкнринь хөржэсмн. ¹⁶ Зуг Исус күүкдиг Бий талан дуудад:

– Күүкд Нанур иртхэ. Бичэ эдниг хөртн. Юңгад гихлэ, бичк-дүдлэ эдл улс Бурхна орн-нутгт орх. ¹⁷ Би таднд үнэр келжэнэв: кен чигн күн Бурхна ориг эн бичкн күүкдлэ эдл седклдэн эс авхла, тер төрүц терүнд орж чадшго, – гиж келв.

Байн ахлач

¹⁸ Нег ахлач күн Исусас:

– Буйнта Багш минь! Мөңк жирһл эдлхин төлэ ю кех зөвтөв? – гиж сурв.

¹⁹ – Чи юңгад Намаг буйнта гиж нерэдвч? – гиж Исус сурв, – Банцхн Бурхн буйнталм. ²⁰ «Күүнэ гергтэ дерэн бичэ негдүл», «кү бичэ ал», «хулха бичэ ке», «күүнэ тускар худлар бичэ герчл», «эк эцк хойран күндл» гидг зааврмуд чи меднчи?

²¹ – Цуг эн зааврмудыг би бичкнэсн авн күцэнэв, – гиж тер хэрү өгв.

²² Энүг соңсад Исус келв:

– Зуг негхн юм чамд кех кергтэ. Цуг бээсн зөөрэн хуллад, мөнгинь угатя эмтнд түгэхэд өгчк, тиигхлэ тенгрт байн зөөртэ болхич. Дарунь Нан тал ирэд, Намаг дахад йов.

²³Ахлач цуг энүг сонсчкад гейүрв, тер юнгад гихлэ, тер ик байн бээж. ²⁴Исус терүг гейүрсинь үзэд:

– Байн күүнд Бурхна орн-нутгт күрхд дегд берк! ²⁵Байн күн Бурхна орн-нутгт орхас темөн зүүнэ сүвэр орхнь амр, – гив.

²⁶Энүг сонссн эмтн:

– Тиигхлэ кен аврж чадхмб? – гиж сурцхав.

²⁷Исус:

– Кенд чигн бийэн аврх арн уга, зуг Бурхн байн эмгиг чигн аврх арнта, – гиж хэрү өгв.

²⁸Тиигхлэ Пётр Терүнд:

– Хэлэтн! Бидн ода бээсн юман үлдэхэд Тана ардас дахх-видн! – гив.

²⁹– Би таднд үнэр келжэнэв, кемр кен чигн герэн, аваян, ахнран, эк-эцкэн эс гиж күүклэн Тенгрин йосна төлэ үлдэсн болхла, ³⁰тер эн орчлнд кесг холван ик олз олх. Цагнь ирхлэ, мөнк жирһл эдлх, – гиж Исус хэрүднь келв.

Исус хурвад эврәннь үклин болн амдрлһнэ тускар ээлдснь

³¹Исус арвн хойр сурһульчнран эмтнэс хооран дуудад:

– Бидн ода Ерусалим балһснур йовхвидн, болв тенд ээлдэчнр Мини тускар, Күмни Көвүнэ тускар бичснь цугнь учрх.

³²Би буру номта эмтнэ харт орхв, Намаг наад бэрэд, му келэд, чирэдм нульмх. ³³Тедн Намаг дегд икэр цокж зовах, аш сүүлднь эмнэсм ханцулх. Зуг хурвдгч өдртнь Би амдрхв, – гив.

³⁴Сурһульчнр Исусин келсн үгмүдэс негинь чигн медж чадсн уга. Тер юнгад гихлэ, Исусин келсн үгмүдин чинр-утхнь теднэс далд бөөсмн.

Сохр һуульһич күүг эдгэлһн

³⁵Исус Ерихо хотнур өөрдж йовла. Хаалһин өөр нег сохр күн һууль һууһад сууж. ³⁶Тер оln эмтн өөрдж йовхинь сонсад, юн болжана гиж эмтнэс сурв.

³⁷– Назарет хотна күн Исус аашна, – гиж терүнд өөрк эмтн келцхэв.

³⁸Тиигхлэ сохр күн хээкрв:

– Давидин көвүн Исус! Буйн болтха бийм хээрлит!

³⁹Ик өмн йовсн өмтн:

– Бичэ хээкр! – гиж сохр күүг хөрцхэв.

Зуг тер улм чанһур хээкрв:

– Давидин көвүн, бийм хээрлит!

⁴⁰Исус зогсад:

– Тер күүг нааран авч иртн, – гив.

Сохр күн өөрдхлэнь, Исус терүнэс сурв:

⁴¹– Чамд Нанас юн кергтэ?

– Деед Эзн минь, нүдндм хара орулит, – гиж тер күн келв.

⁴²– Нүдэрн үздг бол! Чини иткл чамаг аврв! – гиж Исус хэрүднь келв.

⁴³Тер дарунь сохр күн юм үздг болв. Бурхиг туурулад, Исусин ардаснь тер дахв. Олн өмтн энүг үзэд байрлад, Бурхиг магтв.

Алв цуглулдг Закха гидг күүнэ тускар

19 Исус Ерихо хотнур орад ирж йовла. ²Тенд алв цуглулдг улсин ахлач болж көдлдг Закха гидг байн күн бөөсмн. ³Закха Исусиг ямаран дүрстөһинь үзхэр седж, зуг маштг нурһта төлөдөн олна заагт Терүг үзж чадсн уга. ⁴Тегэд тер өмтнө өмн һарад, Исусиг үзхэр инжр модн деер һархар давшв. Яһад гихлэ, Исус тер хаалһар йовх йоста бөөж. ⁵Исус тер ормур өөрдж ирэд:

– Закха, шулуһар модн деерэс бу. Эндр Би чини герт гиичлх йостав, – гив.

⁶Закха моднаһн дарунь бууһад, ик байртаһар Исусиг гер талан авч ирэд тоов. ⁷Энүг үзсн өмтн дурго болад:

– Энтн килнцтэ күүнэ герүр йовв! – гиж келцхэв.

⁸Закха Исусин өмн босж келв:

– Деед Эзн минь! Би ода эврәннь зөөрән хуваһад, өрөлинь хулдад, мөңгинь һуульһнч өмтнд түгэж өгнөв, кемр күүнэс үлү мөңг авсн болхла, би терүнд дөрвн холван икэр немж өгхв, – гив.

⁹Исус хэрүднь иигж келв:

– Эндр өдр эн герт чигн Бурхна аврлт ирв, тер юнгад гихлэ, эн күн бас Абрахамин уңг-тохмин йосн үрн! ¹⁰Күмни Көвүн төөрсн өмтиг олад харсж аврхин төлө ирв, – гив.

Арвн алтн мөңгнэ тускар

¹¹Энүг соңссн улст Исус дэжэд нег үлгүр келж өгв. Тер Ерусалимас хол биш бээсн учрас эмтн Бурхна йосн дарунь ирхиг күлэжэсмн. ¹²Тер учрар Исус үлгүрлэд келв:

– Нег эрк шилтэ күн хаана цол авад хэрү ирхин төлө ик хол назрур йовхар бийэн белджэж. ¹³Йовхиннь өмн тер эврэннь арвн зарцан дуудад, теднд арвн алтн мөңг өгв. «Намаг иртл эн мөңгиг кергэр олзлтн», гиж тер келв. ¹⁴Зуг тер нутгин алтн терүнд дурго болдг бээсмн. Тер күүг йовсна хөөннь тедн элчнрэр дамжж: «Эн күүхэр бидн ха кехэр седжэхшвидн», – гисн үгмүд келүлж. ¹⁵Тер күн хаана цол авсна хөөн хэрж ирэд, эврэннь зарцнран дуудад, даалһж өгсн мөңгөрнь ямаран олз кесинь некж сурв. ¹⁶Түрүнк зарц ирэд: «Тана зергэс, тана нег алтн мөңгнтн арвн холван ик олз өгв!» гив. ¹⁷«Сэн! Чи сэн зарц, чи бичкн юмнд итклтэ болвч, ода йовад арвн балһсна хардач бол» гив. ¹⁸Хойрдгч зарцнь ирэд: «Тана зергэс, тана нег алтн мөңгн тавн холван ик олз өгв» гив. ¹⁹Эзнь: «Чи тавн балһсна хардач бол» гив. ²⁰Сүүлднь хурвдгч зарц ирэд: «Тана зергэс, эн тана алтн мөңгиг би эн кенчрт ораһад хадһллав. ²¹Яһад гихлэ, би танас эәһэд бәэлэв. Та дегд шүрүн күнт. Та эс тәвсн ормасн авдг, эс тәрсн назриг хаддг күнт» гив. ²²Тиигхлэ эзн: «Ямаран хар саната зарцвч! Би чамд чини үгөрчн келнэв. Намаг ямаран шүрүтәһинь чи медвч, намаг эс тәвсн ормасн авдг, эс тәрсн назриг хаддгинь чи сәәнәр медж аввч! ²³Зуг яһад чи мини алтн мөңгиг өгйәһәр күүнд эс өгвч? Тиигэд би олз авх билэв», – гив. ²⁴Дәкэд өөрнь зогссн әмтнд: «Энүнәс алтн мөңгинь авад, арвн алтн мөңг ору авсн зарцд өгтн» гиж закв. ²⁵«Тана зергэс, тертн арвн мөңгтә бәәнәлм», гиж әмтн келцхәв. ²⁶Би таднд иигж келжәнәв: бәәснднь – улм немгдх, угаһаснь – үлдсн юмнь чигн булаж авгдх. ²⁷Мини өшәтниг, намаг хан болһшгоһар зөрлцдг әмтиг нааран авч ирэд, мини чирәдм әмнәснь хаһцултн! – гиж эзн закв.

Ерусалим балһснур байртаһар орж ирлһн

²⁸Исус цуг энүг келснә хөөн цааран Ерусалим балһсн тал йовв. ²⁹Олив уулын ташуд бәәсн Бетпәг болн Бетәнья хотнур өөрдж йовад, Тер түрүлэд хойр сурһульчнран илгәж келв:

³⁰ – Эн хотнд орхларн, тадн нег архлата эмнг баахн элжг үзхит. Боодһаһинь тээлэд, элжгиг нааран көтлж авч иртн. ³¹ Кемр өмтн: «Ю хээж тадн энүг тээлжэхмт?» гиж сурхла, тадн: «Энтн Деед Эзнд кергтэ болжана» гиж келтн.

³² Сурһульчнр йовад Исусин келсн юм лавга бээсинь үзв. ³³ Тедн элжгиг сулдхад деесинь тээлхлэ, эзнэ теднэс:

– Тадн ю хээж эн баахн элжгиг сулдхад, деесинь тээлжэхмт? – гиж сурв.

³⁴ – Энтн Деед Эзнд кергтэ болжана, – гиж тедн хэрүднэ келцхэв.

³⁵ Сурһульчнр баахн элжгиг дахулж авч ирэд, эврәннэ деерк хувцан деернэ хайж делгэд, Исусиг суулһв. ³⁶ Исусиг йовсн цагт өмтн хаалһднэ деерк хувцан делгцхэв. ³⁷ Тедн Олив уулас бууж йовх хаалһур өөрдхлэ, Бурхиг өвэрц йовдлмудыг үзүлсн төлөд цуг сурһульчнр байртаһар магтад хээкрцхэв:

³⁸ – Деед Эзнэ нерн деерэс ирсн хан эдстэ! Тенгрт амулң болтха! Бурхн тууртха!

³⁹ Олн өмтнэ заагт бээсн зэрм паршмуд Исуст келцхэв:

– Багш! Сурһульчнран хөрхнтн! – гив.

⁴⁰ – Би таднд келжөнөв, кемр тедн тагчг болж одхла, чолуд хээкрлдх! – гиж Тер хэрүцэд келв.

Исус Ерусалимин тускар уульснь

⁴¹ Тедниг Ерусалимур өөрдж йовсн цагт балһсиг үзэд, Исус нашудад уульв:

⁴² – О, Ерусалим! Кемр чи эндр өдрт эвинь олхин төлэ юн кергтэһинь медсн болхла! Зуг цуг эн чини нүднэс далд! ⁴³ Тиим өдрмүд ирх, чини хортн һазр малтад, зесг* кеһэд, чамаг бүслж, энд-тендэсчн шахх. ⁴⁴ Тедн чамаг ул күртлчн күүчэд хольврулх, тедн чини эрс һатц бээсн улсиг чигн өршэнгү угаһар алх. Чолун деер нег чигн чолу үлдэшго, тер юнгад гихлэ, Бурхн чамаг аврхар кезэ ирсинь чи медсн угач.

Исус һол сүмд

⁴⁵ Цааранднэ Исус һол сүмд орад, тенд һаза бээсн хулдачнриг тараһад көөв. ⁴⁶ Исус:

---

* *Зесг* – ова шаврин жирилң.

– Бурхна Бичгт бичэтэ: «Мини гер – зальврлһна гер болх», тадн болхла, энүгэр деермчнрин бээр кежит, – гив.

⁴⁷Исус өдр болһн сүмд эмтиг сурһдг бөөсмн, зуг ах гелңгүд, ном цөөлһөчнр, эмтнэ хардачнр болхла, Терүг эмнэснь яһж хаһцулхинь ухалцхав. ⁴⁸Зуг тедн энүг яһж күцэхэн медлго бөөв, юнгад гихлэ, оln улс нег чигн үг алдлго Исусиг сонсдг бөөсмн.

Исус ах гелңгүдин сурврмудт хэрү өгснь

20 Нег өдр Исус сүмин һаза Сэн Зөңг цөөлһөд эмтиг сурһв. Терүн тал ах гелңгүд болн ном цөөлһөчнр эмтнэ ахлачнр-ла ирэд өөрдв.

²– Кенэ йосар Чи тиигж кежэхмч? Кен Чамд тиим йос өглэ? – гиж тедн сурцхав.

³Исус хэрүднь:

– Би бас таднас нег юмна тускар сурхар седлэв. Нанд келтн.

⁴Йохана кирслһн теңгрэсв эс гиж күүнэсв? – гив.

⁵Тедн нег-негнтөһөн селвлцж күүндцхөв:

– Кедр бидн теңгрэс гихлэ, Тер: «Юнгад терүнд эс итквт?» гиж сурх. ⁶Кедр күүнэс гихлэ, эмтн мадниг чолуһар шивөд алх, яһад гихлэ, тедн Йоханыг аэлдөч гиж санжана.

⁷– Энүг альдас ирсинь бидн медхшвидн, – гиж тедн аштнь кель.

⁸Тиигхлэ Исус:

– Би бас таднд кенэ йосар энүг кежэхэн келхшв, – гив.

Уста үзмин тэрэчнрин тускар

⁹Цааранднь Исус эмтнд үлгүрлэд иигж кель:

– Нег күн уста үзм тэрж. Уста үзмин тэрэчнрт терүгэн нөө-мөдлж өгөд, бийнь талдан һазр тал йовж одсмн. Кесгтэн ирлго тендэн бөөсмн. ¹⁰Темс цуглулх цагнь ирхлэ, эзн хүвм авчк гихэд уста үзмин тэрэчнр тал эврәннь зарцан илгэв. Тэрэчнр болхла зарцинь үктлнь цокад, хоосар хэрү йовулчкв. ¹¹Тер дө-кэд нег зарцан илгэж. Эн зарциг чигн тэрэчнр цокад, дегд икэр зоваһад хоосар йовулчкв. ¹²Тер һурвдгч зарцан илгэв. Тедн терүг чигн цусн һартлнь цокад, уста үзм тэрсн һазрас һарһад хайчкв. ¹³Тиигхлэ эзн: «Ода яахмб? Эңкр көвүһэн илгэсүв, энүг тедн сонсхмн болвза» гихэд йовулв. ¹⁴Уста үзмин тэрэчнр көвүһинь үзэд: «Эн өнчөн эзлх күн. Энүг алхла, өнч мана болх»

гиж санчкад, ¹⁵тедн терүг уста үзм тэрсн һазрасн кеерэгшэн һарһад алцхав. Уста үзмин эзнь тер тэрэчнриг яахмб? ¹⁶Тер ирэд тэрэчнриг алад, уста үзмиг талдан әмтнд өгчкх.

Энүг сонссн әмтн:

– Тиим юмн бичә болг! – гиж хәәкрлдцхәв.

¹⁷Исус теднүр ширтж хәләһәд:

– Тосхачнрин һолсн чолун герин өнцгин һол чолун болв, гисн Бурхна үгмүдин чинрнь ямарамб? ¹⁸Тер чолун деер унсн күн цокгдх, зуг күүнә толһа деер тер чолун унхла дарад алчкх.

¹⁹Тер дарунь ном цәәлһәчнр болн ах гелнүд Исусиг бәрж авхар седв. Зуг әмтнәс әәцхәв. Тедн эн үлгүр бийсиннь тускар келсинь медв.

Эн хаанд өгдг алвин тускар

²⁰Ном цәәлһәчнр болн ах гелнүд арднь орж Исусиг шинжлж хәләһәд, зәрм улсиг илгәв. Тер улс худлахар үннч болсн болад, зуг үнәртнь Исусин үгинь сонсад, йосиг бурушажах үгмүд олхар һардачин йоснд яһж бәрүлхм гиж ухалв. ²¹Тегәд тер улс Исусас сурцхав:

– Багш, Таниг үнәр келжәхинь болн сурһјахинь мадн мед-нәвидн. Та әмтиг йилһлго Бурхна хаалһин тускар чикәр зааж дасхнат. ²²Бидн Римин хаанд алв өгх йостай аль угай?

²³Исус теднә хар санаг медәд келв:

²⁴– Нанд мөнгән үзүлтн. Кенә дүр энүнд зурата, кенә нерн энд бичәтә?

²⁵– Римин хаана, – гиж тедн хәрү өгцхәв.

Исус келв:

– Тегәд чигн хаана юмиг хаанд өгтн, болв Бурхна юмиг Бурхнд өгтн.

²⁶Исусин өгсн хәрүднь өврәд, тер улс келсн үгднь хажһр, буру юм олж чадлго тагчг бәәцхәв.

Әмдрлһнә тускар

²⁷Исус тал зәрм цадукмуд өөрдцхәв. Тедн үксн күн әмдршго гиж иткдг бәәж. Цадукмуд Терүнәс сурцхав:

²⁸– Багш, Моше маднд иигж бичлә, кемр гер-бүлтә ах өнгр-хлә, болв терүнә авальнь үрн уга үлдхлә, унг-тохман тасрулшго-һар тер өнгрсн күүнә дунь белвсн гергинь авх зөвтә бәәсмн.

²⁹Тиигэд ах-дү долан бөөж. Түрүнк ахнь гер авад үрн уга өнгрж одв, авалян үрн уга үлдэж. ³⁰Хөөннь тер белвсн күүкд күүг дарук дүнь авч, тернь бас өнгрж. ³¹Нурвдгч дүнь бас тер күүкд кү авч, тиигэд наадк ах-дү бас терүг авч, болв цуһар ах-дү долан күн үр үлдэлго өнгрж. ³²Аш сүүлднь, тер күүкд күн өнгрв. ³³Ода болхла кемр тедн цуһар эмдрхлэ, тер күүкд күн альк ахиннь гергн болхмб? Яһад гихлэ, тер долан ах-дүү-нин гергн бөөж.

³⁴Исус теднэ хэрүднь иигж келв:

– Эн нарт делкэд эмтн гер авна, мордна. ³⁵Зуг Бурхнас үкэд эмдрх зөв авсн улс иргчдэн гер авлго, күүнд одлго бөөх. ³⁶Бурхна элчнрлэ эдл үкл угаһар тедн бөөх. Тедн Бурхна үрдүд, тер юнгад гихлэ, тедн үкэд эмдрцхэв. ³⁷Үксн күн эмдрдг гисн үнэр болх. Шачасн бутын тускар Моше келхлэ, тер Бурхиг «Абрахамин Бурхн, Ицхакин болн Яковин Бурхн» гиж нерэдв. ³⁸Бурхн үксн эмтнэ Бурхн биш. Тер эмд эмтнэ Бурхн, Терүнэ чирэд тедн эмд!

³⁹– Багш! Та йир сэн хэрү өгвт! – гиж ном цээлһэчнрин зэрмнь келцхэв.

⁴⁰Энүнэ хөөн дэжж күн терүнд сурвр өгх сана зүүсн уга.

Христос кенэ көвүмб?

⁴¹Цааранднь Исус сурв:

– Христосиг Давидин тохмин үдл гиж юнгад эмтн келдв?
⁴²⁻⁴³Псалмудын дегтрт Давид эврэн келсн билэлм: «Деед Эзн мини Деед Эзнд келсн: Чини өшэтниг диилж келдчнь эс хайтл Мини барун Бий тал су». ⁴⁴Кемр Давид Терүг «Деед Эзн» гиж нерэдхлэ, яһж Тер бийиннь тохмин күн болж хархмб?

Ном цээлһэчирэс саглти!

⁴⁵Олн эмтн оныган өгэд, Исусиг соңссн цагт Тер эврэннь сурһульчнртан иигж келв:

⁴⁶– Ном цээлһэчнрэс бийэн саглж йовтн. Тедн ут хувцан өмсчкэд йовхла, эмтн талвң болһнд теднлэ мөндлхлэ, тедн таасгдна. Хурлд эс гиж нээрт деегшэн һарад суухдан дурта. ⁴⁷Тедн белвсн күүкд улсин зөөринь меклж авад, эмтнэ нүднд үзүлэд Бурхнд уданар мөргцхэнэ. Тер улс ик догшн цаажла харһх.

Белвсн күүкд күүнэ өгсн бэрц

21 Байн эмтн сүмин зөөрин сангд бэрц белгүдэн яһж тэвд-
гинь Исус хэлэв. ²Тедн заагт угатя белвсн күүкд күн хойрхн
улан мөнгнэ шаалыг тэвв. Исус түнгинь үзчкэд келв:

³– Эн угатя белвсн күүкд күн цуг наадк эмтнэс ик бэрц өгв
гиж Би таднд үнэр келжэнэв. ⁴Цуһар эмтн байн зөөрэсн үлү
бөөсн нег хүвинь өгв, эн болхла угатя болв чигн үлдсн мөнгөн
тэвв. Тер мөнгнэ күүкд күүнэ эдлврт күрх мөнгн бээж.

Сүм хольвэрлһна туск ээлдхл

⁵Зэрм улс сээхн үнтэ чолуһар тосхгдсн Бурхна сүмин тускар
болн эмтнэ авч ирсн бэрц белгүд терүг яһж сээхрүлсин тускар
келхлэ, Исус теднд келв:

⁶– Цагнь ирхлэ, цуг эн тана үзжэсн юмн цугтан хольврад
унх, чолун деер нег чигн чолун үлдшго.

Өвэрцс болн көөлһн

⁷Сурһульчнр сурцхав:

– Багш! Кезэ цуг эн учрх? Тер цаг өөрдлһнэ ямаран темдг
үзгдх? – гив.

⁸Тер келв:

– Тадниг күн меклвзэ, болһатн. Юнгад гихлэ, кесг эмтн Ми-
ни нер зүүж ирэд келх: «Би Христосв» эс гиж «Цагнь ирв», гих.
Бичэ тедниг даж йовтн. ⁹Дээнэ тускар, эмтнэ буцлтын тускар
соңсад бичэ сүрдтн. Түрүлэд цуг эн учрх зөвтэ, зуг тертн чилгч
биш, – гив.

¹⁰Цааранднь Исус келв:

– Нег келн-эмтн талдан келн-эмтнүр дэврх. Нег орн-нутг
талдан орн-нутгла дөөлдх. ¹¹Зэрм нутгар икэр һазр чичрлһн,
харһнлһн болх, ик ээмшгтэ хальдврта гемэр эмтн гемтх. Берк
аюлта йовдлмуд болх, болв теңгрэс ик ээмшгтэ өвэрцс һарх.
¹²Зуг цуг эн берк йовдлмуд учрхин өмн тадниг олн дундас көөх.
Нанас көлтэ тадниг хурлд зарһла харһулх, бэрж авад түүрмд
хайх, һардачнрин, хаадудын һарт бэрүлх. ¹³Тер цагт таднд Ми-
ни тускар герчлх арһ һарх. ¹⁴Зуг бийэн харсхин төлө ю келхм
гиж зовад урдаснь бичэ ухалтн. ¹⁵Би таднд тиим цецн үгмүд

болн уха зааж өгхв, тадна хортнас нег чигн күн тана өмнэс сөрүд үг келж чадшго, зөрлцж чадшго. ¹⁶Тадниг харһсн эх-эцктн, ахнр, элгн-садн, үүрмүд урвх, тадна зөрмнь өмнэсн ханцх. ¹⁷Нанас көлтө таднд цуһар дурго болх, ¹⁸зуг нег чигн үсн тана толһаһас уншго. ¹⁹Кемр тадн цуг энүг тесж дааж чадхла, бийән аврж чадхит, – гив.

Ерусалимин хольврлһна туск дэлдхл

²⁰– Ерусалим балһсиг кесг цергөр бүслэтө үзхлэрн: терүнө хольврлһна цагнь өөрдв гиж медтн. ²¹Тер цагт Йудьяд бөөсн өмтн уул тал зулж гүүтхө, балһснд бөөсн өмтн балһснас һарад цааран эрлж йовтха, балһснд эс бөөсн өмтн бичө хөрү иртхө. ²²Юнгад гихлө, цуг эн өшө авх өдрмүд болх. Цуг бичсн үгмүднь бүттхө! ²³Көкүл күүкдтө болн саата күүкд улст йир берк күнд болх! Эн орн-нутг ик аюлла харһх. Эн келн-өмтн Бурхна зарһла харһх. ²⁴Зөрмнь үлдин үзүрлө харһад үкцхэх, зөрмнь нутгин бэрэнд бэргдх. Буру номта өмтнө цаг эс чилтл Ерусалимиг буру номта өмтн эзлх, – гив.

Күмни Көвүнө ирлһн

²⁵– Нарн деер, сар деер болн одн деер кесг өвөрц темдг үзгдх. Орчлң деер бөөсн орн-нутгуд тенгсин шууганас болн көдлжэсн ик дольганас сүрдцхэх. ²⁶Нарт делкөд өөрдж йовх юмна өмн өмтн сүмсән алдад, харһцад унх, тенгрин күчн ормасн көндрж чичрх. ²⁷Тер цагт тедн үүлн деер Күмни Көвүг сүртө күчтөһөр болн мөнк туурмжтаһар ирж йовхинь үзх. ²⁸Эн эклөд учрхла, нурһан тинилһж, толһаһан өргтн, тана аврлт өөрдж йовхинь тер мөн, – гив.

Инжр модна тускар

²⁹Исус теднд үлгүрлөд иигж келв:

– Инжр модыг болн наадк моддыг хэлэтн. ³⁰Ац деернь хамг-хасн хархла, тадн зуна цаг өөрдж йовхинь меднөт. ³¹Тегэд чигн тер йовдлмуд учржахинь үзхлө, Бурхна йосн өөрдж йовхинь медтн. ³²Би таднд үнөр келжәнэв, эн улсин уңг-тохм чилтл цуг эн учрх. ³³Тенгр һазр хойр уга болж одх, зуг Мини келсн үгмүд сольгдшго, – гиж келв.

Белн болтн

³⁴⁻³⁵ – Тер өдр ирхлэ, тана зүркитн согту бөөдл, эрк, жирһ-лин үүмлһн бичэ диилтхэ гиж саглтн, хавхгт бэргдвзэт. Бийэн хэлэтн, юнгад гихлэ, тер өдр цуг нарт делкэд бээсн эмтнд генткн учрх. ³⁶ Цуг тер аюлта йовдлла эс харһхин төлэд, Күмни Көвүнэ өмн зогсхин төлэд, оньдин зальврад сергг бээтн, – гив. ³⁷ Исус тедниг сүмд өдр болһн сурһдг бээж, асхн болхла Тер Олив гидг уулур йовад, сөөһөн давулдг бээсмн. ³⁸ Өрүн эртэр эмтн саак кевэрн Терүг соңсхин төлэ сүмд ирдг бээсмн.

Исусиг бэрүлж өгснь

22 Эс искэсн хуйрин өдр эс гиж Песах гидг нэр өөрдж йовж. ² Гелнгүд болн ном цөөлһэчнр Исусиг уга кех арһ хэ-эцхэв. Юнгад гихлэ, тедн эмтнэс аэдг бээж. ³ Тиигхлэ эрлг Искериот гиж нерэдг Йудан зүркнд орв. Тер Исусин арвн хойр сурһульчнрин негнь бээсмн. ⁴ Йуда ах гелнгүд тал болн сүмин харулчнрин хардачнр тал олад, Исусиг яһж бэрүлж өгхөн келж өгв. ⁵ Тедн байрлад, Исусиг бэрүлхин төлэ Йудад мөнг өгхэр шийдв. ⁶ Өгчэх мөнгнд зөвөн өгэд, Йуда олн эмтн уга цагт Исусиг теднэ нарт бэрүлхэр кергтэ цагинь күлэв.

Песахд белдһн

⁷ Эс искэсн хуйрин нээрин өдр ирв. Тер өдрт эмтн сетрө хурниг алх зөвтэ бээж. ⁸ Пётр Йохан хойриг илгәһэд Исус келв:

– Ода йовад маднд Песахин хот белдтн.

⁹ – Тер Песахиг альд белдх кергтэ гиж санжант? – гиж сурһульчнр сурцхав.

¹⁰ Тиигхлөнө Исус иим хэрү өгв:

– Тадниг балһснур орж ирхлэ, нег уста буһш авч йовсн күн харһх. Терүг дахад, герүрнь одтн. ¹¹ Дәкэд герин эзнд: «Намаг сурһульчнртаһан Песахин хот эдлх хора альдв?» гиж Багш суржана гитн. ¹² Тер белдсн деерк ик хораһан танд үзүлх, тендэн хотан белдтн.

¹³ Тедн йовад, Исусин келсэр цугинь олж авад, Песахин нээрин хотынь белдцхэв.

Деед Эзнэ асхни хот

¹⁴Цагнь ирхлэ, Исус сурһульчнртаһан хамдан ширэн өөр цуглрв. ¹⁵Исус тедндэн:

– Би эврәннь зовлң үзхэсн өмн таднла хамдан эн Песахин хот идхэр седлэв. ¹⁶Энүг Бурхна орн-нутгт учртл Би Песахин хотыг эдлж чадшгов гиж таднд келжэнэв, – гив.

¹⁷Исус ааһ авад, Бурхнд ханлтан өргэд:

– Энүг авад хоорндан хуваһад эдлтн! ¹⁸Би таднд келжэнэв, Бурхна йосн эс иртл Би дэкж уста үзмөр кесн унд уушгов, – гив.

¹⁹Дэкэд Тер өдмг авад, Бурхндан ханлт өргэд, хуһлад сурһульчнртан хуваж өгэд:

– Тадна төлэ өгсн цогцм эн. Намаг санад иигж кетн, – гив.

²⁰Хотын хөөн Тер ааһ авад келв:

– Тадна төлэ асхрулсн Мини цуснас тогтсн эн шин бооцана ааһ. ²¹Ода Намаг бэрүлж өгх күүнэ һар Мини һарин өөр бөөнэ.

²²Би, Күмни Көвүн, заясн хаалһарн йовнав. Зуг Намаг бэрүлсн күн басл зовлңган эдлх.

²³Сурһульчнр цуһар нег-негнэсн:

– Маднас кень урвач болжахмб? – гиж сурцхав.

Кен хамгин алдрв?

²⁴Теднэс кен хамгин алдр гиж тоолгдхмб? гисн зүткэн эдн хоорнд болв. ²⁵Тиигхлэ Исус теднд:

– Хаадуд болхла эврәннь эмтиг нойлж һардна, йос бэрдг эмтн «эмтнэ үүрмүд» гиж бийэн нерэднэ. ²⁶Зуг тадн тиим бичэ болцхатн, таднас хамгин икнь бичкн болтха, болв кен тадниг толһална, тернь зарцла эдл болтха. ²⁷Кень эднэс ах: хот иджэснь аль хот авч ирэд заргджаснь? Хот иджэснь ах биший? Би болхла тадн дунд зарцла эдл болжанав. ²⁸Тадн ик зеткртэ цагла Нанла хамдан түрү-зүдү хувалцлат, ²⁹Мини Эцк Нанд орн-нутг белглсн кевэр Би таднд орн-нутг белглнэв. ³⁰Мини орн-нутгт Мини ширэн өөр сууһад, хот уухит. Тадн арвн хойр ширэ деер сууһад, Израилин арвн хойр тохмин зарһинь кехит, – гив.

Пётрин гөрдлһнэ туск ээлдхл

³¹– Шимон, Шимон, эрлг тадниг буудяг хог-богас йилһж авдгла эдлэр шүүх зөв Бурхнас сурла. ³²Зуг Би чамаг иткдгэн бичэ

ууртха гиж зальврлав. Болв чи бас Нан тал хэрү ирсн хөөн ахн-ран батрул, – гиж Деед Эзн келв.

³³Зуг Пётр келв:

– Деед Эзн минь, би Тана төлө түүрмд чигн суунав, үклэс чигн ээшгов!

³⁴– Би чамд келжэнэв, Пётр, эндр өрүн күртл эр така хэ-экртл, чи хурв дэкж Намаг медхшв, гиж келхич, – гиж Исус хэрүднь келв.

Мөңгн, уут, үлд

³⁵Дэкэд Исус теднэс сурв:

– Би Тадниг мөңг, түнгрцг, буршмг угаһар илгэсн цагт тадн юмар дутвт?

– Уга, – гиж сурһульчнр хэрү өгв.

³⁶– Ода болхла мөңгн бөөхлэ автн, бас түнгрцг автн, болв кемр тадн үлд уга болхла, киилгэн хулдад үлд автн. ³⁷Бурхна Бичгт: «Тер йос эвдсн эмгнэ тоод орла», – гиж бичэтэ. Цуг эн келснь Нанла учрх зөвтэ гиж таднд келжэнэв. Мини тускар бичгдсн юмн удл уга учрх, – гиж Исус теднд келв.

³⁸Сурһульчнр:

– Деед Эзн, манад хойр үлд бөөнэ, – гив.

– Болх, – гиж Исус келв.

Исус Олив уул деер Бурхнд зальврснь

³⁹Исус саак кевөрн Олив гидг уулур һарад йовв. Сурһульчнр Терүнэ ардаснь дахцхав. ⁴⁰Одх һазртан ирэд Исус:

– Сөрһнлэ харһшгон төлө зальврад бөөтн, – гиж келв.

⁴¹Исус теднэс хооран һарад, шивсн чолун күрх һазрт ирэд, сөгдж унад эклэд зальврв:

⁴²– Аав минь, кемр Та эн зовлңгас Намаг гетлгсн болхнь! Зуг Мини таалар биш, Тана таалар болтха!

⁴³Генткн тенгрэс Бурхна элч бууж ирэд, Терүг батрулв. ⁴⁴Исус ик зовлңтаһар болн улм халунар Бурхнд зальврад бөөв. Маңнаһаснь һарчах көлсн цусна дусалла эдлэр һазрт унв. ⁴⁵Исус зальврснаннь хөөн босад, сурһульчнр тал хэрү ирв. Тедн үрүдэд унтж одсн бөөж.

⁴⁶– Юнгад тадн унтжахмт? – гиж Исус сурв, – Сөрһнлэ харһшгон төлө босад зальвртн.

Исусас урвалһи болн түүрмд суулһлһн

⁴⁷Төрүг келжэсн цагт кесг эмтн һарч ирв. Теднэ өмн арвн хойр сурһульчнрин негнь Йуда гидг күн йовла. Халхаснь үмс-хин төлө тер Исус тал өөрдв. ⁴⁸Исус:

– Йуда, Намаг, Күмни Көвүг, үмсэд, эднэ һарт бэрүлжәнчи? – гиж сурв. ⁴⁹Исула бээсн сурһульчнр юн учрхиг үзэд:

– Деед Эзн, үлдән һарһхмн болвза? – гив.

⁵⁰Теднэ негнь үлдән һарһад, ах гелнгин зарцин барун чикинь чавчв. ⁵¹Зуг Исус:

– Болх! – гив.

Тер чикән чавчулсн күүнэ чикнднь һаран күргэд эдгөв. ⁵²Төрүг бөрж авхар ирсн ах гелнгүдт, сүмин харулчнрин һардачнрт, толһачнрт Исус:

– Тадн Намаг деермч гиж санжант? Ю хээж тадн үлд, мод ат-хад Намаг бөрж авхар ирвт? ⁵³Би өдр болһн таднла сүмд бөөдг билэв, тер бийнь тадн Мини өмнэс һаран өргсн угат. Зуг ода тадна цаг ирв, ода хар харһун йосн залжана, – гив.

Пётрин гөрдлһн

⁵⁴Тедн Төрүг бөрж авад, ах гелнгин гер тал авч ирцхэв. Пётр теднэ ардаснь өөрдлго йовж йовла. ⁵⁵Герин һаза эмтн һал ша-таһад эргж суув. Пётр бас теднлэ хамдан суув. ⁵⁶Һалын хажуд суусн зарц күүкд күн терүнэ чирэ ширтж хэләһэд:

– Эн күн Терүнлэ хамдан бас бөөлө, – гив.

⁵⁷Зуг Пётр тер күүкд күүнд:

– Би Төрүг медхшв, – гиж келв.

⁵⁸Невчк бөөжәһэд, дөкәд нег күн төрүг үзэд:

– Чи бас теднэ негнч, – гив.

– Уга, – гиж Пётр хөрү келв.

⁵⁹Нег цаг давсна хөөн дөкәд нег күн маһдлго келв:

– Эн күн Терүнлэ хамдан бөөлө. Эн бийнь Һалилья һаз-рин күн.

⁶⁰– Тадниг ю келжәхинь би меджәхшв! – гиж Пётр хөрүцв.

Тиигж келжәхлэ, генткн эр така хөөкрв. ⁶¹Деед Эзн ардагшан эргж, Пётр тал хэлэв. Тиигхлэ Пётр «Эр така хөөкртл, чи эндр һурв дөкж Намаг медхшв гиж келхич» гиж Деед Эзнэ келсн үг-мүд тодлж санв. ⁶²Пётр цааран һарад, һашута кевөр уульв.

Исусиг зовалһн

- ⁶³ Исусиг хэлэжэх харулчнр Терүгэр наад бөрөд зоваж цокв.
⁶⁴ Терүнэ нүдинь кенчрэр бооһад:
– Ээлдж кел маднд, кен чамаг цокв? – гиж некж сурцхав.
⁶⁵ Нань чигн кесг му үг цөргүд Исуст келж.

Деед хургт болсн мөшклһн

⁶⁶ Өрүн эртэр эмтнэ толһачнр, ах гелнүгүд болн закана багшнр цуглрад, Исусиг Деед хургт авч ирв.

⁶⁷ – Кемр Чи Христос болхла, маднд цөөлһж кел, – гиж тедн Исуст келв.

Исус иим хэрүднь:

– Кемр Би таднд келхлэ, тадн иткхн угат, ⁶⁸ болв кемр Би тадна-нас юм сурхла, тадн хэрүһинь келж өгхн угат. ⁶⁹ Зуг эн цагас авн Күмни Көвүн хамгин Күчтэ Бурхна барун һартнь суух, – гив.

⁷⁰ Тедн цуһар:

– Тегэд Чи Бурхна Көвүн болжахмч? – гиж сурв.

– Чик! Тадн тиигж келжәнэт, – гиж Исус теднэ өмнэс хэрүцв.

⁷¹ Тиигхлэ толһачнр:

– Ямаран герчлһн таднд дэкэд кергтэ болжахмб? Бидн цугинь энүнэ келсн үгмүдэс медж үзжәнэвидн! – гиж келцхэв.

Исус Пилатын өмн

23 Тиигхлэ Деед хургт бөөсн эмтн босад, Исусиг Пилатур авч йовцхав. ² Тенд Исусиг эклэд гемшэв:

– Эн күүг мана келн-эмтиг хутхсинь үзвидн, Римин хаанд алв бичэ өгтн, эврэн бийән «Би ханв болн Христосв» гисинь соңсвидн.

³ – Чи Йудья улсин хан болжахмчи? – гиж Пилат Исусас сурв.

– Чи тиигж келжәнэч, – гиж Исус хэрү өгв.

⁴ Тиигхлэ Пилат ах гелнүгүдт болн оһн эмтнд:

– Эн күүг гемшэх буру юм би үзжэхшв, – гив.

⁵ Тедн болхла зүткж келцхэв:

– Энтн Һалильяс эклэд нааран ирв. Эврәннь номарн цуг Йудья һазрин эмтиг үүмүлжәнэ.

⁶ Энүг сонсад Пилат:

– Эн Халилья һазрин күний? – гиж сурв.

⁷ Дәкәд Исусиг Херод һарджасн һазрин күүһинь Пилат мед-чкәд, Исусиг Херодур илгәв. Херод тер цагт бас Ерусалимд бәәж.

Исус Херодын өмн

⁸ Херод Исусиг үзәд икәр байрлв. Юнгад гихлә, кезәнәс авн тер Исусиг үзхәр седсн бәәж. Тер Исусин тускар дала юм сонсж, болв Терүнәс нег өвәрц юм үзхәр нәәлжәсн бәәж. ⁹ Тер кесг сурврмуд Исуст өгв, зуг Исус хәрү өгсн уга. ¹⁰ Ах гелнүд болн закана багшнр зогсад, Исусиг сүркә кевәр гемшәв. ¹¹ Херод цергүдтәһән Терүг һутаһад, наад бәржәһәд, деернь сәәхн хувц өмскәд, хәрү Пилатур илгәчкв. ¹² Херод Пилат хойр урднь хоорндан өшәтн бәәсн болвчн, тер өдр үүрмүд болв.

Исусиг цаажла харһулх шиидвр

¹³ Пилат ах гелнүдиг болн әмтнә толһачнриг дуудж авад келв:

¹⁴ – Олн әмтн дунд буцлт өргхәр седдг күүг тадн нанур авч ирвт. Би тана чирәд энүг мөшкләв. Зуг Эн күн тадна гемшә-жәсн нег чигн юмнд бурутаһинь би үзсн угав. ¹⁵ Херод бас эн күүнә һарһсн буру юм олж чадл уга хәрү Энүг йовулчкв. Тадн эврән хәләтн, Эн күн үклә харһулгдх ик гем һарһсн уга. ¹⁶ Тер учрар би Энүг малядад сулдхнав. ¹⁷⁻¹⁸ Зуг цуһар нег дууһар:

– Эн үктхә! Маднд Бар-Абаг сулдх! – гиж хәәкрцхәв.

¹⁹ Бар-Аба гидг күн тер балһснд буцлт кәһәд, әмтиг алсн учрар түүрмд суусн бәәж. ²⁰ Зуг Пилат Исусиг сулдххар седв, тегәд чигн тер давгад әмтнәс сурв. ²¹ Тиигсн бийнь әмтн:

– Кирст хадчк! Кирст хадчк! – гиж хәәкрцхәв.

²² Пилат һурвдад сурв:

– Ямаран му йовдл эн күн һарһсмб? Үклә харһулхин төлә кесн гем би олсн угав. Би энүг малядад сулдхнав! – гив.

²³ Зуг тедн:

– Исусиг кирст хад! – гихәд улм чаңһар хәәкрәд некәд бә-әцхәв.

Теднә хәәкрлдәнд Пилат диилгдв. ²⁴ Пилат теднә некрвәр шиидвр авв. ²⁵ Тер буцлт босхсн, әмтиг алсн, түүрмд суужасн Бар-Абаг әмтнә сурсар сулдхад, Исусиг теднә һарт өгв.

Кирст хадж алһн

²⁶ Исусиг цаажла харһулхин төлө авч йовцхав. Зууран цергүд Күрәнә балһснас йовж йовсн Шимониг бәрж авад, ик гидг кирс нурһнднь үүрүлж ачад, Исусин ардаснь йовулв. ²⁷ Исусин ардас кесг әмтн дахла, тедн дунд һашута нульмсан асхрулж, уульж йовсн күүкд улс бас йовла. ²⁸ Исус теднүр хэләһәд:

– Ерусалимин күүкд улс, Мини төлө бичә уультн, эврәннь үрнәннь, бийиннь төлө уультн! ²⁹ Юңгад гихлә, берк цаг ирх, күср болн үр эс һарһсн, үрдүд эс көкүлсн күүкд улс буйн кишг-тә гиж әмтн тер цагт келх, – гив.

³⁰ Тер цагт әмтн уулмудыг: «Мадн деер унтн!», өөдм һазрмудыг: «Мадниг бүрктн» гиж эрж сурх. ³¹ Кемр көк ноһаржах модыг тиигж кехлә, му хумха моднд ю кедг болхмб? – гив.

³² Йос эвдсн хойр күүг Исусла хамднь бас цаажла харһулхин төлө авч йовла. ³³ Тедн һавл гидг һазрур ирв. Тер һазрт Исусиг кирсд хадж цаажлсмн, йос эвдсн хойр күүг бас Терүнлә хамднь кирсд хадж цаажлсмн, негинь барун бийднь, наадкинь зүн бийднь. ³⁴ Исус:

– Аав минь! Эднә килнцинь төвит! Эдн ю кежәхән меджәсн уга, – гиж сурв.

Әмтн жирв хаяд, Исусин хувциг хувацхав. ³⁵ Олн әмтн зогсад хэләцхәв. Толһачнр бас Исусар наад бәрәд:

– Талдан әмтиг харсж аврдг билә. Кемр тер Христос болхла, Бурхна шүүж авсн күн болхла, Бийән харсж әмән авртха! – гиж келцхәв.

³⁶ Цергүд бас Исусар наад бәрцхәв. Тедн Исуст өөрдәд, ишклн чаһр өгәд ³⁷ келцхәв:

– Кемр Чи Йудья улсин хан болхла, әмән харсж авр, – гив.

³⁸ Исусин толһаднь кирс деер нег харһа мод хадулж, деернь «Әнтн – Йудья улсин хан» гиж бичж. ³⁹ Хажудк кирс деер телгдсн йос эвдсн күүнә негнь Исусиг му келәд:

– Кемр Чи Христос болхла, эврәннь әмән авр, мадниг бас харсж авр! – гиж хәәкрв.

⁴⁰ Наадкнь болхла өөркән хөрж:

– Бурхнас әәхнч! Чи бас тиим цааж даажахан меджәхшиичи?

⁴¹ Бидн чикәр цаажлгдвидн, кесн килнцәрн үүлән даажанавидн, эн күн болхла му юм кесн уга, – гив.

⁴² Дэкэд:

– Деед Эзн Эврәннь орн-нутгтан ирхлэрн мини тускар бичэ марттн, – гиж тер Исуст келв.

⁴³ Би чамд үнэр келжэнэв, эндр өдр Нанла хамдан Бурхна садт тусхич! – гиж Исус хэрүднь келв.

Исусин үкл

⁴⁴ Үдин алднд генткн цуг һазрар харнһурад, һурвн цаг күртл тиим болв. ⁴⁵ Нарн харнһурад, һол сүмин көшг хойр энгрэд шуурв. ⁴⁶ Исус:

– Аав минь! Тана һарт сүмсән бөрүлж өгчэнэв! – гиж чанһур хээкрв.

Эн үгмүдин хөөн Исусин эмн һарв. ⁴⁷ Энүг үзсн Римин энгин цергин ахлач, Бурхиг магтад:

– Эн күн йосн чик седклтэ күн бээсмн, – гиж келв.

⁴⁸ Ю болхиг хэлэхэр цуглрсн оln эмтн учрсн йовдлыг үзэд, өрчән цокн бээж хэрцхэв. ⁴⁹ Зуг Исусиг меддг эмтн, теднэ тоод Һалильяс авн Терүг дахж йовсн күүкд улс, ик хол биш, тедүкнд хэләһэд зогсв.

Исусин цогциг оршалһн

⁵⁰ Йосип гидг нертэ нег күн Деед Хургин гешүн бээж. Эрүн цаһан седклтэ үннч күн тер бээж. ⁵¹ Йосип Деед Хургин шиидврлэ болн кесн йовдлла зөвшәрсн уга бээж. Тер Йудья һазрт бээсн Ариматья хотна күн бээж. Йосип Бурхна йосн ирхиг бас күләжәж. ⁵² Тер Пилатур ирэд, Исусин цогцинь өгтн гиж сурв. ⁵³ Дэкэд тер цогцинь кирс деерәс буулһж авад, оршалһна кенчрт ораһад, хад чолунд шин кесн, урднь күн оршагдад уга үкәрт орулж тәвв. ⁵⁴ Басң өдрин асхн болж йовла. Бемб өдр өөрдж йовла. ⁵⁵ Исусла хамдан Һалильяс дахж ирсн күүкд улс Йосипиг даһад, Исусиг оршасн үкәриг хэләһэд, цогцинь тер ормд яһж орулж тәвсинь үзв. ⁵⁶ Тедн хәрж ирэд, канкнсн үнртэ тос, түркдг эм белдв. Бемб өдрлэ тедн Бурхна зааврар амрцхав.

Әмдрлһн

24 Эрүн өрлэ долан хонгин түрүнк өдрт күүкд улс урднь белдсн канкнсн үнртэ тос, түркдг эм авад, Исусиг оршасн үкәрүр ирцхэв. ² Зуг Терүг оршасн үкәриг хаажасн чолун

хажуднь бээсиг тедн үзцхэв. ³Уулын көндө дотр орсн күүкд улс Деед Эзн Исусин цогц олж авсн уга. ⁴Күүкд улс алмацж зогсцхав. Генткн гилвксн цаһан хувцта хойр күн теднд үзгдв. ⁵Күүкд улс дегд сүрдэд, һазр элкж унцхав. Зуг хойр күн:

– Үксн әмтн заагт әмд күүг юнгад хәәжәхмт? ⁶Тертн энд уга, Тертн әмдрв! Һалильяд Исус таднд ю келсинь мартчквт? ⁷«Күмни Көвүн килнцтә әмтнә һарт бәрүлгдх, кирс деер цаажлгдх, болв һурвдгч өдртнь Тер әмдрх», – гиж келцхэв.

⁸Эн Исусин үгмүд генткн теднә уханд орж тодлгдв. ⁹Күүкд улс Исусин үкәрәс хәрж ирэд, арвн негн сурһульчнрт болн наадк әмтнд цуг учрсн юмна тускар келж өгв. ¹⁰Тер күүкд улсин дунд Магдален хотна Марий, Йохана, Яковин экнь Марий болн нань чигн күүкд улс бәәж. Тедн апостолмудт энүнә тускар келж өгцхэв. ¹¹Зуг эн күүкд улсин үгмүд демн юмн гиж теднд сангдв. Тедн күүкд улст итксн уга. ¹²Пётр болхла босад, Исусин үкәр тал гүүв. Тер уулын көндө дотр шаһаж хәләһәд, Исусиг орасн һанцхн кенчр бәәсинь үзв. Пётр үзсн юмндан икәр өврәд хәрәд йовв.

Эмаус гидг хотнур ордг хаалһд

¹³Тер өдр сурһульчнрас хойрнь Эмаус гидг хотнур йовж йовла. Тер хотн Ерусалимас арвн негн дунад бәәсмн. ¹⁴Цуг учрсн йовдлын тускар тедн күүнджәлә. ¹⁵Тедниг күүндәд йовж йовтльн Исус Бийнь теднүр өөрдж ирэд, теднлә хамдан йовв. ¹⁶Зуг сурһульчнр Исусиг үзвчн таньсн уга. ¹⁷Исус теднәс:

– Юуни тускар тадн күүнджәхмт? – гиж сурв.

Тедн гейүртә бәәдлтә зогсцхав. ¹⁸Теднә негнь Клөп гидг нертә күн:

– Шинкән Ерусалимд ирсн төлөдән эн өдрмүдт юн учрсинь һанцхн чи меддго болхич! – гиж келв.

¹⁹– Юн учрсмб? – гиж Исус сурв.

– Назаретин Исусла учрсн йовдлын тускар бидн келжәнәвидн, – гиж тедн хәрүднь келв. – Тер үгдән болн үүлдән ик күчтә, Бурхна болн әмтнә өмн ик алдр әәлдәч билә. ²⁰Ах гелңгүд болн мана һардачнр Терүг бәрж авад, алх зарһла харһулад, кирс деер цаажлад әмнәснь хаһцулв. ²¹Болв бидн болхла Израилиг Тер харсж аврх гиж нәәлжәләвидн. Тер учрсн йовдлын хөөн һурвдгч өдр болжана. ²²Цааранднь иим юмн болв: үкәр

талнь йовсн зэрм күүкд улс мадниг икэр өврүлв. Тедн эндр өрүн өрлө тиигэрэн одла, ²³ зуг тенд цогцнь уга бээж. Күүкд улс хэрж ирэд маднд иим юм келж өгв. Тедн оршасн хадын көндө дотр орхла, Бурхна элчнр генткн теднө нүднд үзгдэд, «Исус эмд» гиж келж. ²⁴ Хөөннь мана үүрмүдэс зэрмнь үкэр талнь одад, күүкд улс келжэснлэ эдл цугинь үзж, зуг эмдрсн Исусиг тедн үзсн уга.

²⁵ Исус теднд:

– Яһсн эргү улсвт? Ээлдэчнрин келсн үгмүдт ода күртл иткл уга бэнт? ²⁶ Христос ик зовлң эдлснөннь хөөн эврәннь туурмж-дан орхм бишви? – гиж сурв.

²⁷ Дэкэд Тер Мошеһэс болн ээлдэчнрэс эклэд, Бурхна Бичгт Бийиннь тускар цуг бичэгтэ юмиг теднд цөөлһж келж өгв. ²⁸ Тедниг хотнур өөрдж йовхлань Исус цааранднь йовхар седсн бөөдл харв. ²⁹ Зуг тедн Исусиг:

– Маднла хамдан үлд, ора болжана, өдр чилв, – гиж эрж сурв.

Тер үлдв. ³⁰ Хот уух цагт Исус болһсн хуйр авад, Бурхнд ханлт өргэд, эңг-эңгэрнь хуйриг хуһлж хуваһад теднд өгв. ³¹ Тер кем-лэ хойр сурһульчин нүднь секгдэд, тедн Исусиг таньв. Зуг тер дарунь теднө нүднд Исус үзгддгэн уурв. ³² Тедн нег-негнэсн:

– Терүг хаалһдан маднд Бурхна Бичгин чинр-утх цөөлһж үг келсн цагт мана зүркн халад, шатсн болж эс медгдлү? – гиж сурцхав.

³³ Сурһульчнр ормасн босад, Ерусалим тал хэрү йовцхав. Тендэн тедн арвн негн сурһульчиг болн кесг эмтиг олж авв.

³⁴ – Эн үнн! Деед Эзн эмдрв! Шимон Терүг үзв, – гиж сурһульчнр келцхэв.

³⁵ Тер хойр сурһульч хаалһд учрсн йовдлын тускар келэд, Исусиг хуйр хуваж өгсн цагт Терүг яһж таньсан келж өгв.

Эмдрсн Исус сурһульчнр тал ирсн

³⁶ Сурһульчнр күүнджэсн цагт генткн Исус үзгдэд теднлө мендлв. ³⁷ Тедн сүмсн үзгджэнэ гиж санад, эәһэд менрэд одцхав. ³⁸ Исус болхла:

– Юңгад тадн тиигж икэр эәжэхмт? Юңгад тадн маһдл-жахмт? ³⁹ Мини һарм, Мини көлм хэлэтн! Эн Бив! Намаг көндөж үзтн, сүмсн махмуд уга, ясн уга болна. Намаг хэлэтн, Би

йосн махмудтав, ястав, – гиж келэд, ⁴⁰Исус нар-көлөн үзүлв. ⁴¹Тедн икэр байрлад, иткж чадлго алң болад бөөцхэв. Тиигхлэ Исус теднэс:

– Танад идх-уух юмн бээнү? – гиж сурв. ⁴²Сурхульчнр Исуст шарсн захснас өгв. ⁴³Тер захсиг авад, теднэ өмн идв.

⁴⁴– Энүнэ тускар Би таднла бөөсн цагтан келлэлм, – гиж Исус келв. – Мини тускар Мошен заканд, ээлдэчнрин дегтр-мүдт болн Псалмудын дегтрт бичгдсн тоот күцөгдх зөвтэ.

⁴⁵Исус теднд Бурхна Бичгин чинр-утх медхд нөкд болв.

⁴⁶– Бурхна Бичгт: «Христос дегд икэр зовагдад үкэд, хурвдгч өдртнь эмдрх зөвтэ» гиж бичэтэ. ⁴⁷Ерусалимас эклэд эмтн болһнд килнцтэ жирһл үлдэлһнэ туск, килнц тэвүллһнэ туск зэңг Терүнэ нернэ төлэ тадн тархах зөвтэт. ⁴⁸Тадн болхла цуг энүнэ герчнр. ⁴⁹Би таднд Мини Эцкм өгнөв гисн юмиг илгэнэв, зуг тадн ик Тенгрэс күч эс автл балһснд үлдцхэтн, – гив.

Исусиг теңгр дээр харсна тускар

⁵⁰Тер сурхульчнран балһснас дахулж нарад, Бетэнья тал авч ирэд харан өргэд, тедниг эдслв. ⁵¹Эдслж бээтлэн теднэс салж, теңгрүр өөд нарв. ⁵²Сурхульчнр Терүнд сөгдэд, аһу ик байрта-нар Ерусалим тал хэрж ирцхэв. ⁵³Тер цагас авн тедн хол сүм дотр оньдин бөөһэд, Бурхнд магтал өргцхэв.

Йохана бичсн Сэн Зэңг

Нүр үг

Йохан Исусиг Бурхна мөңк Үг гиж Сэн Зэңгдөн үзүлжэнэ. Тер Үг күн болж, мадн дунд бүүрлж (1.14). Исус Бурхнас илгэгдсн Аврач, Бурхна Көвүн гиж иткүлхин төлө, болв иткэд, Терүнэ нернэ төлөд мөңк жирһл эдлтхэ гинэд эн дегтр бичүлгдсн бөөж (20.31).

Исус Бурхна мөңк Үгнь гиж нүр үгд бичэтэ. Терүнэ дару Сэн Зэңгин негдгч энгд зүсн-зүүл өвөрц йовдлмуд Исусиг урдаснь Аврач, Бурхна Көвүн гиж үзүлж. Цааранднь өвөрц йовдлмуд ю цөөлһжэхинь медүлжэнэ. Дегтрин эн энгднь зэрм улс Исуст яһж итксиг, Терүг дахж йовх улс болсна тускар бичэтэ. Болв зэрмнь Терүнэ өмнөс буцад итклэн хайсна тускар бас бичгдж.

13–17 бөлгүд Исус Эврәннь сурһульчнртаһан чирөһөрн харһад күүндсиг, Терүг кирст телүлэд хадхин өмн сө келсн үгмүд сурһульчнриг яһж белдсиг, теднд урмд өгсиг үзүлжэнэ. Сүүлнк бөлгүдт Исусиг бэрснэ, Терүнэ зарһин, Терүнэ телүлэд хадгдсна болн эмдрснэ тускар, энүнэ хөөн сурһульчнртан баралж үзгдснэ тускар бичэтэ. Хууль гүүһэд килнц һарһсн күүкд күүнэ туск тууж дөрвлжн хавсрт орулж бичж (8.1–11). Яһад гихлэ, кесг түрүн зун жилмүдин бичгүдт болн орчулсн бичврт терүг орулсн уга, болв зэрмснь терүг талдан ормд орулцхаж.

Йохана бичсн Сэн Зэңг Христосар дамжад өггджэх мөңк жирһлин белг йилһэн үзүлгдж. Эн белг ода өггджэнэ. Исус – йовх хаалһ, үнн болн жирһл болжана гиж эн белг иткжэх улст нерөдгдж.

Сэн Зэңгдөн Йохан шажна бөөдл үзүлхэр өдгэ жирһлэс йирин юм-суд авч керглинэ. Үлгүрнь: усн, өдмг, герл, хөөч болн хөд, уста үзмин иш, терүнэ темснь. Тернь седклин тоолвр болна.

Учр-утхин зура

Орулгч үг 1.1–18

Уснд кирслдг Йохан болн Исусин түрүн сурһульчнр 1.19–51

Исусин церглт 2.1 – 12.50

Сүүлнк өдрмүд 13.1 – 19.42

Деед Эзнэ эмдрллһн болн залрж ирлһн 20.1–31

Товчлгчднь: Һалильяд болсн бусд үзүллһн 21.1–25

Үг күн болж

1 Орчлң үүдхэс урд Үг бээж. Үг Бурхнла негн бээж. Үг Бурхн бээж. ²Орчлң үүдхэс урд Үг Бурхнла бээж. ³Цугнь Үгэр дамжж үүдэгдж. Терүг угаһар юмн үүдсмн уга бээж. ⁴Цуг үүдэсн юмн Үглэ ниилэд жирһж. Жирһл күмни герл бээж. ⁵Герл харһуд гилвкнэ. Харһу терүг диилсн уга. ⁶Бурхн кү илгэж, күүнэ нернь Йохан бээж. ⁷Цуһар соңсад итктхэ гийһэд Йохан герлин туск герч болад ирж. ⁸Бийнь герл биш бээж. Герлин туск герч болад орчлңд ирж. ⁹Үг гисн йосн герл мөн. Герл орчлңд ирэд күмн-эмтнд тусж герлтүлнэ. ¹⁰Үг орчлңд бээж. Терүгэр дамжж үүдсн орчлң Бийнь таньсн уга ¹¹Эврэ һазрур ирж. Эврэ эмтн терүг седклдэн орулсн уга. ¹²Седклдэн орулсн эмтнд, Бийднь итксн эмтнд Бурхна үрдүд болх зөв Тер өгв. ¹³Эн үрдүд экиннь геснэс, күүкд күн залу күн хойрин седвэрэс төрсн үрдүд биш, эдн Бурхнас төрсн үрдүд. ¹⁴Үг күн болж, мадн дунд бүүрлж. Эн Үг маднд чилшго хээрлтиг, Бурхна туск үнниг үзүлв. Эцкиннь һанцхн көвүн болж Эцкэс авсн Терүнэ йосиг бидн лавта үзвидн. ¹⁵Йохан Терүнэ тускар чанһ дууһар иигж герчлж: Эн күүнэ тускар би иигж келләв: Мини хөөн ирхнь нанас ик чинртэ, юнгад гихлэ Тер нанас урд мөңкиндэн бээдг бээж. ¹⁶Тер эврәннь ик байлг хээрлтэс маднд дам-дам сә кеһэд эдслв. ¹⁷Бурхн Мошеһар дамжад зака өглэ, зуг хээрлт болн үн Исус Христосар дамжж үзүллэ. ¹⁸Бурхиг күн төрүц үзэд уга, зуг Эцкиннь өөр бөөсн ор һанцхн Бурхн маднд Бурхна тускар медүлв.

Уснд кирсидг Йохана герчлһн

¹⁹Ерусалимд бээдг евреймүдин ахлачнр Йоханур гелнгүдиг болн Левихниг илгэв. Тедн ирэд:

– Чи кембч? – гиж Йоханас сурв.

²⁰– Би Христос бишв, – гиж тер дарунь Йохан илэр келв.

²¹– Тийглэ кен гидг күмбч? Чи Элья болвзач? – гиж тедн сурцхав.

– Уга, – гиж тер хэрү өгв.

– Чи Мошен келсн ээлдэч болвзач?

– Уга – гисн хэрү тенд сонсцхав.

²²– Чи кембч? Маднд келич. Бидн мадниг илгэсн улст хэрү-
хинь келж өгх йоставидн. Бийиннь тускар ю келнэч? – гиж
тедн сурцхав.

²³Йохан теднд ээлдэч Эшьян үгэр келж өгв: «Би эжго кэдэд
хээкржэх дунв: Деед Эзнэ хаалһинь һо кетн». ²⁴Тер әмтиг пар-
шмуд илгэсн бөөж.

²⁵– Кемр чи Христос биш, Элья биш, Мошен келсн ээл-
дэч биш болхла, юнгад чи әмтиг уснд кирслнэч? – гиж тедн
сурцхав.

²⁶– Би әмтиг уснд кирслнэв. Зуг тадн дунд таднд таныгддо
күн бөөнө. ²⁷Тер мини хөөн ирх. Би болхла Терүнә башмгиннь
бүчинь төөлх зөв угав, – гиж Йохан хәрүднь келв.

²⁸Цуг эн йовдл Бетәнья өөр, Йордан һолын дорд үзгин көвэд,
Йохан әмтиг уснд кирслсн һазрт, учрв. ²⁹Манһдуртнь Йохан
өөрдж йовх Исусиг үзэд:

– Хэләтн, Эн әмтнә килнц уга кедг Бурхна хурһн. ³⁰Энүнә
тускар би келләв: Мини хөөн ирснь нанас ик чинртә, юнгад
гилә, Тер нанас урд мөнкиндөн бөөдг бөөж. ³¹Би чигн Исусиг
кенинь медсн уга биләв, зуг би Энүг цуг Израиль орн-нутг мед-
тхә гиләд, әмтиг уснд кирслхәр ирв, – гиж келв.

³²Йохан эврәннь үгән батлад келв:

– Эрүн Сәкүсн ик деер Теңгрәс көглжрһн мет бууһад, Терү-
нә деер үлдснь би үзв. ³³Би Терүг меддго биләв. Зуг уснд кирсл-
хәр намаг Илгэснь нанд: «Эрүн Сәкүсн нег күн деер бууһад
үлдх. Тер күн әмтнд Эрүн Сәкүс өгх», – гиж келлә. ³⁴Би цуг
әнүг үзв, тегәд чигн герчлжәнәв, Эн – Бурхна Көвүн! – гив.

Исусин түрүн сурһульчир

³⁵Дарук өдртнь Йохан хойр сурһульчта хамдан бөөсмн.

³⁶Аашсн Исусиг үзэд, тер:

– Эн – Бурхна Хурһн! – гив.

³⁷Йохана хойр сурһульч тер үгмүдинь сонсад, Исусиг даһад
йовв. ³⁸Исус эргәд ардан хәләһәд, тедниг даһж йовсинь үзв.

– Таднд юн кергтә? – гиж Тер сурв.

– Рави, [хальмгаһар багш] Тана гер альдв? Келтн, – гиж
тедн сурв.

³⁹ – Намаг дахад йовтн, эврэн үзхит, – гиж Исус келв.

Цуг эн дөрвн часла болв. Тедн йовад, Исусин герт ирэд, асхн ора күртл бээв. ⁴⁰ Исусин тускар келсн үг соңссн сурхульчнрин негнь Шимон Пётрин дүнх Андрей бээж. ⁴¹ Тер эврәннь Шимон гидг ахан олж авад келв:

– Бидн Бурхна илгэсн Аврачиг – Христосиг олж аввидн!

⁴² Дэкэд тер ахан Исусур дахулж авч ирв. Исус Шимон тал хэлэжэхэд келв:

– Йохана көвүн Шимон эндр өдрэс авн Би чамд Кеп* гидг нер өгчөнөв.

Исус Пилипиг болн Натаналиг дууджана

⁴³ Маңһдуртнь Исус Һалилья тал йовхар шиидв. Тер Пилипиг олж авад:

– Намаг дахад йов! – гив.

⁴⁴ Пилип Бетсэд гидг хотна көвүн бээсмн. Тер хотн Андрейин болн Пётрин бас төрскн хотн бээж. ⁴⁵ Пилип Натаналиг олж авад терүнд:

– Бидн закана дегтрт Моше болн ээлдэчнр бичсн кү олж аввидн. Тер Назарет хотна Йосипин көвүн Исус бээж, – гиж келв.

⁴⁶ – Назаретас сэн юмн ирдви? – гиж Натаналь хэрүднь келв.

– Эврэн йовад хэлэ, – гиж терүнд Пилип келв.

⁴⁷ Исус аашсн Натаналиг үзэд:

– Эн йосн Израилин күн. Энүнэ седклд мек худл төрүц уга, – гиж келв.

⁴⁸ – Та намаг альдас меднэт? – гиж Натаналь өврж сурв.

– Чамаг дуудхас урд Би чамаг инжр модна сүүдрт суусичнь үзлэв, – гиж Исус хэрү өгв.

⁴⁹ – Багш, Та Бурхна Көвүнт. Та Израилин Хант! – гиж Натаналь келв.

⁵⁰ – Би чамаг инжр модна сүүдрт үзв гиснд чи нанд иткжэнэч. Зуг чи энүнэс ик өвэрц юм үзхич, – гиж Исус хэрү өгв.

⁵¹ – Би таднд үнэр келжэнэв, тадн заагрсн теңгрэс Күмни Көвүнүр бууж ирсн болн терүнэс деер өрггдсн Бурхна элчнриг үзхит, – гиж Исус немж келв.

---

* Эн нерн грек келнэс «чолун» – Пётр гиж орчулгдна.

Канад болсн хүрм

2 Хойр өдрин хөөн Һалильяд бээсн Кана гидг балһснд хүрм болж. Исусин экнь тенд бас бээж. ²Исусиг сурһульчнрта хамднь бас тер хүрмд дуудж. ³Гиичнр чаһран ууһад чилэхлэнь, Исусин экнь Терүнд келв:

– Чаһр дэжж уга.

⁴Исус эхдэн: – Аак, юнгад Та нанд энүнэ тускар келжэнэт? Мини цаг ирэд уга, – гиж хэрү өгв.

⁵Исусин экнь зарцнрт:

– Энүнэ келсинь кетн, – гив.

⁶Тенд зурһан ик чолун бүһш зогсжала. Еврей келн эмтн эврәннь йосар юм әрүслж уһахин төлә терүг бәрдг бээсмн. Бүһш болһнднь 80–120 литр ус багтдг бээж.

⁷– Сав болһниг дүүргэд ус кетн, – гиж Исус зарцнрт келв.

Тедн бүһшмуд дүүргэд ус кев. ⁸Исус:

– Ода эн савас ус утхж авад, хүрмин ахлачд авч одад өгтн, – гив.

Зарцнр келсинь күцәв. ⁹Хүрмин ахлач чаһрт хүврсн усиг амсв, тер чаһриг альдас авсинь медсн уга бээж, зуг һанцхн зарцнр медлә. Хүрмин ахлач күргиг дуудж авад келв:

¹⁰– Эмтн сән һара чаһриг нәр әклхлэнь хүрмин гиичнрт өгнө. Цуһар согтж одхла, му чаһр һарһж өгнө. Чи болхла сән чаһриг ода күртл бәрэд суусмч?

¹¹Эн Исусин үзүлсн өвәрц йовдлмудын түрүнкнь бээсмн. Цуг эн йовдл Һалильяд бээсн Кана гидг балһснд учрсмн. Иигэд Исус эврәннь күчтә нерән туурулв, энүнэ хөөн сурһульчнр Терүнд икәр иткв. ¹²Цааранднь Исус сурһульчнртаһан Капернам хот темцж йовв. Исусин экнь, дүүнрнь Терүнлә хамдан бас һарад йовцхав. Капернамд тедн цөөкн өдр бээв.

Һол сүмиг цеврлһн

¹³Евреймүдин Песах гидг нәр өөрдж йовсмн, тегэд Исус Ерусалим балһснур һарад йовв. ¹⁴Исус Ерусалимин сүм дотр бухмуд, хөд, көглжрһс хулдсн әмгиг үзв. Мөңг сольдг әмгиг чигн Тер үзв. Тедн ширән өөр сууцхаж. ¹⁵Тиигхлә Исус деесәр маля гүрэд, хөөдиг, бухмудыг көөһэд һарһв. Мөңг сольдг әмгнә ширәһинь хольврулад, теднә мөңгинь тараһад хайв.

¹⁶ – Эднэн авад цааран эрлгн! Мини Эцкин гериг хулд гү-үлгэнэ герт бичэ хуврүлтн! – гиж Исус көглжрн хулджасн өмтнд келв.

¹⁷ Энүг үзсн сурһульчнр, Бурхна Бичгт бөөсн «Би тана герт дуртав. Тер дурн дотрким шатажана» гисн үгмүдиг тодлж санв.

¹⁸ – Иигж кех йосн чамд бөөхиг медүлхин кергт онц темдг үзүл, – гиж евреймүдин толһачнр Исусин өмнэс келцхэв.

¹⁹ – Эн сүмиг хамхлад таратн, Би һурвн хонгин болзгт цуг энүг хэрү тосххв, – гиж Исус хэрүднь келв.

²⁰ – Кезэнэ эн сүмиг дөчн зурһан жилдөн өмтн тосхсмн. Чи болхла Энүг һурвн өдрин туршт боссахар седжэхмч? – гиж евреймүдин толһачнр хэрүцв.

²¹ Исус болхла сүмин тускар келсн цагт Эврәннь цогцин тускар келсмн. ²² Хөөннь Исус өмдрснэ хөөн Терүнэ сурһульчнр Исусин цуг эн үгиг тодлж санла. Тедн Бичгт болн Исусин келснд иткв.

Исус цуг өмтнэ уха-седклинь меднэ

²³ Исус Ерусалимд Песахин нээрт бөөсн цагтан өвэрц йовдл-муд үзүлв. Тер учрар кесг өмтн Терүнд иткв. ²⁴ Зуг Исус теднд икэр нөөлсмн уга, юнгад гихлэ, Исус өмтиг сөөнөр меддг бөөж. ²⁵ Исус өмтнэ дотрк уха-седклиг сөөнөр меддг бөөсмн. Тер учрар Исуст күүнэ тускар юм келх керг уга билэ.

Исус болн Никодим хойр

3 Паршмуд заагт нег күн бөөж. Терүнэ нерн Никодим. Тер евреймүдин толһачнрин негнь бөөж. ² Нег дөкж Никодим сөөһөр Исусур ирэд келв:

– Багш, Тана кесн өвэрциг нег чигн күн Бурхн угаһар кеж чадшго билэ. Тер учрар Таниг Бурхна илгөсн Багш болдгинь бидн меднөвидн.

³ – Күн болһн шинэс эс төрхлэ, Бурхна ориг үзж чадшго гиж Би чамд үнөр келжэнэв, – гиж Исус хэрү өгв.

⁴ – Көгшн күн шинэс яһж төрхмб? Тер хойрдад эврәннь экин геснд орад төрж һаршгоlm? – гиж Никодим Исуст келв.

⁵ – Һанцхн уснас төрснь, Сөкүснэс төрснь, Бурхна орнд тусж чаджана гиж үнөр келжэнэв. ⁶ Цогц бийэс төрснь, цогц бий

болна. Һанцхн Сәкүснәс сәкүсн төрдг мөн. ⁷Шинәс төрх кергтә гисндм бичә өврәд бә. ⁸Салькн дурга һазртан шуугад кәдлнә. Чи терүнә шууга соңснач, зуг альдас һарад, альдаран темцж үләжәхинь медх арһ чамд уга. Сәкүснәс төрсн күн лавга тиим болна, – гиж Исус келв.

⁹– Тиим юмн яһж болхмб? – гиж Никодим сурв.

¹⁰– Чи Израиль әмтнә багш болнач, зуг цуг әнүг әс медхшлмч?
¹¹Үнәр келжәнәв, Бидн медсән келнәвидн. Бидн үзсән герчлнәвидн, зуг тадн Мана герчлһиг үнн гиж ухандан авхшит. ¹²Кемр орчлнгин юмна тускар келхлә, тадн нанд әс иткхлә, теңгрин юмна тускар келсн цагт яһж нанд иткхмт? ¹³Теңгрәс бууж ирсн Күмни Көвүнәс талдан күн Теңгрт бәәһәд уга. ¹⁴Моше кәдәд күрл моһаг модн деер өргсн кевәр Күмни Көвүн өрггдх зөвтә. ¹⁵Тегәд Нанд иткдг күн мөңк жирһл әдлх. ¹⁶Юңгад гихлә, Бурхн орчлнд дегд хәәртә болад, Исуст иткдг күн үкл уга, мөңк жирһл әдлтхә гиж ор һанцхн Көвүһән өгсн мөн. ¹⁷Көвүһәрн орчлнгин зарһ кех биш Көвүһәрн орчлнгиг харсж аврхин төлә Бурхн Терүг һазрур илгәсмн. ¹⁸Терүнд иткдг күн зарһла харһжахш, әс иткдг күн зарһла харһж. Яһад гихлә, тер Бурхна ор һанцхн Көвүнд итксн уга. ¹⁹Зарһнь иим: орчлнд герл тусж ирв. Зуг әмтн герлиг һолад, харһһуг таасж авсмн. Юңгад гихлә, теднә керг-үүлнь хар. ²⁰Хар үүл күцәдг күн герлд дурго, үүлнь герлд илдкх гиһәд, тер герләс зулна. ²¹Зуг үнн чикәр бәәснь герлүр ирнә. Бурхиг соңсад, цаһан үүлинь күцәсинь герл үзүлх гиһәд тер тиигнә, – гиж Исус келв.

Исус уснд кирслдг Йохан хойр

²²Әнүнә хөөн Исус әврәннь сурһульчнрла Йудья һазрур йовв. Тенд бәәжәһәд, Исус әмтиг уснд кирслдг бәәсмн. ²³Йохан тер цагт Шалим балһсна өөр Анон гидг һазрт бас әмтиг уснд кирслв. Юңгад гихлә, тер һазрт дала усн бәәж. Әмтн Йоханар бийән уснд кирслүлхәр ирдг бәәсмн. ²⁴Йоханыг түүрмд суулһхин өмн цуг ән учрсн бәәж. ²⁵Йохана сурһульчнрин болн евреймүдин хоорнд усар әрүслһнә хуучн авъясын тускар зүткдән болв. ²⁶Тедн Йоханур ирәд:

– Багш, урднь Йордана һолын телтр көвәд танга нег күн бәәлә. Та Терүнә тускар әмтнд келсн биләт. Ода тер әврән әмтиг уснд кирслнә. Цугтан Терүн тал ирнә, – гиж келцхәв.

²⁷ – Күн теңгр заяж келсэр кергэн күцэж чаджана, – гиж Йохан хэрү өгв.

²⁸ – Би Бурхна илгэсн Аврач бишв, зуг би Терүнэ өмн йовхин төлө илгэгдлэв, – гиж Мини келсн үгмүдин герчнр тадн эврэн боллат. ²⁹Хэрд харчасн күүктэ көвүн күргн болна. Күргнэ үр күргиг сонсад зогсна. Терүнэ ду сонсад, үрнь байрлна. Тиигж би ик байрта бээнэв. ³⁰Терүнэ чинрнь өсж өрггдх зөвтө, мини цаг болхла чилж йовна, – гиж Йохан келв.

Теңгрэс бууж ирснь

³¹Теңгрэс бууж ирснь һазр деерк эмтнэс деер. Һазрин үрн болхла һазрин үлмэд бээнэ, һазрин тускар келнэ. Зуг Теңгрэс бууж ирснь Һазрин эмтнэс деер! ³²Тер Эврэннь үзсэн, сонссан герчлнэ. Зуг эмтн Терүнэ келснд иткхш. ³³Терүнэ герчллһ седк-лдэн авсн эмтн энүгэрн Бурхн – йосн үнн гиж лавта үзүлнэ. ³⁴Бурхна илгэсн күн Бурхна үгмүдэр келнэ. Юнгад гихлэ, Бурхн Терүг Сәкүсэрн дүүргнэ. ³⁵Эцк Көвүндэн дегд хээртэ болад, цугинь һартнь бөрүлв. ³⁶Көвүнднь иткдг күн мөнк жирһл эдлнэ. Көвүнэ үгинь эс сонсснь мөнк жирһл үзшго. Бурхна цааж терүнэ толһа деер буув.

Исус болн Шамарья күүкд күн

4 ¹⁻²Йоханур ирдг сурһульчнрас тооһарн даву ик сурһульчнр Исусур ирэд, уснд кирслгдженэ гидг зэнг паршмуд медчкв. (Үнэртнь болхла, Исус эврэн эмтиг уснд кирслдго бөөж, Терүнэ сурһульчнр эмтиг уснд кирслдг бөөж.) ³Исус энүнэ тускар сонсад, Йудья һазриг үлдөһэд, хэрү Һалилья тал йовсмн. ⁴Һалилья тал йовж йовад, Исус зууран Шамарья һазриг дэврж һарла. ⁵Тегэд Исус Шамарья һазрт бөөсн Сухар гидг хотнур орж ирв. Кезэнэ Яков Йосип гидг көвүндэн нег һазр өгсн бөөж. Тер һазрин өөр Сухар гидг хотн бөөж. ⁶Тенд Яковин нертэ худг бөөж. Исус хаалһдан муурад, тер худгин өөр ирэд сууһад амрв. Удин цаг өөрдж йовла. ⁷Нег Шамарья күүкд күн тер худгур ус авхар ирж.

– Нанд уух ус өгич, – гиж Исус сурв.

⁸Сурһульчнр болхла тер цагт хот хулдж авхар, өөрк хотнур йовж одсн бөөж.

⁹ – Та, еврей күн, нанас Шамарья күүкд күүнэс уух ус сурдмт? – гиж Шамарья күүкд күн Исусас сурв.

(Тер юнгад гихлэ, евреймүд Шамарья эмтнлэ төрүц дуһардго, хэрлцдго бээсмн.)

¹⁰ – Кемр Бурхн эмтнд ю белглжэхинь, Кен чамас уух ус сур- жахинь чи медсн болхла, эврэн Нанас ус сурх билэч, болв Би чамд эмд ус өгх билэв, – гиж Исус хэрү өгв.

¹¹ – Ах Нойн минь, Та суулһ угат, худгтн болхла гүн. Эмд ус яһж авч чадхмт? ¹² Та мана өвк эцк Яковас деер болвзгот? Тертн маднд эн худг өгсн билэ, болв бийнь эврэннь үрн-садта- нан, малтаһан энүнэс ус уудг бээсмн! – гиж күүкд күн хэрүднь келв.

¹³ – Кен чигн эн уснас уухла, дэкэд ундасх. ¹⁴ Зуг Мини өгсн уснас ууснь төрүц ундасшго. Юнгад гихлэ, Мини өгсн усн күү- нэ дотр мөнк жирһл өгдг булгт хүврх, – гиж Исус үгинь сонч- кад келв.

¹⁵ Тиигхлэ күүкд күн келв:

– Ах Нойн минь, намаг хөөннь ундасдгоһар, эн худгур дэкж ирдгоһар тер уснаһн өгит, – гив.

¹⁶ – Гер талан йовад, эврэннь залуһан нааран дахулж авч ир, – гиж Исус хэрүднь келв.

¹⁷ – Би залу угав, – гиж күүкд күн хэрүцв.

– Чи үнөр келвч. Чи залу угач. ¹⁸ Чи тавн залута билэч. Чи үнөр келвч. Ода чамла хамдан бээһн залу күн, чини залу биш, – гиж Исус келв.

¹⁹ – Ах Нойн минь, би үзжэнэв, Та аэлдэчд. ²⁰ Мана өвк эцкнр эн уулур ирэд, Бурхнд сөгдж зальврдг билэ. Зуг тадн, ев- реймүд, Ерусалимд ирэд сөгдж мөргх кергтэ гиж тоолнат, – гиж күүкд күн келв.

²¹ – Эгч, итк Нанд. Тиим цаг иржэнэ: эн уул деер биш, Еру- салимд биш, тадн Мана Эцкд сөгдж мөргхит! ²² Тадн Шамарья эмтн юундан мөргжэхэн эврэн меджэхшит. Бидн болхла кенд сөгджэхэн йосндан меднэвидн. Юнгад гихлэ, Бурхн евреймү- дэр дамжад эмтиг килнцэһнь аврх. ²³ Зуг цагнь өөрдж йовна. Цагнь лавта өөрдж ирв! Эн цагт Бурхнд йосндан сөгддг арһ Бурхна Сәкүһн эмтнд өгх. Бурхнд тиим сөгдэчнр кергтэ. ²⁴ Бурхн гисн – Сәкүһн. Терүнд сөгдсн улс Сәкүһсәр дамжж

---

* Евреймүд Шамарья улсин савинь чигн олзлдго бээж.

деерэс төрх зөвтэ. Тиим эмтн Эцкд йосндан сөгдх, – гиж Исус хэрүднь келв.

²⁵– Бурхна илгэсн Аврач аашна гисинь би меднэв (Бурхна илгэсн Аврач – Христос). Тер ирхлэрн, маднд цугинь цөөлж өгх, – гиж күүкд күн келв.

²⁶ Исус:

– Би, чамла күүнджэсн күн, Бурхна илгэсн Аврачв, – гив.

²⁷ Тер алднд сурһульчнр хэрү ирцхэв. Исусиг күүкд күүнлэ күүнджэхинь үзэд, цуһар алң болцхав. Зуг нег чигн күн яһад терүнлэ күүндвт гиж сурсн уга. ²⁸ Күүкд күн эврәннь буһшан худгин өөр үлдэһэд, хотн тал йовад эмтнд келв:

²⁹– Наартн, шулуһар йовтн, тадн мини жирһл бөөдлин тускар келж өгсн күүг үзхит. Тер Бурхна илгэсн Аврач болвзго? – гив.

³⁰ Эмтн хотнас һарад, Исусур йовцхав. ³¹ Тер цагт Терүнэ сурһульчнр:

– Багш, буйн болтха, хотан уутн, – гив.

³² Зуг Тер:

– Нанд тиим хот бөөнэ, тер хот ямаранынь тадн медхшт, – гиж келв.

³³ Тиигхлэ сурһульчнр:

– Талдан күн Терүнд хот авч ирсн болвза? – гиж хоорндан күүндцхэв.

³⁴ Мини хот гисн – Намаг Илгэснэ таалыг күцэһэд, Нанд даалһсн кәдлмшиг күцэһэд төгсэх. ³⁵ Кеер тэрэ тәрсн цагт: дөрвн сар болчкад, урһцан хурах цаг ирх, гиж тадн келнәт, тиим эсий? Тегәд Би таднд келжәнәв: сәәнәр хәләтн! Тәрсн тәрән хурахд белн. ³⁶ Тәрә хадх күн кәлстә олзан ода авчана. Мөңк жирһлин төлә урһцан хуражана. Тегәд тәрснь чигн, хадснь чигн хамдан байрлх. ³⁷ Негнь тәрнә, дарукнь хадна гидгнь лавта батлгджана. ³⁸ Тегәд Би тадниг кәлсән өгч эс кәдлсн юмиг хадж хуратн гиж илгәжәнәв. Тенд талдан эмтн кәлсән өгч кәдлә. Тадн болхла теднә кәдлмшт орлцад, урһцинь хуражанат, – гиж Исус үгән төгсәв.

³⁹– Мини кезәнә кесн юмиг Тер келж өгв, – гиж күүкд күн эмтнд келсмн.

Тер учрар тер хотнд бәәсн кесг Шамарья улс Исуст иткдг болв. ⁴⁰ Шамарья эмтн Исусур ирәд:

– Буйн болтха, маднла үлдтн! – гиж сурв. Тегәд Тер теднлә хойр өдр бәәв. ⁴¹ Дәкәд кесг эмтн Исусин келсн үгд иткв.

⁴² – Түрүлөд бидн чини келсиг сонсад итквидн. Ода болхла бидн Терүнд бийдн иткжәнөвидн, тер юнгад гихлө, бидн эврәнн чикәрн Терүг сонсвидн. Эн Күн орчлңгин Аврач гиж бидн йосндан иткжәнөвидн, – гиж тедн тер күүкд күүнд келцхөв.

Исус ямта күүнэ көвүг эдгэсн

⁴³ Хойр өдр давхла Исус Һалилья һазруп һарад йовв. ⁴⁴ Тер юнгад гихлө, әәлдәчиг төрскн орн-нутгтн күндлхш, – гиж урдн Исус эврән келсмн. ⁴⁵ Исус Һалильяд ирхлө, тер һазрин әмтн байртаһар Исусиг тосв. Тер әмтн Ерусалимд Песахин нә-әрт Исусин кесн өвәрциг бас үзлө. ⁴⁶ Дәкәд Исус Һалильян Кана гидг хотнур һарад йовв. Урдн тенд Исус усиг чаһр кесмн. Тер цагт Капернамд хаана нег ямта күн бәәдг бәәсмн. Терүнә көвүн өнгрхин өмн өргнд бәәж. ⁴⁷ Исусиг Йудья һазрас Һалильяд ирсинь сонсад, тер ямта күн Исусиг олж авад:

– Капернамд ирәд, мини көвүһим эдгәһит, тер үкн гижәнә, – гиж Терүг эрәд сурв.

⁴⁸ – Онц темдгүд Нанас үзлгө, тадн иткхн угат! – гиж Исус терүнд келв.

⁴⁹ – Ах Нойн, мини үрн үкәд уга бәәтл шулуһар манаһур ирит! – гиж хаана ямта күн сурв.

⁵⁰ – Хәр, герүрн йов. Чини көвүнчн әмд үлдх, – гиж Исус келв.

Тер күн Исусин үгд иткәд, герүрн йовв. ⁵¹ Төрскн хотнурн йовж йовад, тер күн зууран эврәнн зарцнрлаһан харһв.

– Тана үрнтн эрүл-менд бәәнә, – гиж тедн келв.

⁵² – Кезә көвүм сән болв? – гиж тер зарцнрас сурв.

– Өцклдүр үдлө нег часла халунь уурв, – гиж тедн хәрү өгв.

⁵³ Көвүнчн әмд үлдх гисн Исусин үгин хөөн көвүн эдгисинь эцкн медв. Энүнә хөөн тер эврәнн гер-бүлтәһән, зарцнртаһан Исуст иткв. ⁵⁴ Тиигәд Йудьяс ирсәнн хөөн Исус Һалильяд бәәһәд хойрдгч темдг үзүлв.

Бәтсат гидг бийән уһадг бәәрнд кү эдгәһн

5 Удл уга еврей әмтнә нәр болв, тер учрар Исус Ерусалимур йовв. ² Ерусалимд «Хөөнә үүдн» гидг ормин өөр еврей келәр Бәтсәд гидг бийән уһадг бәәрн бәәж. Тенд тав дәкж зергләд зогссн бахнс бәәсмн. ³ Кесг гемтә, сохр, доһлң болн тәкрсн һар-көлтә

эмтн тенд бас кевтж. ⁵Һучн нээмн жилдэн өвчтэ нег күн эмтнэ заагт кевтж. ⁶Исус терүг үзэд, кесгтэн гемнжэхинь медэд:

– Чи эдгхэр седжэнчи? – гиж сурв.

⁷Өвчтэ күн хэрүднь:

– Ах Нойн, усн көндрсн цагт уснд орхар седхлэ, нанд нөкд болдг күн уга. Намаг уснур эврэн өөрдхэр седхлэ, күн мини өмнөһүр орж одна, – гив.

⁸Тиигхлэ Исус терүнд:

– Бос! Девскрэн авад йов! – гив.

⁹Агчмд тер күн эдгэд, эрүл-менд болж одв. Тер эврэннь девскрэн авад эклэд йовв. Цуг эн бемб өдрлэ болв. ¹⁰Тер учрар евреймүдин толһачнр эдгсн күүнд:

– Эндр бемб өдр, мана закаһар чи эврэннь девскрэн зөөж авч йовх зөв угач, – гив.

¹¹– Намаг эдгэсн күн: «Эврэннь девскрэн авад йов» гихэд нанд келлэ, – гиж тер хэрү өгв.

¹²– Девскрэн авад йов гисн күн кен гидг күмб? – гиж тедн сурцхав.

¹³Эдгсн күн Терүг кенинь эврэн медсн уга билэ, юнгад гихлэ, Исус олна заагт орад, тер даруны йовж одв. ¹⁴Хөөннь Исус тер күүг сүмд үзэд:

– Ода чи эрүл-менд болвч. Энүнэс хооран му юмн чамла учршгон төлэд дэкж килнц бичэ ке, – гиж келв.

¹⁵Тер күн дэкэд евреймүдин толһачнр тал йовад:

– Намаг Исус эдгэв, – гив.

¹⁶Исус бемб өдрлэ кү эдгэсн учрар евреймүдин толһачнр Исусиг көөдг болв.

¹⁷– Эцкм оньдин көдінэ, тегэд чигн Би бас көдлх зөвтэв, – гиж Исус келв.

¹⁸Тиигхлэ евреймүдин толһачнр Исусиг алх цаг улм шунж хэ-эцхэв. Тер юнгад гихлэ, Исус һанцхн бемб өдрин йосиг эвдсн биш, дэкэд Бурхиг «Мини Эцкм» гихэд Бийэн Бурхнла эдл-цүлсмн.

Бурхна өгсн йосн-күчн Исуст бээнэ

¹⁹Исус евреймүдин толһачнрт иигж келв:

– Үнэр таднд келжэнэв: Эцкиннь кесн юмиг эс үзтл, Көвүн эврэ санаһарн юм кеж чадшго. Эцкиннь кежэх көдлмшиг Көвүн

кенэ. ²⁰Эцк көвүндэн хээртэ болад, кежэх кергэн Көвүндэн даалһж үзүлнэ. Тер энүнэс ик үүл үзүлх. Тегэд тадн икэр өвр-хит. ²¹Эцк үксн эмтиг үкэрэснь босхж эм орулдгла эдлэр Көвүнь дурта күүнд эм орулна. ²²⁻²³Эцк эмтнэ зарһинь кехш. Көвүһинь Эцклэ эдл күндлэд, тевчтхэ гihэд, Тер Көвүндэн эмтнэ зарһ кех йос даалһж өгв. Көвүг эс тевчдг күн, Терүг илгэсн Эцкиг чигн тевчхш. ²⁴Үнэр таднд келжэнэв: Мини Үгим сонсад, Намаг Илгэсн Эцкдм иткснь мөнк жирһл эдлх. Тер күн зарһла харһшго. Тер үклэс һарад, эмн жирһл эдлж. ²⁵Үнэр келжэнэв: цагнь өөрдж йовна, цагнь лавта ирв! Үксн эмтн Бурхна Көвүнэ дууһинь соңсх. Болв Терүг соңссн эмтн эмдрэд жирһлэн эдлх. ²⁶Эцк эмн жирһлин булг болдг эдлэр Көвүндэн эмн жирһлин булг болх арһ өгв. ²⁷Тегэд чигн Бурхн Көвүндэн Зарһч болх йос өгв. Юнгад гихлэ, Терүнэ Көвүн – Күмни Көвүн. ²⁸Бичэ энүнд өвртн. Юнгад гихлэ, цагнь өөрдж йовна, үкэрт кевтсн, үксн эмтн Күмни Көвүнэ ду сонсад, үкэрэсн босж ирх. ²⁹Сэ кедгнь мөнк жирһл эдлхэр эмдрж босх. Му кедгнь зарһла харһулгдхин төлэ эмдрж босх. ³⁰Би эврэннь йосарн юм күцэж чадхшв. Би Бурхна келсэр зарһинь кежэнэв. Мини зарһм үнн чик, юнгад гихлэ, Би эврэннь санан-седвэриг күцэхэр шунжахшв. Намаг илгэсн Эцкин санан-седвэриг күцэхэр шунжанав.

Исусин тускар герчлһн

³¹– Кемр Би эврэн Бийиннь тускар герчлсн болхла Мини үгд үнн уга. ³²Зуг Мини тускар келдг дэкэд герч бөөнэ. Би меднэв: Терүнэ Үгнь йосн үнн. ³³Тадн Йоханур эмтиг илгэлэт. Тер Мини тускар үн келв. ³⁴Күүнэ герчлһн Нанд юмн биш болвчн, зуг тадниг аврулхин төлэ Би энүг келжэнэв. ³⁵Йохан герл өгдг шатжах шам мет бээсмн. Тадн болхла цаг зуур терүнэ герл авад, герлин толянд байрлхар седлэт. ³⁶Зуг Би Йоханас даву ик герчтэв. Эцкм Нанд даалһж өгсн олн керг-үүл Би күцэжэнэв. Эн олн керг-үүл Эцкм Намаг илгэсинь герчлжэнэ. ³⁷Намаг илгэсн Эцкм Мини тускар бас герчлжэнэ. Терүнэ ду тадн төрүц сонсад угат. Терүнэ дүр тадн төрүц үзэд угат. ³⁸Тегэдчн тадн Терүнэ үг зүркндэн хадһлж бэрхшит. Тер Намаг илгэж гиснд тадн иткжэхшит. ³⁹Тадн Бурхна Бичг дасж умшнат. Энүгэр мөнк жирһл эдлхит гиж саннат. Зуг тенд Мини тускар бичэтэ! ⁴⁰Тер бийнь тадн мөнк жирһл эдлхин төлэ Нан тал ирхэр седжэхшит.

⁴¹Эмтнэ магтал нанд керго. ⁴²Зуг тадниг Бурхнд дурго болдгиг Би меднэв. ⁴³Би тадн тал Эцкиннь нерн деерэс ирв. Тадн Нанд оньган өгчэхшит. Эврэннь нерн деерэс хэр күн ирхлэ, тадн терүнд оньган өгнэт. ⁴⁴Яһж тадн Намаг иткж чадхмт? Тадн иткж чадшгот. Учрнь иим: тадн нег-негнәннь буульмж магталыг таасж ик чинрт тоолнат. Зуг ор һанцхн Бурхна магталыг авхар икэр хээжэхшит? ⁴⁵Намаг Эцкиннь өмн тадниг гемшэхэр ирж гихэд бичэ сантн. Тадна нөөлжэсн Моше тадниг гемшэх. ⁴⁶Кемр тадн Мошед итксн болхла, тадн Нанд чигн иткх билэт. Юнгад гихлэ, тер Мини тускар бичлэ. ⁴⁷Зуг кемр тадн терүнэ бичснд эс иткхлэ, Мини келсн үгд яһж иткхмт?

Тавн миңһн кү цадхлһн

6 Энүнэ хөөн Исус Һалилья (талданар келхд, Тиберэд) нуурин телтр көвэ тал һарад йовв. ²Терүнэ ардас кесг эмтн дахж йовцхав, тер юнгад гихлэ, гемтэ эмтиг эдгэж, ямаран өвөрц юм Исус кесинь тедн үзлэ. ³Исус уул деер һарад, тенд сурһульчнртаһан суув. ⁴Еврей эмтнэ Песах гидг нэр өөрдж йовла. ⁵Исус эргндэн хэләһэд, кесг эмтиг аашсинь үзэд, Пилипд келв:

– Эн эмтиг цадххин төлө альдас тиим дала өдмг хулдж авхмб?

⁶Исус Пилипиг яһна гилч гиж сурв, бийнь болхла эврэн ю кехән меджәлэ.

⁷– Күн болһнд бичкн өдмгин тасрха өгхин төлө маднд бүкл сардан көдлэд мөңг шингэх кергтә, – гиж Пилип хэрү өгв.

⁸Талдан нег Андрей гидг нертә сурһульч, Симон Пётрин дү:

⁹– Энд тавн ичмән өдмгтә болн хойрхн заһста нег көвүн бөөнә. Зуг цуг эн тиим олн күүнд дегд бичкн хот болжана, – гиж Исуст келв.

¹⁰– Цуг эмтиг суулһ, – гиж Исус келв.

Теднэ бөөсн һазрт дала ноһан бөөж, эмтн тер ноһан деер сууцхав. Тооһарн тедн тавн миңһн бөөж. ¹¹Тегэд Исус өдмг авад, Бурхиг магтад, тер өдмгиг хуһлад, суусн эмтнд хуваһад өгв. Тиим кевәр Тер заһсиг бас хуваһад, эмтнд түгэж өгв. ¹²Эмтн хотан идэд цадсн хөөн Исус:

– Цуг үлдсн хотыг үрәшгоһар цуглулж автн, – гиж сурһульчнртан келв.

¹³Эмтн эклэд хотан идсн цагт тавхн ичмэн өдмг бээж, зуг сурхульчнр хотын үдл цуглуулхл, тернь хулсар гүрсн арвн хойр савд багтв.

¹⁴— Эн күн орчлнд ирх Ээлдэч, — гиж эмтн Исусин кесн өвэрциг үзснэ хөөн келв.

¹⁵Исус эмтиг цуглрад, Терүг авад хаана ширэд суулххар сед-жэхинь медэд, ханцарн үлдхэр уул темцж һарад йовж одв.

Исус усн деегүр йовжана

¹⁶Асхн болхла, Терүнэ сурхульчнр уулас нур тал бууһад йовц-хав. ¹⁷Тедн онһц дотр орад, нур һатлад, Капернам гидг балһс-нур йовцхав. Харһурсн цаг билэ, зуг Исус хэрү ирсн уга. ¹⁸Ик салькнас көлтэ нуурин дольган буслад, деврэд, усн ормасн һарн гив. ¹⁹Тавн-зурһан дуунад сурхульчнр онһцар усч йовхла, генткн нуурин усн деегүр Исусиг теднэ онһц тал йовж йовхинь үзв, тедн дегд икэр ээцхэв.

²⁰— Энтн бив. Бичэ ээтн, — гиж Исус теднд келв.

²¹Тедн Исусиг онһц дотр орулхар седхлэ, онһц тер алднд дарунь кергтэ усна көвэд ирэд зогсв.

Исус — амн-жирһлин хот

²²Маһндуртнь нуурин телтр көвэд цуглрсн эмтн негхн онһц бээсинь үзв. Исусиг онһц дотр эс орсинь, сурхульчнр Терүн угаһар йовсинь эмтн медв. ²³Талдан онһцс Тиберэдэс нег һазрур ирв. Тер һазрт урднь Исус Бурхиг магтж, өдмг эмтнд өгэд цад-хасн билэ. ²⁴Исусиг болн терүнэ сурхульчнриг тенд олж чадлго тедн онһцсд сууһад Исусиг хөөһэд, Капернам балһснур темцж йовцхав. ²⁵Нуурин телтр көвэд Исусиг олж авад тедн:

— Багш, Та кезэ нааран ирвт? — гиж сурцхав.

²⁶— Тадн онц темдг үзсн төлөд намаг хээжэхшит, зуг өдмг идж цадсндан хээжэнэт гиж Би үнэр келжэнэв. ²⁷Дарунь үрж оддг хотын төлө бичэ көдлэд бээтн, зуг төрүц үрдго мөнк жирһл өгдг хотын төлө көдлж бээтн. Эн хотыг Күмни Көвүн танд өгчэнэ. Яһад гихлэ, Тер Бурхн Эцкин онц темдгтэ, — гиж Исус хэрүднь келв.

²⁸— Бурхна керг-үүлмүд күцэхин төлө бидн ю кех зөвтэвидн? — гиж тедн сурцхав.

²⁹ – Бурхна керг-үүл күцэх гиснь – Бурхна илгэсн күүнд иткх гисн үг, – гиж Исус хэрү өгв.

³⁰ – Мадниг Танд итктхэ гihэд Та ямаран өвөрц юм үзүлж чадхвт? Терүг үзэд бидн иткх билэвидн. Ямаран кергиг кү-цэхвт? – гиж эмтн хэрүднь сурцхав.

³¹ – Мана өвк-эцкнр кедэ һазрт «манна» гидг хот иддг бэ-эсмн. Энүнэ тускар Бурхна Бичгт иигж бичетэ: «Идх өдмг Бурхн теднд тенгрэс өглэ», – гицхэв.

³² – Моше биш Мини Эцкм таднд йосн өдмг тенгрэс белгл-жэнэ. ³³ Эн Бурхна өдмг тенгрэс бууж ирэд, күмн эмтнд жирһл өгнэ, – гиж Исус эмтнд келв.

³⁴ – Деед Эзн! Эн өдмгиг маднд оньдиндан өгч белглич! – гиж тедн келцхэв.

³⁵ – Би эмн жирһлин өдмгв. Нан тал ирсн күн төрүц өлсш уга. Нанд иткжэх күн төрүц ундасш уга. ³⁶ Зуг Би таднд урднь келлэв: Тадн Намаг үзв чигн иткшгот! ³⁷ Болв Эцкинм өгсн улс Нан тал цугтан ирх. Иржэх күүг Би төрүц көөш угав. ³⁸ Юнгад гихлэ, Эврәннь күсл күцэхэр биш Бийм илгэсн Эцкин күсл кү-цэхэр Би тенгрэс бууж ирлэв. ³⁹ Намаг илгэсн Эцкин күсл иим: Нанд даалһсн эмтиг нег чигн кү геелго цугинь сүл өдрт эмдрүлхв. ⁴⁰ Мини Эцкин күсл эн: Бурхна Көвүг үздг, Терүнд иткдг күн болһн мөнк жирһлтэ болх зөвтэ. Сүл өдрт Би тедниг эмдрүлхв.

⁴¹ Терүг: Би тенгрэс буусн өдмг гисинь сонсад, евреймүд Исуст дурго болад һундлан келсмн.

⁴² – Эн Йосипин көвүн Исус биший? Бидн энүнэ эк-эцкинь меднэвидн, тиим эсий? Ода юнгад эн тенгрэс бууж ирв гihэд бөөдмб? – гиж тедн келцхэв.

⁴³ – Бичэ һундл өргтн, – гиж Исус келв.

⁴⁴ – Намаг илгэсн Эцк угаһар, Нег чигн күн Нан тал ирж чадшго. Сүл өдрт Би тер күүг эмдрүлхв. ⁴⁵ Бурхн күн болһниг дасхх гиж ээлдэчнр бичж. Эцким сонсад, Терүнэ ном авч дассн күн Нан тал ирнэ. ⁴⁶ Эцкиг күн үзв гиж би келжэхшв. Бурхнас ирсн һанцхн Тер Эцкиг үзсн мөн. ⁴⁷ Иткдг күн мөнк жирһл эдлнэ. ⁴⁸ Би – эмн-жирһлин өдмгв. ⁴⁹ Тана өвк эцкнр кедэд «манна» гидг хот идсн бийнь цуһар өнгрж одла. ⁵⁰ Тенгрэс ирсн өдмг онц йилһрнэ. Энүг эдлсн күн төрүц үкш уга. ⁵¹ Би тенгрэс ирсн эмд өдмгв. Эн өдмгиг эдлсн күн мөнк

жирһлтэ болх. Эн өдмг – Мини цогц-махмуд. Эн махмудан Би орчлңгин эмн жирһлин төлө өгхв.

⁵² – Эврәннь махмудан идтхэ гиж маднд тер яһж өгхмб? – гиж евреймүд заагт зүтклдэн болв.

⁵³ – Үнэр келжәнэв. Кемр тадн Күмни Көвүнэ махмудын эс эдлхлэ, Терүнэ цусинь эс уухла, бий дотран эмн жирһл уга бөөхит. ⁵⁴ Махмудм эдлсн күн, цусим уусн күн мөңк жирһлтэ болна. Сүл өдрт Би терүг эмдрүлхв. ⁵⁵ Юңгад гихлэ, цогц бийим – йосн хот. Мини цусм – йосн ундн. ⁵⁶ Мини цогц бийиг эдлдгнь, Мини цусиг уудгнь Нанла негдэд бөөнэ. Би терүнлэ негдэд бөөнэв. ⁵⁷ Би эм өгчэх Эцкин илгэсн күмб. Тер Нанд жирһл өгчөнэ. Цогц бийим эдлжэх күүнд Би тиигж жирһл өгхв. ⁵⁸ Эн теңгрэс бууж ирсн өдмг мөн. Эн тана эцкнр идсн манна гидг хот биш. Тедн идсн бийнь өңгрж одла. Зуг эн өдмг эдлжэх күн мөңкиндэн бөөх, – гиж Исус теднд цөөлж келв.

⁵⁹ Исус Капернам хотнд евреймүдин хурлд эмтиг сурһжасн цагт келсмн.

Мөңк жирһлин туск үг

⁶⁰ – Эн ном дегд кецү. Кен энүг соңсж чадхмб? – гийһэд Исусиг соңссн эмтнэ кесгнь келцхэв.

⁶¹ – Эн ном таднд харш болжану? – гиж Исус сурһульчнриг хэрүцжэхинь медэд келв.

⁶² – Күмни Көвүг урднь бөөсн орн-нутгурнь хэрү өөд болж ниссинь үзэд тадн ю келхмт? ⁶³ Бурхна Сәкүсн эм өгнэ, күүнэ чидл олз өгхш. Мини келсн үг эм жирһл өгдг Сәкүсәр дүүргнэ. ⁶⁴ Зуг тадна зәрмнь иткжэхш. (Исус Терүнд эс иткх болн хөөтндэн урвх күүнэ тускар урдаснь медлэ.) ⁶⁵ Кемр Эцкм күүнд зая эс хөөрлсн болхла, тер Нанур ирж чадшго. Терүнэ тускар Би таднд келлэв, – гиж цааранднь Исус келв.

⁶⁶ Эн үгмүдин хөөн сурһульчнрас кесгнь Терүг үлдәһэд хэрү йовж одв, дәкж тедн Исусиг дахсн уга.

⁶⁷ – Тадн Намаг бас үлдэх санатавт? – гиж Исус арвн хойр сурһульчнрасн сурв.

⁶⁸ – Деед Эзн минь, бидн кен тал йовхмб? Мөңк жирһл өгдг үгмүд Танд бөөнэ. ⁶⁹ Та Бурхнас ирсин гидгиг бидн медж итклэвидн, – гиж Шимон Пётр хэрү өгв.

⁷⁰ – Тадниг, арвн хойр кү Би йилж эс авлу? Зуг тадна заагас негнтн – эрлг! – гиж Исус келв.

⁷¹ Тер Шимон Йуда Искериотин тускар келж. Тер арвн хойрин негнь болсн бийнь, зуг хөөннь Исусас урвж.

Исус болн Терүнэ дүүнр

7 Энүнэ хөөн Исус Һалилья һазр эргэд йовж йовла. Еврей-мүдин толһачнр Терүг алх арһ хөөсн төлөд Исус Йудья һазр-риг эргж йовхар седсн уга. ² Сегмүд гидг евреймүдин нэр өөрдж йовла*.

³ – Эн һазриг үлдэхэд, Йудья һазр темцж байр-нээрт йов. Тенд сурһульчнр Чини кежэх өвөрц йовдлмуд үзх. ⁴ Эврәннь кесн үүлэн нуухмн биш, эмтнд медүлхин төлө терүгэн үзүлх кергтэ. Бээсэн олн эмтнд үзүл, – гиж Исусин дүүнр Терүнд келцхэв.

⁵ Исусин дүүнр чигн Терүнд иткдго бээж.

⁶ – Зөвтэ цаг Нанд ирэд уга. Таднд болла ямаран чигн цаг амр. ⁷ Таднд орчлң дурго болж чадшго. Тедн Нанд дурго. Тер юнгад гихлэ, Би теднэ хар йовдлмуд илдкж герчлнэв. ⁸ Тер нэ-эрт тадн эврэн йовтн, Би тиигэрэн йовшгов, Мини цаг ирэд уга, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁹ Тиигж келэд Тер Һалильяд үлдв.

Исус сегмүд гидг нээрт

¹⁰ Терүнэ дүүнр нээрт йовцхав. Тедниг йовсна хөөн Исус Бийән медүллго нууцар бас тиигэрэн йовв. ¹¹ Евреймүдин тол-һачнр нээрт ирэд:

– Тер күн яһсмб? – гихэд Исусиг хээцхэв.

¹² Терүнэ тускар эмтн кесгтән шимлдж күүндцхэв. Зэрмнь:

– Тер сән күн, – гиж келв.

Зэрмнь:

– Уга, тер эмтиг меклжэнэ, – гив.

¹³ Зуг цуһар евреймүдин толһачнрас эәһэд, Терүнэ тускар күн илэр келсн уга. ¹⁴ Нээрин өрөлнь давсна хөөн Исус сүмд ирэд эклэд эмтиг сурһв. ¹⁵ Евреймүдин толһачнр өврэд:

---

* Евреймүд кэдэ һазрт бээсн цагиг тодлад, һаха сар чилж йовхла, хуһн сар эклхд эн нэр нәәмн өдрт темдглсн бээж.

– Эн күн альдас тиим дала юм меддг болхв? Энтн сурһуль дасдг уга билэлм? – гиж нег-негнөсн сурцхав.

¹⁶– Эн ном Мини биш, Намаг илгэсн Бурхна ном. ¹⁷Терүнө таалыг күцэхэр седснь эн номиг Бурхнас эс гиж Бийэсм хар-чахиг лавта медх. ¹⁸Эврәннь нернэс келжэхнь эврәннь нерэн дуудулхар шунна. Зуг Илгэснө нериг дуудулхар шунж йовсн күн йосн үн келнө. Түүнд худл уга. ¹⁹Таднд Моше закан өгсн биший? Зуг таднас негн чигн күн тер закаг күцэжэхш. Тадн юнгад Намаг алхар седжэхмт? – гиж Исус сурв.

²⁰– Чи хар сәкүстөч. Кен Чамаг алхар седжэхмб? – гиж әмтн хәрүцв.

²¹– Би негхн өвәрц үзүлв. Тадн цуһар алң болжанат. ²²Моше болхла, таднд әмн бийин үзүрин керчлһнә авъяс өгв. Тер авъяс түрүлөд Мошеһәс биш өвк-эцкнрәс ирв. Тегәд тадн бемб өдрлө нилх көвүдин әмн бийин үзүр керчнәт. ²³Кемр Мошен закаг әвдшгоһар тадн бемб өдрлө нилхдин әмн бийин үзүринь керчдг болхла, Намаг бемб өдрлө күүнә бий цогциг эдгәв гихәд юнгад тадн уурлжахмбт? ²⁴Өнг-зүсәрнь кү бичә гемшәтн. Үнн чикәр кү гемшәтн, – гиж Исус хәрүднө келв.

Бурхна илгэсн Аврач кемб?

²⁵Тер цагт Ерусалимд бәәдг зәрм әмтн:

– Эн күүг толһачнр алхар седжәнә эсий? ²⁶Хәләтн, Энтн әмтнлө күүнджәнә, болв толһачнр Энүг хөрж үг келхш. Энүг Бурхна илгэсн Аврач гиж тедн бас санжахий? ²⁷Эн күн альдас ирсинь бидн меднәвидн. Зуг йосн Христос альдас ирхинь күн медхш, – гиж келцхәв.

²⁸– Тадн Намаг медвт. Намаг альдас ирсиг бас медвт. Үннәрий? Би эврә санаһарн ирсн угав. Намаг Илгэснө йосн үннч. Зуг тадн Терүг медхшт. ²⁹Би Терүнәс ирв. Тер учрар Би Терүг меднәв. Тер Намаг илгәв, – гиж Исус әмтиг сүмд сурһсн цагт чаһар келв.

³⁰Тиигхлә тедн Исусиг бәрж авхар седв. Зуг нег чигн күн Исусиг көндәж чадсн уга. Учрнь иим: Исусин цагнь ирәд уга бәәж. ³¹Олн заагт ик зунь Терүнд иткәд келв:

– Бурхна илгэсн Аврач ирхләрн Эн күүнә үзүлсн онц темдгүдәс үлү онц темдгүд үзүлхий?

Харулчир Исусиг бэрж авхар илгэгдсн

³² Исусин тускар эмтн ю шимлдж келжэхинь паршмуд соңсв. Терүг бэрж авхар паршмуд, ах гелнгүд харулчнриг илгэв. ³³ Исус иигж келв:

– Би таднла невчкн зуур бээжэхэд, Намаг Илгэснд йовхв. ³⁴ Тадн Намаг хээхит. Мини бээх һазр тал тадн ирж чадшго учрас Намаг олж чадшгот.

³⁵ Евреймүдин толһачнр нег-негнэсн:

– Мадниг ирж чадшго гинэд альдаран эн йовхар седжэхмб? Грек эмтиг сурһхар еврей эмтн бээсн грек балһсд тал Эн йовжахмн болвза? ³⁶ «Тадн Намаг хээхит, зуг олж чадшгот. Мини бээх һазр тал тадн ирж чадшгот» гисн үгмүд юн үгмүд болжахмб? – гиж сурцхав.

³⁷ – Ундасжаснь Нан тал ирэд уутн. ³⁸ Юнгад гихлэ, Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Нанд иткдг күүнэ дотрас эм өгчөх усна булг урсад бээх», – гиж Исус байрин алдр сүл өдртнь босад, чаң дууһар келв.

³⁹ Энд Исус Эрүн Сәкүснэ тускар келлэ. Терүнд итксн күүнд, хөөннь Эрүн Сәкүсн өггдх. Итксн улст тер цагт Эрүн Сәкүсн өггдсн уга билэ, юнгад гихлэ, Бурхн Исусиг өөдлүлэд уга бээж.

Эмтн хоорндан эңгрсн

⁴⁰ Зәрмнь Исусин үгмүд соңсад:

– Эн йосн аэлдэч! – гиж келцхэв.

⁴¹ Зәрмнь:

– Эн Бурхна илгэсн Аврач, – гив.

– Бурхна илгэсн Аврач Һалильяс ирхий? ⁴² Бурхна Бичгт, Бурхна илгэсн Аврач Давидин тохмас Давид бээсн Бетлехем гидг хотнас ирхинь бичэтэ эсий? – гиж зәрмнь келцхэв.

⁴³ Эмтн Исусин тускар келэд хоорндан эңгрж. ⁴⁴ Зәрмнь Терүг бэрж авхар седлэ, зуг нег чигн күн Исусиг көндөсн уга.

Евреймүдин толһачирин эс итклһн

⁴⁵ Аш сүүлднь, паршмуд болн ах гелнгүд тал харулчнр хэрү ирцхэв.

– Юнгад тадн Исусиг бэрж эс авч ирвт? – гиж паршмуд болн ах гелнгүд сурцхав.

⁴⁶ – Нег чигн күн урднь тиигж келсн уга билэ, – гиж харулчнр хэрү өгв.

⁴⁷ – Тер тадниг бас меклчкви? – гиж паршмуд сурв.

⁴⁸ – Ода күртл толһачнрас болн паршмудас нег чигн күн итксн уга биший? ⁴⁹ Уга. Зуг тер эгл эмтн закана тускар ю медх билэ? Теднд Бурхна харал тусж, – гиж паршмуд хэрүднь келв.

⁵⁰ Паршмуд заагт бээсн Никодим гидг күн бээж. Тер урднь Исусла харһдг бээсмн.

⁵¹ – Мана Закаһар бидн түрүлэд күүг ю кесинь медхэр сурж соңслго бээж, зарһинь кех зөв угавидн, – гиж Никодим келв.

⁵² – Чи бас Һалильясвч? Бурхна Бичг сөөнөр дасад медхич, Һалильяс нег чигн аэлдэч төрүц ирхш, – гиж тедн Никодимд хэрү өгв.

⁵³ Энүнэ хөөн цуһар гер талан тарад йовцхав.

Аля күүкд күүнэ йовдлын тускар

8 Иусуc олив модна уул темцж һарад йовв. ²Өрүн өрлэ Тер дэки сүмин һаза ирэд зогсв. Цуһар Терүнэ өөр ирэд хурцхав. Иусуc сууһад эмтнд сурһмж өгэд дасхв. ³Тер цагт ном цөөлһэчнр болн паршмуд нег аля йовдл һарһад бэргдсн күүкд кү Терүнүр авч ирэд, эмтнэ чирэд зогсав:

⁴ – Багш, эн күүкд күн хуульч йовдл кеһэд бэргдв. ⁵Мошен закан тиим күүкд улсиг чолуһар цокж алтн гиж закана. Та ю келнэт? – гиж тедн сурв.

⁶Тедн Иусуcиг сөрж тиигж сурцхав. Цааранднь Иусуcиг хэрүһинь өгч эс чадхлань, үгэрнь бэрж авхар эн күүндвриг эклцхэв. Зуг Иусуc өкөһэд, һазр деер юм бичэд суув. ⁷Тедн зогсн бээж суржахла, Иусуc босад:

– Тадн дундас килнц угань хамгин түрүн энүг чолуһар шивтн, – гиж келв.

⁸Дөкөд Иусуc саак кевэрн өвдглж сууһад һазр деер юм бичв. ⁹Энүг соңссн эмтнэс настань эклэд йовв, тедниг дураһад наадкснь бас дахлдв. Иусуc һанцарн үлдв. Күүкд күн Иусуcин өмн зогса бээж.

¹⁰ – Тедн цуһар яһсмб? Зарһичинь кех нег чигн күн үлдсн угай? – гиж Иусуc ормасн босад күүкд күүнд келв.

¹¹ – Уга күн үлдсн уга, Ах Нойн! – гиж тер күүкд күн келв.

– Би бас зарһичн кешгов. Эврәннь хаалһарн йов, эн өдрөс авн килнц бичэ ке, – гиж Иусуc хэрүднь келв.

Исус – орчлнгийн герл

¹²– Би орчлнгийн герлв, Намаг дахжах күн харнуд йовшго. Тер эмн жирл өгдг герлтэ болна, – гиж хөөннь Исус дэктн эмтнд келв.

¹³– Чи эврэн Бийиннь тускар герчлжэнэч. Чини герчллн йосн үнн биш, – гиж паршмуд өмнэснь келцхэв.

¹⁴– Би Бийиннь тускар герчлв чигн, Мини үгмүд үнн. Юнгад гихлэ, Би альдас ирсэн альдаран йовхан меднэв. Тадн Намаг альдас ирсинь альдаран йовжахинь төрүц медж бөөхшит. ¹⁵Тадн эмтнэ хэлэцэр кү гемшэнэт. Би кү төрүц гемшэхшв. ¹⁶Кемр Би кү гемшэхлэрн үнн кевэр гемшэнэв. Юнгад гихлэ, Би ханцарн бишв. Намаг илгэсн Эцкм Нанла хамдан бөөнэ. ¹⁷Тана закаһар хойр күн герчлхлэ, теднэ герчллн чик болна. ¹⁸Би Бийиннь тускар герчлжэнэв. Намаг илгэсн Эцкм бас Мини тускар герчлжэнэ, – гиж Исус хэрүдн келв.

¹⁹– Чини Эцкчн альдв? – гиж тедн сурцхав.

– Тадн Намаг чигн болн Мини Эцким медхшит. Кемр тадн Намаг медсн болхла, Мини Эцким бас медх билэт, – гиж Исус келв.

²⁰Цуг энүнэ тускар Исус сүмд бэрц өгдг хээрцгин өөр зогсж келсмн. Исусин цагнь ирэд уга бөөж, тер учрар нег чигн күн Исусиг бэрж авсн уга.

Мини йовх һазрт тадн ирж чадшгот

²¹Дэкэд Исус иигж келв:

– Ода Би йовжанав. Тадн Намаг хөөһэд, килнцдэн даргдад үкхит. Мини йовх һазрт тадн ирж чадшгот.

²²– Энтн эмэн хорлж үкхэр седжэх бөөдлтэ. Юнгад гихлэ, Мини йовх һазрт тадн ирж чадшгот гиж келсмн, – гиж еврей-мүдин толһачнр хоорндан күүндцхэв.

²³– Тадн цуһар дора бөөсн орчлнгас болжанат. Би болхла деед тенгрэс. Тадн эн орчлнгийн эмтн. Би эн орчлнгийн бишв. ²⁴Би таднд келлүсв: Тадн килнцдэн даргдад үкхит. Кемр тадн Би бөөнэв гисн үгдм эс иткхлэ, тадн килнцдэн даргдад үкхит, – гиж Исус цаарандан келв.

²⁵– Тийгхлэ Та кембт? – гиж тедн сурцхав.

– Ю хээж би тадна күүндэд суунав? ²⁶ Кесг юм тадна тускар Би келж гемшэж чадх билэв. Зуг Намаг Илгэснэс сонссан орчлд герчлж келжэнэв. Намаг Илгэснь йосн үннч, – гиж Исус келв.

²⁷ Тедн Исусиг Эцкиннь тускар келжэхинь медсн уга. ²⁸ Цааранднь Исус келж бээнэ:

– Күмни Көвүг деер харсна хөөн Би бээнэв гисм лавга медж авхит. Эврэннь дурарн Би юм кежэхшв. Эцкимм дасхсн үгиг Би эмтнд цөөлж келнэв. ²⁹ Намаг Илгэснь Нанла хамдан бээнэ. Терүнд кергтэ юм Би оньдин кедв. Тегэд Намаг ханцарахим Тер үлдэхш.

³⁰ Эн үгмүдин хөөн кесгнь Исуст иткв.

Исус килнцэс яһж сулдэж хархин тускар келжэнэ

³¹ – Кедр тадн Мини номар бээхлэ, тадн йосн Мини сурхульчнр болжанат. ³² Тадн йосн үнниг медхит, үнн тадниг сулдхх, – гиж Исус Бийднь итксн евреймүдт келв.

³³ – Бидн Абрахамин үдлд тохм, бидн нег чигн күүнд заргдад мухла болж йовсн угавидн. Яһж чи мадниг сулдххмч? – гиж тедн хэрүднь келцхэв.

³⁴ – Үнэр келжэнэв, килнц кежэх күн килнцин мухла болжана. ³⁵ Мухла күн герт оньдиндан бээж чадхш. Көвүн болхла мөнкиндэн гертэн бээнэ. ³⁶ Кедр Көвүн тадниг сулдххла, тадн йосндан сул болхит. ³⁷ Тадниг Абрахамин үдлд тохминь меднэв. Мини үгм тадна седклд багтжахш, тер учрар тадн Намаг алх санатат. ³⁸ Би таднд Эврэннь Эцкэсн үзсн юман келжэнэв. Тадн болхла бас эврэннь эцкэсн сонссн юман келжэнэт, – гиж Исус теднд келв.

³⁹ – Мана эцкмдн Абрахам, – гиж тедн хэрү өгв.

– Кедр тадн Абрахамин үрдүд болсн болхла, тадн Абрахамла эдл кергэн күцэх билэт. ⁴⁰ Таднд Бурхнас сонссн үнниг келжэнэв. Тадн Намаг зөрц алхар седжэнэт. Абрахам тиигж бээдго билэ. ⁴¹ Тадн эврэннь эцкиннь кесн юмиг кежэнэт, – гиж Исус келв.

– Мадн нег эцктэвидн, Бурхн Бийнь – мана Эцк. Бидн йосар харсн үрдүд, – гиж тедн келцхэв.

⁴² – Кедр Бурхн тадна Эцк бээсн болхла, тадн Нанд дурга болх билэт. Юңгад гихлэ, Би нааран Бурхнас ирлэв. Эврэннь

санаһарн Би ирсн уга билэв, Намаг Бурхн илгэв. ⁴³Мини келсн үгм тадн яһад эс меднэт? Яһад гихлэ, тадн Намаг сонсхар седжэхшит. ⁴⁴Тана Эцктн – эрлг. Тегэд тадн терүнэ дурар бөөхэр седжэнэт. Тер кезэнэс авн үннлэ таардго алач бөөсмн. Терүнд төрүц үнн уга, худлч болн худын эцк. Тегэд худл терүнэ төрсн келн. ⁴⁵Би үнэр келжэнэв, тер учрар тадн Нанд иткжэхшт. ⁴⁶Тадна негнтн Намаг килнц һарһвч гиж гемшэж чадхий? Би танд үнэр келхлэ, юнгад тадн эс иткнэт? ⁴⁷Бурхна үрдүд Терүнэ үг сонсна. Тадн Бурхна биш болад, Мини үгм сонсжахшт, – гиж Исус келв.

Абрахамас түрүд Би бээлэв

⁴⁸– Чи хар сәкүстә Шамарья күнч гихэд бидн чикэр келсн биший? – гиж евреймүд Исуст келцхэв.

⁴⁹– Би хар сәкүстә бишв. Би эврәннь Эцкән тевчнэв. Тадн Нанд му нер өгчэнэт. ⁵⁰Би Эврәннь нерэн туурулхар седжэхшв. Зуг Мини туурмж хээжэх, Мини төлэ эмтнэ зарһинь кедгнь бөөнэ. ⁵¹Үнэр келжэнэв: Үгм дахж күцэдг күн мөнкиндән үкшго! – гиж Исус келв.

⁵²– Чамаг хар сәкүснд эзлгдсинь ода бидн йосндан үзжөнөвидн! Абрахам болн аэлдэчнр кезэнэ өнгрж одв. Зуг үгим дахж күцэдг күн мөнкиндән үкшго гиж Чи келжэнэч. ⁵³Чи мана Абрахам эцкэс деер болжахмчи? Абрахам өнгрв, болв аэлдэчнр кезэнэ өнгрж одв. Бийән кенд тоолад тиигжэхмч? – гиж евреймүд хээкрцхэв.

⁵⁴– Кемр Би Бийдән туурмж хээжэхлэ, тер туурмж юмн биш. Зуг Мини Эцкм Намаг туурулжана! Тадн Терүг Мана Бурхн гиж дууднат! ⁵⁵Тадн Терүг төрүц меддго билэт. Зуг Би Терүг меднэв. Кемр Би Терүг медхшв гиж келсн болхла, Би таднла эдл худлч болх билэв. Зуг Би Терүг меднэв. Терүнэ келсн үгмүдиг сонсж күцэдв. ⁵⁶Абрахам эцктн цагм үзх гиж байрлжала. Цагм үзэд ик байрта үлдв, – гиж Исус хэрү өгв.

⁵⁷– Чи эврән тэв күрэд угач, яһж Абрахамиг үзсмч? – гиж евреймүд сурцхав.

⁵⁸– Абрахам экиннь геснэс һарад уга бээтл Би Бээлэв, үнэр танд келжэнэв, – гиж Исус келв.

⁵⁹Тиигхлэ тедн чолу авад Исус тал шивж алхар седв. Зуг Исус теднэс бултад, сүмэс һарад йовж одв.

Сохр кү эдгэлһн

9 Нег дэжж Исус йовж йовад, нег сохр кү үзв. Тер күн харснас авн сохр бээж.

²– Багш, эн күн юнгад сохр харсмб? Кен килнц харсмб, эн күн аль энүнэ эк-эцкнь? – гиж сурһульчнр Исусас сурцхав.

³– Тер чигн, эк-эцкнь чигн килнц харһсн уга. Эн күг эдгөһэд, эмтнд Бурхна күчиг үзүлхэр цуг эн учрв. ⁴Өдр чилэд уга бөөтл бидн Намаг Илгэсн Эцкин керг күцэх зөвтөвидн. Удл уга харһу сө болх, тиигхлэ күн юм кеж чадшго. ⁵Эн һазр деер бөөтл Би нарт делкэн герл болжанав, – гиж келэд, ⁶Исус һазрт нульмад, шүлсэрн шора зуурч, сохр күүнэ нүднднь түркв.

⁷– Ода болхла йовад Шилоах гидг уснд нүүрэн уһачк, – гиж Тер сохр күүнд келв.

(Шилоах гисн – «Илгэгдсн» гисн үг.) Сохр күн йовад, нүүрэн уһаһад ирхлэрн юм үздг болв. ⁸Хам-хоша бөөсн эмтн терүг һууль һууж йовсинь үзсн эмтн сурцхав:

– Эн һууль һуужасн күн мөн биший?

⁹Зөрмнь:

– Тертн Бив, – гив.

– Уга, энтн терүнэ дүрстө, – гиж зөрмнь келцхэв.

Эдгсн күн бийнь келв:

– Тертн Бив.

¹⁰– Яһж чамд нүднэ харан орв? – гиж тедн сурцхав.

¹¹Тер хэрүднь:

– Исус гидг нертэ күн шораһар бальчг кеһэд мини нүднд түркв. Дөкөд Тер Шилоах гидг уснд нүүрэн уһа гив. Би йовад нүүрэн уһасна хөөн үздг болв. Нүднэ харан нанд орв, – гиж келв.

¹²– Тер күн альдв? – гиж тедн эдгсн күүнэс сурцхав.

– Би меджэхшв, – гиж эдгсн күн хэрү өгв.

Паршмуд харан орсн күүг мөшкжэнэ

¹³Тиигхлэ тедн харан орсн күүг паршмуд тал авч ирцхэв.

¹⁴Бөмб өдр Исус шүлсэрн шора зуурч, эн күүнэ нүдн хара орулв. ¹⁵Паршмуд тер күүнэс:

– Нүднэ харан чамд яһж орсмб? – гиж сурцхав.

– Исус мини нүдм бальчг түркв, би нүүрэн уһаһад юм үздг болв, – гиж эдгсн күн келв.

¹⁶Зэрм паршмуд:

– Чамаг эдгэсн күн Бурхнас ирсн күн биш, юнгад гихлэ, энтн бемб өдриг бемб өдр гиж тоолхш, – гицхэв.

Зэрмнь болхла:

– Килництэ күн тиим өвэрц юмиг яһж чадхмб? – гиж келцхэв.

Теднэ хэлэц-тоолврнь онц йилһгдв.

¹⁷– Нүднчн Тер сексн учрас чи эврэн Терүнэ тускар ю келж чадхмч? – гиж паршмуд эдгсн күүг мөшкв.

Эдгсн күн:

– Тер ээлдэч, – гив.

¹⁸Евреймүдин толһачнр терүг сохр бээсинь, дэкэд нүднэ харан орсинь итксн уга бээж. Тедн тер күүнэ эк-эцкинь дуудхар шиидв.

¹⁹– Эн тана көвүнтн биший? Энүнэ тускар тадн сохр билэ гисн бишийт? Ода яһж энтн юм үздг болсмб? – гиж тедн сурцхав.

²⁰– Эн мана көвүн гиж бидн таньжанавидн, энүг һарснас авн сохр бээсинь меднэвидн. ²¹Зуг яһж эн юм үздг болсинь, кен нүдинь эдгэсинь бидн медхшвидн. Энүг бийэснь суртн. Мана көвүн нас күрсн күн, хэрүһинь таднд өгч чадх, – гиж эк-эцкнь келцхэв.

²²Эк-эцкнь евреймүдин толһачнрас эәһэд тиигж келцхэв. Юнгад гихлэ, Исусиг Бурхна илгэсн Аврач гиж тоолснь хурлас көөгдх гисн шиидвр евреймүдин толһачнр батлсмн. ²³Тегэд чигн эк-эцкнь:

– Энтн наста күн, бийэснь суртн, – гицхэв.

²⁴Паршмуд эдгсн күүг хойрдад дуудв.

– Бурхна чирэд үн кел! – гиж тедн келцхэв, – Чамаг эдгэсн күүг килництэһинь бидн меднэвидн.

²⁵– Терүг килництэ эс килництэһинь би медхшв. Урднь сохр бә-әһэд, дэкэд харата болсан сәәнәр меднәв! – гиж эдгсн күн келв.

²⁶– Тер чамд ю кесмб? Чини нүдичн яһж эдгсмб? – гиж паршмуд мөшкв.

²⁷– Би таднд келж өгләв, тадн соңссн угат. Намаг дәкн-дәкн-нәс соңсх дурн таднд яһад күрэд бәәнә? Тадн Терүнэ сурһульчнр болхар бас седжәхмбт? – гиж тер хәрү өгв.

²⁸Тиигхлэ тедн эдгсн күүг шоодад, му келәд:

– Чи эврэн Терүнэ сурһульч! Бидн Мошен сурһульчнрвидн!

²⁹Бурхн Мошелә күүндсинь бидн меднэвидн. Эн күүнә тускар

болхла бидн юм медхшвидн. Эн күн альдас ирсинь медхшвидн, – гиж тедн келцхэв.

³⁰– Я-а! Акад юмб? Терүг альдас ирсинь чигн медхшийт? Тертн болхла мини нүдм секв. ³¹Бурхн килнцтэ эмтиг соңсхш гисинь бидн меднэвидн. Бийинь күндлдг Терүнэ дурар бээдг эмтиг Бурхн соңсдгинь бидн меднэвидн. ³²Орчлн үүдснэс авн ода күртл кен чигн харснас авн сохр күүнд хара орулдгинь соңсгдад уга. ³³Кемр Эн Күн Бурхна Күн биш болсн болхла, Тер иим юм үзүлж чадшго билэ, – гиж эдгсн күн хэрүднь келв.

³⁴– Чи килнцтэ төрлөч. Маднд уха заах зөв чамд уга, – гиж хэрүднь келэд, тедн эдгсн күүг хурлд ирдгинь уурулв.

Сохр ухан-седклин тускар

³⁵Исус эдгсн күүг паршмуд тиигсинь сонсад, терүг олж авад сурв:

– Чи Күмни Көвүнд иткжэнч?

³⁶– Тертн кемб, Ах Нойн минь? – гиж тер сурв, – Келтн нанд, би Терүнд иткнэв.

³⁷– Чи ода Терүг үзжэнэч, Тер чамта күүнджэнэ, – гиж Исус келв.

³⁸Тиигхлэ күн:

– Деед Эзн, би иткжэнэв, – гихэд Исуст сөгдж мөргв.

³⁹Исус келв:

– Сохр эмтнд хара орулж, харата эмтиг сохрулхар Би эн орчлнд ирв.

⁴⁰Өөрнь бээсн паршмуд:

– Бидн бас сохр болжахмб? – гихэд сурцхав.

⁴¹Исус:

– Кемр тадн сохр бээсн болхла, тадн эврэннь килнцдэн буру уга болх билэт. Зуг тадн үзжэнэвидн гисн төлөдэн, тадн деерэн буру толхатат.

Хөөчин тускар

10 – Хөөнэ хаша дотр үүдэр орлго талдан орм олж авад орсн күн – хулхач болн деермч, гиж үнэр таднд келжэнэв. ²Хашан үүдэр орсн күн эврэннь хөөдин хөөч мөн. ³Манач терүнд үүдинь секнэ. Хөд дууһинь соңсна. Тер эврэннь хөөдөн нерэрнь дуудад, дахулад назаран харна. ⁴Хөөч хөөдөн цуглуулж назаран

һарад, бийнь өмннь һарад уралан йовна. Эзнэ ду таньдг учрас тедн хөөчин ардаснь дахж йовна. ⁵Күүнэ ду хөд медхш. Тегэд күүнэ күүг тедн дахшго. Хөд гүүһэд тарад йовж одх, – гив.

⁶Исус үлгүрлж келсмн, зуг Терүнэ үгмүдин чинринь эмтн медж чадсн уга.

Исус – сэн хөөч

⁷– Би хөөнэ хашан үүднв, гиж үнэр келжэнэв. ⁸Нанас урд ирсн эмтн хулхачнр болн деермчнр. Хөд тедниг соңссн уга. ⁹Би лавта үүднв. Нанар дамжж орж һарснь эмэн харсж аврх. Тер күн орж һарад, урһцта-идгтө һазр олж авх. ¹⁰Хулхач юм хулхалхар, алхар, күүчж хамхлхар ирнэ. Би болхла эмтнд йосн элвг-делвг эмн-жирһл өгхэр ирв. ¹¹Би сэн хөөчв. Сэн хөөч эврәннь хөөдин төлө эмэн эрвллго өгхдэн белн. ¹²Ялч болхла йосн хөөч биш. Хөд терүнэ биш. Ялч аашсн чоныг үзхлэрн, хөөдиг хаяд, эәһэд, зулад йовж одна. Тиигхлэ чон зэрм хөөдиг шүүрч авна, наадкснь тарад йовж одна. ¹³Ялч йосн хөөч биш, тер ялч болад зулж одна. Тер хөөдиг йосндан асрж хэлэхш. ¹⁴⁻¹⁵Би сэн хөөчв. Эцк Намаг меднэ, Би Эцкэн бас меддв. Тиим кевэр Би Эврәннь хөөдөн сөөнөр меднэв, хөөдм Намаг бас меднэ. Эврәннь хөөдин төлө Би эмэн эрвллго өгхдэн белнв. ¹⁶Талдан хөд Нанд бас бөөнэ. Тедн эн сүргин хөд биш. Би тедниг бас дахулж авч ирх зөвтөв. Тедн Мини ду бас соңсх. Удл уга цуһар нег хөөчтө нег сүрг болх! ¹⁷Би эмэн хэрү авхин төлө өгхдэн белнв. Тер учрар Эцк Нанд хээртө. ¹⁸Кен чигн Мини әмиг булаж авч чадшго. Би эврә дурарн эмэн өгчәнэв. Әмән өгх чигн, хэрү авх чигн йосн Нанд бөөнэ. Тиигж Нанд Эцкм закв, – гиж Исус келв.

¹⁹Эн үгмүдин хөөн еврей әмтн хоорндан хувагдв.

²⁰– Эн – ухань көндрсн хар сәкүстә күн. Ю хәәж Энүг соңсжант? – гиж кесгнь келцхәв.

²¹Зәрмнь:

– Хар сәкүснд эзлгдсн күн тиигж келшго. Хар сәкүсн сохр күүнд хара орулж чадхмб? – гицхәв.

Евреймүд Исуст иткжәхи

²²Үвл болсмн. Ерусалимд хол сүм шинрүлж нерәдлһнә нәр болв. ²³Исус сүмин хашан дотрк Соломон хаана нертә бөөрн дотраһар йовж йовла. ²⁴Әмтн Терүнә өөрнь зогсв.

– Кедү күртл Чи мадниг өврүлж зовахмч? Кемр Чи Бурхна илгэсн Аврач болхла, тодрхаһар кел маднд, – гиж тедн келхэв.

²⁵Исус иигж келв:

– Би таднд келлэв. Тадн итксн угат. Эцкинм күчэр кесн йовдлмуд Мини тускар келжэнэ. ²⁶Тадн Мини хөд биш болсн учрас Нанд иткжэхшит. ²⁷Мини хөд дууһим соңсна. Би тедниг таньж меднэв. Тедн Намаг дахж йовна. ²⁸Би теднд мөнк жирл өгнэв. Тедн мөнкиндэн үкшго. Мини хөөдиг Нанас күн булаж авч чадшго. ²⁹Нанд Эцкин өгсн юмн цуг юмнас дер. Тедниг Эцкэс күн булаж чадшго. ³⁰Эцк Би хойр ни-негн-видн.

³¹Тиигхлэ евреймүд саак кевөрн Исусиг алхар чолу харган авцхав.

³²Зуг Исус:

– Би тана чирэд Эцкин даалһсн кесг сэн йовдлмуд күцэвүв. Ямаран йовдлас көлтэ тадн Намаг чолуһар цокхар седжэхмт? – гиж келв.

³³– Бидн чамаг сэн йовдлмудас көлтэ цокхар седжэхш-видн. Чамаг Бурхиг му келснэ төлөд, эгл күн Бийэн Бурхнд тоолсн төлөд чолуһар цокхар седжэнэвидн, – гиж евреймүд хэрүцв.

³⁴– «Тадн – бурхд» гиж Бурхн келснь тадна Заканд бичэтэ биший? ³⁵⁻³⁶Бурхна Бичгт бээсн үгмүд мөнкиндэн үнн болдгинь бидн меднэвидн. Бурхна Үг авсн улсиг бурхд гиж Бурхн нерэдсн биший? Намаг Эцкм шүүж авад орчлд илгэв. Би – Бурхна Көвүнв гиж келхлэ, Бурхиг муурулжана гihэд яһад тадн Намаг гемшэжэхмбт. ³⁷Кемр Мини Эцкин даалһсн йовдлмудыг Намаг эс күцэхлэ, бичэ Нанд итктн! ³⁸Кемр Мини Эцкин даалһсн йовдлмудыг Би күцэхлэ, Мини үгд эс итквчн, Мини кесн йовдлмудт итктн. Тиигэд Би Эцклэ негдэд, Эцк Нанла негдэд бөөдгинь медхит, – гиж Исус келв.

³⁹Тедн саак кевөрн Исусиг бөрж авхар седв, зуг Исус теднд бөргдсн уга. ⁴⁰Цааранднь Исус дөкэд Йордан холын телтр эрг тал нарч йовад тенд үлдсмн. Тенд Йохан урднь эмтиг уснд кирслсмн. ⁴¹Олн күн Исусур ирлэ:

– Йохан өвэрц йовдлмуд эс үзүлв чигн, зуг эн күүнэ тускар келснь цугнь үнн, – гиж тедн келхэв.

⁴²Тенд олн эмтн Исуст итксмн.

Лазарин үкл

11 Йудья назрин Бетэнья хотнд Лазарь гидг күн гемтж. Тер Март Мирьям гидг хойр эгчтэ бөөдг бөөж. ² Мирьям канкисн үнртэ тосиг Деед Эзн Исусин келднь түркэд, үсэрин арчдг күүкд күн. Терүнэ дү Лазарь күнд гемтэ бөөж.

³ – Деед Эзн, Тана хээртэ үр икэр гемтжэнэ, – гиж эгчнр Исус тал зэнг илгэв.

⁴ Исус энүг сонсад:

– Эн гемэс келтэ Лазарь үкшго. Бурхиг туурулхин төлө цуг эн учрх. Бурхна Көвүг бас туурулхин төлө эн гем ирж, – гиж келв.

⁵ Март, Мирьям болн Лазарь хурвнд Исус ик дурта бөөж. ⁶ Зуг Лазариг гемтэ бээсинь соңсв чигн, Исус бээсн назртан хойр өдртэн бөөв. ⁷ Энүнэ хөөн Исус эврэннь сурһульчнртан:

– Хэрү Йудья назрур йовхмн, – гиж келв.

⁸ – Багш, тенд эмтн Таниг чолуһар цокхар седлэ. Тер бийнь Та тиигэрэн йовх санатавт?! – гиж сурһульчнр келв.

⁹ – Арвн хойр часин кемжэнд өдр герлтэ болна, тиим эсий? Өд-рэр йовсн күн бүдршго, тер эн орчлңгин герлиг үзнэ. ¹⁰ Ора сөө-һэр йовдг күн бүдрх, юнгад гихлэ, тер герл уга, – гиж Исус келв.

¹¹ – Мана үр Лазарь унтж одв, зуг Би терүг серүлхэр йовжанав, – гиж Исус немж келв.

¹² – Деед Эзн, кемр тер унтсн болхла, тертн эдгжэх болвза? – гиж сурһульчнр сурв.

¹³ Исус теднд Лазарь өнгрв гиж келлэ, зуг сурһульчнр Исусиг нөөрин тускар келжэхинь санв. ¹⁴ Тиигхлэ Исус:

– Лазарь өнгрж одв, – гиж илэр келв.

¹⁵ – Терүнлэ хамдан урднь эс бээсндэн Би байрлжанав. Энүн деерэс тадн Нанд иткхит. Эн учрсн юмн таднд туста болх. Лазарь тал йовцхай, – гиж Исус немж келв.

¹⁶ Тиигхлэ Томас гидг күн (тер Икрин өрөсн бээсмн) наадк сурһульчнрт келв:

– Йовцхай! Исусла хамдан үкцхэй!

Исус эгч дү хойрин зуркинь тогтнуулжана

¹⁷ Исусиг ирхд Лазарин цогцнь дөрвн өдр үкэрт кевтсн бөөж. ¹⁸ Бетэнья Ерусалимас хурвн дууна шаху бээсмн. ¹⁹ Урднь Март Мирьям хойрт кесг евреймүд ирэд, теднэ ахиннь тускар һундл

төрүлж. ²⁰ Исусиг аашсинь сонсад, Март Терүг тосхар харв, Мирьям гертэн үлдв.

²¹ – Деед Эзн минь, Таниг энд бээсн болхла, дүм үкшго билэ.

²² Болв би ода чигн меднэв, Бурхн сурсн юмитн Танд өгх, – гиж Март Исуст келв.

²³ – Чини дүүчн эмдрх, – гиж Исус хэрүднь келв.

²⁴ – Би меднэв, тертн сүл өдрт эмдрлһнэ өдрт эмдрх, – гиж Март келв.

²⁵ – Би – эмдрлһн болн жирһл. Нанд иткдг күн үкв чигн эмдрх. ²⁶ Болв эмд деерэн Нанд иткснь төрүц үкшго. Чи Мини келсн үгд иткжәнчи? – гиж Исус сурв.

²⁷ – Э, иткжәнэв, Деед Эзн, Таниг орчлнд ирсн Бурхна Көвүн – Бурхна илгэсн Аврач гисинь иткжәнэв, – гиж Март хэрү өгв.

Исус уульжана

²⁸ Цуг энүг келэд, Март хэрж ирэд, дү күүкән дуудад:

– Багш ирв, энд бөөнө. Тер чамаг дууджана, – гиж шимлдж келв.

²⁹ Мирьям үгинь сонсад, босад Исус тал адһж нарад йовв.

³⁰ Исус тер хотн дотр орад уга бээсмн. Тер Мартан тоссн ормд зогжала. ³¹ Мирьямин герт ирсн евреймүд терүнд сана зовж төвкнүлжэлэ. Мирьямиг босад йовхлань, терүг үкэр тал уульхар йовжана гиж санад, тедн ардаснь дахв. ³² Мирьям Исусин бээсн назрт ирэд, Терүг үзэд, көлднь киисэд келв:

– Деед Эзн минь! Таниг энд бээсн болхла, дүм үкшго билэ, – гив.

³³ Исус оркрж уульжах Мирьямиг болн евреймүдиг үзэд, нашудж гейүрв.

³⁴ – Терүнэ цогцинь тадн альд тэвсмт? – гиж Исус сурв.

– Йовхм, Та эврэн үзхит, – гиж тедн келцхэв.

³⁵ Исус уульв.

³⁶ – Энтн үнэр Лазарьт хээртэ бээж, – гиж евреймүд нег-негндэн келцхэв.

³⁷ Тер бийнь зэрмнь:

– Сохр күүнд хара өгсн күн Лазариг өнгрүлшгоһар юнгад юм эс кесмб? – гиж келцхэв.

Исус Лазариг амдрүлжэнэ

³⁸ Исус гейүрэд үкэр тал йовв. Үкэр гисн хадын көндө билэ. Хадын амн чолуһар хаалһата бээж.

³⁹ – Эн чолу түлкэд хооран кетн, – гиж Исус закв.

Үксн күүнэ эгчнь Март:

– Деед Эзн минь, тендэс үмкэ үнр һарчана, Лазарин цогцнь дөрвн өдр үкэрт кевтнэ, – гив.

⁴⁰ Тиигхлэ Исус:

– Би чамд келлүсв, кемр иткхлэчн, Бурхна туурмж чамд үзгдх, – гиж хэрү өгв.

⁴¹ Чолуг түлкэд хооран кеснэ хөөн Исус тенгр хэлэхэд келв:

– Аав минь, Намаг соңсжасн төлөд Би Чамд ханлт өргжэнэв.

⁴² Би меднэв, Чи Намаг оньдин соңснач. Би цуг энүг энд зогссн эмтнэ төлө келжэнэв. Чи Намаг илгэввч гиснд эдниг итктхэ гиж келжэнэв.

⁴³ Эн үгмүд келэд Исус чанһар дуудв:

– Лазарь, һар нааран!

⁴⁴ Үксн күн һарв. Терүнэ һар-көлнь еврей эмтнэ заңшалар цаһан кенчрэр, чирэнь альчулар оралһата бээсмн.

– Боодһанинь тээлэд, йовултн, – гиж Исус келв.

Деед хург Исусиг алхар шийдснь

⁴⁵ Мирьям тал ирсн евреймүдин кесгнь Исусин кесн өвөрц үзэд Терүнд иткв. ⁴⁶ Зуг зэрмнь паршмуд тал йовад, учрсн йовдлын тускар цээлһж келж өгв. ⁴⁷ Ах гелнгүд болн паршмуд Деед хург кев:

– Эн күн дала өвөрц йовдлмуд кенэ. Ода яахмб? – гиж тедн сурцхав.

⁴⁸ – Кемр бидн Терүнд зөв өгэд бээхлэ, Тер кех юман цааранднь кех, тер учрар цуһар Терүнд иткх. Тиигхлэнь Римин улс ирэд мана сүмиг болн келн эмтиг уга кеһэд тарах, – гиж тедн келцхэв.

⁴⁹ Кээп гидг күн тер жилд ах гелн болж йовсмн тер:

– Тадн юм меджэхшит. ⁵⁰ Нег келн-эмтн үкхин ормд нег күн цуг келн эмтнэ төлө үкснь деер болхиг тадн меджэхшийт? – гив.

⁵¹Тер эврэ уханасн эн үгмүд келсн уга, тер цагт ах гелң болсн төлөд тер Исус еврей әмтнә төлө үкх гисн әәлдхлиг келж өгв. ⁵²Болв һанцхн еврей әмтнә төлө биш, цуг оln зүсн нутгт бәәсн Бурхна үрдүдин төлө, тедниг цуглулж негдүлхин төлө Исус әм-нәсн ханцулгдх.

⁵³Тер өдрәс авн тедн Исусиг алх арһ хәәдг болв. ⁵⁴Тер учрар Исус еврей әмтнә заагт ил йовдган уурв. Тер әжго кәдән өөр бәәсн Әпрам гидг хотнур йовж одв. Тенд Исус эврәннә сур-хульчнртаһан бәәв.

⁵⁵Йудья әмтнә Песах гидг нәр өөрдж йовла, әрвсллһнә йос күцәхин төлө, кесг әмтн еврей нутгин һазр болһнас Ерусалим балһснур ирцхәв. ⁵⁶Тедн Исусиг хәәлдәд, сүмд ирәд нег-нег-нәсн:

– Эн байр-нәәрт Тертн иршго болвза? – гиж сурцхав.

⁵⁷– Кедр Исусиг альд бәәхинь күн медхлө, Терүг бәрж авхар дарунь теднд келж өгх зөвтө, – гисн заквр ах гелнүд болн пар-шмуд һарһв.

Мирьям Исусин кәлднә канкисн үнртә тос асхснә

12 Песах гидг нәр күртл зурһан өдр үлдж. Исус Бетәнья гидг Лазарь бәәсн хотнур ирв. Тер хотнд урднә Исус Лазариг әмдрүлсмн. ²Энд Исусин төлө байрин хот белдв. Март хотынә зөөһәд ширә деер тәвв. Лазарь талдан гиичнрлө болн Исусла хамдан ширә эргж сууж. ³Мирьям савд [литрин өрәл дүнгә] кесн нард гидг үнтә канкисн үнртә тосиг авад, Исусин кәл деернә асхад, үсәрн арчв. Гер канкисн үнрәр дүүрв. ⁴Исусин нег сур-хульч Йуда Искериот (хөөннә тер Исусас урвсмн):

⁵– Эн тосиг һурвн зун цаһан мөңгнд* хулдад, мөңгинь һу-ульһнч әмтнд өгх йоста бәәсн юмн, – гиж келв.

⁶Тер энүг һуульһнч әмтнд санань зовад, теднә арһинь хәәхин төлө келсн биш тер хулхач болад тиигж келв. Йуда мөңг хадһлдг хәәрцгтә бәәж. Тегәд тер мөңгән бәәж-бәәжәһәд эврән эдлдг бәәсмн.

⁷– Эн күүкд күүг бичә гемшәтн. Эн тосиг Намаг оршахар эн хоршаж хадһлтха! ⁸Тадна өөр угатя яду әмтн оньдин бәәх. Би болхла удл уга таднас салхв, – гиж Исус келв.

* Нег цаһан мөңгн нег өдрин жалв бәәж.

Лазарин тускар болсн нууц күүндлһн

⁹Тер саамд кесг евреймүд Исусиг тенд бөөсинь медчкэд ирц-хэв. Тедн һанцхн Исусиг хэлэхэр биш дэкэд Лазариг үзхэр ирж. Юңгад гихлэ, тедн Лазариг Исус эмдрүлж гисн зэнг соңсж. ¹⁰⁻¹¹Евреймүдин ик зунь Лазарас көлтэ ах гелнүгүдиг үлдэхэд, Исус тал ирэд, Терүнэ итклд орсн төлөд ах гелнүгүд Лазариг бас алхар седв.

Ик байртаһар Ерусалим балһснур орж ирлһн

¹²Маңһдуртнь Песах гидг байрта нээрт ирсн эмтн Исусиг Ерусалим тал ирж йовхинь соңсв. ¹³Тедн шавар зандн* модна бүчрмүд авад, Исусиг тосж харв.

– Бурхн тууртха! Деед Эзнэ нерн деерэс ирснь эдстэ болтха! Израилин Хан эдстэ болтха! – гиж оln эмтн хээкрцхэв.

¹⁴Исус баахн элжгниг олж авад унад йовж. ¹⁵«Сиона күүкн бичэ э! Хэлэ! Баахн элжгниг унж авсн чини Хан йовж йовна» гиж Бурхна Бичгт бичэтэ бөөнө. ¹⁶Түрүлэд Исусин сурһульчнр яһад тиигжэхинь медсн уга. Зуг Терүг өврмжтэ кевэр эмдрснө хөөн тедн Исусин тускар Бичгт тиигж бичгдсинь тодлв. Яһад иигж кесинь бас тедн тодлв. ¹⁷Исус Лазариг үкэрэснь дуудж авад, цогцинь яһж эмдрүлсинь үзсн эмтн зогсл уга күн болһнд келдг бөөсмн. ¹⁸Ода тедн тиим өвэрц йовдл кесн күн аашсиг медэд, харч Исусиг тосв.

¹⁹– Бидн ю эс кеввчн тус болжахш. Цуг нарт делкэ Терүг дахж йовна! – гиж паршмуд уурлад хоорндан келцхэв.

Исус эврәннь үклин тускар келснь

²⁰Тер байрт ирсн эмтн заагт нег цөөкн грек келн эмтн Бурхнд сөгдхэр ирж. ²¹Тедн Һалилья һазрин Бетсэд хотна Пилип гидг Исусин сурһульч тал өөрдэд:

– Тана зерг, бидн Исусиг үзх саната билэвидн, – гиж сур-цхана.

²²Пилип Андрей тал йовад энүнэ тускар келв, тедн хоюрн тер эмтнэ тускар Исуст келв. ²³Исус иигж келв:

---

* Шавар зандн модн. Орсад болхла, пальма.

– Күмни Көвүнэ, Мини туурхин цаг ирв. ²⁴Би үнэр келжэ-нэв: Буудян экн һазрт унад эс үкхлэ, негхн болж үлднэ. Кемр буудян экн үкхлэ, оln буудя өгч урһна. ²⁵Тер учрар эмэн эрвлснь эмэн геех. Эн орчлнд эмэн эрвлдгонь мөнк жирһл эдлх. ²⁶Нанд церглжэх күн Намаг дахж йовтха! Мини бээсн һазрт зарцм бээнэ. Нанд церглжэх күүнд Эцкм ачинь хэрүлх. ²⁷Мини седклм икэр зовж бээнэ. Ю келхв ода? Аав минь, Намаг эн цагас гет-лүлит! Зуг Би эн цагин төлэ ирсн бээнэв! ²⁸Аав минь, нерэн туурултн!

– Би туурлав, болв дэkn туурхв! – гисн дун генткн тенгрэс соңсгдв.

²⁹Тенд зогссн оln эмтнэс зэрмнь тер дууг соңсад, эн оһтрһун дун һарв гиж келцхэв. Зэрмнь Бурхна элч Терүнлэ күүндв гив.

³⁰– Эн дун Мини төлэ биш тадна төлэ, – гиж Исус келв.

³¹Ода эн орчлнгин зарһ келһнэ цаг ирв, эн орчлнгин Нойн цааран көөгдх. ³²Һазрас деешэн өрггдх цагт цуг эмтнэ оньг Нанд тусх. ³³Эн үгмүдэр Исус ямаран үклэр үкхин тускар цэ-элһж келв. ³⁴Олна заагт бээсн улс:

– Бидн Бурхна Бичгт Христос мөнкинд эмд бөөх гиж умш-лавидн. Ода юнгад Та Күмни Көвүн деешэн өрггдх гиж кел-жэхмт? Күмни Көвүн гиснь кемб? – гиж келцхэв.

³⁵– Таднла бээсн герлд бачм цаг үлдв. Харһһу эс болтл, өд-рин герлтэд йовтн. Харһһуд йовсн күн альдаран йовсан медхш. ³⁶Герл герлтжэх кемд герлд итктн. Герлин көвүд болхит! – гиж Исус теднд келэд, һарад цааран йовж одв.

Евреймүд иткжэхши

³⁷Исусиг кесг өвэрц йовдлмуд үзүлвчн эмтн Терүнд итксн уга.

³⁸Цуг эн Эшья гидг аэлдэчин келснь бүтдгэр учрв: «Деед Эзн! Кен мана келснд итксмб, кенэ нүднд Деед Эзнэ күч секгдсмб?»

³⁹Тедн иткж чаддго бөөж, энүнэ учринь Эшья гидг аэлдэч:

⁴⁰«Нүдөрн бичэ үзтхэ гийһэд, ухаһарн бичэ медтхэ гийһэд, Бурхн теднэ нүдинь сохлж, ухаһинь хаав. Тегэд тедн бийән эдгэхэр Нан тал эргж хэлэшго гиж Деед Эзн келв», – гиж келв. ⁴¹Эшья Деед Эзнэ туурмж үзсн учрар Терүнэ тускар иигж келсмн.

⁴²Тер цагт толһачнр дундас кесгнь Исуст иткв. Зуг паршмуд тедниг хурлас салһх гийһэд, эврәннь итклин тускар ил келдго бөөсмн. ⁴³Эмтнэ магтлһн Бурхна магталас теднд деер бөөж.

Исусин үг – зарһч

⁴⁴ – Нанд иткдг күн Нанд биш Бийим илгэсн Бурхнд иткнэ. ⁴⁵ Намаг үздг күн Бийим илгэсн Бурхиг үзнэ. ⁴⁶ Би – Йосн герлв. Нанд итксн күүг харһуд үлдэшгоһар Би эн орчлнд ирв. ⁴⁷⁻⁵⁰ Мини үгм соңсад эс күцэдг күүнд Би зарһч бишв. Би эн орчлңгиг гемшэхэр ирсн угав. Эн орчлңгиг харсж аврхар ирв. Намаг холж Мини келсим эс күцэсн күүнд зарһчнь бөөнэ. Үгм сүл өдрт терүнэ зарһч болх. Би эврәннь нернэс келсн угав. Бийим илгэсн Эцкм иигж келх заавр өгв. Терүнэ заавр – мөнк жирһл гисинь Би үнэртэн меднэв. Мини Эцкимм зааж өгсн үг Би таднд келжэнэв.

Исус сурһульчнриннь көл уһажана

13 Песахин байрин өмнк өдр билэ. Эн һазриг үлдэхэд, Эц-күрн хэрү йовх цаг ирсинь Исус медэд бөөлэ. Исус эн һазрт бөөх сурһульчнртан дегд энкр билэ, үктлөн чигн энкр билэ. ² Сурһульчнр Исусла хамдан асхни хот эдлв. Тер цагт эрлг Шимона Искериотин көвүнд Йудад Багшас урвах уха-сана орулв. ³⁻⁵ Бурхн Эцк Исусин һарт бөөсн күчэн өгсинь болн Тер Бурхнас ирэд ода Бурхн тал хэрж йовхинь Исус медв. Исус босад, деерк хувцан төөлж, альчурарн бийөн бүслв. Цааранднь Тер савд ус кеһэд, сурһульчнрин көл уһаһад, бүслсн альчурарн арчв. ⁶ Шимон Пётр тал Исус өөрдхлөнъ тернь:

– Деед Эзн минь! Та мини көл уһахар седжэнт? – гив.

⁷ – Ода Намаг ю кежэхинь чи меджэхшич, зуг хөөннь мед-хич, – гиж Исус хэрү өгв.

⁸ – Та мини көл төрүц уһашгот! – гиж Пётр келв.

– Кедр Би Чини көличнь эс уһахла, чи Нанла хамдан негдш-гоч, – гиж Исус хэрүднь келв.

⁹ – Тиигхлэ, Деед Эзн минь, һанцхн көл биш, һарм, толһаһм бас уһатн, – гиж Пётр келв.

¹⁰ – Цевр күүнэ һанцхн көлинъ уһах кергтэ, юнгад гихлэ, терүнэ цогцнь цевр. Тадн цевр бөөнэт, зуг цуһар биш, – гиж Исус хэрүднь келв.

¹¹ Терүнэс урвх күүг Исус медлэ, тегэд чигн цуһар цевр би-шит гив. ¹² Сурһульчнрин көлинъ уһаһад, Исус деерк хувцан өмсэд, Эврәннь ормдан ирэд суув. – Тадндан гиж Би ю кесинь

медгджэнү? ¹³Тадн Намаг Багш, Деед Эзн гинэт. Чик, тертн мөн. Би, Деед Эзн, Багшв. ¹⁴Зуг келитн унаж өглөв. Ода тадн тиигж, нег-негнднь көл унах зөвтөт. ¹⁵Тадниг үлгүр автха гинэд, тиигж кетхэ гинэд, унаж өглөв. ¹⁶Үнэр келжэнэв. Зарц Эзнэс, элч Илгэснэс дээр биш. ¹⁷Энүг медэд, цугинь күцэжэх күн буйн-кишгтэ! ¹⁸⁻¹⁹Цугтаннь тускар келжэхшв. Кениг йиллж авсан меднэв. Зуг «Мини өдмг иджэснь өмнэсм харан өргв» гисн Бурхна Бичгин үгмүд бүттхэ! Энүг учрхин өмн Би ээлдж келжэнэв. Энүг учрсн хөөн БИ БЭЭНЭВ гисндм Тадн дарунь иткхит. ²⁰Үнэр келжэнэв. Мини илгэсн кү седклдөн орулдгнь Намаг орулжахань мөн. Бийим орулдгнь – Бийим Илгэсиг орулх, – гиж Исус келв.

Исусиг бэрж өгх күн

²¹Энүг келэд, цааранднь Исус икэр үүмэд:

– Тадн дундас негнь Намаг бэрж өгх гиж үнэр келжэнэв, – гив.

²²Сурһульчнр нег-негнүрн хэлэлдэд, кенэ тускар келжэхинь санад өврэд бөөцхөв. ²³Исусин хамгин дурта нег сурһульч Терүне өөр суув. ²⁴Шимон Пётр – кенэ тускар келжэхинь сур – гиж терүнд докъялж келв. ²⁵Тер сурһульч толһаһан Исусур өөрдүлэд:

– Деед Эзн минь! Терчн кемб? – гиж сурв.

²⁶– Мини шүүслж өгсн өдмгиг авсн күн тер болх, – гив.

Исус өдмг шүүслэд, Шимона Искериотин көвүнд Йудад өгв.

²⁷Йуда өдмг авсн цагт терүн дотр эрлг орж одв.

– Кех юман шулуһар ке, – гиж Исус терүнд келв.

²⁸Юңгад Исус терүнд тиигж келжэхинь нег чигн күн медсн уга. ²⁹Йуда мөңгнэ хоршалһна хээрцгтэ болсн учрас зэрмнь Исусиг терүг байрин өдрт юм хулдж автха, эс гиж мөңгнэ нег хувинь угатя эмтнд өгтхэ гиж зэрмнь санцхав. ³⁰Өдмгинь авад, Йуда дарунь гертэс харв. Харһу сө бөөж.

Шин заавр

³¹⁻³⁵Йуда һарад йовж одхла Исус:

– Ода Күмни Көвүн туурв. Терүгэр дамжад Бурхн туурв. Кемр Бурхн Күмни Көвүһэр дамжад туурсн болхла, Терүг Бурхн Эврэн туурулх, тер дарунь туурулх. Мини хээртэ үрдүд! Таднла бөөх цагм чилжэнэ. Намаг санад хээхит. Толһачнрт келсн үгэн таднд ода келжэнэв: Мини йовх һазрур тадн ирж чадшгот. Шин заавр

өгчэнэв: Нег-негндэн дурта болтн. Би таднд дурта болсн кевөр нег-негндэн дурта болтн. Кемр тадн тиигж бөөхлө, Мини сур-хульч гиж тадниг эмтн медх, – гиж келв.

Исус Пётрин гөрдлнэ тускар келжэнэ

³⁶– Деед Эзн Мини, Та альдаран йовжант? – гиж Шимон Пётр Исусас сурв.

– Мини йовсн назрур ода чи йовж чадшгоч, зуг хөөннь Намаг дахад йовхич, – гиж Исус хэрүднь келв.

³⁷– Деед Эзн минь! Юнгад би Таниг ода дахж эс йовж чад-жахмб? Би Тана төлө эмэн өгхд белнв, – гиж Пётр келв.

³⁸– Чи Мини төлө эмэн өгх белнч? Үнэр чамд келжэнэв, эр така эс хээкртл, чи хурв дэжж Нанас гөрдхч, – гиж Исус тиигх-лө келв.

Бурхн Эцкүр йовх хаалхин тускар

14¹⁻⁴– Тадна седкл бичэ үүмтхэ! Бурхнд итктн, Нанд бас итктн! Эцкимм герт хорас дала. Тадндан бээр белдхэр ода Би йовжанав. Тиим эс бээсн болхла, тиигж келшго билэв. Одад хорас белдснэ хөөн бээсн ормдан тадниг бөөлххэр Би хэрү нааран ирж тадниг авнав. Альдаран йовх хаалхинь меднэт!

⁵– Деед Эзн! Бидн Таниг альдаран йовхитн меджэхшвидн. Йовх хаалхитн ода яһж бидн медхвидн, – гиж Томас Исуст келв.

⁶⁻⁷Би – хаалһв, Би – үнн болн жирһлв, ханцхн Нанар дамжж Эцкүрм күрч чадхит. Кемр тадн Намаг медсн болхла, Мини Эц-киг бас медх билэт. Эн өдрэс авн тадн Терүг медэд үзхит, – гиж Исус келв.

⁸– Эцкэн маднд үзүлтн, дэжж юмн керго, – гиж Пилип келв.

⁹– Эцкэн үзүл гийһэд юнгад келжэхмч? Тиим дала цагт Би таднла бөөнөв, тер бийнь чи Намаг меджэхшийч. Намаг үзснь Эцким үзнэ. ¹⁰Намаг Эцклэ негдж бөөдгинь Эцкиг Нанла негдж бөөдгинь, чи иткжэхшийч? Таднд келсн үгэн Эврәннь нернэс келжэхшв. Нанла негдж бөөдг Эцк үүлэн күцэжэнэ. ¹¹Намаг Эцклэ негдж бөөдгинь, Эцкиг Нанла негдж бөөдгинь итктн! Тиим биш болхла Мини кесн үүлин төлө итктн. ¹²Үнэр келжэнэв Намаг Эцк талан йовжах учрас Нанд иткснь Мини

кесн үүл күцэхэд, энүнэс икэр күцэх. ¹³Мини нерн деерэс юм сурхлань цугинь күцэхв. Көвүһөрн дамжж Эцк туурх. ¹⁴Кемр Мини нерн деерэс тадн сурхлатн, Би сурсиг күцэхв.

Исус Эрүн Сәкүснә тускар келжәнә

¹⁵– Кемр тадн Нанд дурга болхла, Мини зааврмудыг күцөхит. ¹⁶Би Эцкәсн сурнав. Тер таднд талдан Туслгчиг илгэх. Тер мөңкиндән таднла үлдх. ¹⁷Тер Туслгч – Бурхна туск үн медүлдг Сәкүсн. Терүг үнн седкләрн орулж авх арһ орчлнд уга. Тер юнгад гихлә, тедн терүг үзжәхш. Тедн Терүг меджәхш, һанцхн тадн Терүг меднәт. Ода Тер таднта бәәнә. Цааранднь чигн тадна дотр бәәх. ¹⁸Тадниг өнчәр үлдәлго, Би хәрү ирхв. ¹⁹Удл уга орчлң Намаг үзшго. Зуг тадн Намаг үзхит. Би әмд бәәхв, тер учрар тадн бас әмд бәәхит. ²⁰Тер өдрт тадн Намаг Эцкгә негдж бәәдгинь, тадниг Нанта негдж бәәдгинь, Намаг таднла негдж бәәдгинь медхит. ²¹Мини зааврмудыг хадһлдг, күцәдг күн Нанд дурга болна. Нанд дурга болдг күүнд Мини Эцкм дурлна. Би бас терүнд дурлхв. Бийән медүлхв, – гиж Исус хәрүднь келв.

²²– Деед Эзн, юнгад Та орчлнд биш һанцхн маднд бийән ме-дүлхәр бәнт? – гиж Йуда (Искериот биш) келв.

²³– Нанд дурга болдгнь Мини заасар бәәх. Эцкм терүнд дурга болх. Терүн тал ирәд, бидн хамдан бәәхвидн. ²⁴Нанд дурго болдгнь Мини үгәр бәәшго. Тадна соңсчасн үгмүд Мини үгмүд биш, Намаг илгәсн Эцкинм үгмүд. ²⁵⁻²⁶Энүг Би таднла бәәсн цагт келжәнәв. Туслгчиг, Эрүн Сәкүсиг, Мини нерн деерэс Эцкм илгэх. Тер таднд цугинь зааж өгх. Мини келсн үгиг тадна сананд орулх. ²⁷Би таднд эв өгчәнәв. Эврәннь эвән таднд өгчәнәв. Эн орчлңгин кевәр эв өгчәхшв. Бичә үүмтн, бичә әәтн! ²⁸Би таднас салат йовжанав. Зуг Би хәрү ирхв гисн үгмүдм тадн урднь соңслат. Кемр тадн нанд йосндан дурга бә-әсн болхла, тадн Намаг Эцкүрн йовжана гихәд икәр байрлх биләт. Тер юнгад гихлә, Эцкм Нанас үлү алдр. ²⁹⁻³⁰Би энүг урдаснь келжәнәв. Цугтан эн күцхлә, тадн Нанд иткхит. Дәкж Би таднд юм келж чадшгов. Эн орчлңгин нойн аашна. Намаг нойлх йосн терүнд уга. ³¹Зуг Би Эцкдән дуртав, Бурхна заасар үүлән күцәжәнәв. Энүг орчлң медх зөвтә! Бостн, ода йовий! – гиж Исус келв.

Исус уста үзмин иш мөн

15¹⁻³ Цааранднь Исус иигж келв: – Би – уста үзмин ишв. Уста үзм урһадгнь – Эцкм. Мини деер бөөсн темс өгдго бүчриг Тер чавчад хайчкна. Зуг темс өгдг бүчриг урһцта болтха гийһэд цеврлнэ. Тадн болхла ода Мини үгэр цеврлгдвт. ⁴Нанла хамдан негдж бөөтн. Би таднла бас негдж бөөхв. Бүчр ишин энг болсн учрас темс өгч чадна. Зуг бүчр эврэн бийнь темс өгч чадшго. Тиим кевэр тадн Нанла негдж эс бөөхлэ, темс өгч чадшгот. ⁵Би ишв, тадн бүчрмүд. Нанла негдж бөөдг күн болн Би терүнлэ негдж бөөхлэ, тер олзта темс өгнэ. Тадн Намаг угаһар юм күцэж чадшгот. ⁶Нанла негдж эс бөөдг күн уста үзм урһжасн ишэс салһад хайгдсн бүчр мет хумхарж хагсж одна. Тедниг цуглуулж һалд хайж шатана. ⁷Кемр тадн Нанла негдж бөөһэд үгм күцэхлэ, сурх юман сурхлатн – цугнь таднд өггдх! ⁸Кемр тадн дала темс өгхлэ, Мини сурһульчнр болсан үзүлхит. Энүгэр дамжад Эцкм туурх. ⁹Эцк Нанд хөөртэ бөөсн кевэр Би таднд хөөртөв. Мини хөөрнд багтад бөөтн! ¹⁰Тадн зааврмудм күцэхлэ, Мини хөөрнд багтхит. Тиигж Би Эцкин зааврмудыг күцөһэд, Эцкиннь хөөрнд багтжанав. ¹¹Эврәннь байрасн таднла хувалцхар, тадниг ик байрта бөөтхэ гийһэд энүг таднд келләв. ¹²Мини заавр эн: Би таднд дурлсн кевэр нег-негндэн дурлтн. ¹³Үүрмүдин төлө эмөн өгх дурнас деер дурн уга. ¹⁴Мини заасн үгмүд күцэж бөөхлөтн, тадн Мини үүрмүд. ¹⁵Дөкж тадниг зарцнр гиж келжэхшв. Зарц болхла Эзнэ кесиг медхш. Би тадниг Мини үүрмүд гиж нерөджәнэв. Юнгад гихлэ, Эцкэс медж авсан таднд медүлж өглэв. ¹⁶Тадн Намаг шүүж авсн угат. Би тадниг онц шүүж авлав. Орчлнд одад төрүц үрдго темс өгтхэ гиж Би таднд даалһлав. Тиигхлэ Эцкм таднд Мини нерн деерэс сурситн өгх. ¹⁷Мини заавр эн: Нег-негндэн дурта болтн!

Орчлңин дурго болһн

¹⁸Кемр орчлң таднд дурго болхла, тодлж автн: түрүлэд орчлң Нанд дурго болв. ¹⁹Тадн орчлңин эмтн бөөсн болхла, орчлң тадниг эврэ гиж дурта болх билэ. Зуг тадн орчлңин эмтн бишит, Би тадниг онц шүүж авад, орчлңгас салһв. Тегэд чигн орчлң таднд дурго. ²⁰Зарц эзнэс деер биш гисм тадн тодлвт?

Кемр Намаг көөсн болхла, тадниг бас көөх. Кемр Мини үгмүд күцөсн болхла, тадна үг бас күцэх. ²¹Зуг тадниг Нанд итксн төлөд тедн тиигж көөх. Юңгад гихлэ, Намаг Илгэсиг тедн медхш. ²²Кемр Би орчлнд эс ирсн болхла, теднд эс келсн болхла, тедн килнцдэн буру уга болх билэ. Зуг ода тедн бурута, яһад гихлэ, тедн Мини үгм кергтэн авсн уга. ²³Нанд дурго болсинь Мини Эцкдм дурго болна. ²⁴Кемр Би талдан күн күцэж чаддго кергиг эс күцөсн болхла, тедн буру уга болх билэ. Зуг ода тедн Мини керг-үүл үзв чигн одачн Нанд болн Эцкдм дурго. ²⁵Зуг теднэ Бичгт бөөсн «Учр угаһар Нанд дурго болж» гисн үгмүд бүтдгэр тиигх зөвтэ. ²⁶Зуг тадн тал Эцкэс һарчах Бурхна туск үнн медүлжэх Сәкүсн, Туслгч, ирхлэ, Би Терүг Эцкэсн тадн тал илгэхв. Тер Мини герч болх. ²⁷Тадн бийстн бас Мини герчнр. Тер юңгад гихлэ, эклцэс авн тадн Нанла хамдан бөөлөт.

16 Тадниг итклэн бичэ хайтха гихэд Би энүг келв. ²Тадниг хурлас салһх. Цагнь ирхлэ, тадниг алжасн эмтн Бурхнд церглжэсэн санх. ³Эцкм болн Намаг меддго төлөд тедн тиигж кех. ⁴^[a]Зуг Би энүг таднд урдаснь саглж келв. Тер цагнь ирхлэ, тодлтн: Би Энүнэ тускар таднд келлөв.

Эрүн Сәкүснэ үүин тускар

⁴^[b]Таднла хамдан бөөсн учрас түрүлөд Би энүнэ тускар таднд келсн угав. ⁵Намаг илгэсн тал ода Би йовжанав. Зуг тадн альдаран йовжанат гиж Нанас суржахшит. ⁶Мини келснэс көлтө седклтн зөвүрэр дүүрв. ⁷Зуг Би үнэр келжәнөв: тадна арһ хээхэр би йовжанав. Намаг эс йовхла, тадн тал Туслгч иршго. Би йовад Терүг таднур илгэхв. ⁸Тер ирэд эмтнэ килнцин тускар, Бурхта чик бөөхин тускар, Бурхна зарһин тускар ил цөөлһж секх. ⁹Эрүн Сәкүснэ секх килнцнь эн: эмтн Нанд иткхш. ¹⁰Бурхта чик бөөх гиснь эн: Би Эцк талан йовжанав, тадн Намаг дөкж үзшгот. ¹¹Зарһ гиснь иим: эн орчлнгин нойн зарһла харһв. ¹²Би кесг юм таднд келж чадх билэв. Зуг ода тадн Мини Үг дааж чадшгот. ¹³Бурхна туск үниг медүлдг Сәкүсн таднур ирхлэ, таднд цуг үниг медүлх. Юңгад гихлэ, Терүнэ келснь Бийэснь һарчах үгмүд биш. Сонссан Тер таднд келх, иргчин тускар бас келх. ¹⁴Тер Намаг туурулх. Юңгад гихлэ, Терүнэ келсн юмн Нанас авад, таднд медүлөд келсн юмн болх. ¹⁵Эцкдм бөөсн

юмн — Мини. Тер төлөд чигн Би келжэнэв, Тер Нанас авад, таднд медүлх. ¹⁶Удл уга тадн Намаг үзшгот. Зуг невчкн цаг давхла, дэкн үзхит.

Зөвүр болн байр

¹⁷⁻¹⁹ Сурһульчнрас зэрмнь нег-негндэн:

— Удл уга тадн Намаг үзшгот, зуг невчкн цаг давхла тадн дөкөд Намаг үзхит гисн үгмүд юн үгмүд болжахмб? Би Эцкүрн йовжанав гисн юмб? Невчкн цаг гисн үгмүдэр ю келхэр седсмб? Энүнэ келсн үгмүд маднд медгдж өгчэхш, — гиж келцхэв.

Исус тедниг ю сурхар седжэхинь медэд:

— Тадн нег-негнэсн, удл уга тадн Намаг үзшгот, зуг невчкн цаг давхла, дэкн үзхит гисн үгмүдиг суржант эсий? — ²⁰Үнэр келжэнэв. Тадн оркрж уульхит. Орчлң болхла байрлх. Тадн зөвүртэ бөөхит. Зуг тадна зөвүрин хөөн ик байр ирх. ²¹Күүкд улс гиигрх цагтан басл зовна. Яһад гихлэ, гиигрх цаг ирв. Үрэн һарһсна хөөн эн орчлнд шин күн төрв гиж тер байрлад зовсан мартчкна. ²²Тадн бас ода зөвүртэ бөөнэт. Зуг дөкөд тадниг үзхлэм, тадна зүркн байрар дүүрх. Тер байр таднас күн булаж авшго. ²³Тер өдр тадн Нанд сурвр өшшгот. Үнэр келжэнэв, Мини нерн деерэс Эцкэс ю сурвчн, Эцк таднд сурситн өгх. ²⁴Тадн одачн Мини нерн деерэс юм сурад угат. Сурх юман суртн, сурсан авад байрар дүүрхит!

Би эн орчлңиг дишлүв

²⁵Би энүг таднд үлгүрлж келлөв. Зуг цагнь ирхлэ, Би Эцкиннь тускар үлгүр угаһар ил келхв. ²⁶Тер өдрт тадн Мини нерн деерэс Эцкэсм юм сурхит. Тадна төлэ гиж Эцкэсн эрж сурнав гиж таднд келжэхшв. ²⁷Тадниг Нанд дурлсн төлөд, Намаг Эцкэс ирв гиж итксн төлөд, Эцкм Бийнь таднд дурга. ²⁸Би эн орчлнд Эцкэсн ирв. Ода дөкөд эн орчлңиг үлдөһөд, Эцк талан йовжанав, — гиж Исус келв.

²⁹— Ода Та үлгүр угаһар ил келжэнэт. ³⁰Эмтиг сурврмуд өгтл Та теднэ сурврмудиг урдаснь меднэт. Ода бидн энүг шинкэн медвидн. Тер учрар Таниг Бурхнас ирсинь бидн иткжэнэвидн, — гиж сурһульчнр келцхэв.

³¹— Ода тадн Нанд иткжэнт? ³²Соңстн, цагнь өөрдж йовна. Цагнь лавта ирв. Намаг һанцараһим үлдөһөд, тадн тарад гер

болһндан йовж одхт. Зуг Би һанцхн бишв, яһад гихлэ, Нанта Эцк бээнэ. ³³Нанла негн болж эв олтха гиж үүг Би танд келлэв. Эн орчлнд тадниг зовлң күлэжэнэ, зуг бийән чанһар бэртн. Би эн орчлңиг диилв! – гиж Исус хэрүдн келв.

Исусин зальврһн

17 Үгән төгсәһэд, Исус толһаһан өргэд, теңгр хөлөһэд: – Аав минь! Цаг ирв. Көвүн Таниг туурулхин төлө Көвүг туурул. ²Та цуг күмн әмтиг залх йос Терүнд өгвт. Тер учрар Көвүнтн Тана даалһсн әмтнд мөңк жирһл өгх. Тер зөвиг Та Әврән Терүнд өгвт. ³Мөңк жирһл гиснь: Таниг ор һанцхн Бурхиг болн Тана илгәсн Исус Христосиг медж авлһн. ⁴Би Таниг эн һазрт туурулв. Тана даалһсн кәдлмшиг күцәвүв. ⁵⁻⁶Ода Аав минь! Орчлң үүдәд тана һарар бүтәгдснә өмн Би Танла хамдан алдр нернд орсн биләв. Дәкн намаг тер бәәдлд орулыт. Нарт делкәһәс авад, Нанд өгсн Тана даалһсн алдр неритн әмтнд секв. Эн әмтн Тана. Та эдниг Нанд өгвт. Эдн Тана үгиг зүркндән хадһлв. ⁷Нанд өггдсн цугинь Танас һарчахинь эдн ода меднә. ⁸Тана келсн үгмүдиг Би цугинь эднд келв. Тедн үгитн седкләрн орулв. Намаг Танас ирснд, Та Намаг илгәв гиснд тедн йосндан иткв. ⁹Би эднә төлө суржанава. Би орчлңгин төлө биш, Тана өгсн әмтнә төлө суржанава. Тер юнгад гихлэ, эдн Тана. ¹⁰Нанд бәәсн юмн Тана. Танд бәәсн юмн Мини. Теднәр дамжад Би туурв. ¹¹⁻¹²Би эн орчлңгас һарад Танур йовжанава. Зуг эдн әмтнә дунд үлджәнә. Эрүн Аав, эдн мадһла әдл ни-негн болтха гихәд, Әврәннь нернә күчәр Та эдниг харстн. Та эн нериг Нанд өгләт. Эднлә бәәсн цагт Тана нернә күчәр Би эдниг харсж йовлав. Та эн нериг Нанд өгләт. Эднәс негнь чигн геедрсн уга. Зуг негнь геедрх зөвтәнь геедрв. Тер юнгад гихлэ, Бичгин үг бүтх зөвтә билә. ¹³Ода Би Тан тал йовжанава. Зуг һазр деер бәәсн цагт Мини ик байрар эдн дүүртхә гиж цугинь Би келжәнәв. ¹⁴Би эднд Тана үг келләв. Тер учрар орчлң эднд дурго болжана. Юнгад гихлэ, эдн Нанла әдл эн орчлңгин биш. ¹⁵Би эдниг эн орчлңгас автн гиж суржахшв. Та эдниг хар сәкүснәс харстн гиж суржанава. ¹⁶Эдн Нанла әдл эн орчлңгин биш. ¹⁷Үнәр эдниг әрүктн. Тана Үг йосн үнн. ¹⁸Та Намаг орчлнд илгәсн метәр Би эдниг орчлнд илгәжәнәв. ¹⁹Эдниг Танд нерәдхәр экләд Бийән Танд нерәджәнәв. Эдниг үнәр Тана болтха гихәд тиигжәнәв. ²⁰Би

нанцхн эднэ төлө суржахшв. Би эднэ үгэр Нанд итхх эмгнэ тускар бас сурж бөөнөв. ²¹Тедн ни-негн бөөтхэ гиж Би зальвржанав. Аав, Та Нанла негдж, Би Танла негдж бээдгэр тедн Мандла негдж бөөтхэ. Тедн негдж бөөтхэ! Тегэд Та Намаг илгэсиг орчлн итхх. ²²Тана өгсн туурмжиг Би эднд өглэв. Эдн Маднла эдл ни-негн болтха гihэд тииглэв. ²³Тедниг негдүлхэр Би теднлэ негдж бөөнөв, Та Нанла негдж бөөнөт. Эн учрас Та Намаг илгэвт гиж Нанд дурга болсн кевэр теднд дуран өгнөт гиж орчлн медх. ²⁴Аав! Тана өгсн эмтн Нанла хамдан бөөтхэ. Мини бөөсн назрт тедн бас бөөтхэ, гиж Танас суржанав. Тедн Мини туурмжиг үзгхэ. Тер туурмжиг Та орчлн үүдэд уга бөөтл Нанд ик хөөртэ болад өглэт. ²⁵Үнн чик Аав! Орчлн Таниг медсн уга. Би Таниг меднэв. Болв Та Намаг илгэсиг эдн меднэ. ²⁶Тиигж Нанд өгсн Тана дурн эдниг дүүргтхэ гihэд болн Намаг теднлэ негдж бөөтхэ гihэд, Би эднд Тана тускар секв. Болв цааранднь секэд бөөхв.

Исусиг бэржэ өглн болн бэрлн

18 Исус зальврсна хөөн сурхульчнртаһан Кедрон гидг салаг дэврэд, садт ирв. ²Йуда гидг урвач тер назриг меддг билэ, Исус сурхульчнртаһан оньдин тиигэрэн ирдг бөөсмн. ³Йуда тиигэрэн Римин цергүдиг, гелнүдин болн паршмудын илгэсн сүмин харулчнриг дахулсн бас ирв. Тедн шам бөрсн, зер-зевтөһөн ирцхэв. ⁴Исус Терүлнэ юн учрхинь медэд бөөв.

– Кениг хөөжэнэт? – гиж Исус өмөрэн һарад теднэс сурв.

⁵– Назаретин Исусиг, – гиж тедн хөрү өгв.

– Тертн Бив, – гиж Исус келв.

Йуда гидг урвач бас теднэ өөр зогсжала. ⁶Исус «Бив» гисн цагт тедн цуһар ардагшан цухрад назр элқдж унцхав.

⁷– Кениг хөөжэнэт? – гиж Исус давгад теднэс сурв.

– Назаретин Исусиг, – гиж тедн хөрү өгцхэв.

⁸– Би таднд Тертн – Бив гисн бөөнөлм, кемр Би таднд кергтэ болхла, эдниг тэвж йовултн, – гиж Исус келв.

⁹«Тана өгсн эмтнэс негинь чигн Би геесн угав», гисн үгмүд тиигэд бүтв. ¹⁰Симона Пётрт үлд бөөж. Тер үлдэн өргэд, ах гелнгин зарцин барун чикинь тээрэд хайчкв. Тер зарцин нернь Малх бөөж.

¹¹– Үлдэн дүр! Мини Эцкин белдсн зовлнгиг Би эдлх зөвтэв, тиим эсий? – гиж Исус Пётрт келв.

Исус ах гелңгин өмн

¹² Римин цергүд ахлачтаһан болн сүмин харулчнр Исусиг бәрж авв. Тедн Исусиг күләд, Анас тал авч ирв. ¹³ Юңгад гихлә, Ханас Кәәпин хадм эцк бәәж. Тер жилд Кәәп ах гелң болсмн.

¹⁴ – Нег күн цуг келн әмтнә төлә үксн деер болх, – гиж урднә Кәәп евреймүдин толһачнрт келсн билә.

Пётрин гөрдлһн

¹⁵ Симон Пётр болн дәкәд нег сурһульч Исусин ардас йовсн бәәж. Тер сурһульч ах гелңгин сән таньл бәәсн учрас Исусиг даһад, герин хашад орж чадв. ¹⁶ Пётр болхла үүднә ца үлдәд зогсв. Ах гелңгин таньдг сурһульч һарад, үүднә өөр зогсдг зарц күүкд күүнлә күүндәд, Пётриг герин хашад орулв.

¹⁷ – Та эн күүнә сурһульчнрин негнә биший? – гиж тер зарц күүкд күн сурв.

– Уга, – гиж Пётр хәрү өгв.

¹⁸ Һаза серүн билә. Зарцнр болн Римин цергүд һал шатаһад, терүнә цогин өөр дуладад зогсж. Пётр бас дуладхар тедн дунд зогсв.

Ах гелң Исусиг мөшкнә

¹⁹ Тер цагт ах гелң Исусиг сурһульчнриннә тускар болн номин тускар мөшкв.

²⁰ – Би цуг әмтнд иләр келдг биләв, Би хурлмудт әс гиж сүмд номан умшад, әмтиг сурһдг биләв. Тенд кесг евреймүд цуглрдг билә. Нууц юм Би келдго биләв. ²¹⁻²² Юңгад тадн Намаг мөшкәд бәәнәт? Намаг соңссн әмтнәс суртн. Тедн Мини келсн үг меднә, – гиж Исусиг эн үгмүд келснә хөөн, Терүнә өөр зогсжасн сүмин харулчнрин негнә Исусиг халхарнә ташв:

– Чи ах гелңглә ямаран кевәр күүнджәхмч! – гихәд тернә келв.

²³ – Кемр Би буру үг келсн болхла, буруһинь йилһж кел. Кемр чик келсн болхла, яһад Намаг цоквч?

²⁴ Хана күләтә Исусиг Кәәп гидг ах гелңгүр илгәв.

Пётрин хойрдгч гөрдлн

²⁵ Симона Пётр халын өөр дуладж бөөхд, терүг дэкэд нег күн:

– Чи Энүнэ сурһульчнрин негнь бишвч? – гиж сурла.

– Бишв, – гиж тер хэрүцв.

²⁶ Тиигхлэ ах гелнгин зарц Пётр чикинь тээрсн зарцин садн:

– Тер садт теднлэ хамдан бээсн чи мөн бишвч? – гив.

²⁷ Пётр саак кевөрн гөрдв, генткн эр така хээкрв.

Исус Пилатын өмн

²⁸ Евреймүд Исусиг римин закрач Пилатын бээшнд авч ирц-хэв. Песахин байрин өрүнэ цаг билэ. Евреймүд бийэн бузр-дашгоһар бээшн дотрнь орсн уга. Орсн болхла, тедн Песахин байрла асхни хот эдлх зөв уга болх билэ. ²⁹ Тегэд чигн Пилат тедн тал һарв.

– Юунас көлтэ тадн эн күүг гемшэжэхмбт? – гиж тер сурв.

³⁰ – Эн йос эс эвдсн болхла, бидн Энүг чамур авч иршго билэвидн, – гиж тедн хэрү өгв.

³¹ Пилат:

– Энүг тадн бийстн авад, эврәннь Закаһар зарһинь кетн, – гив.

– Мадн кү үкүлхөр цаажлх зөв угавидн*, – гиж евреймүд хэрү өгв.

³² Тиим кевөр Исус ямаран үклэр үкх гисн үгмүд бүтэгдх зөвтг бээсмн. ³³ Тиигхлэ Пилат бээшн дотран орад, Исусиг дуудж авад:

– Йудья улсин хан чивч? – гиж сурв.

³⁴ – Чи энүг эврән келжәнч, али чамд Мини тускар тиигж талдан өмтн келв? – гиж Исус хэрүднь сурв.

³⁵ – Би кемб? Еврей болжахмб? – гиж Пилат хэрү өгв.

– Эн чини келн-өмтн, чини ахлачнр чамаг мини һарт бөрүлв. Чи ю кесмбч?

³⁶ Исус:

– Мини алвт эн орчлнгин биш. Кемр алвтм эн орчлнгин бөөсн болхла, Мини алвтнр Намаг евреймүдин толһачнрас харсх билэ. Мини алвт эн орчлнгин биш, – гив.

---

* Евреймүд кү үклин цаажла харһулх зөв уга бөөж. Тер учрар тедн Исусиг Римин йосна һарт өгв. Римин йосар болхла, тер кирсд хадж цаажлгдх зөвтг билэ.

³⁷ – Чи хан болжахмч? – гиж Пилат сурв.

– Чи үнэр келжэнэч. Би – ханв, – гиж Исус келв, – Би төрөд, эн орчлң тал үннэ тускар герчлхэр ирв. Зөвтэ Үнниг медсн күн Намаг соңсна. ^{38[а]} Пилат:

– Үнн гидг юмб? – гиж сурв.

Исусиг үклин цаажла харһулсь

^{38[б]} Цааранднь Пилат назаран һарад евреймүдт келв:

– Би эн күүг гемшэх учр үзжэхшв. ³⁹ Танад тиим авъяс бөөнө: Песахин байрт бөрөнд суусн әмтнәс негинь сулдхх кергтә. Йудья улсин хааг сулдххар седжәнт?

⁴⁰ Тедн цуһар:

– Уга! Әнүг биш! Бар-Абаг сулдх! – гиж хәәкрв.

Бар-Аба болхла деермч күн бәәсмн.

19 Тииглә Пилат Исусиг маляһар цоктн, гиж цергүдт закв. ² Цергүд хатхдг көглин ацмудар титм гүрәд, Исусин толһа деернь өмскв. Дәкәд тедн улан лавшг Терүн деер хаяд, ³ даран-даранднь Исус тал өөрдәд:

– Йудья улсин хан менд болтха! – гиж хәәкрәд, наад бөрөд цокж зоваһад бәәв.

⁴ Пилат дәкн әмтнүр һарад:

– Хәләтн! Би Әнүг цаажла харһулх буру юм һарһснь нанд медгдхш. Тегәд таднур дәкәд Әнүг һарһв, – гив.

⁵ Исусиг көгл титмтәһинь болн улан лавшгтаһинь һарһад зогсаһлань:

– Тер күн эн бәәнә, – гиж Пилат келв.

⁶ Ах гелңгүд болн сүмин харулчнр Исусиг үзәд цуһар:

– Кирст хадул! Кирст Әнүг хадул! – гихәд хәәкрцхәв.

– Әнүг авад бийстн кирст хадултн. Би болхла Әнүнә кесн буруһинь үзжәхшв, – гиж Пилат хәрүцв.

⁷ – Мана Закаһар Ән күн үкх зөвтә. Әнтн бийән Бурхна Көвүн гиж нерәднә! – гиж евреймүд эврәһәрн кехәр келцхәв.

⁸ Цуг әнүг соңссн Пилат улм сүрдв. ⁹ Тер дәкәд эврәннь бәәшнгүрн орад:

– Чи кенәхнәвч? – гиж Исусас сурв.

Зуг Исус тагчг, үг келлго зогсв.

¹⁰ – Чи нанла күүндхәр седжәхшийч? Чамаг сулдхх эс гиж кирсд хадулх йосн нанд бәәдгинь Чи меджәхшийчи? – гиж Пилат келв.

¹¹ – Кемр чамд эн йос тенгрэс эс өгсн болхла, чи Намаг бэрх йосн уга болх билэч. Тер учрар Намаг чини харт бөрүлсн күүнэ килнц чини килнцэс ик болх, – гиж Исус хэрү өгв.

¹² Терүг келснэ хөөн Пилат Исусиг сулдхх арһ хээв.

– Кемр чи Эн күүг сулдххла, чи Римин хаана үр биш болхич. Би ханв гисн күн Римин хаана өшөтн болжана! – гиж евреймүд дэки хээкрцхэв.

¹³ Пилат теднэ үгмүд соңсад, Исусиг харһж авад, эврэн зарһчин ормдан суув. Тер орм чолуһар кесн өндр орм бээж, еврей келэр Габат гиж нерэдгдсмн. ¹⁴ Песах гидг байрин өмн басң өдр билэ. Удин цаг бээж.

– Хэлэти, эн тана хан, – гиж Пилат евреймүдт келв.

¹⁵ – Энүг цааран йовул, цааран! Кирст хадул Энүг! Кирст! – гиж тедн хээкрцхэв.

– Тадна хааг кирст хадулхмб? – гиж Пилат сурв.

– Мана Римин хаанас даву хан уга, – гиж ах гелнгүд хэрү өгцхэв.

^{16[a]} Аш сүүлднь, Пилат Исусиг кирст хадулхар цергүдин харт өгв.

Исусиг кирст хадулснь

^{16[b]-17} Тедн Исусиг авад йовцхав. Эврәннь кирсэн авад, Исус Навлын орм тал йовв. Еврей келэр Голгот гидг һазр бээж. ¹⁸ Тенд Исусиг кирст хадулв, Терүнлэ хамдан барун болн зүн талнь дэкэд хойр кү цаажлв. Исус теднэ тал дунднь бээсмн. ¹⁹ Пилат харһа модыг белдэд, кирс деер хадултн гиһэд цергүдт закв. Тер харһа моднд: «Назаретин Исус – Йудья улсин хан» гиж бичэтэ бээсмн. ²⁰ Тер бичсн үгмүдиг кесг евреймүд умшсмн, юнгад гихлэ, Исусиг цаажлсн һазр балһсна өөр бээж. Тер үгмүд еврей, Рим болн грек келнд бичэтэ бээж. ²¹ Ах гелнгүд Пилатд энтн хажһр гив.

– «Йудья улсин хан» гиж бичэ бичтн. «Тер: Би Йудья улсин хан гиж келнэ» гиһэд бичтн, – гиһэд тедн келцхэв.

²² – Бичх юман бичв, – гиж Пилат хэрү өгв.

²³ Цергүд Исусиг кирст хадсна хөөн Терүнэ хувцинь авад, дөрвн энгд хував, күн болһнд күрв. Хитон гидг Исусин хувцинь болхла уйдл уга бүкл билэ.

²⁴ – Энүг хувахмн биш. Жирв хайхм, кенд тусна, тернь авчана, – гиж тедн шиидв.

Тиигж Бурхна Бичгт бээсн үгмүд күцв: «Тедн хоорндан зөрм хувцим хувала, болв наадк хувцна төлө жирв хайла». Цергүд тер келсиг күцэв. ²⁵ Исусин кирсин өөр Терүнэ эк, наһц эгч, Клөпэн гергн Марий болн Магдален хотна Марий зогсла. ²⁶ Исус эврәннь экэн болн хажуднь зогссн дурта сурһульчиг үзв.

– Аак, эн чини көвүн, – гиж Исус экдэн келв.

²⁷ Эврәннь сурһульчдан Исус:

– Эн чини экчнь, – гив.

Тер өдрин хөөн сурһульч Исусин экинь герүрн авв.

Исусин үкл

²⁸ Исус цуг юмиг күцэгдсинь медлэ, тегэд Бурхна Бичгиг бүклднь күцэхин төлө Тер келв:

– Би ундасжанав.

²⁹ Тенд бүһшт чаһр бээж. Цергүд терүнд кенчр норһад, моднд өргэд, Исусин урлд күргв. ³⁰ Исус тер чаһриг амсад, келв:

– Күцв!

Эн үгмүдин хөөн Терүнэ толһань өрч деернь унад, эмнь цогцасн һарв.

Цергч Исусиг хэврһәрнь шаасна тускар

³¹ Басн өдр билэ, маһдуртнь бемб өдр болх бээж. Бемб өдрлэ кирс деер үксн цогц бээх йосн уга бээж. Дөкэд болхла, бемб өдр – онц Песахин өдр билэ. Тер учрар евреймүдин толһачнр кирс деер хадата эмтнэ көлинь хамхлад, цогцснь кирс деерэс буулһх зөв Пилатас сурв. ³² Цергүд ирэд, нег хадата күүнэ көлинь хамхлад, наадк күүнэ көлинь хамхлв. ³³ Тедн Исусур өөрдлэ, Исус эмн уга бээж, тер учрар тедн Терүнэ көлинь хамхлсн уга. ³⁴ Зуг нег цергч жидәр Исусиг хэврһәрнь шаав, цусн усн хойр Исусин цогцас асхрв. ³⁵ Цуг энүг үзсн күн тадниг итктхэ гихэд, энүнэ тускар герчлжәнэ. Терүнэ герчллһн үнн, болв тер үн келжэсэн меднэ. ³⁶ Бурхна Бичгин «Терүнэ нег чигн ясн хуһршго» гисн үгмүд күцхин төлө цуг эн йовдл учрв. ³⁷ Бичгт дөкэд нег халхд бичэтэ билэ: «Тедн шаагдсн күүнүр хэлэх».

Исусиг оршалһн

³⁸ Хөөннь Ариматьяс ирсн Йосип Исусин цогциг Пилатас сурв. Йосип Исусин нууц сурһульч бээсмн. Юнгад гихлэ, тер

евреймүдин толһачһрас ээдг бээж. Пилат зөв өгхлэ, тер ирэд, Исусин цогциг авв. ³⁹Йосипла хамдан Никодим ирв. Тер Никодим Исусур сөөд ирдг билэ. Никодим һучн килограмм канһисн смири болн алоэ гидг сээхн үнртэ тос авч ирв. ⁴⁰Тедн Исусин цогциг кирсэс сулдхад, цогциднь сээхн үнртэ тос түркэд, кенчрэр орав, еврей эмтнэ йосар цогциг тиигж оршадг бээж. ⁴¹Исусиг цаажһисн ормд сад бээж, тер сад заагт шин кесн хадын көндө бээсмн. Тер көндэд күн оршагдад уга бээж. ⁴²Тегэд Песах байрин өдрмүд өөрдж йовсн цаг билэ. Тер хадын көндө өөрхн бээсн учрас Исусиг тенд оршав.

Исусин амдрһни

20 Өр цээтл шин долан хонгин түрүнк өдр элхин өмн Магдален хотна Марий харһуһар үкэр тал йовна. Өөрдэд ирхлэнь, үкэр хаасн хад чолун тедүкнд кевтсинь үзв. Үкэрнь секэтэ бээж. ²Тер Симона Пётрүр болн Исусин дурта сурһульч тал гүүж ирэд:

– Тедн Деед Эзиг үкэрэснь һарһад авад йовж оч, цогцинь альд орксинь бидн междэхшвидн! – гиж келв.

³Пётр тер сурһульчта хамдан тер дарунь үкэрүр йовцхав. ⁴Тедн хоюрн гүүж. Зуг тер сурһульч Пётриг күцэд үкэрүр түрүлэд гүүж ирв. ⁵Үкэр дотр шаһаж хэлэхэд, тенд Исусиг орасн оршалһна кенчр үзв. Зуг сурһульч үкэр дотр орсн уга. ⁶Дэкэд терүнэ ард йовсн Симон Пётр гүүж ирэд, үкэр дотр орв. Исусин цогциг орасн кенчр ⁷болн толһаһинь боосн альчур бас үзв. Тер альчур наадк кенчрмүдэс талдан ормд эвкэд тэвгдсн бээж. ⁸Тиигхлэ түрүлэд үкэрүр гүүж ирсн наадк сурһульч бас үкэр дотр орв. Тер үзэд иткв. ⁹Бурхна Бичгэр Исусиг амдрһинь тедн ода чигн медэд уга бээж. ¹⁰Сурһульчнр герүрн хэрв.

Магдален хотна Марий Исус хойр

¹¹⁻¹²Марий үкэрин өөр ууляд зогсв. Уульн бээж тер үкэр дотр шаһаж хэлэв. Генткн цаһан хувцта хойр Бурхна элчнриг тер үзв. Тедн Исусин цогц кевтсн ормд сууж, негнь толһаднь, дарукнь көлднь. ¹³Бурхна элчнр Марийас:

– Күүкн, чи юнгад уульжахмч? – гиж сурв.

– Тедн мини Деед Эзиг авад йовж одв. Болв Терүг альд тэвсинь би междэхшв, – гиж тер хэрү өгв.

¹⁴Күүкд күн хэрү эргэд хэлэв, генткн тенд Исусиг үзв. Зуг Исусиг Бийнь зогсжахинь тер йосндан таньж медж чадсн уга.

¹⁵– Күүкн, юнгад уульжахмч, кениг хээжэхмч? – гиж Исус келв. Марий Исусиг сад хэлэдг күн гиж санад келв:

– Эзн минь, кемр Чи Исусиг авад йовж одсн болхла, цогцинь альд тэвсэн кел, би йовад авнав.

¹⁶– Мирьям, – гиж Исус терүнд келв.

Күүкд күн Терүнүр эргж хэлэхэд, еврей келэр:

– Раввунни! (Багш гидг үг), – гиж хөөкрв.

¹⁷– Дэкж Нанур харан бичө күрг! Би Эцкүрн деэгшэн харад угав. Мини дүүнр тал йовад кел: Би эврәннь Эцкүр болн тадна Эцкүр хэржэнэв, Мини Бурхн тал, тадна Бурхн тал, – гиж Исус келв.

¹⁸Магдален хотна Мирьям сурхульчнр тал йовад:

– Би Деед Эзиг үзв! – гиж келв.

Исусин келсн үгмүдиг теднд тер келж өгв.

Сурхульчнр амдрсн Исусла хархжана

¹⁹Асхн долан хонгин түрүнк өдртнь сурхульчнр цуглрснн. Тедн евреймүдин толһачнрас ээхэд, үүдэн төдглж. Үүднь төдтгэ бээсн бийнь Исус ирэд:

– Бурхн тадниг өршөтхэ! – гиж келэд,

²⁰Сурхульчнртан эврәннь хойр харан, хэврһэн үзүлв. Тедн цуһар Деед Эзиг үзэд, икэр байрлцхав.

²¹– Бурхн тадниг өршөтхэ! Эцкм Намаг илгэсн кевэр Би тадниг илгэжэнэв, – гиж Исус келэд, ²²тедн тал үлэхэд, келв:

– Эрүн Сәкүсиг автн, – гив.

²³– Кемр тадн күүнэ килнц тэвж өгхлэ, Бурхн терүнэ килнц тэвж өгх. Болв кемр тадн күүнэ килнцинь эс тэвж өгхлэ, Бурхн терүнэ килнц тэвж өгшго, – гиж Исус келв.

Исус Томас хойр

²⁴Исусиг ирсн цагт Икрин өрәсн Томас, арвн хойр сурхульчнрин негнь уга бээж.

²⁵– Бидн Деед Эзиг үзлөвидн! – гиж талдан сурхульчнр терүнд келв.

– Хадасн орсн ормиг һартнь үзэд эс көндөтл болв хэврһднь бәәсн шавинь эс көндөтл би төрүц иткшгов, – гиж Томас хэрү өгв.

²⁶Долан хонг давсна хөөн сурхульчнр саак кевөрн нег герт цуглрв. Тер цагт Томас бас теднлэ бөөв. Үүдн төдгтэ бөөлэ, зуг Исус дэkn үзгдэд, сурхульчнрин дунд зогсад:

– Бурхн тадниг өршөтхэ! – гиж келв.

²⁷– Эврәннь хурхан өг нааран, Мини һар хэлэ. Һаран өгэд Мини хэврһм көндэ. Маһдл уга итк! – гиж Исус Томаст келв.

²⁸Томас:

– Деед Эзн минь болн мини Бурхн! – гиж хэрү өгв.

²⁹Исус:

– Чи Намаг үзэд итквч. Намаг үзлго иткдг күн буйн-кишг-тэ! – гив.

Эн дегтрин тускар

³⁰Кесг өвөрц темдг Исус сурхульчнртан үзүлв. Теднэ тускар эн дегтрт бичгдсн уга. ³¹Исус Бурхна илгэсн Аврач Бурхна Көвүн гиж иткүлхин төлэ, болв иткэд Терүнэ нернэ төлэд мөнк жирһл эдлж бээтхэ гиж эн дегтр бичгдсн бээж.

Исус долан сурхульчнрт үзүлсь

21 Хөөннь Исус Тиберэд нуурин өөр сурхульчнрт үзгдв. Эн иигж учрв. ²Шимона Пётр, Икрин өрөсн Томас, Һалилья Канын Натаналь, Зебедайин көвүн болн дөкэд хойр сурхульч хамдан цуглрж. ³Шимона Пётр:

– Би заһс бэрхэр йовнав, – гив.

– Бидн бас чамта хамдан йовनावидн, – гиж тедн келцхэв.

Тедн нур тал ирэд онһц дотр орцхав. Зуг тер сөөд юм бэрж авсн уга. ⁴Өр цээхлэ, Исус тедниг усна көвөд күлэж, зуг сурхульчнр Исусиг таньсн уга.

⁵– Үүрмүд Мини, заһсн бөөнү? – гиж Исус тедниг дуудж сурв.

– Уга, – гиж сурхульчнр хэрү өгв.

⁶– Онһцин барун талан гөлм хайтн, заһс бэрж авхит, – гиж Исус келв.

Тедн гөлмөн хаяд ик дала заһс бэрэд, эрэ гиж терүг һарһж авв.

⁷Исусин хамгин хээртэ сурхульч Пётрт:

– Энтн Деед Эзн! – гиж келв.

Шимон Пётр Деед Эзн гисинь сонсад, деерк хувцан бий дее-рэн хаяд, (тер юнгад гихлэ, белкүсцэһэн нүцкн бээж) онһцас уснд орв. ⁸Наадк сурхульчнр онһц дотр бөөһэд, заһсар дүүрн

гөлм татн бөөж Пётрин ардас дахж йовв, усна көвө күртл зу метр шаху үлдсн билэ. ⁹Тедн онһцан тэвэд, эрг деер нархла, шачасн дендр үзв. Терүнэ цог деернь шаргджах захсн, өөрнь болһсн өдмг бөөж.

¹⁰ – Бэрж авсн захснас тадн невчкниг нааран авч иртн, – гиж Исус теднд келв.

¹¹ Шимона Пётр онһц дотр орад, гөлмиг уснас татж авад назрт хайв. Тедн зун тэвн һурвн ик захс бэрж авч. Тиим дала захс дааһад, гөлм тасрсн уга бөөж.

¹² – Наартн, хотан уутн, – гиж Исус сурһульчнрт келв.

Сурһульчнрас нег чигн күн кембт? гиж зөрглж сурсн уга. Терүг Деед Эзн гиж тедн медв. ¹³ Исус өөрдэд өдмг захс хойриг теднд өгв. ¹⁴ Эмдрснэ хөөн Исус сурһульчнрт һурвад үзгдсмн.

Исус Пётр хойр

¹⁵ Хотын хөөн Исус:

– Йохана көвүн Шимон, чи эднэс үлү Нанд дурта бөөснь үнэрий? – гиж Шимон Пётрт келв.

– Тиим, Деед Эзн. Би Танд яһж дурта болдгинь Та эврэн меднэт, – гиж тер хэрү өгв.

– Тиигхлэ Мини хурһдыг хэрүл, – гиж Исус келв.

¹⁶ – Йохана көвүн Шимон, чи Нанд дуртавч, угай? – гиж Исус Пётрәс хойрдад сурв.

– Тиим Деед Эзн. Яһж би Танд дурта болдгинь Та эврэн меднэт, – гиж Пётр келв.

– Мини хөөдиг хэлэ, – гиж Исус хэрү өгв.

¹⁷ – Йохана көвүн Шимон, чи Нанд дуртавчи? – гиж Исус Пётрәс һурвад сурв.

Исусиг һурвад суржаснд Пётр гейүрэд:

– Деед Эзн, Та цугинь меднэт, Намаг Танд икәр дуртаһинь бас меднэт, – гив.

– Мини хөөдиг хэрүл, – гиж Исус терүнд келв.

¹⁸ – Үнәр чамд келжәнэв, баһ цагтан чи эврэн бийән нег мөслэд, дурта назрт йовдг арһта билэч. Зуг чамаг көгшрхлэ, наричь бооһад талдан күн чамаг дурго назрт авад йовх.

¹⁹ Эн үгәр Исус Пётриг ямаран үкләр үкхинь келсн бөөж. Тер үкләр Пётр Бурхиг туурулх. Цааранднь Исус Пётрт:

– Намаг даһад йов, – гив.

Исус болн Терүнэ дурта сурхульч

²⁰ Пётр ардагшан хэлэхэд, Исусин дурта сурхульчиг үзв. Тер сурхульч асхни хот уусн цагт Исуст толһаһан өөрдүлэд: «Деед Эзн, кен Чамас урвх?» – гиж сурла.

²¹ Терүг үзэд, Пётр:

– Деед Эзн, энүнлэ юн учрх? – гиж сурв.

²² – Кемр Намаг хэрү иртл энүг эмд бөөлххэр седхлэ, чамд юн кергв? Чи Намаг дахад йов, – гиж Исус хэрүднь келв.

²³ Эн үгмүдин хөөн сурхульчнр заагт тер сурхульч үкшго гисн зэнг тарв. Зуг Исус үкшго гиж келсн үга:

– Кемр Намаг хэрү иртл, энүг эмд бөөлххэр седхлэ, чамд юн кергв? – гиж келсн.

²⁴ Цуг Энүг герчлжэсн, цуг энүг бичснь Исусин келжэсн сурхульч. Бидн цуһар меднэвидн, эн герчлһн үнн.

Сүл үгмүд

²⁵ Исус олн юм күцэв. Кемр цугинь бичж авхла, Терүнэ тускар бичгдсн дегтрмүд цуг нарт делкэд багтлго чигн бөөх билэ.

Апостолмудын йовдлмуд

Нүр үг

Лукан бичсн Сэн Зэнгин цаарандкнь апостолмудын йовдлмуд болжана. Эн дегтрт Исусин түрүнк сурхульчнр Эрүн Сөкүснэ дуудварар Терүнэ туск Сэн Зэнг Ерусалимд, цуг Йудьяр болн Шамарьяд, хазрин көвө күртл тархасиг автор үзүлжөнө (1.8). Эннь евреймүд дунд христианск төр эклжэснэ туск тууж, дөкөд тер цуг делкэн иткл болсмн. Тиигж бичхлэрн, бичөч Римин монархин орн-нутгт христианмудас ээхмн биш гиж нег дөкж эврэннь умшачнран иткүлхэр седв. Христианск иткл евреймүдин шажна күцл болжахиг бас иткүлжөнө.

Апостолмудын йовдлмуд гидг дегтриг хурвн энгд хуваж болжана. Исусин туск Сэн Зэнг тархагджах хазр мел өсөд йовв, чонж үүдэгдв:

(1) Исусиг өөдлснэ хөөн Ерусалимд христианск төрмүд эклөд хөлөгдлн.

(2) Терүг Палестина талдан хазрмудар тархалн.

(3) Дунд хазрин тенгсэр Рим күртл цаарандан терүг тархалн.

Эн дегтрт Эрүн Сөкүснэ йовдлмуд хамгин чинртэ болж үзүлгдженэ. Тиим йовдлмуд Ерусалимд тэвдгч өдрт болдг нээрлэ сурхульчнрт чидл өгнө, чонжиг болн теднэ хардачнриг күцэх кергдн дахулад батлна гиж дегтрт бичэтэ.

Цөөлхврт орулгдсн түрүн христианмудын зэнгс, дегтрт бичэтэ учрсн йовдлмуд иткдг улсин жирлд болн чонжин бөөдлд эн зэнгсин күчинь үзүлжөнө.

Учр-утхин зура

Герч боллннд белдлн 1.1–26

Ерусалимд болсн герчлнн 2.1 – 8.3

Йудьяд болн Шамарьяд болсн герчлнн 8.4 – 12.25

Павелын церглнн 13.1 – 28.31

а) Миссионерск түрүнк йовлнн 13.1 – 14.28

б) Ерусалимин Хург 15.1–35

- в) Миссионерск хойрдгч йовлһн 15.36 – 18.22
- г) Миссионерск һурвдгч йовлһн 18.23 – 21.16
- д) Ерусалимин, Кесэрьяна, Римин бэрэнд Павелыг бэрлһн 21.17 – 28.31

Үг өгснэ тускар

1 Күндтэ Төпил! Исусин цуг кесн болн сурһсн тоотынь эклцэснь авн ²теңгрт өөдлсн өдр күртл би чамд эврәннь түрүн дегтртэн бичлэв. Теңгрт өөдлх өдрин өмн Исус Эрүн Сәкүсәр шүүж авсн апостолмудт заквр өглэ. ³Эврэн зовлц үзснәннь хөөн тер тедн тал кесг дэкж ирдг бээж. Тиигэд Исус йосндан әмдрсән оln йовдлар дамжад лавлж. Дөчн хонгин эргцд Исус Бурхна орн-нутгин тускар ирэд келжэв. ⁴Нег дэкж тедниг цуглрхла, Исус теднд закв:
– Ерусалимас бичэ һартн. Болв Мини Эцкин келсн Эрүн Сәкүс күлэтн. Та Нанас энүнэ тускар бас сонслат. ⁵Йохан тадниг уснд кирслв. Нег цөөкн хонгас тадн Эрүн Сәкүс авхит.

Теңгүр өөдлһн

⁶Сурһульчнр хамдан цуглрад Исусас иигж сурв:
– О, Деед Эзн, Израилин ориг сулдхх болн шинэс босхх цаг ирсмн болвза чамд?
⁷Тернь келв:
– Төрүц тана керг уга. Тер цаг кезэ учрхиг һанцхн Бурхн мини Эцк шиидх. ⁸Эрүн Сәкүсн тадн деер бууһад ирхлэ, чидл-күч авхит. Тиигэд Ерусалимд, цуг Йудьяд, Шамарьяд болн нань цуг һазрар нанд герч болхит.
⁹Тиигж келлһнләннь, хэләһә бәәтл Исус деегшән теңгүр өөдлж үүлн заагт уга болж одв. ¹⁰Тедниг теңгүр ширтж хэләжәхлэ, генткн хажуднь цаһан хувцта хойр залу күн үзгдв.
¹¹– Һалилья һазрин залус, юуһинь теңгр тал хэләһәд зогсжанат? Тадниг хэләһә бәәтл теңгүр авгдсн Исус тер кевтән өөдлснләһән әдл хәрү бууж ирх, – гиж тедн келв.

Матийин суңһһна тускар

¹²Төрүнә хөөн олив модна уулас бууһад, тедн Ерусалим тал хәрж ирцхэв. Ерусалимас тер уул нег дууна шаху һазрт бәәнә. ¹³Ирн тедн герин деерк хорад цуглрв. Исусин сурһульчнрин

нерднь эн: Пётр, Йохан, Яков, Андрей, Пилип, Томас, Бар-Толма, Матай, Алпана көвүн Яков, Зилот багин гешүн Шимон болн Йуда, Яковин ах. ¹⁴Цугтан санан-седклэрн негдэд оньдин мөргцхэв. Теднлэ хамдан нег цөөкн күүкд улс, Исусин эк Мирьям болн Исусин дүүнр ирдг болв. ¹⁵Нег дэкж тиигэрэн зун хөрн шаху улс ирж. Пётр тиигхд босад келж:

¹⁶– Манахс, Бурхна Бичгт Исусиг бэрж авсн улс дахулж ирсн Йудан тускар бичсн үгмүд күцх зөвтө бөөсмн. Тер үгмүд Давидер дамжад Эрүн Сэкүсн келсмн. ¹⁷Йуда мана багин гешүн билэ, яһад гихлэ, тер бас маднла хамдан Бурхнд церглхэр сунһгдла. ¹⁸Му йовдл һарһад олсн мөнгөр тер һазр хулдж авч. Тиигэд унад, дор ормдан үкэд, геснь буурад, дотркинь һазаран унж. ¹⁹Энүнэ тускар Ерусалимд бөөсн цуг эмтн сонсв. Тиигэд тер һазр теднэ төрскн келнэ янзар Хэкль Демө гиж нерэдгдв. Онданар болхла, «цуста һазр». ²⁰«Йудан бийиннь гернь кезэд чигн эжгэртхэ, нег чигн күн энд бичэ бээтхэ», «Түүнэ ормд талдан күн ортха» – гиж Псалмудын дегтрт бичэтэ. ²¹⁻²²Тер учрас иштэ Йоханыг уснд кирслсн өдрэс авн Исусиг маднас салһж авсн өдр күртл Исусла хамдан оньдин йовдг залусас негинь Йудан ормд шүүж авх кергтэ. Тер күн маднла эдл Исусин эмдрлһнд герч болх йоста.

²³Хойр күүнэ нер дуудв: Бар-Себа эс гиж Юст гидг нертө Йосипиг болн Матийиг.

²⁴⁻²⁵– О, Деед Эзн! Та күн болһна седклинь меднэт. Ода Йудан сулдхсн ормд көдхинь болн апостолмудын тоод орхиг йилһж авсан заһад медүлтн! – гиж апостолмуд мөргв.

²⁶Кенинь йилһхэр жирв хайв. Жирв Матийд тусв. Тиигэд Матий арвн негн апостолмудын тоод арвн хойрдгч болж орв.

Эрүн Сэкүснэ бууж ирлһн

2 Тэвдгч өдр гидг нэр (Песахин хөөн тэвн өдр давхла, терүг Тэвдгч өдр гиж нерөднө) ирхлэ, цугтан хамдан цуглрв. ²Генткн тенгрэс шүрүн салькн көдлсмн мет шууган теднэ бөөсн гер дүүргв. ³Тер кемлэ герт бөөсн сурһульчнр ассн һалын бөөдлтэ заль зааград тарсинь үзв. Күн болһн деер нежэдэр Тер буув. ⁴Эрүн Сэкүсэр дүүрэд, тедн цугтан Эрүн Сэкүснэ күчэр тал-талдан келэр келцхэв.

⁵Ерусалимд тер цагт зүсн-зүүл орн-нутгудас Бурхнд шүтдг Йудья улс ирв. ⁶⁻⁷Эн шууга сонсад, олн улс тенд цуглрв. Цугтан

hээхэд өврв. Яһад гихлэ, сурһульч болһн теднэ төрскн келэр келжэхиг сонсв.

⁸ – Эн күүнджэх улс цугтан Һалильяс биший? – гиж дегд икэр алң болад, нег-негнэсн сурлдв, – Бидн эврэннь төрскн келэр сурһульчнриг келжэхиг соңсжанавидн. Яһж тиигж күн болһнла эдлэр келжэхмб? ⁹ Мадн дунд Партьян, Мидин, Еламин, Месапотамьян, Йудьян болн Кападокьян, Понта болн Азийин һазрас, ¹⁰ Пругьяс, Пампульяс, Египетэс, Ливиин Күрэнэ хажуһас, Римин бөөрн улс, ¹¹ Критин улс болн арабмуд бидн цугтан мана төрскн келэр сурһульчнр Бурхна алдр кергүдин тускар келжэхиг соңсжанавидн. ¹² Эн юн гидг юмн болжахмб? – гиж цугтан нег-негнэсн өврэд, алмацад суржав.

¹³ – Сурһульчнр дегд икэр эмтэхн чаһр уусмн бээдлтэ, – гинэд зэрмснь наад бэрцхэв.

Пётрин келсн үг

¹⁴ Арвн негн апостолмудта хамдан йовсн Пётр зогсв.

– Йудьян залус болн Ерусалимд бээх цуг эмтн, ода мини келхэр бээхиг оньган өгч соңстн, – гинэд Пётр дууһан деегшэн өргэд келв. – ¹⁵ Эднтн, тана ухалжасар, согту биш. Шинкэн йисн час өрүлм. ¹⁶ Энтн ээлдэч Йолин келсн үгиг күцэжэнэ. «¹⁷ Сүүлин өдрмүдт Би Эврэннь Сэкүсэн цуг улст өгхв гиж Бурхн келжэнэ. Тадна көвүд болн күүкд ээлдх, баһчуд юм үздг болх, көгшдүд зүүд зүүдлцхэх. ¹⁸ Эврэннь зарцмудт, залус болну, күүкд улс болну, тер өдрмүдт Би Эврэннь Сэкүсэн өгхв. Тедн ээлдхл келх. ¹⁹ Тиигэд тенгр деер болн һазр дор Би темдгүд үзүлхв: цусн, һал болн утана үүлн. ²⁰ Деед Эзнэ алдр болн туурмжта өдр ирхин өмн өргнд нарн харһурх, сар цусн мет улах. ²¹ Зуг Деед Эзнэ нериг дуудсн улс авргдх». ²² Израилин улс, намаг сонстн! Тана нүднд болсн күчтэ кергүдэр, өвөрц болн онц темдгүдэр Назаретас ирсн Исусиг илгэсэн Бурхн лавлла. Тадн цуг энүг меднэт. ²³ Бурхна зураһар болн тааһад медлһэр Исус тадна һарт илгэгдлэ, терүг тадн буру номта улсин һарар кирст хаддад алвт. ²⁴ Болв Бурхн Терүг зовлңгас сулдхад эмдрүлв. Яһад гихлэ, үкл терүг цааранднь бэрэнд бэрж чадшго билэ. «²⁵ Деед Эзиг би кезэ чигн өмнэн үзж йовлав. Деед Эзн нанла хамдан. Эн учрар би үүмхшв. ²⁶ Терүнэс мини зүркн байрар асад, келсм

байрта болна. Би күн болвчн, Бурхнд иткэд амрхв. ²⁷Янад гихлэ, Та Мини сүмсиг үклин назрт үлдэшгот! Танд шүтдг зарциг шора кеж эгрэшгот. ²⁸Та нанд жирһлүр кетлсн хаалһ үзүлт. Танла би кезэ чигн байрта-бахмжта бөөхв», – гиж Давид Исусин тускар келлэ.

²⁹Ахнр! Өвк эцк Давид өнгрэд оршагдсинь би үнндэн лавлж чадхв. Терүнэ үкэр эндр өдр күртл манад бөөһө. ³⁰Давид аэлдэч бөөж. Тер Бурхна андһар меддг бөөж. Бурхн терүнэ үлдсн тохм-унгаснь негинь авад ширэд суулһж. ³¹Давид Бурхна иргч зураһин тускар медэд, Христосин эмдрлтин тускар келв. Исус үклин назрт үлдэгдсн уга. Терүнэ цогц-махмуд төрүц эгршго. ³²Тиигэд Исусиг Бурхн эмдрүлэд босхсиг бидн цугтан герчлж чадхвидн. ³³Бурхн Терүг барун талан өөдлүв. Исус Эцкэсн Бурхна өгхөр келсн Эрүн Сәкүс авв. Ода тана үзжэх болн сонсжах тоот Исусин асхрад иржэх белг болжана. ³⁴⁻³⁵Давид тенгрт өөдлсмн уга. Болв эврэн иигж келв: «Чини өшәтиг диилж көлдчнь эс хайтл, Мини барун тал сууж йов, – гиж Деед Эзн мини Деед Эзнд келсмн». ³⁶Израилин оln улс медэд авчктн: Тана кирст хадгдсн Исус Бурхна залсн Деед Эзн болн Бурхна илгәсн Аврач болжана.

³⁷Иим үг соңссн улс сана зовад бөөв. Пётрәс болн ондан апостолмудас сурна:

– Ахнр, ода бидн яахмб?

³⁸– Күн болһн килнцтә жирһлән үлдәтн. Исусин нернә төлә уснд бийән кирслх зөвтәт. Түүнә хөөн тадна килнц Бурхн төвж өгәд, Эрүн Сәкүс белглх. ³⁹Таднд, тана үрдүдт, нам холд йовснднь чигн, Бурхна дуудсн күн болһнд Терүнә белг күртх. ⁴⁰Тадн бийән килнцтә, азд-аля тохмта улст ирх зарһас саглтн! – гиж Пётр теднд келв.

⁴¹Тиигэд терүнә үгиг үнн седкләрн авсн улс уснд кирслгдв. Тер өдр Бурхнд сүзглсн баг улс тооһарн һурвн миһ шаху күрв.

Сүзгтә улсин жирһл

⁴²Цааранднь кезә чигн сүзгтә улс апостолмудар дамжад, Бурхна ном дасад, нег-негнлөһән харһлдад, мөргәд, хот-хооларн хувалцжав. ⁴³Апостолмуд күчәр кесг өвәрц болн онц темдгтә йовдлмуд күцәжәв. Тер учрар күн болһн эәв. ⁴⁴Бурхнд иткдг

улс цугтан хамдан, хам-хоша негэр бөөцхөв. ⁴⁵Тедн өв-көрнгөн болн эдл-ахуһан хулдад, күн болһнд учр-утхинь тоолж күртсэр хуваж өгчөцхөв. ⁴⁶Цугтан нег кевэр өдр болһн хол сүмд цуглр-жав. Тедн гер болһнд өдмг күргәһэд, байрта, амулң бөөдлд хот-хоолан эдлэд, ⁴⁷Бурхиг магтв. Олн эмтн цугтан Бурхнд иткдг улсиг күндлв. Деед Эзн өдр болһн авргдсн улсиг эн багла негдүлдг болв.

Пётр доһлң кү эдгәжәнә

3 ¹⁻²Нег дөкж үдин хөөн һурвн часла мөргүлин цагт Пётр Йохан хойр хол сүм тал йовж йовла. Өдр болһн хол сүмин ке үүднә хажуд нег доһлң кү авч ирэд суулһдг билә. Эн күн экин геснәс һарсн өдрәс авн доһлң бөөж. Тиигәд эн сүмд ирж йовсн улсас альхан делгәд һууль һуудг бөөж. ³⁻⁴Эн күн Пётр Йохан хойриг сүмүр орж йовсиг үзчкәд, бас альхан делгв. Пётр Йохан хойр доһлңгиг шинжлэд хэләв.

– Нан тал хэлә, – гиж Пётр келв.

⁵⁻⁶Тиигж келхләнә, эн күн ширтж хойр залус тал хэлән, «нег юм өгхмн болвза» гиж ухалв.

– Цаһан мөңгн алтн хойр нанд уга. Болв бәәснәсн чамд өгнәв. Назаретин Исус Христосин нернә төлә босад йов! – гиж Пётр келв.

⁷Тиигж келчкәд, Пётр көвүг барун һараснь татад босхв. Генткн терүнә көндрдго хойр өвдгднь болн тавгднь эмн орад, чидл урһв. ⁸Доһлң күн өсрәд босад йовдг болв. Пётр Йохан хойриг даһад тер сүмд орад, һәрәдн бөөж Бурхиг магтв. ⁹Терүг хойр көләрн ишкәд сүмд орад, Бурхиг бууляд магтсиг хажуднь бөөсн улс цугтан үзв. ¹⁰Өдр болһн альхан делгәд, сүмин үүднд суудг һуульһнчиг олн улс таньв. Энүнлә акад йовдл учрсиг олн үзәд, алң болад өврцхөв.

Бол сүмд Пётрин келсн үг

¹¹Эдгсн күн Пётр Йохан хойрин хажуһас саллго йовхиг үзчкәд, эмтн цугтан Соломонин гидг сүмин һазрт гүүж ирэд цуглрцхав. ¹²Олна үүмлдә үзжәх Пётр иигж келв:

– Олн эмтн! Иим йовдл учрснд яһад алң болнат?! Яһад тадн мадн тал хэләжәнәт? Эс гиж мана чидл-арһ аль сүзгл эн доһлң

кү босхад эдгэсн гиж санжанат? ¹³Абрахамин, Ицхакин, Яковин Бурхн, мана эцкнрин Бурхн, эврәннь Исус көвүнэ нер туурулв. Болв тадн Пилатын өмн Исусиг йосна улст бөрүлж өгэд Терүг гөрдвт. Тер бийнь Пилатд Исусиг сулдхх санан бөөж. ¹⁴Тер күн эрүн болн чик седклтэ билэ. Болв тадн Терүнэс хөөһвт. Тадн Пилатыг кү алдг андныг сулдхтн гифэд ээрлдэд бөөввт. ¹⁵Тадн йоста жирһл өгдг күүг алвт. Болв Бурхн Терүг үклэс тач эмдрүлсиг бидн цуһар герчнр болжанавидн. ¹⁶Исусин нернэ күчн эн күүнд чидл өгв. Исусин нернд иткскн учрар эн күн эдгсиг үз-жөнөт. Тиигэд Исуст үнн седклөрн сүзглснэс иштэ тер гемэсн һарв. ¹⁷Ахнр! Тадн болн тана деер бөөсн ахлачнр Исусиг кенинь медлго алсн гиж би санжанав. ¹⁸Христос муулян эдлэд зовтха гисн зөнг Бурхн эврәннь ээлдэчнрэрн келүлв. Бурхн эн келсэн күцөв. ¹⁹Тегэд килнцтэ жирһлэн үлдөһэд тана килнцитн төвхин төлө Бурхн тал хэрү эргтн. Ухан-седкл батрх цаг учрх. ²⁰Бурхн таднд шүүж авсн Исус Христосиг илгэх. ²¹Делкән бөөдл шинэс эс тогтл Исус теңгрт бөөх. Түүнэ тускар Бурхн эврәннь ээлдэчнрэр дамжад кесгэс нааран келүллэ. «²²Тадн дундас нанла эдл ээлдэч Деед Эзн тана Бурхн илгэхмн. Энүг ю келвчн, тадн соңстн. ²³Эн ээлдэчин келсиг эс сонссн күн эмнэсн шордх», – гиж Моше зөңглв. ²⁴Самулас эклэд, түүнэ хөөн чигн зөңг күргдг ээлдэчнр эн өдрмүдин тускар бас келжэлэ. ²⁵Бурхна ээлдэчнрэр дамжад өгсн үг таднд нерэдгдженэ. Абрахамла кесн бооцан бас тана төлө кегдлэ. «Чини хөөтк үйнрэр дамжад һазр деер бөөх эмтнд эдслхв», – гиж Бурхн Абрахамд келв. ²⁶Бурхн эврәннь Исус көвүһән эмдрүлхлөрн түрүн болж терүг танур илгэлэ. Тиигэд Бурхн таднд харшлх керг-үүлэс эргүлэд, таднд эдс өглэ.

Пётр Йохан хойр Деед хургин өмн

4 Пётр болн Йохан оln улст үг келжэхлэнь һол сүмин гелң-гүд, харулын толһач болн цадукмуд өөрдж ирв. ²Кемр Исус үклэс эмдрхлэ, цааранднь үксн улс цугтан эмдрх гиж апостол-муд улст келжэлэ. Тер учрар һардачнр болн цадукмуд дегд икэр уурлцхав. ³Асхн болж йовх цагла Пётр Йохан хойриг тедн бэрж авад, өрүн күртл маначнрт бөрүлв. ⁴Тедниг соңсжасн улсин ик зунь келсн үгинь иткв. Тиигэд Исуст иткскн улсин тонь тавн миңһ шаху болж өсв. ⁵Маңһдуртнь Ерусалимд Йудья улсин ахлачнрин,

медэтнрин болн ном цөөлхөчнрин хург цуглрв. ⁶Цуглрсн ул-син тоод: Ах гелц Хана болн Кээп, Йохан, Александр болн ах гелцгин яста улс орцхав. ⁷Пётр Йохан хойриг тал дундан зогсачкад:

– Тадн ямаран күчэр болн кенэ нерэр иим йовдл харжа-нат? – гиж теднэс сурлдв.

⁸Тиигхлэнь Эрүн Сэкүсэр күч авч Пётр теднд иигж келв:

– Улсин ахлачнр болн Израилин медэтнр! ⁹Кемр эндр өдр ач-тусан күргэд зовлнта күүнэ гемиг яһж эдгэснэ хэрүг магнас некжэхлэти, ¹⁰тадн болн Израилин олн улс цугтан медтн. Энтн Назаретин Исус Христосин нернэ күчн. Терүг тадн хадасар кирст хадсн бийнь Бурхн Терүг үклэс татж авад амдрулв. Ода тана өмн эрүл-менд, гем-зовлц уга зогсжасн күн – энтн Исусин күчэр зогсжах күн. ¹¹Исус – «тана, тосхачнрин холсн чолун. Тосхачнрин холсн чолун герин өнцгин хол чолун болв». ¹²Һанцхн Исус Христос күн болһниг аврна. Терүнэ нерэр дамжад күн болһн аврлгд күрнэ. Ондан нер Бурхн һазр деер бөөсн өмтнд өгсн уга.

¹³Пётр болн Йохана зөрг цугтаһинь алнтрулад бээв. Эдн сур-һуль уга эгл улс бээж. Эдниг Исусла хамдан йовсиг цугтан таньв. ¹⁴Гемэсн эдгэд хажуднь зогсжасн кү ахлачнр үзэд бурушаж өмнэснь үг келж чадсн уга. ¹⁵Апостолмудыг Деед хургин хорһас харһад эрлгн гийһэд закчкад, тедн хоорндан күүндвр кецхэв.

¹⁶– Ода эн улсиг яахмб? Ерусалимд бөөх олн-эмтн тер хойрин өврмжтэ йовдл харһсна тускар меднэ. Энүнлэ бидн зөвшэрл уга бээж чадшговидн, – гиж ахлачнр келцхэв, – ¹⁷Эднэ туск зэңг олн-эмтн дунд хөөннь бичэ тархатха гийһэд, Исусин нернэ тускар күүнд бичэ келтн гиж теднд закхмн.

¹⁸– Эндр өдрэс авн Исусин тускар келдг болвзат. Исусин эрүн чидлин тускар сурһдг болвзат, – гийһэд ахлачнр апостолмудыг дуудж авад закв.

¹⁹Пётр Йохан хойр иим хэрү өгв:

– Чик эс гиж буру йовдл харһжасиг Бурхна нүүрт ухалтн. Бидн тана келсиг аль Бурхна келсиг соңсх йостав? ²⁰Хойр нүдэрн үзсэн, хойр чикэрн соңссан келл уга бидн бээж чадшговидн.

²¹Тедн засглх юм олж чадсмн уга. Учрнь оln эмтн. Юнгад гихлэ, тедн Бурхна йовдлыг цугтан туурулв. Тегэд тер хойриг ээлхэд сулдхад тэвчкв. ²²Өвөрц йовдлла харһсн күүнэ наснь дөч давад одсн бээж.

Сүзгтэ улсин мөргүл

²³Пётр Йохан хойриг сулдхсна хөөн тедн эврэ баг талан ирэд, ах гелнгүдин болн медэтнрин келсиг, цугинь келж өгв. ²⁴Теднэ келсиг соңсад авчкад, Христост иткдг улс нег дууһар зальврцхав:

– Деед Эзн! Цуг күмнэ Эзн! Та тенгр, назр, теңгс һурвиг болн цуг энүнэ дотр бээх тоотыг үүдэлэт! ²⁵Та Эрүн Сәкүсәр болн Эврәннь зарц мана эцк Давидәр дамжж иигж келлэт: «Яһад буру номта улс уурлулад, оln-эмтн му йорта уха зүү-жэхмб? ²⁶Деед Эзнэ болн Бурхна илгәсн Аврачин өмнәс босхар цуг назрин хаадуд болн нойдуд хамдан цуглрв». ²⁷Херод, Понтий Пилат хойр буру номта улсла болн Израилин оln-эмтнлэ негдж авад, Ерусалимд, Тана эрүн зарц, Танас илгәсн Аврач, Исусин өмнәс сөрлцхәр цуглрна. ²⁸Тедн Тана эврэ күчәр болн зураһар заях тоотыг күцәхәр цуглрв. ²⁹Ода болхла Деед Эзн, әәмшгтә йовдл һарһжасиг үзәд, зарцдан Тана үг келхд зөрг өг. ³⁰Та болхла эрүн зарц Исусин нерәр эврәннь һаран сунһад әмтиг аюл-зовлнғас гетлгж, онц темдг, өвөрц һарһад йовнат.

³¹Мөргүл кеһәд чиләжәхләнә теднә бөөсн назр чичрәд, сүзглдг улс Эрүн Сәкүсәр дүүрв. Түүнә хөөн тедн Бурхна номиг зөргтәһәр оln улст тархав.

Сүзгтэ улсин негдлһн

³²Христост итксн ик зунь зүркәрн, седкләрн негн болад, чини-мини гиж келлго жирһв. Эдн бөөсән хоорндан хувалцхав. ³³Апостолмуд Исусиг әмдрж гисн зәңгиг цааранднь ик күчтәһәр герчлв. Теднд Бурхна цаһан седкл күртв. ³⁴Тедн дунд түрү-зүдү улс уга билә. Яһад гихлэ, гермүдән, әдл-ахуһан хулдад, мөңгән авч ирәд ³⁵апостолмудт өгдг билә. Кергтә улст тедн эврән түгәһәд өгдг бөөсмн.

³⁶Тегэд Кипр гидг арлас Левихнэ Йосипд апостолмуд Бар-Наба гидг бас нег нер өгч. Цөөлхж келхлэ «төвкнүллһнэ көвүн» бээж. ³⁷Йосип эврәннь бээсн һазран хулдад, мөнгинь авч ирэд апостолмудт өгв.

Хананий болн Сапр

5 Хананий залу Сапр гидг гергтөһөн эврәннь һазран хулдж. ²Тер гергтөһөн хоюрн негдэд, авсн мөнгөннэ нег хувинь бийдэн үлдэж. Наадкинэ апостолмудт күргж өгч.

³— Хананий, эрлг яһад чини зүркнд: «Эрүн Сәкүснд худл кел» гисн сана орулад оркв? Чи һазриг хулдад авсн мөнгөнэс нуувч. ⁴Хулдхин өмн тер һазр чини билүс. Терүг хулдад авсн мөнгн бас чини. Юн учр деерэс худл келвч? Чи оln улст биш Бурхнд худл келвч, — гиж Пётр келв.

⁵Пётрин келсиг соңссн Хананий унад үкж одв. Энүг үзсн улс сүрдэд әәлдцхәв. ⁶Дәкәд баахн көвүд өөрдж ирэд, цогцинэ ораһад һарһад оршав.

⁷Һурвн час давхла, гергнэ ирнэ. Залутанэ юн болсинэ тер межджәсмн уга бээж. ⁸Орж ирхләнэ Пётр терүнәс сурв:

— Тадн һазран иим үнәр хулдвт?

— Э, э, — гиж гергн хәрү өгв.

⁹— Залутаһан хоорндан үгцәд, Деед Эзнэ Сәкүснд худл яһад келвт? Сонсжанч, чини залуг оршасн улс орад аашна. Тедн чамаг бас һарһх, — гиж Пётр терүнд келв.

¹⁰Терүг соңссн Сапр унад үкв. Орж ирсн көвүд әмнэ һарсн герг үзнэ. Тедн терүг өргәд залуһиннэ хажуд оршав. ¹¹Теднә туск зәңг соңссн оln улс сүзгтн багинхн икәр әәж бәәцхәв.

Өвәрц болн онц темдг

¹²Оln улс дунд апостолмуд өвәрц болн онц темдгүд күцәв. Христост иткдг улс цугтан Соломонин гидг һол сүмин һазрт цуглрдг болв. ¹³Талдан улс тедниг күндлдг болв чигн теднүр өөрдж чадад бәәв. ¹⁴Деед Эзнд итксн улс улм-улм тооһарн өсәд йовв. ¹⁵Әмтн гемтә күүһән һазаран орта-дөртөһинэ һарһад, йовж йовсн Пётрин сүүдр чигн тустха гиж нәәлцхәв. ¹⁶Ерусалимин хажудк балһсдас әмтн олар ирцхәв. Тедн гемтә болн хар сәкүстә улсан авч ирэд, гем-зовлңгаснэ, шалтг-шаваснэ һарһж эдгәв.

Апостолмудын зовлц

¹⁷ Ах гелн, энүнэ ханьмуд (тедн цадукмудын багин гешүд бэ-
эж) теднд үлү үзв. ¹⁸ Тедн апостолмудыг бэрэд, улсин бэрэнд
орулна. ¹⁹ Болв Бурхна элч сөөһөр бэрэнэ үүд секэд, апостолму-
дыг сулдхв.

²⁰ – Йовтн эндэс. Нол сүмд күрэд оln улст шин жирһлин тус-
кар келж өгтн, – гиж тер келв.

²¹ Апостолмуд Бурхна элчиг соңсад, өрүһөр нол сүмд ирэд,
олн эмтиг сурһна. Тер хоорнд ах гелн болн энүнэ ханьмуд тед-
нэ йовдлын тускар медэд уга бээж. Эдн эврэн Израилин медэт-
нриг цуглулад Деед хург кеһэд, апостолмудыг бэрэнэс авхулв.
²² Илгэсн улс тенд ирэд, апостолмуд бэрэнд угаһинь үзэд, хэрү
ирэд иигж зэнглв:

²³ – Бэрэнэ үүдн батар хаалһата. Үүднд харул зогсжана. Болв
бидн бэрэнд орхла, дотрнь нег чигн күн уга бээж.

²⁴ Иим зэнг соңссн харулын ахлач болн ах гелнүд «эн юн гидг
юмн болжахмб?» гийһэд өврв. ²⁵ Дэкэд нег күн ирэд иигж келв:

– Тана бэрэнд орулсн улс нол сүмин һаза оln эмтиг сурһжана.

²⁶ Тиигэд харулын ахлач цергүдтәһән йовад, апостолмудыг да-
хулж ирв. Дахулхларн чидләр биш эвэр авч. Эс тиигхлә оln улс
тедниг чолуһар шивх гийһэд саглв. ²⁷ Апостолмудыг Деед хургин
ах гелн тал сурһанд авч орулв.

²⁸ – Бидн тадниг Исусин тускар бичэ сурһтн гийһэд чаһар
заклавидн. Тадн болхла Ерусалимиг эврәннь номарн дүүргэд,
Тер Күүнэ үклиг маднд даалһхар седжәнэт, – гиж ах гелн келв.

²⁹ – Бидн оln эмт биш Бурх соңсх йоставидн, – гиж Пётр
болн апостолмуд хэрү өгцхэв. – ³⁰ Модн деер тадна хадад алчксн
Исусиг мана өвкнрин Бурхн эмдрүлв. ³¹ Израиль килнцтә жир-
һлән үлдәтхә гийһэд, килнцинь тәвж өгүлхәр Бурхн Исусиг ба-
рун талан суулһад, Нойн болн Аврачд Терүг өрглә. ³² Терүнә
герчнр бидн болн Эрүн Сәкүсн. Бурхн Бийән соңссн улст Эрүн
Сәкүсиг өгв.

³³ Иигж келсиг соңссн Деед хургин гешүд ууртан бүтэд,
апостолмудыг алчкхар седв. ³⁴ Тедн дунд оln эмтн күндлдг нег
парш бээж. Тернь закана багш Гамалиль гидг нертә бээж. Эн
ормасн босад апостолмудыг ахр болзгт һартха гиж һарарн докъя
өгч закв.

³⁵ – Израилин залус! Эн улсиг яахан сээнэр ухалтн. ³⁶ Одахн энд Түд гидг күн ирлэ. Тер бийэн алдрт тоолжала. Терүг дөрвн зу шаху улс дахлдв. Болв Түдиг алгдхла түүнэ дахачнр цугтан тарад гүүлдэд йовж одцхав. Тернь тиигэд төгсв. ³⁷ Терүнэ хөөн Һалильяс Йуда ирнэ. Эн оln эмтнэ то авчач цагт ирэд нег баг улс дээлдэнд босххар седв. Йуда бас алгдв. Энүнэ үлмэд йовсн улс бас тарлдна. ³⁸ Тиигэд эн учрт мини селвг эн: Эн улсан сулдхтн. Кемр теднэ зурань болн кежэхнь күүнэс эклжэхлэ, бас эвдрэд тарж одх. ³⁹ Кемр Бурхнас тернь күцэгджэхлэ, кен чигн күн эвдж чадшго. Зуг эврэн Бурхна өмнэс сөрхэс саглтн, – гиж Гамалиль келв.

⁴⁰ Деед хург Гамалилин келсиг иткв. Тедн апостолмудыг дуудж авад, маляһар цокв. Дэкэд тедниг Исусин нерн деерэс бичэ күүндвр кетн гиж бас нег закад сулдхв. ⁴¹ Исусас көлтэ бийэн дажрулад цокулсндан байрлад, апостолмуд Деед хургас һарад йовв. ⁴² Эврэн тедн өдр болһн һол сүмд, гермүдт болв чигн цугларад, Исус – Бурхна илгэсн Аврач гиһэд байрта зэнг тархаж оln эмтнд келжэв.

Долан нөкд заалһн

6 Сурһульчнр олар ирдг болад, грек келтэ евреймүд бөөрн евреймүдлэ зүткцхэв. Өдр болһн хот хувахла, теднэ белвсн күүкд улст күртхш гиж грек келтэ евреймүд келлджэв.

² – Бурхна номан үлдэчкэд, идх хотыннь арһан хээсн сэн йовдл биш. ³⁻⁴ Ахнр-дүүнр! Дундасн эврәннь медсн, цецн уха-та, Эрүн Сэкүстэ долан кү шүүж автн. Эн долан күн хот-хоолын туск көдлмшиг күцэх. Бидн болхла цаган үрэл уга мөргэд, ном умшхмн, гиһэд арвн хойр апостолмуд сурһульчнриг дуудж авад келв.

⁵ Апостолмудын селвгиг цуглрсн улс таасад: батар иткдг, Эрүн Сэкүстэ Степаныг, Пилипиг, Прохориг, Никәнриг, Тимониг, Пармениг болн Антиохас Николайиг (эн күн Йудья күн биш болвчн Деед Эзнд иткдг бээж) шүүж авна. ⁶ Тегэд тедниг апостолмудын өмн ирүлв. Апостолмуд һаран тэвэд эднэ төлэ зальврв. ⁷ Бурхна ном Ерусалимд тархагдад, сүзгтэ улсин тонь өдр ирвэс өсэд гелнүд чигн Исусин номиг иткдг болна.

Степаныг бэрлһн

⁸ Бурхн Степаныг эдслэд, терүнд ик чидл өгв. Степан оln улс дунд күчтэ өвэрц, онц темдг һарһдг болна. ⁹ Күрэнэ, Александрийин, Киликьян, Азийин һазрас «Сул күн» гидг хурлас улс Степана кәдлмшт харшлад зүткдг болна. ¹⁰ Эрүн Сәкүсн Степанд цецн уха өгсн учрас зүткдх арһ теднд уга болад бөөв. ¹¹ Арһан бархларн, тедн нег цөөкн залуст авлһ өгәд, иигж келтн гиж дасхна: «Мошег болн Бурхиг му келсинь бидн соңславидн». ¹² Иигж тедн закана багшнриг, медәтнриг, оln әмтиг үгдән орулв. Евреймүд Степанад ирәд, терүг бәрәд Деед хургт авч ирв. ¹³⁻¹⁴ Тедн худлч күүһәр герч келәд иигж келүлв:

– Эн күн Бурхна закаг болн әрүн ормиг муурулад келнә. Назаретин Исус һол сүмиг хамхлад, Мошен өгсн заңшалыг ондарулх гиж тер келсиг бидн соңславидн.

¹⁵ Цуглрсн улс цугтан Степаныг хәләһәд, Степана чирәнә Бурхна элчин нүрлә әдл бәәсиг үзцхәв.

Деед хургт Степана келсн үг

7 – Әднә келжәсн үнний? – гиж Степанас ах гелн сурв.
² – Ахнр-дүүнр болн эцкнр! Намаг соңстн! Мана өвк эцк Абрахам Месопотамьяд бәәсн цагтнь тиигхд, Харан балһсн тал һарчах кемд, Туурмжта Бурхн үзгдлә, – гиж Степан келв. –
³ «Эврәннь орн-нутган болн эврәннь оln-улсан үлдәһәд, мини заасн орн-нутг тал йов», – гиж Бурхн Абрахамд келж. ⁴ Абрахам Халдейин һазрас һарад, Харанд ирж бәэрлв. Хөөннь эцкнь өңгрхлә, Бурхн Абрахамиг тана бәәсн һазрур авч ирв. ⁵ Энүнд Абрахамд нег чигн ишкм һазр өгсмн уга. Болв Абрахамд эн һазриг өгх болла. Эн һазр Абрахам болн түүнә хөөтк үйнрнь эзлх гиж Бурхн үгән өгсмн. Тер цагт Абрахам үрн уга бәәж. ⁶ «Чини хөөтк үйнр күүнә орн-нутгт дөрвн зун жилдән мухла болад, күүнд дажргдад бәәх», – гиж Бурхн Абрахамд келв, – ⁷ «Би болхла чини тохмин үлдлиг дажрдг улсиг засглнав. Дәкәд тедн тер орн-нутгас һарч ирәд, эн орнд Нанд мөргх». ⁸ Дарунь Бурхн Абрахамла бооца кев. Түүнә темдгнь керчлһн болв. Тегәд Ицхакин эцк Абрахам болв. Һарснаннь нәәмдгч өдртнь Абрахам терүнд керчлһнә керг күцәв. Хөөннь Ицхак Яковин эцк болв. Яков арвн хойр өвк эцкнрин эцк болв. ⁹ Өвк эцкнр Йосипд үлү

нүд үзэд, мухлала эдл терүг Египетд хулдна. Болв Бурхн терүнлэ хамдан бөөв. ¹⁰Йосипин үзсн цуг түрү-зүдүднэ дөнгөн күргнэ. Терүнд Бурхн ик цецн уха, Египетин хаанд таасгдх зан белгив. Хаана күчэр Йосип Египетин болн хаана бөөшнгин хардачд залгдна. ¹¹Цуг Египетд болн Кенаанд эмтн харһнна. Мана өвкнр йир ик түрү-зүдү үзлэ. ¹²Египетд өдмг бөөнэ гисиг соңсад, Яков түрүлэд тийгэрэн эврәннь көвүдэн илгэнэ. ¹³Хойрдад тедниг ирхләнэ Йосип ахнртан бийиннь тускар келнэ. Тегэд Египетин хан Йосипин төрл-садна тускар медв. ¹⁴Тер кемд Йосипин төрл-садн тооһарн далн тавн күн болв. Тийгэд Йосип эврәннь эцк Яковиг болн өрк-бүлэн кевтнь авч иртхэ гиж Египетин хан йовулна. ¹⁵Яков Египетд одад, тенд мана өвкнрлэ насан барв. ¹⁶Шехемд бөөсн Хаморин көвүдэс цаһан мөнгөр хулдж авсн һазрт Абрахам өвкнриннь цогциг авч ирэд оршана. ¹⁷Абрахамд өгсн Бурхна андһарин өдр өөрдх дутм мана улсин тонь Египетд улм өсв. ¹⁸Талдан хан ирнэ. Тер күн Йосипин тускар мел юм меджәсмн уга. ¹⁹Эн аврлт уга күн бөөж. Мана улсиг мекләд, мана өвкнриг дажрдг бөөж. Шинцән һарсн бичкдүдиг үктхэ гиһэд гертәснэ холжулад үлдәдг бөөж. ²⁰Тер цагт Моше һарч. Эн йир сөөхн, өкәр көвүн бөөж. Ёурвн сардан экиннь көк көкәд боожна. ²¹Дәкәд көвүг закврар тийгәд үлдәхлэ, хаана күүкн терүг анад, көвү кеһәд өскнэ. ²²Моше тер цага Египетин ном дасад, келх үгдән хурц, кех көдлмштән чаһ-чирг болж өснэ. ²³Дөчтә болхларн тер Израильд бөөсн ахнран үзхәр шииднэ. ²⁴Нег дөкж Египет күн Израилин күүнлэ ноолджасинь үзәд, хоорнднэ орад, Египетин күүг цокад алчкна. Тийгәд тер израилин күүнэ өшәһинь авна. ²⁵Бурхна заясар тедниг сулдхад, нег цусн-махн улс медх гиж санжала, болв тедн медсмн уга. ²⁶Маһдуртнь Израилин хойр күн хоорндан ноолджахлань, Моше өөрдж ирэд тедниг эвцүлхәр келнэ: «Ахнр-дү-үнр, тадн яһад нег-негән цокжанат?» ²⁷«Маднд кен чамар дее-рәс ахлач болн зарһч тәвлә?» – гиж ноолджасна негнь Мошег хооран түлкәд келнэ. – ²⁸«Эс гиж өцклдүр Египетин кү алсна эдләр намаг алхар седжәнч?» ²⁹Иим үг соңссн Моше һарч зулад, Мидьян гидг һазрт ирэд тогнад, хойр үртә болна. ³⁰Дөчн жил давсна хөөн Синай гидг уулын өөр шагшг модна шатжасн зальднэ Бурхна Элч генткн үзгднэ. ³¹Моше иим жигтә юм үзәд, сөөнәр шинжлж хәлэхәр өөрдхләрн Деед Эзнә ду соңсна. ³²«Би чини эцкнрин Бурхн, Абрахамин Бурхн, Ицхакин Бурхн,

Яковин Бурхнв», – гиж келхлэ, Мошен кинь давхцад, бийнь чичрэд, хэлэж чадлго бөөв. ³³ «Көлдэн өмссн юман тээл. Чини зогсжасн назр эрүн назр», – гижэд терүнд Деед Эзн келнэ.

³⁴ – «Египетд Мини оln улсиг дажржасиг Би үзжэнэв. Тедниг зовжахинь соңсжанав. Тиигэд тедниг сулдххар ирүв. Би чамаг хэрү Египет тал илгэжэнэв. Ода йов». ³⁵ «Кен чамаг ахлач, зарһч тэвлэ?» – гижэд Израилин оln улс Мошеһэс сурна. «Би чамаг зарһч болн аврач тэвнэв», гиж Бурхн шатжасн бура дотр үзгдсн элчэр дамжад келэд, холгдсн Мошег Египет тал йовулна. ³⁶ Моше оln эмтиг Египетэс дахулж харһна. Тер Египетд Улан теңгст болн дөкэд дөчн жилдэн көдэд өвэрц, онц темдг харһна. ³⁷ «Намаг илгэснлэ эдлэр Бурхн таднд ээлдөч илгэх. Тер Күн тадна улсас төрх», – гиж тер Израилин улст келснь Моше бэ-эж. ³⁸ Моше Израилин улсла хамдан көдэд бөөв. Энтн Синайин уулын ора деер Бурхна элчлэ харһад, Бурхна келсн эмд үгиг маднд күргэд соңсулхар ирж. ³⁹ Мана эцкнр Мошег соңслго хаяд, хэрү Египтур йовхар седв. ⁴⁰ «Маднд нег цөөкн бурх кеж өг. Тедниг бидн өмнэн бэрж йовनावидн. Египетэс мадниг харһсн Мошелэ юн болсинь бидн медхшвидн», – гиж эмтн Ахаронд келв. ⁴¹ Тиигэд тер өдрмүдт бүрү дүрстэ шүтэ кеһэд терүндэн бэрц бэрнэ. Эврэннь кесндэн нэр кеһэд, байрлв. ⁴² Теңгрин оддт мөргтхэ гижэд, Бурхн эргэд тедниг үлдэнэ. Ээлдөчин номд иигж бичэтэ: «Израилин улс, тадн дөчн жилдэн көдэд бөөһэд мал алад бэрц бэрхлөрн Мини төлө күцэсн угат. ⁴³ Тадн Молкин өргө-гер болн Рейпан гидг тана бурхна одна дүрс авч йоввт. Эн кегдлмүдт мөргтхэ гижэд тадн кеввт. Тиигэд Би тадниг Вавилонас давулад нүүлһнэв». ⁴⁴ Мана өвкнрт көдэд герчллһнэ өргө-гер бээж. Терүг Моше Бурхна закаһар эврэннь нүдэр үзснлэ эдлэр босхулж. ⁴⁵ Мана өвкнр тер өргө-гериг авад, Навина Исусин хардвртаһар булаж авсн назрун ирнэ. Энүнд урднь бөөрлж бөөсн оln улсиг Бурхн көөһэд йовулчкж. Тер өргө-гер Давидин цаг күртл тенд бээж. ⁴⁶ Бурхн Давидт дурга бээж. Тиигэд Давид Яковин Бурхнд гер бэрж өгхэр зөвшөл сурна. ⁴⁷ Болв Терүнд Соломон гер бэрж өгнэ. ⁴⁸ Күүнэ бэрсн герт Бурхн бэ-эдго. «⁴⁹ Теңгр Мини ширэ, назр Мини көлин девсн. Тадн Нанд ямаран гер тосхж чадхвт? – гиж Деед Эзн келнэ. – Нанд амрх орм альд бөөхмб? ⁵⁰ Эн бөөсн тоот цугтан Мини һарар эс үүдэгдлү?» ⁵¹ Тадн зүткэ, соңсхвр уга зүрктэ, хату чиктэ улс бээжит. Эврэннь өвкнртэһэн эдл Эрүн Сөкүсиг соңсжахмн угат!

⁵²Тана өвкнрин эс көөсн аэлдэч кезэ бээсмб? Чик седклтэ күн бууж ирхинь зэнглтхэ гнхэд илгэсн улсиг тедн алчкв. Тадн болхла ода терүг бэрүлж өгэд эмнь таслсн улс болвт. ⁵³Таднд Бурхна элчэр дамжулж илгэсн зака авад, терүг күцэсн угат.

Степаныг чолуһар шивнэ

⁵⁴Степана иигж келсиг соңссн улсин цуснь буслад, тедн ууртан бүтэд, араһан зуулдад бээцхэв. ⁵⁵Степан болхла Эрүн Сэкүсэр дүүрэд, Бурхна туурмжиг болн Бурхна барун талнь Исусиг зогсжахинь теңгрт үзв.

⁵⁶– Хэлэтн! Теңгр секгдэд Бурхна барун бийд Күмни Көвүн бөөхиг би үзжэнэв, – гиж Степан келв.

⁵⁷Тиигхлэнь тедн чикэн бөглэд хээкрдэд Степанур дэврв. ⁵⁸Степаныг балһсна захд чирж авч одад чолуһар шивлдцхэв. Эн йовдлыг үзсн улс герч болад, Шаул гидг баахн көвүнэ хажуд хувцан тээлж оркв.

⁵⁹– Деед Эзн Исус! Намаг бий талан авхнчн, – гиж Степан тедниг чолуһар шивжэх кемлэнь Деед Эзнд зальврв. – ⁶⁰О, Деед Эзн! Эн буру йовдл һарһснднь теднэ килнцинь тэвтн, – гиж Степан өвдглэд киисэд чаһар келнэ. Иигэд келһнлэнь тер ормдан терүнэ эмнь һарв.

Шаул Христост иткдг улсиг көөнэ

8 Степаныг алсиг Шаул чик гиж тоолна. Тер өдрмүдт Ерусалимин иткдг улсиг икэр шаһад көөнэ. Апостолмудас талдан иткдг улс Йудья, Шамарья һазрар йовад тарлдна. ²Бурхнд шүтдг улс Степаныг оршаһад икэр уульцхав. ³Шаул чонжиг уга кехэр иткдг улсла ноолдаһан эклнэ. Христост иткдг улсин гермүд эргэд, тер залус күүкд улсиг гертнь бэрэд түүрмд суулһна.

Шамарьяд Пилип цээлһвр кенэ

⁴Ерусалимас көөгдэд тарлдсн иткдг улс йовсн һазртан Бурхна номиг олд күргэд тархав. ⁵Пилип бас Шамарья һазрин балһснд ирэд, Христосин тускар цээлһврин көдлмш кев. ⁶Олн эмтн седклэн өгэд, Пилипин келсиг соңсцхав. Терүнэ кесн онц темдгиг тедн үзв. ⁷Кесг күүнэс хар сэкүсн чаһар хээкрэд һарв. Кесг мөч тэкрсн, доһлң улс гемэсн эдгв. ⁸Энүг үзэд балһсна улс байрлцхав.

⁹Эн балһснд Шимон гидг бөөтө күн бас бээж. Шамарьян бөөрн улсиг эврәннь эрдмэрн өврүлж, бийән алдрт тоолдг билә. ¹⁰Эн күүнд «Ик Күчн» гидг бурхна хүвлһән күрч гийһэд элгнь чигн, зээснгнь чигн терүг өврдг бээж. ¹¹Терүг сонсдг учрнь юундв гихлэ зөвәр цагтан оln-эмтиг илвэрн авлжаж. ¹²Эн балһсна улс Бурхна орн-нутгин тускар болн Исус Христосин нериг Пилип келснд иткхләрн залус, күүкд улс үлдлго уснд кирслгдв. ¹³Шимон Христост бас иткәд, уснд кирслгдснә дару Пилипин хажуд бээв. Тер Пилипин кесн онц темдгүд болн күчтә йовдлмуд үзәд өврв.

¹⁴Ерусалимд бээсн апостолмуд, Шамарьян улс Бурхна ном авсинь сонсад, Пётр Йохан хойриг теднүр илгәнә. ¹⁵Пётр Йохан хойр ирәд, шинәс Бурхнд итксн күүнд Эрүн Сәкүс өгдгәр зальврна. ¹⁶Яһад гихлә, Исусин нернә төлә уснд кирслгдв чигн Эрүн Сәкүсн тедн деер бууһад уга бээж. ¹⁷Тегәд Пётр Йохан хойр иткдг улсин толһа деернь һаран тәвнә. Теднь Эрүн Сәкүс авв.

¹⁸Апостолмудын һаран тәвлһәр Эрүн Сәкүсн өгдсиг Шимон үзәд, Пётр Йохан хойрт мөңг өгхәр седнә.

¹⁹— Кемр мини тәвсн һарас күн болһн Эрүн Сәкүсәр бас дүүрхлә, нанд бас тиим күч өгтн, — гиж тер сурна.

²⁰— Бурхна билгиг мөңгәр хулдж авхар седсн чи мөңгтәһән хамдан үкх бол, — гиж Пётр терүнд келнә, — ²¹Энчнь йосндан чини кәдлмш биш. Яһад гихлә, Бурхна нүүрт чини зүркн ода чигн цевр биш. ²²Эн килнцтә бөөдл үлдәһәд Деед Эзнд үнн седкләсн зальврх кергтә, тегәд Бурхн чини килнчичн тәвж өгх. ²³Чи үлү үзәд, килнцтә тоотын ялчнь болжанач.

²⁴Тийгхлә Шимон Пётр Йохан хойрас иигж сурна:

— Буйн болтха, эржәнәв танас, тана келсн тоот нанд хальддоһар мини төлә Деед Эзнд зальвртн, — гинә.

²⁵Апостолмуд оln-эмтнд герчләд, Деед Эзнә номан цөөлһж медүләд, хәрү Ерусалим тал һарад йовна. Хәрж йовад, хаалһдан харһсн Шамарьян селәдт бас Сән Зәңг тархана.

Пилип болн Эфиоп

²⁶— Бос! Өмн үзг тал йов! Ерусалимас Газа тал һарсн хаалһд һарад зогс, — гиж Деед Эзнә элч Пилипд келнә. (Эн хаалһар ода күн йовхш.)

²⁷Пилип босад йовна. Зуурнь Кандаки гидг Эфиопин хатн хаана үнтә тоотыг хадһлдг Ерусалимд мөргүл кехәр ирсн тәһн

хардач күн харһна. Тер күн мөрн тергн дээр сууһад, ²⁸ хэрү йовж йовад аэлдэч Эшьян бичсн дегтр умшж йовла. ²⁹ Пилипд Сәкүсн келнә:

– Тер тергнүр өөрдэд хажуднь йов.

³⁰ Пилип тергн тал гүүж өөрдэд, Эшьян дегтрәс умшжасинь соңсад келв:

– Умшжаснчнь чамд медгджәнү?

³¹ – Күн эс цөөлһж өгхлө, яһж медж чадх билэв? – гийһэд хэрү өгэд, Пилипиг өөрән суухиг эрнә.

³² Умшжасн халхднь иигж бичэтә: «Алулхар дахулж йовсн хөн кевтә Тер йовла. Кириһэчиг үзсн хурһн кевтә кийһән авлго бә-эж. Тер нег чигн үг келсн уга. Чик зарһ кех зөв өлго, ³³ Терүг дорацулад бөөнә. Терүнә тохм-унгиннь үлдин тускар кен келж өгхмб? Ода болхла Терүнә жирһл һазрас авгджана». ³⁴ Эфиопин хардач Пилипәс сурна:

– Эржәнәв чамаг, цөөлһж өглч нанд. Кенә тускар энд аэлдэч келжәхмб? Бийиннь тускарий аль талдан күүнә тускарий?

³⁵ Тиигж сурхлань Пилип Бурһна Бичгин тер ормас экләд Исусин туск Сән Зәнг цөөлһж өгнә. ³⁶ Тер хоорнд йова йовж тедн уста һазрт өөрднә. Ус үзэд хардач:

– Хөлә, эн усн. Намаг кирслхд юн харш болжана? – гиж сурна.

³⁸ Тегәд тергән зогсаһад, хоюрн уснд орна. Пилип терүг уснд кирслв. ³⁹ Тедниг уснас һарсн цаглань Пилипиг Деед Эзнә Сәкүсн деегшән авчкна. Хардач Пилипиг дәкж үзсн уга. Тер цаарандан байртаһар йовад йовна. ⁴⁰ Пилип Ашдодт үзгднә. Тер Ашдодас Кесәрья тал одна. Зуурнь бөөсн кесг хотна оln-әмтнд Сән Зәнгиг цөөлһэд келәд йовв.

Шаулын дуудвр

9 ¹⁻² Шаул Деед Эзнә сурһульчнриг аэлһх, алх-булх санатаһар, ах гелң тал ирнә. Тер Дамаскин Йудья улсин хурлын герин төлә зөвшәлин бичг сурж авна. Керп тенд Деед Эзнә хаалһин дахачнр харһхла, тедниг бәрж авад Ерусалимд авч ирдгәр зөвшәлнә.

³ Дамаскур өөрдж йовхлань генткн тенгрт йир хурц күчгә герл асна. ⁴ Шаул һазрт унна. Тенгрәс ду һарад иигж келжә-хинь соңсна:

– Шаул, Шаул! Яһад чи намаг гетэд йовнач?

⁵– Деед Эзн, Кенвч? – гиж Шаул сурна.

– Би чини көөж йовсн Исусв, – гиж Деед Эзн келнэ.

⁶– Босад, балһснур йов. Ю кехичнь тенд чамд келж өгх.

⁷Терүнлэ хамдан йовсн улс кү үзлго, һанцхн ду сонсад, менрэд бөөцхэв. ⁸Шаул өндөһэд босхларн, мел юм үзхш. Хажуднь бөөсн улс һараснь авад Дамаск тал терүг көтлж авч ирнэ. ⁹Һурвн өдрин туршарт тер сохрар юм үзлго, амндан хот авлго бөөв.

¹⁰Дамаскд Хананий гидг нертэ сурһульч бөөж. Терүнд Деед Эзн үзгдэд:

– Хананий! – гихэд дуудна.

– Би, Деед Эзн! – гихэд Хананий хэрү өгнэ.

¹¹– Босад, һаза һарад Һо гидг уульһар йов. Йудан гер олж авад, Тарсас ирсн Шаул гидг нертэ кү сур. Тер ода зальвржах зөвтэ. ¹²Шаул Хананий гидг нертэ кү үзгддөн үзлэ. Тер орж ирэд нүднднь герл орулхар толһа деернь һаран тэвлэ, – гихэд Деед Эзн келнэ.

¹³Хананий иим хэрү өгнэ:

– Деед Эзн минь! Ерусалимд бөөсн чамд иткдг улст эн күн кесг му өшөтэ йовдл үзүлсиг сонслав. ¹⁴Иигэрэн ирхлэрн энд бас Чини нер дуудад зальврсн улсиг бөрж авдг зөв цаас ах гелһгүдэс авч.

¹⁵– Йов. Яһад гихлэ, энчн Мини шүүж авсн күн. Эн Израильд, оһн-эмтнд, нойдудт Мини нернэ тускар келж өгх, – гиж Деед Эзн келнэ. – ¹⁶Мини нернэс көлтэ кедү зовлң үзхиг Би терүнд медүлнэв.

¹⁷Хананий йовад, урднь келжэсн Йудьян гер оһна. Тер Шаулын толһа деер һаран тэвөд келнэ:

– Ах Шаул! Хаалһдчнь чамла харһсн Исус юм үзгхэ гихэд, чамаг Эрүн Сәкүсәр дүүргхин төлө намаг чам тал илгэв. ¹⁸Тер дарунь Шаулын нүднэс заһсна хачрсн унсн мет харан орна. Босхларн тер уснд кирслгднэ. ¹⁹Дөкөд Шаул хот ууһад, чидл авна. Кесг өдрмүдт тер Исусин сурһульчһрта Дамаскд бөөв.

Шаул Дамаскд цээлһөр кенэ

²⁰Тер өдрэс авн евреймүдин хурлд Исусин тускар, Исус Бурхна көвүн гиж Шаул эмтнд цээлһж келж өгдг болв. ²¹Энүг соңссн эмтн алң болад сурлдна:

– Ерусалимд Исуст иткдг улсиг эн көөдг эс билү? Ах гелң тал тедниг бэрэд авч одхар эс бөөлү? ²²Шаул улм-улм чанһрад, Исус – Бурхна илгэсн Аврач гинэд, Дамаскд бөөх Йудья улст цөөлһж өгв. Тедн терүг бурушаж чадад бөөв. ²³Зөвөр цаг давна, евреймүд нуувчар цуглрад, Шаулыг алхар хоорндан үгэн батлад авчкна. ²⁴Болв Шаул теднэ нуувчин күүндврин тускар медв. Тедн болхла терүг алхар өдр сө уга балһсна үүднд гетлднэ. ²⁵Болв сурһульчнр Шаулыг сөөһөр бура модар гүрсн савд суулһад, эрсэр буулһна.

Шаул Ерусалимд

²⁶Шаул Ерусалимд ирэд, Исусин сурһульчнрла ниилхэр седнэ. Болв терүнэ урдк йовдлын тускар меддгтэн тедн энүг бас сурһульч гиж итксн уга. Шаулас цуһар аэлдв. ²⁷Бар-Наба болхла Шаулыг апостолмуд тал дахулж ирнэ. Энүг яһж Деед Эзиг зууран үзсиг, ю Деед Эзн терүнд келсиг, яһж Дамаскд зөргтөһөр Исусин тускар цөөлһж йовсиг теднд келж өгнэ. ²⁸Тегэд Шаул апостолмудла хамдан цөөкн өдр бөөһэд, Ерусалим дотраһар сулдан йовдг болв. Тер Исусин тускар юмнас аэлго оln-эмтнд цөөлһнэ. ²⁹Грек келтэ Йудья улста тер метклдг бөэж. Тедн болхла Шаулыг алхар шииднэ. ³⁰Ах-дүүнрнь эднэ шиидврин тускар медчкэд, Шаулыг Кесэрья тал дахулад йовна. Терүнэс цааранднь Тарс тал йовулна.

³¹Дэкэд цуг Йудьян, Һалильян, Шамарьян чонжмудт төвкнүн цаг ирв. Чонж Эрүн Сөкүснэс чидл авад, тооһарн өсэд, Деед Эзнэс сүрдэд жирһнэ.

Пётр Лидад болн Йопад

³²Пётр орн-нутг эргж йовад, хаалһдан Лида гидг балһснд бөөсн иткдг улста харһхар ирнэ. ³³Тенд Еней гидг нөөмн жилдэн тэкрэд орнаһн бослго кевтсн күн бөөж.

³⁴– Еней! Исус Христос чамаг эдгэжэнэ. Орнаһн босад, оран хура, – гиж Пётр келнэ.

Иигж келхлэнь Еней босна. ³⁵Лидад, Шарон һазрт бөөсн улс Энсиг эдгсинь үзэд, Деед Эзнд иткв.

³⁶Йопа гидг балһснд нег цаһан седклтэ, оln-эмтнд тусан күргдг Табита гидг (грек келэр болхла, Дорка гидг) Христосин дахгч күүкд күн бөөж. ³⁷Тер цагла эн күүкд күн гемнэд, эмнь

һарч одна. Терүнә цогцинь уһаһад, деед хорад кевтүлнә. ³⁸Лида Йопас өөрхнд бәәж. Сурһульчһр Пётриг Лидад бәәсиг соңсад, терүг шулуһар авулхар хойр кү илгәнә. ³⁹Пётр босад, тедниг даһна. Ирхләнһ тедниг деед хорад орулна. Олн угатя улс, белвсн күүкд улс һашун нульмсан асхрулад уульдна. Дәкәд Пётриг бүсләд, Табитан уйж өгсн хувц-хунран үзүлж. ⁴⁰Хорад һег кү үл-дәлгә Пётр һарһчкна. Тер өвдгән дарад суһад мөргнә. Табитан кевтсн цогц тал эргәд келнә:

– Табита, бос!

Күүкд күн нүдән секнә. Пётриг үзәд, босад сууна. ⁴¹Пётр һаран өгәд, терүнд босхдһ дөң болна. Дарунһ иткдг улсиг болн белвсн күүкд улсиг дуудж авна. Тедн Табитиг әмд-менд зогсжасиг үзв. ⁴²Ән зәңг цуг Йопа балһсар тарна. Тиигәд олн-әмтн Деед Әзнд иткнә. ⁴³Пётр кесг өдртән Йопад арс идәлдг Шимона герт бәәв.

Пётр Карнэль хойр

10 Кесәрьяд Италин гиж һерәддг цергин аһлач Карнэль гидг күн бәәж. ²Карнэль Бурхнд шүтдг угатя әмтнд тусан күргдг әврәнһ өрк-бүләрн Бурхиг күндлж, дангин мөргдг бәәж. ³Һег өдр үдин хөөн һурвн часин алднд Карнәльд үзгдл үзгдв. Бурхна элч өөрдж ирсиг тер тодрхаһар үзв.

– Карнэль! – гиж тер келв.

⁴– О, Деед Әзн! Танд юн кергтә? – гиж келн Карнэль әәмцж хәләв.

– Чини седкләрн мөргжәсичһ угатя улст һөкд болдгиг Бурхн деерәс үзжәлә. ⁵Йопад кү илгәһәд Пётр гидг һертә Шимониг дуудулж ав. ⁶Теңсин хажуд бәәх арс идәлдг Шимона герт гиичлжәнә, – гиһәд Бурхна элч келв.

⁷Бурхна элчиг йовж одхланһ Карнэль итклтә Бурхнд шүтдг һег цергчиг болн әврәнһ хойр зарцан дуудж авв. ⁸Теднд учрсн йовдлын тускар келәд, Йопа балһснур илгәв.

Пётрин үзлц

⁹Маңһдуртһ йовулсн улс балһснд күрч йовхла, Пётр үдлө мөргүл кехәр герин деед давхрт һарв. ¹⁰Тер өлсж йовж. Әмтн хот кех хоорнд Пётр мөргүлд шүтәд авлгдв. ¹¹Генткн терүнд үзгдл үзгдв. Теңгр зааград, ик бүркәгин бәәдлтә юмн һазрур бууж

ирв. Түүнэ дөрвн өнцгиг күн бэрсн мет бээж. ¹²Төрүн дотр зүсн-зүүл дөрвн көлтэ юмс, шовуд болн мөлкдг тоотс йовж.

¹³— Пётр, бос! Эднэс негинь алад ид, — гисн дун деерэс соңсгдв.

¹⁴— О, Деед Эзн, төрүц болшго! Би иим бузр эмтэ-киитэ юмсиг идж чадшгов, — болж Пётр хэрү өгв.

¹⁵Тиигж келхлэнь, деерэс хойрдад дун соңсгдв.

— Бурхн цеврлсн юмиг бузр гиж бичэ сан.

¹⁶Иигж келсн күүндвр һурв дэкж соңсгдв. Дарунь аңгудта ик бүркэг деегшэн теңгрт өрггдэд уга болж одв.

¹⁷Пётр эн йовдлын тускар ухалж бөөтл, Карнэлин йовулсн һурвн күн Шимона гер альд гиж эмтнэс сурад, хашан үүднд күрэд зогсв.

¹⁸— Пётр нертэ Шимон, гиич, энд бөөнү? — гийһэд хөөкрөд сурлдв.

¹⁹Пётр болхла үзснәннь тускар ухалад зогса билэ.

— Эн һурвн күн чамаг хээж йовна, — гиж Эрүн Сэкүсн Пётрт келв, — ²⁰Босад дорагшан бу. Төрүц юмнд алнтрлго, эдниг дахад йов. Эдниг би илгэлэв.

²¹— Тана хээжэсн күүнтн бив. Юн кергэр ирвт? — гиж Карнэлин илгэсн улсла Пётр күүндв.

²²— Мадниг цергин ахлач Карнэль илгэв. Эрүн Бурхна элч чамаг гертэн дуудж авад, чини келхиг соңстха гижэнэ. Карнэль чик седклтэ болн Бурхнд шүтдг күн, Йудья улс цугтан терүг күндлнэ, — гийһэд тедн келв.

²³Ирсн улсиг Пётр герт орулад гиичлүлв. Манһдуртнь Пётр нег цөөкн ах-дүүһэн дахулад Йопас һарад йовв.

Пётр Карнэлин герт

²⁴Өдр өнжэд тедн Кесэрьяд күрв. Карнэль күлэжэсмн бөөж. Эдниг ирх гийһэд эврәннь элгн-садан, өөрхн үүрмүдэн дуудж авад, ²⁵Пётриг орж ирхлэнь, Карнэль тосад көлднь сөгдэд күндлв.

²⁶— Бос! Би эгл күмбв, — гиж Пётр келэд терүг босхв.

²⁷Пётр Карнэльта күүндн йовж герт орв. Тенд олн улс цуглрсн бээж.

²⁸— Евреймүдт буру номта улсла өөрдж күүндх зөв угаг тадн меднэт. Болв Бурхн нанд нег чигн кү бузр гиж санх зөв өгсмн

уга. ²⁹Тиигэд би нег чигн сурвр тэвгго, тана дуудулсар ирв. Ямаран кергэр дуудулсан ода келтн? – гиж Пётр сурв.

³⁰– Дөрв хонжана. Иим цагла үдин хөөн дөрвн часла эврэннь гертэн мөргүл кежэлэв. Генткн мини өмн гилвксн цаһан хувцта күн ирэд зогсв. ³¹Тер нанд келжэнэ: «Карнэль! Чини седклэрн зальвржаснчнь угатя эмтнд нөкд болсн тоот, чини үүл цугтан Бурхнд үзгдэд йовж. ³²Йопа тал кү илгэхэд, Пётр гидг нертэ Шимониг дуудж ав. Тер Тенгсин хажуд бөөх арс идэлдг Шимона герт гиичлжэнэ». ³³Би тер даруны кү илгэвүв. Ирснчнь эврсэн болв. Ода бидн Бурхна өмн Деед Эзнэ келсиг чамас сонсхар хурвидн, – гихэд Карнэль хэрү өгв.

Пётрин келсн үг

³⁴– Ода ирж нанд Бурхн кен чигн күүг йилһдгонь сээнэр медгджэнэ. ³⁵Болв ямаран болв чигн келн улс заагт Терүнэс ээсн, үнн седклэрн чикэр бөөсн күн Терүнд тааста. ³⁶Бурхн Израилин улст Исус Христосар дамжад эвтэ жирһлин туск зэнг илгэсиг тадн меднэт. Исус – цуг улсин Деед Эзн болжана. ³⁷Үалильяс эклэд Йохана эмтиг уснд кирслснэ хөөн Йудья һазрт эргндэн учрсн йовдлмудын тускар тадн меднэт. ³⁸Назаретин Исусиг Бурхн Эрүн Сәкүсэрн болн күчэрн дүүргв. Тер йовад эрлгт авлгдсн олн улсиг гемэс эдгэв. Яһад гихлэ, Бурхн Исусла хамдан бөөв. ³⁹Йудьян орн-нутгт болн Ерусалимд Исус ю кесинь бидн герчлж чадхвидн. Йудья улс аш сүүлдн Терүг кирст хадад алв. ⁴⁰Болв һурвдгч өдртнь Бурхн Терүг амдрүлв. Тиигэд Исус Бурхна дурар ончта эмтн тал ирдг болв. ⁴¹Олн күн Терүг үзсмн уга. Болв бидн, Бурхна шүүж авсн герчнр, үзвидн! Бидн Исусиг амдрснэ хөөн хамдан хот идэд уулавидн. ⁴²Би амд улсин болн үксн улсин зарһ кех Бурхна заясн зарһчв, – гихэд олн-эмтнд герчлж цөөлһж өгтн гисн заквр маднд өгв. ⁴³Терүнд үнн седклэрн иткдг күүнэ килнцинь Бурхн тэвж өгх гихэд ээлдэчнр цугтан герчлжэлэ, – гиж Пётр келв.

Эрүн Сәкүс буру номта улс авна

⁴⁴Пётриг иигж келжэх цаглань сонсжасн улс деер Эрүн Сәкүсн буув. ⁴⁵Пётрлэ хамдан ирсн Йудья улс буру номта улст Эрүн Сәкүс өгснд алң болв. ⁴⁶Тедниг меддго келэр келэд, Бурхиг буульжасиг эдн сонсла.

⁴⁷ – Маднла эдл Эрүн Сэкүсэр дүүрсн эдниг уснд кирслх гихлэнь зогсаж болхий? – гихэд Пётр сурв.

⁴⁸ Исус Христосин нернэ төлө уснд кирслхиг Пётр теднд заав. Пётриг бас нег цөөкн өдр хамдан бээхиг тедн эрв.

Ерусалимин хурт Пётрин кесн цээлхөр

11 Цуг Йудьян ахнр болн апостолмуд буру номта улс Бурхна ном авсиг соңсцхав. ² Пётриг Ерусалимур ирхлэ, Бурхнд шүтдг, керчүлсн улс энүг бурушана.

³ Чи керчүлэд уга улсин герүүр орад, теднлэ хамдан хот уувч, – гиж тедн келнэ.

⁴ Тиигхлэ Пётр цугиг тодрхаһар иигж тээлнэ:

⁵ – Би Йопа балһснд нег герт мөргжөһөд, мөргүлд авлгдд, иим үзгдл үзв: Дөрвн өнцгиг күн бөрсн мет бээсн ик бүркэг мини өмн ирж буув. ⁶ Дотрнь шаһаһад хэлэхлэ: дөрвн келтэ аңгуд, зүсн-зүүл шовуд болн мөлкдг тоотс бээж. ⁷ Генткн деерэс дун соңсгдв. Тер нанд: «Пётр, бос! Эднэс негинь алад ид», – гиж келв. ⁸ «Уга, Деед Эзн минь! Би иим бузр юмсиг идж чадшгов», – гиж хэрү өгв. ⁹ Тенгрэс хойрдад дун сонсгдна: «Бурхна цеврлсн юмиг бузр гиж бичэ сан». ¹⁰ Иигэд һурв дөкж давтхла, ик бүркэг тенгрүүр өөдлэд уга болж одв. ¹¹ Тер кемлэ мини бөөсн герин өмн һурвн күн ирэд зогсна. Тедн Кесэрьяс нан тал илгэгдсн улс бээж. ¹² Сэкүсн намаг тедниг алнтрлго дахад йов гиж келв. Би болхла зурһан нөкдөн дахулад дуудсн күүнэ герүүр ирв. ¹³ Герин эзн күн Бурхна элчиг үзснэ тускар маднд келж өгв. «Шимон гидг Пётриг Йопас дуудж ав», – гиж Бурхна элч терүнд келнэ, – ¹⁴ «Чамд тер чини болн чини герин улсин эм аврх зэнг келж өгх». ¹⁵ Би эклэд келжэхлэ, тедн деер Эрүн Сэкүсн ирж бууна. Тиигэд теднд бас маднла эдл Бурхн Эрүн Сэкүс өгв. ¹⁶ Тиигхлэ нанд Деед Эзнэ келсн үг санандм орна: «Йохан уснд кирсдг билэ. Тадн болхла Эрүн Сэкүс авхит». Деед Эзн Исус Христост иткхд Бурхн маднд Эрүн Сэкүс өгв. ¹⁷ Кемр Бурхн маднд Христост иткдг болсн цагтвидн өгснлэ эдлэр белг теднд өгхлэ, Бурхна үгд орш уга би кемб? ¹⁸ Пётрин келсиг соңссна хөөн Исуст иткдг евреймүд бурушах арһ уга болад, Бурхиг туурулад иигж келнэ:

– Буру номта улст килнцтэ жирһлэн үлдэх арһ өгэд, Бурхн шин жирһл белглв.

Антиохин чонжин тускар

¹⁹ Степаныг үкхлэ, Исуст иткдг улс назран соляд, Поник, Кипр болн Антиох гидг назрт күрв. Тедн ханцхн евреймүдт Исусин ном цөөлж сурһв. ²⁰ Болв зэрм Киприн болн Күрэнэн улс Антиохд ирэд Деед Эзн Исусин туск Сэн Зэнгиг грекмүдт бас келцхэв. ²¹ Теднд Бурхна күчн бөөж. Келсн үгинь ик зунь иткэд, Исус тал эргэд хэлэнэ. ²² Эн йовдлын туск зэнг Ерусалимин чонжд күрнэ. Тендэс Бар-Набаг Антиохд илгэнэ. ²³ Бар-Наба Антиохд ирэд, Бурхн олнд цаһан сана күргсиг үзэд байрлв. Тер: «Деед Эзнд батар итктн», гиж тедниг сурһв. ²⁴ Бар-Наба цаһан саната, дотран Эрүн Сөкүстэ, Бурхнд иткдг күн бөөж. Бар-Набан күчэр олн улс Деед Эзнд иткдг болцхав.

²⁵ Дэкэд Бар-Наба Шаулыг хөөһэд Тарсд одна. ²⁶ Терүг олж авад Антиохд авч ирнэ. Бар-Наба Шаул хойр жилдэн Антиохин чонжд бөөцхэв. Эдн Исус Христосин ном улст дасхв. Тер цагас авн түрүн болж Антиохд сурһульчнриг Христианмуд гиж нерэднэ.

²⁷ Тиигэд кесг аэлдэчнр Ерусалимас Антиохд ирцхэв. ²⁸ Тедн дундас Хагап босад Римин нутгт харһнх цаг ирх гиж Сөкүсэр аэлдэж келв. Энүнэ келсн Клаудиг толһалжах цагла ирлцв. ²⁹ Тиигэд сурһульчнр Йудьяд бөөсн ахнр-дүүнрт чидлэрн дөң болхар шииднэ. ³⁰ Тедн келсндэн күрэд, Бар-Наба Шаул хойрар цуглрсн улс Ерусалимд бөөсн иткдг улст демэн илгэнэ.

Пётриг бэрэд, дарунь харслнн

12 Эн цагла евреймүдин хан Херод чонжин гешүдин зэрмнь бэрнэ. ² Йохана ах тер Яковиг үлдэр чавчад алх заквр өгнэ. ³ Тер йовдл евреймүдт таасгджахиг үзэд, Херод Пётриг бас бэрнэ. Тер цагт «Исэд уга хуйрин» сэн өдрмүд бөөж. ⁴ Херод Пётриг бэрж авад түүрмд суулһна. Түүрмиг дөрвн баг цергүд манв. Баг болһнднь дөрвөһэд кү заав. Песахин байрин чилгчэр Херод олн улсин өмн Пётрин зарһ илэр кехэр шиидв. ⁵ Тиигэд Пётр түүрмд бэрэтэ. Иткдг улс Пётрт Бурхн туслтха гийһэд мөрглднэ.

Пётриг түүрмэс сулдхлн

⁶ Олн улсин зарһд һарһхин өмн сө Пётриг хойр маначин хоорнд цевэр танлж унтулна. Үүдн хоорнднь бас маначнр зогсжала. ⁷ Генткн сөөни өрөллө Бурхна элч үзгдэд, Пётрин бэрэниг герлэр асав. Бурхна элч Пётриг хэврһэрнь түлкэд серүлнө.

⁸ – Шулуһар бос! – гиж келхлэнь, Пётрин һартнь бээсн цев эврэн шувтрад унж одна. – Бүсән бүслэд, буршмган болн хувцан өмсэд намаг дах.

⁹ Пётр дахад һарна. Бурхна элчин кежэх тоот үндэн болжах уга Пётр медж чадад бээв. Пётр үзгдл гиж тоолв. ¹⁰ Эдн негдгч маначнриг давад һарна. Хойрдгч маначнриг давад һарна. Дарунь балһсн тал һардг төмр үүднд күрнө. Теднө өмн үүдн эврэн секгднө. Тендэсн һарад тедн нег уульнциг күщднь давж йовтлнь генткн Бурхна элч уга болж одна.

¹¹ – Нанд Деед Эзн элчэн илгэсиг ода би йосндан меджэнөв. Намаг евреймүд алх гижэсн үклэс болн Херодын һарас тер сулдхв, – гиж Пётр ухаһан сергхлэ келв.

¹² Учрсн йовдлыг сээнэр медж авчкад, Пётр Мирьямин герүр ирнө. Тернь Марк гидг Йохана эк. Тенд олн улс мөргхэр цуглрчксн бээж. ¹³ Пётр хашан үүд цокна. Терүг соңссн зарц Рода гидг күүкд күн һарч ирнө. ¹⁴ Пётриг дууһарнь таянд, Рода байрлхларн үүдэн тээллго хөрү гүүнө.

– Пётр үүдн хоорнд зогсжана! – гиж тер зэнглв.

¹⁵ – Зүүлжэдг болвзач? – гиж теднь келнө.

– Мини келсн үнн! – гиж Рода дэкн-дэкн давтв.

– Пётрин элч болх, – гиж тедн санна.

¹⁶ Пётр болхла зогсл уга үүд цокад бээв. Болв үүдиг секхлэ, зогсжасн Пётриг үзэд цугтан өврцхэнө. ¹⁷ Пётр цуглрсн улсиг тогтнулхар һарарн докъя өгнө. Тедн тагчг боллдв. Түүрмэс бийинь Деед Эзн яһж һарһсиг эмтнд Пётр келж өгнө.

– Яковд [Исусин дү чигн болх] болн талдан аһрт энүнэ тускар келж өгтн, – гиж келчкэд, Пётр һарад талдан һазрур йовна.

¹⁸ Өрүнднь цергүд дунд баһ биш үүмдэн болна. Пётрлэ юн болсиг цугтан медл уга бээж. ¹⁹ Херод болхла Пётриг сээнэр хээж олх заквр өгв. Болв Пётр олдсмн уга. Тиигхлэ Херод цергүдиг мөшкэд, тедниг алх заквр өгнө. Дэкэд Херод Йудьяс Кесэрьяд одад зөвөр бээнө.

Херодын заквр

²⁰Херод Тир болн Сидон балһсна улсла цүүгэтэ бээж. Тедн Херодла харһхар седжэж. Хаана бээшнгин дааврта церглэч Бластиг бий талан уһаж авад, дэн-дажг угаһар бээхиг сурлдна. Тиигэрэн ирхлэ, теднэ орн-нутг Херодын орн-нутгас хот-хол авдг бээж. ²¹Херод темдглсн өдртэн хаана хувцан өмсэд, ширэ деерэн сууһад, олн эмтнд үг келнэ.

²²— Энтн күүнэ дун биш, Бурхна дун! — гihэд олн улс бууль-на. ²³Херод Бурхиг эс күндлснд тер ормдан Бурхна элч терүнд гем өгнэ. Херод эмдэр өтнд идүлгдэд үкнэ. ²⁴Тер цагт Бурхна ном улм өсэд, тарад иткгдв. ²⁵Бар-Наба Шаул хойр даалһвран күцэчкэд, Ерусалим тал хэрү ирв. Тедн Марк гидг Йоханыг да-хулсмн бээж.

Бар-Наба Шаул хойр Сэн Зэңг тархахар илгэгднэ

13 Антиохин чонжд ээлдэчнр болн багшнр бээж: Бар-Наба, Шимон гидг Нигер, Күрэнэс Луки, Херод хаанла хамдан сурһмж авсн Менэхем болн Шаул. ²Тедниг мацг бэрэд, Деед Эзнд мөргжэсн цагт Эрүн Сэкүсн иигж келнэ:

— Бар-Наба Шаул хойриг Нанд салһж өгтн. Эн хойриг Би онц заквр күцэтхэ гиж дуудлав.

³Тиигэд тедн мацган бэрэд зальврад, Бар-Наба Шаул хойрт харан тэвж эдслэд йовулна.

Кипр арл деер

⁴Эрүн Сэкүсэр илгэгдсн Павел Бар-Наба хойр Селюкьяд одв. Тендэсн тедн Кипрүр усар йовцхав. ⁵Саламд ирэд тедн еврей-мүдин хурлд Бурхна Үг цөөлһж өгнэ. Йохан бас теднлэ хамдан бөөһэд, теднд нөкд болна. ⁶Эдн арлын нег захас телтр захд одад, Папост күрнэ. Тенд тедн илвтэ худлч болн худл ээлдэч еврейин Бар-Исусла харһна. ⁷Эн күн арлын хардач Павел-Сергейин үр бээж. Ухата Павел-Сергей Бар-Наба Шаул хойриг дуудж авхларн Бурхна ном сонсхар седнэ. ⁸Элүм илвтэ худлч (түүнэ грек нерн) болхла, Бар-Наба Шаул хойрла зөвшөрсн уга. Тер хардач бичэ теднд итктхэ гihэд хар санна. ⁹Павел гидг нертэ Шаул, Эрүн Сэкүснэс күч авад, Элүм тал шилгэд хэлөнэ:

¹⁰ – Чи, эрлгин көвүнч. Чи цуг үнн тоотын дээснч! Чини ухан-седкл мел худл-хууляр дүүрч. Деед Эзнэ хол хаалниг хажил-идгэн кезэ чи зогсхмбч? ¹¹ Деед Эзнэ чамаг засглх. Чи сохрад, тем-дгтэ цагт нарна герл үзлгө бөөхич, – гийэд Шаул Элүмд келнэ.

Генткн терүнэ нүднэ харань буурад, Элүм нааран-цааран тү-үрчэд көтлдг кү хээнэ. ¹² Нардач энүг үзэд, Деед Эзнэ номд алнтрад Бурхнд иткнэ.

Писидья һазра Антиохд

¹³ Павел ханьмудтаһан Папосас Пампуля гидг һазрин Пергө гидг балһснд усар одна. Йохан тедниг тенд үлдәһэд, хәрү Ерусалимур ирв. ¹⁴ Тедн болхла Пергәс цааранднь Писидья һазра Антиох тал йовна. Бемб өдрлэ Павел ханьмудтаһан хурлд орад сууцхав. ¹⁵ Церглгч заканас болн ээлдәчнрин бичгәс умшад чиләхлэ, хурлын ахлачнр теднд иигж келнэ:

– Ахнр! Таднд эн улст урмд орулх үг бәәхлэ, буйн болтха келтн.

¹⁶ Павел босад һаран өргөд үгүлв:

– Израилин келн улс болн Бурхнас әәдг улс, мини келсиг оньган өгөд соңстн. ¹⁷ Израилин улсин Бурхн мана өвкнриг шү-үж авч. Тиигәд Египетд бәәршлжәсн цагт Эврәннь улсин тоо-һинь Бурхн икдүлв. Бурхн эврәннь күчәр тедниг тер орн-нутгас һарһв. ¹⁸ Дөчн жилин туршарт Бурхн эжго, эрм-цаһан кәдә һазрт тедниг тесж даав. ¹⁹ Тер Кенаан һазрт долан келн әмтиг уга кев. һазринь хуваһад, эврәннь улст өгч. ²⁰ Энүг күцәхин тө-лө дөрвн зун тәвн жил давна. Дәкәд әәлдәч Самулин цаг иртл Бурхн теднд зарһчнриг илгәдг билә. ²¹ Болв олн әмтн бийдән хаг тәвтхә гиж сурна. Тиигхлэ Бурхн Беньяминә тохмас Кишан көвү Шаулыг теднд өгнә. Шаул дөчн жилдән хан болв. ²² Хө-өннь Бурхн Шаулыг хаана ширәһәс буулһад, терүнә ормд Давидиг шииднә. Бурхн Давидин тускар иигж герчлнә: «Би Ишайин Давид көвүг олж авв. Эн күн Мини седклд тааста. Эн Мини зураг кевтнь күцәх күн». ²³ Бурхн келсән күцәнә. Давидин тохмас Израилин Аврач Исус болв. ²⁴ Исусиг ирхин өмн өргнд Йохан цуг Израилин олн әмтиг килнцтә жирһлән үлдә-хиг болн уснд кирслхиг цәәлһж сурһна. ²⁵ Тер кергән күцәхләрн иигж келнә: «Би тадна санжах күн бишв. Тер күн мини дару ирх. Би болхла Түүнә нам башмгин боодһа тәәлх зөв угав».

²⁶ Ахнр, Абрахамин үрдүд, болн тадн, Бурхнас ээдг улс! Эн эм аврх зэнг маднд илгэгдсн билэ. ²⁷ Болв Ерусалимин бөөрн улс болн теднэ ахлачнр Исусиг таньл уга, зарһар бурушав. Мана бемб өдр болһн умшжасиг тедн медр уга, ээлдэчин келсиг күцэв. ²⁸ Терүг алх дүнгэ нег чигн буру йовдл һарһсн юм олж чадсн уга. Тер бийнь Пилатас Терүг цаажлх зөв сурж авцхана. ²⁹ Бурхна номд бичгдсн кевөр цугинь күцэчкэд, тедн кирсэс Исусиг буулһж авад, оршахар уулын көндэд кевгүлнэ. ³⁰ Болв Бурхн Исусиг үклэс эмдрүлнэ. ³¹ Һалильяс Ерусалимур Исусиг дахад йовхар эмтн кесг өдртэн Терүг үзнэ. Ода болхла, тедн Израилин улсин өмн эн йовдлын герчнр болжана. ³²⁻³³ Бидн болхла иим Сэн Зэнгиг таднд авч ирвидн. Бурхн мана өвкнрт өгсн үгэн күцөһэд мана төлө, теднэ үрдүдин төлө Исусиг үклэс эмдрүлв. «Чи Мини көвүн. Эндр Би Чини Эцк болв», – гихэд Бурхна номин хойрдгч псаломд бичэтэ. ³⁴ Терүнэ цогц кезэд чигн эгршгоһар Бурхн Терүг эмдрүлв. Энүнэ тускар иим үг келв: «Давидт өгсн үгэрн эрүн йоста ач-тусан чамд күргнэв». ³⁵ Энүнэ тускар бас иигж бичэтэ: «Танд шүтдг зарциг шора кеж эгрэхшт». ³⁶ Давид эврэ үйин улсла бөөсн цагтан Бурхна зура күцэжэв. Давид өнгрв. Терүг өвкнриннь хажуд оршав. Давидин цогц эгрв. ³⁷ Болв үклэс Бурхна эмдрүлсн Исус эгрсн уга. ³⁸ Ти-игэд ахнр, медр автн. Эндр тана килнцтн Исуст тэвгдх гиж цэ-элһгдженэ. ³⁹ Терүнд иткдг улс цуһар килнцэс сулдхгдх. Яһад гихлэ, Мошен закан тадниг олн килнцэс сулдхж чадсн уга. ⁴⁰ Ээлдэчнрин келсэр һардгоһар бийэн саглтн. ⁴¹ «Му йорта улс! Тана өдрмүдт Намаг нег юм күцэжэхиг үзхлэрн тадн алң болхит. Кен чигн эн тоотыг цөөлһж өгсн бийнь тадн эс иткснэс иштэ үкхит», – гиж келв.

⁴² Павел Бар-Наба хойриг хурлас һарч йовхлань, ирх бемб өдр бас энүнэ тускар келж өгтхэ гиж тенд бөөсн улс тедниг сурцхав. ⁴³ Олна хург чилснэ хөөн Павел Бар-Наба хойриг олн евреймүд болн иудаизмд хүврсн улс дахидна. Тедн эдниг Бурхн хээрлтхэ гихэд иткүлж келж өгнэ. ⁴⁴ Ирх бемб өдрлэ Деед Эзнэ ном сонсхар балһсна бөөрн улс цугтан гишн цуглрна. ⁴⁵ Евреймүд болхла эмтн олар цуглрснд үлү үзэд, Павелын келсиг бурушаж му келцхэв.

⁴⁶ – Түрүн болж Бурхна номиг таднд цөөлһж өгх зөвтэ билэ-видн. Зуг тадн энүг һолад, мөнк жирһлэр бөөшгоһар седжэхлэтн,

бидн буру номта улс тал однавидн. ⁴⁷ Деед Эзн маднд иигж закв: «Би чамар буру номта улст герл өгчөнөв. Чамар дамжад Бурхн цуг орчлнгиг авртха!» – гиж Павел Бар-Наба хойр зөргтөһөр келцхөв.

⁴⁸ Энүг соңссн буру номта улс байрлад, Деед Эзнэ номиг туурулад, мөнк жирһл өгхэр шүүж авсн улс цуһар Христост иткнө. ⁴⁹ Деед Эзнэ ном тер һазрар делгрв. ⁵⁰ Болв евреймүд байн өрк-бүлин күүкд улсиг болн балһсна ахлачнриг түкрэд, Павел Бар-Наба хойриг бурушахар гетлднө. Тиигэд эврәннь һазрас тедниг көөнө. ⁵¹ Павел Бар-Наба хойр эс зөвшөржөхөн медүлхэр хувцна хормаһиннь шораһинь сажчкад, Иконь тал одна. ⁵² Сурһульчнр болхла байрар болн Эрүн Сәкүсәр дүүрцхөнө.

Иконь гидг хотнд

14 Павел Бар-Наба хойр Иконьд ирэд, евреймүдин хурлд орна. Бурхна Үгән цөөлһж эклхлө, евреймүд болн буру номта улс олар Исус Христост иткдг болв. ² Христост иткдго евреймүд буру номта улсин экин эргүләд ахнр-дүүнрин өмнөс түркв. ³ Павел Бар-Наба хойр Иконьд удан бөөж. Тедн зөргтөһөр Деед Эзнэ тускар цөөлһвр кеж. Деед Эзн апостолмудт өвөрц болн онц темдг һарһх чидл өгэд, теднө келсн үг үнн болжана гиж лавлв. ⁴ Тер хоорнд хотна бөөрн улс хойр энгрв. Теднөс нег энгнь Йудья улсиг дөңнв. ⁵ Буру номта улс болн евреймүд эврәннь ахлачнртаһан хамдан негдөд апостолмудыг муурулхар седнө. Тедн апостолмудыг чолуһар цокхар седв. ⁶ Энүнө тускар Павел Бар-Наба хойр медчкөд, Луканья һазрт бөөсн Лустр Дербө хотар болн эргнд бөөх хотд орж зулв. ⁷ Тендән Сән Зөңгән цааранднь цөөлһж өгв.

Лустр болн Дербө хотнд

⁸ Лустр гидг хотнд экәсн төрж һарсн өдрәс авн хойр көлнь тәкрсн күн бөөж. ⁹ Тер күн Павелын келсиг сүзгән өгөд соңсв. Павел терүг хәлән терүнд эдгх иткл бөөсиг медв.

¹⁰ – Бос! Көл деерән зогс! – гиж Павел чанһур келв.

Иигж келхләннь, тер күн босад йовдг болв. ¹¹ Павелын һарһсн йовдлыг оһн-әмтн үзэд Луканьян келәр:

– Теңгрәс күүнө дүрстә бурхд бууж ирв, – гиһөд хөөкрлдв.

¹² Бар-Набад Зүс* гидг бурхна нер өгч. Павелд болхла икэр келснднь Гермес** бурхна нер өгв. ¹³Хотнас хол биш Зүс бурхна сүм бээж. Тер сүмин гелц болн хотна улс Павел Бар-Наба хойрт тэкл тэххэр седв. Тегэд тедн Павел Бар-Наба хойрт бухс нерэдхэр, деернь титм өлгэд балһсна үүднд авч ирнэ. ¹⁴Павел Бар-Наба хойр энүг сонсад, деерк хувцан шуулад, оln-эмтн дундахур гүүхэд иигж хээкрнэ:

¹⁵— Залус! Тадн ю кежэхмт? Бидн таднла эдл улсвидн. Бидн таднд Сэн Зэнг цөөлххэр ирвидн. Эврэннь шүтэн бурхна ормд Эмд Бурхнд итктн. Тенгр, назр, теңгс нурвиг болн цуг дотрнь бээсн тоотыг үүдэсн Бурхна тускар бидн таднд цөөлхж келж өгхвидн. ¹⁶Бурхн оln-эмтнд урднь эврэннь хаалһар йовх зөв өгчөв. ¹⁷Бийиннь ач-тусан иигж герчлж: тенгрэс хур орулад, ур-һциг элвг-делвг кеһэд, идх-уух хот өгэд, зүркиг байрар дүүргж батлв.

¹⁸Иим үг келсн бийнь Павел Бар-Наба хойр улсиг тэкл тэкл-һнэс эрэ гиж зогсав. ¹⁹Цуглрсн улс дунд Антиохин болн Иконин евреймүд ирж, апостолмудын келсиг бурушаһад, оln-эмт түкрэд, Павелыг чолуһар шивүлв. Павелыг үкснд тоолад, хотна захд һарһад хайв. ²⁰Болв сурһульчнр болхла терүнэ цогцин өөр цуглрхла, Павел босад хэрү хотнд одв. Маңһдуртнь Павел Бар-Наба хойр Дербэ тал йовцхав.

Сирийн Антиохд хэрү ирлһн

²¹Павел Бар-Наба хойр Дербэ гидг хотнд ирэд, Исус Христосин тускар оln-эмтнд цөөлхж келж медүлв. Эн учрар Христост иткдг сурһульчнр тооһарн икдв. Хэрү һарад Лустр, Иконь, Антиох тал йовв. ²²Тедн сурһульчнриг Христост иткдгиг улм батлв.

— Бурхна орн-нутгт орхин өмн мана хаалһд дала зовлң харһх, — гиж тедн келв.

²³Павел Бар-Наба хойр чонж болһнд ахлачнр шүүж авад, мацг бэрэд, зальврад тедниг итксн Деед Эзнэ һарт өгв. ²⁴Дарунь апостолмуд Писидья һазрар дэврэд, Пампуля тал ирнэ. ²⁵Тедн Пергэд Бурхна ном цөөлхж келж өгэд, цааранднь Аталья тал йовв. ²⁶Атальяс һарад, хэрү Антиох тал усар йовв. Урднь

* Зүс — грекмүдин деед бурхна нерн.

** Гермес — грекмүдин бурхна нерн; тер бурхн оln бурхдын элч бээж.

тер назрт тедниг ахнр-дүүнр Бурхнд даалһв. Апостолмуд Бурхна кергиг күцөһөд хэрү ирцхэв. ²⁷Павел Бар-Наба хойр Антиохд хэрү ирэд, чонжин улсиг цуглулад, теднэр дамжж Бурхн ю кесиг, буру номта улсиг Исус Христост иткүлсиг келж өгв. ²⁸Тенд Павел Бар-Наба хойр Христост иткдг улстаһан удан бөөв.

Ерусалимд болсн хург

15 Иудьяс Антиох тал ирсн зэрм улс ахнр-дүүнрэн иигж сурһв:

– Кемр тадн Мошен закаһар эс керчүлхлэ, авргдж чадшгот.

²Энүг соңссн Павел Бар-Наба хойр теднлэ зүткүлдэд, үгин марһлда кев. Тегэд тер хойриг бас Антиохин сүзгтнрлэ Ерусалимур илгэж. Илгэсн даалһврнь иим: апостолмудас болн чонжин ахлачнрас селвг сурж авх. ³Тедн чонжин даалһврар Ерусалим тал йовад, зууран харһсн Поникин, Шамарьян хотар орад, буру номта улс Исус Христост иткснэ тускар цөөлһж келж өгв. Исус Христост иткдг улст эн зэнг байрта болв. ⁴Павел Бар-Наба хойриг болн теднлэ хамдан йовсн улсиг Ерусалимд ирхлэнь чонжин ахлачнр, апостолмуд болн иткдг улс тосч авчхав. Павел Бар-Наба хойрар дамжад Бурхн ю кесиг тедн цөөлһж келж өгв.

⁵– Ода буру номта улс керчүлэд, Мошен загаг күцэдг болһх кергтэ, – гийһэд парш багин Исус Христост иткдг улс босад келв.

⁶Эн сурврар апостолмуд болн чонжин ахлачнр хург кехэр цуглрв. ⁷Удан күүндврин хөөн Пётр босад иигж келв:

– Ахнр-дүүнр! Тадн эс меднт, Бурхн тадна дундас намаг шүүж авла. Би буру номта улст Исус Христосин туск Сэн Зэнгиг цөөлһж келж өгв. Тегэд тедн Исус Христост иткдг болв. ⁸Бурхн олн-улсин санан-седклиг медж, буру номта улст, маднла эдл Эрүн Сэкүс өгч. ⁹Бурхн теднэ мана хоорнд йилһвр кежэхш, яһад гихлэ, Исус Христост итксэр теднэ ухан-седклинь цеврлв. ¹⁰Тадн мана болн мана өвкнрин эс күцэсн тоотыг сурһульчнрт даалһад Бурх яһад сөржэнэт? ¹¹Бурхн Христосин үзүлсн хээрлт дамжад мадниг авржана. Иим кевэр Бурхн буру номта улсиг авржана. Терүгинь бидн иткжэнэвидн.

¹²Хургт цуглрсн улс тагчг болад, Павел Бар-Наба хойрин келсиг оньган өгч соңсчхав. Бурхн тер хойрар дамжж өвөрц болн онц темдгүд буру номта улс дунд һарһж йовсна тускар тедн

келж өгв. ¹³Павел Бар-Наба хойр келэд төгсөхлэнь, Яков босад иигж келв:

– Ахнр-дүүнр! Намаг соңстн. ¹⁴Хамгин түрүнд Бурхн буру номта эмтнд нөкд болад, тедн дундас сурһульчнриг шүүж авч гһэд, Шимон маднд келж өглэ. ¹⁵Энүнэ тускар аэлдэчнр иигж келдг билэ: «¹⁶Дэкэд Би ирэд Давидин эвдрсн өргэ-гериг тосхч өгнэв. Тер өргэ-гер эвдрсн бийнь Би терүг шинэс тосхч босхнав. ¹⁷⁻¹⁸Тиигхлэ, Мини болтха гиж дуудсн буру номта улс цугтан Деед Эзиг хээх», – гиж энүг урднь медүлсн Деед Эзн келлэ. ¹⁹Тегэд би иигж санжанав: Бурхнд иткхэр шүтсн буру номта улсиг зовал уга, ²⁰теднд бичг бичх зөвтөвидн. Бичгтэн тедниг шүтэдт нерэдсн хотас бичэ идтн, боогдад үксн малын мах, цус бичэ амстн, учрх хууляс бийэн саглтн гһэд бичхмн. ²¹Яһад гихлэ, бемб өдр балһсн болһнд, евреймүдин хурлмудт, Мошен зака кезэнэхэс авн цээлһж өгдг билэ.

Хургт бичсн бичг

²²Апостолмуд болн чонжин ахлачнр иткдг улсла Антиох тал Павел Бар-Наба хойрта илгэх кү шүүж авхар шиидв. Тедн Бар-Себа гидг Йудаг болн Силаг шүүж авв. Эн хойр ахнр-дүүнр дунд күндтэ улс бээж. ²³Теднэр иим бичг илгэж: «Апостолмудас, чонжин ахлачнрас болн цуг тана ахнр-дүүнрэс. Антиохин, Сирийин, Киликьян Исус Христост иткдг буру номта улст халун менд илгэжэнэвидн. ²⁴Мана багин улс тадн тал ирэд эмт үүмүлэд тадниг зоваж гисн зэнг бидн соңславидн. Бидн теднд тиим даалһвр өгсн уга билэвидн. ²⁵Тегэд бидн цуглрад, эврөксөсн нег цөөкн кү шүүж авад, Павел Бар-Наба хойрла дахулж таднур илгэхэр шиидвидн. ²⁶Деед Эзн Исус Христосин нернэ төлө хээртэ Павел Бар-Наба хойр эмэн эрвлсн уга. ²⁷Мана бичсиг батлад келхин төлө Йуда болн Силаг бас илгэжэнэвидн. ²⁸⁻²⁹Шүтэдт нерэдсн хотас бичэ идтн, боогдад үксн малын мах, цус бичэ амстн, хууляс бийэн саглтн. Энүнэс ямаран чигн талдан даалһвр таднд өгшгө болж Эрүн Сөкүсн болн бидн шиидвидн. Эн бичсн тоотыг күцэхлэ, чикэр бээхит. Тадниг сэн бээхитн йөрөжэнэвидн».

³⁰Илгэсн улс Антиохд ирэд, Исус Христост иткдг улсиг цуглулад, бичгэн бэрүлж өгв. ³¹Урмдта бичгиг умшсн улс байрлв. ³²Йуда болн Сила аэлдэчнр бээж. Антиохин ахнр-дүүнрт тедн күчтөһөр үг келэд, тер улсин итклиг улм батлв. ³³Тер хойриг тенд

кесг долан хонгт бөөлжэхэд, ахнр тедниг йөрэхэд, апостолмуд тал йовулв. ³⁵Павел Бар-Наба хойр Антиохд бөөхэд, ахнр-дүүнр-төхөн хамдан Деед Эзнэ тускар оln-эмтнд цөөлж сурьдг билэ.

Павел Бар-Наба хойр салцахав

³⁶ – Мана сурһульчнрин бөөсн, урднь Деед Эзнэ үг цөөлж-жэсн балһсд эргэд, яһж тедн бөөхинь медэд ирхмн, – гиж невчк бөөжэхэд Павел Бар-Набад келв.

³⁷Тиигж келхлэнь, Бар-Наба Марк гидг Йоханыг бас дахулхар седв. ³⁸Павел болхла терүг авхар седсн уга. Яһад гихлэ, өмннь Марк гидг Йохан Исус Христосин тускар цөөлһвр кеж йовад, Пампульяд теднэс үлдв. Тер Деед Эзэр дамжж илгэгдсн күцэвриг теднлэ хамдан цааранднь кесн уга. ³⁹Эн учрар Павел Бар-Наба хойр үгдэн багтл уга салв. Бар-Наба Маркиг авад, онһид сууһад усар Кипрүр йовла. ⁴⁰Павел болхла Силаг бийдэн нөкд авв. Ахнр тедниг Деед Эзнд даалһад, цаһан седклэн күртэтхэ гиж хаалһднь орулж йовулв. ⁴¹Тегэд тер хойр Сирий болн Киликьяд йовад, Исус Христосин ном авсн улсин итклиг батлулж өгв.

Тимофей Павел Сила хойрла нишлв

16 Павел Сила хойр Дербэ болн Лустр гидг хойр хотнд ирж. Тенд Христост иткдг Тимофей гидг сурһульч бөөж. Тимофейин экнь Христост иткдг иудей келнэ күүкд күн. Эцкнь болхла грек бөөж. ²Лустр, Иконьд бөөх сурһульчнр Тимофейин тускар йир сөөнэр келдг билэ. ³Павел Тимофейиг һазр эргэд, теднлэ хамдан йовтха гихэд, Тимофейд керчлһнэ төр күцэв. Эн кергиг тенд бөөсн евреймүдин төлө кев. Яһад гихлэ, тедн Тимофейин эцкнь грек күүһинь меддг бөөж. ⁴⁻⁵Павел, Сила, Тимофей һурвн балһснас балһснур одж, Ерусалимин апостолмудын, ахлачнрин шиидврин тускар Христост иткдг улст келж өгв. Теднэ келсн үг чонжин итклиг улм батлулж, Христост иткдг улсин тоог өдр ирвэс икдүлв.

Павелын үзсн үзгдл

⁶Тедн Пругья, Һалатья һазрмудыг дэврэд һарх болна. Теднд Азийд цөөлһвр кех зөв Эрүн Сәкүсн өгсн уга. ⁷Тиигхлэ Мүсья һазрт күрэд, Битүнья һазр тал одхар седхлэ, Исусин Сәкүсн

Битүнья тал одх зөв бас өгсн уга. ⁸Тегэд тедн Мүсья һазрар йовж йовад, Троя гидг балһснур орж ирв. ⁹Сөөднь Павелд үзгдл үзгднә:

– Македоньд ирэд, маднд дөң бол, – гийәд нег Македонин залу күн Павелас сурна.

¹⁰Эн үзгдлин хөөн Деед Эзн мадниг Сэн Зөңг тархатха гиж дууджана болһад, бидн тер дарунь Македонь тал йовхар шиидвидн.

Исус Христост Лидиян итклһн

¹¹Бидн Трояс шуудтан Самотрак арлд усар күрэд, маңһдуртнь Неаполь тал һарлавидн. ¹²Тендәсн Македонин Пилип гидг тергүлгч балһснд ирләвидн. Эн балһснд кесг өдртән бәәләвидн. ¹³Бидн бемб өдрлә балһсна захд һарад, һолын хажуд мана сансн мөргүлин һазрт ирэд, цуглрсн күүкд улсла күүндләвидн. ¹⁴Эдн дунд Лидия гидг күүкд күн бәәж. Эн Тутыр гидг хотнас улан өңгтә эд хулддг бәәж. Лидияг Бурхнд иткдг учрас Деед Эзн Павелын келсиг терүнд илдкәд медүлв. ¹⁵Тегәд Лидия болн терүнә өрк-бул уснд кирслгдв. Дәкәд Лидия мадниг герүрн дуудна.

– Намаг Деед Эздн үндән иткнә гиж санжахла, мини герт орад гийч болтн, – гиж келнә.

Бидн терүнд иткәд даһад орвидн.

Павел Сила хойр Пилип балһснд бәргднә

¹⁶Нег дәкж бидн мөргүлин орм тал йовж йовхла, зуур зарц күүкд күн харһв. Эн күүкд күүнә дотр хар сәкүсн орад, тер иргчиг таадг болв. Энүгәрн тер эврәннь эздүдтән ик олз-ору орулжав. ¹⁷Тиигәд эн күүкн Павелыг болн мадниг даһн йовж хәәкрв:

– Эн улс – Деед Бурхна зарцнр. Эдн тандн яһж авргдхиг келж өгчәнә.

¹⁸Өдр болһн мадниг даһад, күүкн хәәкрдг болв. Павел дәкж тесж чадлго, хар сәкүснд закж иигж келв:

– Исус Христосин нерн деерәс энүнәс һар гиж чамд закжана.

Тер дарунь хар сәкүсн күүкнәс һарч одна. ¹⁹⁻²⁰Эн учрас иштә күүкнә эздүд олз-оруһан геесән медәд, Павел Сила хойриг бәрэд, Римин һардачнрин өмн балһсна талвнд чирж авч ирнә:

– Эн хойр евреймүд мана балһсиг үүмүлжәнә. ²¹Римин улс авшго, күцәшго заңшалын тускар цәәлһвр кежәнә.

²² Өмтн бас Павел Сила хойриг гемшэнэ. Һардачнр болхла Павел Сила хойрин хувцинъ тээлэд, модар цокад заквр өгнэ. ²³Эн хойриг үктлнъ цокад, түүрмд хайчкна. Харулын ахлад саг-серггэр эдниг хэлэтн гиж закна. ²⁴Иим заклһ авсн ахлад тү-үрмин дотрк шишлң бэрэнд тедниг орулад, көлинъ цевд тушна.

²⁵Сөөни өрэллэ Павел Сила хойр зальврн бээж Бурхнд магтал дуулна. Бэрэнд бээсн улс тедниг соңсна. ²⁶Генткн һазр чичрэд, бэрэнэ ул көндрэд, тер дарунъ үүдд секгднэ. Тиигхләнъ түүрм дотр бээсн улсин көл тушчасн цевнъ сулдад унж одна. ²⁷Хару-лын ахлад серэд, үүдд секэтәһинъ үзэд, дотрнъ бээсн улс зулад йовж одсн гиж санад, үлдэрн бийән алхар седнэ.

²⁸ – Бийән бичэ ал! Бидн цугтан энд бөөнөвидн! – гихэд Павел чаңһар хээкрнэ.

²⁹Харулын ахлад герл өгтхэ гиж закчкад, дотр бээсн шишлң бэрэн тал гүүж орна. Павел Сила хойриг үзчкэд, тер чичрэд теднэ өмн унна. ³⁰Бэрәнәсн тедниг һарһад сурна:

– Мини нойдуд! Авргдхин төлэ би ода ю кех зөвтэв?

³¹Тедн иим хэрү өгнэ:

– Деед Эзн Исус Христост итк, тегэд чи болн чини өрк-бүл авргдх.

³²Тедн харулын ахлад болн терүнэ өрк-бүлднъ Исус Христо-син тускар цөөлһж келж өгв. ³³Тер сөөднъ ахлад Павел Сила хойрин шарх-шавинъ уһаж өгэд, өрк-бүлтәһән хамдан уснд кирслгдв. ³⁴Дарунъ тедниг герүрн дуудж гиичлэд, өрк-бүләрн Бурхнд итксндән икәр байрлна. ³⁵Маңһдуртнъ Римин һардачнр цергүдиг түүрмүр илгәнэ.

– Тер улсиг сулдхтн, – гиж заквр һардачнр өгнэ.

³⁶ – Римин һардачнр тадниг сулдхжана. Ода эндәс һартн, – гиж харулч Павел Сила хойрт келнэ.

³⁷ – Мадниг, Римин иргнмүдиг*, зарһ угаһар оln-әмтнэ нүүрт цокад, түүрмд хайла. Ода болхла нуувчар сулдххар седжәнәт? Уга, тиигж болшго. Һардачнр нааран ирэд эврән мадниг эндәс һарһг, – гиж Павел келнэ.

³⁸Харулчнр эднэ келсн үгиг Римин һардачнрт күргхлэ, теднъ Павел Сила хойр Римин иргнмүд бээсинъ сонсчкад эәцхәв. ³⁹Тер дарунъ тедн ирэд, Павел Сила хойрас гемән сурад, түүр-мәс сулдхна.

---

* *Иргн* – орн-нутгин күн.

– Эн балһснас йовтн, – гиж сурна.

⁴⁰Павел Сила хойр Лидиян герт ирэд, дүүнртөһөн харһад, теднд урмдта үгмүд келэд, эн балһснас йовна.

Павел Сила хойр Тесалокид

17 Павел Сила хойр Ампиполь, Аполонья гидг балһсдар орад Тесалокид ирв. Тенд евреймүдин хурл бээж. ²Бемб өдрлө хурлур одад, Павел ондан балһсдт кеснлө эдлэр һурвн долан хонгин туршарт Бурхна Бичгин цөөлһвр кенә. ³Бурхна илгәсн Аврач зовлңла харһад үкх, дөкөд Бурхн Терүг үкләс әмдрүлх йоста гиж цөөлһж келж өгв.

– Мини цөөлһж келжәх Исус – Бурхна илгәсн Аврач, – гиж Павел келв.

⁴Зәрм евреймүд болн Бурхиг күндлдг олн грекмүд, күндтә олн күүкд улс Павелын келснд иткж. Павел Сила хойрта негдв. ⁵Энүнд эс итксн евреймүд үлү үзәд, хар саната улсиг һазһас цуглулж авад балһснд буцлт босхв. Цуглрсн улс Ясона гер тал ирэд, тенд бөөсн Павел Сила хойриг гертәс күчәр һарһхар үүд цокв. ⁶Павел Сила хойриг эс олсн учрар тедн Ясониг болн Исус Христост иткдг дүүнриг балһсна һардачнр тал авч ирэд иигж хәәкрлдв:

– Эн улс һазр эргәд үүмлдә кежәнә. Ода мана балһснд ирлдв.

⁷Ясон болхла тедниг гертән тосч авв. Эдн Римин хаана закв-риг бурушаһад, Исус Христос гидг хан бөөнә гиһәд келлднә.

⁸Соңсжасн әмтн болн балһсна һардачнр әәцхәнә. ⁹Ясонас болн ахнрас мөнгәр даавр сурад, һардачнр тедниг сулдхкна.

Павел Сила хойр Бэра гидг хотнд

¹⁰Сөөд ахнр торл уга Павел Сила хойриг Бэра тал илгәв. Тедн ирэд евреймүдин хурлд орв. ¹¹Бэран бөөрн улс болхла Тесалоникин улсас үлүһәр Бурхна үгиг дурлж соңсв. Тедн Павелын келсн үгиг оньган өгч соңсад, Павелын келсиг Бурхна Бичглә дүнцүлж Павел чик бишинь йилһнә. ¹²Олн евреймүд болн олн күндтә грек күүкд улс, зәрм залус Исус Христост иткдг болв.

¹³Тесалоникин евреймүд Павелын йовдлын тускар соңсад, Бэрад ирэд үүмлдә һарһж. ¹⁴Тиим учрас Павелыг ахнр-дүүнр теңгсин эрг тал йовулна. Сила Тимофей хойр Бэрад үлднә.

¹⁵ Павелыг дахсн улс Афинд күрэд, даруны Бэра тал хэрү ирлднэ. Сила Тимофей хойрт шулуһар Павел тал йовтн гисн зэнг авч ирнэ.

Павел Афинд

¹⁶ Павел ахнр-дүүнрэн күлэжэхэд Афин дотраһар йовхларн, һарар кесн олн бурхд үзнэ. Терүнд Павел йир икэр һундрхна. ¹⁷ Тегэд Павел хурлд евреймүдлэ, Бурхиг күндлдг улсла болн өдр болһн талвнд харһсн эмгнлэ күүндвр кежэв. ¹⁸ Нег дэжж Павелыг күүндвр кежэхлэ гүн ухата багин эпикурмуд* болн стоикуд** орлцв.

– Эн «давсн тату» күн эмтнд ю келхэр бөөхмб? – гиж зэрмснь сурлдна.

– Эн күн талдан орна бурхдын тускар келжэнэ, – гиж зэрмснь хэрү өгнэ.

Тиигн гихнь Павел Исусин болн эмдрлһнэ тускар келжэсн бээж. ¹⁹ Тер кевтэн тедн Павелыг Ареопагт*** авч ирэд иигж сурна:

– Юн шин номин тускар чи цөөлһвр келжэхэн маднд келж өг? ²⁰ Чини келжэсн үг йир акад бээж. Ю келжэхичн бидн мед-хэр седжөнөвидн.

²¹ Афинин бөөрн улс болн тенд бөөсн талдан орна улс шин юмна тускар келхд, шин юмиг соңсхд йир дурга бээж. ²² Павел ареопагт ирэд, олна өмн зогсад иигж келнэ:

– Афинахн! Тадн бурхдт йир шүтдгиг би үзжэнэв. ²³ Балһс эргж йовад, тана эрүн тоотыг хэлэжэхлэ, нег төвцд «Медгдшго Бурхнд» гиж бичэтэг би үзв. Эн тана шүтдг «Медгдшго Бурхна» тускар би таднд цөөлһж келж өгнэв. ²⁴ Бурхн делкэг болн дотрнь бөөсн цуг тоотыг үүдэсмн. Тер тенгр һазр хойрин Деед Эзнь һарар тосхгдсн сүмд бээхш. ²⁵ Эмтнэ дөң Терүнд керг уга. Юңгад гихлэ, Эврэн олнд жирһл, ки, болн цуг кергтэ тоотыг өгчэнэ. ²⁶ Тер Бурхн һазр деер бөөх эмтиг кевтнь негхн күүнэс үүдэв. Һазр деер бөөх улст Деед Эзн жирһх цагинь болн бүүрлх

* *Эпикурмуд* – Грек философ Эпикурин (Христосин төрхин өмн 270 жилд өңгрж одж) номинь дахсн улс.

** *Стоикуд* – Грек философ Зенона (Христосин төрхин өмн 265 жилд өңгрж одж) номинь дахсн улс.

*** *Ареопаг* – балһсна номтнрин ниицөнэ һазр.

орм күртл йиллж өгв. ²⁷Эмтн Бурхиг хээһэд, Терүг олж авад, Терүн тал ирэд бөөх санатаһар цугтаһинь күцэв. Юнгад гихлэ, Тер оньдинд мана хажуд бээнэ. ²⁸«Бидн Терүнэ күчэр жирһэд бээнэвидн», «Бидн Терүнэс үүдж харлавидн», – гиж тана нег шүлгч энүнэ тускар иигж келлэ. ²⁹Тиигэд бидн Терүнэс үүдж харсн болхла, Бурхиг алтнд, цаһан мөнгнд, чолунд, күүнэ билг-эрдмэр кесн кегдлмүдт хуврулх уха зүүхмн биш. ³⁰Бурхн кезэңк цага эмтнэ медлго кесн тоотан мартхмн. Зуг ода Бурхн олн-эмтнд, альд бээв чигн цугтаднь килнцтэ жирһлэн үлдэтхэ гиж закчана. ³¹Бурхн орчлңгин үнн зарһ кех өдр зааһад, нег Кү шүүж авв. Тер Күүһэн үклэснь эмдрүлэд, цуг олн-эмтнд үзүлв.

³²Үклэс эмдрсн күүнэ тускар сонссн зэрм улс наад бэрв. Зэрмнь: – Энүнэ тускар дэкэд чамас сонсхм, – гиж келлдв.

³³Тиигэд Павел хургас һарад йовна. ³⁴Павелын келсиг кесг улс иткнэ. Тедн дунд ареопагин гешүн Денис болн Дамарь гидг күүкд күн бас чигн талдан залу улс бээж.

Павел Көринтд

18 Энүнэ хөөн Павел Афинас Көринтд одна. ²Тенд Павел, Понтд харсн Әкүль гидг нертэ еврейлә харһв. Шидрхн Әкүль Приска гидг гергтәһән Италин орн-нутгас Көринт харч ирв. Яһад гихлэ, Клауд гидг Римин хан цуг Евреймүдт Римэс һартн гиж закв. ³Тегэд Павел Әкүлин герт одад теднэд үлдэд көдлнэ. Яһад гихлэ, Әкүль Приска хойр Павелла әдл өргә гер кедг эмтн болв. ⁴Павел бемб өдр болһн хурлд орад, евреймүдт болн грекмүдт Исус Христосин тускар цөөлһж келж өгэд, тед-ниг олар үгдән орулхар седжэв.

⁵Сила Тимофей хойр Македоняс ирхлэ:

– Исус, Бурхна илгәсн Аврач, – гиж Павел Йудья улст герчлж келнэ.

⁶Евреймүд Павелын келсиг бурушахла, Павелын тускар му келхлэ, Павел хувцна хорманнь шораһинь сажад келв:

– Тадн эврәннь Бурхиг басчанат. Энтн тана гем. Ода би буру номта улс тал йовнав.

⁷Павел хурлас һарад, Бурхиг күндлдг Тит Юст гидг нертэ кү-үнэ герт ирв. ⁸Крисп гидг нертэ хурлын ахлач болн терүнэ өрк-бүл Деед Энд иткв. Павелын келсиг Көринтин олн улс сонсад, Исус Христост бас иткэд, цугтан уснд кирслгдв.

⁹ Нег дэжж сөөхөр Павелд үзгдл үзгдэд, Деед Эзн иигж келнэ:

– Бичэ ө, тагчг бөөлгө, номан цааранднь цөөлхж келж йов.

¹⁰ Би оньдин чамта хамдан бөөнөв, күн чамд хар саншго. Эн балһснд Мини улс оln бөөнө.

¹¹ Павел эн балһснд жил зурһан сардан бөөһөд, Бурхна ном оln-эмтнд сурһв.

¹² Тер хоорнд Һалониг Ахья һазрин закрач бөөх цагт евреймүд Павелын келсиг бурушаһад негдж авад, Павелыг зарһ кедг герт авч ирэд иигж келв:

¹³ – Мана заһаһас талданар оln-эмтнд Бурхиг яһж күндлхиг Павел сурһжана.

¹⁴ Павел хэрү өгхөр седжэхлэ, Һалон евреймүдт:

– Евреймүд! Таднла һундлта, хар саната йовдл учрсн болхла, би тадниг соңсх зөвтө билэв. ¹⁵ Тана үгмүдин, нердин, тана закана туск кергүдэн эврэн шиидх зөвтөт. Би тиим зарһ кедгов, – гиж келэд, ¹⁶ тедниг зарһин герэс һарһв.

¹⁷ Уурлхларн евреймүд хурлын ахлач Состениг бэрж авад, зарһ кедг герин өмн цокна. Эн учрсн йовдлар Һалон нам соньмссн уга.

Антиох тал Павелын хэрү ирһн

¹⁸ Павел Көринтд удан бөөжөһөд, Приска Экүль хойриг дахулж авад Сирий тал усар йовж. Павел йовхиннь өмн Кеңхер балһснд андһар өгөд, толһаннь үсэн хөөчлүлв. ¹⁹ Епест ирхлэрн, Павел Приска Экүль хойриг үлдэчкэд, эврэн евреймүдин хурлд одад күүндвр кев. ²⁰ Евреймүд Павелыг бас невчк бөөхиг сурхла, Павел зөв өгсн уга. ²¹ Теднлэ салжаһад:

– Кедр Деед Эзн зөв өгхлэ, би тадн тал дөкн ирхв, – гийһэд Епесэс йовна.

²² Павел Кесэрьяд кермэсн бууһад, Исус Христост иткдг улс-ла харһчкад, Антиох тал одна. ²³ Павел Антиохд бөөжөһөд, Һалатья болн Пругья гидг һазрар йовад, Исус Христост иткдг улс-ин итклиг улм батрулв.

Апол Епест, Көринтд цөөлхөр кежэна

²⁴ Епест Апол гидг нертэ еврей ирв. Апол Александрийд һарсн күн бөөж. Эн медрлтэ күн Бурхна Бичгиг йир сөөнөр меддг бөөж. ²⁵ Тер Деед Эзнэ хаалһин тускар соңсад, эврәннь седклэсн Исусин тускар оln-эмтнд цөөлхж сурһв. Зуг Йохан

уснд кирслснэ тускар меддг бээж. ²⁶Апол зөргтөхөр евреймүдин хурлд келжэсиг Экуль Приска хойр сонсчкад, терүг дуудж авад, Бурхна хаалһин тускар тодрхаһар келж өгцхэв. ²⁷Апoлыг цааранднь Ахья һазр тал йовхар седхлэ, ахнр-дүүнр тенд бөөсн сурһульчнрт Апoлыг тосч автн гисн бичг бичж. Апол Ахай һазрт ирэд, Бурхна хөөрлгөр дамжад Христост иткдг улст ик дөң болв. ²⁸Евреймүдлэ кесн амн үгин марһанд Исус Бурхна илгэсн Аврач гинһэд Бурхна Бичгэс тер үзүлв.

Павел Епес балһснд

19 Апол Көринтд бөөсн цагт Павел һалатъя болн Пругья һазрар йовад, Епест ирнэ. Тенд нег цөөкн сурһульчнрла харһна.

² – Христост иткхдэн тадн Эрүн Сәкүс авлт? – гиж Павел теднэс сурна.

– Бидн Эрүн Сәкүснэ тускар мел сонсад угавидн, – гиж тедн хэрү өгнэ.

³ – Юуна төлэ тадн уснд кирслгдвт? – гиж Павел сурна.

– Бидн Йохана сурһсиг даһад, уснд кирслгдвидн, – гиж тедн хэрү өгнэ.

⁴ – Килһцтэ жирһлән үлдэсн әмтиг Йохан уснд кирслв. Түүнэ хөөн ирсн күүнд – Исуст итктхэ гиж тер евреймүдиг дуудла.

⁵Тиигэд тедн энүнэ тускар сонсхларн, Деед Эзн Исусин нернэ төлэ уснд кирслгдлэ. ⁶Павел теднэ толһад һаран тәвхлэ, тедн деед Эрүн Сәкүсн буув. Тедн меддго келэр күүндлэд, Бурхна тускар келлднэ. ⁷Ут турштан тедн арвн хойр шаху күн билэ.

⁸Павел хурлд орад оln-әмтнлэ зөргтөхөр күүнднэ. Һурвн сардан хурлд Бурхна орн-нутгин тускар цөөлһэд тер оlnд иткүлжәв. ⁹Зөрм зүткә улс терүнэ келсиг итклго, оln дунд Деед Эзнә хаалһиг му келэд бурушацхав. Тиигхлэ, Павел тедниг үлдөһэд йовна. Өдр болһн Турана лекц умшдг герт сурһульчнр цуглулад, тер күүндвр кедг болв. ¹⁰Иигэд хойр жилдән бөөнә. Азийд бөөсн евреймүд болн грекмүд цугтан Деед Эзнә үгиг сонсдг болв.

Скеван көвүд

¹¹Бурхн Павелар дамжад өвөрц юм кежәв. ¹²Павелын заппу болн альчур гемтә улст күрхлэ, тедн гемәсн эдгэд, хар сәкүсн теднэс һардг болв. ¹³Зөрм һазр эргж йовсн евреймүд хар

сәкүснәс кү сулдхцхав. Тедн Деед Эзн Исусин нерн деерәс тигхәр седцхәв.

– Павелын цөөлһсн Исусин нерн деерәс эн күүнәс һар гиж закжанаһ, – гийһәд теднә күн болһнь һар сәкүснд келнә.

¹⁴Эднһ евреймүдин ах гелң Скевән долан көвүн бәәж.

¹⁵– Исусиг би меддв. Павелыг бас меднәв. Тадн кембт? – гиж һар сәкүсн сурна.

¹⁶Дотркинь һар сәкүсн эзлсн күн тедниг йир күчтәһәр дәврәд диилнә. Скевән көвүд гертәс шуурха хувцта, шавта һарад зулна.

¹⁷Энүнә тускар Епест бәәсн евреймүд болн грекмүд медәд әәлднә. Тиигәд одж эдн Деед Эзн Исусин нериг күндлдг болв.

¹⁸Иткдг улсин ик зунь ирәд, олна нүүрт эврәннь һар мөртә йовдлан илдкжәв. ¹⁹Урднһ илв һарһж йовсн зәрм улс эврәннь дегтрмүдән авч ирәд, бас олна нүүрт шатаһ. Шатасн дегтрмүдин һаруһинь тоолхла, тернһ тәвн миңһн цаһан мөңгнд үнлгдв.

²⁰Тиигж Деед Эзнә ном тарад, энүнд оln күн иткв.

Епест болсн буцт

²¹Энүнә хөөн Павел Македонь болн Ахья дәврәд Ерусалимд күрхәр шииднә.

– Ерусалимд күрснә хөөн би Римд одх седклтәв, – гиж тер келнә.

²²Македонь тал тер хойр нөкдән илгәнә. Теднһ Тимофей болн Эраст хойр болна. Эврән баахн цагт Азийд үлднә.

²³Тер өдрмүдт Деед Эзнә хаалһ бурушасн ик буцлт болна.

²⁴Цаһан мөңгнә дархнч Деметр Артеми* гидг шүтәнә өкәр сүм кедг билә. Тиигәд тер көдлмш һарган эрдмтә көдләчнрт ик олз орулжав.

²⁵– Эн көдлмш мадниг байжулжахиг тадн меджәнт? – гиж көдләчнриг болн талдан эрдмчнриг цуглулад тер келнә. – ²⁶Тадн Павелыг, энд Епест болн цуг Азийд оln улсиг эврәннь номд орулж авсиг бас соңссн болхит. Күүнә кесн шүтән Бурхн биш гиж Павел келжәнә. ²⁷Иим зәңг мана кежәх көдлмшин чинринь баһрулх биш, нам алдр Артеми гидг шүтәнә сүмин үнинь ген гижәнә. Цуг делкән болн Азийин оln әмтнә мөргжәсн бурхн сүрәһән алдх!

---

* *Артеми* – урһмл урһлһна бурхна кезәңк грек нерн.

²⁸ Иим зэнг соңссн улс:

– Епесин Артеми алдр болтха! – гийэд халзурж хээкрлднэ.

²⁹ Удл уга балһсн цугтан шуугна. Олн эмтн Македоняс ирсн Павелын Гай болн Аристарх нөкдмүдиг бэрж авад, театрур одцхана. ³⁰ Павел олн эмтнлэ күүндхэр седнэ, болв сур-хульчнрнь терүг хөрнө. ³¹ Түүнэс даву бээрн назрин йосна зэрм улс, Павелын иньгүд, энүг театрт төрүц бичэ одтха гиж келүлнэ. ³² Зэрмснь нег юм хээкрэд, зэрмснь онгдан юм хээкрв. Хург үүмж одсн бээж. Теднэ ик зунь ю хээж ирсэн медсн уга бээж. ³³ Александриг харч иртхэ гийэд евреймүд неклднэ. Зэрм улс Александр эн болжах йовдлыг хардв гижэнэ. Александр харч ирэд, харарн докъя өгэд, олн улсиг тогтнхинь сурна. Эн харсгч үг келхэр седнэ. ³⁴ Болв энүг еврейинь медчкэд, цугтан:

– Епесин Артеми алдр болтха! – гийэд нег дууһар хээкржэнэ.

Тедн хойр частан хээкрнэ. ³⁵ Дөкэд балһсна ахлачнрин негнь олн улсиг тогтнулна.

– Епесин бээрн улс, Епес балһсн алдр Артемин сүм болн тенгрэс унсн чолу хадлжахиг делкэ кевтэн меднэ эсий? ³⁶ Энтн бурушаж болшго ил юмн. Тадн ода тогтнтн! Адһмта юм бичэ харһтн. ³⁷ Эн улсиг тадн дахулж ирсн бийинь эднэс негнь чигн мана сүмэс хулха кесмн уга. Мана бурхиг муурулсмн уга. ³⁸ Кемр Деметр болн түүнэ көдлэчнр кенинь чигн гемшэхэр седжэхлэ, манад зарһин өдрмүд болн йосна улс чигн бээнэ. Тиигэрэн ирж бурушаж чаджанат. ³⁹ Кемр таднд ямаран чигн керг бээхлэ, терүг олн улсин хург шийдх йоста. ⁴⁰ Эндрк йовдлын ашар мадниг буцлтд орлцвт гиж гемшөж болжана. Тиигхлэ, бидн бийэн мел харсж чадшговидн. Яһад гихлэ, маднд учр-шалтан уга, – гив.

Иигж келэд, эн олн улсиг герүрнь йовулна.

Македонин, Грецин назрмүдт Павелын одлһн

20 Буцлт тогтнсна хөөн Павел Исуст иткдг улсиг цуглулж авад, тедниг урмдулад мөндлөд, Македонь тал һарад йовна. ² Хаалһдан харһсн Исуст иткдг улсиг бас урмдулад йовв. ³ Грецид ирэд һурвн сар болна. Павелыг Сирий тал усар йовхин өмн өргнднь евреймүд түүнэ тускар нуувчин күүндвр кенэ. Түүнэс көлтэ Павел Македонь дэврэд хэрү ирхэр шийднэ. ⁴ Павелыг дахад Бэрас ирсн Пурин көвүн Сосипатр йовв. Тесалоникас Аристарх болн Секүнд, Дербэс Гай, Азийяс Тропим болн Түхк,

Тимофей эдн йовлдна. ⁵Түрүлэд йовад мадниг Троя балһснд күлэжэв. ⁶Эс искэсн хуйрин сэн өдрин хөөн бидн Пилип балһснас кермэр йовад, тав хонад Трояд теднлэ негдвидн. Тенд бидн дола хонвидн.

Ютухин амдрлт

⁷Бемб өдр бидн хамдан асхна хот уухар цуглрвидн. Павел цөлһврин көдлмшэн кежэлэ. Терүг маңһдуртнь йовх учрас иштэ хург сөөни өрэл күртл болв. ⁸Мана хурсн деед хорад олн шам шатчав. ⁹Терз деер баахн наста Ютух суула. Павелыг үг келжэхлэ, Ютух үрглэд хурвдгч давхрас һазрт унна. Терүг одад көндөхлэ, өнгрж одсмн бээж. ¹⁰Павел бууһад, терүн деер өкэхэд теврнэ.

– Бичэ ээти! – босн йовж: – Энти эмд, – гиж келнэ.

¹¹Павел хэрү эмти цуглрсн хорад орад, өдмг хуһлад иднэ. Өрэн өмн үгэн төгсөһэд Павел цааран йовв. ¹²Баахн көвүн Ютухиг герүрнь эмд-менд авч ирнэ. Иим йовди цугтаһинь йир байрлулна.

Трояс Мелит тал одлһн

¹³Бидн кермд сууһад Асыс хотн тал йоввидн. Тенд Павел маднла негдхмн билэ. Эн эврэн иим зура келэ. Яһад гихлэ, һазр хаалһар йовхар эн седжэлэ. ¹⁴Асысд Павел маднла харһад, мана кермд суув. Тиигэд бидн Митулен тал һарвидн. ¹⁵Тендэс бидн маңһдуртнь цааран йовад, Хөст күрвидн. Бас нег хонад Самост ирвидн, дөкэд нег хонад Мелитд ирвидн. ¹⁶Павел Ерусалимд күрхэр адһж йовсндан, Азид торшгон төлэ, Епес тал йовсмн уга. Тиигэрэн тер тэвдгч өдр гидг нээрлэ харһулад ирх саната йовла.

Павел Епесин чонжин ахлачнрла күүнджэнэ

¹⁷Павел Мелитэс эмт илгэхэд, Епест чонжин ахлачнриг дуудулна. ¹⁸Тедниг цуглрхла иигж келнэ:

– Намаг Азид ирэд түрүн өдрэс авн таднла бээсиг эврэн меднэт. ¹⁹Би номһнар, нүдндөн нульмста бээдлэрн Деед Эзнэ зарцла эдлэр эврэннь көдлмшэн күцэвүв. Евреймүдин нуувчин үгцэнэс көлтэ би кесг зовлң даавв. ²⁰Би гермүдт чигн, һаза йовв чигн, Сэн Зөнг цөөлһж заалав. Заахларн тус болх тоотыг таднас

мел нуусн угав. ²¹ Евреймүдт болн грекмүдт килнцтэ жирлэн үлдэхэд, Бурхнд нээлэд, мана Деед Эзн Исуст итктхэ гиж би келлэв. ²² Ода болхла, Ерусалим орхиг нанд Эрүн Сэкүсн заав. Тенд нанла юн болхинь меджэхшв. ²³ Зуг балһсн болһнд намаг зовлң болн түүрм күлэжэхиг Эрүн Сэкүсн саглж заажана. ²⁴ Болв би эврәннь эмэн хээрлжэхшв. Ода Деед Эзн Исус нанд даалһсн кергиг чиктнь күцэхэд, олдн Бурхна хээрлтин туск Сэн Зэнг күргх санатав. ²⁵ Таднд Бурхна орн-нутгин тускар цөөлһсн намаг цугтан ода дэкж үзшгог би меджэнэв. ²⁶ Тер учр дээрэс кемр таднас кен чигн күн үкхлэ, тертн мини гем биш гиж би герчлжэнэв. ²⁷ Би таднд эл уга Бурхна бээсн зуран тускар цөөлһлэв. ²⁸ Күн болһн бийэн болн Эрүн Сэкүснэ таднд даалһсн улсиг хэлэж йовтн. Бурхна чонжин улст килмжэн өгтн. Энүнэ төлө Тер Эврәннь Көвүнэ улан цус асхла. ²⁹ Намаг йовхла, тадн тал һалзу чонмуд ирх. Тиигхлэ, тедн кениг чигн эрвлш уга. ³⁰ Тадн дундас чигн сурһульчнриг чик хаалһаснь хажилһэд дахулхар седэд, худлахар ном тархах улс бас һарх. ³¹ Тиигэд саглж бээтн! Мини һурвн жилдэн өдр-сө уга доһлң нульмста таднд келж йовсиг бичэ марттн. ³² Би ода тадниг Бурхна болн Терүнэ хээрлтин туск Үгин килмжд үлдэжэнэв. Тер тадниг батраһад, Бурхна нерэдэд заасн улсин төлө бээсн зөөрөсн өгх. ³³ Би кен чигн күүнэс цаһан мөнг, алт чигн, хувц чигн авшгоһар седлэв. ³⁴ Намаг эврэн мөнг олад, нанла бээсн ах-дүүнрэн болн бийэн теткж йовсиг тадн меднэт. ³⁵ Кесн, күцэсн тоотарн би таднд үлгүр үзүлж йовлав. Көдлмш кехлэрн бидн түрү-зүдү, мууднь дөнгөн күргх йоставидн. Деед Эзнэ келсн: «Өгсн авснас буйнта болдмн» гисиг кезэ чигн мартхмн биш. ³⁶ Тиигж келн Павел олнла хамдан сөгдэд зальврна. ³⁷ Цугтан уульн бээж терүг теврэд үмслднэ. ³⁸ Дэкж Павел үзгдшго гисн зэнг тедниг дегд гейүрүлв. Павелыг тедн керм күртл үдшэнэ.

Ерусалимур йовлһн

21 Теднэс салад, бидн теңгст һарад, тустан Көс гидг балһсн тал йоввидн. Маңһдуртнь бидн Родос гидг арлд күрэд, тендэс Патар балһснур йовлавидн. ² Тенд бидн Поник тал йовжах керм олж авад, цааран һарвидн. ³ Бидн Кипр давад, арлыг өмн бийэснь эргэд Сирий тал йоввидн. Тирд бидн зогсад, кермд йовсн ацаһан буулһх билэвидн. ⁴ Тенд Исусин сурһульчнриг

хөөхэд олж авад, теднлэ харһад, бидн дола хонвидн. Эрүн Сәкүснә күчәр Павелыг Ерусалимд бичә йовтха гиж тедн келжәв. ⁵Болв цаг ирхлэ, бидн цааранднь йоввидн. Мадниг сурһульчнр кевтән теднә гергд болн үрдүднь балһснас үдшәв. Эрг деер бидн сөгдәд сууһад мөргвидн. ⁶Бидн нег-негнләнән мендлдәд, кермдән сууцхавидн. Тедн болхла герүрн хәрцхәв.

⁷Тирәс бидн Птолемьяд ирвидн. Тенд бидн ах-дүүнрләнән харһад өдртән бөөввидн. ⁸Маңһдурк өдр тендәс Кесәрья тал йовад, долан нөкдмүдин негнднь, Сән Зәнг тарһадг Пилипин герт бөөввидн. ⁹Пилипд мордад уга әәлдәч дөрвн күүкн бәәж. ¹⁰Мадниг тенд нег цөөк хонхла, Йудьяс әәлдәч Хагап ирнә. ¹¹Тер мадн тал өөрдәд, Павелын бүс авад, эврәннь көл-һаран бооһад:

– Эрүн Сәкүсн иигж келжәнә: «Ерусалимин евреймүд эн бүсин эзиг бас иигж бооһад буру номта улст өгчкх», – гиж келнә.

¹²Тиигж келсиг соңсхларн, бидн болн тенд бәәсн улс Павелыг Ерусалим тал бичә одтха гиж ээрвидн. ¹³Болв Павел иигж хәрү өгнә:

– Тадн яһад ууляд, мини зүрк шарклулжанат? Ерусалимд би Деед Эзн Исусин нернә төлә бийән күлүлх биш үкхдән белмб, – гинә.

¹⁴Павел эврәннь шиидврән нег мөсләд авчксинь медәд, бидн дәкж терүг әәрдгән уурад:

– Цугнь Деед Эзнә күсләр күцтхә, – гиж келжәввидн.

¹⁵⁻¹⁶Түүнә хөөн хаалһд бийән белдәд бидн Ерусалим тал йоввидн. Маднла хамдан Кесәрьяс зәрм сурһульчнр йовцхав. Тер мадниг Мнасна герт дахулж авч ирв. Кипр арлас ирсн Мнасна кезәнә Христосин сурһульч болсн бәәж.

Павелд өгсн чонжин ахлачнрин селвг

¹⁷Ерусалимд ахнр-дүүнр мадниг сәәнәр тосв. ¹⁸Маңһдуртнь бидн Павелта Яков тал одвидн. Тенд цуг чонжин ахлачнр бәәж. ¹⁹Павел теднлә мендләд, Бурхн терүнә церглтәр дамжад буру номта улст ю кесинь тодрхаһар келж өгв. ²⁰Тедн Павелыг соңсад, Бурхиг туурулна.

– Ах Павел, ода миңһәд шаху евреймүд Христост иткжәнә. Цугтан эдн үнн седкләсн зака харсжана. ²¹Чи буру номта улс дунд бәәх евреймүдт, Мошен зака бичә төртән автха гиж теднд

келж өгвч. Дөкөд чи үрдэн бичэ керчүлтхэ, мана заң-авъясиг бичэ бэртхэ гиж селвг өгөд йовжич. ²² Бидн яахмб тиигэд? Тедн чамаг ирсиг эрк биш сонсх. ²³ Ода мана селвг ав. Мадн дунд ан-дһар өгсн дөрвн күн бээнэ. ²⁴ Тедниг авад, бийэн цеврлһнэ керг күцэ. Теднэ ормд мөнгинь өгөд, толһаннь үсэн авхулад таах-рулхла, сэн болх. Тиигхлэ, чини тускар һарсн зэңг худл болад, чамаг заһаһар бөөхиг цугтан үзх. ²⁵ Буру номта улсин итклин тускар бидн теднд эврәннь шиидврэн бичлэвидн. Тедн шүтөдт нерэдсн хотас, цуснас амсшго, боогдад үксн малын мах идш-го, учрх хууляс саглх йоста, – гиж чонжин ахлачнр Павелд келцхэв.

²⁶ Маңһдуртнь Павел эн улсиг дахулад, теднлэ хамдан килн-цэс цеврлнэ. Дарунь Павел хол сүмд орад, кезэ цеврлт чилх, кезэ күн болһна төлө төвц тэвгдхинь гиж цөөлһж өгнэ.

Павелыг бэрлһн

²⁷ Килнцэс цеврлснэ доладгч өдртнь Азийин нег цөөкн еврей-мүд Павелыг сүмд үзнэ. Тедн эмтиг түкрэд, Павелыг бэрж авв.

²⁸ – Израилин улс, дөң болтн! Эн күн мана улсин өмнэс, мана Закана өмнэс эн сүмин өмнэс ном эргндэн тархаж йовна. Ода болхла мана хол сүмд грекмүд дахулж ирэд, терүг бузрдв, – гиж тедн хээкрцхэв.

²⁹ Өмннь тедн Павелыг Епес балһсна ирсн Тропимла хамдан балһснд йовсинь үзэд, терүг хол сүмд дахулж одв гиж санжаж. ³⁰ Балһсн кевтэн үүмэд бөөв. Эмтн гүүлдж ирв. Павелыг бэрэд хол сүмэс чирж һарһад, үүдинь хаачкна. ³¹ Тедн Павелыг алхар седжэлэ. Болв Ерусалим кевтэн үүмжэх зэңг Римин цергин ахлачд күрнэ. ³² Тер ахлач цергин ахмдмуд нег цөөкн церг дахулж авад олн эмтн цуглрсн һазр тал одна. Аашсн ахлач болн цергүдиг үзчкэд, Павелыг тедн цокдган уурв. ³³ Цергин ахлач Павел тал өөрдэд, терүг бэрэд, хойр цевэр цевлх заквр өгнэ. Ахлач эмтнэс эн ю-күүһинь, ю кесинь сурна. ³⁴ Олн цуглрсн һазрт негнь нег үг келэд хээкрнэ, наадк улснь талданар келэд хээкр-цхэнэ. Тиим бөөдлд юн учрснь медж чадад Павелыг цергин бэ-эшнд орултха гисн заквр ахлач өгнэ. ³⁵ Тедн шатар йовхларн, Павелыг һар деерэн өргв. Тедү дүнгэ олн улс шуугад, йовх ха-алһ өглго бөөв.

³⁶ – Алхмн энүг! – гиж тедн дахад хээкрлдв.

Павелын олд келси үг

³⁷Цергүд Павелыг бээшн тал авч йовхар седв, болв тернь ахлачас иигж сурна:

– Танас нег юм сурж болхий? – гинэ.

– Чи, грек келэр келж чадвчи? – гиж тер сурна, – ³⁸Тиигхлэ, чи одахн Египетэс ирэд, буцлт кенэд, эжго назрур дөрвн миңһн алачнриг дахулсн күн биш болжанчи?

³⁹– Би Киликьян Тарс балһсна еврейв. Нертэ балһсна иргмб. Олн улсла күүндх зөв нанд өгтн.

⁴⁰Ахлачас зөв авад, Павел шат деер зогсад олн әмтиг тагчг-ртва гисн докъя һарарн өгнэ. Әмтн төвкнэд тагчгрхла, Павел еврей келэр келнэ.

22 – Эцкнр, ахнр-дүүнр! Бийән харсх үг нанд өгтн.

²Терүг еврейин келэр келжәхиг соңсчкад, тедн оньган өгцхэв.

³– Би еврейв. Киликьян Тарс балһснд һарлав. Болв Ерусалим балһснд өсэд бослав. Мана эцкнрин закана туск гүн сурһуль Гамалилас авлав. Тадниг эндр бийән Бурхнд нерөдснлэ әдләр би урднь тиигж йовлав. ⁴Исусин номиг дахад йовсн улсиг би үктлнь көөһэд зовадг билэв. Залус болн гергчүд бәрж авад бәрэнд бәрүлүв. ⁵Әнүнә герчнр ода – ах гелң болн Деед хург кевтән. Дамаскд бәәх ахнрт нерөдсн бичг би теднәс авлав. Тиигәд би тиигәрән одад, тер улсиг бәрәд күләд, Ерусалим тал засглхар, авч ирхәр йовлав.

Павел эврәннь итклән келснь

⁶Һал үдлэ мини хаалһдм Дамаскд күрч йовхлам, генткн тең-рәс күчтә герл асад, намаг герлткв. ⁷Би һазрт унн келжәх ду соңсв: «Шаул, Шаул! Яһад чи Намаг көөһэд йовнач?» ⁸«О, Деед Әзн, кенвчи?» – гиж би сурлав. «Би Назаретин Исусв. Чи Намаг көөж йовнач», – гиж тер хәрү өглә. ⁹Нанла хамдан йовсн улс бас герл үзлэ. Болв Нанд келжәсн дууг тедн соңссн уга. ¹⁰«О, Деед Әзн, яахмб ода?» – гиж би сурв. «Босад Дамаск ор. Тенд чамд ю кехинь йилһәд келх», – гиж Деед Әзн келнэ. Күч-тә герл мини нүдиг цөөлһчкв. ¹¹Мини нөкдмүд намаг һарасм авад, Дамаскур көтләд ирв. ¹²Тенд нан тал Хананий гидг нертә

күн ирнэ. Закаг цеврэр бэрдгтнь тенд бээсн евреймүд цугтан терүг күндлдг бээж. ¹³Нан тал өөрдэд Мини хажуд тер зогсад иигж келлэ: «Шаул, ахм, нүдндчнь харан ортха!» Тер кемлэнь би үздг болад, нанд үг келсн күүг үзв. «¹⁴Мана өвкнрин Бурхн чамаг шүүж авч. Чи Терүнэ санан-седклиг меддгэр, үннч Күүг үздгэр, Түүнэ эврэн келсн үгинь сонсдгар шүүж авв. ¹⁵Эврэн үзсн, сонссн тоотарн оln улст герч болхич. ¹⁶Бичэ уд! Босад уснд кирслгдэд, килнцэн бийэсн харһад, Деед Эзн Исусин нер дууд», – гив. ¹⁷Дэкэд би Ерусалимур хэрж ирв. Энд хол сүмд мөргүл кежэхлэ, нанд үзгдл үзгдв. ¹⁸Би Деед Эзиг үзв. Тер нанд иигж келв: «Ерусалимас шулуһар йов. Энд Мини тускар келсн чини герчллһиг эдн учртан авшго», – гив. ¹⁹Тиигхлэ би: «Эн улстн намаг хурлмуд эргэд, Танд итксн улсиг гүвдэд бэрж йовсиг меднэ. ²⁰Чини герч Степана цусн асхржасн цагт би тенд зогсжалав. Би тиим йовдл тавлад, алачнрин хувц манжалав», – гив. ²¹Тиигэд Деед Эзн нанд: «Йов! Би чамаг холд буру номта улс тал илгэхв», – гив.

Павел цергин ахлач хойр

²²Иигж келжэтл оln улс Павелыг оньһж сонсжала. Зуг сүүлин үгин хөөн тедн шуугад хээкрцхөв.

– Уга кетн энүг һазр деерэс! Эмд бээх йосн уга! – гив.

²³Тедн хээкрлдэд, эврэннь хувцсан тээлж хайлдад, шора цацлдв. ²⁴Павелыг цергин бээшнд орултха гисн заквр цергин ахлач өгнэ. Дэкэд терүг малядад, оln улс юн учрар энүнд дурго болжахинь сурвр кехиг бас закна. ²⁵Павелыг цокхар седэд күлхлэ, тер хажудан зогсжасн цергин ахмд келнэ:

– Зарһ кеһэд уга бээж Римин иргниг гүвдж болдви?

²⁶Цергин ахмд келсинь соңсад, ахлачд одад зэнглнэ.

– Тадн юн гидг юм харһжахмт? Энтн Римин иргн бээж, – гиж тер келнэ.

²⁷Ахлач Павел тал ирэд сурна:

– Чи йосндан Римин иргн болжахмбчи?

– Э, э, – гиж тернь хэрү өгнэ.

²⁸Тиигхлэ, ахлач:

– Римин иргн болхин төлэ би йир ик мөңг өглэв, – гиж келнэ.

– Би болхла тиимэр төржв, – гиж Павел хэрү өгнэ.

²⁹Төрүнэс сурлһ авх улс, тер дарунь йовж одна. Римин иргниг цевд бэрсндөн ахлач бас ээмсв. ³⁰Маңһдуртнь ахлач Павелыг цевэс сулдхад, юн учр деерэс евреймүд энүг гемшэжэхинь медхэр седнэ. Энүнэ төлэ тер ах гелнүгүдиг болн Деед хург цуглуулна. Дарунь Павелыг орулад, теднэ өмн зогсана.

Деед хургт Павелын тооца өглһн

23 – Ахнр-дүүнр! Эндр өдр күртл мини ухан-седкл Бурхна өмн цевр, – гиж Павел цуглрсн улсиг хэлэн бээж келнэ. ²Ах гелң Хананий Павелыг амарнь цоктха гиж Павелын хажуд зогсжасн күүнд закна.

³– Бурхн чамаг бийич цокх. Һазаһасн чи цаһалһсн эрслэ өдлч. Закаһар болхла, чи нанд зарһ кех йостач. Болв намаг цоктха гиж зөв өгөд, терүгэн эврэн эвджөнөч, – гийһэд Павел келнэ.

⁴– Бурхна ах гелңиг му келжөнөч, – гиж Павелын хажуд зогсжасн улс келнэ.

⁵– Ахнр-дүүнр! Би терүгитн ах гелң гиж медсн угав. «Эврәннь улсин һардачиг бичэ му кел», – гиж Бурхна Бичгт бичэтэ бөөнө, – болж Павел хэрү өгнө.

⁶Зөрм улс цадукмуд бээсинь, зөрмнь паршмуд бээсинь Павел меддг бээж. Тиигэд Деед хургт тер чаңһар иигж келнэ:

– Ахнр-дүүнр, би парш багин күмб. Мини өвкнр бас тиим улс. Үксн улс эмдрэд ирдгт иткснэс иштэ ода мини зарһим кежөнө.

⁷Терүг иигж келлһнлэ паршмуд болн цадукмуд дунд ик зүтклдэн болад, Хургин улс хойр энгрнэ. ⁸Үксн улсин эмдрлтд Сөкүсн чигн, Бурхна элч чигн бөөнө гийһэд паршмуд келцхэв. Цадукмуд болхла энүнд иткжэхш. ⁹Эднэ шууган өсэд ирв. Зөрм ном цөөлһөчнр (парш багин гешүд) бослдад, эврәннь ухан-седклэн келлдв:

– Бидн эн күүнэс нег чигн му юм үзжэхшвидн. Эн күүнлэ сөкүсн эс гихлэ, Бурхна элч күүнджэхлэ яһнат?

¹⁰Улсин зүтклдэн дегд икдэд ирхлэ, ахлач Павелыг шуучад авч одхас эәһэд, бөөшнд орултха гиж эврәннь цергүдт закв.

¹¹Сөөднь Павел тал Деед Эзн ирэд иигж келнэ:

– Юунас чигн бичэ э! Ерусалимд Мини тускар герчлснлэ өдлэр Римд бас чи үгэн келхич.

Павелыг алх күүндөр

¹² Маңһдуртнь зэрм евреймүд цуглрад Павелыг эс алтл, хот идлго, унд уулго бөөх болж андһар тэвнө. ¹³ Энүнд дөч даву күн орлцв. ¹⁴ Тедн гелнүгүдт болн медэтһрт күрэд иигж келцхәнө:

– Бидн Павелыг эс алтл нег чигн умш келндән тэвшговидн. ¹⁵ Тадн Деед хургла хамдан цергин ахлачиг сурад, терүнө керг тодрхаһар медхин төлө Павелыг бий талан дуудхит. Бидн болхла бийән белдж авад, терүг таднд күртл алхвидн.

¹⁶ Эн нуувчин күүндврин тускар Павелын зе көвүн медж. Тер бөөшнд орад, Павелд медсэн келж өгнө. ¹⁷ Павел цергин ахмдыг дуудж авад келнө:

– Эн көвүг ахлачд күргтн. Эн терүнд нег зэнг сонсххар бөөнө, – гив.

¹⁸ Көвүг ахлачд күргнө.

– Бөрөнд бөөх Павел намаг дуудад, эн көвүг таднд күргтхө гиж сурв. Эн нег зэнг танд келхәр бөөнө, – гив.

¹⁹ Ахлач көвүг һараснь көтлөд, хооран һарад сурна:

– Чи ю келхәр седлөч нанд?

²⁰ – Евреймүдин толһачһр маңһдур Павелыг Деед хург тал авч иртхө гиж сурхар седжәнө. Тиигхләрн терүнө тускар тодрхаһар медхәр седсн болх. ²¹ Зуг Та тедниг бичө итктн. Терүг бәрж алхар дөч һар күн булгад күлөжәнө. Павелыг эс алтл тедн хот эдлшго, унд уушго болж андһар тэвж. Тедн белн бөөнө, зуг тана шиидвриг күлөжәнө.

²² – Ода нанд келсэн дөкж бичө күүнд сонсх, – гиж закад, ахлач көвүг йовулна.

Павелыг Кесэрья тал йовулна

²³ – Харһурад йисн час давхла, Кесэрья тал йовх хойр зун цергч, далн мөртө цергч, хойр зун саадгта цергч бел кетн. ²⁴ Павелд унх мөрд белдтн. Энүг эрүл-менд закрач Феликст эрк биш күргтн, – гиж ахлач эврәннь хойр цергин ахмдт дуудж авад зачна.

²⁵ Эн иим бичг бичнө: «²⁶ Клауд Лусья эркн күндтэ закрач Феликст. Менд бөнт? ²⁷ Эн күүг евреймүд бәрж авад алхар седжөж. Би эврәннь цергүдтөһән цаглань ирэд энүг харсж авв. Эн күн Римин иргн бөөж. ²⁸ Юунд энүг бурушажахинь медхәр седэд,

би Деед хургт дахулж ирв. ²⁹ Евреймүд эн күүг эврәннь заканас иштэ бурушажана. Болв бэрэнд бэрх эс гихлэ алх дүнгэ гем энүнд мел уга. ³⁰ Энүг алхар седэд нуувч йовдл белджэхинь медэд, би тер дарунь Тан тал йовулжанав. Эн күүг бурушахар седжэх улст эврәннь ухан-седклэн танд күргтхэ гиж заклав».

³¹ Ахлачин заквр күцэхэр цергүд Павелыг дахулад, сөөһөр Антипатр хотн тал ирнэ. ³² Манһдуртнь мөрн цергүдтэ хамднь Павелыг цааранднь йовулна. Йовһар йовсн цергүд болхла бээшн талан хэрж ирцхөнэ. ³³ Кесэрьяд ирн мөрн цергин улс закрачд бичг өгэд, Павелыг үлдэнэ. ³⁴ Закрач бичигг умшад, Павелас альк һазра күнвт гиж сурна. Павелыг Киликья гидг һазраһинь медэд иигж келнэ:

³⁵ – Чамаг бурушажах улс ирхлэ, би кергиг хэлэхв, – гihэд Павелыг Херодын бэрсн бээшнд бэртхэ гиж закана.

Евреймүд Павелыг бурушажана

24 Тавн хонг давсна хөөн ах гелц Хананий медэтнртэ Тертул йос меддг күүнлэ Кесэрьяд ирэд, Павелыг юунд бурушахар седжэхэн закрачд медүлнэ. ² Павелыг авч ирхлэ, Тертул терүнэ буруһинь илдкв:

– Эркн күндтэ закрач Феликс! Тана цецн һардврар мана орн-нутг төвкнүн бөөһэд, оln эмтнэ жирһл ясрхин төлэ Та оln сэн йовдлмуд һарһжанат. ³ Бидн танд ханлтан өргж темдглжэ-нэвидн. Тиигэд эрүн седклэсн Таниг күндлжэнэвидн. ⁴ Таниг уданд цуцрашгон төлэ ода мана ахар келхиг сонсхитн би эр-жэнэв. ⁵ Эн күн тогтун бээдл эвдэд, цуг делкэд евреймүдин буцлт харсад йовсинь меднэвидн. Деернь болхла, Назара гиж нерэддг багиг һарджана. ⁶ Нам мана һол сүмиг бузрдахар седв. Тиигэд бидн энүг бэрж авлавидн. ⁸ Энүнэс сурлһ авад, буру йовдл һарһсинь бидн чикэр темдглсиг Та эврэн үзхит. ⁹ Келсн тоот мел үнн гиж бурушажах евреймүд дөңнэ.

Феликсин өмн Павелын келсн харсгч үг

¹⁰ Феликс закрач Павелд үг келх зөв өгнэ. Павел эврәннь харсгч үгэн иигж келнэ:

– Оln жилд эн орн-нутгт Та зарһч болж йовхитн би меднэв. Тиигэд Тана нүүрт бийэн харсад нег цөөкн үг келхдэн би байр-лжанав. ¹¹ Арвн хойр хонг өмн би Бурхнд мөргхөр Ерусалимд

одлав. ¹² Намаг бурушахар седжэх улс хол сүмд күүнлэ зүткжэхим, эс гихлэ хурлмудт, балһснд буцлт кежэсим бэрж авсн уга билэ. Терүг Та эврэн медж чаджанат. ¹³ Ода намаг гемшэхэр келжэх тоотан эднтн бэрмтг зааж лавлж чадшго. ¹⁴ Би болхла өвкнрин Бурхнд шүгэд, евреймүдин чик биш гиж тоолжах хаалһар даж йовнав. Заканд болн ээлдэчнрин дегтрмүдт бичгдсн тоотынь би иткжэнэв. ¹⁵ Бурхн Зака күцэдгинь чигн, Зака эвддгинь чигн эмдрүлх гиж, эн улсла эдл би бас нөөлжэнэв. ¹⁶ Тер учрар Бурхна нернд олн улсин өмн би эврэннь ухан-седклэн, бийэн цеврэр бэрх санатав. ¹⁷ Би Ерусалимас йовад цөөкн жил давсн хөөн хэрү ирв. Тиигхлэрн түрү-яду улст мана эмтнэс цуглулсн мөңгөр дөң күргэд, Бурхнд бэрц бэрхэр би ирлэв. ¹⁸ Хол сүмд мөргүл кеһэд, бийэн цеврлжэхлэ, намаг бурушахар седсн улс тенд бэрж авв. Йос-журм эвддг улс нанга уга билэ. ¹⁹ Болв тенд Азийин евреймүд бөөлэ. Кедр тедн намаг гемшэхэр седжэсн болхла, ода тедн нааран ирэд гемшэх йоста. ²⁰ Эс гихлэ, Деед хургт ямаран гем нанд бээсиг энд бөөх улс Танд келж өгтхэ. ²¹ Мини буру хээкрэд келсн үгдм бөөввзэ. Намаг үксн улс эмдрүлдгиг итксн төлөд зарһ кежэнэ гиж келснд болхий?

²² Феликс эн Хаалһин тускар сөөнөр меддгтэн зарһан зогсав.

– Цергин ахлач Лусья ирхлэ, би чини төрөр шиидвр һарһнав, – гиж Феликс келнэ.

²³ Павелыг бэрэнд бэржэтн гиж цергчд заквр тер өгнэ. Зуг Павелыг невчк сулдхвртаһар бэрэд, үр-иньгүднь терүнд килмжэн өгч туслдгар бэртн, – гиж келнэ.

Павел Феликс Друзил хойрин өмн

²⁴ Цөөкн өдр давхла Феликс Друзил гидг еврей гергтәһэн ирнэ. Тер Павелыг авхулна. Феликс терүг икнкнь Исус Христост иткжэхинь медхэр седнэ. ²⁵ Павел терүнд чик седклтэ бөөдлин, бийэн бэрлһнэ болн болх зарһин тускар келнэ. Иим күүндвр Феликсиг ээлһнэ.

– Эндр болжана! Нанд сул цаг учрхла, Би чамаг дөкэд бас дууднав, – гиж тер келнэ.

²⁶ Феликс Павелыг авлһ өгх гиж санад, дару-дарунь терүнэ ардас илгәһэд күүнджэв. ²⁷ Хойр жил давна. Феликсин ормд Порк Пест орна. Болв евреймүдт сән нүднд үзгдхэр Феликс Павелыг бэрэнд үлдөнэ.

Павел хаана зарһ некнэ

25 Пест ям дааһад хурвдгч хонгтан Кесэрьяс Ерусалим орна. ²Ерусалимд ах гелнгүд, евреймүдин толһачнр Павелыг бурушажахан терүнд келцхэв. ³Пестиг тедн яһад болв чигн теднэ сурвр күцәһэд, Павелыг Ерусалим тал һарһтха гицхэв. Эврән бийснь болхла, хаалһдан терүг алхар седнэ.

⁴– Павел Кесэрьяд бөөнэ, би удлго бас тенд күрхв. ⁵Кемр тер күн му йовдл һарһсмн болхла, тана ахлачнр нанла хамдан тиигэрэн одад, юуһар бурушажахинь келж өгтхэ, – гиж Пест хэрү өгнэ.

⁶Тенд нээмн-арвн хонгтан хамдан бөөһэд, Пест Кесэрья тал хэрү ирнэ. Манһдуртнь Пест зарһ эклнэ, Павелыг орулж авч иртхэ гисн заквр өгнэ. ⁷Павелыг авч ирнэ. Ерусалимас ирсн евреймүд Павелыг дааврта төрмүдөр гемшэв. Болв терүгөн лавлж чадсмн уга. ⁸Дарунь Павелд бийән харсх үг өгцхэв.

– Би еврейин загаг чигн, Һол сүмиг чигн, Римин хаана өмнөс чигн эвдх йовдлмуд һарһсн угав, – гиж Павел келнэ.

⁹Пест евреймүдт таасгдхар седэд Павелас иигж сурна:

– Чамаг Ерусалимд одад бурушасн төрмүдөр зарһ кехд зөв өгчөнч? Зарһ би кехв.

¹⁰– Би Римин хаана зарһд оржанав. Тиигэд мини керг энд хаһлгдх йоста. Намаг евреймүдт му юм эс үзүлсиг тадн эврән сөөнөр меднэлмт. ¹¹Кемр би загаг эвдэд алх дүнгә йовдл һарһсмн болхла, би үкхдән белмб. Болв кемр евреймүдин гемшәлһн буру болхла, нег чигн күн намаг теднд өгч чадшго. Би Римин хаана зарһ болтха гиж некжәнэв.

¹²Эврәннь нөкдмүдтәһән селвлцэд Пест келнэ:

– Чи Римин хаана зарһ некжәхлэ, терүн тал йовулгдхич.

Агрипп хан Павелла харһна

¹³Цөөкн хонг давсна хөөн Кесэрьяд Пест тал Агрипп хан Берниктәһән мендлхәр ирнэ. ¹⁴Энд тедн кесг өдр бөөнэ. Пест хаанд Павелын кергин тускар келнэ.

– Энд, Феликсин үлдәсн күн бөрөнд бөөнэ. ¹⁵Намаг Ерусалимд одхла, еврейин ах гелнгүд болн теднэ медәтнр юуһар бурушажахинь келж өгцхэв. Тедн эн күүнэ зарһ кетхә гиж неклэ.

¹⁶Тиигхд би теднд зөв буруһинь йилһлго бөөж засглх, дөкөд

бийэн харсх зөв өглго шиидвр авна гисн, Римин авъясла ирлц-жэхш гиһэд цөөлһж өглэв. ¹⁷Тедн нааран ирв. Би тер дарунь маңһдуртнь зарһ экллэв. Тиигэд тер күүг нааран авч иртхэ гилэв. ¹⁸Павелыг гемшэхэр седжэсн улс, мини сансар, нег чигн буру һарһсн йовдл зааж чадсмн уга. ¹⁹Тедн шажна туск төрэр, бас үксн Исусин тускар зүтклдв. Павел Терүг эмд бээнэ гив. ²⁰Эн кергэр би ямаран шиидвр авхан медж чадад бөөвв. ²¹Павелыг Ерусалимд одад зарһан келһүлхмн болвза гиһэд сурв. Павел бийэн бэрэнд бэрэд, Римин хаана зарһ некв. Тиигэд би: «Энүг Римин хан тал йовултл түүрмд бэртн гижэнэв».

²²— Би эврэн эн күүг соңсар седлэв, — гиж Агрипп Пестд келнэ.

— Маңһдур соңсхич, — гиж Пест хэрү өгнэ.

²³Маңһдуртнь Агрипп хан болн Берникэ хатнтаһан зарһин герт сүртэ өргмжтэ кевэр орж ирв. Терүнлэ хамдан балһсна ах-лачнр болн дөөчнрин хамгин нертэнь ирцхэв. Пестин закврар Павелыг орулж авч ирнэ.

²⁴— Агрипп хан! Энд суусн гиичнр! Тадна өмн зогсжах күүг Ерусалимин евреймүд болн энд Кесэрьяд бөөхнь чигн һазр деер бичэ бөөтхэ гиж некв. ²⁵Би болхла энүг бурушаһад алх дүнгө гем энүнэ бөөдлд үзжэхшв. Эн күн эврэн Римин хаана зарһ кетхэ гиһэд сурсар Рим тал йовулх шиидвр авв. ²⁶Болв Римин хаана нернд бичэд илгэх төр ода чигн йилһрэд уга. Тиигэд би Павелыг иигэрэн авч ирэд, тадниг цугтан, шишлң Агрипп хан үзэд тодрхаһар медтхэ гиж санлав. Сурврин ашар негн талан һарад, ю бичхэн йилһхвидн. ²⁷Ода деерэн бурушахинь медөл уга бөөж энүг йовулхд дегд эргү болж нанд медгдженэ.

Павелын харсгч үг

26 — Чамд үг өггдженэ. Бийэн харсад кел, — гиж Агрипп хан зэңглв.

Павел һаран өргэд эклэд келнэ:

²— Агрипп хан! Эндр тана өмн зогсад, евреймүдин гемшлтэс бийэн харсх үг өгсндтн би бийэн хүвтэд тоолжанав. ³Евреймүдин авц-бэрциг болн теднэ зүткэтэ төрмүдиг та йир сөөнэр меднэт. Тер учрар Таниг тесвртәһәр намаг соңсхиг эржэнэв. ⁴Мини орн-нутгт болн Ерусалимд бөөсн цагин мини жирһлин бэрц-бөөдлиг евреймүд меднэ. ⁵Тедн намаг бичкнэс авн меднэ.

Шажна дааврта диг-дараг күцэж, намаг парш багин гешүн бээ-сиг тедн герчлхэр седхлэ, герчлж чадхмн. ⁶Эндр би зархин өмн зогсхларн, мана өвкнрт Бурхна өгсн үгэн күцхиг иткжэнэв. ⁷Эн өгсн үг бүтхин төлэ мана оln улсин арвн хойр ясн Бурхнд өдр-сө уга шүтж мөргжэнэ. Агрипп хан! Эн иткмжэс кэлтэ евреймүд намаг гемшэжэнэ. ⁸Үксн күүг йосндан Бурхн эмдрүлж чадхиг яһад евреймүд күцэж болшго гиж тоолжахмб? ⁹Би бас Назаретин Исусин нернэ өмнэс ю болв чигн күцэх кергтэ гиж сандг билэв. ¹⁰Ерусалимд би гелнгүдэс зөв авад Бурхна улсиг бэрэнд орулад алхар шиидхлэнь бас дөннлэв. ¹¹Хурлмуд эргэд йовж, Исус Христост бичэ итктн гihэд, би тедниг закад засглав. Ууртан дегд бүтхлэрн, талдан балһсд кеддг болв.

Павел эврәннь итклэн келжэнэ

¹²Нег декж би ах гелнгүдин зөвэр болн йосар Дамаск тал йовв. ¹³Тана зергэс, хаалһдан йовж йовад, һал үдлэ би нарнас хурц герл бийиннь хажудан йовсн эмтнэ эргнд үзв. ¹⁴Төрүнэс нүдн цө-эһэд, бидн һазрт унн киисвидн. «Шаул, Шаул, чи юнгад Намаг көөлдэд йовнач? Му бух бийэн зовадмн», – гиж нанд еврей келэр келснь соңсгдв. ¹⁵«Эзн минь, Та кембтэ?» – гиж сурв. «Би чини көөлдж йовх Исусв», – гиж Деед Эзн хэрү өгнэ. ¹⁶«Ода бос! Чамаг Би Эврәннь зарц болн герч кехэр ирв. Чи Намаг үзлэв гиж келх йостач. Дэкэд чи Мини үзүлхиг бас келх йостач. ¹⁷Би чамаг евреймүд болн буру номта улс тал йовулхан харсхв. ¹⁸Теднд медрл өгэд, харһу ормас герлтэ һазрт чи һарһ, эрлгин үлмэхэс көтлэд Бурхна үлмэд орул. Нанд итксэр теднэ килнцнь тэвгдэд, Бурхнд нерэдэд заасн улс дунд бас йовтха».

Павел эврәннь көдлмишин тускар келжэнэ

¹⁹– Агрипп хан, тенгрин үзгдлиг соңсгго бээж болшго болв. ²⁰Би тер үгиг түрүлэд Дамаскд, хөөннь Ерусалимд, Йудьяд болн буру номта улс дунд йовж цөөлһв. Тиигхлэрн би тедниг килнцтэ жирһлэн үлдэхэд, Бурхнд итктхэ гилэв. Эврәннь итклэн тедн кергэрн батлгха гиж заавв. ²¹Түүнэс кэлтэ намаг евреймүд Ерусалимин хол сүмд бэрэд алхар седлэ. ²²Болв Бурхн эндр өдр күртл нанд дөнгөн күргв. Ик баһ уга намаг соңсжанат. Ээлдэчнр болн Мошен аэлдж келснэс үлүһэр би келжэхшв. ²³Бурхна илгэсн Аврач зовлң-зөвүр эдлэд, үклэс түрүлэд эмдрхмн

билэ. Эн болхла евреймүдт болн буру номта улст аврлтын туск зэнг күртэжэнэ.

²⁴– Павел, чи халзуржадг болвзач? – гиж Пест хээкрнэ, – Чини ик ном чамаг адрулн гижэнэ, – гив.

²⁵– Эркн күндтэ Пест, би халзу күн бишв. Би зөвгөһөр үн келжэнэв. ²⁶Мини келх тоот цугтан хаанд темдгтэ, тиигэд би сулдан келж чадхв. Учрсн йовдлын тускар түүнэ эс меддгнь уга. Мел кевтэн нуувчар биш түүнэ нүднд давла. ²⁷Агрипп хан, Та аэлдэчнрт иткжэнт? Таниг иткжэхиг би меджэнэв.

²⁸– Чи иим ахр цагин зуур намаг Исус Христост иткдг кү кехэр бээнчи? – гиж Агрипп сурна.

²⁹– Болзг ахр болну, удан болну, эндр Та болн намаг сонсжах улс нанла эдл болтха гиж би Бурхнд зальвржанав. Би зуг таниг бичэ цевлтхэ гижэнэв.

³⁰Агрипп хааг дахад закрач болн Берникэ эдн, зарһд суусн улс цугтан босцхав. ³¹Тедн тендэс харн йовж хоорндан күүнднэ.

– Эн күн алгдх, эс гихлэ бэрэнд бэргдх дүнгэ му йовдл харһсн уга.

³²– Керм Римин хаана зарһ эс сурсмн болхла, энүг сулдхж чигн болхмн билэ, – гиж Агрипп Пестд келв.

Павел Рим тал йовжана

27 Мадниг Италья тал кермэр йовулхиг шиидхлэ, Павелыг болн талдан бэрэнд бээсн улсиг Римин хан Августин 600 шаху цергин ахлач Юлин харт орулна. ²Адрамутнас Азийд бээсн порт дэврэд орх кермд бидн йовлавидн. Маднла хамдан Македонь назра Тесалоники балһсна Аристарх йовла. ³Маңһ-дуртнь бидн Сидон гидг портд күрвидн. Юли Павелыг һундаж йовсн уга. Тиигэд дөң күргвзэ гийһэд, терүнд үүрмүдлэһэн харһхднь зөв өгв. ⁴Бидн дэкрн теңгст харвидн. Зөрц салькнас зулад, мана керм Киприг үрү таласнь давв. ⁵Киликья болн Пампуля хажуһар теңгс керчэд Луки назрин Мур балһснд ирүвидн. ⁶Терүнд цергч ахлач Юли Италья тал йовжах Александрий балһсна ирсн керм олад, мадниг терүнд суулһв. ⁷Эрэ-эрэ уралан керм теңгсэр йовад, түрү-зүдү үзсмн бийнь Книд балһснд күрвидн. Цааранднь салькн маднд харш болад йовв. Тер учрар мана керм Критиг үрү бийэснь эргэд Салмонд күрв. ⁸Цааранднь эрг дахад зөвэр түрүһөр усчад, Ласья балһсна өөр шидр бөөх

«Керм зогсдг сэн көвө» гидг нег һазрт ирвидн. ⁹Бидн кесг цаг давулвидн. Деед Эзнэ хээрлдг өдр давв. Цааран усчхд аэмшгтэ болад бөөв. Тиигэд Павел саглна:

¹⁰— Залус! Мана теңгсэр йовсн йовдл йир күчр күнд бөөдлтэ болх. Тиигэд иим йовдл кермд чигн, терүнэ ацанд чигн һарута болх, терүнд йовх улс эмнэсн ханцад чигн бөөх.

¹¹Цергин ахлач Павелыг сонсхин ормд кермин эзнэ болн за- лачин селвг дөннө. ¹²Теднэ күрсн портд үвлзж болшго болв. Йовсн улсин ик зунь цааран йовхар шиидв. Тедн Поникт кү- рэд, үвлзх сана зүүв. Поник портд барун өмн үзгин болн барун ар үзгин салькн көдлнэ.

Теңгсин аюл

¹³Өмн үзгэс номһн салькн эклэд үлөнө. Өдрин иим бөөдл таасад, жахр өргэд, матросмуд Критин эрг дахад кермэн зал- на. ¹⁴Бичкэхэн цаг давхла, арл талас аюлын шүрүн салькн көдлв. Тиим салькиг дорд ар үзгин салькн гиж келнэ. ¹⁵Мана кермиг тер салькн дор ормднь таг кеһэд зогсав. Сальк зөрж усчж болшго болад бөөв. Терүнд чидлмвидн күрч чадлго салькн көөсн талнь йоввидн. ¹⁶Бидн Кауд гидг бичкн арлын үрү бийднь тусвидн. Тенд эрэ гиж дөннлһнэ хооһш һарһж батл- видн. ¹⁷Терүг керм деер тэвэд, матросмуд ик арһмжар ораһад таг кеһэд боов. Суртин тасрха һазрин элснд суушгон төлө тедн жилкэн буулһад салькнд көөгдсн талан цаарандан усчв. ¹⁸Теңгсин усна дольган дегд күчтэ болад, манһдуртнь кермэн эклэд невчк гиигрүлвидн. ¹⁹Һурвдгч өдртнь матросмуд эврәннь һарарн кермин зер-зевэн һарһад хайв. ²⁰Кесг өдртэн нарн чигн, одд чигн үзгдсн уга. Салькн тер кевтэн көдлв. Эмд үлдх гиж нам уханд уга.

²¹Кермд йовсн улс удан хот уга бөөв. Тиигхлэ Павел босад иигж келв:

— Мини үг сонсад Критас һархмн биш билэ. Тиигхлэ эн аюл- ла харһшго, иим һару һарһшго бөөсмн. ²²Болв ода бичэ ээһн, буйн болтха! Керм хамхрсн бийнь таднас нег чигн күн хоршго. ²³Давсн сөөһөр нан тал Бурхна элч ирв. Би Бурхна күмб, Те- рүнд би мөргнэв. ²⁴Тер нанд: «Павел бичэ э. Чи Римин хаана өмн зарһд зогсхич. Эврәннь өр-өвч седклэс иштэ Бурхн чамла эн керм деер хамдан йовсн улсиг эмд үлдэжэнэ», — гиж келв.

²⁵Тиигэд бичэ ээти! Би Бурхнд итжэнэв. Түүнэ келсэр цугнь күүц. ²⁶Мана керм нег арлын өөр зогсх, – гиж келв.

²⁷Адрья тенгсэр мадниг йова йовтл, арвн дөрвдгч өдртнь сөөни өрөллэ матросмуд эрг тал керм өөрдж йовсиг тааһад медцхэв. ²⁸Тер ормдан усна гүүниг кемжэлэд хэлэхлэ, тенгс дөчн метр гүн бээж. Керм цааран йовад, матросмуд дэкэд усна гүүниг кемжэлэд хэлэхлэ, хучн метр бээж. ²⁹Усн дотр бээсн чолуд хархх гийнэд, матросмуд саглад, кермин өмн нүүрөснь дөрвн жахр хайв. Цугтан шулуһар өр цөөһэд, өдр урһтха гиж зальвртхав. ³⁰Кермэс матросмуд зулхар седэд, дөң күргдг хооһш уснд буулһад белдцхэв. Эмти бичэ ээтхэ гийнэд, жахр буулһсн болж шалтгль.

³¹– Керм эн улсиг керм деер эс үлдэхлэ, тадн эмд үлдшгот, – гиж Павел цергүдт келнэ.

³²Тиигхлэ цергүд хооһш бэржэсн арһмжиг чавчна, хооһш тенгст унна. ³³Өрөн өмн Павел керм деер йовсн улсиг хотан уухинь сурна:

– Арвн дөрвн өдрин туршт тадн күлэхэд, хот уга йовнат, – гиж тер келнэ, – ³⁴Би таниг хотан уухиг эржэнэв. Эмд үлдхин төлэ тиигх кергтэ. Нег чигн күүнэ толһаһас нег чигн үсн уншго.

³⁵Тиигж келн Павел өдмг авад, цуг улсин нүүрт Бурхнд ханлтан өргэд, терүгэн хуһлад иднэ. ³⁶Терүг үзсн улс сергэд, өдмг авад идцхэв. ³⁷Керм деер хойр зун далн зурһан күн йовла. ³⁸Цугтан цадтлан хотан идчкэд, кермиг гиигрүлхин төлэ ачата буудяг тенгст хайв.

Кермин хамхрлт

³⁹Өр цөөв. Тедн элстэ эрг үзнэ. Болв эн юн һазринь эдн меджэхмн уга. Арһта болхла, кермэн тедн хэр уснд орулхар шийдв. ⁴⁰Матросмуд жахрмуд бэржэсн арһмжиг чавчхла, жахрмуд уснд унв. Тедн кермин жолаг боолһата арһмжас сулдхцхав. Өмн жилкэн өргэд, салькар эрг тал усчв. ⁴¹Зуг керм элстэ хэр һазрт тулв. Терүнэ өмнк бийнь элснд шигдэд, таг болв. Ардаснь кермиг күчтэ дольган цокж хамхлжав. ⁴²Цергчнр бэрэнд бээсн улс һарад зулж гүүхэс саглад, тедниг алхар шийдв. ⁴³Болв цергин ахлач Павельг хээрлхин төлө цергүдиг зогсав. Өөмж чаддгнь түрүлэд уснд һэрэдж орад, эрг тал усчтха гиж

тер закв. ⁴⁴Наадкснь хамхрха кермин үлдл болн салу модд олзлад, бас эргд күрх зөвгө бөөсмн. Тиигэд цугтан тенгсин эргд күрцхэв.

Мальтд

28 Тенгсин көвөд усчад күрхлэрн, бидн Мальта гидг нергө арлд күрсэн медвидн. ²Эн арлын бөөрн улс мадниг йир сөөнөр тосв. Тер өдр киитн, хурта билэ. Ик хал шатаһад мадниг дуудв. ³Павел тевр хагсу бүчрмүд авч ирэд халд хайсн цагт бүчрмүдэс хорта моһа һарч ирэд, түүнэ һар деер унжсинь цугтан үзнэ. ⁴Арлын бөөрн улс Павелын һар деер хорта моһа үзчкэд, хоорндан шууглдад одна:

– Эн күн алач-махч күн бөөдлтэ. Тенгсин аюлас һарла, болв Үнн гидг бурхн энүг эмд үлдэшго бөөдлтэ.

⁵Болв Павел моһаг халд хайна. Моһа терүг хатхв чигн, болв хорнь Павелд харш болсн уга. ⁶Эмтн терүг хавдрлх, эс гихлэ үкж одх гижэлэ. Тиим юмн учрхиг эдн удан күлөв. Болв цааранднь Павелыг эрүл-мендинь үзэд, оln-эмтн ухан-седклөн соляд, терүг бурхн гиж келцхэв.

⁷Тер ормас хол биш арлын толһач Пуплин эдл-аху бээж. Мадниг тер тосж авад, һурвн хонгтан гиичлв. ⁸Пуплин эцкнь гемтэ бээж: халу дүрэд, геснь өвчэж. Павел терүн тал ирэд, зальврад, һаран тэвэд өвгиг эдгэв. ⁹Түүнэ дару тер зөңг соңссн гемтэ-хуучта улс Павел тал ирдэд бийэн эдгэв. ¹⁰Эдгсн улс маднд ханлтан өргж, йир сөөнөр тоов. Мадниг хэрү тенгсүр һарчахла, хаалһд оln зүсн кергтэ юм өгцхэв.

Мальтас Рим тал йовлһн

¹¹Һурвн сар болад бидн арл деер үвлзсн Александрийин «Икр бурхд» гидг кермэр тенгст һарвидн. ¹²Тер кевтэн Сиракуз балһснд ирэд һурвн өдр хонвидн. ¹³Тендэс бидн Регин балһснд күрвидн. Өмн үзгин салькн көдтхлэ, хойрдгч өдртнь бидн Путиол балһснд ирвидн. ¹⁴Энд бидн ах-дүүнрлэ харһвидн. Теднэ эрлһэр бидн дола хонвидн. Түүнэ дару Рим балһсн тал йоввидн. ¹⁵Римд бээх ах-дүүнр мадниг ирхиг соңсад, өмнэсмдн тосад, зөрм Апин гидг талвн тал ирцхэв. Зөрмнь «Һурвн гиичлүр» гидг хотн тал ирцхэв. Павел тер оln улсиг үзэд, Бурхнд ханлтан өргэд, урмд күргв.

Римд

¹⁶Мадниг Римд ирхлэ, Павелд келслгдсн герт талдан маначта бөөх зөв өгцхэв. ¹⁷Нурв хонад Павел еврейин ахлачнриг цуглуулв. Тедниг ирхлэ, Павел иигж келнэ:

– Ахнр, намаг евреймүд Ерусалимд бэрэд Римин улст өглэ. Мана улст му йовдл эс үзүлсн бийнь, өвкнрин авьясинь эс эвдсн бийнь намаг тедн бэрв. ¹⁸Римин улс мини кергэр шинжлт кеһэд, намаг сулдххар шийдв. Яһад гихлэ, Намаг алх дүңгэ гем уга бөөж. ¹⁹Евреймүд энүнлэ зөвшөрсн уга. Эн учрас би Римин хаана зарһ сурв. Тиигж керг күцэхэр седхлэрн, би эврәннь олн улс гемшэхэр седсн угав. ²⁰Тиигэд би эндр тадниг цуглуулад күүндхэр седлэв. Израилин улсин иткмжин төлө би эндр көл-һартан цев зүүж йовнав.

²¹Павелыг соңсжасн улс иигж хэрү өгнэ:

– Йудьяс чини тускар нег чигн бичг авсн угавидн. Нааран иржэх улсас нег чигн күн чини тускар му келжэсмн уга билэ. ²²Болв бидн эврэн чамаг соңсхар седлэвидн. Эн багин тускар бидн мел ондан мууһинь сонсвидн.

²³Павелла харһх цагинь батлад авчкад, заасн өдртнь Павелын бөөсн ормд улм олар эмтн хурна. Өрүнэс асхн күртл Павел теднд Бурхна орн-нутгин тускар келж өгв. Мошен заканас болн Ээлдэчнрин бичгэс Исусин тускар тедниг иткүлв. ²⁴Төрүг соңссн улсин зэрмснь иткэд, зэрмснь итклго бөөв. ²⁵Хоорндан тедн үгдэн багтлго бөөцхэв.

– Тана өвкнрт ээлдэч Эшьяр дамжулад Эрүн Сөкүсн келжэв: «²⁶Тер улст күрэд кел: келжэсиг тадн соңсхт, болв ю келжэхинь медсн угат. Тадн нүдэрн хэлэхит, болв юуһинь үзсн угат. ²⁷Эн улсин зүркнь хатурж одж. Тедн чикэрн соңсжахш. Нүдэн аньчкад, сохрар бөөнэ. Тедн нүдэрн үзэд, чикэрн сонсад, зүркэрн медэд Намаг сурсмн болхла, би тедниг эдгэх билэв». ²⁸Бурхна аврлһна туск үг буру номта улст илгэгджэхинь тадниг медтхэ гихэд келжэнэв. Тедн Намаг соңсх, – гиж Павел келв.

³⁰Павел Римд хойр жилдэн нег гер көлслэд бөөв. Ирсн улсиг цугтаһинь сөөнэр тосчав. ³¹Зөргтөһөр тер Бурхна орн-нутга тускар, Деед Эзн Исус Христосин тускар олн улст цөөлһж келж өгчэв. Нег чигн күн терүнд харшлсн уга.

Христост иткдг Римин улст илгэсн бичг

Нүр үг

Эн бичг Римд бөөх чонжд Павелын ирлһиг белдхин төлө бичгдсмн. Апостол Павел Римд иткдг улс дунд цаг зуур көдлмш кеһэд, дөкэд теднө дөңгөр Испань орх болж зуралв. Христианск иткл гисн юмб, терүг эврәннь жирһлд яһж олзлхиг цөөлһж тер бичв.

Римин иткдг улсла мендлэд, теднө төлө зальврсна хөөн Павел бичгиннь хол төринь медүлжөнө. «Энүг Бурхн эклцэс авн сүл күртл итклэр дамжад кенэ» (1.17). Цааранднь Павел хол төрөн делгүһөр медүлнө. Цуг делкэ, евреймүд чигн, буру номта улс чигн Бурхна өмн чик седклтэ болхар седцхэнэ, яһад гихлэ, цугтан килнцин үлмэд эдлэр бөөнө. Күн болһн Исус Христосар дамжад Бурхна өмн чик седклтэ болна. Тегэд Бурхнла шинэр бөөснөс иштэ, Христосла бөөсн ниичэнэ шин жирһлин тускар Павел бичжэнэ. Христост иткдг күн Бурхнла эвтэ болна. Бурхна Сөкүсн терүг килнцин болн үклин үлмөһөс сулдхна. 5–8 бөлгүдт Павел Бурхна Закан ямаран учр-утх болн иткдг улсин жирһлд Эрүн Сөкүснө күч зүүжэхин тускар күүндвр кежэнэ. Цааранднь Бурхна зурад оln эмтн дунд евреймүд болн буру номта улс яһж бөөрлснэ туск сурврт хэрү өгчэнэ. Исусиг бурушалһн Бурхна зуран энгнь болжана гиж евреймүд тер ашлвр кежэнэ. Эннь Бурхна цаһан санан Исус Христост бууһад цуг эмтнд күрдгэр тиигжэнэ. Евреймүд Исусиг мөнкинд бурушав гиж тер иткжэхш. Дөкэд Павел христианмудын жирһл ямаран болх зөвтөг бичжэнэ. Терүнөс оньглж талдан күүнд яһж дурлхин тускар бичжэнэ. Павел иим төрмүд үзүлжэнэ: Бурхнд церглһн, шаңгин өмн болн талдан иткдг улсин өмн христианмудын күцөх даалһвр, шажна төрмүд. Эврәннь бичгэн Павел мендэн илгөһэд, Бурхиг магтад төгсөжөнө.

Учр-утхин зура

Нүр үг болн хол төр 1.1–17
 Күн болһнд аврлт кергтэ 1.18 – 3.20
 Бурхна аврлтын хаалһ 3.21 – 4.25
 Христосла ниилснд шин жирһл 5.1 – 8.39
 Израиль Бурхна зурад 9.1 – 11.36
 Христианмудын заң 12.1 – 15.13
 Товчлгч үг болн эврэ йөрөл 15.14 – 16.27

Мендлһн

1 Исус Христосин зарц болн апостол болтха гиж дуудгдсн Павелас. Бурхн намаг Сэн Зэнг тархатха гихэд шүүж авв. ² Бурхн кезэнэ Сэн Зэнг өгх болад аэлдэчнрэр дамжулад үг өглэ. Аэлдэчнр энүнэ тускар Эрүн Бичгт бичлэ. ³⁻⁴ Сэн Зэнгд Бурхна Көвүн мана Деед Эзн Исус Христосин тускар келгдженэ. Күүнэ заң-бэрцин тускар келхлэ, төрсн үүдэлтэри Тер Давидин хөөт үй бээж. Бурхна заң-бэрцин тускар келхлэ, Бурхн Христосиг үклэс амдрүлхлэри Эврэннь Көвүн болжахиг күчтөһөр үзүлв. ⁵ Бурхн Христосар дамжад намаг апостол болтха гиж, шишлн билг өгв. Учрнь иим: Терүнэ нернэ төлэ цуг келн улсиг иткдг болн соңсхврта кетхэ гив. ⁶ Исус Христосар дуудгдсн Римд бээх тадн бас теднэ тоод оржанат. ⁷ Тиигэд Бурхна дурта Римд бээх улс болн Терүнэ улс болхар дуудгдсн цуг таднд эн бичг бичжэнэв. Бурхн мана Эцк болн Деед Эзн Исус Христос таднд хээрлт болн төвкнүн бөөдл өгтхэ.

Ханлтын зальвэрлһн

⁸ Хамгин түрүнд, би цуг таднаннь төлэ мини Бурхнд Исус Христосар дамжулад ханлт өргжэнэв. Яһад гихлэ, тадна итклин тускар делкэд сонсгджана. ⁹ Зальврхларн кезэ чигн би тадна тускар ухалдгиг Бурхн герч. Би Бурхна Көвүнэ тускар Сэн Зэнг тархахларн, эрүн зүркнэсн Бурхнд церглжэнэв. ¹⁰ Таднд күрх арһ нанд Бурхна таалар учртха гиж би зальвржанав. ¹¹ Би тадниг йир икэр үзхэр седлэв. Тадниг батлхин төлэ Бурхна билгэр ху-валцхар седлэв. ¹² Би таднд, тадн нанд хамцу итклэри урмд өгх гиж санжанав. ¹³ Ахнр-дүүнр, би кесг дэж тадн тал одхар седхлэ, мел нег юмн ода күртл сад-боомтг болад бээсиг тадн медтхэ гижэнэв. Буру номта эмтиг итклд орулснла эдлэр би тадн дунд

тиим көдлмш кех санатав. ¹⁴Би цугтаднь өгцтэв: делгрсн сойлта улст болн зерлг улст, сурһульта болн сурһуль уга улст. ¹⁵Тиигэд би Римд бээх таднд Сэн Зэңг цээлһхдөн белмб.

Сэн Зэңгин күчн

¹⁶Би Сэн Зэңгэс ичжэхшв. Энтн иткдг улсиг цугтаһинь авр-хин төлө бээх Бурхна күчн. Хамгин түрүнд Сэн Зэңг еврей-мүдиг, дарунь буру номта улсиг аврна. ¹⁷Бурхн яһж күүг чик седклтэ кедгиг Сэн Зэңг үзүлжэнэ. Энүг эклцэс авн сүл күртл Бурхн итклэр дамжад кенэ. Энүнэ тускар: «Итклэр дамжад чик седклтэ болсн күн жирһх» гиж бичэтэ. ¹⁸⁻¹⁹Күүнэ зарһ яһж кехэн Бурхн үзүлв. Цуг кесн килнцэрнь болн му йовдл һарһсарнь Бурхн эмтиг засглх. Учрнь: Бурхна туск медрл теднд ил, яһад гихлэ, Бурхн эн медрл теднд секв. Зуг тедн хар саната йовдл һарһхларн, талдан улс үнниг бичэ медтхэ гиж бөрнэ. ²⁰Делкэ үүдснэс авн Бурхна үзгддго бээдл, Терүнэ мөңк күчн болн заң-бэрц үүдэлтэрнь хэлэхлэ медгднэ. Тиигэд эмтнд бийэн харсхин төлө келдг үг уга. ²¹Бурхиг тедн медсн бийнь Бурхн гиж туурулсн уга, Терүнд ханлтан өргсн уга. Теднэ ухань хоосн. Теднэ ухан тату, толһань хар санаһар дүүрв. ²²Тиим улс бийэн цецнд тоолжана, болв йирдэн һэргтэ болж һарв. ²³Үкл уга Бурхнд мөргхин ормд тедн үкдг күүнэ, шовудын, мал-һарусна, мөлкдгүдин бээдлтэ кегдлмүдт шүтнэ. ²⁴Тиигэд зүркнэ килнцтэ седвэр тедниг һарһтха гиж Бурхн бэрүлв. Нег-негнлөһөн тедн ичртэ йовдл һарһдг болв. ²⁵Иим улс Бурхна туск үнниг худлас сольв. Үүдэчд биш үүдэврт тедн шүгэд цергдг болв. Олн эмтн Үүдэчиг мөңк туурултха. Тиигтхэ! ²⁶Иигэд Бурхн тедниг бийсиннь ичртэ бахмжднь бэрүлв. Күүкд улс чигн хоорндан бузртаһар холвата болв. ²⁷Залус бас күүкд улсла биш нег-негнлөһөн зута юм һарһж ниилцхэв. Тедн эндү йовдл һарһсндан авх йоста засквр авцхав. ²⁸Эмтн Бурхна туск медрлиг ухандан эс бэрсэр Бурхн тедниг ичр уга сананднь бэрүлв. Тиигэд тедн ичр уга йовдлмуд һарһна. ²⁹Тедн үнн биш юмар дүүрв: хар санан, ховдглһн, нег-негндэн му йовдл үзүллһн, үлү үзлһн, аллһн, цү-үгэн, худл келлһн болн өшэн, хов зөөлһн. ³⁰Эмтн нег-негэн му келнэ, Бурхна өшэтнр караг, бийрхг, яһж хар саната йовдл һарһхиг ухална, эцк-экэн сонсхш. ³¹Эмтн ичр уга, келсэн күцэхш, дурн, хээрлт уга. ³²Бурхна заканд юна тускар бичэтэг тедн

меднэ. Тиим йовдл хархжах улс үкх йоста, гиж терүнд бичэтэ. Тер бийнь тедн тиим йовдл цаарандан харһна. Дэкэд тиим йовдл харһдг улсла тедн зөвшөрнэ.

Бурхна чик зарһ

2 Тер төлөд талдан күүнэ зарһ кехлэрн, чамд бийэн харсхин төлө келдг үг уга. Яһад гихлэ, талдан улсин зарһ кехлэрн, чи теднлэ эдл йовдл харһжанач. Терүгэрн чи бийэн засглжанач. ²Болв иим йовдл хархжах улсиг Бурхн чикэр засглжана. Терүгинь бидн меднэвидн. ³Тиигэд чи иим йовдл харһсн улсин зарһ кехэд, эврэн терүнлэ эдл йовдл харһжанач. Бурхна зарһас чи алдрж хархар седжэдг болвзач? ⁴Бурхна кемжэн уга цаһан санаг, Терүнэ тесвриг чи һазалжанчи? Бурхн чамаг ода күртл засгллго бөөнэ. Бурхн цаһан санатаг чи меднэлмч. Тер чини килнцтэ жирһличнь хайулжана. ⁵Чи бөдүн күзүһэн үзүлэд, эн килнцтэ жирһлэн хайхар седжэхшич. Тиигэд Бурхн эврәннь ууран харһх болн чик зарһ кех өдр чи эврәннь засган улм икдүлжэнэч. ⁶Тер өдр Бурхн күн болһниг күцэсн кергэрнь ашлх. ⁷Зөрм улс сэн кергэн цаарандан харһад, Бурхнас туурмж, күндлһ болн мөнк жирһл хээжэнэ. Бурхн теднд мөнк жирһл өгх. ⁸Эврэ сэ хээдг зөрм улс үнниг һолад, хар саната йовдлмуд цаарандан харһжана. Бурхн цухлан үзүлэд тедниг засглх. ⁹Хар саната йовдл хархжах күн болһн – түрүлэд евреймүд, дэкэд буру номта улс – зовлңла болн өвдкүрлэ харһх. ¹⁰Сэн йовдл хархжах күн болһн – түрүлэд евреймүд, дэкэд буру номта улс – Бурхнас туурмж, күндлһ болн эв авх. ¹¹Бурхн зарһ кехлэрн, кенинь чигн татшго. ¹²Мошен закон угаһар буру номта улс килнц харһна. Тедн закон угаһар үкх. Евреймүдт закон бөөнэ. Тедн килнц харһна. Тиигэд закаһар зарһла харһх. ¹³Закаг сонсдг күүг биш, терүг күцэдг күүг Бурхн чик седклтэд тоолна. ¹⁴Буру номта улст Мошен закон уга. Болв тедн законан неквр төрхэрэ бээдг седвөрөр күцэхлэрн, закон уга бийнь эврэн закон болна. ¹⁵Энүгэрн тедн законан неквр теднэ зүркнд бичэтэ бөөнэ гисиг медүлжэнэ. Теднэ зүркн энүг үнн болсинь герчлжэнэ. Яһад гихлэ, теднэ ухан-седвөр зөрмдэн теднд зөв өгнэ, зөрмдэн гемшэнэ. ¹⁶Бурхн Христос Исусар дамжулад, эмтнэ цуг нуувч ухан-седвэрин зарһ кех. Эн тоот мини цөөлһжэх Сэн Зөңглэ ирлцжэнэ.

Евреймүд болн закон

¹⁷ Чи законд нөөлөд, Бурхарн бардмнад, бийэн еврейв гиж нерэддг болхич. ¹⁸ Чи Бурхна таал меднөч, законас дассн учрас чикинь йиллж чадхич. ¹⁹ Чи бийэн сохр улсин көтлврчд болн харнуд бөөдг улсин герлд тоолжанач, эргү улсин сурһмжлач болн баһчудын багшв гижәнөч. ²⁰ Законд бөөх цуг медрлиг болн үнниг чи эврәнэн гиж тоолжанач. ²¹ Чи талдан улс сурһнач, яһад бийэн эс сурһнач? Чи хулха бичө ке гиж цөөлһнөч, эврэн хулхалдвчи? ²² Залу гергн хойрин хоорндк иткл бичө эвдтн гиж сурһнач, эврэн тиигдвчи? Чи һар кегдлмүдэс жигшнөч, эврэн болхла буру номта улсин сүмэс хулхалдвчи? ²³ Чамд закон бөөсәр бардмннач, болв терүнө неквр эвдөд, Бурхиг чи һугажахшвчи? ²⁴ Бурхна Бичгт иигж бичөтө: «Таднас көлтө Бурхна тускар буру номта улс му келжәнө». ²⁵ Кемр зако күцөхлө, чини керчлһн туста болна. Болв кемр чи зако эвджөхлө, керчлһн тус уга. ²⁶ Кемр керчгдэд уга буру номта күн зако күцөхлө, керчгдсн болж тоолгдшгой? ²⁷ Чамаг керчгдэд уга зако күцөжөх күн засглх. Яһад гихлө, чамд бичгдсн закон болн керчлһн бөөсн бийнь чи зако эвджөнөч. ²⁸ Зүс зүркөрн еврей болв чигн йосн еврей биш. Йосн керчлһн цогц-махмудт кегдсн керчлһн биш. ²⁹ Йосн еврей ухан-санаһарн еврей болжана. Эс гихлө, тиим еврей седклөрн керчгдсн күн болжана. Бичөтө закон биш Бурхна Сөкүсн тиим күүнө уха-санаһинь еврей кенө. Тиим күүнд өмтнөс биш Бурхнас буульмж ирнө.

3 Тиигэд еврей болсн юуһарн деерв, керчлһнэс ямаран тус болжахмб? ² Альк халхарн чигн ик туста. Хамгин түрүнд Бурхн евреймүдт эврәннь үг иткж өглө. ³ Кемр ода теднэ зөрмнь Бурхнд итклтэ эс болхла, терүнэс көлтө Бурхн бас тиим болхий? ⁴ Мел уга. Күн болһн худлч болв чигн Бурхн итклтэ. Энүнө тускар Бурхна Бичгт иигж бичөтө: «Тана үг үнн, Та эврәннь зарһдан диилвр бәрхит». ⁵ Тадн му йовдл һарһжаснас көлтө өмтн тодрхаһар Бурхна чикәр кежәсиг үзхий? Бидн ю келхвидн? Мадниг засглхарн Бурхн чикәр кежәнү? (Эн сурвр би өмтнө хөлөцәр тэвжәнөв.) ⁶ Э-э, кежәнө. Кемр Бурхн тиим чик эс болхла, яһж Тер делкән зарһ кех бөөсмб? ⁷ Кемр мини һарһжах буру Бурхна туурмжиг улм өскжөхлө, яһад намаг килнцтө

күн гиж засглхмб? ⁸Тиигхлэ яһад иигж эс келжэхмб? Бурхна туурмжиг улм өскхин төлө му йовдл һарһхмн. Зөрм улс нам тиигж келжэнэ гийһэд хов зөөв. Бурхн тиим улсиг засглхла чик болх. ⁹Тиигхлэ ю келхмб? Бидн, евреймүд, буру номта улсас деер болжахмб? Мел уга! Евреймүд болн буру номта улс – цугтан эдлэр килнцин үлмэд бээхиг урднь үзүллэв. ¹⁰Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Нег чигн чик седклтэ күн уга, нег чигн! ¹¹Нег чигн меддг күн уга. Бурхиг хээжэх нег чигн күн уга. ¹²Цугтан Бурхнас эргэд холдв, цугтан тус уга болв. Сэн йовдл һарһжаһ күн уга. Мел уга. ¹³Теднэ хоолнь секэтэ үкэрин бөөдлтэ. Келнь худл келнэ, урл деернь хорта моһан хорн бөөнэ. ¹⁴Теднэ келсн үгмүдэс зуг харал болн һундл сонсгдна. ¹⁵Тедн оньдин алхдан белн. ¹⁶Йовсн һазртан тедн мел эвдрл болн зовлң авч ирнэ. ¹⁷Төвкнүн бөөдл тедн медсмн уга. ¹⁸Ухан-санаһарн Бурхиг күндлхш». ¹⁹Заканд бичгдсн тоот закана неквр күцэх йоста күүнэ төр болжахиг бидн меднэвидн. Тер учр деерэс эмтнд бийэн харсхин төлө үгэн уга болад, делкэ кевтэн Бурхна өмн бурута болжахиг үзх. ²⁰Закана неквр күцэсэри нег чигн күн Бурхна өмн чик седклтэ болшго. һарһсн килнциг закан күүнд медүлжэнэ.

Бурхн яһж күүг чик седклтэд тоолдв

²¹Бурхн күүг яһж чик седклтэ болхиг ода медүлжэнэ. Эн йовдл заканла холвата биш. Зуг энүнэ тускар закан болн ээлдэчнр лавлжана. ²²Исус Христост итксэр дамжад, Бурхн эмтиг чик седклтэ кенэ. Христост итксн улсиг цугтаһинь Бурхн тиигнэ. Яһад гихлэ, йилһл уга. ²³Эмтн цугтан килнц һарһв, цугтан Бурхна туурмжас салцхав. ²⁴Эмтиг сулдхх Исус Христосар дамжулад тедн Бурхна хээрлтэр чик седклтэ болв. Бурхна хээрлт теднд белг болжана. ²⁵⁻²⁶Христост итксэр эмтнэ килнциг тэвүлхин төлө Бурхн Терүг шиидв. Христосин үклэс иштэ Бурхн эмтнэ килнц тэвнэ. Бийинь үннч болжахан үзүлхин төлө Бурхн Христосиг шиидв. Урднь Бурхн тесвртэ билэ, эмтнэ килнцд оньган өгчэсмн уга. Болв Бурхн үнэн үзүлхин төлө ода эмтнэ килнц тэвнэ. Бийнь үннч болжахан болн Христост иткдг күн болһниг чик седклтэ кежэхэн Бурхн үзүлнэ. ²⁷Юуһарн бидн ода бардмнхмб? Юуһар биш. Яһад бидн эс бардмнж чадхмб? Бурхн мадниг зака күцэлһэр биш һанцхн итклэр чик седклтэ кежэнэ. ²⁸Бурхн күүг закана неквр күцэж биш, зуг итклэр дамжад чик

седклтэ кедгиг бидн зөвшөржэнэвидн. ²⁹ Бурхн ханцхн евреймүдин Бурхмби? Тер бас буру номта улсин Бурхн биший? Э, буру номта улсин Бурхн бас болжана. ³⁰ Бурхн ханцхн болдмн. Евреймүдиг тер итклин улар чик седклтэд тоолна, буру номта улсиг итклэр дамжад тиигнэ. ³¹ Болв бидн итклэрн закаг уга кежөнү? Уга, мел уга. Бидн закаг батлжанавидн.

Абрахамин туск үлгүр

4 Мана өвк Абрахамин тускар бидн ю келхмб? Терүнэ дамшлтнь ямарамб? ² Кемр Абрахам эврэннь кесн-күцэсэрн Бурхна өмн чик седклтэ болхла, тер бийэрн бардмнж чадх билэ. Зуг эн тоотс Бурхна өмн болшго. ³ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Абрахам Бурхнд иткэд, Бурхн терүг чик седклтэд тоолв». ⁴ Кемр көдлмштэн жалв авхла, тернь белг биш, олсн мөнгн болжана. ⁵ Килнцтэ улсиг чик седклтэд тоолдг Бурхнд иткдг күн кесн кергэрн биш, итклэрн чик седклтэд тоолгдна. ⁶ Кесн-күцэсинь тоод авлго, чик седклтэд тоолгджах күүнэ авчач буйн кишгин тускар Давид бас тиигж келжэнэ. «⁷ Зака эвдсинь тэвж өггдсн болн килнцинь тэвж өггдсн күн буйн кишгтэ. ⁸ Нарһсн килнцинь Деед Эзн эс тоолжахла, тер күн буйн кишгтэ». ⁹ Давидин келсн буйн кишг зуг керчүлсн улсин болжахмб? Уга. Энтн эс керчүлсн улсин бас болжана. Абрахамиг итклэр дамжад Бурхн чик седклтэд тоолв гиж бидн келнэвидн. ¹⁰ Бурхн Абрахамиг чик седклтэд кезэ тоолв? Эннь керчүлхэс өмн, эс гихлэ хөөннь болсмб? Хөөннь биш, керчүлһнэ өмн тоолв! ¹¹ Абрахам хөөннь керчүлгдлэ. Керчүлгдэд уга цагт итклэр дамжад Абрахамиг Бурхн чик седклтэд тоолв гисн темдг эн керчлһн болв. Тегэд эс керчүлгдв чигн Бурхнд иткдг болн Бурхн чик седклтэд тоолсн цуг улсин эцк Абрахам болжана. ¹² Тиигэд Абрахам эс керчүлсн улсин эцкнь болжана. Иим улс Бурхнд иткнэ. Тедниг эс керчүлгдсн бийнь Бурхн тедниг чик седклтэд тоолна.

Абрахамд Бурхна өгсн үг

¹³ Абрахам болн терүнэ хөөт үйнр делкэ эзлх гиж Бурхн үгэн өглэ. Абрахам зака күцэсэр биш иткэд чик седклтэд тоолгдсар Бурхн терүнд үг өгсмн. ¹⁴ Кемр Бурхн закаһар бөөдг улст үг өгсмн болхла, тииглэ иткл мел чинр уга болх билэ, Бурхна өгсн үг чигн чинр уга болх бээсмн. ¹⁵ Закаг Бурхна зарһ көдлгнэ,

закан уга болхла, закана эвдлнн уга болх билэ. ¹⁶Тиигэд итклин ул деер үг өггдсн учрас Абрахамин хөөт үйнрт цугтаднь Бурхна өгсн белг болжана. Абрахамин зака күцэх хөөт үйнрт өгсн үг һанцхн теднэ биш, зуг Абрахамла эдл иткдг улст бас өгдлэ. Яһад гихлэ, Абрахам Бурхна өмн цугтаннь эцк. ¹⁷Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би чамаг оln келн-улсин эцкд шиидв». Абрахам Бурхнд итклэ. Бурхн үксн улсиг эмдрүлнэ, үзгдэд угань үзгдтхэ гиж за-на. ¹⁸Мел нөөлвр уга цагт Абрахам нөөлвртөһөр иткв. Тер учрар Абрахам оln келн улсин эцк болв. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Чини хөөт-үйнр тиим йир оln болх». ¹⁹Абрахам зу шаху наста билэ. Эврэн тер цогц-махмудыннь жирһлин чидл хэрсинь медэ бөөсн бийнь Сарра бас күүкд һарһхдан дегд көгшн болв чигн Абрахамин иткл баһрснн уга. ²⁰Абрахам Бурхна өгсн үгд цаарандан иткв. Тер маһдлсн уга. Абрахамин иткл күч өгэд, Бурхиг тер ту-урулв. ²¹Бурхн өгсн үгэн күцэж чадх чидлгэ гиж тер йир икэр иткв. ²²Тиигэд Бурхн Абрахамиг терүнэ итклэр дамжад чик седк-лтэд тоолв. ²³⁻²⁴«Чик седклтэд тоолв» гиж бичгдсн үгмүд һанцхн Абрахамд келгджэхш, маһнд чигн келгджэнэ. Бидн бас чик седк-лтэд тоолгдхвидн. Яһад гихлэ, мана Деед Эзн Исус Христосиг эмдрүлсн Бурхнд иткжөнөвидн. ²⁵Мана килнцэс көлтэ Исус Христос үкллэ харһв, маһниг чик седклтэ кехин төлө тер эмдрв.

Иткл байр үүдэжэнэ

5 Тиигэд итклэр бидн чик седклтэд тоолгдад, мана Деед Эзн Исус Христосар дамжад Бурхнла эвтөһөр бөөнөвидн. ²Исус Христосар дамжад бидн иткэд, Бурхна хөөрлтд күрвидн. Ода бидн тер хөөрлтэр бөөнөвидн. Бидн Бурхна туурмжиг авх улс болад нөөлэд байрлжанавидн. ³Мана байр зуг иим биш. Бидн зовлң эдлжэсндэн байрлжанавидн. Зовлң маһнд тесвр өскдгиг меднөвидн. ⁴Маһниг тесвртөһөр бөөдг дасжахиг Бурхн лавл-жана. Бурхн маһниг лавлсн учрар бидн нөөлжөнөвидн. ⁵Нөөлвр маһниг ичэжэхш. Яһад гихлэ, Бурхн мана зүркиг Бурхнас авсн Эрүн Сэксүсэр дамжад дурар дүүргв. ⁶Маһниг бас күч уга улс болжахт, Бурхна темдглсн цагла Христос килнцтэ улсин төлө үклэ. ⁷Чик седклтэ күүнэ төлө үкхд күчр. Сэн күүнэ төлө үкх белн күн олдад чигн бөөх. ⁸Болв Бурхн маһнд йир дургаһан үзүлв. Маһниг бас килнцтэ бөөхит Христос мана төлө үкж. ⁹Христос цусан мана төлө асхнас иштэ ода бидн чик седклтэ

болвидн. Түүнэс даву Христос мадниг Бурхна цухлас аврх. ¹⁰Урднь бидн Бурхна дээсн билэвидн. Ода Энүнлэ Көвүнөннь үклэр эвцлдвидн. Терүнэс даву эвцлдэд бидн Христосин жирһлэр аврлтд күрхвидн. ¹¹Болв эннь цугтан биш. Мана Деед Эзн Исус Христосар дамжулад Бурхнла эвцлт авсндан бидн Бурхндан ниилэд байрта бөөнөвидн.

Аадм болн Христос

¹²Нег күүһөр дамжад делкэд килнц ирв, килнц үкл авч ирв. Аштнь үкл цуг эмтст күртв. ¹³Зака һарһтл делкэд килнц бээсмн. Болв закон угад килнц – килнц болж тоолгдхш. ¹⁴Зуг Аадмин цагас Мошен цаг күртл эмтн цугтан үкх зөвтэ бээсмн. Нам Аадмла эдл Бурхна заквр эс эвдсмн бийнь эмтн үкх зөвтэ билэ. Аадм делкэд ирх күүнэ дүр болж бээсмн. ¹⁵Аадмин килнц Бурхна цаһан санана белгэс йилһрнэ. Яһад гихлэ, һанцхн күн буру йовдл һарһснас көлтэ оln улс үксмн. Болв терүнэс даву талдан күн – Исус Христос Бурхна белгэр дамжад оlnа килнциг төвж өгв. ¹⁶Һанцхн күүнэ килнц Бурхна белгэс йилһрнэ. Аадмиг килнц һарһхла, Бурхн терүг бурута гив. Болв оln улс килнц һарһхла, Бурхн теднд цаһан санаһан күргэд, буру уга гив. ¹⁷Үндэн болхла, нег күүнэ килнцэс көлтэ цугтан үкх зөвтэ бээсмн. Болв һанцхн күн Исус Христос күцэж чадснь өмнкэс үлү болжана. Бурхна элвг хээрлт болн чик седклтэ болх белг авсн улс жирһлд Исус Христосар дамжулад залх. ¹⁸Тиигэд негхн килнц цугтаһинь бурушав. Тедү мет нег үнн йовдл цугтаһинь чик седклтэ кеһэд, жирһл өгнэ. ¹⁹Һанцхн күүнэ соңсхвр уга йовдлас көлтэ эмтнэ ик зунь килнцтэ болв. Тиигж соңсхврта негхн күүнэ йовдлар оln улс чик седклтэ болх. ²⁰Закон му йовдлмуд делгрүлхин төлө күчэр орулгдв. Болв килнц өссн һазрт Бурхна хээрлт бас өснэ. ²¹Юнгад гихлэ, килнц эмтиг үклэр дамжад залсн эдлэр тиигж Бурхна хээрлт зална. Мана Деед Эзн Исус Христосар дамжад Бурхна хээрлт мадниг мөңк жирһлүр көтлж йовна.

Христост иткдг күүнэ жирһл

6 Тиигэд бидн ю келхмб? Бидн Бурхна цаһан сана өскхэр цаарандан килнц һарһад бөөхмб? ²Төрүц тиигхмн биш. Килнцтэ жирһлэс үкж салсн мет бидн бөөнөвидн. Бидн яһж цаарандан килнц һарһхмби? ³Бидн уснд кирслгдхлэрн, Исус

Христосла ниилэд ни-негн болвидн. Уснд кирслгдхлэрн бидн Терүнлэ хамдан үксн болвидн. Терүг тадн медвт? ⁴Уснд кирслгдхлэрн бидн Терүнлэ хамдан үксн болвидн, терүнлэ хамдан оршагдвидн. Тиигэд Христос үкснэ хөөн Эцкин туурмжин күчэр эмдрүлгдснлэ эдлэр бидн бас шин жирһлэр бөөжөнэвидн. ⁵Кемр бидн Терүнлэ үкэд ниилсн болхла, Терүнлэ эдл эмдрхвидн. ⁶Мана хуучн жирһл Исусла хамдан кирс деер үкж уга болв. Тиигэд килнцтэ цогц-махмудын йосн хольврад, бидн дэкж килнцин мухла болшговидн. ⁷Яһад гихлэ, үксн күн килнцэс сулдхгдна. ⁸Кемр бидн Христосла үксн болхла Терүнлэ хамдан жирһхвидн гиж иткжэнэвидн. ⁹Үклэс эмдрэд, Христос дэкж үкшгог бидн меднэвидн: үкл Терүг авлж чадмн биш. ¹⁰Христос үксн учрас килнц Терүг мел авлж чадшго юмн. Ода Христос Бурхнла үүрлэд бөөнэ. ¹¹Тадн ода бийэн килнцтэ жирһлэс үкж салснд тоолх зөвтэт. Бийэн Исус Христосар дамжулад, Бурхнла үүрлэд бөөжөн хэн тадн тоолх зөвтэт. ¹²Цогциннь седвэр дахж дөнндгоһар тана күүрх цогц-махмуд килнц бичэ залтха! ¹³Му күслиг күцэхин төлэ цогц-махмудыннь мөчмүдиг килнцд бичэ бэрүлтн. Терүнэ ормд тадниг олзлхд Бурхнд зөв өгтн. Тадн үклэс эмдрж ирвшт. Эврөннь цогцин мөчмүдиг чик йовдл һарһхин төлэ Бурхнд өгтн. ¹⁴Таниг килнц бичэ эзлтхэ. Яһад гихлэ, тадн закана үлмэд биш, зуг Бурхна хээрлтин үлмэд бөөнэт.

Чик седклтэ зарцнр

¹⁵Тиигхлэ юн болжахмб? Ода бидн закана үлмэд биш, Бурхна хээрлтин үлмэд бөөсн учрар килнц һарһжахмби? Төрүц уга. ¹⁶Тадн бийэрн талдан улсин ялч болхларн, йосндан тер эздүдин мухла болнат. Тедниг сонснат. Тадн эс гихлэ, килнцин мухла болад үкнэт, эс гихлэ, Бурхиг сонсдг мухла болнат. Тегэд Бурхн тадниг чик седклтэ кенэ. ¹⁷Тадн килнцин мухла болсн бийнь өггдсн номин үнниг халун зүркэрн дахвт. Бурхн тууртха! ¹⁸Килнцэс тадн сулдхгдад, чик седклтэ жирһлин мухла болвт. ¹⁹Тадниг медтхэ гийһэд, би энүнэ тускар амр үгэр келжэнэв. Урднь хар саната күсл күцэхин төлэ тадн бийэн кевтнь бузр болн му йовдлын ялч келэт. Ода тадн эрүн керг кевтнь күцэхин төлэ чик седклтэ жирһлин ялч болтн. ²⁰Килнцин ялч болжасн цагт тадн чик седклтэ жирһлэс сул йовлат. ²¹Энүнэ ашт тадн ю аввт? Ода тадн кеснэсн ичнэт, олз мел авсн угат. Кесн йовдлмудын

ашнь үкл болв. ²²Ода тадн килнцэс сулдхгдад, Бурхна мухла болвт. Бурхнд кевтнь нерэдсн жирһл аввт. Эн жирһлин ашнь мөнк жирһл. ²³Килнцин ашнь үкл болжана, Бурхна белг – мана Деед Эзн Исус Христосла хамдан бээх мөнк жирһл болжана.

Заканас сул бээлһн

7 Ахнр-дүүнр, эмд бээх күүг кезэ чигн Закон залдгиг тадн меддговт? Би Зака меддг улст келжэнэв. ²Күүкд күн эврэннь залуһан терүг үктл закахар холвата бөөнө. Кемр залуһнь үкхлэ, тер гер-мал болж бээсн даалһврас сулдна. ³Залуһан эмд деер күүкд күн талдан залула бээхлэ, тер күүкд күн аля нертэ болжана. Кемр залуһнь өнгрсмн болхла, тиигхлэ тер законас сулдад, талдан залуд одхла, аля нертэ гиж терүг келж болшго. ⁴Тү-үшн, ахнр-дүүнр, таднла бас тиим юмн учржана. Тадн Законас сулдхгдвт, яһад гихлэ, тадн Исус Христосин цогц-махмудын энгнь болжанат. Ода тадн үкэд эмдрсн Христосин улс болжанат, тиигэд Бурхнд церглэд сэн йовдл һарһхит. ⁵Бидн эврэннь дурарн бээсн цагт закахар сергэгджэх килнцтэ седвэр цогцд көндрв. Эн седвэрин ашнь үкл болжана. ⁶Ода бидн мадниг бэржэсн законас сулдвидн. Яһад гихлэ, законан тускар келхлэ, тадн үкж одлат. Тиигэд бидн хуучн кевэр бичэтэ закахар дамжад Бурхнд церглжэхшвидн. Бидн шин кевэр Сөкүсэр дамжулад Бурхнд церглжэнэвидн.

Закан болн килнц

⁷Тиигэд ю келхмб? Закон килнцтэ болжахмби? Мел уга. Болв закон уга болсн болхла, килнц юн бээсинь би медшго билэв. Закон «Күүнэ юмнд бичэ седклэн тэв», – гиж эс келсмн болхла, седвэр гисиг медшго билэв. ⁸Закана заавр олзлад, мини дотр килнц зүсн-зүүл седвэр үүдэв. Болв закон угаһар килнц үксн юмн. ⁹⁻¹⁰Урднь би закон угаһар бөөлөв. Болв законан заавр ирхлэ, килнц эмдрв, би болхла үкж одв. Тиигэд законан заавр жирһл өгх йоста бээсмн, терүнэ ормд үкл авч ирв. ¹¹Заканан заавриг олзлад, килнц намаг меклэд алв. ¹²Закан эрүн, заавр бас эрүн, чик, сэн. ¹³Эн сэн заавр нанд үкл авч ирвү? Уга! Килнц тиигв. Килнц сэн заавриг олзлад, нанд үкл авч ирв. Тиигэд килнцин учр-утхнь медүлгдв. Зааврар дамжад, килнц улм килнцтэһэн үзүлжэнэ. ¹⁴Закан Бурхнаһар һардгиг бидн меднэвидн. Би үкх күн болад,

килнцин ялчд хулдгдв. ¹⁵ Би ю кежэхэн эврэн меджэхшв. Кехэр седсэн би кежэхшв, терүнэ ормд дурго юман кенэв. ¹⁶ Кемр би дурн уга юман кехлэ, терүгөрн закон цаһан саната гиж зөвшл-жэнэв. ¹⁷ Тер учрар энүг би эврэн кежэхшв, мини дотр бөөх килнц кежэнэ. ¹⁸ Бийдм, мини килнцтэ бөөдлд сэн юмн уга, яһад гихлэ, би цаһан саната йовдл һарһхар седнэв, болв кеж чадхшв. ¹⁹ Би кехэр седсн сэн юман кежэхшв. Болв эс кехэр седсн му йовдл һарһад бөөнэв. ²⁰ Кемр би дурго юман кежэхлэ, тертн би бишв, мини дотр бөөх килнц кежэнэ. ²¹ Энд иим закон бөөхиг би меднэв: кемр би сэн йовдл һарһхар седхлэ, нанд негхн арһ бөөнэ – хар сана һарһх. ²²⁻²³ Дотран би Бурхна зако тавлжанав, болв мини цогц дотр талдан закон көдлнэ. Эн закон мини уханла дөөлднэ, намаг килнцин закон бэрэнд орулна. Килнцин закон мини цогц-махмудыг авлад көдлнэ. ²⁴ О, ямаран кишг уга күн бөөжв би! Кен намаг эн үкх цогцас сулдххмби? ²⁵ Мана Деед Эзн Исус Христосар дамжад, би Бурхнд ханлтан өргжэнэв. Ти-игэд би эврэннь ухаһар Бурхна законд церглжэнэв, цогциннь бөөдлөрн болхла, би килнцин законд церглжэнэв.

Йосн жирһл

8 Исус Христосла ниилсн улсиг кен чигн засглшго. ² Яһад гихлэ, Эрүн Сәкүснэ закон таниг килнцин болн үклин законас сулдхв. Эн Эрүн Сәкүснэ закон Исус Христосла ниилэд бөөх танд жирһл өгнэ. ³ Тана килнцтэ бөөдлэс көлтэ закон эс кеж чадсиг Бурхн кев. Эврэннь Көвүһән илгәһэд, Бурхн әмтнэ килнциг бурушав. Тер Көвүнь күүнлэ әдл цогц-махмудта болад, килнциг уга кехэр ирв. ⁴ Бидн килнцтэ бөөдлөрн биш Эрүн Сәкүснэ таалар бөөсөрн закон йоста неквр күцәдгәр Бурхн тиим йовдл һарв. ⁵ Килнцтэ бөөдләр бөөжәх улс цогцин седвәрин тускар ухална, Эрүн Сәкүснэ таалар бөөжәх улс Эрүн Сәкүснэ таалын тускар ухална. ⁶ Цогцин седвәрин тускар ухалжах күн үклд күрх, Эрүн Сәкүснэ таалын тускар ухалжах күн жирһлд күрәд төвкнүн бөөх. ⁷ Цогцин седвәрин тускар ухалжах күн Бурхна дәәсн. Яһад гихлэ, тернь Бурхна зако күцәхш, йосндан күцәж чадхш. ⁸ Цогцин седвәрәр бөөдг күн Бурхнд таасгддгар кеж чадшго. ⁹ Кемр Эрүн Сәкүсн тадн дотр бөөхлэ, тадн цогцин седвәрәр биш Эрүн Сәкүснэ таалар бөөнәт. Христосин Сәкүсн уга күн Христосин биш болжана. ¹⁰ Кемр Христос таднла ниилэд

бөөхлэ, тадна цогц килнцэс кэлтэ үкв чигн Эрүн Сәкүсн таднд жирһл болжана. Яһад гихлэ, тадн Бурхна өмн чик седклтэ болвт. ¹¹Кемр тадна дотр Исусиг үклэс әмдрүлсн Бурхна Сәкүсн бүүрлж бөөхлэ, Христосиг әмдрүлсн Бурхн дотртн бәәжәх Сәкүсәрн тадна цогциг әмдрүлх. ¹²Тиигәд бидн, ахнр-дүүнр, цогциннь седвәрәр бәәшго болжанавидн. ¹³Кемр цогц-махмудыннь седвәрәр бөөхлэ, тадн үкхит. Зуг кемр килнцтә йовдлмуд Эрүн Сәкүсәр уга кехлэ, цаарандан жирһәд бәәхит. ¹⁴Бурхна Сәкүс дахж йовх улс Бурхна үрдүд болжана. ¹⁵Бурхнас авсн Сәкүсн таднар ялч кежәхш, тадниг әәлһжәхш. Болв Эрүн Сәкүсн таднар Бурхна үрдүд кежәнә. Эрүн Сәкүснә күчәр бидн Бурхиг дууджанавидн: «Аав, Эцкм!» ¹⁶Мадниг Бурхна үрдүд гиж Бурхна Сәкүсн болн мана седкл герчлжәнә. ¹⁷Кемр бидн Бурхна үрдүд болхла Терүнә улсин төлә хадһлжах зөөр авхвидн. Тедү мет бидн Христосла хамдан Энүнә төлә Бурхна хадһлжах зөөриг бас авхвидн. Кемр бидн Христосла хамдан зовлнган әдлжәхлэ, Энүнлә хамдан туурхвидн.

Ирх туурмж

¹⁸Маднд үзгдх туурмжиг ода мана әдлжәх зовлнла әдлцүлхлэ, мана зовлң юмн биш. ¹⁹Эврәннь үрдүдән Бурхн үзүлхиг цуг үүдәсн юмс йир икәр күләжәнә. ²⁰⁻²¹Үүдәгдсн юмс цугтан эврәннь седвәрәр биш Бурхна таалар керг уга болв. Зуг цуг үүдәлмүдт үклин үлмәһәс һарх нәәлвр бәәнә. Тиигж тедн Бурхна үрдүдтә әдл алдр сулдхвр авх. ²²Үүдәсн юмс кевтән ода күртл зовлндан түншжәхиг бидн меднәвидн. Теднә зовлң күүкд һарһжах өвдкүрлэ әдл болна. ²³Һанцхн тедн биш Эрүн Сәкүстә бидн бас зовлнғас түншжәнәвидн. Бурхн маднд хамгин түрүн белгүдин негнь гийәд Эрүн Сәкүс өгв. Бурхн маднар үрдүдән кех болн мана цогциг кевтнь сулдхх кем күләһәд бидн түншжәнәвидн. ²⁴Эн ицләр бидн авргдвидн. Кемр бидн нәәлжәх юман үзжәхлэ, Тер нәәлвр болдмн биш. Яһад гихлэ, үзжәх юмндан кен нәәлжәнә? ²⁵Кемр бидн эс үзжәх юмндан нәәлжәхлэ, тиигхләрн бидн энүг тесвртәһәр күләжәнәвидн. ²⁶Мел энүнлә әдл Эрүн Сәкүсн мадн тал дөң болхар ирнә. Яһад гихлэ, бидн чидл тату болжанавидн. Бидн нам яһж зальврхан меджәхшвидн. Болв Сәкүсн мана ормд үгәр келлго, әәһәр Бурхнас сурна. ²⁷Зүркд шинжлжәх Бурхн Эрүн Сәкүснә сана меднә. Яһад гихлэ, Эрүн Сәкүсн Бурхна таалар Терүнә улсин төлә зальвржана. ²⁸Бийдән

дурта улсла болн күсллэнь ирлцж дуудгдсн эмтнлэ цуг учрсиг Бурхн олзд орулна. ²⁹Урдаснь Эврэннь шүүж авсн улсиг Бурхн Көвүнлөхөн эдл болх гиж шийдв. Тиигэд Исус олн ахнр-дүүнр дунд түрүнкнь болв. ³⁰Бурхн шийдсн улсиг дуудв, дуудсн улсан чик седклтэд тоолв, чик седклтэд тоолсн улсан туурулв. ³¹Энүнэ тускар бидн ю келхмб? Кемр Бурхн мадла негн болхла, кен мана өмнэс юм кеж чадхмб? ³²Бурхн Көвүһөн хармнл уга цуг мана төлө Терүгэрн төкл төкв. Көвүһөн маднд өгсн Бурхн наадкиннь кевтнь маднд өпшгой? ³³Бурхна шүүж авсн улсиг кен гемшэхмб? Бурхн тедниг чик седклтэд тоолв. ³⁴Кен тедниг засглхмб? Тиим күн уга. Яһад гихлэ, Христос Исус мана төлө үкэд эмдрсн, ода Бурхна барун тал бөөнө, мана тускар зальвржана. ³⁵Христосин дурнас мадниг юн салхмб? Зовлң эс гихлэ харһсн төрий? Көөлһн эс гихлэ харһнлһн болвза? Күнд түрү бэ-эдл, өөмшг эс гихлэ үклий? ³⁶Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Чини төлө мадниг өдр болһн ална. Алгдх хөөдлэ эдл мадниг тоолна». ³⁷Кемжэн угаһар маднд дурлжах күүнэ күчэр цугтаһинь бидн диилжэнэвидн. ³⁸⁻³⁹Үкл чигн биш, жирһл чигн биш, Бурхна элчнр чигн биш, залжах болн һарджах сәкүсд чигн биш, өдгө чигн биш, иргч тоот чигн биш, теңгр деер юн чигн биш, һазр дор юн чигн биш, үүдэсн тоотас юн чигн биш, мадниг Бурхна дурнас цугтан салһж чадшгог Би лавтаһар меднэв. Эн дуран Бурхн мана Деед Эзн Исус Христосар дамжулад үзүлв.

Бурхн болн Терүнэ шүүж авсн улс

9 Би үндэн келжэнэв, худл келжэхшв. Яһад гихлэ, би Христосин күмбв. Эрүн Сәкүснэ залжах мини седкл, намаг худл эс келжэхиг лавлжана. ²Би дегд гейүржэнэв. Мини зүркн чилшго зовлңгар дүүрв. ³Ахнр-дүүнриннь төлө, эврэннь төрскн улсин төлө би Христосас салхар седлэв. ⁴Тедн Израилин улс. Бурхн теднэр Эврэннь үрдүд кеһэд, туурмжан үзүлв. Теднлө Бурхн бо-оцас батлв, теднд зака өгв. Израилин улс йосндан Бурхнд яһж мөргхэн меднэ. Бурхн теднд олн юм күцэх болж келлэ. ⁵Израилин улс алдр өвкнрэс үүдлэ. Күүнэ уңг-тохмин тускар келхлэ, Христос еврей күн бээсмн. Энтн цугтаг залжах Бурхн болжана. Христос мөңкинд тууртха!* Тиигтхэ! ⁶Бурхна өгсн үг эс күцэгдв

* Онданар орчулхла: Цугтаг залжах Бурхн мөңкинд тууртха!

гиж би келжэхшв. Юнгад гихлэ, Израилин улс цугтан Бурхна шүүж авсн улс биш. ⁷Абрахамин хөөт үйнр цугтан йосндан терүнэ үрдүд биш. Бурхна Бичгт иигж бичэтэлм: «Зуг Ицхакин хөөт үйнр чини үйнр болж тоолгдх». ⁸Талданар келхлэ экэс харсн хөөт үйнр Бурхна үрдүд болжахш. Болв Бурхна өгсн үгэр төрсн үрдүд йосн хөөт үйнр болжана. ⁹Бурхн иим үг өглэ: «Би хөөтндэн иим цагла ирхв, Сарра көвүтэ болх». ¹⁰Дэкэд келхлэ, Ребекин хойр көвүн нег эцктэ. Тер мана өвк Ицхак бөөж. ¹¹⁻¹²Болв икр үрн төртл болн тедн сэн, му йовдл харһтл, Бурхн Ребект иигж келв: «Ах күн дү күүнд заргдх». Бурхна күсл Терүнэ шүүж авлһар дамжад күшдгэр эннь болв. Терүнэ шүүж авлһн Яковин болн Эсав йовдлас эклжэхш, Бурхна дуудврас эклжэнэ. ¹³Энүнэ тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би Яковд дурлад, Эсавд дурго болв». ¹⁴Тиигхлэ бидн ю келхмб? Бурхн чикэр кежэхший? Мел уга! ¹⁵Мошед эн иигж келв: «Хөөрлхэр седсн күүһэн хөөрлнэв, сана зовхар седсн күүндэн сана зовнав». ¹⁶Бурхна шүүж авлһн күүнэ седвэрэс болн күүнэ йовдлмудас учрхш. Зуг Бурхна хөөрлтэр күцэгднэ. ¹⁷Бурхн Эврәннь Бичгт фараонд иигж келжэнэ: «Би чидлэн чамар дамжад үзүлхин төлэ мини нериг делкэд меддгэр чамаг Египетин хаана ширэ деер суулһв». ¹⁸Тиигэд Бурхн хөөрлхэр седсэн хөөрлнэ, буцдг зангта кехэр седхлэрн буцулна.

Бурхна хөөрлт болн Терүнэ ур

¹⁹Нанд таднас негнь келх: «Тиигхлэ яһад күүг Бурхн гемшөжэхмб? Терүнэ таалла кен сөрүцж чадхмб?» ²⁰Бурхнла зүтклдх кемб чи, күн? Шавр сав терүг кесн күүнд: «Чи яһад намаг иимэр кеввч?» — гиж келдви? ²¹Шаврар сав кежэх урч күн нег мокар хойр сав кеж чадшго: негинь — кееһин төлэ, хойрдгчинь — йирин бөөдлин төлэ. ²²Тиигхлэ Бурхнд ууран үзүлх болн чидлэн медүлх зөв бөөнү? Зуг зарһинь ууртаһар кех болн алгдх улсиг Бурхн тесвртөһөр даажав. ²³Бурхнд Эврәннь алдр туурмжан үзүлх зөв бөөнү? Тер туурмжарн Терүнэ хөөрлт авх эмтнлэ хувацв. Бурхн тедниг туурулхар белдв. ²⁴Иигж хөөрлт авсн мадниг Бурхн, зуг евреймүд дундас биш нам буру номта улс дундас дуудв. ²⁵Ээлдэч Хөөзин дегтрт Бурхн иигж келжэнэ: «Мини биш улсиг — Мини гиж келхв. Мини дурго улсиг — Мини дурта улс гиж келхв. ²⁶Мини улс бишит гиж келхин ормд тедниг эмд

Бурхна үрдүд гиж келхв». ²⁷ Эшья Израилин улсин тускар чанһар келжэнэ: «Израилин улс тенгсин элсн мет оln болв чигн теднэс зуг зэрмнь авргдх. ²⁸ Юнгад гихлэ, Деед Эзн һазр деер бөөх улсиг агчмд болн мөнжинд засглх». ²⁹ Эшья урднь бас иигж келлэ: «Кемр тенгрин цергин Деед Эзн мана хөөт үйнриг хадһлсн болхла, тиигхлэ бидн цугтан Содом болн Гомора балһсдла эдл болх билэвидн».

Израиль болн Сэн Зэңг

³⁰ Ода бидн ю келхмб? Бурхна өмн чик седкл зүүхэр эс седжэсн буру номта улс эврәннь итклэр чик седклтэ болв. ³¹ Израилин улс чик седклтэ кедг зака хээһэд олсн уга. ³² Яһад эс олжахмб? Тедн терүг итклэрн биш кергэрн хээв. Көндлң чолунд тедн бүдрв. ³³ Эн чолуна тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Сион уул деер би көндлң чолу тэвжэнэв. Терүнэс көлтэ зэрм улс бүдрэд унх. Болв терүнд иткдг күн мел һутагдшго».

10 Ахнр-дүүнр, Израилин улс аврлт автха гийһэд, би эрүн зүркнэсн Бурхнд зальвржанав. ² Би тедниг бийән йир икэр Бурхнд нерэдсиг герчлжэнэв, болв теднэ нерэдлһн медрлэс һарчааш. ³ Бурхн яһж күүг чик седклтэ кедгиг тедн медрлэс уга. Энүнэс даву тедн бийән Бурхна өмн чик седклтэд тоолхар седцхэв. Бурхн яһж күүг чик седклтэ кедгиг евреймүд төртән авсн уга. ⁴ Иткдг күн болһн чик седклтэ болхин төлэ Христос Закана көдлмш чилэв.

Күн болһн авргдэж чадх

⁵ Зака күцэсэрн күн болһн яһж чик седклтэ болхин тускар Моше иигж бичж: «Закаг күцэжэх күн терүгэр әмд бөөх». ⁶ Итклэр күн болһн яһж чик седклтэ болхин тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Кен тенгрт һархмб? – гиж бичэ бийэсн сур». (Христосиг тенгрэс һазр деер буулһхин төлэ кен тиигэрән һархмб, – гиж бичэ бийэсн сур.) ⁷ Эс гихлэ: «Кен хар йорал уга һазрт буухмб?» (Христосиг үкснэ хөөн әмдрүлхин төлэ кен хар йорал уга ормд буухмб?) ⁸ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Бурхна үг чини хажуд бөөнэ. Тер үг чини келнд болн зүркнд бөөнэ». Эн үг мана цөөлһжэх итклин үг мөн. ⁹ Кемр чи, Исус, мини Деед Эзн гиж илэр келхлэ, кемр Терүг үкснэ хөөн Бурхн әмдрүлсиг

зүркэрн иткжэхлэ чи авргдхч. ¹⁰ Юнгад гихлэ, зүркэрн иткэд бидн чик седклтэ болжанавидн. Исус мини Деед Эзн гиж илэр келсэрн бидн авргдхвидн. ¹¹ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Терүнд иткдг күн мел хутагдшго». ¹² Иигж цугтаднь келгдженэ. Юнгад гихлэ, евреймүдин болн буру номта улсин хоорнд мел йиллл уга. Бурхн цугтаннь Деед Эзн болжана. Терүг дууджах улсиг Бурхн йир икэр адслженэ. ¹³ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Деед Эзнэ нер дууджах күн болһн авргдх». ¹⁴ Кемр Терүнд эс иткжэхлэ, яһж тедн неринь дуудхмб? Кемр Терүнэ ном эс соңссн болхла, яһж тедн иткхмб? Кемр тер номиг эс цөөлһсн болхла, яһж тедн терүг соңсхмб? ¹⁵ Кемр цөөлһэчнр эс илгэгдсн болхла, тиигхлэ яһж тер ном цөөлһгдх бөөсмб? Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Сэн Зэнг цөөлһжэх улсин ирлһн ямаран сэн!» ¹⁶ Сэн Зэнгиг евреймүд цугтан төрүц авчасмн уга. Ээлдөч Эшья иигж келж: «Деед Эзн! Мана цөөлһсн номд кен иткженэ?» ¹⁷ Сэн Зэнг соңсхла, иткл ирнэ. Христосин тускар цөөлһж келхлэ, күн Сэн Зэнгиг соңсна. ¹⁸ Болв би сурхар седженэв: «Тедн номиг соңсад угай?» Э-э, соңсла. Юнгад гихлэ, Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Теднэ дун цуг һазрар соңсгдна. Теднэ үгмүд һазрин кэдэ күртл күрнэ». ¹⁹ Тиигхлэ би дөкэд нег юм сурхар седженэв: «Израиль энүг медлго бөөсмн болвза?» Моше түрүлж хэрү өгнэ: «Би таднд йосн биш келн улсар дамжулад үлү үзүлһ сергэнэв. Би эргү улсар тадна ур босхнав». ²⁰ Эшья болхла зөргтөһөр иигж келженэ: «Эс хээсн улс Намаг олв. Мини тускар эс сурсн улст Би Бийөн үзүлүв». ²¹ Болв Израилин тускар тер иигж келженэ: «Өдрин туршарт Би сонсдо болн буцдг улс тал һаран дуудж суңһв».

Бурхн Израильд хээрлтэн үзүлжэнэ

11 Тиигэд би сурхар седженэв: Бурхн эврэ улсан хайви тиигэд? Мел уга. Би эврэн Израилин күмб, Бөөнъяминэ унг-тохмас Абрахамин хөөт үйв. ² Эклцэснь шүүж авсн улсан Бурхн хайсн уга. Израилин улст һундсан Элья Бурхнд келсиг тадн Бурхна Бичгэс меднэлмт. ³ «Деед Эзн, тедн чини ээлдэчн-риг алв, бэрц тэвдг чини ормиг тедн хамхлв. Би һанцарн үлдв, намаг тедн бас алхар седженэ». ⁴ Болв Бурхн терүнд ю келв? «Би бийдэн долан миңһн кү үлдөвв. Тедн Баалын өмн сөгдсн уга». ⁵ Тиигэд ода Бурхна цаһан санаһар шүүж авгдсн улсин үлдл

бөөнө. ⁶Кемр Бурхн цаһан санаһар эмтиг шүүж авсн болхла, ти-
игхлэ тер кесн кергэрнь тиигжэхш. Кемр Бурхна эмтиг кесн
кергэрнь шүүж авсн болхла, тиигхлэ терүнэ цаһан санан үнн
цаһан санан болж һаршго билэ. ⁷Тиигэд юн болжахмб? Изра-
илин улс хээжэсн юман олсмн уга. Бурхна шүүж авсн улс хээжэ-
сэн олж авв, наадксинь Бурхн Эврәннь дуудврик соңсж чадго
кев. ⁸Энүнэ тускар Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Бурхн теднэ
ухан-седклиг унтулв, нам эндр өдр күртл теднэ нүднэ юм үз-
жэхш, чикнь юм соңсжахш». ⁹Давид иигж келж: «Нөөрлжөх
цагтан тедн бөргдэд хавхд тортха! Тедн унад засгла харһтха!
¹⁰Теднэ нүднэ харань уурад, юм бичэ үзтхэ! Теднэ нурһнь мөн-
кинд бөгчитхэ!»

Буру номта улсин аврлт

¹¹Дэкнэс би сурхар седжэнэв: Евреймүд бүдрэд унхларн
мөнкинд унсн болхви? Уга. Буру номта улс евреймүдиг унснас
иштэ аврлт авв. Евреймүдт үлү үзүлһ сергэхэр буру номта улс
тиигв. ¹²Евреймүдин бүдрэд унсн бээдл делкэг байжаж, теднэ
цөөкн то буру номта улсиг бас тиигж, тиигэд кемр евреймүд
цугтан аврлтд күрсмн болхла, зөөрнь ямаран ик болх! ¹³Буру
номта улс, ода би танд келжэнэв: буру номта улсин апостол
болсарн би эврәннь церглтэн магтжанав. ¹⁴Тиим юм кехлэрн, би
эврәннь улсин үлү үзүлһиг сергәһэд, нам зэрмсинь аврж чадхв
болвза. ¹⁵Юңгад гихлэ, Бурхн тедниг бийэсн хольжулсн цагт
делкэн эмтн Терүнлэ эвцлэ. Болв Бурхн тедниг орулж авхла,
юн болх? Эннь үкснэс эмдрж һарсна эдл болх. ¹⁶Кемр өдмгин
түрүн зүсм Бурхнд нерэдгдхлэ, өдмг кевтэн Бурхнд нерэдгднэ.
Кемр модна уңг Бурхнд нерэдгдхлэ, ацмуднь бас Бурхнд нерэд-
гднэ. ¹⁷Асргджасн олив модна зэрм ацмуднь хуһрж одж. Зерлг
олив модна ацмуд тер моднд наалдулгдла. Тадн, буру номта улс,
тер зерлг олив моднла эдл болжанат. Ода тадн евреймүдин күч
болн байн жирһл хувалцжанат. ¹⁸Тиигэд хамхрсн ацмудыг тадн
бичэ һазалтн. Яһж чи тедниг һазалжахмбчи? Чи зуг ацнь болжа-
нач, уңгиг чи асржахшч, уңг чамаг асржана. ¹⁹Ода чи келжэдг
чигн болхич: «Намаг наалдулж урһатха гихэд ацмуд хуһрсмн
билэ». ²⁰Э, тедн эс итксндэн хуһрсн болхла, зуг чи итклэрн
эн ормдан үлджэнэч. Тиигэд чи бичэ карагл, болв э! ²¹Бурхн
йосн ацмуд хармнсн уга, чамаг хармнх гиж санжанчи? ²²Энүнд

бидн Бурхн яһж цаһан санаһан күртэжэсиг болн цаажлсиг үзжөнэвидн. Килнц һарһсн улсиг Бурхн цаажлна. Терүнэ хэ-эрлтд чи үлдхлэ, Бурхн чамд цаһан санаһан күртэх. Эс гихлэ чамаг тер моднас хуһлад авх. ²³Кемр йосн олив модна ацмуд ондарад иткхлэ, дэкн тедниг Бурхн наалдулад урһах. Яһад гихлэ, Бурхн дэкн тедниг наалдулж урһах күчтэ. ²⁴Чи эклцэсн авн зерлг моднас хуһлгдж авгдлач. Дэкэд болхла, асргджасн олив моднд күчэр наалдулгдж урһагдлач. Тиигэд йосн ацмудыг энкр моднднь хэрү наалдулхд йир амр. Бурхн цугтад цаһан санаһан күргжэнэ. ²⁵Ахнр-дүүнр, тадн бийэн цецн улст эс тоолшгон төлэд, тадниг нуувч медж автха гиж би санжанав. Нуувчнь иим: Израилин улс оньдин итклэс хөөһсн уга. Тедн, зуг тоота буру номта улс Бурхнд иртл тиигв. ²⁶Тегэд Израилин улс цугтан авргдх. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Сионас Аврач ирх. Тер Яковин хөөт үйнриг Бурхн уга жирһлэс харсх. ²⁷Би теднлэ бо-оца кеһэд, теднэ килнцинь тэвж өгхв». ²⁸Буру номта улс, таднд олз ортха гийһэд евреймүд Сэн Зэнг авсн уга. Тиигэд тедн Бурхна дээсн болв. Зуг Бурхн евреймүдиг шүүж авсар болн теднэ өвкнрт үг өгсэр тедн Бурхна улс болжана. ²⁹Юнгад гихлэ, Бурхн эврәннь белгэн хэрү авхш, эврэн шүүж авсан сольхш. ³⁰Урднь тадн, буру номта улс, Бурхиг соңсдго билэт. Зуг ода евреймүд Бурхиг эс соңсар Бурхнас тадн хөөрлт авт. ³¹Ода евреймүд Бурхиг соңсжахш. Зуг тадн хөөрлт авсн учр деерэс евреймүд хөөрлт авх. ³²Цуг эмтиг хөөрлхин төлэ Бурхн тедниг соңсдго бөөдлд бэрүлв. ³³О! Бурхна зөөр ямаран ик! О! Бурхна цецн ухан болн медрл ямаран ик! Терүнэ шийдвриг кен цөөлһж чадхмб? Терүнэ хаалһиг кен медхмб? «³⁴Деед Эзнэ ухаг кен медсмб? Кен Терүнд селвгч болсмб? ³⁵Бурхиг өгцтэ болтха гийһэд, кен Терүнд юм өгсмб?» ³⁶Юнгад гихлэ, цугтаһинь Тер үүдэлэ. Цугтан Терүгэр дамжад Терүнэ төлэ бөөнэ. Бурхн мөн-кинд тууртха! Тиигтхэ!

Бурхнд церглэжэх жирһл

12 Тиигэд, ахнр-дүүнр, Бурхна хөөрлтин төлэ би таднас сур-жанав. Бийэрн Бурхнд эмд, эрүн болн Терүнд тааста тэкл тэктн. Эннь Бурхнд йосндан церглһн болжана. ²Эн делкэн му авъясар бичэ бөөтн. Болв Бурхнд тана ухаг шинрүлх зөвөн өгтн. Тегэд одж тадн Бурхна сэн, тааста болн күцц таалыг медж

чадхит. ³ Нанд өггдсн белг олзлад би күн болһнд иигж келжэнэв: Өгсн зөвэс үлүһэр эврәннь тускар бичэ сан. Болв бийиннь тускар ик санан угаһар ухал. Чамд Бурхна өгсн иткллэ ирлцүлж бийиннь тускар ухал. ⁴ Күүнэ цогцд олн мөчмүд бээнэ. Мөч болһн зүсн-зүүл зааврта. ⁵ Терүнлэ эдл бидн олн болсн бийнь Христосла ниилэд нег цогц-махмуд болжанавидн. Бидн нег-негн-лэһэн зүсн-зүүл мөчмүд мет хоорндан залһлдатавидн. ⁶ Маднд Бурхна өгсн хээрлтлэ ирлцүлж бидн олн зүсн билг олзлх йоста-видн. Чамд Бурхна үг келх белг бөөхлэ, эврәннь иткллэ ирл-цүлж Терүг кел. ⁷ Кемр талдан улст нөкд болх билг чамд бөөхлэ, нөкд бол. Кемр багш болх билгтэ болхла, багшлтха! ⁸ Кемр урмд өгх билгтэ болхла, урмд өгтхэ. Кемр бээснэсн хувалцх билгтэ болхла, асхрулад хувалц. Кемр хардх билгтэ болхла, йир сөөнөр хард. Кемр цаһан седкл һарһх билгтэ болхла, байртаһар цаһан седклэн һарһ.

Христост иткдг күүнэ жирһлин зокъял

⁹ Тана дурн үнн болтха. Хар саната йовдлмудт дурго болтн, сэн йовдл цаарандан һарһтн. ¹⁰ Ахнр-дүүнрлэ эдлэр нег-негн-дэн дурлтн. Нег-негэн күндлэд бийэсн үлүһэр үнлтн. ¹¹ Бичэ залхуртн. Зуг гүжрж көдлтн. Деед Эзнд халун зүркнэсн церглтн. ¹² Ишдэн тадн байрлтн! Зовлд тесвртэ болтн. Оньдин зальвртн. ¹³ Бурхнд иткдг улс түрү-зүдү бөөхлэ, теднлэ бээс-нэсн хувалцтн. Зуучлж йовх улсиг гиичлүлэд тоотн. ¹⁴ Тадниг көөлдж йовх улст Бурхн эдс өгтхэ гиж зальвртн. Дэкэд нег давтад келжэнэв: Бурхн тедниг бичэ харатха, эдс өгтхэ гиж зальвртн. ¹⁵ Байрлжах улсла байрлтн. Уульжах улсла уультн. ¹⁶ Күн болһниг йилһлго эдлэр бээтн. Бичэ караглж деерлктн. Зуг номһн зангта улсла үүрлтн*. Бийэн бичэ цецн күүнд тоолтн. ¹⁷ Чолуһар шивсиг – өөкэр шивтн. Эмтн цугтан сэн гиж келх йовдл һарһтн. ¹⁸ Кемр арһ бөөхлэ, эмтнлэ цугталань эвтөһөр бэ. ¹⁹ Үүрмүд минь! Бичэ өшэ нектн. Бурхн тиим күүг засглтха. Юңгад гихлэ, Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бээнэ: «Би өшөһинь авхв. Күүнэ һарһсн буруһин ашар Би терүг засглхув гиж Деед Эзн келжэнэ». ²⁰ Бурхна Бичгт бичэтэг күцөтн: «Кемр тана өшөтн өлн болхла, хот өгэд цадхтн. Кемр унд уухар седжэхлэ,

* Талданар орчулхла: Зуг хар көдлмш бас кетн.

ундынь кеж өгтн. Тиим йовдларн тадн терүнэ толһа деер цог цуглулжанат». ²¹Хар санан чамаг бичэ авлтха! Болв хар санаг сэн кергэр диил.

Йосна туск төр

13 Күн болһн шаңһа йоснд сонсхврта болх йоста. Юнґад гихлэ, Бурхна зөв уга йосн уга. Бэесн цуг йосиг Бурхн тогтала. ²Тиигэд йосна өмнэс буцсн күн — Бурхна тогтасна өмнэс буцжана. Тиим йовдл харһжах күн цаажла харһх. ³Сэн йовдл харһжах күн биш, хар саната йовдл харһжах күн йосна хардачнрас ээнэ. Йоснас ээшго седклтөвч? Сэн йовдл харһж йов, тиигхлэ йосн чамаг буульх. ⁴Йосна хардач чамд сэ кехэр Бурхна зарц болжана. Кемр чи хар саната йовдл харһдг болхла, йосна хардачнрас э. Яһад гихлэ, чамаг засглх зөв терүнд бээнэ. Терчнь Бурхна зарц болад, хар саната йовдл харһсн күүг Бурхна нерн деерэс засглна. ⁵Чи йосна хардачнриг зуг засглһнас эәһэд биш, болв Бурхнд церглх эврәннь дааврас сонс. ⁶Тиигэд тадн алван өгнэт. Йос харджах улс Бурхна зарцнр болжана, тедн эврәннь даалһвр күцэжэнэ. ⁷Теднд өгх зөвтэ юмиг өгтн: зүсн-зүүл алв өгтн, тедниг йир икэр күндлтн.

Ахир-дүүрин дурна тускар

⁸Кен чигн күүнд өгцтэ бичэ болтн. Зуг нег-негндән дурарн өгцтэ болтн. Юнґад гихлэ, хажудк күүндән дуртань зака күцэжэнэ. ⁹«Гергн залу хойр эврәннь иткл бичэ эвдтн», «Бичэ ал», «Бичэ хулха ке», «Талдан күүнэ эдл-ахуд седкл бичэ төв», — эн болн нань чигн зааврмудын һол төрнь иим: «Талдан улст бийлөһән эдл дурта бол». ¹⁰Талдан улст дурта күн му юм үзүлшго. Талдан улст дурта болсн күн — Зака күцэнэ. ¹¹Тадн тиигж кех зөвтэт, яһад гихлэ, нөөрэсн серх тадна цаг ирсиг меднэт. Деед Эзн иткжэснэс ода таниг аврх цаг өөрхн бээнэ. ¹²Сө чилж йовна, өдр эклж бээнэ. Тиигэд харһһуһин йовдлмуд үлдөһэд, ода герлин зер-зев авий! ¹³Өдрин герлд бөөх эмтнлэ эдл дигтөһэр бөөхмн. Тер төлөд буру номта улсин шажна нээрт орхмн биш, согтж эрк уухмн биш, цалдн йовдл харһж аля кехмн биш, дээлдж, үлү үзхмн биш. ¹⁴Деед Эзн Исус Христосин зер-зев автн. Тадн эврәннь килництэ бээдлд оньган өгдгән ууртн. Терүнэ му седвэр бичэ күцэтн.

Нег-негэн бичэ гемшэти

14 Итклдэн бат биш күүг тадн иткдг ах гиж сантн. Терүнэ итклин хэлэцин тускар бичэ зүтктн. ²Нег күүнэ иткл ю болв чигн идх зөв өгнэ, талдан күүнэ иткл бат биш болад, тер ханцхн темсин хот эдлнэ. ³Хотыг йилһвр угаһар иддг күн, тиигж эс кежэх күүг бийэсн дор гиж бичэ тоолтха. Зуг темстэ хот иддг күн хотыг йилһлго иддг күүг буру харһжана гиж бичэ гемшэтхэ. Яһад гихлэ, Бурхн хойраһинь орулж авчана. ⁴Талдан Эзнэ зарциг гемшэх чи кембвч? Эзнэ эврэн терүг сөөнөр мууһар көдлсинь йилһх. Тер зарц сөөнөр көдлх, яһад гихлэ, Деед Эзнэ терүнд тиим арһ өгч чадх. ⁵Нег күүнд талдан өдрмүдэс нег өдр чинртэ болжана. Ондан күүнд өдрмүд цугтан чигн эдл болх. Күн болһн эврэннь санжасн санаһан чик гиж лавтаһар медтхэ. ⁶Талдан өдрмүдэс нег өдриг чинртэ гижэсн күн энүгэрн Деед Эзиг күндлжэнэ. Хотыг йилһлго иддг күн Деед Эзиг күндлэд тиигнэ. Тиим күн хот идсндэн Бурхнд йөрөл тэвжэнэ. Темстэ хот иддг күн бас Деед Эзиг күндлэд тиигнэ. Тиим күн Бурхнд бас йөрөл тэвжэнэ. ⁷Маднас нег чигн күн бийиннь төлө бөөхш, бийиннь төлө үкхш. ⁸Кемр бидн жирһж бөөхлэ, Деед Эзнэ төлө бөөнөвдн. Кемр үкхлэрн бас Деед Эзнэ төлө үкнөвдн. Жирһж бөөв чигн эс гихлэ үкж бөөв чигн, бидн Деед Эзнэ улс болжанавидн. ⁹Яһад гихлэ, эмд улсин болн үксн улсин Деед Эзнэ болхар Христос үкэд амдрлэ! ¹⁰Чи темсэр хот кежэх күн эврэннь иткдг дүүһэн яһад гемшэхмбч? Эс гихлэ, хотыг йилһлго эдлжэх күн яһж дүүһэн бийэсн дор тоолжанач? Бидн цугтан Бурхна зарһд зогсхвидн. ¹¹Юнгад гихлэ, Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Күн болһн Мини өмн сөгдх, күн болһн Намаг Бурхн гиж келх. Энүг Би лавлжанав гиж Деед Эзнэ келжэнэ». ¹²Маднас күн болһн Бурхнд эврэн тооцаһан өгх. Эврэннь ахнр-дүүнрэн килнцд бичэ орултн. ¹³Тер төлөд нег-негэн гемшэхмн биш. Тадн иигж шиидх йоста. Тана иткдг ахнр-дүүнр бүдрэд килнцд ордгоһар тадн бичэ му йовдл харһтн. ¹⁴Би Деед Эзнэ Исуста ниилсн учрас эврэн бийэрн бузр юмн уга болдгиг лавта меднэв. Кемр кен негнь ю болв чигн цевр биш гиж тоолжахла, терүнд тернь бузр болжана. ¹⁵Кемр чи хот йилһлго эдлжэх учрас эврэннь дүүһэн һундажахла, тиигхлэрн дурлж кежэхшич. Чини эдлжэх хот дүүһичнь бичэ алтха! Яһад гихлэ, Христос терүнэ төлө үклэ. ¹⁶Тана

сэн гиж тоолжасиг талдан улс му келдгоһар бийэн сээнэр бэртн. ¹⁷Бурхна йосн мана эдлжэх хотд, уужах унднд бөөхш, чик бөөдлтэ, эвтэ болн байрта жирһлд бөөнэ. Тиим жирһл Эрүн Сәкүсн өгнө. ¹⁸Тиигэд Христост церглжэх күн Бурхнд байр үүдэжәнэ, әмтнәс зөвшәл авчана. ¹⁹Тер учрар, бидн эв авч ирх болн нег-негән батлх йовдл оньдин һарһхар седхмн. ²⁰Хотын төлә Бурхна күцәжәхиг бичә хамхлтн. Хот кевтән цевр. Болв эврән эдлжэх хотарн талдан күүг килнцд унһахла чик биш. ²¹Мах эс идхлә, чһр эс уухла, дүүһән килнцд унһах йовдл эс һарһхла чик болжана. ²²Бурхна болн чини хоорндк төр чини итклин төр болтха. Эврән шүүж авчасндан бийән эс гемшәжәх күн буйн кишгтә. ²³Хот иджәһәд, эврәннь шиидврән чик угай гиж маһдлсн күүг Бурхн зарһла харһулх. Яһад гихлә, терүнә кесн керг иткләс үүдхш. Иткләс эс үүдсн керг килнц болжана.

Талдан улст нөкд болтн

15 Бидн, итклдән күчтә улс, итклдән бат биш улст түрү-күнд төринь хаһлхд дөң болхмн. Зуг бидн һанцхн бийдән тааста юм кех зөв угавидн. ²Талдан улсин сә хәәж, теднә иткл батрахин төлә маднас кен чигн күн теднд тааста юм кех зөвтә. ³Христос бас һанцхн бийдән тааста юм кежәсмн уга. Бурхна Бичгт иигж бичәтә: «Бурхиг му келжәсн улсин му үгнь нанд күртв». ⁴Бурхна Бичгт урднь бичәтә цуг тоот мадниг сурһхин төлә өггдлә. Мадниг тесврәр, урмдар нәәлвртә болтха гиж тииглә. ⁵Тесвр болн урмд өгчәх Бурхн тадниг Исус Христосас үлгүр авад, нег ухан-седклтә болтха гижәнә. ⁶Тегәд тадн ни-негәр, нег дууһар Бурхиг болн мана Деед Эзн Исус Христосин Эцкиг туурулж чадхит.

Буру номта улст цәәлһжәх Сән Зәңг

⁷Тер учрар Бурхна туурмжин төлә нег-негнлөһән Христос таднла бийән бәрснлә әдләр тадн бийән сээнәр бэртн. ⁸Христос Бурхна үнниг үзүлхин төлә, өвкнрт өгсн үгән күцәхин төлә евреймүдин зарц болв гиж би келжәнәв. ⁹Буру номта улст Бурхна хәәрт өгсн учрас тедн Бурхиг туурултха гиж Христос евреймүдин зарц болв. Бурхна Бичгт иигж бичәтә: «Тер учрар чамаг би буру номта улс дунд туурулхв, чамд магтал дуулнав». ¹⁰Бурхна Бичгт бас иигж бичәтә: «Тадн, буру номта улс, Терүнә

эмтнлэ хамдан байрлгн!»¹¹ Бурхна Бичгт бас иигж бичэтэ: «Тадн, буру номта улс, цугтан Деед Эзиг туурултн! Олн келн улс цугтан Терүг туурултн». ¹²Эшья иигж келжэнэ: «Эмтиг хардхин төлө Ишайин хөөт үй төрэд өсх. Буру номта улс терүнд нээлх». ¹³Таднд ишл өгсн Бурхн тана итклэр дамжад байрар болн эвэр дүүртхэ. Тиигэд тана ишл Эрүн Сэкүснэ күчэр цаарандан өстхэ.

Павелын даалгөр

¹⁴Ахнр-дүүнр мини, тадна зүркн сэн-сээхн кергэр дүүрн, таднд цуг медрл бөөнө, тадн нег-негэн сурһж чадхиг би меднөв. ¹⁵Тер бийнь би бас йир зөргтөһөр зөрм сурврмудин тускар келжэнэв. Би таднд терүнэ тускар тодлвр орулжанав. Иим зөргтө болдгм нанд Бурхн онц билг өглө. ¹⁶Намаг буру номта улсин төлө Христосин церглөч болтха гинһэд Бурхн нанд иим белг өглө. Би теднд Бурхна Сэн Зөнг цөөлһжэнэв. Эрүн Сэкүсэр Бурхнд нерэдгдсн буру номта улс Терүнд тэкл мет тааста болтха гижэнэв. ¹⁷Тиигэд би Христос Исусла ниилсндөн Бурхнд церглжэхэрн бийөн буульж чадхв. ¹⁸Би зөргтө болнав. Буру номта улсиг Бурхна соңсхврт орулхин төлө Христос нанар дамжад ю кесиг би зуг энүнэ тускар келж өгнөв. Энүг Тер үгэр болн кергэр, өвөрц йовдлын болн онц темдгин күчэр, Бурхна Сэкүснэ күчэр кев. ¹⁹Би Ерусалимас Илирик назр күртл эргндөн Христосин туск Сэн Зөнг күшднь цөөлһв. ²⁰Христосиг меддго назрт Сэн Зөнг тархах седкл кезэ чигн мини күсл болжана. Зуг бурунь күүнэ төвсн ул деер тосхлт кехэр седжэхшв. ²¹Бурхна Бичгт бичэтэ: «Терүнэ тускар келгдэд уга улст Тер үзгдх, Терүнэ тускар соңсад угаднь медгдх».

Рим орх Павелын зура

²²Сэн Зөнг тархалһна көдлмш кеһэд, би тадн тал ирж чадсн угав. ²³Ода би эн назрт эврөннь көдлмшөн төгсөвв. ²⁴Олн жилин эргцд тадн тал орхар седжэсн күслэн би Испань орхларн күцэхэр бөөнөв. Таднла харһсарн би байрлхв. Дөкэд цааранднь Испань орхд тадниг дөң болтха гилэв. ²⁵Би ода Ерусалимд бөөх Бурхна улст церглхэр йовжанав. ²⁶Ерусалимд бөөх Бурхна улс дунд түрү эмтнэ төлө Македонь болн Ахьяна улс дем күргхэр шийидж. ²⁷Иим йовдл харһлһн теднд тааста болв. Йосндан болхла,

тедн евреймүдт өгцтэ болжана. Юнгад гихлэ, евреймүдт буру номта улсла Бурхна эдс хувацв. Тер учрар буру номта улс эврэннь эдл-уушасн евреймүдлэ хувалцх зөвтэ. ²⁸Эн даалһвр күцэ-һэд өгсн демиг Ерусалимд өгснэ хөөн би Испань орнав. Хаалһдан тадн тал орнав. ²⁹Намаг ирхлэ, Христосин эдслт күшцднь авхитн би меджэнэв. ³⁰Ахнр-дүүнр, мана Деед Эзн Исус Христосар болн Эрүн Сәкүснэ дурар нанла хамдан мини төлэ икәр шунж зальвртн гиж танас эржэнэв. ³¹Йудьяд Христост иткдго улсас би мөлтрж хардгар Ерусалимд мини кех кәдлмш тенд бөөх Бурхна улс авдгар зальвртн. ³²Тиигэд би тадн тал байртаһар ирхв. Кемр Бурхна таал учрла, бидн хамдан амрхвидн. ³³Эв өгчөх Бурхн цуг таднла бөөтхэ. Тиигтхэ!

Эврә мөндлһн

16 Кеңхерт бөөх иткдг улсин дунд кәдлжәх мана эгч Пөбөг сән үгәр таднла таньдулхар седнэв. ²Бурхна улсиг тосдг кевәр Деед Эзнә нерн деерәс терүг тосж автн. Тер таднас суржах тоотднь дөң болтн. Юнгад гихлэ, тер оln улст дөнгән күргнә, тер дотр нанд бас күргнә. ³Нанла хамдан Христос Исуст церглжәх Прискад болн энүнә залу Әкүльд мөнд келтн. ⁴Эдн мини төлэ әмәрн шордхдан белн билә. Теднд һанцхн би биш, цуг иткдг буру номта улс хантан өргжәнә. ⁵Теднә герт цуглрдг иткдг улст мини мөнд бас келтн. Азийд түрүн болж Христост итксн мини хәәртә үр Эпәнәтд мөнд келтн. ⁶Тана төлә йир икәр кәдлсн Марийд мини мөнд күргтн. ⁷Нанла хамдан бәрәнд бә-әсн мини келн улсин Андраникд болн Юнид мөнд келтн. Аполто-толмуд тедниг сәәнәр меднә. Тедн нанас эрт Христост итклә. ⁸Деед Эзнлә ниилснд мини хәәртә Амплитд мөнд келтн. ⁹Маднла хамдан Христост церглжәх Урбанд болн мини хәәртә үр Стахд мөнд келүлжәнәв. ¹⁰Әпельд мөнд келтн. Тер Христост итклтә болсиг цугтан меднә. Аристовулын өрк-бүлд бас мөнд келтн. ¹¹Мини келн улсин Херодөнд болн Нәркисин өрк-бүлд мөнд келтн. ¹²Деед Эзнә төлә кәдлжәсн Трупанад болн Трупосад гидг күүкд улст мөнд келтн. Деед Эзнә төлә дала кәдлмш кесн күндтә Персидад бас мөнд келтн. ¹³Деед Эзнә шүүж авдгсн Рупд болн мини эк болж йовсн терүнә экд мөнд келтн. ¹⁴Би Асуңрытд, Пелегонд, Гермест, Патропд, Гермаст, болн теднлә хамдан хурдг ахнр-дүүнрт мөнд илгәжәнәв. ¹⁵Пилологд болн

Юлид, Нерүст, терүнэ дү күүкнд болн Олимпд, теднлэ хамдан хурдг Бурхна цуг улст менд келтн. ¹⁶Нег-негэн эрүнэр үмсж мендлтн. Христост иткдг цуг улс таднд менд илгэжэнэ. ¹⁷Ахнр-дүүнр, иткдг улсиг салхар болн тедниг килнцд унһахар седжэх улсас саглтн гиж би эржэнэв. Таднд дасхсн номас тас ондан ном тедн дасжана. Тиим улсас хол йовтн. ¹⁸Тиим улс мана Деед Эзн Христост биш эврәннь олз хээнэ. Тедн эгл улсиг эмтөхн зуһу үгэрн меклжэнэ. ¹⁹Тадниг сонсхврта улс болсиг цугтан меднэ. Энүнэ төлө би йир байрлжанав. Би тадниг юнь чик болжахиг тодрхаһар үзтхэ гижэнэв. Му йовдл бичэ һарһтн. ²⁰Удл уга эв өгчөх Бурхн эрлгиг тана көл дор үүлэд уга кех. Мана Деед Эзн Исусин хээрлт таднла бээтхэ. ²¹Нанла хамдан көдлжэх Тимофей болн мини келн-улсин Луки, Ясон, Сосипатр таднд менд илгэжэнэ. ²²Эн бичг Павелын келсэр бичжэх би, Терт, Деед Эзнлэ ниилсндэн таднд менд илгэжэнэв. ²³Мини герин эзн Гай менд илгэжэнэ. Терүнэ герт иткдг улс цуглрна. Тадн балһсна хазн бэрдг Эраст болн ах Куарт менд келүлжэнэ.

Бурхнд магтал!

[²⁵Бурхн тадниг батрулж чадна. Исус Христосин туск мини цөөлһсн Сэн Зөңг энүнэ тускар келнэ. Медүлсн нуувч энүг бас үзүлжэнэ. Урднь тер нуувчиг Бурхн булгулла. ²⁶Зуг ода Бурхн, ээлдэчнрин бичсэр, эн нуувчиг медүлв. Цуг келн-улс Бурхнд итктхэ, Терүг сонстха гиж мөңк Бурхна зэрлгэр эн нуувч секгдв. ²⁷Һанцхн цецн Бурхн Исус Христосар дамжад мөңкиндэн тууртха! Тиигтхэ!]

Христост иткдг Көринтин улст илгэсн негдгч бичг

Нүр үг

Павел Көринтд чонж бүрдэв. Тенд христианск жирһлд болн иткдннь учрсн төр хаһлхар Павел түрүн бичгэн Көринтд бөөдг иткдг улст илгэнэ. Тер цагт Көринт оһн келн улсин Ахья хотл балһсн бөөж. Тиигхд грек балһсн худд келһэрн делгрлт авчасмн, сойларн ик сана зүүжэсмн, зүсн зүүл шажарн темдгтэ бөөсмн. Апостол Павел чонжд хувагдлһна болн эрүн седклин сөрүһин төр тэвж, гер-мал болсна болн алядлһна тускар, чонжин диг-дарана, Эрүн Сэкүснэ белгин тускар, үклэс эмдрлһнэ тускар бөөх төрмүд халһхар санаһарн зовв. Эн сурврмудт Сэн Зөңг ямаран хөрү өгчөхиг тер эврәннь бичгт йир гүүнэр үзүлжэнэ.

Эн дегтрт Бурхна өгчөх белгүдэс хамгин сөөннь дурн болжахиг 13 бөлг үзүлжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–9

Чонжд болсн хувалһн 1.40 – 4.21

Өрк-бүлин мораль болн жирһл 5.1 – 7.40

Христианмуд болн буру номта улс 8.1 – 11.1

Чонжин бөөдл болн сөгдлһн 11.2 – 14.40

Христосин болн иткдг улсин эмдрлт 15.1–58

Йудьяд бөөх иткдг улст дем цуглулһн 16.1–4

Эврэ керг болн ашлвр 16.5–24

Мендлһн

1¹⁻³ Бурхна таалар Христос Исусин апостол болтха гиж дудгдсн Павелас болн мана ах Состенас Көринтд бөөх Бурхна баг улст менд. Мана Эцк Бурхн болн Деед Эзн Исус Христос цаһан сана болн амулң бөөдл таднд өгтхэ. Христос Исусла ни-илэд Бурхна болсн цуг улсла, талдан һазрмудар цугталаны хамдан мана Деед Эзн Исус Христосин нер дуудг улсла тадн Бурхна улс болтха гиж Терүнэ дуудсн улс болжанат. Исус Христос – теднэ болн мана Деед Эзн.

Павел Бурхнд ханлтан өргжэнэ

⁴ Би тана төлө Бурхнд кезэ чигн ханлтан өргнөв, яһад гихлэ, Бурхн таднд Христос Исусар дамжулад цаһан сана күртэлэ. ⁵ Исус Христосла ниилсндэн тадн цуг халхар, зүсн-зүүл үгтэ болн медрлтэ болсарн байн болвт.

⁶ Христосин туск ном таднд батрв. ⁷ Тиигэд тадн мана Деед Эзн Исус Христос ирхиг күлэжэхлэ, Эрүн Сэкүснэ альк чигн билг таднд бөөнэ. ⁸ Христос тадниг тана итклд сүл күртл бэрх. Мана Деед Эзн Исус Христосин ирх өдрлэ тадн буру уга болхит. ⁹ Бурхн итклтэ. Тадниг Эврәннь Көвүн Исус Христосла – мана Деед Эзнлэ – иньглтхэ гиж Бурхн дуудвр кев.

Иткдг улс дунд болсн хувагдан

¹⁰ Ахнр-дүүнр, мана Деед Эзн Исус Христосин нерн деерэс би тадниг хоорндан зөвтэн багтад бөөтн гиж эржэнэв. Тадн хоорндан бичэ хувагдтн. Болв тадн ухан-седклэрн болн тоолврарн ни-негн болтн. ¹¹ Мини ахнр-дүүнр, Хлоин төрл-садн тадна хоорнд болжах зүтклдэнэ тускар нанд келлэ. ¹² Эн метклдэн иим болжана: негнь – би Павелынв гижөнэ, хойрдгчнь – би Аполынв, һурвдгчнь – би Кепинв, дөрвдгчнь – би Христосинв гицхэнэ. ¹³ Христос тиигтлэн хувагдвн? Эс гихлэ Павел тадна ормд кирст хадата билү? Эс гихлэ тадн Павелын нернэ төлө уснд кирслгдвт? ¹⁴ Крисп болн Гайяс талдан нег чигн күүг тадн дундас уснд эс кирслсндэн би Бурхнд ханлтан өргжэнэв. ¹⁵ Тер учр деерэс таднас нег чигн күн мини нернэ төлө кирслгдлэ гиж келж чадшго. ¹⁶ Э, би Степаниг болн терүнэ өрк-бүлин улсиг

бас уснд кирслэв. Дэкж нам кениг кирслсэн би мел тодлж чаджахшв.

¹⁷ Яһад гихлэ, Христос намаг уснд кү кирслх көдлмш кетхэ гиж биш, Сэн Зэңг тархатха гиж илгэлэ. Тиигхлэрн Тер Христосин кирсин күч уга кешгоһар Сэн Зэңгиг күүнэ цецн ухана кел олзл-лго тархатха гижэнэ.

Христос – Бурхна чидл-күчнь болн цецн ухань болжана

¹⁸ Яһад гихлэ, мөңк зовлдн орх улст кирсин туск ном эргү ном болжана. Бурхн аврчах маднтн болхла, энтн Терүнэ чидл-күчнь болжана. ¹⁹ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би цецн улсин медрлинь уга кехв, Би ухата улсин серлинь һазалхв». ²⁰ Тиигхлэ цецн күн альдв? Эс гихлэ ном цөөлһөч альдв? Эс гихлэ эн делкэн меткөч альдв? Эн делкэн цецн гисн юмиг һэргтэ болжахиг Бурхн үзүлв. ²¹ Яһад гихлэ, Бурхн Эврәннь цецн ухаһан олзлад, Терүг эмтн цецн ухаһарн межд чадшгоһар кев. Болв Бурхн мана тархажах эргү номар Христост иткдг улсиг аврхар шийдв. ²² Евреймүд өвөрц юм некнэ, грекмүд цецн уха хөөнэ. ²³ Бидн болхла кирст хадгдсн Христосин тускар цөөлһжөнөвидн. Евреймүдт Христосин туск цөөлһвр басгч болжана, буру номта улст Эннь эргү болж межджэнэ. ²⁴ Болв Бурхна дуудсн улст, евреймүдт, буру номта улст Христос Бурхна чидл-күчнь болн Терүнэ цецн ухань болжана. ²⁵ Яһад гихлэ, Бурхна чинэн татунь күүнэ чидл-күчнэс күчтэ болжана, Бурхна һэргнь күүнэ цецн уханас цецн болжана. ²⁶ Тиигэд, ахнр-дү-үнр, Бурхн тадниг дуудсн цагт кен болж йовсан ухалтн. Күүнэ медрлэр, тадн дунд цецн улс оln биш билэ, чидл-күчтэнь оln биш билэ, уңг-тохмарн бөөхтэнь оln биш билэ. ²⁷ Болв цецнинь ичэхин төлэ эн делкэн улс һэргтэ гиж тоолжасн эмтиг Бурхн шүүж авв. Чидлтәһинь ичэхин төлэ эн делкэн улс күчн уга гиж тоолжасн эмтиг Бурхн шүүж авв. ²⁸ Тоомсрта чинринь уга кехэр эн делкэн һөөлжэсн, күн биш гиж тоолжасн болн эгл улсиг Бурхн шүүж авв. ²⁹ Эн учр деерэс Бурхна өмн кен чигн күн бийән буульж чадшго. ³⁰ Бурхн тадниг Исус Христосла ниилүлв, Бурхн Христосар мана цецн уха кев. Христосар дамжад Бурхн мадниг чик седклтэ Эврәннь улс кев, мадниг килнцөс сулдхв. ³¹ Тиигэд Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Бийән буульжах күн Деед Эзэн буультха!»

Кирст хадгдсн Христосин туск ном

2 Ахнр-дүүнр, би Бурхна нуувчиг цөөлхэр тадн тал ирхлэрн, онц үгмүд болн цецн уха олзлсн угав. ²Тегэд би танад бөөхлэрн, Исус Христосас болн Терүнэ кирс деер үкснэс талдан юм медшго болж шиидлэв. ³Тиигэд би танад ирхлэрн, чинэн тату билэв, ээдг, үүмдг билэв. ⁴Мини ном болн Христосин туск цөөлхвр күүнэ цецн ухана иткүлжэх үгмүдт бөөсмн биш. Терм Эрүн Сэкүснэ күч үзүллһнд бөөнө. ⁵Тиим учрас тана иткл күүнэ цецн ухаһар түшг кежэхш, Бурхна чидл-күчиг түшжэнэ.

Бурхна цецн ухан

⁶Итклдэн батрсн улс дунд цецн уха бидн тархаж йовनावидн. Болв эн цецн ухан эн делкэн болн эн делкэг һарджах, даруһас алгдх йосна улсин цецн ухан биш. ⁷Бидн Бурхна бултулжасн нуувч цецн ухаг тархажанавидн. Болв делкэ үүдөтл эн мана туурмжин төлө бөөсмн. ⁸Эн делкэг залжах йосна һардачнр эн цецн ухаг медсн уга. Яһад гихлэ, кемр тедн медсн болхла, туурмжта Деед Эзиг телж кирст хадшго билэ. ⁹Болв Бурхна Бичгт бичгдсэр: «Кен чигн күн үзэд уга, соңсад уга, ухаһарн эс медсн юмийг Бурхн бийдэн дурта улст белдв». ¹⁰Маднд терүг Эрүн Сэкүсэр Бурхн секж өгв, яһад гихлэ, Сэкүснд цугтан темдгтэ, нам Бурхна мергн ухань кевтэн темдгтэ. ¹¹Күүнэ ухан-седклиг терүнэ сүмснэс талдан кен медхмб? Тер кевэр Бурхна зүүжэх ухаг Бурхна Сэкүснэс талдан кен чигн медхш. ¹²Бидн эн делкэн сэкүсн биш, маднд Бурхна белглсн тоотыг меддгэр, Бурхнас Сэкүс аввидн. ¹³Тиигэд бидн күүнэ цецн уханас дассн үгмүдэр биш, Эрүн Сэкүснэс дассн үгмүдэр келжэнэвидн. Бидн Эрүн Сэкүснэ тоотыг Эрүн Сэкүстэ улст цөөлхжэнэвидн. ¹⁴Бурхна Сэкүсн уга күн Бурхна Сэкүснэ белгүд авч чадшго болжана. Тиим күн тер белгүдиг медж чадл уга, эргү юмнд тоолжана. Яһад гихлэ, зуг Эрүн Сэкүстэ күн терүнэ чинринь үнлж чадх. ¹⁵Бурхна Сэкүстэ күн цугтаһинь үнлж чадна, болв терүнэ тускар нег чигн күн тиигж чадшго. ¹⁶Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Деед Эзнэ ухан-седклинь кен медсмб? Терүнд селвг кен өгч чадхмб?» Зуг бидн Христосин ухан-седклтэвидн.

3 Болв би, ахнр-дүүнр, Эрүн Сәкүстә улсла әдләр таднла күүндж чаджасн уга биләв. Христост иткжәх нилхлә әдл болн төрхәрә седвәрәр бәәдг таднла би күүндлөв. ²Би тадниг акун хотар биш, үсәр асрлав. Яһад гихлә, тадн терүг әдлхит бас белн болад уга биләт. Нам ода чигн акун хот идхдән тадн белн бишит. ³Яһад гихлә, тадн ода күртл килнцтә седвәрәр бәәһәт. Тадн үлү үзсндән, метклдсндән, килнцтә седвәрәр әс бәнт? Йирин улс мет бийән бәрдвт? ⁴Негнь – «Би Павелынв», ондань – «Би Аполынв» гиж келхләрн, тадн йирин улсла әдл болжахшвт? ⁵Апол гисн кемб? Павел гиснь кемб? Бидн – Бурхна зарцнр болжана-видн. Мадниг дамжад тадн Христост иткләт. Маднас кен чигн күн Деед Эзнә даалһсн кәдлмш кежәнә. ⁶Би эк тәрлөв, Апол усла, урһажань – Бурхн. ⁷Кен тәрснь, кен услснь учр уга. Чинртән Бурхн болжана. Яһад гихлә, Тер урһана. ⁸Тәржәхнь болн услжахнь әдл чинртә. Күн болһн эврәннь кесн кәдлмшәрн ачлгдх. ⁹Яһад гихлә, бидн цугтан Бурхна кәдлмш кежәнәвидн. Тадн Бурхна тәрәнә һазр болн Бурхна тосхлтс бас болжанат.

¹⁰Нанд Бурхна өгсн билг олзлад, би мергн тосхач мет ул тәвүв. Талдан күн терүн деер тосхжана. Болв тадна кентн болв чигн тер яһж тосхжахт оньган өгх зөвтәт. ¹¹Яһад гихлә, тәвгдсн улас талданиг нег чигн күн тәвж чадшго болжана. Эн улнь Исус Христос болжана. ¹²Тер ул деер күн алт, цаһан мөнг, эрдни чолуд, мод, өвс болн салом олзлад тосхлтын кәдлмш кеж чаджана. ¹³Күн болһна кәдлмш үзгдәд бәәх. Юнғад гихлә, Деед Эзнә өдрт секгдхмн. Эн өдр һалар дамжад ирх, күн болһн ямаран кәдлмш кесиг һал сөрх.

¹⁴Кемр эн ул деер кесн керг һалд авгдлго торхла, тер күн ачлвр авх. ¹⁵Кемр терүнә кесн кәдлмш шатж одхла, тер күн ачлвр авшго, болв һалас тач авгдсмн мет авргдх. ¹⁶Тадн Бурхна сүм болжахан, тадна дотртн Бурхна Сәкүсн бәәхиг меддговт? ¹⁷Кемр кен чигн күн Бурхна сүмиг хамхлхла, терүг Бурхн уга кех. Яһад гихлә, Бурхна сүм әрүн, тадн тер сүм болжанат. ¹⁸Нег чигн күн бийән бичә меклтхә. Кемр эн делкән санаһар таднас кен негнь бийән цецнд тоолжах күн йосндан цецн болхин төлә һәртә болх йоста. ¹⁹Яһад гихлә, эн делкән цецн гижәснь Бурхна нүднд һәртә юмн болж үзгдәнә. Бурхна Бичгт иигж бичәтә: «Бурхн

мергн улсиг худл йовдлднь бэрж авчана». ²⁰ Бурхна Бичгт бас иигж бичэтэ: «Деед Эзн цецн улсин ухан керг угаһинь меднэ». ²¹ Тиигэд кен чигн күн улсар бичэ бардмнтха. Цугтан тадна болжана. ²² Павел, Апол, Кеп, эн делкэ, жирһл болн үкл, өдгэ бөөдл, эс гихлэ иргч – цугтан тадна. ²³ Тадн Христосин улс болжанат, Христос Бурхна болжана.

Христосин апостолмуд

4 Тадн мадниг Христосин зарцнрт болн Бурхна нуувч даалһсн улст тоолх йостат. ² Иим даалһвр өгсн улс итклтэ болх зөвтэ. ³ Тадн эс гихлэ талдан кен болв чигн мини тускар яһж ухалжахиг би төртэн авчахшв. Би эврэн бийдэн зарһ кешгов. ⁴ Мини седкл цевр. Болв эннь би буру уга күнв гиж лавлжахш. Деед Эзн мини зарһч. ⁵ Тиигэд цагасн өмн Деед Эзиг эс иртл кен чигн күүнэ зарһ бичэ кетн. Деед Эзн таг харһуд эс үзгдсн юмнд герл орулх, күүнэ зүркнэ күслиг илдкх. Тиигэд одж күн болһн Терүнэс эврәннь буульмж авх. ⁶ Ахнр-дүүнр, би энүг цугтаһинь бийиннь болн Аполын төлө келэв, тадниг Бурхна Бичгэр һардвр кетхэ, дастха гилэв. Кен чигн күн негэрнь деерлжж, онданднь дурго болх зөв уга.

⁷ Кен чамаг талдан улсас деегшэн өөдлүлв? Чамд бээсиг цугтаһинь Бурхн эс өглү? Кемр чамд энүг цугтаһинь Бурхн өгсн болхла, тиигхлэ, яһад энүгэр эс авсн кевтөһөр чи бардмн-жахмч? ⁸ Таднд цуг кергтэ тоот бээнэлм! Тадн байн болвт! Тадн мадниг угаһар хаадуд болвт! Таднла хамдан бидн бас эзрххин төлө би тадниг йосндан хаадуд болтха гиж седлэв. ⁹ Яһад гихлэ, Бурхн мадниг, апостолмудыг, хамгин сүүлд олна чирэд үзүлхлэрн, цаажла харһсн улс кевтэ һарһж үзүлсмн болжана гиж би ухалнав. Мадниг цуг делкэ, Бурхна элчнр болн эмтн цугтан хэлэжөнө. ¹⁰ Христосин төлө бидн эргү болвидн. Тадн болхла Христосла ниилсндэн цецн улс болвт! Бидн күчн угавидн, тадн болхла күчтэт. Тадниг күндлжөнө, мадниг күндлжэхш. ¹¹ Эн кем күртл бидн өлсж ундасжалавидн, бидн шуурха-буурха хувцта билэвидн, мадниг гүвдг билэ, бидн эврэ гер угавидн. ¹² Бидн эврәннь һарар күнд көдлмш кежэнэвидн. Кемр мадниг харахла, бидн хэрүднь йөрөнэвидн. Кемр мадниг көөхлэ, бидн даажанавидн. ¹³ Кемр мадниг му келхлэ, бидн тедниг тогтнолनावидн. Бидн делкэд буг мет болвидн, эн кем күртл оln улст һазалгдсн

үлдл болвидн. ¹⁴Энүнэ тускар бичлэрн, би тадниг ичэхэр бичжэхшв. Болв тадниг эврэннь дурга үрдүд мет сурхар тиигжэнэв. ¹⁵Яһад гихлэ, Христосла ниилснд таднд олн багшнр бээнэ, болв эцкнр тооһарн баахн. Исус Христосла ниилэд Сэн Зэнг таднд авч ирэд би тана эцк болв. ¹⁶Тер учр деерэс нанас үлгүр автн гиж би тадниг эржэнэв. ¹⁷Тиигэд би тадн тал Деед Эзнлэ ниилэд бөөх эврэннь хээртэ итклтэ көвүнлэм эдл Тимофейиг илгэжэнэв. Тер көвүн таднд Христос Исусла ниилэд бөөх мини жирһлин тускар сана орулх, иткдг баг болһниг эргндэн яһж намаг суржахиг келх. ¹⁸Тадна зэрмсь намаг иршго гihэд санад, караглдг болв. ¹⁹Зуг кемр Деед Эзнэ таал учрхла, би тадн тал торлго ирхв. Тиигхлэрн би теднэ келжэсн үгиг биш, зуг чидлинь сөрхв. ²⁰Яһад гихлэ, Бурхна йосн келсн үгд биш, чидл-күчнднь бээнэ. ²¹Таднд юн кергтэ? Би тадн тал маля бэрж ирхмб, аль дургаһар, номһнар ирхмб?

Иткдг улс дунд аля йовдл һарһдг күүнэ тускар

5 Тадн дунд нам буру номта улс меддго аля йовдл һарһсн үлгүр бээнэ гиж йосндан келцхэлэ. Тернь болхла тадна негнтн эврэннь эцкиннь гергтэ бээнэ гижэнэ. ²Тадн болхла караглат. Түүнэ ормд тадн гейүрхмн болват? Тиим йовдл һарһсн күн тадна багас көөгдтхэ.

³⁻⁴ Би таднла эс бээв чигн, седклэрн таднла бээнэв. Тадн дунд бөөх метэр би тиим йовдл һарһсн күүг яахан меднэв. Мана Деед Эзн Исусин нернэ төлө цуглрсн цагт би седклэрн таднла болхв. Маднла бөөх Исус Христосин күчэр тер күүнэ цогц махмудынь уга кехин төлө ⁵тадн терүг эрлгин үлмэд бэрүлх йостат. Терүнэ сүмсн Деед Эзнэ өдрт авргддгар тиигхмн.

⁶Таднд бийэн буульх учр уга. Элдх һуйриг невчкэхэн экн кевтнь өскэдгиг тадн медвт. ⁷Тадн бүклдэн цеврддгэр экни хучн килнцэс цеврдтн. Тиигхлэрн тадн экн уга шин элдсн һуйрла эдл болхит. Мини медсэр, йосндан болхла тадн тиимит. Яһад гихлэ, Песахин хурһар тэкл тэклэ. Тер хурһн Христос болжана. ⁸Тиигэд килнцтэ болн хар саната хуучн эктэ биш экн уга өдмгтэ, цевр болн үнн өдмгтэ Песахин нээриг кехмн. ⁹Би эврэннь бичгтэн тадниг аля улсла бичэ харһтн гиж бичлэв. ¹⁰Эн делкэн аля улсла цугталань биш, эс гихлэ хармч, эс гихлэ хулхач, эс гихлэ худл шүтэнд мөргдг улсиг гиж би санжасн угав.

Яһад гихлэ, тадн эн делкөһэс һарх йостат. ¹¹ Болв би таднд, бийән ах-дүүд тоолжасн улс, эврэн цалдн йовдл һарһад, хатуч, худл шүтэнд мөргдг, эс гихлэ ховч, эс гихлэ эркнч, эс гихлэ хулхач улсла бичэ харһтн гиж бичлэв. Нам тиим улсла хамдан хот бичэ идтн. ¹²⁻¹³ Иткдг улсин багд эс ордг әмтнә зарһ келһн – мини керг биш. Бурхн теднә зарһ кешгов? Бурхна Бичгт иигж бичәтә: «Хар саната күүг эврәннь багас көөтн».

Христост иткдг улсин хоорндк зарһ

6 Керм тадн дунд кен чигн күн ондан күүнлэ зарһцад бөөхлэ, Христост иткдг зарһчнр зарһ кетхә гиж сурх зөв бөөнү? Тиим зарһиг Бурхнд иткдг улс кех зөвтә. ² Бурхна улс делкән зарһ кехиг тадн меддговт? Керм тадн делкән зарһ кех болхла, хоорндан болжах метклдәг эврэн тәәлж чадшговт? ³ Бидн Бурхна элчнрин зарһ кехиг тадн меддговт? Тер төлөд бидн мана бәәдлин төрмүдиг халһх арһта болх зөвтәвидн. ⁴ Керм тиим метклдән учрхла, иткдг улс дунд тоомср уга зарһчнр тал яһад одвта. ⁵ Ичкөвт! Тадн дунд Христост иткдг улсин метклдәг халһх цецн күн уга болхви? ⁶ Болв ах талдан дүүтәһән зарһцжана. Тедн Христост иткдг күүнд зарһ кех зөв өгчәнә. ⁷ Тадн нег-негнлөһән зарһцхларн шүүгдсн болж һарчана. Таднд һарудсн улс болад үлдсн сән болвза? Меклгдсн күн болад үлдсн сән болвза? ⁸ Болв тадн бийән, эврәннь ах-дүүнрән му йовдлд орулад меклнәт.

⁹ Хар саната улс Бурхна орн-нутгар өнч кеж авч чадшгог тадн меддговта? Бийән бичә меклтн. Цалдн йовдл һарһдг күн биш, худл шүтэнд мөргдг улс биш, алячнр биш, гомосексуалистнр биш, ¹⁰ хулхачнр биш, хармч улс биш, эркнч улс биш, ховч улс биш, тонулчнр биш – эдн цугтан Бурхна орн-нутгар өнч кеж авч чадшго.

¹¹ Тадна зәрмтн тиим биләт. Болв тадн цеврлгдәд Бурхнд не-рәдгдвт. Тадн Деед Эзн Исус Христосар болн мана Бурхна Сәкүсәр дамжад чик седклтә болвт.

Эврәннь цогц-махмудар дамжад Бурхиг туурултн

¹² «Нанд ямаран чигн йовдл һарһх зөв бәәнә» гиж зәрм улс келцхәнә, болв зәрм йовдлмуд туста биш. «Нанд ямаран чигн йовдл һарһх зөв бәәнә», болв би юунань чигн ялч болшго

болжанав. ¹³«Хот – геснэ төлө, гесн – хотын төлө» гиж зэрм улс бас келшхэнэ, болв Бурхн терүг чигн, энүг чигн уга кех. Цогц-махмуд болхла цалдн йовдлын төлө бээхш, Деед Эзнэ төлө бөөнө. Деед Эзн цогц-махмудт килмжэн өгчөнө. ¹⁴Бурхн Деед Эзиг үкхлэнь эмдрүлв, мадниг бас Тер Эврэннь күчэр эмдрүлх. ¹⁵Тадна цогц-махмуд Исус Христосин цогц-махмудын мөчмүд болжахиг тадн меддговта? Тиигэд Христосин цогц-махмудын мөчмүдиг би авад, цалдн күүкд күүнэ мөчмүд кехий? Төрүц уга! ¹⁶Цалдн күүкд күүнлэ ниилсн күн, терүнлэ нег цогц-махмудта болж оддгиг тадн меддговта? Яһад гихлэ, Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Хойрас нег махмуд болх». ¹⁷Болв Деед Эзнлэ ниилсн күн Терүнлэ седклөрн негн болна. ¹⁸Цалдн бөөдлэс зултн! Күүнэ һарһаж талдан килнц терүнэ цогц-махмудт харшлт болжахш, болв цалдн йовдл һарһдг күн килнц һарһад эврэннь цогцан өвдкэжөнө. ¹⁹Тадна цогц-махмуд тадн дотр бөөх болн Бурхнас авсн Эрүн Сәкүснэ сүм болжахиг тадн меддговта? Тадн бийдэн эзн бишит. ²⁰Бурхн тадна ормд үнинь өглэ, тадниг хулдж авла. Тер төлөд Бурхиг эврэннь цогц-махмудар дамжад туурултн.

Гер-малын туск төрмүд

7Тадна бичснэ тускар. Күн гер эс авхла сән*. ²Болв цалдн йовдл һаршгон төлө залу күн болһн гергтэ болх, күүкд күн болһн залута болх йоста. ³Залу күн эврэннь гер-мал болсна бооцана даалһвран гергнөннь өмн күцэх зөвтэ, гергн күн эврэ залуһиннь өмн бас гер-мал болсна бооцана даалһвран күцэх йоста. ⁴Гергн күн эврэннь цогц-махмудтан эзн биш болжана, залуны эзн болжана. Залу күн бас эврэннь цогц-махмудыннь эзн биш болжана, гергн эзн болжана. ⁵Нег-негнэсн бичэ зултн. Зуг цаг зуур зөвшөрэд, мөргүл кехин төлө салж чаджанат. Болв эрлг тадниг килнцд уһадгоһар терүнэ хөөн дэкн нег-негнлэһән хамдан харһтн. Яһад гихлэ, тадн бийэн бәрж чадшгот. ⁶Энүнэ тускар би таднд заквр биш, селвг өгч келжэнэв. ⁷Цугтан нанла эдл болтха гиж би санлав. Зуг күн болһн Бурхнас авсн эврэ билгтэ, негн нег билгтэ, хойрдгчнь – талдан билгтэ. ⁸Гер-мал болад уга улст болн белвсн улст, нанла эдл һанцар үлдтн гиж би селвг өгчөнэв. ⁹Болв кемр тедн бийэн бәрж эс чаджахла, тедн гер авх йоста. Яһад

* Онданар умшхла: «Күн гер эс авхла сәний? – гиж тадн сурлат».

гихлэ, гер авсн һал мет шатжах седвэрэс деер болх. ¹⁰Гер-мал болсн улст би биш Деед Эзн заавр өгчэнэ: гергн күн залуһасн салх зөв уга. ¹¹Болв кемр гергн залуһасн салсн болхла, һанцарн үлдтхэ, эс гихлэ залутаһан эвцх кергтэ. Залу гергэн хайшго йоста. ¹²Наадксднь Деед Эзн биш, би келжэр бээнэв: кемр нег ахд Христост иткдго гергн бээхлэ, залутаһан тер бээхэр седжэхлэ, тиим залу гергнэсн салх зөв уга. ¹³Кемр күүкд күн эс иткдг залута болхла, тер залуһнь хамдан бээхэр седжэхлэ, тиим гергн залуһасн салх зөв уга. ¹⁴Яһад гихлэ, Бурхнд эс иткдг залу гергэрн дамжад Бурхнд нерэдгднэ, эс иткдг гергн залуһарн дамжад бас тиигнэ. Кемр тиим эс болсмн болхла, теднэ үрдүд буру номта улсин үрдүдлэ эдл болх бээсмн, болв тедн Бурхнд нерэдгдлэ. ¹⁵Зуг Бурхнд эс иткдг гергчүд болн залус салхар седжэхлэ, салтха. Иим саамд Бурхнд иткдг күн сул бээдлд тусжана. Юнгад гихлэ, Бурхн тадниг эвтэн багтад бээтхэ гиж дуудвр кев. ¹⁶Бурхнд иткдг гергн, чи эврэннь залуһан аврч чадшгоһан альдас меднэч? Эс гихлэ чи Бурхнд иткдг залу, эврэннь гергэн аврч чадшгоһан альдас меднэч?

Бурхна таалар бээти

¹⁷Зуг күн болһн Деед Эзнэ шиидсэр болн Бурхна кесн дуудврар жирһтхэ. Эн зокъялд цуг иткдг улсиг би сурһжанав. ¹⁸Кемр Бурхн дуудсн цагт керчүлгдсн күн бээхлэ, тиим күн эврэннь керчүлһэн нуухмн биш болжана. Кемр Бурхн дуудсн цагт эс керчүлгдсн күн бээхлэ, тиим күүнд керчүлһн керг уга. ¹⁹Керчүлгдсн күн эс керчүлгдсн төр уга юмн. Хамгин чинртэнь – эмтн Бурхна заавр күцэлһн. ²⁰Күн болһн Бурхн дуудсн цагт бээсн бээдлэрн үлдх зөвтэ. ²¹Бурхн дуудсн цагт чи ялч бээсмн болхла, бичэ терүнэсн ич. Болв кемр чамд сулдхвр авх арһ бээхлэ, терүгэн олзл. ²²Яһад гихлэ, Христосла ниилэд бээтхэ гиж Бурхна дуудсн ялч, Христосин сулдхсн күн болжана. Түүшң Бурхна дуудсн сул күн Деед Эзнэ ялч болжана. ²³Бурхн тадниг хулдж авла, тиигэд тадн күүнэ мухла бичэ болтн. ²⁴Ахнр-дүүнр, күн болһн Бурхнла ниилэд дуудгдсн цагт бээсэрн үлдтн.

Гер-мал уга болн белвсн улсин тускар

²⁵Гер-мал уга улсин тускар келхлэ, Деед Эзнэ заавр нанд уга. Болв Деед Эзнэ хээрлтэр итклтэ бээсэр би иим санатав: ²⁶Өдгэ цагин күнд-түрүг оныгтан авч, күн болһн урднь бээснлэ эдлэр

бээсн деер гиж би санжанав. ²⁷Чамд гергн бөөнү? Тиигхлэ терүнэс сулдхар бичэ седэд бэ. Чи гер-мал болад угавч? Тиигхлэ герг бичэ хэ. ²⁸Болв кемр гер авхла, тиигхлэ килнц харшгоч. Кемр күүкн мордхла, тиигхлэ килнц харшго. Зуг гер-мал болсн улс өдгэ жирһлин күнд-түрүлэ харһх. Таднд би харм төржөнөв. ²⁹Ахнр-дүүнр, темдглсн цаг өөрдж йовна гиж би келхэр седлэв. Эн өдрэс авн гергтэ эмтн гергн уга мет бөөх йоста. ³⁰Һашуджах улс эс һашуджах метэр, байрта улс байр уга мет, хулд кедг улс мел юмн уга улсла эдл бөөтхэ, ³¹эн делкөг эдлжэх улс энүг эс эдлжэсэр бөөтхэ. Юнгад гихлэ, эн бөөдлэрн делкэ удлго жирһ-дгэн уурх. ³²Би тадниг ямаран чигн килмжэс сул бөөтхэ гилэв. Гер авад уга күн Деед Эзнэ кергт килмжэн өгнэ, Деед Эзнд та-асгдхар седнэ. ³³Гертэ-малта күн өдгэ тетквртэн килмжэн өгнэ, гергнөннь сэ хөөнэ. ³⁴Терүнэ седклнь хойр энгрэд бөөнэ. Гер-мал уга күүкд күн болн гижгтэ күүкд Деед Эзнэ төрт килм-жэн өгнэ, цогц-махмударн болн седклэрн Деед Эзнд бийэн яһж нерэдхэн ухална. Болв мордсн күүкд күн өдгэ цага төрмүдт кил-мжэн өгнэ, залуһиннь сэ хөөнэ. ³⁵Би иигж келхлэрн, таднд туста болтха гижэнэв. Би тадна юунд чигн харшлхар бөөхшв. Тадниг би чикэр бөөтхэ гижэнэв, тиигэд бийэн бүклднь мел харшлт уга-һар, Деед Эзнэ керг-үүлд церглтхэ гижэнэв. ³⁶Кемр кен чигн күн үг орулсн гижгтэ күүкдтэ чикэр бийэн эс бэржэхт тоолжахла, те-рүндэн дегд дурта болад гер авхар седжэхлэ, тер эврэннь дурарн тер күүкэн авх йоста. Энүнд килнц уга. ³⁷Кемр күүнд гер бичэ ав гиж эс келвчн, тернь гер авшго болад, бийэн һартан бэрэд, ю ке-хэн шиидэд, гижгтэ күүк эс авхла, чик йовдл харһх. ³⁸Тиигэд гер авсн күн чик йовдл харһжана, гер эс авчак күн терүнэс үлү сэн йовдл харһжана. ³⁹Залу эмд бөөтл гергн залутаһан холвата. Кемр залунь өнгрхлэ, тер сул күн болад, седкл туссн күүнд мордж чад-жана. Зуг тер күн Деед Эзнд иткдг болх йоста. ⁴⁰Болв би хүвдэн иигж тоолжанав: сулдсн күүкд күн мордлго үлдхлэрн буйн-кишг-тэ болх. Би болхла Бурхна Сәкүстэв гиж санжанав.

Худл шүтэнд нерэдсн хотын тускар

8 Тадна бичсн худл шүтэнд нерэдсн хотын тускар. «Бидн цуг-тан медрлтэвидн» гиж зэрм улсин келсиг бидн медрлтэвидн. Эннь чик, зуг тиим медрл күүнд ик сана зүүлһнэ, дурн болхла терүг батрулна. ²Кемр кен чигн күн юм медрлтэвидн гижэхлэ, үнндэн

болхла, тиим күн медх дүнгөһөн меджэхмн уга болжана. ³Болв Бурхн Бийдэн дурта күүг меднө. ⁴Тиигэд худл шүтэнд нерөдсн хотын тускар келжөнөв. Эн делкэн худл шүтэн мел чинр угаһинь бидн меднөвидн. Бурхн һанцхн, Түүнэс ондань уга. ⁵Тенгрт болн һазр деер бурхд бөөнө гиж келцхэдг болв чигн, үнндэн болхла, оһн бурхд болн деедс бөөнө. ⁶Болв маһнд болхла, һанцхн Бурхн болн Эцк бөөнө. Тер – цуг делкэн Үүдөч, бидн Терүнө төлө бөөнөвидн. Мана төлө һанцхн Деед Эһн Исус Христос бөөнө. Терүгэр даһжад цугтан үүдлө, терүгэр даһжад бидн жиһл аввидн. ⁷Болв терүг меджэхнь цугтан биш. Зөрм улс худл шүтэнлө иһлдөд, тиим хот уухларн, терүгэн худл шүтэнэ гиж санцхана. Тиигэд сээг мууһас йилһх арһ баһ болсар, тедн бийән хотар бузрдасмн болж тоолжана. ⁸Болв эдлх хот мана холваг Бурхнла ясуулжаһмн уга. Кеһр бидн хот эс эдлхлө, бидн мел юм гежжэхшвидн. Кеһр бидн хот эдлжэхлө, мел юм олжаһшвидн. ⁹Болв тана сул бөөдл баһ итклтө улсиг килнцд бичэ орултха гиж болһатн. ¹⁰Кеһр сээг мууһас йилһх тату арһта күн, медрлтө чамаг буру номта улсин сүмд сууһад хот уужаһинь үзхлэрн, эннь худл шүтэнд нерөдсн хот идхднь урмд өгхий? ¹¹Тиигж күч уга улсиг, ах-дүүг тана медрл алшгой? Христос терүнө төлө үклүс. ¹²Тиигэд аһр-дүүһриннь өмнөс килнц һарһларн болн теднө сээг мууһас йилһх арһ шавтахларн, тадн Христосин өмнөс килнц һарһжанат. ¹³Тер төлөд кеһр мини ах-дүүг эдлх хот килнцд уһаһахла, терүг килнцд уһаһаһгон төлө би мах төрүц идшгов.

Апостолмудын зөв болн даавр

9 Би сул күн биший? Би апостол биший? Мана Деед Эһн Исусиг би үзөд угай? Тадн Деед Эһн мини кесн көдмшин аһнь болжаһшийт? ²Кеһр би талдан улст апостол биш болхла, яһв чигн би тадндан апостолв. Юһгад гихлө, Христосла һилснд тадна жиһл намаг апостол болжасна темдг. ³Намаг шалһхла, би иигж бийән харсдув: ⁴Наһд хот идх болн уух зөв угай? ⁵Мини зуульчлһнд Бурхнд иткдг гергм талдан апостолмудла, Деед Эһнө аһр-дүүһрлө, Кеһлө эдл намаг даһж чадшгой? ⁶Эс гиж һанцхн би болн Бар-Наба хойр эврәннь теткврэн олхмби? ⁷Ямаран салдс эврәннь һаруһан даһшдви? Уста үзм тэрчкэд, ямаран тэрөч терүнө темс эс идхмб? Мал хэрүлжэх күн, терүнө үснөс эс уухмб? ⁸Би энүнө тускар күүнө хэлөцөс иштөһөр келжөнү?

Закан терүнэ тускар эс келжэнү? ⁹Яһад гихлэ, Мошен Заканд иигж бичэтэ: «Буудя цокжах царин ам бичэ бо». Бурхн цард сана зовжану? ¹⁰Йирдэн болхла, Бурхн мадна тускар келжэхший? Мадна тускар боллго. Яһад гихлэ, иигж бичэтэ: «Һазр хайлжах болн буудя цокжах күн, урһцин нег энгнь авх нээлвртәһәр кәдлх зөвтә». ¹¹Бидн тадн дунд Эрүн Сәкүснә эк тәрвидн. Кемр бидн хәрүднь теткврин дөң авчакла, тернь ик болхий? ¹²Кемр талдан улст таднас эн дөң күлөх зөв бөөхлэ, терүнәс үлү зөв маднд бөөнә. Болв бидн эн зөвөн олзлжахшвидн. Христосин туск Сән Зәңг торлго тардгар бидн цугинь даахдан белнвидн. ¹³Сүмд церглжәсн улс сүмәс тетквр авдгиг тадн меддговта? Тәкл тәкдг ормд церглжәх улс тәклин малас эврәннь хүвән авх зөвтәй? ¹⁴Сән Зәңг тархажак улс тедү мет терүнәс жирһлиннь тетквр олх йоста гиж Деед Эзн закв. ¹⁵Болв би эн зөвин нег чигинь олзлсмн угав. Тиигәд би эн зөвиг бийиннь төлө эдлхәр бичжәхшв. Тиим юм һарһхин орнд би шулуһар үксв. Нег чигн күн бардмнх учр нанас булаж чадшго. ¹⁶Сән Зәңг тархасарн би бардмнж чадшгов. Эн нанд өгсн заавр. Кемр Сән Зәңг эс тархакла, би басл зовлң эдлхв! ¹⁷Кемр энүг эврәннь дуар тархасмн болхла, тиигхлэ би мөңгәр ачлгдх зөвтә бөөсмн. Зуг би даалһврар цәәлһвр кежәнәв, яһад гихлэ, Бурхн нанд эн төриг күцәтхә гиж даалһв. ¹⁸Тиигхлэ мини ачлвр ямаранв? Сән Зәңгиг би өңгәр цәәлһжәнәв, терүнә өгчәх зөвиг би олзлжахшв. ¹⁹Би кенә чигн ялч эс болсн бийнь олн улсиг Бурхнд иткүлхәр би бийән цугтаннь ялч кевв. ²⁰Христост евреймүдиг иткүлхәр би еврей болв. Мошен заһаһар эс бөөв чигн Мошен заһаһар бөөдг улст, тедниг Христост иткүлхәр би заһа күцәдг күн болв. ²¹Закан угаһар бөөдг әмтнд тедниг Христост иткүлхин төлө би закон уга күн болв. Болв эннь намаг Бурхна заһа эс күцәжәнә гижәх темдг биш, терүнәс үлү би Христосин заһа күцәжәнәв. ²²Күчн уга улст, тедниг Христост иткүлхәр би күчн уга күн мет болв. Цугтаннь төлө би цугнь болв, тиигхләрн зәрмсинь яһад болв чигн Христост иткүлхәр тиигв. ²³Энүг цугтаһинь би Сән Зәңгин төлө кежәнәв, эврән чигн Терүнә әдс авхар седләв. ²⁴Урлданд олн улс гүүнә, болв һанцхн күн диилвр бәрнә. Тер төлөд ачлвр авхар гүүтн. ²⁵Бөкнр цугтан бийән чаһ бәрнә. Энүгән тедн цаг зуур ачлврин төлө күцәнә, бидн болхла энүг мөңк ачлврин төлө кежәнәвидн. ²⁶Тиигәд би керг угаһар гүүшгов, аһарт

нудрмарн сегсрж ноолдшгов. ²⁷ Болв би эврэннь цогц-махмудан харднав, терүг эврэннь седсэрн бэрнэв. Иигж би талдан улст ном цөөлхлэрн, урданд орх зөвөн геешгон төлө тиигнэв.

Худл шүтэнд бичэ мөргтн

10 Ахнр-дүүнр, мана өвкнр цаһан үүлэр харсгдж йовж, тедн цугтан Улан теңгс һатлсиг тадниг медтхэ гиж би санлав. ² Үүлд болн теңгст орулсар тедн Мошелө ниилв.

³Тедн цугтан Бурхна күчэр өггдсн өдмг идлэ, ⁴тедниг дахсн уулын хадар Бурхна гүүлсн уснас уула. Тер хаднь Христос бөөж.

⁵ Болв тер бийнь Бурхн теднэ ик зууһинь таассн уга, теднэ үксн цогцнь эрм-цаһан кедэд эргндэн хайгдв. ⁶Мадн Израилин өвкнрлө эдл хар саната йовдлмуд һарһхар бичэ седтхэ гихлэ, тернь үлгүр болжана. ⁷Теднэ зэрмснь худл шүтэнд мөргснлэ эдл бидн тиигх йосн угавидн. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Өмтн сууһад хот идэд, ууһад, дөкэд эклэд биилцхэв». ⁸Бидн теднэ зэрмсиг дураж, аля кех зөв угавидн. Аштнь тиим йовдл һарһснд нег өдр 23.000 күн үкв. ⁹Зэрм улсиг дураһад, бидн Христосиг сөрх зөв угавидн. Аштнь тедн моһад зуулһад үкцхэв. ¹⁰Зэрм улсиг дураһад бидн һундл келх зөв угавидн. Аштнь тедн алачар ка цокгдв. ¹¹Эннь талдан улст үлгүр болдгар учрв, эннь маднд сагар бөөлһнэ темдг болв. Яһад гихлэ, бидн цагин чилгчд бөөнэвидн. ¹²Кемр тадн батар зогсажанавидн гиж санжахла, саглтн, унж одвзат. ¹³Тадна һатлж һарсн сөрү йовдлмуд йирин күүнэ сөрү йовдлмуд болжана. Болв Бурхн итклтэ, таднд чидлэстн даву юм сөрүлшго. Сөрүлсн цагт тадниг даахин төлө Бурхн хаалһ һарһж өгх. ¹⁴Тиигэд күндтэ ахнр-дүүнр, худл шүтэнд мөргхэсн зултн. ¹⁵Би таднд, ухата улст гиһэд, келжэнэв. Мини келсиг эврэн йилһэд хэлэтн. ¹⁶Кемр бидн Бурхнд ханлтан өргэд йөрөлин ааһас уужахла, Христосин цусиг хувалцжахший? Кемр бидн өдмгэс хуһлж авхларн бидн Христосин цогц-махмуд хувалцжахший? ¹⁷Негхн өдмг бөөдг болжана. Бидн олн болв чигн нег цогц-махмуд болжанавидн, яһад гихлэ, бидн нег өдмгэс иднэвидн. ¹⁸Израилин улсиг хэлэлт: Тэкл тэксн хотас идсн улс тэклин ширэн көдлмшт орлчачнр эс болшгой? ¹⁹Тэкл тэксн хот эс гихлэ, худл шүтэн чинртэ гиж би санжану? ²⁰Уга, зуг буру номта улс тэкл тэклхлэрн, тер хотан Бурхнд биш, хар сәкүсдт өгчэнэ гиж би келжэнэв. Би тадниг хар сәкүсдлэ бичэ

үүрлтхэ гижэнэв. ²¹Тадн Деед Эзнэ ааһас болн хар сэкүснэ ааһас дегц ууж чадшгот. Тадн нег кемлэ дегц Деед Эзнэ ширэн ард болн хар сэкүсдин ширэн ард сууж чадшгот. ²²Деед Эзиг бидн уурлулхмби? Бидн Терүнэс чидлтэй? ²³«Ю болв чигн кех зөв бээнэ» гиж зэрм улс келцхэнэ, зуг цугтад олз бээнэ гиж келж болшго. «Ю болв чигн кех зөв бээнэ», зуг цугтан батр-жахш. ²⁴Кен чигн күн эврэ бийиннь олз бичэ хээтхэ, өөрхн улсиннь олз хээтхэ. ²⁵Базрт хулдгджах махнас дуртаһан идтн. Зуг сээг мууһас йилһхх арһин сурврмуд бичэ тэвтн. ²⁶Яһад гихлэ, «һазр болн терүн деерк кевтэн Деед Эзнэ». ²⁷Кемр Бурхнд итк-дго күн таниг хот эдлтн гихэд дуудхла, йовхар седхлэ, йовад цугтаһинь идтн. Зуг сээг мууһас йилһх арһин сурврмуд бичэ тэвтн. ²⁸⁻²⁹Кемр таднд кен негнь иигж келхлэ: «Энүгэр тэкл тэклэ», тиигхлэ тер хотыг энүг келсн күүнэ төлө бичэ идтн, сээг мууһас йилһх арһин төлө бас бичэ идтн: Би тадна арһин биш, терүнэ арһин тускар санжанав. «Болв мини сул бээдлд талдан улсин сээг мууһас йилһх арһ яһад боомтг болжахмб? ³⁰Кемр би зальврад хот эдлжэхлэ, тиигхлэ тер хотас кэлтэ мини тускар яһад му келжэхмб? Эн хот уусндан би Бурхнд ханлтан өргжөнэв» гиж негнь келнэ. ³¹Тер төлөд тадн кежэх тоотан иджэхлэрн, эс гихлэ уужахларн Бурхн туурдгар кетн. ³²Тадн евреймүдт, буру номта улст, Христост иткдг Бурхна багд чигн харшлт болдгоһар жирһтн. ³³Нанла эдл бээтн. Би цугтаднь юунднь чигн тааста болхар седнэв, бийдэн олз хээжэхшв, талдан улс авргдтха гихэд теднэ сэ хээнэв.

11 Би Христосиг яһж дуранав, тиигж тадн намаг дуратн.

Хургин зокъялмуд

²Тадн намаг кезэ чигн марглго, мини өгсн номар бээснд би тадниг буульжанав. ³Болв би тадниг иим юм медтхэ гижэнэв: Христос залу болһна толһач, гергнэ толһачнь залу нь болжана, Христосин толһачнь Бурхн болжана. ⁴Тиигэд залу болһн махлан авлго мөргжэхлэ эс гихлэ аэддхлэ, тер күн Христосиг күндлдонг темдг. ⁵Толһаһан бүрклго мөргжэх эс гихлэ аэддхжэх күүкд күн болһн эврэннь залуһан күндлжэхш. Эннь күүкд күн толһаһан таахлулснла эдл болжана. ⁶Кемр күүкд күн толһаһан

бүркшгоһар бөөхлө, тиигхлө тер толһаннь үсән аһрар хөөчлтхэ. Болв күүкд күн үсән хөөчлх хусата толһата болхасн ичжэхлө, ти-игхлө тер толһаһан бүрктхэ. ⁷Залу күн Бурхна дүр болн Терүнө туурмж үзүлжэсэрн толһаһан бүркшго болжана. Күүкд күн бол-хла залуһиннь туурмж үзүлжэнэ. ⁸Яһад гихлө, залу күн күүкд күүнэс үүдэгдсмн биш, күүкд күн залу күүнэс үүдэгдлө. ⁹Залу күн күүкд күүнэ төлө үүдэгдсн биш, күүкд күн залу күүнэ төлө үүдэгдлө. ¹⁰Тиигэд Бурхна элчнрин төлө күүкд күн толһадан боодг бүркэгтэ болх зөвтэ. ¹¹Болв Деед Эзнэ ниичөһөр гергн за-луһиннь медлд бөөх йоста, залу гергнәннь медлд бөөх йоста. ¹²Яһад гихлө, күүкд күн яһж залу күүнэс үүдэгдсмб, тиигж ода залу күн күүкд күүнэс төрнө. Зуг цугтан Бурхнас үүднэ. ¹³Эврэн ухалтн: күүкд күн Бурхнд толһаһан бүрклго мөргсн сән йовдлий? ¹⁴⁻¹⁵Залу күн ут үстэ болхла, ичртэ бөөдгинь темдг. Күүкд күн ут үстэ болхла, эннь күндлһнэ темдг гиж йиртмжин бийнь мад-ниг сурһжахший? Ут үсн энүнд бүркэг болтха гиж өггдж. ¹⁶Кемр энүнэ тускар зүткдх күн бөөхлө, би иигж келхв: маднд чигн, Бурхнд иткдг багмудт чигн ондан авъяс уга.

Деед Эзнэ асхна хотын тускар

¹⁷Болв диг-дарани заавр өгхлөрн, би тадниг буульхар бөөхшв. Яһад гихлө, тадна хургас мунь ик, олзнь баһ. ¹⁸Тиигэд хамгин тү-рүнд тадн хурган хурхларн, хоорндан хувагдна гиж сонслав. Би энүнэ зөрмднь иткжэнэв. ¹⁹Таднас кен итклтәһинь медхин төлө тадн хоорнд хувагдлһн маһд уга бөөх зөвтэ. ²⁰Тадн хамдан хурх-ларн, Деед Эзнэ хот уужахшит. ²¹Юңгад гихлө, күн болһн наадк-сан күлөлго эврәннь хотан иднэ. Тиигэд зөрмснь хот уга үднэ, зөрмснь согтна. ²²Хот идх, уух эврө гер таднд угай? Эс гихлө тадн Бурхна иткдг улсиг күндлжәхшт, хоосн улсиг дорацулжант? Би таднд ю келхмб? Тадниг иим юм һарһснд буульхмби? Уга. Би бу-ульшгов. ²³Яһад гихлө, би Деед Эзнэс таднд өгсн ном авлав. Бө-рүлж өггдсн сөөһөр Деед Эзн Исус өдмг авад, ²⁴Бурхнд ханлтан өргэд, өдмгиг хуһлад Тер иигж келж: «Тадна төлө тәкл тәкжәх эн мини цогц-махмуд. Намаг санад тиигж кетн». ²⁵Терүнлө әдл асхна хотын хөөн ааһ авад иигж келв: «Мини цуснас тогтсн эн шин бо-оцана ааһ. Үүнэс уухларн, Намаг санад тиигж кетн». ²⁶Яһад гихлө, тадн эн өдмг идхлөрн болн эн ааһар уухларн, Деед Эзиг иртл, тадн Терүнө үклиг герчлжәнөт. ²⁷Тиигэд эн өдмг идсн, эс гихлө

Деед Эзнэ ааһас терүг күндлүгө уусн күн Деед Эзнэ цогц-махмудын болн цусна өмнөс килнц һарһсндан бурута болх. ²⁸Күн болһн бийән шинжлчкэд Деед Эзнэ өдмг идтхэ, Терүнэ ааһас уутха. ²⁹Кемр эн өдмг идэд болн эн ааһас уужах күн Деед Эзнэ цогц-махмудын тускар эс санхла, тер күн идх-уух цаглаһан бийән зарһд орулжана. ³⁰Тер учрар тадна ик зунь чинән уга болн гемтэ, зәрмснь үкж одв. ³¹Кемр бидн бийән шинжлэд бөөсмн болхла, Бурхн мана зарһ кешго билэ. ³²Болв мадниг делкэлэ хамдан цаажла харһулшгон төлэ Деед Эзн мана зарһ кеснд бидн суһуль авнавидн. ³³Тиигэд мини ахнр-дүүнр, кемр тадн хамдан хот идхэр цуглрларн, нег-негән күлэтн. ³⁴Кемр тадн өлсж йовхла, хамдан цуглрларн, Бурхна зарһла харһшгон төлэ гертән хотан уучкад харһн. Ондан төрмүдэр болхла, би таднд ирхлөрн заавр өгнөв.

Эрүн Сәкүснә билгүд

12 Тадна бичсн Эрүн Сәкүснә билгүдин тускар. Тадниг теднә тускар медтхэ гилэв. ²Бурхн уга бөөдлэр бөөхдән, тадниг күн түлкжәх мет, келн уга худл шүгәдт мөргдгән тадн меднәлмт. ³Тиигэд кемр Бурхна Сәкүсн күүһәр дамжад келжәхлэ, күн Исусиг хараж чадшгог тадн медтхэ гижәнөв. Зуг күүһәр дамжад Эрүн Сәкүсн эс келхлэ, нег чигн күн: «Исус – Деед Эзн» гиж келшго. ⁴Зүсн-зүүл билгүд бөөнә, болв Сәкүсн нег кевтән. ⁵Зүсн-зүүл церглтс бөөнә, болв Деед Эзн нег кевтән. ⁶Бурхна зүсн-зүүл йовдлмуд бөөнә, болв Бурхн нег кевтән. Цугтаднь эн юмиг Бурхн өгнө. ⁷Олна сән бөөдлин төлэ күн болһнд билг өгчәхдән Сәкүсн Бийән үзүлжәнә. ⁸Негнднь Эрүн Сәкүсн цецнә үг өгнө, талдан күүнд медрлин үг өгнө. ⁹Талдан күүнд Эрүн Сәкүсн иткл өгнө, зәрмсднь Эрүн Сәкүсн эдгәдг билг өгнө. ¹⁰Зәрм күүнд Эрүн Сәкүсн өвәрц юм һарһх билг, зәрмднь – әәлдх билг, зәрмсднь – сәкүсд йилһж чадх билг, талдан күүнд – оln келәр келдг билг, зәрмсднь – оln улсин кел цәәлһж өгх билг өгнә. ¹¹Болв эннь цугтан ор һанцхн Эрүн Сәкүснә йовдлмуд болжана. Тиигэд Эрүн Сәкүсн Эврәннь таалар күн болһнд билг өгнә.

Оln мөчмүдтә цогц-махмуд

¹²Күүнә цогц-махмуд негн болв оln мөчмүдтә. Оln мөчмүдтә болв чигн, болв тедн нег цогц-махмуд бүрдәжәнә. Тиигж Христосин тускар келж болжана. ¹³Яһад гихлэ, нег Сәкүсн мадниг,

евреймүдиг болн буру номта улсиг, ялчнриг болн сул бөөх улсиг нег цогц-махмудын мөчмүд кев. Бидн цугтан Бурхнас нег Сәкүс аввидн. ¹⁴Цогц-махмуд нег әнгәс биш, оln әнгәс бүрднә. ¹⁵Кемр кәл иигж келсн болхла: «Би һар эс болсндан, цогц-махмудын мөч бишв». Энүнәс кәлтә цогц-махмудын мөч биш болхви тер? ¹⁶Кемр чикн иигж келсмн болхла: «Би нүдн эс болсндан цогц-махмудын мөч бишв». Энүнәс кәлтә цогц-махмудын мөч биш болхв тер? ¹⁷Кемр цогц-махмуд бүклдән нүдн болсн болхла, тиигхлә яһж тер соңсх бөөсмб? Кемр цогц-махмуд бүклдән чикнәс бүрдсмн болхла, яһж тер үнрчлх бөөсмб? ¹⁸Болв Бурхн зүсн-зүүл мөчмүдиг Эврәннь седвәрәр цогц-махмудт тәвв. ¹⁹Кемр цугтан нег мөч болсн болхла, тиигхлә цогц-махмуд уга болх билә. ²⁰Болв оln мөчмүд бәәнә, зуг цогц негн болдг. ²¹Нүдн һарт иигж келж чадшго: «Чи нанд керг угач». Толһа кәлд бас иигж келшго: «Тадн нанд керг угат». ²²Түүнәс үлү чинән уга мөчмүд улм кергтә болжана. ²³Цогц-махмудын баһ чинртәд тоолгджах мөчмүдт бидн ик оныгтаһар килмжән өгнәвидн. Күн үшшго мөчмүдиг бидн талдан нүднәс әвтәһәр далдлна-видн. ²⁴Болв сәәхн мөчмүдт тиим килмж керг уга. Бурхн цогц-махмуд бүрдәхләрн, килмж керглгджәх мөчмүдт икәр килмж тусдгар бүрдәж. ²⁵Тиигәд цогцд хувалһн уга, мөчмүд цугтан нег-негндән әдл килмж өгчәнә. ²⁶Кемр цогцин нег мөч зовжахла, терүнлә хамдан мөчмүд цугтан зовжана. Кемр нег мөчиг туурулжахла, терүнлә хамдан мөчмүд цугтан байрлна. ²⁷Тадн Христосин цогц-махмуд болжанат, таднас күн болһн Терүнә мөч болжана. ²⁸Христост иткдг улс дунд Бурхн түрүләд зәрмснь – апостол болтха, хойрдгчнь – әәлдәчнр, һурвдгчнь – багшнр болтха гиж шиидж. Зәрмстнь Бурхн өвәрц юм кех, зәрмстнь – әдгәх арһ, зәрмстнь – дөң болх, зәрмстнь – һардх, зәрмстнь – оln келәр келдг арһ өгч. ²⁹Цугтан апостолмудый? Цугтан әәлдәчнрий? Цугтан багшнрий? Цугтан өвәрц юм һарһх арһтай? ³⁰Цугтан әмдрүлдг билгтә болхий? Әмтн цугтан зүсн-зүүл келәр келж чаддвн? Цугтан кел цәәлһж чадх арһтай? ³¹^[а]Түүнәс чинртә билгтә болхар седтн.

Дурна тускар

³¹^[б] Би таднд терүнәс үлү сән хаалһ үзүлсүв.

13 Кемр би цуг эмтнэ келэр, нам Бурхна элчнрин келэр келдг болад, зуг дурн уга болсмн болхла, тиигхлэрн би хэнкн-жэх улан мөнгн көңкрг мет болн көгжмин ээтэ цаң мет болх билэв. ²Кемр нанд ээлдэчин билг бөөһэд, цуг нуувчиг меддг болад, цуг медрлтэ болн итклтэ болсарн уул көндөж чаддг болхла, зуг дурн уга бөөхлэ, тиигхлэ би юмн бишв. ³Би кемр бээсэн цугтаһинь түгәһэд өгәд, нам эврәннь цогц-махмудан шататха гихәд өгсмн бийнь, дурн уга болхла, нанд мел олз уга. ⁴Дурн тесвртэ болн цаһан саната, дурн үлү үзхш, караглхш. Дурн ик сана зүүхш, ⁵модьрун биш. Дурн бийдән олз хээхш, уурта биш, өшә некхш.

⁶Дурн өшәтэ юмнд байрлхш, болв үнн юмнд байрлна. ⁷Дурн цугинь даана, цугтаһинь иткнэ, цугтаднь нөөлнэ, дурн тесвртэ. ⁸Дурн мөнк. Ээлдхл чилх, келн тагчгрх, медрл уга болх. ⁹Яһад гихлэ, мана медрл күцц биш, мана ээлдхлһн күцц биш. ¹⁰Болв кемр күцц юмн ирхлэ, дутунь уга болх. ¹¹Би нилх цагтан нилхинэр келдг билэв, ухалдг билэв, нилх бичкнэ тоолврта билэв. Болв бөдүн күн болхларн, би бичкнэк цага тоотыг авсн угав. ¹²Ода бидн цугтаһинь бүркг нүр үздгт үзжэхэр үзжөнөвидн, хөөннь бидн цугтаһинь чирәһэрн нүүрцж үзхвидн. Ода би юм күцц медхшв. Бурхн намаг меддг эдлэр хөөннь би цугинь күццднь медхв. ¹³Ода деерән һурвн юмн үлджәнә: иткл, нөөлвр, дурн. Эднәс хамгин чинртәнь дурн болжана.

Ээлдхлин болн олн келэр келдг билг

14 Дурнд седклән тэвтн. Эрүн Сәкүснә билгүд, түүнәс үлү-һәр ээлдхлин билг авхар седтн. ²Медгддго келэр келжәх күн күүнд биш Бурхнд келжәнә. Яһад гихлэ, терүнә келсиг күн меджәхш. Эрүн Сәкүсәр дамжад нуувч тер келжәнә. ³Болв ээлдәч әмтиг сурһжана, урмд өгчәнә, тогтнолжана. ⁴Медгддго келэр келжәх күн бийән сурһжана. Ээлдәч болхла иткдг улс сурһжана. ⁵Би болхла таднас күн болһн медгддго келэр келтхә гиж санлав, болв тадн ээлдхлэ деер болх. Бурхнд иткдг улс сурһхин төлә медгддго келэр келсиг кен болв чигн эс цөөлхлэ, ээлдхл келжәх күн медгддго келэр келжәх күүнәс даву. ⁶Тиигәд, ахнр-дүүнр, кемр би тадн тал ирәд медгддго келэр келхлэ, терүнәс таднд ямаран олз болхмб? Кемр би, нанд Бурхна сексн тоотыг эс гихлэ

медрл, эс гихлэ аэлдхл, эс гихлэ ном таднд авч эс ирхлэ, мел олз уга. ⁷Үлгүрнь, эмн уга көгжмин инструментмуд авад хэлэтн: флейтиг эс гихлэ арфиг. Кемр тал-талдан э эс хархла, ямаран айс нааджахиг яһж медхмб? ⁸Кемр бүрэ бүшкүр шишлн докъя эс өгхлэ, кен дээнд белдхмб? ⁹Түүшн таднла болжана. Кемр тадн эврәннь келэр медгддо үг келхлэ, тана келсиг яһж медхмб? Тадна келсн юмн биш. ¹⁰Делкэд оln зүсн-зүүл келн бөөнэ, тедн цугтан эврэ чинртэ. ¹¹Кемр би келнэ чинр эс меджэхлэ, тер келэр келжэх улс нанд талдан орна улс болх, би теднд талдан орна күн болхв. ¹²Түүшн танад болжана. Тадн Эрүн Сәкүснэ билгүд авхар икэр седжэхлэрн, иткдг улс сурһхд церглжэх билгүд икэр олзлтн. ¹³Тиигэд талдан келэр келжэх күн эврәннь келэн цөөлһхин төлэ зальвртха. ¹⁴Яһад гихлэ, кемр намаг талдан келэр зальврхла, мини сәкүсн зальврна, мини ухан терүнэс мел олз авчахш. ¹⁵Тиигхлэ би яахмб? Би Эрүн Сәкүсэрн зальврнав, болв ухаһарн бас зальврнав. Би Сәкүсэрн дуулнав, ухаһарн бас дуулнав. ¹⁶Кемр чи Бурхнд Эрүн Сәкүсэрн ханлт өргжэхлэ, хажуд бөөх улсин кен негнь чини ханлтын хәрүд яһж «Тиигтхэ!» гиж келхмб? Чамаг ю келжэхиг тер меджэхш. ¹⁷Чи Бурхнд сөөнөр ханлт өргнөч, болв ондан күн дасж чаджахш. ¹⁸Би талдан келмүдэр тадна кенөстн болв чигн икэр келжәсндөн Бурхнд ханлтан өргжәнөв. ¹⁹Болв иткдг улсин хуртт медгддо келэр арвн миһн үгин ормд талдан улсиг сурһхин төлө медгдх тавн үг би келсв.

²⁰Ахнр-дүүнр, ухаһарн бичкүд бичэ болтн. Му юмнд бичкүд мет болтн, болв ухан-санаһарн икчүдлэ эдл болтн. ²¹Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би эн улст медгддо келэр келжэх улсар дамжад келнөв, талдан орна улсар дамжад келнөв, болв тиигв чигн тедн Намаг соңсшго гиж Деед Эзн келжәнэ». ²²Тиигэд медгддо келэр келлһн иткдг улсин төлө биш, эс иткдг улсин төлө онц темдг болжана. Ээлдхл эс иткдг улсин онц темдг биш, иткдг улсин онц темдг. ²³Кемр иткдг улс цугтан цуглрад, медгддо келэр күүнджэхлэ, эгл улс эс гихлэ Бурхнд иткдго улс орж ирхлэрн, «тадн адржанат» гиж келшгой? ²⁴Болв кемр цугтан ээлджэх цагт Бурхнд эс иткдг күн, эс гихлэ эгл күн орж ирхлэ, тер күүнэ килнцнь ээлдхлэр илдкдх. Соңжасарн тер зарһла харһх. ²⁵Терүнэ нуувч седвэрнь илдкдх, тер элкдэд, Бурхнд мөргэд келх: «Тадн дунд йосндан Бурхн бөөж!»

Иткдг улсин хургин диг-даран

²⁶ Ахнр-дүүнр, би иигж ухалжалав. Тадн хамдан цуглрхларн, тадна негнд частр бээнэ, хойрдгчднь ном, талданднь Бурхнас илднь келх үг бээнэ, талданднь медгддго келэр келх арн бээнэ, бас негнь медгддго келэр келсиг цөөлх арн бээнэ. Эдн цугтан иткдг улс батрулхин төлө бөөхмн болжана. ²⁷ Кемр кен нег күн медгддго келэр келжэхлө, тиигхлө хойрнь эс гихлө, зуг хурвнь чеерүдэр келтхэ. Тиигхлэрн негнь ю келжэхиг цөөлх зөвтө. ²⁸ Кемр медгддго келэр келсиг цөөлхдг күн уга болхла, тиигхлө медгддго келэр келхэр седжэсн күн хургт тагчг бөөтхэ, зуг бийдэн болн Бурхнд келтхэ. ²⁹ Хойр эс гихлө хурвн ээлдэчнр келтхэ, цуглрсн улс цугтан келсн үгмүдинь үнлтхэ. ³⁰ Кемр цуглрсн улс дундас негнь Бурхнас илдкл авчахла, тиигхлө келжэсн күн тагчгрх йоста. ³¹ Тадн сурһмж болн урмд авхин төлө цугтан селгөһөр ээлдхл кеж чаджанат. ³² Ээлдхлин билг ээлдэчин медлд бөөх йоста. ³³ Бурхн диг-дара эвдлһнө Бурхн биш, эвин Бурхн болжана. Тадн Бурхна улсин цуг багмудар цуглрхла, ³⁴ күүкд улс тагчг бөөтхэ. Теднд келх зөв өгчөхш, Закана некврэр тедн соңсхврта бөөх йоста. ³⁵ Кемр тедн ю болв чигн дасхар седжэхлө, гертэн эврәннь залуһасн сурх йостат. Яһад гихлө, күүкд күүнд хургт келхд ичртө. ³⁶ Бурхна үг таднас һарви? Эс гихлө зуг һанцхн таднд күрви? ³⁷ Кемр бийэн ээлдэчд, эс гихлө Эрүн Сәкүсн һарджах күүнд тоолжахла, тиим күн мини бичжэсиг цугтаһинь Деед Эзнэ заавр мөн гиж нанла зөвшөрх йоста. ³⁸ Энүг һазалжах күүг, тадн бас һазалтн. ³⁹ Тиигэд, ахнр-дүүнр, ээлдхэр шунтн, болв медгддго келэр келжэхиг бичө хөртн. ⁴⁰ Зуг цугтан диг-даратаһар болн сән кевәр күцөгдх йоста.

Христосин әмдрлһн

15 Ахнр-дүүнр, мини цөөлһж өгсн Сән Зэнгин тускар таднд бас нег дөкж сана орулхар седлөв. Тадн терүг авад, эврәннь ул келэт. ² Кемр тадн мини цөөлһж өгсн Сән Зэнг бәрхлө, хара эс итксмн болхла, тадн Сән Зэнгәр дамжад авргдвт. ³ Хамгин һол төрнь — авсан би таднд өглөв. Бурхна Бичгт бичгдсәр Христос мана килнцэс көлтө үкв. ⁴ Бурхна Бичгт бичгдсәр Христос оршагдла, дөкэд хурвдгч өдртэн әмдрлө. ⁵ Хөөннь Кепт тер үзгдв. Дөкэд арвн хойр сурһульчнрт. ⁶ Дөкэд Христос тавн зу

Һар аһнр-дүүнрт дегц үзгдв. Теднә ик зунь ода чигн әмд, зәрмснә өнгрж одв. ⁷Дарунь Христос Яковд болн апостолмудт цугтаднә үзгдв. ⁸Би чик биш цагт һарсн күүнлә әдл болсн бийнә хамгин сүүлднә нанд үзгдв. ⁹Би апостолмудын хамгин чинр угань болжанав. Би, нам апостол гих нер зүүх зөв угав. Яһад гихлә, би Христост иткдг улсиг дажрдг биләв. ¹⁰Болв Бурхна цаһан санаһар би тиимв. Бурхна хээрлт нанд киидән давсн уга: апостолмудас цугтаһаснә икәр би кәдлв. Зуг би биш, мини дотрк Бурхна хээрлт тиигв. ¹¹Би әс гихлә тедн таднд тиигж цә-әлһв, тадн тиигж итквт.

Үксн улсиг әмдрүлһн

¹²Кемр Христос үкәд әмдрлә гиж цәәлһгджәхлә, тадна зәрмснә үкснә хөөн әмдрдмн биш гиж келжәхмб? ¹³Болв үкснә хөөн әмдрдго болхла, тиигхлә Христос чигн әмдрүлгдсн уга. ¹⁴Кемр Христос әс әмдрүлгдсн болхла, тиигхлә, бидн киидән Сән Зәнг цәәлһжәнәвидн, тадн киидән иткжәнәт. ¹⁵Түүнәс даву бидн Бурхна тускар худл келдг улс болжанавидн. Яһад гихлә, Христосиг үкснә хөөн Бурхн әмдрүлв гиж бидн терүнә тускар герчлләвидн. Болв кемр үксн улс дәкж әмдрдгонь үнн болхла, тиигхлә Бурхн Христосиг әмдрүлсмн уга. ¹⁶Яһад гихлә, кемр үксн улс әмдрдго болхла, тиигхлә Христос әмдрүлгдсн уга. ¹⁷Кемр Христос әс әмдрүлгдсн болхла, тадн харжаһар иткжәнәт, тадн ода күртл килнцд авлгдж бәәнәт. ¹⁸Түүшн Христост иткәд үксн улс мөнк зовлдн орв. ¹⁹Кемр бидн эн жирһлдән Христост нәәлжәхлә, бидн цугтаһаснә хөв уга улс болжанавидн. ²⁰Болв Христос үкәд әмдрүлгдлә! Әннә үксн улс бас әмдрүлгдх гисиг лавлжана. ²¹Эн делкәд үкл негхн күүһәр дамжад ирснлә әдләр үкләс әмдрүлһн негхн күүһәр дамжад ирв. ²²Цугтан Аадмла нииләд үксн мет мел тиим кевәр цугтан Христосла ниилсндән әмдрүлгдх. ²³Зуг күн болһн чик диг-дараһар әмдрүлгдх: түрүләд Христос, Терүг ирхләг Терүнә болсн улс әмдрүлгдх. ²⁴Тиигәд эн орчлнгин чилгч ирх. Харджах, йос бәржәх болн күчтә сәкүсдиг Христос уга кеснәннә дару залвран Эцк Бурхнд Тер бәрүлж өгх. ²⁵Яһад гихлә, Бурхн цуг дәәсиг дииләд Христосин кәлд хайтл, тер кем күртл Христос залх йоста. ²⁶Уга кегдх сүүлнк дәәсн – үкл. ²⁷Яһад гихлә, «Бурхн цугтаһинь Терүнә кәлд кевтүлв». «Цугтан» гисн тоод Бурхн оржахш, эн Әврән цугтаһинь Христосин медлд

оруулв. ²⁸ Бурхн цугтаһинь Христосин медлд орулхла, тиигхлэ Көвүнэ, Христос, Эврэн Терүнэ медлд цугтаһинь орулсн Бурхна медлд орх. Тиигэд Бурхн цугтаһинь залх. ²⁹ Үксн эмтнэ төлө уснд кирслгдснь ю кежэхмб? Кемр үксн эмтиг эмдрүлдго болхла, теднэ төлө ю хээж уснд кирслгдхмб? ³⁰ Агчм болһн бидн ю хээж эмэрн шордхмб? ³¹ Ахнр-дүүнр, би өдр болһн үкл үзнэв. Би энүнд ик санаһар андһар өгчэнэв. Мана Деед Эзн Исус Христосин өмн би таднар эн ик сана зүүнэв. ³² Эмтнэ хөлөцөр келхлэ, Епест бөөх аңудла ноолдхд нанд ямаран олз орла. Кемр үксн эмтиг эмдрүлдго болхла, «ода идэд уухмн, яһад гихлэ, маңһдур үкч одхвидн». ³³ Бичэ меклгдтн. «Му хань күүг үрэнэ». ³⁴ Шинэс ухатаһар бөөһэд, килнц һарһдган хайтн. Тадна зэрмснь Бурхиг медхш гиж тадниг би ичэхэр бөөнэв.

Цогц-махмудыг эмдрүллн

³⁵ Зэрмнь иигж сурх: «Үксн эмтн яһж эмдрдв? Тедн ямаран цогцта болхмб?» ³⁶ Һэргтэч! Тэрэнэ эк чи тэржэхлэ, үкчкэд тер урһад һарх. ³⁷ Урһмл кевтнь чи тэржэхшч, келхд буудян эс гихлэ талдан йирин нег умш тэржэнэч. ³⁸ Эн экнд Бурхн эврэннь таалар урһц өгчэнэ. Бурхн умш болһнд кергтэ урһц өгнэ. ³⁹ Цогц болһн эдл биш. Күн нег бөөдлтэ цогц-махмудта, аңуд талдан, шовуд – талдан, заһсд – талдан. ⁴⁰ Тенгрт болн һазр деер эврэ дүрсн бөөнэ. Тенгрин дүрснэ туурмж һазр деерксин дүрснэ туурмжас йилһрнэ. ⁴¹ Нарна туурмж негн, сарин туурмж ондан, одд эврэ туурмжта. Одн болһн талдан оддас эврэннь туурмжарн йилһрнэ. ⁴² Үксн улс эмдрүлдх цагт бас тиим болх. Үксн цогц һазрт булгдна, эмдрүлхлэ мөнк болх. ⁴³ Мунь булгдна, сәнэ эмдрүлдгднэ. Күчн татунь булгдна, чидлтэнь эмдрүлдгднэ. ⁴⁴ Һазра цогц-махмуд булгдна, Эрүн Сәкүснэ өгсн цогц-махмуд эмдрх. Һазра цогц-махмуд бөөнэ, Эрүн Сәкүснэ өгсн цогц-махмуд бөөнэ. ⁴⁵ Бурхна Бичгт иигж келгдженэ: «Түрүнк күн Аадм эмтэ-киитэ болв», сүүлнк Аадм болхла жирһл өгдг сәкүсн болв. ⁴⁶ Түрүләд Эрүн Сәкүснэ өгчөх жирһл иржэхш, һазра иржэнэ. Терүнэ хөөн Эрүн Сәкүснэ өгчөх жирһл ирх. ⁴⁷ Түрүнк күн һазрин шораһас үүдэгдж, хойрдгч күн – тенгрэс. ⁴⁸ Һазра улс һазрин күүнэ бөөдлтэ, тенгрин улс тенгрэс ирсн күүнлэ эдл болх. ⁴⁹ Һазра күүнэ дүрстэ болснла эдлэр тенгрин күүнэ дүр зүүхвидн. ⁵⁰ Ахнр-дүүнр, махмуд болн цусн Бурхна орн-нутга өнч авачнь

болдмн биш гиж би танд келжэнэв. Үкх юмн мөнк өнч эзлж чадшго. ⁵¹⁻⁵²Би танд нуувч келжэнэв: бидн цугтан үкшговидн, болв сүүлк бүрә-бүшкүр татхла, генткн цугтан нег агчмд ондархвидн. Юнгад гихлэ, бүшкүр татхла, үксн эмтн эмдрэд мөнк бөөдлтэ болх, бидн ондархвидн. ⁵³Эн үмкөрдг үмкөрдгод хүврх йоста, үкдгнь мөнк бөөдлтэд хүврх йоста. ⁵⁴Үмкөрдгнь үмкөрдгод, үкдгнь мөнк бөөдлтэд хүврхлэ, тиигэд: «Үкл алгдв, Диилвр!» – гиж бичсн үгмүд бүтх. ⁵⁵«О, үкл, чини диилвр альдв? О, үкл, чини хорн альдв?» ⁵⁶Үклин хорн – килнц. Килнцин күчнь – закон. ⁵⁷Болв Бурхнд ханлт. Эн мана Деед Эзн Исус Христосар дамжад маднд диилвр өгв. ⁵⁸Тиигэд мини дурта ахнр-дүүнр, батар алмацлго бөөтн. Кезэ чигн Деед Эзнэ көдлмш кетн. Деед Эзнэ төлө кесн тадна көдлмштн хара бишнь медтн.

Иткдг улсин төлө цуглуулжаха мөңгн

16 Бурхна улсин төлө цуглуулгдаха мөңгнэ тускар. Үалатьяд бөөх иткдг улст мини келснлэ өдлэр танд тиигж кетн. ²Олсн мөңгнлэһэн ирлцүлж долан хонгин нарн өдр күн болһн эврәннь мөңгнэсн хоршаһад бөөтхэ. Намаг ирхлэ, дэж цуглуулго белн болдгар бөөтн. ³Би ирхлөрн, тадна шүүж авсн улст селвгтэ бичг өгнэв. Тедниг тадна цуглуулж авсн мөңгиг күргтхэ гийһэд Ерусалим тал илгэнэв. ⁴Кемр нанд тиигэрэн йовх кергтэ болхла, тедн нанла йовх.

Павелын зура

⁵Би Македониг һатлад, тиигэд танд тал ирхв. Яһад гихлэ, би Македоняр дэврж йовх йостав. ⁶Танад би цаг зуур бөөхв, болв үвлзэд чигн бөөхв. Нанд танд цааранднь һазр эрглһнд дөңгөн күргхит. ⁷Яһад гихлэ, ода би тандла адһмта йовад харһхар седжэхшв. Кемр Деед Эзн зөв өгхлэ, танад цаг зуур бөөхэр би нөөлжэнэв. ⁸Епест би тэвдгч өдрин нэр күртл бөөхв. ⁹Яһад гихлэ, тенд олн өшөтн бөөв чигн, туста көдлмш кехд үүдн өргөр нанд секэтэ. ¹⁰Кемр танд тал Тимофей ирхлэ, юмнас бичэ өөтхэ, танд хэлэн бөөтн. Юнгад гихлэ, тер нанла эдл Деед Эзнэ төлө көдлжэнэ. ¹¹Нег чигн күн терүг бичэ һолтха. Нан тал хэрү ирдгэр терүнд һазр эргэд йовлһнднь дөң болтн. Би терүг ахнр-дүүнрэн дахулад ирхинь күлэжэнэв. ¹²Апол ахин

тускар. Ахнр-дүүнртэһэн тер таднд одтха гиж би терүг йир сурлав. Болв ода деерэн тер йовхар седжэхш, зуг чөлэн болхла, тер ирх.

Товчлгч үг

¹³Сагар бээтн, итклдэн бат болтн, зөргтэ болн чидлтэ болтн. ¹⁴Кежэх тоотан дуран өгч кетн. ¹⁵Тадн Степаниг болн терүнэ өрк-бүлиг меднэлмт. Ахьяд бөөх Христост иткдг улсин түрүңкснь тедн болжана. Бийэн тедн Бурхна улст церглхэр нерэдв. Би суржана, ¹⁶теднлэ көдлжэх болн теднлэ церглжэх улсин хардврт соңсхврта болтн. ¹⁷Степан Портунат болн Ахьяк ирснд би байрлжана. Тедн нанд тадн угаһар дуту болжасн юм өгв. ¹⁸Тедн нанд таднла эдл урмд өгв. Тиим улсиг күндлтн. ¹⁹Азийд бөөх иткдг улс менд келүлжэнэ. Экүль болн Приска, теднэ герт хурдг иткдг улс бас тадниг Деед Эзнлэ ниилснтн халунар мендлжэнэ. ²⁰Ахнр-дүүнр цугтан таднд мендэн илгэжэнэ. Нег-негнлэһэн эрүн үмслһэр мендлтн. ²¹Би эврәннь һарар таднд бичжэнэв: Павелас менд. ²²Деед Эзнд дурлдго күн мөнкинд харалла харһтха. О, Деед Эзн, ир!* ²³Таднла Деед Эзн Исусин хээрлт бөөтхэ. ²⁴Цуг таднла Исус Христосла ниилснд мини дурн бөөтхэ!

---

* Энд арамей келэр *Марана та* гиж бичэтэ.

Христост иткдг Көринтин улст илгэсн хойрдгч бичг

Нүр үг

Хойрдгч бичг апостол Павел болн Көринтд бээх чонж хоорнд кесү бээдл учрсн цагт бичгдсмн. Чонжин зэрм гешүд Павелыг шүүрүтөһөр шүүж-шалһсн бээдлтэ. Болв Павел йир икэр эвцхэр седнэ, эвцхлэрн байрлна.

Бичгин түрүн энгднь Павел Көринтд бээх чонжла эврэннь хэрлцөнө тускар күүнднэ. Тер чонжин улсин балһснд болн өшө кеснд яһад тиим догшар хэрү өгсөн цөөлһжэнэ. Терүнэ догшн хэлэцэс чонжин улс буруһан медэд эвцлдхлэ, Павел бас байрлна. Дарунь Йудьяд дем күлөжэх христианмудт чонжин улс элвгэр демэн күргтхэ гиж тер дудвр кенэ.

Сүүлнк бөлгүдт Павел апостол нерэн харсжана. Яһад гихлэ, зэрм улс бийән үндөн апостол гиж нерэдэд, Павелыг апостол гисн худл нертэ гийһэд гемшэжэлэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–11

Павел болн Коринфд бээх чонж 1.12 – 7.16

Йудья һазрин иткдг улст өгчөх дем 8.1 – 9.15

Павел апостол гисн эврэннь нерэн харсна 10.1 – 13.10

Ашлвр 13.1–13

Мендлһн

1 Бурхна таалар Христос Исусин апостол болтха гиж дуудгдсн Павелас болн мана дү Тимофеяс Бурхнд иткдг Көринтфин баг улст болн цуг Ахьяр бээх Бурхна улст цугтаднь менд. ² Мана Эцк Бурхн болн Деед Эзн Исус Христос цаһан сана болн амулн бээдл таднд өгтхэ!

Павел Бурхнд ханлтан өргжэнэ

³Бурхнд болн мана Деед Эзн Исус Христосин Эцкд, цаһан саната Эцкд болн мадниг төвкнүлдг Бурхнд туурмж! ⁴Бидн зүсн-зүүл зовлнта улсиг төвкнүлдгөр Бурхн мадниг мана цуг зовлң эдлжэснд төвкнүлжэнэ. Бурхн мадниг төвкнүлснлэ эдлэр бидн тедниг бас төвкнүлжэнэвидн. ⁵Христосин төлө бидн яһж икэр зовжанавидн, тедү мет Бурхн мадниг Христосар дамжад төвкнүлх. ⁶Кемр бидн зовжахла, зуг тана төвкнлтин болн аврлтын төлө зовжанавидн. Кемр мадниг төвкнүлжэхлэ, зуг тадна төвкнлтин төлө тиигжэнэ. Маднла хамдан даажах зовлңиг тадн тесвртәһөр даахарн төвкнүлт авхит. ⁷Бидн таднд багар иткжэнэвидн. Яһад гихлэ, кемр тадн маднла эдл зовжахла, тигхлэ маднла эдл төвкнүлдгхит.

⁸Ахнр-дүүнр, Азийд маднд учрсн зовлңгин тускар тадниг медтхэ гиж бидн санлавидн. Бидн мана зовлңгиг даахин арһас даву ик аһу күчр-күндлэ харһвидн. Тиигэд нам эмд үлдх нөөлврэн геевидн. ⁹Үкх шиидврлэ харһсан бидн тааһад меджэлэвидн. Болв эннь цугтан учрв: мадниг бийдэн биш, үклэс эмдрүлжэх Бурхнд нөөлтхэ гижэнэ. ¹⁰⁻¹¹Бурхн мадниг тиим күчр үклэс аврв, мадниг дэкэд аврх. Кемр тадн мана төлө зальврад дөң болхла, Бурхн дөкн мадниг аврх гиж нөөлжэнэвидн. Тиигэд Бурхн мана төлө олн зальврлһнд хэрү өгөд, маднд эдс өгх. Болв кесгнь мана төлө Бурхнд ханлтан өргх.

Павелын зуран сольт

¹²Бидн эн жирһлд йилһэн даву таднла бөөхлэрн, бийэн юм нуулго бэрэд, Бурхна үнэр бөөснэ тускар меджэхэн зүркэрн бидн буульжанавидн. Болв бидн күүнэ цецн ухаһар биш, Бурхна цаһан санаһар тиигж йоввидн. ¹³⁻¹⁴Бидн тана умшж болн медж чадхин тускар бичжэнэвидн. Мана Деед Эзн Исусин ирх өдрт бидн тадна буульмж болхвидн, тедү мет тадн мана буульмж болхит. Эннь күцц бишинь тадн медсмн болхит. Тадниг күццднь медх гиж нөөлжэнэв.

¹⁵Би энүнд цугтаднь иткжэлэв. Тиигэд тадниг хойр дам эдс автха гийэд түрүлэд тадн тал ирхэр зуралжалав. ¹⁶Би Македонь орж йовад, бас нег Македоняс хэрж йовад, тадн тал одхар седлэв. Йудья тал йовхд тадн нанд дөң болх билэт. ¹⁷Иигж зуралхарн

би нааһар ухалсн болвза? Эс гихлэ би цогц-махмудыннь седвэрэс зуралжану: «Э» – гиж келчкэд, «Уга» – гиж ухалжану? ¹⁸ Бурхн итклтэ бидн «Э», «Уга» – гиж дегц келжэхшвидн. ¹⁹ Мини, Силян болн Тимофейин цээлһж йовсн Бурхна Көвүн, Исус Христос, дегц «Э», «Уга» болжахш. Тергн кезэ чигн «Э» болжана. ²⁰ Яһад гихлэ, Бурхна өгсн үгд Христос цуг лавта хэрүнь болжана. Тиигэд Исус Христосар дамжад Бурхна туурмжин төлө бидн «Тиигтхэ!» гиж келнэвидн. ²¹ Бурхн мадниг таднла Христост иткснд батражана, мадниг Бийиннь төлө салһв. ²² Бурхн мадниг Эврөннь улст тоолад, мадниг тамһлв. Бурхн өгсн үгэн цугтаһинь эркн биш күцэхэр мана зүркнд Эрүн Сәкүсиг өгв.

²³ Таднд улм зовлң үзүлшгон төлө Коринф тал намаг ода күртл эс ирснэ герчнь – Бурхн. ²⁴ Юунд иткхиг бидн таднд закж заахар бөөхшвидн. Яһад гихлэ, тадн батар иткжәнэт. Бидн хамдан тадна байрин төлө көдлжәнэвидн.

2 Таднд һундл бичэ төртхэ гихэд, би тадн тал одшго болж шийдв. ² Яһад гихлэ, кемр би таднд һундл төрөхлэ, намаг һундасн улсас талдан кен байрлулхмб? ³ Кемр ирхлөрн, намаг байрлулх улсас һундл үзшгон төлө би тиигж таднд бичв. Би иткжәнэв: кемр би байрлхла, тадн цугтан бас байртат. ⁴ Би дегд икэр һундрхад, зүркэрн гейүрэд болн икэр уулад бөөсндән таднд бичлэв. Болв би тадниг һундахар биш, таднд цугтадтнь ямаран икэр дуртаһан медүлхэр бичлэв.

Килнц һарһси күүнэ килнц тэвж өгһннэ тускар

⁵ Кемр кен негнь кениг болв чигн һундасмн болхла, зуг намаг биш. Тер күн тадниг цугтаһитн баһар һундав. Би нам үлү юм келхэр бөөхшв. ⁶ Иим күүнд тадна икнкэс авсн засгнь болжана. ⁷ Тиигэд тадн терүнэ буруһинь тэвж өгэд, икэр һундадгоһар болн итклән хайдгоһар урмд өгх зөвтэт. ⁸ Тадн йосндан терүнд дуран өгчөхөн үзүлтн гиж би эржәнэв. ⁹ Би таднд энүг биччлөрн, тадниг цугтаһинь күцэхд соңсхврта болх угаһинь медхэр сөрж бичлэв. ¹⁰ Тадн кенэ буру тэвж өгчәнэт, терүнэ буруг би бас тэвж өгчәнэв. Яһад гихлэ, кенәннь чигн буру тэвх юмн бәэхлэ, тадна төлө Христосин өмн би терүнэ буруһинь тэвж өгчәнэв. ¹¹ Тадниг эрлг бичэ меклтхэ гихэд тиигжәнэв. Яһад гихлэ, бидн терүнэ зураг меднэвидн.

Троадт болсн Павелын үүмэн

¹² Намаг Троадт Христосин туск Сэн Зэнг тархах архлэ, Деед Эзн тархах арһ өгсмн бээж. ¹³ Болв тенд мини дү Тит уга болсн учр деерэс би бийэн тогтнулж чадад бээвв. Тиигэд би Троадт бээсн иткдг улсла мендлэд, Македонь тал йовв.

Христосар дамжад ирсн дишлвр

¹⁴ Болв бидн Бурхнд ханлт өргжэнэвидн. Яһад гихлэ, Христосла ниилэд, Бурхн мадниг диилвртәһәр залж йовна. Бурхн маднар дамжад каңкнсн сээхн үнр тархажах мет Христосин туск ном тархажана. ¹⁵ Яһад гихлэ, бидн Бурхнд Христосин бэржэх каңкнсн сээхн үнр мет болжанавидн. Эн үнр авргджах улс дунд чигн, үкжэх улс дунд чигн таржана. ¹⁶ Үкжэх улст эннь үклин үнр, авргджах улст эннь жирһл өгдг үнр болжана. Кен тиим юм күцэж чадхмб? ¹⁷ Тиигхләрн бидн Бурхна үгиг олн улсла эдл олзин төлө цөөлһж йовхшвидн. Мадниг Бурхн илгәснд бидн Христосин зарцнр болад Бурхна өмн мел үнөр келжәнэвидн.

Шин бооцана цергләчнр

3 Бидн бийэн буульжах болж медгдждг болвза? Тадна төлө эс гихлэ таднас авх цөөлһвртә бичг зәрм улсла эдл маднд кергтәй? ² Тадн цугтан меддгәр болн умшдгар мана зүркнд бичгдсн бичг болжанат. ³ Тадн мана күргсн Христосин бичг болсан үзүлжәнэт. Эннь бекәр биш, әмд Бурхна Сәкүсәр бичгдв, тиигчкәд дөрвлжн чолун деер биш, күүнә зүркнд бичгдв.

⁴ Тиим иткл Бурхнд бидн Христосар дамжад аввидн. ⁵ Иим көдлмш күцэх арһ маднас һарчана гиж би тоолжахшв. Эн арһ Бурхнас иржәнә. ⁶ Бурхн маднд Шин Бооцанд церглх арһ өгв. Шин Бооцан бичгдсн Заканас биш Сәкүснәс бүрджәнә. Бичгдсн Закан үкл авч ирнә, Сәкүсн болхла жирһл өгнә.

⁷ Закан чолун деер үзгүдәр сиилгдж. Эннь туурмж үзүлжәж. Тиигэд Израилин улс Мошен чирә хэләж чадлго бээж. Юнгад гихлэ, туурмжнь баһржасн бийнь терүнә чирәнә туурмжас мандлжаж. Кемр үкл авч ирсн Закан тиим туурмжта болхла, ⁸ тиигхлә Сәкүснә көдлмш түүнәс туурмжта эс болхий? ⁹ Кемр әмтиг засгла харһулх көдлмш туурмжта болсмн болхла, аврлт авч ирдг

көдлмш түүнэс ямаран туурмжта болх! ¹⁰Эн саамд өдгэ туурмжас көлтэ Закана туурмж туурмж биш болжана. ¹¹Яһад гихлэ, кемр уга болсн юмн туурмжта бөөсмн болхла, тиигхлэ оньдинд бөөдг юмн ямаран ик туурмжта болжахмб?

¹²Бидн тиим нээлвртэ болсндан, тиигэд зөргтэ йовдл һарһ-жанавидн. ¹³Бидн Мошелэ эдл кежэхшвидн. Мошен туурмжнь баһрад уга болжасинь Израилин улс бичэ үзтхэ гийһэд, эврэннь чирөһөн бүркөһөр бүркдг билэ. ¹⁴Болв эн улсин ухан эндр күртл хаалһата. Хуучн бооцан тедн умшхла, ухань бүркөһөр бүркэтэ. Эн бүркэг зуг Христосар авч хайгдх. ¹⁵Эндр өдр күртл Мошен бичсиг умшхла, Израилин улсин ухан бүркөһөр бүркэтэ. ¹⁶Болв кемр күн Деед Эзн тал эргхлэ, бүркэ авгдна. ¹⁷Деед Эзн – Сәкүсн болжана. Деед Эзнэ Сәкүсн бөөжөх һазрт сул бөөдл учрна. ¹⁸Бидн цугтан ил чирөһөрн Деед Эзнэ туурмжиг хөлөжөнэвидн. Деед Эзнэ Сәкүсн мадниг Деед Эзнэ дүрд хуврүлжөнэ, тиигэд улм ик туурмж үзүлжөнэвидн.

Шавр сав дотр бээх зөөр

4 Бурхн эврэннь хээрлтөр маднд эн церглт өгсн деерэс бидн терүг таслго күцөжөнэвидн. ²Бидн нуувч болн ичртэ йовдлмудыг цугтаһинь һээлвидн, мек һарһдговидн, Бурхна үгиг бидн хажилһлго келнэвидн. Мадниг һанцхн үнниг цөөлһж йовснд Бурхн герч. Тиигэд маднд иткж болхиг күн болһн лавтаһар меднэ. ³Кемр мана тархажох Сән Зәңг эс меджөх зөрм улс бөөхлэ, тернь – үкжөх улс. ⁴Яһад гихлэ, эн делкән бурхн иткдго улсин ухаһинь харһһтрулв. Тиигхлөрн теднэ төлэ Христосин туурмжин туск Сән Зәңгин герл бичэ гилвктхэ гиж тиигв. Христос мел Бурхна авц-бөрцтэ дүр. ⁵Бидн бийән биш Деед Эзн Исус Христосин тускар цөөлһж өгч йовнавидн. Бидн болхла Исусин төлэ бөөх тадна зарцнр болжанавидн. ⁶Яһад гихлэ, «Харһу тангас герл ортха!» – гисн Бурхн Христосар дамжад Бурхна туурмж медтхэ гийһэд, мана зүркнд герл орулв.

⁷Цугтаһаснь даву чидл мадна чидл биш, Бурхна чидл. Терүг үзүлхин төлэ эн зөөриг бидн шавр савд бәржөнэвидн. ⁸Мадниг шахжана, болв балцлж чаджахш. Бидн алмацнавидн, болв мел цөкржөхшвидн. ⁹Мадниг мөрдж көөлднэ, болв Бурхн мадниг мел үлдөхш. Мадниг гүвднэ, болв алж чаджахш. ¹⁰Исусин жирһл мана цогц-махмудт үзгддгөр бидн эврэннь цогцдан кезэ чигн

Исусин үкл бөржөнөвидн. ¹¹ Исусин жирһл мана үкдг цогц-махмудт үзгддгэр бидн насн туршарт Христосин төлө үклин өмн өргнд зогсжанавидн. ¹² Үкл мадн дотр бээнэ, жирһл болхла – тадн дотр. ¹³ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Би итксн учр деерэсн келләв». Бидн бас тер итклин Сәкүстә болад иткжөнөвидн, тер төлөд келжөнөвидн. ¹⁴ Исусиг үкләс әмдрүлсн Бурхн мадниг Исусла бас әмдрүләд таднла хамднь Бийиннь өмн зогсахиг бидн меднөвидн. ¹⁵ Эн цугтан тадна төлө кегдженә. Бурхна цаһан саланан йир оln улст күртдгэр тиигженә. Тиигхлә оln улс Бурхиг улм ханж йөрөх. Эннь Бурхнд туурмж авч ирх.

Итклин жирһл

¹⁶ Тиигәд бидн церглтән зогсажахшвидн. Мана цогц-махмуд арһул әлжәнә, болв шин күн өдр ирвәс шинржәнә. ¹⁷ Мана цаг зуура гиигн зовлң маднд зовлңгас кесг холван ик алдр мөнк туурмж маднд авч ирх. ¹⁸ Бидн үзгджәхиг биш, әс үзгджәхиг хәләжөнөвидн. Яһад гихлә, үзгджәхнь цаг зуура болжана, әс үзгджәхнь мөнк.

5 Мана бәәх эн гер – мана һазр деерк цогц-махмуд – уга кегдхлә, тенгрт күн үүдәһәд уга мөнк гер маднд Бурхн өхиг бидн меднөвидн. ² Тиигәд бидн түншәд мана тенгртк цогц-махмуд авхар седжөнөвидн. ³ Бидн тенгртк цогц-махмуд авхларн, нүцкн болшговидн. ⁴ Эн һазра цогц-махмудта жирһжәх деерән бидн даргдад түншжөнөвидн. Болв эннь цогцасн салх мана седвәр биш. Бурхн мадниг ондарулад маднд шин мөнк цогц өгтхә гижөнөвидн, мана һазр деерк цогц мөнкд сольгдтха гижөнөвидн. ⁵ Энүнә төлө мадниг Бурхн үүдәв, дәкәд Тер өгсн үгән цугтаһинь лавтаһар күцәхәр маднд Әрүн Сәкүс өгв.

⁶ Тер учрар бидн кезә чигн зөргтөвидн. Эн һазр деерк цогц-махмудта бәәтлән, бидн Деед Әзнәс холд йовनावидн. ⁷ Бидн үзжәхәрн биш иткләрн бәәнөвидн. ⁸ Тиигәд бидн зөргтөвидн, эврәннь һазр деерк цогц-махмудан үлдәһәд, Деед Әзнлә бәәхәр седжөнөвидн. ⁹ Бидн Деед Әзнлә бәәв чигн, әс гихлә холд бәәв чигн, Терүнд таасгдхар шамдһаһар киннөвидн. ¹⁰ Яһад гихлә, бидн цугтан Христосин өмн зарһла харһхвидн. Тиигхләрн күн болһн һазр деерк цогц-махмудта бәәсәрн эврәннь му, әс гихлә сән йовдл һарһсарн авхан авх.

Бурхнла эвцтин ном

¹¹ Деед Эзиг күндлнэ гисиг бидн меднэвидн, тиигэд энүнд талдан улсиг иткүлхэр седнэвидн. Бурхн мадниг кевтнь меднэ, тиигэд тадниг эврэннь зүркэрн намаг бас кевтнь меднэт гиж би нээлжэнэв. ¹² Бидн бийэн таднд шинэс буульжахшвидн. Болв таднд маднар бардмнх зөв өгчэнэвидн. Дотрк бөөдлэрн биш, һазак бөөдлэрн бардмнжах улст тадн хөрү өгч чадгар тиигжэнэвидн. ¹³ Кемр мадниг ухан тату улс гиж тоолжахла, эннь Бурхна төлө. Кемр ухаһарн эрүл-менд гиж тоолжахла, тернь тана төлө. ¹⁴ Мадниг Христосин дурн һарджана. Кемр нег күн цугтаннь ормд үксмн болхла, тиигхлэ цугтан үкж одсиг бидн тодрхаһар меднэвидн. ¹⁵ Эмд бээх улс бийиннь төлө биш, теднэ ормд үкэд өмдрсн Христосин төлө жирһдгэр Тер цугтаннь ормд үкв.

¹⁶ Иигэд эн цагас авн бидн тиигэд күүнэ хэлэцэр дэж кен тал болв чигн хэлэжэхшвидн. Болв Христос тал бидн күүнэ хэлэцэр хэлэдг билэвидн, зуг дэжж тиигжэхшвидн. ¹⁷ Кемр кен чигн күн Христосла ниицэд бөөхлө, тертн шин күн. Кезэңк давв, ода цугтан шин. ¹⁸ Энүг цугтаһинь Бурхн күцөв. Тер мадниг Христосар дамжад Бийлөһөн эвцүлв, эвцтин туск зэңг тархах көдлмш маднд даалһв. ¹⁹ Эн зэңг иим: Бурхн Христосар дамжад делкэг Бийлөһөн эвцүлв. Эмтнэ килнциг Бурхн теднэ тоод дэжж орулжахш. Бурхн маднд эвцтин туск зэңгиг даалһв. ²⁰ Бидн Христосин элчнр болжанавидн. Маднар дамжад Бурхн келжэнэ. Христосин нерн деерэс тадниг суржанавидн: Бурхнла эвцтн!
²¹ Яһад гихлэ, Бурхн килнц уга Христосар мана килнцин төлө тэкл кев. Терүнлэ ниицэд мадниг Бурхна чик бөөдл авдгар тиигв.

6 Бурхнас тана авсн цаһан санан киидэн бичэ давтха гиж бидн, Бурхнд көдлдг улс, таднас суржанавидн. ² Яһад гихлэ, Бурхн келжэнэ: «Кергтэ цагтан Би чамаг сонсв, тиигэд авргдх өдр чамд дөң болв». Ода кергтэ цаг, ода авргдх өдр. ³ Мана церглтиг күн бичэ шалһтха гихэд, бидн кенд чигн харшлтта йовдл һарһжахшвидн. ⁴ Бидн цуг кежэх тоотдан Бурхна зарцнр болжахан үзүлжэнэвидн. Бидн тесвртөһөр күчр-күндиг, түрү бөөдлиг, уга-ядуг даажанавидн. ⁵ Мадниг гүвдлэ, түүрмд суулһла, олн эмтн дэврлэ. Бидн көшплэн көдлвидн, нөр уга, хот уга бөөввидн. ⁶ Цевр-цеерэрн, медлэрн, тесврэрн, цаһан санаһарн, Эрүн

Сәкүсәрн, йосн дурарн, үнн үгәрн ⁷болн Бурхна күчәр бидн Бурхна зарцнр болсан үзүлвидн. Бурхнла чик бөөлһн мана дөврлһнә болн харслтын зер-зев. ⁸Мадниг күндлнә болн мадниг күндлхш. Мадниг му келнә болн мадниг туурулна. Мадниг худлч гинә, болв үнәр келжәнәвидн. ⁹Мадниг таньдгод тоолна, болв мадниг цугтан меднә. Мадниг үкснә тоод орулж болв бидн эн әмдвидн. Мадниг гүвднә, болв алж чаджахш. ¹⁰Мадниг һундана гиж тоолна, болв бидн оньдин байрлनावидн. Мадниг түрү бөөнә гиж тоолна, болв олн улсиг бидн байжуллавидн. Маднд мел юмн уга, болв цугтаһинь эзлнәвидн.

¹¹Коринфин улс! Бидн таднла иләр күүнджәнәвидн. Бидн таднд йир дуртавидн. ¹²Таднд өгчәх мана дурн кемжән уга, болв тадн эврән бийән бәржәнәт. ¹³Би таднд, эврәннә үрдүдт келснлә әдләр келжәнәв: бидн таднд дурта болсн әдләр тадн маднд дурлтн.

Бидн – Бурхна әмд сүм

¹⁴Христост иткдго улсла ямаран чигн ниицәнд бичә ортн. Бурхнла чик бөөлһн болн зака әвдлһн хойрин хоорнд хамцу юн бөөхмб? Герл болн харһу хойрин хоорнд хамцу юн бөөхмб? ¹⁵Христос эрлг хойрин хоорнд зөвшәл бөөхий? Христост иткдг күн иткдго күүлә негдхд юн бөөхмб? ¹⁶Бурхна сүм худл кегдл-мүдлә яһж ирлцхмб? Яһад гихлә, бидн әмд Бурхна сүм болжана-видн. Бурхн эврән келлә: «Би теднлә бүүрләд, тедн дунд бөөхв. Би теднә Бурхн болнав, тедн Мини улс болх». ¹⁷Тиигәд Деед Эзн келжәнә: «Тедн дундас һарад, бийән теднәс салһж автн. Бузр юм бичә көндәтн! Тиигәд Би тадниг орулж авхв. ¹⁸Би тадна Эцк болхв. Тадн Мини көвүд болн күүкд болхит, гиж цугтаг бәржәх Деед Эзн келжәнә».

7 Мини дурта улс! Цуг эн үгмүдиг Бурхн маднд өгв. Тиигәд мана цогциг болн сәкүсиг бузрдажах тоотас бийән цугта-һаснь цеврлий! Бурхиг күндләд йир әрүнәр бөөхәр зүткий!

Павельн байр

²Маднд өгчәх дуран үзүлтн. Бидн кү һундасмн угавидн. Бидн нег чигн күүнд му йовдл һарһсн угавидн, кенәс чигн бийдән олз хәәсмн угавидн. ³Таниг засглхар би иигж келжәхшв. Яһад гихлә, урднә келсәр хамдан үкв чигн, хамдан жирһв чигн бидн

таднд дуртавидн. ⁴Би таднд йир икэр нээлжэнэв, тадн нанд йир ик сана зүүлжэнэт. Мана цуг күчр-күндт тадн нанд урмд өгвт, би йир байрта бөөнэв.

⁵Македоньд ирхлэрн, бидн амрлт үзсн угавидн. Бидн зөвөр түрвидн: эмтнлэ зүтклдвидн, зүркнд ээмшг үүдв. ⁶Болв дорациулгдсн улст урмд өгдг Бурхн, Титиг ирүлэд, маднд урмд өгв. ⁷Бидн ханцхн терүнэ ирсэр биш, тадн терүнд яһж урмд өгсэр урмдта бөөнөвидн. Тадн намаг үзхэр бөөхиг, тана хундлин тускар, нанла дэkn үүрлхэр бөөхин тускар Тит маднд келв. Энүнд би йир икэр байрлв. ⁸Кемр урднь бичсн бичг тадниг хундасмн болхла, би терүнд харм төржэхшв. Болв би цаг зуур хармнв, яһад гихлэ, тер бичг тадниг баахн цагт хундав. ⁹Зуг ода би тадниг хундасндан биш, тадн урдк жирһлэн үлдэснд байрлжанав. Тадн Бурхна төлө хундагдвт, тиигэд бидн таднд мел му үзүлсн угавидн. ¹⁰Бурхнас иржэх хундл килнцтэ жирһл үлдэхд нөkd болна. Эннь эмтиг аврлтур авч ирнэ, тиигэд энүнд цөкрлт мел уга! Эн делкэн хундл үклүр эмтиг көтлнэ. ¹¹Хэлэлт, Бурхнас ирсн хундл таднд ю кев? Тадниг үннч кев. Тадн эврәннь буру угаһан илдкх седкл зүүвт. Тадн уурлад үүмлдвт. Тадн нанла харһад үүрлхэр бөөввт. Буру харһсн улсиг тадн засглхдан белн бөөнэт. Эн кергт тадн бийэн буру бишэн үзүлвт. ¹²Урднь бичсн бичгиг би му келсн күүнэ болн му келүлсн күүнэ төлө бичжэхшв. Тадн мана тускар Бурхна өмн яһж илэр килмжэн тусхажахиг таднд үзүлдгэр бичлэв. ¹³Тиигэд бидн урмд аввидн.

Энүнэс нань бас Титин байрин тускар бидн соңсж, дөкэд тадн терүнэ седкл яһж төвкнүлсиг соңсад байрлвидн. ¹⁴Би тадниг терүнд буульв, терүнэсн ичсн угав. Болв цуг мана келсн үнн болсар тиим кевэр Титд буульсн йосндан үнн болжана. ¹⁵Тадна соңсхврта бөөдлин тускар болн яһж терүнэс сүрдж ээмсж тадн тоссиг Титд тодлхла, таднд өгчөх терүнэ дурн улм икднэ. ¹⁶Би таднд нээлж чадхарн байрта бөөнэв.

Иткдг улсин төлө мөңг цуглуулһн

8 Ахнр-дүүнр, Македоньд бөөх Христост иткдг багмудт Бурхн ямаран хээрлтэн өгснэ тускар тадниг медтхэ гижэнөвидн.

²Тедн зовлнгар дамжад икэр сөргдв. Дегд түрү бөөв чигн тедн мөнг өгхдэн йир өгэнч болв, яһад гихлэ, теднэ байр аһу ик.

³Тедниг бөөснөсн өгч чадхан өгөд, нам терүнэсн давуһар өгсиг

би герчлж чадхв. Эврэннь дурар ⁴Ерусалимд бөөх Бурхна улст дөң болхан тедн маднас итклтөһөр сурв. ⁵Теднэ кеснь мана күлэжэснэс даву болв. Хамгин түрүнд тедн бийэн Деед Эзнд нерэдв, дөкөд Бурхна таалар маднд дөң болв. ⁶Тадн дунд Титин эклэд кежэх эн цаһан седклин кергиг күцэтхэ гиж терүг сурвидн. ⁷Тадн цуг бээсэРН байнт: итклэРН, келэРН, медрлэРН, гүжрл-тэРН болн маднд өгчөх эврэннь дурарн. Бидн тадниг эн цаһан седклтэ кергтэн өгөнч болтн гижэнэвидн.

⁸Би таднд заквр өгчөхшв. Талдан улсин гүжрлтин тускар келхлэРН, би тадна дурна үнниг зөрж медхэр седлэв. ⁹Мана Деед Эзн Исус Христосин цаһан санаг тадн меднэт. Тер байн болв чигн Эврэннь түрү бөөдлэРН тадниг байжахин төлө тадна төлө тер хоосн күн болв. ¹⁰Эн төрэр мини ухан седкл иим: давсн жил эклсн көдлмшэн күцэтн. Яһад гихлэ, тадн эн кергиг түрүн эклвт, нам түрүлэд күцөхэр седвт. ¹¹Эн кергэн тадн тана арһла ирлцүлэд күцэтн. Тадн эклсн седвэрэРН эн кергэн күцөж чадхан үзүлтн. ¹²Кемр тадн дөң күргхэр седжэхлэ, тиигхлэ Бурхн эн седвэриг күүнд уга юмнла биш, бээсн-лэнь ирлцүлж авна. ¹³Би күчр-күндиг таднд даалһад, талдан улсин бөөдл гиигрүлхэр бөөнөв гиж келжөхшв. Би эдл бөөдл учртха гилэв. ¹⁴Ода деерэн тадн эврэннь ик зөөрөсн теднэ дутуһинь дүүргж чаджанат. Дөкөд теднд зөөр хоршхла, тиигхлэ тедн тана дутуг күцөх. Тиигэд аштнь эдл бөөдл учрх. ¹⁵Бурхна бичгт иигж бичэтэлм: «Икэр юм хураж авснас үлү хардго, баһар хураснас дуту болдго».

Тит болн терүнэ хаалһин ханьмуд

¹⁶Намаг кеснлэ эдл Бурхн Титиг таднд дөң күрх ик седклтэ кеснд би Бурхнд ханлтан өргжэнэв. ¹⁷Эн сурвриг күцөхдэн зөвшөл өгсн деерэн Тит дөң болхар икэр седэд, эврэннь сэн дурар тадн тал йовжана. ¹⁸Терүнлэ хамдан мадн бас нег ахан илгэв-видн. Терүг Сэн Зэнг тархадгднь Христост иткдг цуг багмуд икэр үнлнэ. ¹⁹Түүнэс даву Деед Эзнэ туурмжин төлө болн мана сэн седвэр үзүлхин төлө цаһан седклин эн кергиг бидн күцөх цагт иткдг улсин багмуд терүгэр маднд хань кев. ²⁰Элвгэр өгсн эн белгиг яһж авч күргснд эмтн дурго болдгоһар бидн сагар йовнавидн. ²¹Яһад гихлэ, бидн зуг Деед Эзнэ өмн биш, болв цуг өмтнэ өмн чикэр кехэр седжэнэвидн. ²²Теднлэ бидн эврэннь

ахан илгэввидн. Бидн терүг шулун-шулун шинжлэд, терүнэ дөң болхар бөөх седклинь итквидн. Ода болхла терүнэ дөң болх седвэрнь улм икдв, яһад гихлэ, тер таднд иткжэнэ. ²³Титин тускар келхлэ, тер — мини хань болн таднд церглхд нанла хамдан көдлдг күн болжана. Талдан ахнрин тускар болхла, тедн Христосин туурмжнь болад терүнд иткдг багмудар илгэгдв. ²⁴Мадниг таднар йосндан буульмж кежэхиг иткдг улсин цуг багмуд үзэд меддгэр ахнр-дүүнрт дуран өгтн.

Иткдг ахнр-дүүнрт күргсн дөң

9 Бурхна улст дөң күргхин тускар таднд бичэд керг уга. ²Тадн дөң болхар седжэхиг би меднэв. Македоньд бөөх эмтнд би тадниг буульлав: «Ахьяд бөөсн ахнр-дүүнр, давсн жилэс авн дөң болхдан белн билэ». Тана седвэр теднэ кесгтнь сэн йовдл һарһхднь дөң болв. ³Эн керг таднар буульмж кежэсн мана хоосн үг болад үлддгоһар, би эн ахнр-дүүнрэн илгэжэнэв. Болв, мини келсэр, тадн эврәннь дөңгөн бел кетн. ⁴Кемр Македоньд бөөдг эмтн нанла хамдан ирэд, тадниг белн болад угаг үзхлэ, маднд ичртэ болх. Таднд түүнэс давуһар ичртэ болх. ⁵Тегэд би иигж санув: тадна өгхөр седжэсн белгиг мини ах-дүүнр танад одад, намаг иртли бел кетхэ. Тиигхлэ тер белг күчэр авсмн биш, эврэ дурар өгсмн болж һарх.

⁶Баһар тэрэ тэрсн күн, баһар авдгиг тодлад авчктн. Элвгэр тэрсн күн элвгэр хадж авх. ⁷Күн болһн кедү мөңг өгнэв гихэд шийдсэн хармнл уга, өгцтэ седвэрэн оныгтан авлго өгх зөвтэ. Яһад гихлэ, Бурхн байрлж өгснд дурга. ⁸Бурхн таднд зүсн-зүүл белг асхрулж өгч чадх. Тиигэд кергтэ тоотгн кезэ чигн таднд бөөх. Бас тертн ямаран чигн цаһан саната керг күцэхд күртх. ⁹Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Сэн күн элвгэр түрү улст өгчэнэ, терүнэ цаһан санан — мөңк». ¹⁰Тэрэчиг хотын төлө тэрэнэ экэр болн өдмгэр Бурхн теткнэ. Тадниг бас Тер кергтэ экэр теткх, терүг урһах, тадна цаһан саната йовдлын байн урһц өгх. ¹¹Тадн байжхларн кезэ чигн өгөнч болхит. Маднар дамжад таднд өгсн белгт олн улс Бурхнд ханлтан өргх. ¹²Яһад гихлэ, эн дөң күрглһн Бурхна улсин зуг кергтэ тоотынь теткх биш, нам Бурхнд улм ханлтан өргхиг икдүлх. ¹³Тадна церглтиг шинжлснэ хөөн тана бэрж йовсн Христосин Сэн Зөңгд итклтэ болсарн, кесгнь Бурхиг туурулх. Теднлэ болн цугталань тадн бөөснэсн элвгэр

хувалцсанд тедн бас тиигх. ¹⁴Тадна ормд тедн эрүн дурарн мөргх, яһад гихлэ, Бурхн таднд йир икэр цаһан санаһан күргв. ¹⁵Келж болшго белг өгсндэн Бурхн тууртха!

Павел эврәннь церглтэн харсжана

10 Таднла бөөхлэрн номһн, таднас холд бөөхлэрн зөргтэ гиж намаг келцхэнэ. Би, Павел, номһн цаһан саната Христосин нерн деерэс таднд дуудвр кежэнэв. ²Тадн тал ирхлэ, намар зөргтэ болн нег мөслгч кү кехэр бичэ седтн. Күүнэ седвэрэр хардвр кеж мадниг көдлжэнэ гиж тоолжах улсла би зөргтэ болж чадхан лавта меднэв. ³Яһад гихлэ, эн делкэд бидн бүүрлэд бөөвв чигн, болв эн делкэд дээлдглэ эдлэр дээлджэхшвидн. ⁴Мана дээнд бидн эн делкэн зер-зев биш, шивэ хамхлдг Бурхна күчтэ зер-зев олзлна-видн. Бидн зүткэтэ ухаг ⁵болн Бурхна медрлин өмнөс босжах санаг уга кежэнэвидн. Христост соңсхврта болтха гihэд, бидн санан болһниг бэрэнд авлавидн. ⁶Тадн цугтан Христост соңсхврта болхла, бидн ямаран чигн соңсвр уга йовдлыг засглхдан белнвидн.

⁷Өмнөн бөөсэн хэлэлт. Кемр кен нег күн бийэн Христосин күүнд тоолжахла, тиигхлэ бидн бас терүнлэ эдл Христосин улс болжана гиж тоолтха. ⁸Деед Эзнэ өгсн йосар бардмнхдан би нам ичжэхшв. Эн йосн таниг эвджэхш, батражана. ⁹Би тадниг эврәннь бичгэрн ээлһжэх күн болхар седжэхшв. ¹⁰Яһад гихлэ, зэрмнь келнэ: «Терүнэ бичгүд догшн болн күчтэ, болв маднла бөөхлэрн бийнь арһ уга, келнь мел хоосн». ¹¹Таднас холд бөөхлэрн мана бичгт бичжэх тоот болн таднла бөөхлэрн мана кех көдлмш хоорнд мел йилһлт угаһинь тиим күн медтхэ.

¹²Би бийэн буульжах күүнэ тоод оршгов, эс гихлэ теднлэ бийэн эдлцүлх сана зүүшгов. Тедн эргү болад, бийиннь тускар эврәннь кемжәһәр кемжәлж келжэнэ, бийэн бийлөһөн эдлцүлжэнэ. ¹³Бидн болхла кемжән угаһар бийэн буульж чадшговидн. Бурхна кетхэ гihэд заасн көдлмш мана кемжән болжана. Энүнд тадн дунд кесн көдлмш бас тоод оржана. ¹⁴Бидн тадн тал эс ирсн кевгэ мана өмн тогтасн кемжәнэс давжахшвидн. Сэн Зэнгиг таднд бидн түрүн болж авч ирвидн. ¹⁵Талдан улсин көдлмшәр бидн кемжән угаһар бардмнжахшвидн. Болв тана иткл өссәр тадн дунд мана кех көдлмш Бурхн тогтасн межә күртл икэр икдх гиж бидн нээлжэнэвидн. ¹⁶Тиигэд бидн Бурхнд талдан күүнэ кесн көдлмшәр бардмнлго, ондан орн-нутгудар чигн бидн Сэн Зэнг таржаж

чадхвидн. ¹⁷«Буульжах күн Деед Эзэн буульгха». ¹⁸Эврэн бийэн буульжах биш Деед Эзэн буульжах күн тоомсрта болна.

Павел болн худл апостолмуд

11 Кемр би нам невчкн эргү болв чигн, тадн нанла тесвртэ болтн гиж санлав. Нанла тесвртэ болтн! ²Би Бурхна эдл тадниг һанцхн Терүнэ болтха гижэнэв. Яһад гихлэ, би тадна төлө һанцхн залуд Христост үг орулв. Терүнд би тас цевр келсн күүк үзүлх йостав. ³Болв моһа дүрстэ эрлг эврэннь мекэр Хабаг меклснлэ эдлэр, түүшң тана ухан авлгдэд, Христост күцсн болн цевр нерэдлһэс хольжад одвза гиж би ээжэнэв. ⁴Кемр кен чигн күн ирэд мана цөөлһэд уга талдан Исусин тускар цөөлһжэхлэ, эс гихлэ тана авсн Сәкүснәс талдан Сәкүс авхла, эс гихлэ тана авсн Сән Зәнгәс талданиг авхла, тийгхлэ тадн тер күүнлэ түргн тесвртэ болнат. ⁵Деед апостолмудас би юуһарн чигн дуту болжахшв гиж тоолжанав. ⁶Би келмрч эс болв чигн, болв теднәс татуһар медхшв. Энүгән бидн зүсн-зүүл арһар кесг дәкж таднд лавлавидн.

⁷Таднд Сән Зәнг өнгөр тархасндан би тадниг өргхин төлө бийэн дорагшлулад килнц һарһсмн болвзав? ⁸Таднд церглхин төлө би иткдг талдан багмудас мөңг авсндан тедниг негжв гиж келж болжана. ⁹Танад бөөхләрн, би түрү бөөвв чигн, нег чигн күүнд ацан болш чигн угав. Нанд Македоняс ирсн аһнр-дүүнр кергтэ тоотм өгчөв. Би таднд мел ацан болсн чигн угав, болх чигн угав. ¹⁰Нанд бөөх Христосин үнәр үгән өгчөнэв. Цуг Ахьяр энүгәр намаг бардмнхиг нег чигн күн зогсаж чадшго. ¹¹Энүг би таднд дурго болад келжәнү? Би таднд ямаран дуртаг Бурхн меднэ.

¹²Би кежәх көдлмшән цаарандан кенэв. Бурхна кергиг маднла эдл кежәнэв гиж бардмнхар учр хәәжәх улст, би тиим арһ өгшгов. ¹³Яһад гихлэ, тиим улс худл апостолмуд болжана, тедн эврә көдлмшин тускар худл келжәнә. Христосин апостолмудыг тедн дурана. ¹⁴Өврх юмн уга, яһад гихлэ, эрлг бурхна герлин элчиг дурана. ¹⁵Кемр терүнә зарцнр чик бөөдлин көдлмшчнриг дуражахла, тийгәд акад юмн мел уга. Аштнь тедн кесн кергәрн авхан авх.

Христосин төлө Павел зовжана

¹⁶Би бас нег давтад келжәнэв: намаг һәргтә гиж бичә тоолтн. Кемр тадн тийгж тоолжахла, бас невчк бардмндгар, намаг һәргтә күн кевтә орулж автн. ¹⁷Мини ода келхм Деед Эзнәс биш.

Бийэн бууляд би хэргтэ күн кевтэ келнэв. ¹⁸ Олн улс күүнэ учрар бардмнна, би бас тиигнэв. ¹⁹ Тадн цецн болчкад, хэргтэ улсла таасж тесвртэ болнат. ²⁰ Тадн бийэн бууляд мухлалсн күн болһниг, эс гихлэ тадна арһиг олзлсиг, эс гихлэ таднас авлһ булажасиг, эс гихлэ таднд деерлксиг, эс гихлэ халхартн ташсн күүг тесж даанат. ²¹ Ичр хату болсар таднд тиим йовдл харһхд маднд зөрг тату болад бээв гиж би келсв. Би хэргтэ күн кевтэ келжэнэв. Кемр кен болв чигн, юуһар болвчн бардмнхар седхлэ, би бас тиигж кехв. ²² Тедн – евреймүдий? Би бас. Израилин улсий? Би бас. Абрахамин хөөт үйнрий? Би бас. ²³ Тедн Христосин зарцнрий? Би хэрглсн күүнлэ эдл келдг болв чигн, болв би зарцнрас деер зарцв. Би теднэс икэр көдллэв, түүрмд икэр суулав, икэр гүвдүллэв, үкхин өргнд ол дэкж бээлэв. ²⁴ Евреймүд намаг һучн йис дэкж тавн саамд малядв. ²⁵ Һурв дэкж римлянмуд намаг модар цокв. Нег дэкж чолуһар шивж цокв. Би һурв дэкж усна кермин хамхрлһнла харһв, өдр сө уга эң-зах уга теңгст цокгдв. ²⁶ Би эврәннь олн зуульчлһндан ээмшглэ харһв: һолын деврлһнэс, тонулас, евреймүдэс, буру келтэ улсас, худл аһр-дүүнрэс балһснд, күн уга эжго һазрт, теңгст би ээмшг үзв. ²⁷ Би чидлэн геетлэн көдлв, нөр уга бээвв, харһнв, ундасв. Нурһлж би хот уга, бөөрн уга, хувцн уга бээвв. ²⁸ Энүнэс талдан би өдр болһн иткдг цуг багмудт килмжэн өгх йир күнд даавртав. ²⁹ Кемр кен негнь чинэн уга болхла, би бас чинэн уга болнав. Кемр кен негнь килнц харһжахла, би зовнав.

³⁰ Би кемр бардмнхар седхлэрн, тиигхлэрн чинэн угаһим заажах юмар бардмннав. ³¹ Бурхн болн Деед Эзн Исусин Эцк намаг худл эс келжэхиг меднэ. Мөңкинд Терүнд туурмж! ³² Дамаскд Арет хаана залач намаг бэрхэр балһсна үүднд манач тэвв. ³³ Болв намаг эрст бээсн нүкэр зембльд суулһад буулһв. Тиигэд би тер залачас эмд үлдв.

Павелын үзгдл

12 Олз-тус уга болвчн би бийэн буульх зөвтэ болжанав. Болв би Деед Эзнэ өгсн үзгдлин болн илэр келлһнэ тускар күүндий гижэнэв. ² Христосла ниицэд бээх арвн дөрвн жил хооран һурвдгч теңгрт өрггдсн күүг би меднэв. Болв тер күн цогц-махмудта бээсинь, эс гихлэ үзгдл бээсинь би медхшв, Бурхн меднэ. ³⁻⁴ Э-э, тер күүг Бурхна садт авч одгдсинь би меднэв. Зуг

цогц-махмудтан эс гихлэ үзгдл болж тиигсинь би меджэхшв. Бурхн меднэ. Тер тенд үгэр болн амарн келж болшго юм сонсж. ⁵Би тиим күүг буульнав, бийэн буульхшв, зуг эврэннь чинэн угаһарн бардмнхас биш. ⁶Болв кемр би бардмнхар седхлэрн, тиигхлэрн би һэргтэ күн кевтэ келшгов, би үнэр келнэв. Зуг би бардмнхар бөөхшв, яһад гихлэ, мини тускар кен чигн күн үзжэснэсн үлүд тоолдгоһар, эс гихлэ нанас соңсжаснас үлүд тоолдгоһар санлав. ⁷Нанд Бурхн олн ил келлһ өглэ. Бичэ бардмнтха гихэд Бурхн мини цогц-махмудт бог шааж. Эн бог эрлгин элч. Нанд өвдкүр өгхэр, намаг бичэ деер сана зүүтхэ гихэд эн илгэгдж. ⁸Би Деед Эзнд һурв дэжж терүг уга кетхэ гихэд мөргж сурлав. ⁹Болв Деед Эзн нанд иигж келв: «Чамд мини хөөрлт болжана. Яһад гихлэ, кемр күн арһ тату болхла, мини чидл улм икдэд үзгднэ». Тер учрар Христосин күчн нанд үзгдгэр би бийиннь арһ татуһан байртаһар буульнав. ¹⁰Би арһ татуһан, му келүлсэн, күчр-күндэн, көөлһсэн, Христосин төлө шахгдсан зөвтэ гижэнэв. Яһад гихлэ, арһ тату болхларн, би чидлтэв.

Коринтд бээх иткдг багин тускар Павел харм төрсн

¹¹Би һэрглүв. Болв тадн намаг тиим болдгар кевт. Яһад гихлэ, тадн намаг буульх зөвтэт. Би юмн эс болвчн, эн йир өөдэн апостолмудт тэвж өгчэхшв. ¹²Намаг йосн апостол болсиг тадн дунд кесн иим темдгүд медулжэнэ: өвөрц юмн, онц темдг, күчр кергүд болн тесвр. ¹³Тиигэд таднд эс кеснэс талдан иткдг багмудт би ю кевв? Таднд би ацан эс болсарий. Энүнд буруһим тэвж хөөрлтн. ¹⁴Би тадн тал һурвад йовхар белджэнэв. Болв тер бийнь би таднд ацан болшгов. Нанд тадна бөөсн юмн биш, тадн эврэн кергтэт. Яһад гихлэ, эврэннь эк-эцкин төлө үрдүд мөнг цуглулш, эк-эцкнр үрдүдиннь төлө цуглулна. ¹⁵Тадна сәкүснэ төлө бөөсэн цугтаһинь, бийэн өгхдэн би байрта бөөнэв. Би таднд икэр дурта болснд тадн нанд баһар дурта болхийт? ¹⁶Би таднд ацан эс болснла зөвшөржэнэт. Зуг тадн намаг мектэ гиж келхит, мекэр тадниг авлв гихит. ¹⁷Яһж? Тадн тал илгэсн улсас нанд олз орви? ¹⁸Би Титиг тадн тал одтха гиж сурлав, терүнлэ бас нег ахан илгэлэв. Тит таднас олзта һарви? Мини болн терүнэ күсл негн биший? Тер би хойр эдлэр көдлмш кезэхший?

¹⁹Мел эн цагин туршарт бидн тадна өмн бийэн харсжана гиж санжах бөөдлтөг. Уга! Бидн Бурхна өмн Христосин зарцнр болж таднд келжэнэвидн: дурга улс, мана кежэх көдлмш тадниг батрахин төлө кежэх юмн. ²⁰Намаг тадн тал кемр ирхлэ, тадн мини седжэснэс ондарж одвзат, би бас тадна седжэснэс ондан болж одвзав гиж саглжанав. Тадн дунд цүүглһ, үлү үзлһ, һалзурлһ, бийрхг бөөдл, худл, хов зөөлһ, деерклһ болн диг-дара эвдлһ үзхүв гиж би ээжэнэв. ²¹Кемр би дөкэд тадн тал ирхлэ, Бурхн намаг тана өмн дорацулх гиж ээжэнэв. Тиигэд тадна икнкнһ килнц һарһад, кесн бузр, шапшавд уга болн аля кергэн эс хайсн олн улсиг би уульж хармнхв.

Товчлгч үг

13 Эннь мини тадн тал һурвдгч ирлһн болжана. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Юн чигн гемшөлһн хойр эс гихлэ һурвн герчэр лавлгдх зөвтгэ». ²Урднь килнц һарһсн улсиг болн цуг талдан улсиг би өмнэснь келлэв. Ода танад эс бөөвв чигн би тедниг танад хойрдгч саамд ирхлэһн саглснла эдлэр өмнэснь саглжанав. Кемр намаг дөкэд ирхлөг, күн болһн засгдлдо бөөшго. ³Нанар дамжад Христос келжэнэ гисиг тадн батлхар седж некжэнэт. Христос тадна төлө ю болв чигн кехлэһн арһ уга биш, эврэннь чидлэн тадн дунд үзүлжэнэ. ⁴Яһад гихлэ, Тер чинэн уга цагтан кирст хадгдла, болв Бурхна күчэр эмд бөөнэ. Бидн Терүнлэ ниилсндэн чинэн уганьвидн, зуг бидн тадна төлө бөөхлэһн Бурхна күчэр Христосла бөөхвидн.

⁵Бийэн сөрөд хэлэһн: тадн Христост иткж бөөдвтэ. Бийэн шинжлһн. Зуг сөрлтиг эс дарсмн болхла, тадн Исус Христосла ниилж бөөсиг меджэхшвтэ? ⁶Бидн эн сөрлтиг даасиг тадниг медх гиж би нөөлжэнэв. ⁷Болв бидн тадниг му юм бичэ һарһтха гийһэд Бурхнд зальвржанавидн. Мадниг сөөнөр сөрлһ даасиг үзүлхин төлө биш, тадниг цаһан саната йовдл һарһтха гийһэд тиигжэнэвидн. Нам бидн сөрлһ эс дааж чадсмн болж һартха. ⁸Бидн үнниг бурушасндан биш, үннэ төлө чидлтэвидн. ⁹Яһад гихлэ, тадниг арһта болхла, бидн арһ уга болхларн байрлनावидн. Тиигэд тадн сэн талан ондартха гийһэд зальвржанавидн. ¹⁰Таднас холд бөөһэд тиигэд би бичжэнэв. Би тадн тал ирхлэһн эвдрлһнэ биш, батралһна төлө өгсн Деед Эзнэ йосиг олзлад эвдх йовдл һарһдгоһар тиигжэнэв.

¹¹Ахнр-дүүнр, аштнь байрлгн, чикртн, мини сурсн тоотыг күцэтн, нег-негнлөхөн нийһөр болн эвтөһөр бөөтн. Дурна болн эвин Бурхн таднла бээх. ¹²Нег-негэн эрүнэр үмсж тостн. Бурхна улс цугтан таднд мөндөн илгэжэнэ.

¹³Дөөд Эзн Исус Христосин цаһан санан, Бурхна дурн болн Эрүн Сөкүснэ иньглт цуг таднла бөөтхэ.

Христост иткдг Һалатьян улст илгэсн бичг

Нүр үг

Йосн христианин болхин төлө Мошена Зака күн болһн күцэхмб, угав гисн сурвр Сэн Зэңг цөөлһэд тархасна хөөн һарч ирнө. Павел терүг күцэхмн биш гиж эмтнлэ зүткэд цөөлһдг билэ. Христоста ниилэд бөөхин төлө һанцхн иткл кергтө, итклэр дамжад цугтан чик седклтэ болдмн гиж тер лавлж келжэв. Болв Һалатьяд, Римин эргмдк Баһ Азийд бөөх чонжсар Павелын өмнөс сөрлцдг улс һарч ирцхөнө. Үннч апостол болхин төлө зака күцэх кергтө гиж тедн келцхэв.

Эн бичг худл номд авлгдсн улсиг үнн итклд хэрү орулхин төлө бичгдсмн. Павел Исус Христосин апостол гисн нер зүүхэр эврөннь зөвөн харсжах кемэс эклэд бичгэн бичж. Апостол болтха гиж терүг күн биш, Бурхн дуудсиг тер зүткж лавлжана. Павел буру номта улст күрх күн болжана. Дөкэд күн болһн зуг итклэр дамжад чик седклтэ болдгиг тер бас күчлж келжэнө.

Сүүлңк бөлгүдт Павел христианмудын заң-бэрц эклцөн дурнас авчасиг бичгтэн үзүлжэнө. Эннь Христост иткснө ашнь болжана.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–10

Апостол болсн Павелын һардгч йосн 1.11 – 2.21

Бурхна хээрлтин туск Сэн Зэңг 3.1 – 4.31

Христианмудын сүл бээдл болн даавр 5.1 – 6.10

Товчлгч үг 6.11–18

Мендлһн

1¹⁻² Һалатьяд бөөх сүзгтни багмудт Павел иигж бичж. Нанла хамдан бөөх цуг ахнр-дүүнр танла мендлжэнө. Намаг апостол болтха гиж күн чигн биш, күүһөр дамжад чигн биш

нанцхн Исус Христос болн Терүг үклэс эмдрүлсн Бурхн-Эцк дуудвр кев.

³ Мана Бурхн Эцк болн Деед Эзн Исус Христос цаһан сана, амулн-төвкнүн бөөдл таднд өгтхэ.

⁴ Мадниг эн цагин му жирһлэс сулдххин төлө мана килнцэс көлтэ мана Бурхна болн Эцкин таалар Христос эмэн өглэ.

⁵ Бурхн мөнкинд тууртха. Тиигтхэ!

Оңдан Сэн Зэңг уга

⁶ Христосин хөөрлтөр дамжад таниг дуудсн Бурхиг тиим шулуһар үлдэхэд, талдан Сэн Зэңг авситн би өвржэнэв. ⁷ Йосндан болхла, ондан Сэн Зэңг уга. Болв таниг үүмүлхэр седжэх, Христосин Сэн Зэңгиг хажилхэр седжэх улс бас бээдг чигн. ⁸ Кемр бидн эврэн, эс гихлэ теңгрэс Бурхна элч таднд цөөлһсн Сэн Зэңгэс ондан Сэн Зэңг цөөлһсн болхла, хамгин ик цаажла харһтха. ⁹ Урднь мана келсиг би дэки келжэнэв: кемр таднд кен болв чигн тана авсн Сэн Зэңгэс талдан Сэн Зэңг цөөлһлэ, тер күн хамгин ик цаажла харһтха.

¹⁰ Би күүнэ зөв хөөжөхшв. Би Бурхна зөвшөл хөөжэнэв. Күүнд таасгдхар седжөхшв. Кемр би эндр күртл күүнд таасгджасн болхла, Христосин зарц болшго билэв.

Павел апостол болсна тускар

¹¹ Ахнр-дүүнр, мини цөөлһж өгчөх Сэн Зэңг күүнэс үүдсмн биш. Тедниг медтхэ гижэнэв. ¹² Сэн Зэңгиг би күүнэс авсн уга билэв. Терүг күүнэс дассн угав. Нанд терүг Исус Христос медүлв.

¹³ Намаг урднь евреймүдлэ эдлэр Бурхнд иткж йовсиг тадн соңссн болхит. Би Бурхна сүзгтни багмудыг догшар көөһэд, уга кехэр седлэв. ¹⁴ Евреймүдин шажна кергиг күцөлһэрн би эврэ үйин көвүдэс өмн йовлав. Мана өвкнрин авьясиг би йир халурхч күцэдг билэв.

¹⁵ Болв Бурхн намаг эврэннь хөөрлтөрн һазр деер төртлм шүүж авад, Бийдэн церглтхэ гиж дуудж. ¹⁶ Христосин туск Сэн Зэңг буру номта улст тархахин төлө Бурхн нанд Эврэннь Көвүг үзүлв. Тер цагт би нег чигн күүнлэ селвлсн угав. ¹⁷ Нанас өмн болсн апостолмудла харһхин төлө би Ерусалим балһсн тал одсн

угав. Түүнэ ормд Арабья тал йовад, дөкөд Дамаск тал хәрж ирв. ¹⁸ Һурвн жил болад би Ерусалим тал Кеплэ харһхар одв. Тедн би арвн тавн хонг бөөвв. ¹⁹ Деед Эзнэ дү Яковас талдан апостол-мудла би харһсн угав.

²⁰ Мини бичсн үнн. Би худл келжэхшв. Бурхн меднэ.

²¹ Түүнэ хөөн Сирий болн Киликья һазр тал һарв. ²² Тиигхд Йудья һазрт, Христосин сүзгтни багмудт намаг меддго бөөж. ²³ «Эн күн урднь мадниг көөж йовла. Ода болхла, урднь уга кехәр бөөсн иткл цөөлһж йовна», – гиж тедн соңсж. ²⁴ Мини төлө тедн Бурхиг магтдг чигн.

Павел болн оңдан апостолмуд

2 Арвн дөрвн жил болад Бар-Набала хоюрн Титиг дахулад, дөкн Ерусалим тал одвидн. ² Би Бурхна заасар йовв. Би сүзгтни багин ахлачнрта нүүрлцэд харһад, теднд буру номта улст цөөлһж өгсн Сән Зәнгин тускар эврэн келж өгв. Мини эндрк болн урдк кесн көдлмш йирдән бичэ давтха гилөв. ³ Тедн Титиг грек болсар керчүлтхэ гиж нексн уга. ⁴ Болв зәрмснь тиим йовдл һарһхар седв. Тедн худлар ахнр-дүүнр болад туршулчнр мет мадн дунд орцхаж. Тиигхләрн тедн Исус Христосла бөөсн ниичөһөр дамжад мана сулдхврин тускар медхәр седв. Тедн маднар мух-лаһан кехәр седжөж. ⁵ Болв бидн агчмин зуур чигн теднд тэвж өгсн угавидн. Яһад гихлэ, бидн тана төлө Сән Зәнгин үнниг хадһлхар седлөвидн.

⁶ Эмтн һардачнр гиж тоолжасн улс (һанд болхла, кен бол-синь мел йилһл уга. Бурхн һазак бөөдләр күүнэ зарһ кешго) һанд шин юм мел келсн уга. ⁷ Терүнэ ормд Бурхн һанд буру номта улст Сән Зәнг цөөлһтхэ гисн даалһвр өгсиг тедн үзлэ. Бурхн Пётриг Сән Зәнг евреймүдт бас тиигж цөөлһтхэ гилэ. ⁸ Бурхна күчәр Пётр евреймүдин төлө апостол болла. Би бас Бурхна күчәр буру номта улсин төлө апостол болв. ⁹ Һардач гиж тоолгджасн Яков, Пётр болн Йохан һанд Бурхна өгсн эн шишлң даалһвр медв. Бар-Набаг болн терүнлэ хамдан көдл-жөх улст тоолв. Аштнь бидн һаран атхлдад зөвшөрвидн. Би Бар-Набата буру номта улс дунд көдлх, тедн евреймүд дунд көдлх болж һарв. ¹⁰ Зуг тедн мадниг түрү-зүдү улсин тускар бичэ марттн гиж сурцхав. Тер сурвриг би эврэн күцөхәр седдг билөв.

Павел Пётриг бурушажана

¹¹ Пётр Антиохд ирхлэ, би терүнэ өмнэс илэр келлэв. Яһад гихлэ, тер хажһр йовдл һарһжасмн. ¹² Яковин илгэсн улс иртл Пётр буру номта ахнр-дүүнрлэ хамдан хот уудг бээж. Зуг тедниг ирхлэ, буру номта күүг керчүлтхэ гиж некжэсн эмтнэс эәһэд Пётр теднлэ хамдан хот уудган уурв. ¹³ Еврей ах-дүүнр Пётрлэ хамдан хойр чирэтэ йовдл һарһад бөөв. Тернь нам Бар-Набаг бас чик хаалһаснь хажилһв. ¹⁴ Теднэ һарһжах йовдл Сән Зәңгин үнн-лэ эс ирлцжэхиг үзхлэрн би теднэ цугтаннь өмн Пётрт иигж келүв: «Чи, еврей болв чигн, буру номта күүнлэ эдл бэәнэч. Ти-игхлэ буру номта улсиг евреймүдлэ эдлэр бээтхэ гиж яһад зак-жахмбч? ¹⁵ Бидн төрхэрэ евреймүдвидн. Бидн килнцтэ буру номта улс бишвидн. ¹⁶ Исус Христост итксэр күн болһн чик седклтэ болж тоолгдна. Эннь зака күцэсэр чигн биш. Тиигэд бидн зака күцэсэр биш, Христост итксэр, чик седклтэ улс болж тоолгдхин төлэ Исус Христост итквидн. Яһад гихлэ, нег чигн күн зака кү-цэсэр чик седклтэ күүнд тоолгдшго. ¹⁷ Бидн Христосла ниилснд чик седклтэд тоолгдхар седлэвидн. Болв килнцтэ улс бээсэн бидн үзввидн. Тиигхлэ Христос килнцин цергч болхий? Уга. Тө-рүц уга. ¹⁸ Кемр би ода урднь хамхлсан босхжахла, зака эвдсн күн болж һарчана. ¹⁹ Би Бурхна төлэ бээхэр зака күцэсэрн Бурхна өмн бийән чик седклтэд тоолдган уурв. Зака күцэжэсндән би үкснэ тоод йовлав. Намаг Христосла хамдан кирст хадла. ²⁰ Иим учрас иштэ би ода урдк күн бишв. Христос мини дотр бэәнэ. Өдгэ цагт мини бээжэх жирһл иим темдгтэ: би Бурхна Көвүнд итксндән жирһжәнэв. Тер нанд дурлад, мини төлэ эврәннь эмән өгв. ²¹ Би Бурхна хээрлтиг мел хайжахшв. Кемр күн закаг күцэсэр чик седклтэ гиж тоолхла, Христос киидән үксн болжана».

Закан эс гиж иткл

З Эргү һалатмуд! Кен тана эжитн эргүлв? * Кирст хадгдсн Исус Христосин үклиг тодрхаһар таднд келж үзүлгдлүс? ² Би танас нег юм медхэр седжәнэв: Эрүн Сәкүсиг тадн зака күцәһэд авлт, эс гихлэ Сән Зәңг сонссндан иткэд авт? ³ Тадн тиим эргү болвт? Эрүн Сәкүснэс эклэд тадн эврәннь бөөдлөн күчэр чилэхэр

* Үнн юмиг иткдгоһар кен тана толһаг эргүлв?

седжэнт? ⁴Тадна дамшлт, дааһад һатлсн тоот мел хара зөндөн давхий? ⁵Таниг зака күцэснд Бурхн Эрүн Сөкүс өгөд, тадн дунд өвөрц юм үзүлжэнэ гиж сандг болвзат? Эс гихлэ тадн Сэн Зэңг соңсад итксн төлөд тиигжэнт? ⁶Тиигэд Абрахамин тускар ухалтн. Абрахам Бурхнд иткэд, Бурхн терүг чик седклтэ күүнд тоолв. ⁷Иткжэх улс цугтан Абрахамин үрдүд болсинь медж автн! ⁸Бурхнд итксэр, буру номта улсиг чик седклтэд Бурхн тоолсиг Бурхна Бичгт урднь келгдж. Сэн Зэңг Абрахамд иигж цөөлһгдж: «Чамар дамжж Бурхн келн улсиг цугтаһинь эдслх». ⁹Иткдг улс Бурхнд иткжэсн Абрахамла хамдан ода эдс авчана. ¹⁰Зака күцэсэр, чик седклтэ болх гиж нөөлжэсн улсиг Бурхн цаажла харһулх. «Закана дегтрт цуг бичэтэг эс күцэжэх кен чигн күн кезэ чигн Бурхнар цаажлгдх», – гиж бичэтэ бөөнөлм. ¹¹Зака күцэсн күүг Бурхн чик седклтэд тоолжаһнь медгджэнэ. Яһад гихлэ, итклөрн чик седклтэ болсн күн эмд бөөх. ¹²Закан иткллэ эдл биш. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Зака күцэжэх күн терүгэрн жирһх». ¹³Христос мадниг му харал күртэжэх Заканас сулдхв. Христос эврэн мана ормд му харалла харһв. Энүнэ тускар Бурхна бичгт иигж бичэтэ бөөнэ: «Моднд дүүжлгдсн күн му харалла харһтх!» ¹⁴Учрнь иим: Абрахамд өгхөр бөөсн эдсиг Бурхн Христос Исусар дамжад буру номта улст күргх. Бидн болхла Бурхна өгхөр бөөсн Эрүн Сөкүсиг итклөрн авнавидн.

Закан болн үгэн өглһн

¹⁵Ахнр-дүүнр! Жирһлэс авсн үлгүр соңстн: Күүнэ бичсн герч бичгиг кен чигн ондарулж эс гиж немж чадшго юмн. ¹⁶Абрахамд болн терүнэ хөөт үрдн Бурхн олн үг өглэ. Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бөөнэ: «Олн хөөт үрдүдт биш, зуг һанцхн хөөт үрдн». Эннь Христос болжана! ¹⁷Бурхн бооца батлсн хөөн дөрвн зун һучн жил болад Закан харв. Эн закон тер бооцаг эвдж чадшго. Бурхна өгсн үгиг бас уга кеж чадшго. ¹⁸Кемр Бурхна билг Заканас һардг болхла, тер өгсн үгэс авгдшго билэ. ¹⁹Закан юуни төлэ бөөдв? Килнцэс келтэ Закан өгсн үг деер немгдв. Эн закон Абрахамин хөөт үрн иртл күчэн геелго бөөж. Тер хөөт үрдн Бурхн үгэн өгч. Бурхн эн закаг бийиннь болн күүнэ хоорнд орлцачд эврэннь элчнрэр дамжулад өгч. ²⁰Бооцан хойр талас кегдхлэ, хоорнд орлцдг күн кергтэ болна. Болв Бурхн һанцарн Абрахамд үг өглэ.

Закана учр-утх

²¹Тегэд юн болжахмб? Бурхна өгсн үглэ закон ирлцжэхший? Уга. Кемр авсн закон маднд жирһл өгх күчгэ болсмн болхла, Бурхн күүг зака күцэсэр чик седклтэд тоолх билэ. ²²Болв цуг улс килнцин үлмэд бөөнэ гиж Бурхна Бичгт бичэтэ. Иткдг улст Исус Христост итксэр үг өггдх. ²³Итклин цаг иртл Закон мана харулч билэ. Иткл медүлтл эн закон тиигж бөөлэ. ²⁴Христосиг иртл Закон мана сурһмжлач болжала. Бурхнд итксэр мадниг чик седклтэд тоолхин төлө Христос ирв. ²⁵Итклин цаг ирв. Бидн дэжж сурһмжлачин үлмэд бөөшговидн. ²⁶Исус Христост иткснэс авн тадн Бурхна үрдүд болвт. ²⁷Уснд кирслгдсн улс Христосла ниилэд, Терүнэ заң авв. ²⁸Дэжж иудей, буру номта күн, ялч, сул күн залу, гергн гиж йилһл угат. Тадн цугтан Христос Исусла ниилэд негн болвт. ²⁹Кемр тадн Исус Христосин болхла, тиигхлэ тадн Абрахамин хөөт үйнр болжанат. Бурхна өгсн үг таднд күрх.

4 Бас иигж келхэр седлэв: хөөт үрн нилх бөөдлтэ, – зөөр кевтэн түүнэ болв чигн – эврәннь зөвөрн ялчас йилһр-жэхмн уга. ²Эцкин кемжэлсн цаг иртл, хөөт үриг бичкнднь сурһмжлачнр болн зөөринь бүрткдг улс өсклэ. ³⁻⁴Бидн бас терүнлэ эдл бичкн цагтан бөөсэр делкэг залдг сәкүсдин үлмэд мухла болж йовлавидн. Болв цаг ирхлэ, Бурхн эврәннь Көвүг илгэв. Тер Күүкд күүнэс эн назр деер төрэд, Закана бөөдлэр бөөдг болв. ⁵Терүгэрн закана үлмэд бөөсн улсиг цугтаһинь сулдхад, мадниг Бурхна үрдүд болтха гив. ⁶Тадн Бурхна үрдүд! Тана зүркнд Бурхн эврәннь Көвүнэ Сәкүс орулв. Тер Сәкүсн Бурхиг: «Аав-а! Эцк-ә!» – гийһэд дуудна. ⁷Тадн дэжж мухла бишит. Ода тадн Бурхна үрдүдт. Кемр тадн үрдүд болсмн болхла, Бурхна зөөр эдлх хөөт үрдүд болжанат.

Павел Үалатъяд бөөсн улсин тускар зовжана

⁸Бурхиг медэд уга цагтан тадн сәкүсдин мухла бөөжит. Теднь Бурхн биш бөөж. ⁹Ода тадн Бурхиг меднэт. Эс гиж чикэр келхлэ, – Бурхн тадниг меднэ. Тиигхлэ тадн яһад эрә торсн, түрү бөөдлтэ сәкүсд тал хөрү эргжэхмбт? Эврәннь сән дулар яһад урдк кевэр теднэ ялч болхар тадн седжәнэт? ¹⁰Тадн нам бемб өдр,

шин сар, шин жил, байрин нэр темдглдг болжанат. ¹¹ Би тадна төлө ээжэнэв. Танад кесн мини көдлмш киидэн давж одвза гинэд ээжэнэв. ¹² Ахнр-дүүнр, би таднас суржанав: Би буру номта улсла эдл болад заканд нөөлжэхшв. Нанла эдл кетн. Тадн нанд мел му юм үзүлсн угат. ¹³ Хаалһдан гемтэд түрүн болж би таднд Сэн Зэнг цөөлһхэр ирлэв. Терүг тадн меднэт. ¹⁴ Тиигхд мини гем таднд чигн сөрлт болла. Намаг тадн һазалж һолсн угат. Тадн нанар Бурхна элч кеввт. Онданар келхлө, Исус Христосиг тосн мет тосвт. ¹⁵ Тана түрүн байр яһла? Кемр арһ бөөсн болхла, тиигхд тадн нанд эврәннь нүдэн чигн өгх билэт. Терүг би лавлж келжэнэв. ¹⁶ Эн үнн үг келхлэрн, би тана өшөтн болсн болхий? ¹⁷ Танар ондан улс йир икэр соньмсжана. Болв теднө күсл му йор-та күсл. Мадниг тедн танас салһж авхар седжэнэ. Тиигхлэрн тадн теднэр соньмстха гижэнэ. ¹⁸ Кемр күсл сэн болхла, соньмслһн сэн юмн. Намаг ирсэр биш, энтн кезэ чигн үнн. ¹⁹ Мини энкр үрдүд, эк күн үрэн һарһхларн зовжах мет, би тана төлө бас тиигж зовжанав. Эн зовлңгиг Исус Христосин зангиг тадн эс автл, би даах зөвтэ болжанав. ²⁰ Би таднла бөөхэр седлэв. Таднла ондан дууһар би күүндх билэв. Би тана төлө йир зовжанав.

Эдлүүлһн

²¹ Закана үлмэд бөөхэр седжэх улс, нанд келтн: заканд юуна тускар келгджэхиг соңсвта? ²² Терүнд иигж бичэтэ бөөнө: Абрахам хойр көвүтэ бөөж. Негнь ялчас һарч, хойрдгч көвүнһ сулдан бөөсн күүкд күүнэс һарч. ²³ Ялчас һарсн көвүн йирдэн үрн һардг эдлэр һарч. Сулар бөөсн күүкд күүнэс Бурхна өгсн үгэр үрн төрж. ²⁴ Эннь тежг болжана. Хойр күүкд күн – хойр бооцан. Хагр Синай уулын хажуд кесн бооцанла эдлүүлгднэ. Эн бооцана үрдүд мухла болжанат. ²⁵ Бас Хагр Арабьяд бөөх Синай уул болжана. Эдгэ цагт энтн һазр деер бөөх Ерусалим. Түүнэ келн эмтн цугтан мухла болв. ²⁶ Зуг тенгрин Ерусалим сулдан бөөнө. Тер мана эк. ²⁷ Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бөөнө: «Үрн уга болн үр эс һарһсн күүкд күн байрл! Үр һарлһлһна зовлң эс медсн күүкд күн хөөкр, бахмжта бол! Залунь хайсн һанц күүкд күүнд үрн олар олдх». ²⁸ Ахнр-дүүнр, тадн Бурхнд үг өгснэс иштэ төрсн Ицхакла эдл үрдүд. ²⁹ Тиигхд йирдэн һарсн көвүн Эрүн Сөкүсн үг өгснэс көлтэ һарсн үриг көөдг бөөж. Ода бас тиим йовдл һарчана. ³⁰ Энүнэ тускар Бурхна Бичгт юн бичэтэ? Тенд иигж келгджэнэ: «Ялч гергиг

көвүтөһинь көөһэд һарһ. Яһад гихлэ, сул бөөсн күүкд күүнэ көвүнд өгсн зөөр ялчин көвүнд күртшго юмн». ³¹Тегэд, ахнр-дүүнр, бидн ялч күүкд күүнэ биш, сулдан бөөх күүкд күүнэ үрдүдвидн.

5 Бидн сулвидн. Христос маднд сулдхвр өгв. Нег чигн күүнд бийэн бичэ дажрултн, сулар бөөтн.

Мухла бичэ болтн

²Намаг, Павелыг, танд ю келжэхиг соңстн. Кемр тадн керчүлһ келгүлхлэ, Христосас таднд олз уга. ³Бас нег давтад келжэнэв: Кемр кен чигн күн керчүлхлэ, закаг кевтнь күцэх йоста болжана. ⁴Кемр тадн зака күцэсэр чик седклтэд тоолгдхар седжэхлэ, тадн Христосас йосндан салвт. Тиигхлэ таднд Бурхна цаһан санан күртшго болжана! ⁵Мана тускар болхлаг Бурхн мадниг итклэр дамжад чик седклтэд тоолхд Эрүн Сәкүсн нәөлвр өгчөнә. ⁶Христосла ниилсн цагт күн керчүлсн эс керчүлснь төр уга. Төрнь болхла иткл болжана. Мадниг итксн ашт – талдан улст мана өгчөх дурн болжана. ⁷Тадн сәәнәр йовж йовлат. Үнниг бичэ соңстн гиж кен таниг чик хаалһас хажилһв? ⁸Энүгәр таниг үгдән орулж авхар дуудснь Бурхн биш. ⁹Бичкн идән һуйриг цугтнь искәнә. ¹⁰Исус Христосла ниилсәр тадн эврәннь хәләцән сольшгот гиж лавлжанав. Тадниг хутхжах күн, кен болв чигн, засгла харһх. ¹¹Ахнр-дүүнр! Кемр би керчүлһн кергтә гиж цәәлһж йовсмн болхла, намаг яһад көөлдх билә? Болв би эн керчүлһн кергтә гиж цәәлһсн болхла, кирсин туск мини цәәлһвр нег чигн еврей күүнд һундлта болшго билә. ¹²Тедн бийән мал мет ясхин керг күцәхлэ, сән болх билә гиж ухалжанав. ¹³Мини ахнр-дүүнр, Бурхн тадниг сулар бөөтхә гиж дуудла. Иим сул бөөдл таниг му седвәрт бичә авлултха. Зуг нег-негндән дуран өгч, дөң болтн. ¹⁴Юңгад гихлэ, Закан кевтән нег зааврт багтжана: «Эврәннь өөрхн күүнд бийлөһөн әдл дурл». ¹⁵Болв кемр тадн нег-негән зууһад, зерлг аңгудла әдл идәд хайжахла, саглтн. Мел бийән уга кечквзәт.

Эрүн Сәкүснә келсәр бәәх

¹⁶Эрүн Сәкүсн тана жирһл залтха, гиж би таднд келжәнәв. Тиигхлэ тадн килнцтә седвәрт бәргдшгот. ¹⁷Килнцтә седвәр кезә чигн Сәкүснә седвәрлә ирлцхш. Сәкүснә седвәр болхла килнцтә бөөдлин седвәрлә ирлцхш. Эннь нег-негнлөһөн ирлцжөхш.

Аштнь тадн кехэр седсэн күцэж чаджахшт. ¹⁸Кемр тадниг Сәкүсн харджахла, тадн закана үлмөд бөөхшит. ¹⁹Килнцтэ бөөдлин керг темдгтэ: аля харһлһн, бузр болн ичртэ йовдл харһлһн, ²⁰шүтэнд шүтх, бө келһн, дөөдлһн, дурго болһн, һалзурлһн, бийэри төр келһн, керлдлһн, тарлһн, ²¹үлү үзлһн, эрkdлһн, буру номта улсин шажна нээрт согтлһн болн нань чигн. Урднь келснлэ эдлэр Тадниг иим йовдлас саглтха гиж хөржөнөв. Тиигж бөөх улс Бурхна орн-нутгт оршго болжана. ²²⁻²³Сәкүсн күүнэ жирһлд иим бөөдл үүдөнө: дурн, байр, төвкнүн бөөлһн, тесвр, цаһан санан, өр-өвч йовдл харһлһн, итклтэ бөөдл, номһн бөөдл, бийән бэрлһн. Тиим улст закан мел харшлж чадшго. ²⁴Исус Христосин улс эврәннь му седвэртэ бөөдлән кирст хадла. ²⁵Сәкүсн маднд йосн жирһл өгв. Тер тиигэд мадниг хардх йоста. ²⁶Маднд дерлкх зөв уга, нег-негән уурлулх, үлү үзх зөв бас уга.

Нег-негидән дөң болти

6 Ахир-дүүнр! Кемр кен чигн күн килнц харһсн болхла, Сәкүснэ заасар бөөх тадн, тер күн килнц харһдгоһар, номһнар зогсатн. Килнцд терүнлэ эдл авлгдхас бийән саглтн. ²Күнд-түрү үзгдхлэ, нег-негидән дөң болти. Терүгэри тадн Христосин зака күцэхит. ³Кемр кен чигн күн ик күн эс бөөсн бийнь бийән ик күүнд тоолхла, тиим күн бийән меклжәнэ. ⁴Күн болһн эврәннь йовдлан чик бишинь йилһх йоста. Терүнэ йовдл сән болхла, тиигэд тер бийән магтж чадх. Эврәннь йовдлан кенлэ чигн эдлцүлх йосн уга. ⁵Күн болһн эврәннь ацаһан теех. ⁶Сурһмж авчак күн багштаһан хувалцх йоста. ⁷Бичэ меклгдтн. Бурхиг наад бэрж болшго. Күн болһн эврәннь тэрсән авдмн. ⁸Эврәннь му седвэрэр бөөсн күн аштнь үкж одх. Сәкүснэ заасар бөөсн күн Эрүн Сәкүснэс мөнк жирһл эдлх. ⁹Цаһан саната йовдл харһхдан бичэ цуцртн. Кемр цаһан саната йовдл цаарандан чигн харһхла, бидн цагтан түүнэ олзинь үзхвидн. ¹⁰Тиигэд арһ бөөхлэ, бидн күн болһнд цаһан санаһан күргх йоставидн. Тедн дундас онцар Бурхнд иткдг өрк-бүлин улст дөнгән күргтн.

Ашлвр

¹¹Ода би энүгэс авн эврәннь һарар ямаран ик үзгүдэр бичжэсиг тадн үзжәнэт. ¹²Тадниг керчүлтхэ гиһэд шахжах улс эврәннь һазак бөөдлән бардмнжана. Тиим йовдл кехлэри, зуг

Христосин кирсэс кэлтэ бичэ көөгдүлтхэ гижэх йовдл. ¹³ Нам керчүлгдсн улс зака күцэжэхмн уга. Тадниг керчүлхэр седжэх улс хөөннь бидн тадниг келгүллэвидн гиж караглхар бөөнэ. ¹⁴ Би болхла мана Деед Эзн Исус Христосин кирсэс ондан юмар бар-дмнхар седжэхшв. Нанд болхла делкэд бээсн тоот кевтэн кирст телүлгдлэ. Би бас делкэн төлэ телүлгдлэв. ¹⁵ Керчүлсн күн эс керчүлсн күн чигн төрүц йилһн уга юмн. Хамгин күчтэнь Бурхна үүдэсн шин күн. ¹⁶ Эн зокъялар бээх улст Бурхн амулц бөөдл болн хээрлт күргтхэ. Тедн болн Бурхна цуг улс тиигж бээтхэ. ¹⁷ Дэкж нанд нег чигн күн зовх юм бичэ үзүлтхэ. Мини махмудт бээх шархин орм Христосин ялч болжах темдгнь. ¹⁸ Мини ахнр-дүүнр, таниг цуһар мана Деед Эзн Исус Христос хээрлтхэ! Тиигтхэ!

Христост иткдг Епесин улст илгэсн бичг

Нүр үг

Эн бичгт «үүдэгдсн тоотыг цугтаһинь теңгрт бөөсиг болн һазр деер-киг ниилүлэд, Христосар толһалулхмн» гисн зура үзүлгджэнэ (1.10). Энүнд цуг эмтн Христоста ниилх алдр зураг Бурхна улс күцөтхэ гиж бас дуудвр кегджэнэ. Бичгин түрүнк энгднь негдлтин туск төрөр күүндвр кенэ. Терүндэн Эцк Бурхн Эврәннь улс шүүж авсна тускар, теднэ килнц Эврәннь Исус Христос гидг Көвүһэрн дамжад тэвж өгэд, терүнэснь сулдхсна тускар, дэкэд Эрүн Сөкүсн Бурхна өгсн алдр үгин иткл болжасна тускар бичжэнэ.

Бичгин хойрдгч энгднь эврәннь умшачнриг Христоста негдэд чикэр бөөтн гиж Павел суржана. Энд автор Бурхна улс Христоста негдсиг үзүлхин төлө, зөрмдөн үгин дүнцүлт үзүлнэ. Үлгүрнь: чонж цогц-махмуд болхла, Христос терүнэ толһа болжана гиж дүнцүлгднэ. Эс гихлэ чонж тосхгдсн бөөшнглэ дүнцүлгдхлэ, терүнэ хол чолунь Христос болжана гиж келгднэ. Эс гиж чонж гергнлэ дүнцүлгднэ, тийгхлэ терүнэ залунь – Христос болхмн болжана.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2

Христос болн чонж 1.3 – 3.21

Христоста ирсн шин жирһл 4.1 – 6.20

Товчлгч үг 6.21–24

Мендлһн

1 Бурхна седвэрэр шүүж авсн Исус Христосин апостол Павелас Епест Христос Исусла ни-негн итклтэ бөөх Бурхна улст.

² Мана Эцк Бурхн болн Деед Эзн Исус Христос цаһан сана, амулң бөөдл таднд өгтхэ.

Христосла мадниг ни-негн болснд Бурхн эдслв

³ Бурхн болн мана Деед Эзн Исус Христосин Эцк магтгдх болтха. Мадниг Христосла ни-негн болсн учрас Бурхн маднд эдс өгхлэрн цуг цаһан седклин эдсиг тенгрин орн-нутгт өгв. ^{4[a]} Терүнэ өмн эрүн, буру уга болтха гийһэд, делкэ үүдтл мадниг Христосла ни-негн болсар Эврәннь улс кехэр шүүж авв. ^{4[b]-5} Бурхн Исус Христосар дамжад Эврәннь дурна ашт көвүдэн кеж авхар мадниг заяв. Эннь Бурхна таал болн зура. ⁶ Мадниг хээрлсн учрас бидн Бурхиг туурулхмн. Дурга Көвүһөрн дамжулж Тер маднд хээрлтэн күртэв. ⁷ Христосла ни-негн болад, бидн Терүнэ цусар сулдххвидн. Терүнэ элвг евөлэр мана килнц тэвгдв. ⁸ Бурхн маднд цуг цецн уха болн медлһ өгсэрн хээрлт заяв. ⁹ Эврәннь тааларн Бурхн маднд нуувчин зураһан медүлв. Энүг Тер Христосар дамжад күцэхэр шийдв. ¹⁰ Бурхн эн зураг кергтэ цагтан күцэх. Эн зура иим: үүдэгдсн тоотыг цугтаһинь тенгрт бөөсиг болн һазр дееркиг ниилүлэд Христосар толһалулх. ¹¹ Бурхн мадниг Христосла ниилэд Түүнэ улс болтха гиж заяһад шүүж авв. Тер тийгж кехэр өмнөснь шийдв, яһад гихлэ, эннь Терүнэ күсл болжала. Бурхн цугтаһинь Эврәннь таалын шийдврлэ ирлцүлж кенэ. ¹² Бидн хамгин түрүнд Христост эклэд нээлсэрн Бурхна туурмжиг магтх зөвтэвидн. ¹³ Тадн бас үнн үгин болн аврлтын туск Сэн Зэңг соңсхларн Бурхна улс болвт. Тадн Христост итквт, тийгэд Бурхн эзнэ тамһ тадн деер тэвв. Тер өгх болсн Эрүн Сәкүс таднд өгв. ¹⁴ Мана авх өвиг Эрүн Сәкүсн батлжана. Энүнэ ашар Бурхн Эврәннь улсиг кевтнь сулдххиг бидн лавта меднэвидн. Бурхна туурмжд магтал өргтхэ!

Павельн зальврлһн

^{15-16[a]} Би таниг Исус Христост итксиг болн Бурхна цуг улст дурлсиг соңсснас авн тана төлө Бурхнд йөрөл өргхэн мартхшв. ^{16[b]-17} Мана Деед Эзн Исус Христосин Бурхн, алдр Эцк, таднд Эрүн Сәкүс өгтхэ гиж би зальврнав. Эрүн Сәкүсн таднд цецн уха зааһад, Бурхна тускар медүлх. Тийгэд тадн Бурхиг сөөнөр медхит. ^{18-19[a]} Ямаран нээлврт Бурхн таниг дуудв? Бурхна улсин байн алдр өвнь юмб? Терүнэ ямаран ик күчн мана дотр бөөнэ? Тадн Бурхна герлиг үзэд, энүг медхин төлө би зальвржанав. ^{19[b]} Мана, иткдг улсин дотр бөөх күчн, эвртэ күчн болжана.

²⁰Эн күчэр Бурхн Христосиг үкснэ хөөн эмдрүлв. Бурхн Терүг тенгрин орн-нутгт бийиннь барун талан суулһв. ²¹Христос цуг харджах, йос бэржэх, чидлтэ болн нойлжах сәкүсдәс өөдән бә-әнә, цуг зүсн-зүүл нердәс болн цол нернәс, һанцхн эн жирһлд биш хөөтк жирһлд, өөдән йовхинь мөн. ²²Бурхн Христост цугтаг хардх йос өгв, терүгәр цугтаннь толһач кев, хамгин түрүнд иткдг улсин толһач тәвв. ²³Иткдг улс Христосин цогц-махмуд болжана. Христос иткдг улсиг бүклднь дүүргжәнә. Христос үүдәлтән төгсәжәнә.

Шин жирһл

2Тадн зака эвдснәс иштә болн килнцәсн кәлтә үкж одлат. ²Тиигхд тадн эн делкәд бәәх әмтнлә әдл килнцтә жирһләр бәәләт. Тадн му хардачин үлмәд бәәләт. Тер тенгртк хар сәкүс-диг харджана, Бурхна сонсхвр уга улсин седкл эзлжәнә. ³Цаг-тан бидн цугтан бас теднлә әдл биләвидн. Цогц-махмудыннь болн ухананнь седвәрәр бәәләвидн. Наадк улсла әдл бәәснд мадниг Бурхн засглх бәәсмн. ⁴⁻⁵Болв хәәртәр байн, маднд дегд дурта Бурхн зака эвдснәс кәлтә үксн мадниг Христосла хамдан әмдрүлв. Тадн Бурхна хәәртәр авргдвт. ⁶Терүнлә хамдан тенг-рин орн-нутгт залхин төлә Бурхн мадниг Христос Исусла әмд-рүлв. ⁷Тиигж кехләрн, Бурхн эврәннь кемжән уга хәәртән мөнкинд үзүлв. Эн хәәртән Бурхн маднд Христос Исусин дурар күргв. ⁸Яһад гихлә, тадн хәәртин ашт иткләр дамжад авргдвт. Тадн хәәртд күршго биләт. Болв Бурхн терүг таднд белглв. ⁹Тадн эврәннь кергәр авргдсн угат. Кен чигн күн бичә көөрт-хә! ¹⁰Бидн Бурхна үүдәсн улсвидн. Терүнә белдсн цаһан сана-та керг мадниг күцәтхә гихәд Бурхн мадниг Исус Христосла нииләд үүдәв.

Христос улсиг цугтаһинь негдүлв

¹¹Төрхәрә тадн керчүлгдсн улсин келсәр, керчүлгдәд уга буру номта улс болжахан бичә марттн. ¹²Тиигхд тадн Христос угаһар бәәсән бас бичә марттн. Тадн Бурхна шүүж авсн улс биш биләт, тадн Бурхна өгх болсн бооцанд орлцшго биләт. Ицл уга болн Бурхн уга бәәләт тадн. ¹³Болв ода Христосла ниилснә күчәр урднь холд бәәсн улс тадн өөрхн болвт. Юнгад гихлә, Христос тадна төлә цусан асхв. ¹⁴Христос маднд эвин хәрлцә авч ирв.

Евреймүдиг болн буру номта улсиг нег улст негдүлв. Христос кирс деер үкхлэрн таднд дээсн болжасн эрсинь нурав. ¹⁵Хойр ондан улсиг Бийтөһөн ниилүлэд нег шин улс Тер үүдөһэд, тедниг хоорнднь эвцүлхин төлө закврта болн зокалта зака уурулв. ¹⁶Христос кирс деер болсн үклэрн теднэ хоорндк дээсиг дарв. Кирсэр хойр улсиг негдүлэд, тедниг Бурхнд хэрү өгв. ¹⁷Тиигэд Христос ирэд, таднд эвин туск Сэн Зэнгиг Бурхнас хол йовсн буру номта улст, Бурхнд өөрхн бээсн евреймүдт тархав. ¹⁸Христосин кесн көдлмшин ашар бидн цугтан нег Эрүн Сәкүсәр дамжад Эцк талан ирж чаджанавидн.

¹⁹Ода тадн тиигэд күүнэ, йовсн улс бишит. Тадн Бурхна улсла нег улс болад, Терүнэ өрк-бүлин улс болжанат. ²⁰Тадн тосхгдсн гер мет апостолмудын болн аэлдэчнрин номин ул деер тосхгдвт. Тадна тосхлтын хамгин хол чолунь Христос Исус болжана. ²¹Нол чолун деер гер кевтән зогсжана. Деед Эзнд нерэдсн эрүн сүм болтл Терүг өөдән өскжәнэ. ²²Христосла ниилэд, гер мет тадн цугталань хамдан тосхгджанат. Тер герт Бурхн Эрүн Сәкүсәр дамжад бэәнэ.

Буру номта улс дунд Павелын кесн көдлми

ЗТиигэд би, Павел, Христос Исуст церглсндән, тадн буру номта улсин төлө көдлсндән бэрэнд бэәнэв. ²Эн даалһвриг тадна төлө Бурхн эврәннь хээрлтэрн нанд өгсиг тадн маһд уга соңссн болхит. ³⁻⁴Бурхн нанд эн нуувчиг медүлв. Би ахрар энүнэ тускар таднд бичлөв. Кемр тадн мини бичсиг умшхларн, Христосин нуувчиг намаг меджэхиг үзхит. ⁵Урднь әмтнд эн нуувчин тускар келгдэд уга билэ. Болв Бурхн энүг ода эврәннь эрүн апостолмудт болн аэлдэчнрт Эрүн Сәкүсәр медүлв. ⁶Нуувчнь эн: буру номта улс Сэн Зэнгәр дамжад евреймүдтә хамдан өнч авх улс болжана. Тедн нег цогц-махмудын мөчмүд болжана. Евреймүдтә хамдан тедн Исус Христосар дамжад Бурхна өгхәр келсиг авх. ⁷Хээрлтин белгәр дамжад Бурхн намаг Сэн Зэнгин цергч кев. Эн белг нанд Бурхн эврәннь чидл-күчән һарһад өгв. ⁸Би Бурхна улс дундас хамгин баһ чинртә күн болжанав. Бурхн буру номта улст Христосин кемжән уга зөөрин туск Сэн Зэнг тархатха гиж эврәннь хээрлтэрн нанд даалһвр өгв. ⁹Бурхна нуувч яһж күцэгдхиг цугтаднь намаг цөөлһтхә гиж даалһв. Цугтаһинь үүдәсн Бурхн давсн цагт Эврәннь нуувчан дарв. ¹⁰Учрнь иим:

өдгэ цагт харджах болн йос бэржэх сәкүсд тенгрин орн-нутгт Бурхна зүсн-зүүл цецн ухана тускар кевтнь иткдг улсар дамжж меддгэр тииглэ. ¹¹ Бурхн эврәннь мөңк күсллэ ирлцүлж тиигв. Эн күслән мана Деед Эзн Христос Исусар дамжулж күцэв. ¹² Христосла ниилснэс иштэ болн Терүнд итксәрн бидн зөргтә-һәр, бат итклтәһәр Бурхн тал ирж чадхвидн. ¹³ Тиигэд тана төлө даажан мини зовлңгас кәлтә тадниг бичэ зовтн гиж би суржана-нав. Би таднд тус болтха гihэд зовжанав.

Христосин дурн

¹⁴⁻¹⁵ Тиигэд тенгрт болн һазр деер бәэх өрк-бүл болһниг үүдәсн Эцкин өмн би сөгджәнэв. ¹⁶ Тадниг седкләрн күчтә болтха гihэд би Бурхиг алдр туурмжасн Эрүн Сәкүсәр дамжулж күч өгтхә гиж суржана-нав. ¹⁷⁻¹⁸ Иткләр дамжад тана зүркнд Христос бүүртхә гиж би зальвржана-нав. Дәкәд модна уңг гүүнд урһснла әдләр болн уул деер бәрсн гертә әдләр тана кеж-күцәжәснә тоотын улнь дурн болтха гиж зальвржана-нав. Тадн Бурхна цуг улсла хамдан Христосин дурн ямаран өргн, уг, өндр болн гүүнинь медтхә гижәнэв. ¹⁹ Таниг күүнә медлһнәс даву бәэх Христосин дуриг медтхә гihэд зальвржана-нав. Бурхн бийнь кевтән тадна седклд бә-әдгәр тиигжәнэв. ²⁰⁻²¹ Бурхн Эврәннь күчәр мадн дотр бәәнә. Тер мана суржаснас эс гихлэ ухалжаснас икәр кеж чадна. Бурхнд иткдг улсар, Исус Христосар оньдин тууртха! Тиигтхә!

Иткдг улс негдх зөвтә

4 Би Деед Эзнд церглжәсәрн бәрәнә күн болжана-нав. Тадниг Бурхна дуудврла ирлцтәһәр бәәтн гиж эржәнэв. ² Кезә чигн тогтун, номһн болн тесвртә болтн. Нег-негнләһән тесвртәһәр дуран өгч бәәтн. ³ Тадн нийһәр бәәхин арһ хәәтн. Тиим негдл-тиг Эрүн Сәкүсн тадниг негдүлжәх эвәр дамжад таднд өгчәнә. ⁴ Негхн цогц-махмуд болн негхн Сәкүсн бәәдг болжана. Бурхн тадниг бас негхн нәәлврт дуудв. ⁵ Һанцхн Деед Эзн, негхн иткл, негхн уснд кирсллһн бәәнә. ⁶ Негхн Бурхн бәәнә. Тер цуг күм-нә Эцк болжана. Хамг әмтнә деер Эн бәәнә. Цугтаһар дамжад эврәннь седвәр күцәнә. Күн болһнд Бурхн бәәнә*. ⁷ Христосин аһу ик зөөрәс мадн дундас күн болһн шишлң билг авв. ⁸ Бурхна

* Бурхн мадн дотр бәәнә.

Бичгт иигж бичэтэ: «Хамгин ик өндрт өөдлхлэрн Тер бэрэд авсн улс дахулж авад, күмнд оln билг өгв». ⁹«Өөдлв» – гисн юмб? Урднь Христос назрин ик гүүнднь күрсн күн болжана. ¹⁰Күрсн күн альд чигн бээхин төлө теңгрэс деегшэн харсмн болжана. ¹¹Тиигэд теднэ негнь – апостолмуд, хойрдгчнь – аэлдэчнр, һурвдгчнь – Сэн Зэнг тархачнр, зэрмснь иткдг улст килмжэн өгдг улс болн багшнр болгха гиж шиидв. ¹²Эврәннь цогц-махмуд өскхин төлө Христос цуг иткдг улсиг Бурхна церглтд белдхэр тиигв. ¹³Тиигэд одж бидн цугтан эврәннь итклдэн болн Бурхна Көвүг медхдэн негдлтд күрхвидн. Бидн итклэрн Христосла эдл бөдүн улс болхвидн. ¹⁴Дэжж бидн дольганд болн зүсн-зүүл номин салькнд цокгдж, үзг болһн тал дээвлж йовх бичгүд болшговидн. Эн зүсн-зүүл худлчнрин ном. Тедн худл ¹⁵Төрүнэ ормд бидн үнн үг келэд, нег-негндэн дурлх зөвтөвидн. Мана толһа болжах Христосла ниилэд өсх зөвтөвидн. ¹⁶Христосин хардврар цогц-махмудын мөчмүд негднэ. Теднэ залһлдаһар цогц-махмуд кевтэн бэрэтэ. Мөч болһн эврәннь кергэн даахла, цогц-махмуд тегэд кевтэн өсэд, дурар батрна.

Урдк жирһл болн шин жирһл

¹⁷⁻¹⁸Тиигэд би Деед Эзнэ нерн деерэс таднд закжанава: буру номта улс кевтэ бөөдгэн ууртн. Теднэ седвэр хоосн, теднэ ухань харһутрж одж, теднд Бурхна жирһл уга. Яһад гихлэ, медрл уга көндлң улс. ¹⁹Тедн ичрэн геһэд оньдин кемжэн угаһар аля болн зүсн-зүүл бузр юмнд авлгдна. ²⁰⁻²¹Тиим жирһл Христосин тускар тана медснлэ ирлцжэхш. Юнгад гихлэ, тадн Христосин тускар соңсвт. Исуст иткдг улс болад тадн Төрүнэ туск үнн медрл аввт. ²²Кезэнк күүнэ бөөдлэн хайтн. Тер урдк бөөдл тадниг худл седвэрэрн алжаж. ²³Эврәннь ухан-седклэн тадн шинрүлх йостат. ²⁴Тадн шин күн болх йостат. Тер шин күүг Бурхн Бийэн дуралһад үүдэж. Тер күн үннлэ ирлцж чик седкл-тәһэр болн эрүнэр бөөнө. ²⁵Күн болһн худл келдгэн ууртн. Цугтан нег цогц-махмудын мөчмүд болсар, хажудк улстан үнн үг келтн. ²⁶Уурлхларн бичэ килнц һарһтн, нарн суутл ууран һарһтн. ²⁷Тадниг сөрх арһ эрлгт бичэ өгтн. ²⁸Хулха кедг күн дэжж бичэ хулхалтха. Кергтэ мөңгэн эврәннь чик күч-көлсэрн тер олтха. Олснасн түрү бөөх улсла хувалцтха. ²⁹Күүнд му үг бичэ келтн. Зуг соңсжах күүнд сурһх, кергтнь дөң болх үгмүд келтн. ³⁰Бурхна

Эрүн Сәкүс бичә һундатн. Тертн тадниг Бурхна улс гисн тамһ болжана. Цагнь ирхлә, Бурхн мадниг кевтнь сулдххиг тер лавлжана. ³¹Һундлас, уурас, һалзуһас, хәәкрлһнәс, му, бузр үгәс болн талдан күүнд хоран күргх юмнас гетлтн. ³²Нег-негнтәһән цаһан санатаһар бәәтн, хәәртән күртн. Бурхн Христосар дамжад тадна гем тәвж өгсн әдләр нег-негнәннь гем тәвтн.

Герлд жирһлһн

5 Тадн Бурхна дурта үрдүд болсарн Терүнлә әдл бәәтн. ²Христос таднд дурлснла әдләр дурта болтн. Тана төлә Бурхна таалта бәрсн күж мет болн бәрц мет жирһлән Тер өгв. ³Тадн дунд цалдн йовдл, әс гихлә талдан бузр юмн, әс гихлә күүнә юм авхдан дурта йовдлын тускар төрүц бичә келтн. Иим күүндврт Бурхна улс дунд мел орм уга. ⁴Тана келсн үгд ичртә, әргү күүндвр болн бузр шог уга болх йоста. Әнүнә ормд Бурхнд ханлтан өргж йөрәтн. ⁵Цалдн йовдл һарһсн болн му бәәдләр бәәсн улс, хармч улс Бурхна болн Христосин орн-нутгт оршгоһинь лавтаһар медтн. Хармндг йовдл худл шүгәнд шүглһнлә әдл болжана. ⁶Тадниг әргү үгәр кен чигн күн бичә авлтха. Сонсхвр уга күн Бурхна зарһла харһх ⁷Иим улсас хол йовтн. ⁸Цагтан тадн харһуд бәәләт. Болв ода тадн герлд йовнат. Яһад гихлә, тадн Деед Эзнә улс болжанат. Герлин бичкдүд мет бәәтн. ⁹Герл күүнд ямаран чигн цаһан саната йовдл һарһхд, үнәр болн чикәр бәәх арһ өгнә. ¹⁰Деед Эзнд таалта тоотыг тадн медж автн. ¹¹Тадн харһу бәәдлин олз уга кергт бичә орлцтн. Иим йовдл һарһдт улсиг чиклтн. ¹²Иим улс нуувчар ю кежәхинь нам келхд ичртә. ¹³Болв герлин үзүлжәх тоотнь цугтан илдкгдх. ¹⁴Иләр үзүлсн тоот герл болжана. Тиигәд чигн иигж бичәтә: «Унтсн күн, сер! Үксн күн, бос! Христос чамд герл тусхах». ¹⁵Тадн оһыган өгч әврәннь бәәдлән хәләтн. Медрл угаһар биш, ухагаһар бәәтн. Таднд бәәх ямаран чигн арһан олзлтн. ¹⁶Яһад гихлә, эн цаг – килнцтә улсин цаг болжана. ¹⁷Бичә әргү күн болтн. Болв тадн Деед Эзнә таал юунд бәәхинь медхәр шунтн. ¹⁸Тадн чаһр бичә икәр уутн. Тиим күн һәртә йовдл һарһна. Терүнә ормд Эрүн Сәкүсн тадниг закртха. ¹⁹Нег-негндән Бурхна дуудас, частрас болн Эрүн Сәкүснә дуудас үгмүд келжәтн. Дуултн, Деед Эзиг зүркнәсн туруултн. ²⁰Мана Деед Эзн Исус Христосин нерәр Эцк Бурхиг цугтаннь төлә оһындин йөрәтн.

Залус болн гергчүд

²¹Тадн нег-негэн соңстн. Яһад гихлэ, тадн Христосиг күндл-жәнәт. ²²Гергчүд, тадн Деед Эзиг соңсснла әдләр залусан соңстн. ²³Юңгад гихлэ, Христос иткдг улсин толһа. Тедү мет залу күн гергнәннь толһа болжана. Тиигәд цогц-махмуднь болжасн иткдг улсиг Христос аврв. ²⁴Иткдг улс яһж Христосиг соңсна, түүшн гергчүд цуг халхар эврәннь залусан соңсх йоста. ²⁵Залус, эврәннь улст Христос дурта болснла әдләр гергчүдтән тадн дурта болтн. ²⁶Христост иткдг улсиг усар уһаһад, үгәр цеврдүләд, Бурхнд нерәдхин төлә эврәннь әмән Тер өгв. ²⁷Иигхләрн Христос эврәннь улсан ке-сәәхнән үзүлж өмннь һартха гив. Тедн цевр болн буру, севг, хурнясн уга нег чигн һаң уга улс болх. ²⁸Тиигәд залус, эврәннь цогц-махмудтан дурлснла әдләр гергчүдтән дурта болх йостат. Гергндән дурта күн бийдән дурта болжана. ²⁹Эврәннь цогц-махмудтан дурго күн уга. Күн болһн цоцан асрад, килмжән тусхана. Тедү мет Христос иткдг улст килмжән өгнә. ³⁰Бидн Христосин цогц-махмудын мөчмүд болжанавидн. ³¹Иигж бичәтә: «Тер учрар күн эцк-әкән үлдәһәд гергтәһән ниилх. Залу гергн хойр нег цогц болх». ³²Ән ик нуувч. Ән үгмүд Христос иткдг улс хойрин тускар келгджәнә. ³³Зуг ән үгмүдт тадна тускар бас келгджәнә. Залу болһн гергндән бийдән мет дурта болх зөвтә. Гергн залуһан тевчх йоста.

Бичкдүд болн эцк-әкнр

Б Бичкдүд, Деед Эзнд итксәрн эврәннь эцк-әкән соңстн. Энтн чик керг. ²«Эврәннь эцкән болн әкән тевч», – ән Бурхна үгән өгснлә хамдан түрүн заавр болжана. ³Бурхн иигж үгән өгв: «Эврәннь эцкән болн әкән тевчлэ, һазр деер сәәнәр болн удандан бәәхич». ⁴Эцк-әкнр, үрдүдән бичә уурлултн. Деед Эзнә таал юунд бәәхинь үзүләд, теднән сурһж өсктн.

Зарцнр болн эздүд

⁵Зарцнр, һазр деер эздүдән күндләд, теднәс әәһәд, тедниг соңстн. Әрүн зүркнәсн Христост церглжәснлә әдләр тадн ти-игж кетн. ⁶Таниг шинжлжәх кемд эздән сәәнд үзгдхәр биш, болв иим йовдл әрүн седкләсн Бурхна таал күцәхәр Христосин

зарцнр болж кетн. ⁷Күүнд биш Деед Эзнд церглжэснлэ эдлэр Бийиннь дурар эздүдтөн заргдтн. ⁸Күн болһниг – зарц, эс гихлэ сулдан бөөх күн – йилһл уга кесн сэн кергэрнь ашлх зөвтэ гиж тадн ухалтн. ⁹Тадн, эздүд, эврәннь зарцнртаһан дигтэ бээтн, бичэ тедниг аэлһтн. Тенгр деер тадна болн теднэ Деед Эзн бээхиг тодлад авчктн. Деед Эзн кениг чигн йилһлго зарһинь кех.

Иткдг күүнэ зер-зев

¹⁰Аштнь иигж келхэр седлэв: Деед Эзнлэ ниилэд, Терүнэ алдр күчэр батртн. ¹¹Бурхна өгсн цуг зер-зев бийдэн өмстн. Ти-игхлэрн эрлгин мектэ зурала сөрлцлж чадхит. ¹²Бидн эмтнлэ ноолда кежэхшвидн. Болв бидн харджах, йос бэржэх, эн харһу делкэд ээркжэх болн тенгрин хар сәкүсдин өмнэс ноолда кежөнөвидн. ¹³Тер төлэд Бурхна өгсн зер-зев кевтнь автн. Кемр му өдр ирхлэ, тадн дэврсн тоотыг сөрэд цугинь даахит. ¹⁴Белн бээтн. Белкүсндэн бүс зүүтн. Эн бүс – үнн болжана. Цө болд өмстн. Бурхна өмн тана чикэр бээлһн цө болд болжана. ¹⁵Башмг өмстн. Эвин туск Сэн Зэнг цөөлһхд белн болһн тана башмг болжана. ¹⁶Халц бас автн. Иткл тана халц болжана. Энүгэр тадн эрлгин цуг халун сумнас бийэн харсж чаджанат. ¹⁷Бас дуулх өмстн. Аврлт – дуулх болжана. Эрүн Сәкүснэ үлд автн. Эннь Бурхна үг. ¹⁸Эрүн Сәкүсн харддгар кезэ чигн Бурхнд зальврад дөң суртн. Тиигэд оньдин сергг бээтн. Цуг иткдг улсин төлө Бурхнас дөң суртн. ¹⁹Мини тускар бас зальвртн. Нанд кергтэ үг Бурхн өгтхэ, юмнас аэлго Сэн Зэнгин нуувчинь тархах зөрг өгтхэ. ²⁰Сэн Зэнгин төлө түүрмд суусн бийнь би илгэгдсн күн болжанав. Сэн Зэнгин тускар би зөргтөһөр, йоста кевэр келдгэр тадн зальвртн.

Бичгин сүл үгмүд

²¹Түхк, мана күндтэ ах болн Деед Эзнэ итклтэ церглөч, таднд мини тускар цугинь келж өгх. Намаг бийэн яһж бэржэхин тускар бас келх. Тиигэд тадн намаг ямаран бөөхиг медхит. ²²Энүнэ төлө би терүг тадн тал илгэжөнөв. Тадн мана тускар медхит. Түхк таднд урмд өгх. ²³Ахнр-дүүнр, таднд Эцк Бурхн болн Деед Эзн Исус Христос эв, дур болн иткл өгтхэ. ²⁴Мана Деед Эзн Исус Христост күүрдго мөнк дурта улсиг Бурхн хээрлтхэ!

Христост иткдг Пилипин улст илгэсн бичг

Нүр үг

Эн бичгиг Павел түрүн чонжд нерэдж бичсн. Тер чонжиг Римин хажудк Македонь гидг назрт Павел бүрдэж. Тер цагт Павел түүрмд бэрэтэ бээж. Христианск талдан көдлөчнр Павелд оппозиц болхла, түүнэ санань зовна, дэкэд Пилипин чонжд худл ном тархажаснд бас үрүднэ. Тер бийнь Павел Исус Христост батар иткэд бичсн бичгнь йир байрта, итклтэ болж медгднэ. Иим бичг илгэснэ учрнь юундв гихлэ, Пилипид бээх иткдг улс түрү цагтнь бийинь дөңнэд белг илгэснд Павел ханлтан өргжөнэ. Тер саамиг бас нег олзлад, тедн чигн, бийнь түрү-зүдү үзсн болв чигн зөргтэ болн бийдөн итклтэ болтн гиж дэkn урмд өгнэ. Павел тедниг бийэн Исусла эдл бэрэд, ядардган, деерлkdгэн хаяд тогтун бээтхэ гиж суржана.

Исус Христосла негдэд бээсн иткдг улсын жирһл Бурхна белг болжахиг Павел теднд сергәһэд келжәнэ. Тер белгиг тедн евреймүдин Зака күцәһэд биш, зуг итклөр дамжад авчана. Христоста негдэд бээсн улст Бурхн байрта, тогтун жирһл өгчөхин тускар Павел бичжәнэ.

Эн бичг байрин, иткмжтэ бөөдлин, негдлтин, итклһнэ болн жирһлин тесвр үзүлжәнэ. Тедү мет Павел Пилипид бээх чонжд ямаран дуртаһинь медүлжәнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг. 1.1–11

Павелын эврэ керг 1.12–26

Христосла ниилэд бөөлһн 1.27 – 2.18

Тимофейин болн Эпапродитин төлэ кесн зура 2.19–30

Өшәтнәс болн әмшгәс саглһн 3.1 – 4.9

Павел болн терүнә иньгүд Пилипид 4.10–20

Товчлгч үг 4.21–23

Мөндлөн

1¹⁻² Иус Христосин зарцнр Павелас болн Тимофеяс Христос Исула ниилснд Пилип хотнд бээх Бурхна улст, чонжин ах-лачнрт болн нөкднрт. Мана Эцк Бурхн болн Деед Эзн Иус Христос цаһан сана болн амулң бөөдл таднд өгтхә!

Павелын зальврснь

³Тана тускар санжасн цагтан би Бурхндан оньдин ханлт өргнөв. ⁴Тана тускар зальвржасн цагтан оньдин байртаһар зальврнав. ⁵Учрнь иим: тадн намаг Сән Зәнг тархад түрүнк өдрөс авн ода күртл нөкд болж йовнат. ⁶Тана седклд тиим сән көдлмш эклж үүдәсн Бурхн эн көдлмшән Иус Христосиг иртл күцөх гиж би лавта меднөв. ⁷Тана тускар тиигж ухалсм чик болжана, яһад гихлө, тадн оньдин мини зүркнд. Нанд өггдсн церглтд тадн цуһар оньдин орлцж йовлат. Ода чигн, намаг түүрмд суусн цагтм чигн, Сән Зәнг харсж батлсн цагтм чигн тадн тиигж йовлат. ⁸Иус Христосла эдл би таднд дурга болдгиг Бурхн герч. ⁹Тана дурн улм өстхә, тадниг улм икәр медтхә, чикәр ухалтха гиж би зальвржанав. ¹⁰Тиигхлө тадн сөөнинь йилһж чадхит. Христосиг ирхлө, тадн цевр болн буру уга болхит. ¹¹Тадн Христосин өгдг чик бөөдлин дала сән йовдлта болхит. Эн цугтан Бурхнд туурмж болн магтал ирүлх.

Мини жүрһл – Христос

¹²Ахнр-дүүнр! Нанла учрсн йовдл күцәмжтәһәр Сән Зәнг тархад нөкд болсинь би таднд зәнглхәр седжәнөв. ¹³Намаг Христосин төлө түүрмд суусиг хаана бөөшнд бөөсн улс болн наадк улс цугтан меднө. ¹⁴Намаг түүрмд суусн учрас ахнр-дүүнрин ик зунь Деед Эзнд батар иткдг болв, тедн Сән Зәнгийг улм зөргтәһәр болн әәмшг угаһар тархадг болв.

¹⁵Үнәр келхд, зәрм әмтн нанд үлү үзәд, нанла дөрлдхәр Христосин туск ном цөөлһжәнә. Болв зәрмснь болхла, сән седвәрәр тиигжәнә. ¹⁶Сән Зәнг харсх көдлмшт Бурхн намаг орулсинь мөдәд, эдн нанд дурга болад цөөлһжәнә. ¹⁷Талдан улс болхла эврәннь сә хәәһәд, Христосин туск номиг әрүн седкләрн цөөлһжәхш. Түүрмд бөөсн цагтм намаг икәр зоваж чадх гиж тедн

санжана. ¹⁸Тиигв чигн юмб?! Тедн ямаран чигн учрар: сэн седвэрэр эс гиж эврэннь сэ хээсн учрар Христосин туск ном цөөлһдгнь йилһл уга. Христосин тускар тедн келжэхнь хамгин ик чинртэ. Энүнд би байрлжанав. Би цааранднь чигн байрта бөөхв. ¹⁹Янад гихлэ, тана зальврсар болн нанд Исус Христосин Сәкүсн нөкд болсар би эн түүрмәс һархв гиж санжанав. ²⁰Би кех зөвтэ кергән оньдин күцэхв гиж халун зүркәрн күсл кеж нәәлжәнәв. Ода болн оньдинд би әмд бәәв чигн, үкв чигн эврәннь цогцарн Христосиг зөргтәһәр туурулхв. ²¹Мини жирһлин күсл – Христос. Кемр намаг өнгрхлэ, нанд олзта болх. ²²Кемр нанд әмд бәәх цаг бәәхлэ, би олн туста йовдлмуд кеж күцэхв. Зуг юһинь шүүж авхинь би междәхшв. ²³Би хойраһинь шүүж авх санатав. Эн жирһләс салж Христосла харһад бәәхәр седжәнәв. Эннь хамгин деер болх. ²⁴Зуг тана төлө нанд әмд бәәх кергтә. ²⁵Би әмд бәәхән лавта меднәв. Тадниг итклдән өсхд, иткләс һарсн байр авхд нөкд болхар би таднла үлдхв. ²⁶Намаг таднур дәкәд ирхләрн Исус Христосла ниилсндтн нанар буульмж кехд танад дала учр олдх.

²⁷Зуг Христосин Сән Зәңглә ирлцж бәәтн. Ни-негн бәәтн. Сән Зәңгин итклин төлө ноолдтн. Кемр би ирхлэ, тана эн бәәдлиг үзхв, кемр эс ирхлэ, энүнә тускар соңсхв. ²⁸Юунд чигн өшәтнрәс бичә әәтн. Эн бәәдл теднд үкх гисн темдг, маднд аврх гисн темдг. Цуг эн Бурхнас. ²⁹Христост һанцхн иткх биш, болв Терүнә төлө зовх зөв Бурхн таднд өглә. ³⁰Тадн нанла әдл ноолджанат. Намаг яһж ноолдсинь тадн үзсн биләт, болв яһж би ноолджаһинь ода соңсжанат.

2¹⁻²Кемр тадн Христосла нииләд нөкд авчахла, Терүнә дурн тадниг төвкнүлжәхлэ, Эрүн Сәкүслә хамдан бәәхлэ, санан зовж өр өвчәхлэ, намаг улм ик байрта кетн. Хоорндан таарч нег-негндән әдл дурта болтн, ухан-седкләрн негдж нег күслтә болтн. ³Бийдән олз хәәж, нер хәәж юм бичә кетн. Бийән номһрулж хоорндан бәәтн. Кен чигн талдан күүг бийәсн деер тоолтн. ⁴Тадна кен чигн һанцхн эврәннь арһ хәәлго, әмтнә арһ хәәтхә.

⁵Исус Христосла әдл ухалтн. ⁶Исус Бурхн болв чигн Бийән Бурхнла әдлцхәр зүткх йостав гиж сансн уга. ⁷Зуг зарц болн күн болж төрәд сән дурарн бәәсн юмнасн хаһцв. Тер бәәсн кевәрн күүнлә әдл болв, ⁸Бийән номһрулад үктлән, кирст үктлән соңсхврта бәәж. ⁹Тиим учрар Бурхн Терүг хамгин деерк ормд өргж,

цуг нердэс хамгин алдр нер өгч. ¹⁰Тегэд тенгр деер, назр деер, Назр дор бээсн цуг эмтэ тоотнь Исусин нериг күндлэд сөгдх. ¹¹Бурхн Эцкиг туурулхин төлэ Исус Христос Деед Эзн гиж күн болһн илэр келх.

Одд мет гилвктн

¹²Тегэд, хээртэ үүрмүд мини, намаг таднла бээсн цагт тадн соңсврта билэт. Ода таднла эс бээв чигн тадн соңсхврта болнат. Бурхиг күндлэд, аврлтын көдлмш күцэхэр зүтктн. ¹³Яһад гихлэ, Бурхн Эврәннь таал күцэх седвөр болн күч таднд өгчөнэ.

¹⁴Һундл төрл угаһар болн зүтклдөн угаһар цугинь күцэтн. ¹⁵Тиигхлэ тадн Бурхна нүл уга, цевр болн дуту уга үрдүд болхит. Тедн хар саната болн килнцтэ улс дунд бөөцхэнэ. Тедн одд мет эмтнэ заагт гилвкнэ. ¹⁶Тадн жирһл өгдг үгмүд тер улст келнэт. Тегэд Исус Христосин ирх өдрт би хара зөндөн марһанд орлцсн угав, хара зөндөн көдлсн угав гиж байрлхв. ¹⁷Болв кемр мини цусн тана тэкл деер асхрв чигн (тана тэкл гисн итклэр дамжад Бурхнд церглт) би байрлхв, таднла хамдан байрлхв. ¹⁸Тадн бас байрлтн, нанла байрлтн.

Тимофей Эпапродит хойрин тускар

¹⁹Кемр Деед Эзн Исусин таал бөөхлэ, би Тимофейиг тадн тал удл уга илгэхв, тиигэд тадниг яһж бөөхинь медэд седклэрн төвкнхв. ²⁰Тер үнн седклэрн таднд ик килмж өгнэ. Терүнэс даву нанд тиим күн уга. ²¹Наадкснь болхла Исус Христосин төлэ арһ хөөл уга эврәннь арһан хээнэ. ²²Тадн Тимофейиг итклтөһинь меднэт. Тер болхла нанла көвүн эцктөһэн бээсн метэр бөөж Сэн Зөнг цөөлһж көдлж йовла. ²³Тегэд нанла юн учрхиг сөөнэр медж авад, би удл уга энүг тадн тал йовулхв гиж нөөлжөнөв. ²⁴Деед Эзнэ таал бөөхлэ, би тадн тал эврэн ирхв гиж лавта меднэв.

²⁵Зуг ода нанла хамдан көдлдг болн ноолддг ах Эпапродитиг тадн тал илгэх кергтэ гиж би санжанав. Тер таднас ирсн элч болад нанд нөкд болж йовла. ²⁶Эн тадниг үзхэр икэр седжэнэ. Бийнь таасго болсинь тадн соңсв гиж зовжана. ²⁷Эннь үнн, дегд күндэр гемтэд Эпапродит үкн гив, зуг Бурхн энүг хөөрлв. Бурхн һанцхн энүг биш намаг чигн хөөрлв. Бурхн намаг улм икэр бичэ зовтха гиж тиигсмн. ²⁸Эн учрар Эпапродитиг үзэд,

тадниг байрлта гифэд би энүг шулуһар тадн тал йовулнав. Тиигэд мини зовлң баһрх. ²⁹Деед Эзнлэ ниилсн ахиг тоссн метэр энүг байртаһар тостн. Энүнлэ эдл улсиг күндлгн. ³⁰Яһад гихлэ, Эпапродит Христосин көдлмшин төлэ эн ээмшгтэ керг күцәһэд үкн гив. Тадниг нөкд болж эс чадсн цагт, эн тана элч болад нанд нөкд болж йовла.

Йоста чик бээдл

3 Ахнр-дүүнр! Деед Эзнлэ ниилэд байрта бөөтн гиж би аш сүүлднь келжәнөв. Нег юм давтад бичэд бээдгм нанд ацан биш, болв таднд болхла, ээмшгэс эн харслт болх.

²Һалзу нохас мет бээдг улсас бийән саглгн. Хар саната йовдл һарһдг улсас бийән саглгн. Керчүлһ кедг улсас саглгн. ³Яһад гихлэ, тедн биш бидн йоста керчүлгдсн улсвидн. Бидн Эрүн Сәкүсәрн дамжад Бурхнд мөргнөвидн. Бидн шажна һазак кергт нөөллго Исус Христосар буульмж кенөвидн. ⁴Болвчн би шажна һазак кергт нөөлх учртав. Керм нег чигн күүнд шажна һазак кергт нөөлх учр бөөхлэ, нанд тиим учр улм дала. ⁵Төрснэ хөөн нөөмдгч өдртм Мошен закаһар би керчүлгдв. Би Израилин күмб, Бенъяминэ уңг-тохмтав. Цевр тохмта еврейв. Зака күцәлһнэ тускар келхлэ, би перушмв. ⁶Би иткдг улсиг шунлтта кевәр көөлөв. Зака күцәсәр чик бөөдлтэ болхин тускар келхлэ, би нүл уга күн билөв. ⁷Тер бийнь кезәнэ чинртэ, олзта гиж тоолсн юмиг, ода болхла, би Христосин төлэ юмн биш гиж тоолжанав. ⁸⁻⁹Цуг юмсудыг мини Деед Эзн Исус Христосин туск медрллэ дүнцүлхлэ, эннь юмн биш гиж би тоолжанав. Исус Христосин төлэ би бөөсән һолад күүнд керго хог-богд тоолжанав. Христосиг олж авхин төлэ болн Терүнлэ бүклдән ниилхәр би тиигжәнөв. Күн зака күцәсәр чик бөөдл авна. Би тиим кевәр чик бөөдлтэ бишв. Зуг би Христост итксәр тогтсн чик бөөдлтэ болв. Эн чик бөөдл Бурхнас һарчана. ¹⁰Би Христосин болн Терүг әмдрүлсн күчиг медх санатав. Би Терүнлэ эдл зовх санатав. Исусла эдл үкх санатав. ¹¹Тиигхлэ би әмдрхв гиж нөөлжәнөв.

Күслд күрхәр темцж зүтктн

¹²Күслдән күрлөв, дугу уга болв гиж би келжәхшв. Зуг би тер күслд күрхәр зүткжәнөв. Тер күслин төлэ Христос Исус намаг аврла. ¹³Ахнр-дүүнр! Күслдән күрлөв гиж би тоолжахшв. Зуг би

ардк юман мартад, өмнк күслдэн күрхэр зүткнэв. ¹⁴Би диилврин ач авхар күслд күрхэр зүткжэнэв. Исус Христосар дамжад энүг автха гиж Бурхн мадниг дуудв.

¹⁵Бидн дуту уга улс тиигж ухалх зөвтөвидн. Кемр тадн дундас күн талданар ухалдг болхла, Бурхн терүнд цөөлхж өгх. ¹⁶Эн цаг күртл дахсн зокалмудар бээж яһв чигн уралан йовий.

¹⁷Ахнр-дүүнр! Талдан улсла хамдан нанас үлгүр автн. Таднд үзүлсн мана үлгүрөр бөөдг улсиг хэлэтн. ¹⁸Яһад гихлэ, кесг улс Христосин кирсин өшөтнр болж бөөнэ. Эднэ тускар би таднд урднй давтад келлэв. Ода би уулын бөөж эднэ тускар давтад келжэнэв. ¹⁹Аш-сүүлднй, эн улс үкх. Эднэ бурхн – гесн. Теднэ буульмж кесн юмс бийснй һугана. Тедн һанцхн эн һазрин юмна тускар ухална. ²⁰Зуг Мана Төрскн тенгр деер. Аврач болн Деед Эзн Исус Христосиг тендэс ирхиг бидн күлэжэнөвидн. ²¹Тер мана арһ уга үклд ордг цогц-махмудыг хүврүлж Эврәннй туурмжта цогц-махмудла эдл күчэрн кех. Эн күчэр Тер цугиг медэндэн орулна.

Павелын сурһмж

4 Мини хөөртэ ахнр-дүүнр! Би тадниг икэр санжанав. Тадн – мини байр, тадн – мини титм. Хөөртэ ахнр-дүүнр, Деед Эзнлэ ниилэд батар зогстн.

²Эвода болн Синтих, буйн болтха, Деед Эзнлэ ниилэд хоорндан ни-негн бөөтн гиж би эржэнэв. ³Мини итклтэ нөкд, чамаг суржанав эн хойр күүкд улст нөкд бол. Эдн Клементлэ болн нань чигн нөкднрлэ хамдан нанд дөң болж Сэн Зэнг делгрүллһнд орлцад көдлдг билэ. Эн улсин нерд Жирһлин Дегтрт бичэтэ. ⁴Деед Эзнлэ ниилж оньдин байрта бөөтн. Байрта бөөтн гиж бас келжэнэв. ⁵Тана номһн бөөдлин тускар цугтан медтхэ. Деед Эзн өөрхн. ⁶Юмнд бичэ зовад бөөтн. Юн учрв чигн Бурхндан ханлт өргэд эрж зальврад, эврәннй сансн-санаһан Терүнд келтн. ⁷Тиигхлэ эмтнэ ухана медэнэс ик деер бөөсн Бурхна эв тана ухан-седклиг Христосла ниилүлэд харсх.

⁸Аштнй ахнр-дүүнр: үннч, ачта, үнн чик, цевр, тааста, өврмжтэ, буйн болн буульмж авх ачта юмна тускар оньдин ухалтн. ⁹Нанас дассн, тодлж авсн, соңссн, үзсн юман күцэтн. Тиигхлэ эвин Бурхн таднла бөөх.

Белг авсанд ханлт

¹⁰Тадниг шинэс нанд килмжэн өгснд би Христосла ниилж байрлв. Тадн нанд урднь чигн нөкд болдг билэт, зуг нанд нөкд болх арh таднд кесг цагт уга билэ. ¹¹Нанд юмн кергтэ гihэд би энүг келжэхшв. Яhад гихлэ, би бээсндэн байн болдг дасув. ¹²Түрү цагт болн юмн элвг цагт бөөдг дасув. Альд бөөв чигн, кезэ бөөв чигн, өлсв чигн, эс гиж цадхлн бөөв чигн, дала юмта болн төрүц юмн уга бөөв чигн би бээсндэн байн болдг даслав. ¹³Нанд чидл өгдг Христос Исусла ниилэд, би цугиг дааж күцөж чаджанав.

¹⁴Тадн мини зовлнгиг хувалцлат. Эннь йир сэн. ¹⁵Урднь, Сэн Зэнг эклэд делгрүлсн цагт, намаг Македонь hазрас харч йовхд, таднас даву талдан чонж нанд нөкд болж, мөнгиг цуглуулж илгэсн угаhинь тадн, Филип хотна эмтн, бийстн меднэт. ¹⁶Намаг Тесалоник гидг hазрт бөөхд тадн кесг дэкж нанд нөкд болдг билэт. ¹⁷Би таднас белг авхин төлэ энүг келжэхшв. Зуг тадниг бийдэн сэ авхин төлэ тийгж кетхэ гижэнэв. ¹⁸Эпапродитэр дамжад тадн нанд кергтэхэс үлү юм илгэвт, тегэд чигн ода нанд цуг юмн бөөнэ. Тана илгэсн юмн Бурхнд нерэдсн күж мет болн тааста таалмжта бэрц мет. ¹⁹Мини Бурхн Иусу Христосар дамжад алдр зөөрөсн авад тадниг кергтэ юмар теткх.

²⁰Мана Бурхн болн Эцк мөнкиндэн тууртха! Тийгтхэ.

Төгсөр

²¹Христос Исусла ниилснд Бурхна улст цугтаднь менд келтн. Нанла хамдан бээсн ахнр-дүүнр бас таднд менд илгэжэнэ. ²²Бурхна цуг улс таднд менд келжэнэ. Онц кевэр хаана бээшнд көдлжэсн улс бас менд келжэнэ.

²³Деед Эзн Иусу Христосин хөөрлт таднла бөөтхэ!

Христост иткдг Калосин улст илгэсн бичг

Нүр үг

Эн бичг Епесэс дорд үзгт бөөх Баһ Азийин Калос балһсна чонжин төлө бичгдсмн. Тер чонжиг Павел бүрдэв чигн, болв терүнө медлд бэ-эсн назрт тернь бөөж. Тегэд Епесэс, Римин эргндк балһсдас кедлмшчнр тиигэн илгэхлө, Павел бий деерэн үлү даалһвр авдг бөөж. Калост худл ном тархадг улс бээсиг тер медв. Бурхнд шүтхин төлө, күцц авргдхин төлө теңгрин онц хардачнрт болн йоснд мөргх кергтэ гиж тедн шунжав. Дөкэд тер багшнр күн болһн шишлң авьяс күцэх зөвтө, үл-гүрнь – керчлһнө, хот эдллһнө зокъял күцэх, талдан чигн төрмүд оньгтан авх зөвтө гижэцхэв.

Тиим худл номиг илткэд, христианмудын йосн ном үзүлхэр Павел эн бичгэн бичжэнө. Исус Христос күцц аврлт өгч чадхмн, худл номин иткмж болн бээдл эмтиг Христосас хольжах гиж тер келжэнө. Бурхн Христосар дамжад делкэг үүдэв, Терүгэр дамжад делкэг Бий талан хэрү авчана. Һанцхн Христоста негдөд күн болһн авргдх. Эн номиг иткдг ул-син жирһлд олзлхин тускар Павел бас келжэнө. Павелын бичгиг Калост күргсн Түхкиг Өнөсм гидг ялч дахж йовв. Өнөсмн тускар Пилемонд бичсн бичгтэн Павел суржана.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–8

Христосин бээдл болн йовдлмуд 1.9 – 2.19

Христоста негдснд шин жирһл 2.20 – 4.6

Товчлгч үг 4.7–18

Мендлһн

1¹⁻² Бурхна улст, Калос хотна Христосла ниилсн итклтэ ахнр-дүүнрт Бурхна седвэрэр Христос Исусин шүүж авсн апостол Павел халун менд илгэжэнэ. Мана дү көвүн Тимофей бас менд келүлжэнэ. ^{3[a]} Мана Эцк Бурхн цаһан сана болн амулн төвкнүн бөөдл таднд өгтхэ.

Йөрэл тэвжэ зальврлһн

^{3[b]-4} Тадниг Христос Исуст иткэд, Бурхна улст цугтаднь дуран өгситн сонсад, тадна төлө кезэ чигн зальврхларн бидн Бурхнд, мана Деед Эзн Исус Христосин Эцкд, ханлтан өргнэвидн. ⁵ Сэн Зэнгин үннэ үгмүд таднд түрүн болж келхлэ, нөөлврин тускар тиигхд сонслат. Теңгрт тана төлө белдсн тоотд нөөлэд, тадн дур-ан өгч иткжэнэт. ⁶ Түрүн өдрэс авн Бурхна хөөрлтин тускар сонсад, терүг йостаһар медснэ хөөн Сэн Зэнг тадн дунд сэн ашта болад улм өргөр делгрнэ. Терүнлэ эдл Сэн Зэнг нарт делкэ деер бөөсн улс дунд бас тиигнэ. ⁷ Бурхна хөөрлтин тускар тадн мана эңкр көдлөч, Христосин итклтэ зарц, маднд дөң болжах Эпапрас медвт. ⁸ Эрүн Сөкүсн таднд өгсн дурна тускар Эпапр маднд келж өгв. ⁹ Тер учрар тана тускар түрүн болж сонсснас авн бидн оньдин тана төлө зальврнавидн. Калост бөөх иткдг улс Эрүн Сөкүснэ өгчөх цецн ухаһар болн медрлэр дамжад Тана таалыг медтхэ гиж бидн Бурхиг сурнавидн. ¹⁰ Тиигэд одж Деед Эзнэ таалар Терүнд таасгддгар жирһэд, тадн оln сэн йовдл һарһхит. Бурхна туск тана медрл өсх. ¹¹ Тадниг түрү-зүдү, зовлн тесвртөһөр дааж чаддгар Бурхн туурмжта арһарн таднд күч өгтхэ. ¹² Тиигэд тадн Эцкдэн байртаһар ханлтан өргтн. Энтн герлин нутгт Эврәннь улсин зөөрэс нег эңгнь авхд тадниг белдв. ¹³ Мадниг тер харһу йосна үлмөһөс гетлгэд, Эврәннь дурта Көвүнэ нутгт көтлөд орулв. ¹⁴ Эврәннь цусар Тер мадниг сулдхла, тиигж мана килнц тэвж өглэ.

Христосин тускар

¹⁵ Христос Бийэрн эс үзгджэх Бурхна авц-бөрцтэ дүр болжана. Цуг үүдсн юмсас Эн хамгин чинртэнь мөн. ¹⁶ Энүгэр дамжад теңгрт болн һазр деерк тоотыг, үзгджэх эс үзгджэхиг цугтаһинь,

залжах, нойлжах, харджах, йос бэржэх сәкүсиг Бурхн үүдәсмн болжана. Бурхн Христосар дамжад орчлң үүдәв. Үүдәсн тоотыннь күслнь Христос болжана. ¹⁷Цуг орчлңгиг үүдхәс урд Христос бәәсмн болжана. Тиигәд үүдсн тоот цугтан Энүнлә нииләд дигтә-дарата бәәнә. ¹⁸Сүзгтни хург Христосин цогц-махмуднь болжана. Христос эн цогц-махмудын толһань болжана. Христос сүзгтни хургин әмн-жирһлиннь экнь болжана. Энтн Бурхна ууһн Көвүн. Бурхн Терүг үксн улсас хамгин түрүлж әмдрүлх-ләрн, цугтаһаснь түрүңкнь болтха гиж әмдрүлж. ¹⁹Тиигәд Бурхна шиидврәр Бурхнд бийднь бәәсн тоот цугтан Көвүнднь бәәх йоста. ²⁰Бурхн Көвүһәрн дамжад орчлңд бәәсн тоотыг Бийтәһән эвцүлхәр шиидв. Көвүнәннь кирсд асхсн цусар тенгрт болн һазр деер бәәх тоотыг Бийләһән тиигж Бурхн эвцүлв. ²¹Урднь тадн му йовдл һарһад, хар саната йовсндан Бурхнас салу бәәләт. Тадн эврән Бурхна хортн болвт. ²²Болв ода Эврәннь Көвүнә үкләр Бурхн таниг Бийиннь иньгүд кев. Учрнь иим: Бурхн таниг әрүн, цевр, буру уга кәһәд өмнән зогсахар седжәнә. ²³Болв тадн соңсн Сән Зәңгән цаарандан батар алмацлго иткәд нә-әлврән бичә геетн. Би, Павел, нарт делкәд тархагдсн эн Сән Зәңгин цергләчнь ода болжанав.

Сүзгтни хурт Павельн церглһн

²⁴Би тана төлә зовлң даажасндан байрта бәәнәв. Ода би Христос зовснла әдләр сүзгтни хургин төлә кевтнь зовлң даасиг чиләжәнәв. Сүзгтни хург Христосин цогц-махмуднь болжана. ²⁵Бурхн намаг сүзгтни хургин цергләч кев. Таднд дөң болтха гиһәд Эн намаг кәдлмшт орулв. Тер кәдлмш иим: Бурхна үгиг кевтнь цәәлһж өгх. ²⁶Бурхн Эврәннь үгән урднь кесг зун жилмүдин туршарт күмн-әмтнәс нуувч кәж бәрж йовсмн. Ода болхла, Бурхн Эврәннь үгән улстан медүлв. ²⁷Бурхна зура иим: Эврәннь нуувчан Бурхна улст медүлх. Эн байн алдр нуувч олн әмтнә цугтаннь төлә белн. Нуувчнь эн: Христос тана ухан-седклд бәәнә. Энтн таднд Бурхна туурмжд орх нәәлвр өгчәнә. ²⁸Тиигәд бидн Христосин тускар цугтаднь цәәлһжәнәвидн. Бурхна өмн Исусла негдсн буру уга күүг зогсахин төлә күн болһниг бидн йир цецн кевәр саглж сурһнавидн. ²⁹Эн даалһвриг күцәхин төлә би кинж кәдлжәнәв. Би энүг күцәж чадхв, яһад гихлә, Христос нанд тиим күч өгчәнә. Тер күчн мини седклд икәр кәднә.

2 Танд болн Лөөдикья балһснд бээсн иткдг улст, нанла харһад уга улст дөң болхар би яһж ик зовлң дааж көдлж йовхин тускар медүлхәр сөдлөв. ²Тедниг зөргтә болтха гийһэд, нег-негндән дуран тусхатха гийһэд би тийгж көдлв. Тийгэд үнн медрлэс йосн нөөлвр кевтән ирх. Тедн тийгж Бурхна нууциг медж авх. Эн нууцнь – Христос Бийнь. ³Христос Бурхна цецнинь болн медрлинь, бултулгдсн зөөр үзүлсн метәр медүлжөнө. ⁴Энүнө тускар бичхлөрн, би кен чигн тадниг худл үгәрн, ямаран сән эс болв чигн чик хаалһас бичә хажилһтхә гиж санлав. ⁵Би таднла хамдан эс бөөвв чигн, болв би кезә чигн таднла бөөнөв. Тадна диг-даратаһар зогсиг Христост лавта кевәр итксиг үзэд би байрлжанав.

Христосла ниилсн йосн жирһл

⁶⁻⁷Христос Исус Деед Эзн гиж итксндән тадн Терүнлө ни-негәр бөөтн. Модна унг гүүнд урһснла эдл тадн эврәннь иткл батлгн. Бәржәх гер ул деер зогсснла эдләр тадн эврәннь жирһлдән Христост улм икәр нөөлтн. Энүг цугтаһинь таднд дасхла. Энүнө төлө ханлтан өргтн. ⁸Тадниг эндүрлһнө үлмөд орулһас саглгн. Тийм йовдл олн өмтнө авьясас, орчлңгиг залжах сөкүсдәс*, кү-үнәс һарчах цецн уханас болн йирин худлас учрх. Зуг Христосас биш. ⁹Бурхн бийнь кевтән Христост, Терүнө цогц-махмудт бөөнө. ¹⁰Тадн Христосла ниилэд бээсндән йосндан үнн жирһл авт. Христос болх болшго, һарджах болн йос бәржәх сөкүснәс өөдән йовна. ¹¹Христосла ни-негәр бөөһэд тадн керчүлгдлэт. Тадниг күн биш Христос керчлө. Эн керчлһнө учрнь иим: му йовдл һарһх сөдвәрин үлмөһөс сулдхлһн. ¹²Тадн уснд булхулгдхларн Исус Христосла оршагдад, Терүнлө тадн өмдрлэт. Энтн Хритосиг өмдрүлсн Бурхна күчнд таниг иткснәс иштә учрв. ¹³Урднь болхла тадн эврәннь килнцәсн көлтә болн эс керчүлгдсндән үкснә тоод йовлат. Болв Бурхн тадниг Христосла өмдрүлв. Бурхн мана цуг килнциг тәвж өгв. ¹⁴Мадниг бурушажасн зааврмудта болн мана ялта цаасиг Тер уга кев. Терүг Бурхн кирст хадад кевтнь уга кев. ¹⁵Христос һарджах болн йос бәржәх

* Онгданар болхла, «Тадниг эндүрлһнө үлмөд орулһас саглгн. Тийм йовдл олн өмтнө авьясас, орчлңгин туск эклц номас һарчах күүнө цецн уханас болн йирин худлас учрх».

сәкүснәс бийән сулдхв*. Бәргдсн тедниг Христос ик диилвртә-һәр олд үзүлж йовулв. ¹⁶Тиигәд тадниг ю идх, уух, бурхн-шажна нәәрт орх, эс орхиг, шин сар һарсиг болн бемб өдр темдглх, эс темдглхиг нег чигн күн бичә гемшәтхә. ¹⁷Тертн зуг цугтан иргдән учрх йоста бәәсн юмна сүүдр болжана. Лавта бәәдлн Христос мөн. ¹⁸Онц үзгдл үзсн төлөдән бийән ик санатад тоолжах күн бичә таниг гемшәтхә. Тиим күн талдан улс худлахар номһурад, Бурхна элчнрт шүттхә гиж заана. Тиим күүнә ухан йирин күүнә уханла әдл. Терүгәрн деерлкнә. Болв деерлкх учр төрүц уга. ¹⁹Тиим күн цогцин толһа болжах Христост нәәлдгән уурв. Христосас цогц кевтән әдлвр авна. Терүнә цогцнь үйәр шүрүсәр бәрәтә болад, Бурхна таалар өсжәнә.

Христосла хамдан үклһн болн жирһлһн

²⁰⁻²¹Тадн Христосла хамдан үкләт, тиигәд орчлң залжах сәкүсдәс** сулдхгдвт. Тиигхлә яһад тадн эн нарт делкән улсла әдләр бийән бәрнәт? Тиигәд: «әнүг бичә бәр», «терүг бичә әдл», «әнүг бичә көндә», иим зокъялмудар яһад һардвр кенәт? ²²Энтн зуг идх уухин туск зокъял. Эн зокъялмудыг күцәснәс төрүц олз уга. Иим зокъялмуд күүнә үүдәсн зокъялмуд болн ном. ²³Иим зокъялмуд күүнә цецн уханас үүдсн болж медгджәнә. Тедн медәнәр эврән Бурхна элчнрт шүтжәхин, худлар номһржахин, цогцан модьрунар зоважахин тускар келжәнә. Болв тиим зокъялмуд эврәннь седвәрән һардхар седсн күүнд тусан күргшго***.

3 Кемр тадн Христосла хамдан әмдрсн болхла, теңгрт бәәх тоот тал өөрдх седкл зүүтн. Тенд Бурхна барун бийд Христос суусмн. ²Тадн һазр деерк биш, теңгрт бәәх тоотын тускар ухалтн. ³Яһад гихлә, тадн үкж одлат. Ода тана жирһл Христосла хамдан Бурхнд багтж бултулгдсн бәәнә. ⁴Тана йосн жирһл – Христос болжана. Һазр деер Христос ирхлә, тиигәд тадн Терүнлә хамдан туурмжтаһар ирхит.

* Онданар болхла, «Христос һарджах болн йос бәржәх сәкүснәс йос булаж авв».

** Онданар болхла, «Тадн Христосла хамдан үкләт тиигәд орчлңгин туск әклц номас сулдхгдвт».

*** Онданар болхла, «Болв тиим зокъялмуд тусан күргш. Энтн цогц-махмудын таал болжана».

Урдк болн шин жирһл

⁵⁻⁶Тер учр деерэс тадн бийдэн бээсн му седвэрэс цугтаһаснь гетлтн: аля йовдлас, жигшүртэ юмнас, һал седвэрэс, хорта уханас, хармнлһнас (эс гиж худл бурхнд шүтлһн). Иим му, хорта юм эмтн һарһснас келтэ Бурхна заасиг эс соңссн күүг Тер цаажлх. ⁷Урднь тадн иим му седвэртэ бөөлэт. Энтн тана жирһл залж йовсмн. ⁸Болв ода һалзуһас, килңгэс, талдан күүнд хоран күргхэс болн му бузр үг келлһнэс бийэн сулдхх зөвтөг. ⁹Нег-негндэн бичэ худл келтн. Тадн хуучн авьясмудта күн болдган уурвт. ¹⁰Ода шин күн болвт. Эн шин күүг Бурхн, түүнэ Үүдэч, ондарулна. Тиигж тер күн Бурхнла эдл болх. Энүнэ учрнь иим болжана: тер күн Бурхиг кевтнь медх. ¹¹Тиигэд буру номта улс, евреймүд, керчүлсн, эс керчүлсн, зүсн-зүүл келэр келдг улс, зерлг улс, ялч улс, сул бөөх улс дунд йилһвр уга болжана. Христос хамгин тоомсртань болжана. Иткдг улст Христос бүүрлж бөөнө. ¹²Тадн Бурхна улс болжанат. Бурхн таднд дурлад бийиннь төлө таниг шүүж авч. Тиигэд тадн өр-өвч, цаһан седклтэ, тогтун, жөөлн, тесвртэ бөөдл үзүлх болжанат. ¹³Нег-негнтөһән тесвртөһәр бөөтн. Кемр ө-һундл бөөхлө, тэвж өгтн. Деед Эзн тана килнц тэвж өгсн метэр нег-негнәннь буруһинь тадн бас тэвж өгтн. ¹⁴Иим йовдл күцэхлэрн тадн нег-негндэн дуран тусхатн. Дурн эмгиг цугтаһинь кевтнь негдүлнө. ¹⁵Христосин өгсн эв тадниг авх шиидврт күргтхэ. Эн эв эдлхин төлө Бурхн тадниг нег цогцта болтха гиж дуудв. Бурхнд ханлтан өргж йовтн. ¹⁶Христосин туск ном тана зүркнд байн кевтэн бүүрлх йоста. Ямаран чигн цецн уха олзлад нег негэн сурһад саглж йовтн. Бурхна дуд, частрумуд болн Эрүн Сәкүснө дуд дуултн. Дуулхларн зүркнәсн Бурхнд ханлт өргж дуултн. ¹⁷Ю кев чигн, ю келв чигн, цугтаһинь Деед Эзн Исусин нернө төлө, Терүгәр дамжад Эцк Бурхиг йөрөһөд күцөтн.

Иткдг улсин өрк-бүл

¹⁸Хәрд һарсн гергчүд, негн метэр залусиннь үгд ортн, яһад гихлө, Деед Эзнд иткдг улст эннь чик. ¹⁹Залус, эврәннь гергчүдтән дурта болтн, тедндән модьрун заң бичэ һарһтн. ²⁰Бичкдүд, мел эк-эцкән соңстн. Иим бөөдл Деед Эзнд тааста. ²¹Эк-эцкнр, эврәннь үрдүдиннь урмдыг хәрүлшгон төлө тедниг бичэ һундатн.

²²Зарцнр, эврэннь эздүдиннь даалһсн тоотыннь кевтнь күцэтн. Тиигж кехлэрн, тедн тадн тал хэлэжэх кемлэ зуг теднэ иткмж авлхар биш, Деед Эзиг күндлжэхэс иштэ тадн үнн зүркнэсн терүг күцэтн. ²³Күцэжэх кERGЭН седклэн тэвэд, күүнэ төлэ биш, Деед Эзнэ төлэ кежэх кевтөһөр күцэтн. ²⁴Энүг тодлад автн: Деед Эзн танд Эврэннь эмтнэ төлэ бээсн ачлврас өгх. Яһад гихлэ, тана церглжэх Христос йосн Деед Эзн мөн. ²⁵Хар мөр һарһсн күн кесн йовдларн засгла харһх. Кениг чигн Бурхн йилһлго засглх.

4 Тадн, эздүд, эврэннь зарцнран чикэр болн зөвтөһөр бэртн. Тана Деед Эзн теңгрт бээхиг мартхмн биш.

Селвгүд

²Таслт угаһар зальврад, сергленгэр бээһэд, оньдин йөрөлэн өргжэтн. ³Цаарандан Христосин нуувчин туск Эврэннь үгиг тархах арһ Бурхн маднд өгтхэ гийһэд мана төлэ бас зальвртн. Энүнэс көлтэ би ода түүрмд бээнэв. ⁴Намаг тодрхаһар цөөлһтхэ гийһэд тадн зальвртн. Эн көдмшиг би кех йостав. ⁵Христост иткдго улсла харһхларн, цецнөр бийэн бэртн. Христосин тускар ямаран чигн арһан олзлад күүндтн. ⁶Күүнлэ күүндхлэ, тана келсн үг соньн болн таалмжта болх йоста. Тиигчкэд эмтнд яһж чикэр хэрү өгхиг тадн медх зөвтэт.

Сүл мөндлһн

⁷Мини тускар таднд мана эңкр дү, итклтэ нөкд, маднла эдл Деед Эзнд церглжэх Түхк цугинь келж өгх. ⁸Мадниг ямаран бөөдлд бээхиг медүлхин төлэ, таднд урмд өгхин төлэ би терүг тадн тал илгэжэнэв. ⁹Тадн тал тана хотнас ирсн итклтэ болн эңкр дү Өнэсмиг Түхктэ би бас илгэжэнэв. Тедн энд юн болжачинь цугтаһинь таднд келж өгх. ¹⁰Нанла хамдан бэрэнд бөөх Аристарх мөнд келүлжэнэ. Бар-Набан зе көвүн Марк бас таднд мөндөн илгэжэнэ. Би таднд терүнэ тускар бичлэв. Кемер тер тана тал ирхлэ, терүг тосж автн. ¹¹Юст гиж цугтан келдг Исус таднд мөндөн келүлжэнэ. Зуг эн һурвн Христост иткдг евреймүд Бурхна нутгин төлэ нанла хамдан көдлжэнэ. Эдн нанд йир икэр дөңгэн күргв. ¹²Тана багин гешүн болн Христос Исусин зарц Эпапр бас мөнд келүлжэнэ. Эн оньдин тана төлэ зальврна.

Бурхнас иигж сурна: «Алмацл уга, Бурхиг сонсж зүркэрн иткдг улсла эдл, тедниг кевтэ бат итклтэ кетн». ¹³Тана төлө, Лөөдикьян болн Ераполин иткдг улсин төлө тер йир шунж көдлжэхиг би герчлж чадхв. ¹⁴Таднд мана күндтэ эмч Лука болн Дэм мендэн илгэжэнэ. ¹⁵Лөөдикьяд бөөх ахнр-дүүнрт болн Нумпад, терүнэ герт цуглрдг хурлд нанас менд келтн. ¹⁶Эн бичг танад умшгдсна дару Лөөдикьян чонжд умшулхин төлө илгэчктн. Тадн болхла Лөөдикьяс илгэгдх мини бичг умштн. ¹⁷Деед Эзнд церглн бөөж Архипд даалһсн даалһвриг күцөтхэ гийэд келчктн. ¹⁸Эн бичгиг эврәннь һарарн бичжэнэв: Павел таднд мендэн илгэжэнэ. Намаг бэрэнд бөөхиг бичэ марттн. Тадниг цугтаһитн Бурхн хээрлтхэ!

Христост иткдг Тесалоникин улст илгэсн негдгч бичг

Нүр үг

Тесалоники Римин эргмд бээсн Македонь назрин хотл балһсн бэ-
эж. Павел Пилипэс нүүхэд хархларн тенд чонж бүрдэнэ. Болв тер удл
уга евреймүдин сөрү йовдлла харһна. Павел еврей биш улс дунд хрис-
тианмудын зэнг тархажаснд тедн үлү үзнэ. Павлыг тедн Тесалоникас
көөһэд Бэра тал йовулна. Теднэ чонжин тускар дахулч болн хамдан
көдлж йовсн Тимофейэс тер хөөннь зэнг соңсна. Тегэд Павел Тесало-
никид бээсн иткдг улст урмд өгхэр эврәннь түрүн бичгэн теднд илгэ-
нэ. Теднэ байрин болн дурна туск зэнг соңссндан ханлтан өргжэнэ,
эврэн теднлэ яһж бээсэн бичжэнэ. Дэкэд тер бичгтэн Христосин хэ-
рү ирлһнэ туск суврмудт хэрү өгчэнэ. Эннь иим суврмуд: Христосиг
хэрү ирхин өмн өнгрсн иткдг улс терүг ирхлэ, мөнк жирһл авч чад-
хий? Христос шинэс хэрү кезэ ирхмб?

Цугтан тогтунар көдлэд, Христосиг хэрү ирхиг ицж күлэтн гиж
Павел тер бичгтэн бичж.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1

Ханлт болн магтал 1.2 – 3.13

Христианмудын заң-бөөдл 4.1–12

Христосин хэрү ирлһнэ туск ном 4.13 – 5.11

Сүүлңк саглһн 5.12–22

Товчлгч үг 5.23–28

1 Тесалоникид бээх Бурхн Эцкин болн Деед Эзн Исус Христосин иткдг улст Павелас, Силас болн Тимофейэс. Цаһан сана, төвкнүн бөөдл таднд Бурхн өгтхэ.

Тесалоникинхнэ жирһл болн иткл

²⁻³ Бидн кезэ чигн тана төлө Бурхнд ханлтан өргнөвидн, бас зальврнавидн. Яһад гихлө, Христост иткснэ ашт яһж көдлсиг, дурлсна ашт яһж күч-көлсөн өгсиг, Деед Эзн Исус Христост нөөлснэ ашт яһж тессиг бидн Бурхна болн мана Эцкин өмн төрүц мартхшвидн. ⁴ Ахнр-дүүнр, Бурхн таднд дурлад, тадниг эврәннь улс болтха гиж шүүж авсиг бидн меднөвидн. ⁵ Сэн Зэнгиг тархахларн, бидн йирдэн үг олзлв чигн, Эрүн Сөкүснэ күчиг таднд бас үзүлвидн. Бидн Сэн Зэнгд гүүнэр иткжэхэн медүлвидн. Таднла хамдан бидн яһж бөөсиг эврэн меднэт. Тернь тана төлө бөөлһн билэ. ⁶ Тадн маднла эдл болн Деед Эзнлэ эдл бөөдг дасвт. Зовлнта бөөсн бийнь тадн Сэн Зэнгиг азад, Эрүн Сөкүснэс байрт күртвт. ⁷ Бурхнд иткдг Македонь болн Ахья һазрин улст үлгүр болжанат. ⁸ Тиигэд таднас Деед Эзнэ үг Македонь болн Ахья һазрин эргнд тарв. Тадниг Бурхнд иткснэ туск зэнг бас эргндөн сонсгдв. Маднд келдг үг уга, өмтн цугтаһинь меднэ. ⁹⁻¹⁰ Мана ирлһиг тадн яһж тоссиг, һарар кесн кегдлмүдт мөргдгән уурад, эмд йосн Бурхнд заргдхар болн үклин хөөн эмдрүлсн Бурхна көвүг тенгрэс бууж ирхиг күлэжэхиг өмтн келж өгжөцхэнэ. Исус Христос мадниг өөрдж йовх зарһас тач авх.

Тесалоникид Павелын кесн көдлми

2 Ахнр-дүүнр, мана нааран ирлһн хара бишинь тадн меджөнэт. ² Тадн тал ирхин өмн Пилипд бидн зөвөр зовлң үзэд басгдсиг бас меднэт. Мана өмнэс боссн улс бөөсн бийнь, Бурхн маднд Терүнэ Сэн Зэнг цөөлһх көдлмш кехд зөрг өгв. ³⁻⁴ Мана дуудврт худл чигн, бузрдах чигн юмн уга. Бидн тадниг меклхөр седжэхшвидн. Бурхн мадниг сөрөд, Сэн Зэнг цөөлһх зөв өгв, тиигэд бидн Бурхна седсэр келжәнөвидн. Бидн өмтнд биш мана седкл меддг Бурхнд таасгддг көдлмш кежәнөвидн. ⁵ Тиигэд бидн күүнэс олз хөөжэхшвидн. Зуһудх үгмүд бидн эс келсиг тадн меднэлмт. Бурхн герч. ⁶ Маднд таднас чигн, талдан улсас чигн буульмж керг уга. ⁷ Болв апостолмуд болсндан бидн таднас дөң

авч чигн чадх билэвидн. Түүнэс даву эк килмж өгчэх бичкдүдлэ эдл бидн болвидн. ⁸ Бурхна Сэн Зэнг биш, нам эврэннь эмэн таднла хувалцх дүнгөһөр таднд ик дуртавидн. Тиим күндтэт тадн. ⁹ Ахнр-дүүнр, яһж бидн шунж көдлсиг тадн меддг болхит. Бурхна Сэн Зэнг танад цөөлххин төлө бидн цөөһэд унтлан тадниг зовашгоһар өдр сө уга көдлжэнэвидн. ¹⁰ Мадниг тадн дунд бөөһэд, цугинь эрүнэр болн чикэр мел буру угаһар бөөсиг тадн болн Бурхн герч. ¹¹ Эцк күн эврэннь үрдүтөһөн яһж бөөнө, тедү мет бидн таднла бөөсиг тадн эврэн меднэт. ¹² Таднд омг өгэд, тадниг эвлэд, Бурхнд таасгдх бөөдлэр жирһтхэ гиж эрлэвидн. Бурхн таниг эврэннь алдр орнд ортха гиж дууджана. ¹³ Тадн маднас Бурхна үг соңслат. Бурхна үг танд Исус Христост иткх урмд өглө. Бурхнд оньдин ханлт өргх бас нег учр бөөнө. Тер үгиг тадн күүнэ үг гиж биш, Бурхна йосн үг гиж авлат. Иткдг улс, тана бийинтн дотр, тер үг сольт кежэнө. ¹⁴ Ахнр-дүүнр, Исус Христосла ниилүлсн Йудьян зүсн-зүүл һазрар бөөх Бурхнд иткдг улсла учрсн тоот таднла харһв. Тадн эврэннь орн-нутгин эмтсэс, евреймүдэс иткдг улс көөгдснлэ эдл зовлң үзвт. ¹⁵ Деед Эзн Исус Христосиг болн аэлдэчнриг Йудья улс алла. Мадниг болхла көөлө. Тедн Бурхнд таасгджахш, оln эмтнэ дөөсн болжана. ¹⁶ Яһад гихлэ, тедн буру номта улс аврхин төлө мана кежэх цөөлһврин көдлмшт харш болжана. Терүгөрн тедн эврэннь сүл килнцэн немжэнө. Ода Бурхн теднд зарһ кежэнө.

Дэһнэс Тесалоникин чонжд одх Павелын седкл

¹⁷ Ахнр-дүүнр, бидн цөөкн болзгт ухан-седклэрн биш цогцарн салу йоввидн. Тиигэд тадниг үзхэр йир икэр седлэвидн. ¹⁸ Би, Павел, тадн тал кесг дэжж йовхар седв. Болв хар сәкүснэ нойн нанд харш болад бөөв. ¹⁹⁻²⁰ Мана Деед Эзн Исус Христос ирхд тадн бас мана диилврин буульмж, мана ицл, мана байр болжанат! Тадн мана буульмж, мана байр лавта болжанат!

3 Тиигэд бидн тесж ядад, эврэн Афин балһснд үлдхэр седүвидн. ² Тадниг батлад, тана иткдг туслхин төлө бидн маднла хамдан Исусин Сэн Зэнг тархаж, Бурхна даалһвриг күцөж йовдг Тимофейиг илгэвидн. ³ Илгэсн учрнь иим: учрх зовлнд даргдлго нег чигн күн итклэн бичэ хайтха. Иим зовлнд Бурхн маднд заясиг тадн эврэн меднэт. ⁴ Яһад гихлэ, хамдан бөөсн цагтан бидн

таднд зовлң үзхвидн гиж урдаснь келлэвидн. Мана келсн тоот күцэгдсиг тадн меднэт. ⁵Тиигэд би тесж ядад, тана итклин тускар медхэр Тимофейиг илгэвүв. Эрлг тадниг бичэ жилвтүлтхэ гihэд, дэкэд мана кежэх көдлмш мел хоосн болж харвза гиж би саглжалав. ⁶Ода Тимофей хэрү ирэд, тана итклин болн дурна туск Сэн Зэнг авч ирв. Тадн дангин мадна тускар байртаһар сандгиг, дэкэд тадн мадниг үзх күслтэ бөөхиг тер маднд келж өгв. Бидн бас тиим седклтэ бөөнөвидн. ⁷Тиигэд һашута болн зовлңта бөөсн мадниг тана туск зэнг, тана иткл мадниг төвкнүлв. ⁸Кемр тадн Деед Эзнлэ ниилэд бат бөөхлэтн, тиигхлэ бидн үндэн жирһхвидн. ⁹Тадна төлө Бурхнд ханлтан бидн ода өргж чадхвидн. Тана туск зэнг мадниг байрлулснд бидн Бурхна өмн ханлтан өргжөнөвидн. ¹⁰Тадниг үзхин төлө болн Исуст тана итклһнд дуту тоотыг өгхин төлө өдр-сө уга бидн үнн седклэрн Бурхнд зальврдвидн. ¹¹Тадн тал ирх хаалһиг мана Бурхн болн Эцк, мана Деед Эзн Исус Христос ясч өгг. ¹²Мадниг нег-негнтәһән болн оln улстаһан ни-негн, дурта бөөдгэр дүүргсн эдлэр таниг Деед Эзн дүүргг. ¹³Мана Деед Эзн Исус цуг иткдг улсла хамдан ирх цагт Бурхн мана Эцкин өмн тадниг килнц уга, эрүн болхин төлө Деед Эзн батрулх.

Бурхнд тааста жирһл

4 Ахнр-дүүнр, Бурхнд тааста болдгар бөөдгиг маднас дасж авчит, ода тадн тиигж бөөнэт. Болв Деед Эзн Исусин нернө төлө түүнэс сээнэр бөөтн гиж эржөнөвидн. ²Деед Эзн Исусин нерн деерэс ямаран заквр өгсиг тадн меднэт. ³Бурхн тадниг эрүн жирһлэр жирһтхэ гижәнө. Тана дунд аля кедгнь уга болгха. ⁴Күн болһн эврәннь цогц-махмудан эрүнэр болн күндтэ кевэр бэрхиг медх зөвтэ. ⁵Бурхиг меддго, буру номта улсла эдл эврәннь аля седвэрт бичэ авлгдтн. ⁶Нег чигн күн эврәннь ахнр-дүүнртән му юм бичэ үзүлтхэ, нег-негән бичэ меклтхэ. Тиим нүүлтэ йовдлмуд һарһсн күүг Бурхн засглх. Бидн таднд түүнэ тускар өмнэснь келэд саглавидн. ⁷Бурхн мадниг бузр, аля биш, эрүн жирһлүр дуудла. ⁸Эн номиг эс авсн күн, күүг биш, таднд Эрүн Сәкүс өгсн Бурхиг бийинь һолжана. ⁹Ахнр-дүүнрин дурна тускар таднд бичэд керг уга гиж санжанав, тадн эврән нег-негндэн дурта бөөдгиг Бурхн дасхла. ¹⁰Македоньд бөөх ахнр-дүүнртән цугтаднь тадн дуртаг бидн меднөвидн. Болв энүнэс үлүһәр

нег-негндэн дурта болтн гиж эржэнэвидн. ¹¹Урднь мана келсн-лэ эдл тогтунар бөөхэд, күн болһн эврәннь кергэн күцөхэд, хойр хартан нээлтн. ¹²Бурхнд иткдго улс күндлдгэр бөөх кергтэ болжана. Тадн талдан күүнэ үлмэд бичэ ортн.

Деед Эзнэ ирлһн

¹³Ахнр-дүүнр, үксн күүнлэ юн болдгинь тадниг медтхэ гижэ-нэвидн. Ицл уга наадк улсла эдл тадниг зовашгоһин төлэ тииг-жэнэвидн. ¹⁴Кемр бидн Исус үкэд дэкэд эмдрснд иткжэхлэ, Терүнд иткэд үксн улсиг Бурхн Исуста дахулж ирх. ¹⁵Деед Эзнэ келсэр, Христосиг ирлһнд бидн эмд улс үксн улсас түрүлж Исус-та харһшговидн гиж келжэнэвидн. ¹⁶Бурхн эврэн чанһар заквр өгэд, дарунь Бурхна ах элчин дун һарад, Бурхна бүшкүрин э һарсн цагт тенгрэс Деед Эзн бууж ирх. Тер цагт Исус Христост иткэд үксн улс түрүлж эмдрх. ¹⁷Дэкэд бидн, эмд улс, урднь үксн улсла хамдан Бурхна күчэр тенгрүр өрггдэд Исусла аһарт харһхвидн. Аш сүүлднь, оньинд Деед Эзнлэ хамдан бөөхвидн. ¹⁸Тиигэд иим үгэр нег-негэн төвкнүлтн.

Белн болтн

5 Ахнр-дүүнр, цагин болн йовдлын тускар таднд бичэд керг уга. ²Деед Эзнэ өдр генткн сөөһин хулхач мет ирхинь тадн эврэн сэн меднэт. ³Эмтн «эв болн ээмшг уга» гиж келлдх, болв теднд күүкд хархин өмн генткн гесн мошклдг мет зовлң үзгдх. Тиигхлэ нег чигн күн зовлңгас гетлшго. ⁴Болв, ахнр-дүүнр, тадн харнһуд бөөхшит. Тиигэд чигн эн өдр генткн таднур хулхач мет иршго. ⁵Бидн цугтан-герлин үрдүд, өдрин үрдүд болжанавидн. Бидн сөөһин, таг сохр харнһуһин үрдүд бишвидн. ⁶Тиигэд бидн олн улс дахад, унтхмн биш, серглң бээж, бийэн бэрхмн. ⁷Унтдг улс сөөһөр унтна, эрк уудг улс сөөһөр уулдна. ⁸Тадн өдрэ үрдүд болсндан, Бурхнд иткэд дурлх йостат. Энтн таднд харслтын дуулх мет болх. Тадн аврлтд нээлх йостат. Тертн таднд хуйг мет болх. ⁹Бурхн мадниг цухлын төлэ биш, мана Деед Эзн Исус Христосар дамжад аврлт автха гиж урдаснь йилһв. ¹⁰Исус Христос мана төлэ үкв. Бидн Терүг ирхлэ, эмд болну, үксн болну хамдан Терүнлэ бөөхвидн. ¹¹Тиигэд ода бээснлэ эдлэр нег-негэн төвкнүлж нөкд болж бээтн.

Сүл селвг болн мөндлһн

¹² Ахнр-дүүнр, тадниг христианск жирһлүр залж, дасхж, тадн дунд көдлж йовх улсиг күндлтн гиж эржәнөвидн. ¹³ Күцөж йовх кергин төлө тедниг хээрлж, йир икэр күндлж йовтн. Хоорндан амулң-менд бээтн. ¹⁴ Ахнр-дүүнр, хуурмг улст уха орултн, ээмг-хэднь омг өгтн, чидл угаднь нөкд болтн. Цугталань тесвртэ бөөтн, гиж тадниг эржәнөвидн. ¹⁵ Му йовдл һарһв гиж кенэс чигн өшэ бичэ нектн, хоорндан болн цугталань сөөнөр бээтн. ¹⁶ Оньдин байртаһар бээтн. ¹⁷ Оньдин зальврж йовтн. ¹⁸ Кезэ чигн Бурхнд ханлтан өргтн, яһад гихлэ, Христосла негдсн улст Бурхна седвөр тиим. ¹⁹ Эрүн Сөкүснэ заль бичэ унтратн. ²⁰ Элдхлиг бичэ бастн. ²¹⁻²² Цугинь сөөнөр хөлөтн, сөөһинь авад, мууһинь хайтн. ²³ Мана Деед Эзн Исус Христос ирхлэг эвин Бурхн тадниг кевтнь эрүлтхэ, тана сүмс, седкл болн цогц килнцэс кевтнь сулдхтха. ²⁴ Таниг дуудсн Бурхн келсэн күцөх, яһад гихлэ, Бурхн итклтэ. ²⁵ Ахнр! Мана төлө бас зальвртн. ²⁶ Ахнр-дүүнрэн цугтаһинь эрүнэр үмсж мөндлтн. ²⁷ Деед Эзнэ нерн деерэс би танас суржанав: Эн бичгиг цуг ахнр-дүүнрт умшж өгтн. ²⁸ Деед Эзн Исус Христос тадниг хээрлтхэ.

Христост иткдг Тесалоникин улст илгэсн хойрдгч бичг

Нүр үг

Христосиг хэрү ирх гисн зэнг Тесалоникид бээх чонжин төвкнүн бээдл болн диг-дараг эвджэв. Христос хойрдад ирв гисн хэлэцин тускар Павелын хойрдгч бичгт бичэтэ. «Килнцин күн» гидг нертэ нуувчар бээсн күүнэ хардврар Христос ирхин өмн хар санлһн улм өсх гиж темдг-лэд, Павел эн хэлэцэн чиклжэнэ. Тер күн Христосин өмнэс сөрлт кех.

Эн бичгин умшачнр түрү-зүдү юмнла харһв чигн, итклдэн бат болж, Павелыг болн терүнэ көдлэчнриг дураһад бийэн теткх, цаһан санаһан цаарандан эмтнд күртэх зөвтэ гиж апостол темдглжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2

Магтал болн буульһн 1.3–12

Христосин ирлһнэ туск ном 2.1–17

Христианмудын зангин тускар 3.1–15

Товчлгч үг 3.16–18

1 Тесалоникид бээх Бурхн-Эцкин болн Деед Эзн Исус Христосин иткдг улст Павелас, Силас болн Тимофейэс. ²Бурхн мана Эцк болн Деед Эзн Исус Христос таднд цаһан сана болн төвкнүн бээдл өгтхэ.

Бурхна зарһ күлэлһн

³Ахнр-дүүнр, бидн кезэ чигн тадна төлэ Бурхнд ханлтан өргх йоставидн. Тернь чик, яһад гихлэ, тадн Бурхнд улм иткэд, нег-негндөн улм икэр дурлжанат. ⁴Тиигэд талдан һазрт бээдг

Бурхнд иткдг улс дунд тана тесврин болн көөгджэсн, күнд-түрү даажах цагт харһжах итклин тускар бидн омгтаһар буульनावидн. ⁵Энтн цугтан Бурхна чик зарһ бөөснэ темдг. Аштнь тадниг Бурхн Эврәннь орнд бээх дүнгэ улс гиж тоолх. Ода тадн Бурхна орна төлө зовлң үзжәнэт. ⁶Бурхн үннч. Тиигэд таднд зовлң үзүлжэх күүг зовлңла харһулх. ⁷Тиим зовлң үзжэсн таднд болн маднд Бурхн төвкнүн бээдл өгх. Тиим бээдл Деед Эзн Исус күчтэ Бурхна элчнрлэ хамдан теңгрэс асжах һалын зальд үзгдхлэ, тиигэд учрх. ⁸Бурхиг холжасн болн мана Деед Эзн Исус Сән Зәнг эс авчах улсиг тер засглх. ⁹Тедн мөнк үклд тусх. Тиигэд оньдинд Деед Эзнэ болн Терүнэ күчтэ алдрас тер улс салһгдх. ¹⁰Иим йовдл Деед Эзн ирх өдр болх. Бурхнд иткэд церглжэх улсас туурмж болн күндлһ авхар Тер ирх. Тер тоод тадн бас бээхит. Яһад гихлэ, тадн мана келснд итклэт. ¹¹Бидн кезэ чигн тана төлө зальвранавидн. Тадниг Бурхн дуудсн жирһлэ ирлцжәнэ гиж тоолх. Бурхн Эврәннь күчэрн сән йовдл кех седвэр өгх. Тадна иткл дамжад тана кежэсн тоотыг цугтаһинь Бурхн күцэх, гиж бидн зальвржанавидн. ¹²Тегэд Мана Бурхна болн Деед Эзн Исус Христосин хээрлтэр Деед Эзн Исусин нерн таднас туургдад, тадн болхла, Терүнэс туургдх болхит.

Бурхна зака эвджэх күн

2 Ахнр-дүүнр, Деед Эзн Исус Христос ирлһнэ тускар болн мадна Терүнлэ харһлтын тускар болхла, би тадниг эржәнэв: ²Тадн аэлдхлин үгэс, зәнгэс болн мана бичсн бичг кевтэ бичгэс Деед Эзнэ өдр ирв гиж соңсхларн, бичэ адһж үүмтн, бичэ седклэрн зовтн. ³Тадниг ямаран чигн кевэр бичэ меклтхэ. Бурхна өмнэс буцлт эс болтл, мөнк һалд йилһгдэд, Бурхна зака эвджэх күн эс иртл, тер өдр иршго юмн. ⁴Тертн Бурхн гиж нерэдсн тоотд, терүнд шүтсн тоотд өшөтн болх. Түүнэс даву бийән теднэс үлүд тоолад, һол сүмд орж орм эзлэд: «Би, Бурхмб!» – гиж келх. ⁵Танад бээхдэн мини энүнэ тускар келсиг мартчквт? ⁶Ода эн күүг юн бэржэхинь тадн меджәнэт. Энтн эврәннь цагтан ирх. ⁷Болв зака эвдлһнэ нуувч күцөгджәнэ. Бэржэх юмн эс авгдтл учрх юмн учршго. ⁸Тиигхлэ зака эвджэх күн бийән үзүлх. Болв Деед Эзн Исус ирлһнд терүг нег дэж үлөһэд алх. Исус Христосин бөөлһн терүг уга кех. ⁹Бурхна зака эвджэх күн эрлгин йоста ирх. Тер күн ик чидл үзүлэд, худл өвөрц юм болн

онц темдг үзүлх. ¹⁰Үкх эмтнэ төлө тер зүсн-зүүл мек харх. Тедн аврлтын төлө үнд эс итксндөн болн эс дурлсндан үкцхэх. ¹¹Бурхн үкх эмтнд эндү харһдг юм илгэх. Тиигэд тедн худлд иткх. ¹²Тиигэд үнниг эс иткэд килнц таасжахинь Бурхн цаажлх

Тадн аврлтын төлө шүүж авгдвт

¹³Деед Эзнэ дурлсн ахнр-дүүнр, тадна төлө бидн Бурхнд оньдинд ханлтан өргх йоставидн. Яһад гихлэ, Бурхн тадниг Сәкүснэ әрүллһнә кәдлмшәр болн үнд итксәр дамжад хамгин түрүнд аврхар шүүж авв. ¹⁴Мана цәәлһсн Сән Зәнг дамжад Бурхн тадниг Терүнә төлө болн мана Деед Эзн Исус Христосин туурмжиг хувалцтха гиж дуудв. ¹⁵Тиигэд, ахнр-дүүнр, батар бәәһәд, мана дасхсн тоотыг үгәр болн бичгәр дамжад итктн. ¹⁶⁻¹⁷Маднд дурлад, бат ишлт, мөнк төвкнүлт хәәртәр өгсн мана Деед Эзн Исус Христос болн Бурхн мана Эцк тадна зүрк тогтнулад, тадниг сән йовдлмуд харһж, сән үг келүләд батлх болтха!

Мана төлө зальвртн

З Ахнр-дүүнр, аш сүүлднь, мана төлө зальвртн. Деед Эзнә үг цаарандан чигн шулун тарад, тадн дунд туурсн әдләр тууртха гиж зальвртн. ²Таарш уга болн хорга улсас мадниг сулдххин төлө зальвртн. Сән Зәнгд зәрмнь иткхш. ³Деед Эзнд нәәлж болжана. Тер таниг батраһад, әрлгәс харсж авх. ⁴Деед Эзн мадниг таднд иткүлж, мана закжасиг цугинь күцәһәд, цааранднь чигн күцәхит гиж ицжәнәвидн. ⁵Деед Эзн таднд Бурхна дур болн Христосин теслт күртәтхә гиж би зальвржанав.

Кәдлми кех кергтә

⁶Деед Эзн Исус Христосин нерн деерәс, ахнр-дүүнр, бидн таднд иигж закжанавидн: залху болн мана өгсн номар эс бәәх күүнлә бичә үүрлтн. ⁷Маднас үлгүр авад яһж бәәхинь тадн эврән меднәт. Танад бәәхдән бидн залхурж цаган давулсн угавидн. ⁸Күүнә мөңг-әдлврәр бас бәәсн угавидн. Бидн күүнд ацан болшгоһар седәд, нам өдр сә уга шунж кәдлвидн. ⁹Бидн таднас күццднь дөң авч чадх бийнь, таднд үлгүр үзүлхәр тиигж бәәләвидн. ¹⁰Танад бәәхдән бидн «эс кәдлхәр седсн күүнд, хот бичә өгтн» гиж кәлдг биләвидн. ¹¹Болв тадн дунд бәәх зәрм залху улс

мел кәдлхәр сөдхш. Төдн күүнә кергт орлцна! ¹²Дөдд Эзн Исус Христосин нерн дөддәс тиим улсиг бидн чиктән бөөһөд, эврәнн теткврин мөңг экләд олтн гиж закад, өмнәснь хөржөнө-видн. ¹³Тадн болхла, ахнр-дүүнр, цуцрлт угаһар әмтнд сә кеж йовтн. ¹⁴Эн бичгт өгчәх заквр эс авчәх улст шишлң оньган өг-цхәтн. Эврәнн бөөдләс ичдгәр, тиим күүнлә бичә үүрлтн. ¹⁵Зуг тиим күүг эврәнн дөөсн гиж бичә тоолтн. Төдүг эврәнн дүүлә әдл хөртн.

Ашлгч үгмүд

¹⁶Мана Эвин булг – Дөдд Эзн танд төвкнүн бөөдл кезә чигн юунд болвчн учратха. Дөдд Эзн таднла оньдин бөөтхә! ¹⁷«Павелас менд!» бичг болһнәнн чилгчәр би һаран тәвжәнөв. ¹⁸Дөдд Эзн Исус Христос таниг цугтаһитн хөөрлтхә!

Тимофейд илгэсн негдгч бичг

Нүр үг

Тимофей Баһ Азийн баахн наста христанин, еврей гергнэ болн грек залуһин көвүн бээж. Павелын кежэх көдлмштнь тер ханнь болн нөкднь болж көдлнө.

Тимофейд илгэгдсн түрүн бичгт һурвн һол төр темдггднө. Түрүнкнь – чонжд сурһгджах худл номин тускар автор саглжана. Эннь евреймүдин болн еврей биш улсин семрү ухан-тоолвр. Терүгэр болхла, эн орчлң хар санан болжана. Күн болһн зуг шишлң нуувч медрлэр дамжад аврлт авч чадхмн, йилһсн хот идлго, өрк-бүл угаһар бөөх зөвтө гижэнэ. Эн бичгт чонжиг яһж һардхин тускар болн мөргүлхин тускар, чонжин һардачнр болн теднэ нөкднр ямаран заң-бэрцтэ болхин тускар бичэтэ бөөнэ. Товчлгчднь Павел Исус Христосин сән зарц яһж болхин тускар селвг Тимофейд өгчөнэ, дөкөд иткдг оһн зүсн багмудт тер ямаран даалһвр күцөж чадхин тускар бичжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2

Чонжин болн церглэчнрин зокалмуд 1.3 – 3.16

Тимофейин көдлмшин зокалмуд 4.1 – 6.21

Мендлһн

1¹⁻² Павелас, мана аврач Бурхна болн мана ицл Деед Эзн Христос Исусин закврар болсн апостолас Нанла хамдан иткдг мини көвүнд тоолгдсн Тимофейд. Цаһан сана, хээрлт болн эвэр бөөлһ чамд Бурхн Эцк болн мана Деед Эзн Христос Исус өгтхэ.

Худл номас сагл

³Македоньд йовжаһад, би чамаг Епест үлдтхэ гиж сурлав. Тенд худл ном сурһдг эмтн бөөнө. Чи теднд сурһдган уурулх заквр өг. ⁴Тедн кезэнк домгт болн то-томж уга уңг-тохмин ту-ужд оньган бичэ өгэд бөөтхэ. Иим йовдл зуг керг уга зүткл уч-рана. Тернь Бурхна зурала төрүц залһлдан уга. Эн зураг бидн иткл дамжад медж чадхвидн. ⁵Эн закврин күслнь – нег-негндэн дурна седклэр хэрлцлһн. Иим дурн килнц уга зүржнэс болн цевр седклэс, үнн итклэс үүджэнэ. ⁶Зэрм улс эднэн үлдэчкэд, керг уга күүндврт авлгдв. ⁷Тедн Бурхна зака сурһдг багшнр болхар седнэ. Болв эврэн ю келжэхэн чигн меджэхш, ю лавлж сурһжахан чигн меджэхш. ⁸Закаг чикднь эдлхлэ, тер закон сэн болхинь бидн меднэвидн. ⁹Чикэр бөөдг улсин төлэ закас эс тог-тагдсиг ухалх кергтэ. Иим закас эвддг улсин болн буцлт босхдг улсин төлэ, Бурхнд иткдго болн килнцтэ улсин төлэ, Бурхиг болн эрүн юмиг күндлдго улсин төлэ, эцк-экэн алдг болн йирдэн алач улсин төлэ тогтагдсмн. ¹⁰Тер закас аля, залус нег негэн эздг, кү хулхалдг, худлч, андһаран эвддг болн чик номиг эвддг нань чигн улст нерэдж тогтагдсмн. ¹¹Эн чик ном аврлтын туск Сэн Зэнгэс үүджэнэ. Эн туурмжта Сэн Зэнгиг цугтаннь алдр Бурхн нанд зарлх зөв өгв.

Павелд өгсн Бурхна хээрлт

¹²Нанд көдлмш кех арһ-күч өгчөх, мана Деед Эзн Христос Исуст би ханлтан өргжэнэв. Тер намаг итклтэ гиж тоолад, цергл-тхэ гихэд шүүж авв. ¹³Урднь би Христосиг му келэд, өөлүлэд көөдг билэв. Болв Бурхн намаг хээрлв. Яһад гихлэ, би мел юм медлго, Христост итклго бээсмн бээжв. ¹⁴Мана Деед Эзн нанд аврлтын цаһан санаһан күртэж, иткл болн дуран өгв. Тернь Христосла ниилхлэ ирдмн. ¹⁵Иигж келсн чик, энүнд итктн: Исус эн орчлнд килнцтэ улсиг аврхар ирсмн. Теднэ хамгин мунь бив. ¹⁶Болв Христос Исусиг эврэннь кемжэн уга теслтэн үзүлхин төлэ Бурхн намаг хээрлв. Мини хөөн Христост иткх улст болн мөнк жирһл эдлх улст би үлгүр болж чадхв. ¹⁷Мөнк хаанд, оньдинд эмд бөөдг, нүднд үзгддг уга ор һанцхн Бурхнд кезэ чигн күндлһн болн туурмж күртж йовтха. Тиигтхэ. ¹⁸Тимофей, көвүн минь, би чамд эн заквран иткүлжэнэв. Эн заквр урднь тана тускар келгдсн

ээлдхлин үгмүдлэ ирлцжэнэ. Сээнэр дээлдхин төлөд чи эн үгмүдиг зевсг кевтэ олзлж, ¹⁹итклэн хадһлж, седклэн цеврэр бөрж йов. Зэрм улс ичрэн алдснас көлтэ итклэн геев. ²⁰Тедн дунд Хуменьа Александр хойр бээнэ. Тедниг би засглхар эрлгт орулж өглэв. Бурхна тускар му бичэ келтхэ гиж дасххар би тииглэв.

Иткдг улсин зальвэрлһна тускар

2 ¹⁻²Хамгин түрүнд би оln-эмтнэ төлө, ик ахлачнрин төлө, йос харджах улсин төлө Бурхнас сурад, Бурхнд ханлтан өргэд зальвртн гиж закжана. Тиигэд одж Бурхиг күндлэд, талдан улсиг тевчэд, бидн төвкнүн эвтэ жирһлэр жирһж чадхвидн. ³Тиим зальврт сэн болад, мана Аврачд, Бурхнд тааста болжана. ⁴Оln-эмтн цугтан үнниг медэд авргдтха гих седвэр Бурхнд бээнэ. ⁵Бурхн ор ханцхн болдг. Бурхн оln-эмтнэ хойрин хоорнд ханцхн эвцэчнь Исус Христос гидг күн болжана. ⁶Цуг эмтиг аврхин төлө тер эврэннь эмэрн шордв. Тергн цагтан оln-эмтнд аврлт өгхөр седснэ герч. ⁷Түүнэ төлө би Бурхна ном тархачд, апостолд болн буру номта улсин төлө чик итклин багшт шүүж авлгдла. Би танд үнн үг келжэнэв. Худл би келжэхшв. ⁸Иткдг залус цүүгэн-керүл болн ууран мартад, альд болвчн зальврхларн цевр харан өргтхэ гижэнэв би. ⁹Күүкд күн зальврхларн дигтэ-тагта, цевр бийэн дарсн хувц өмсх йоста. ¹⁰Бурхнд бийэн даалһсн күүкд күн толһадк үсэн икэр атхруллго самлх, бийэн алтар, сувсар дегд үнтэ юмар, үнтэ хувцар кеерүлхэс үлү сэн керг күцэх йоста. ¹¹Тедн тоггун-тагчг, сонсхврта болж суртха. ¹²Би иткдг эмтн дунд сурһх эс гихлэ залусиг хардх зөв күүкд күүнд мел өгшгов. Тедн тагчг бээх йоста. ¹³⁻¹⁴Түрүн болж Бурхн Аадмиг үүдэлэ, дөкэд Хабаг. Меклгдсн күнь Аадм биш, күүкд күн билэ. Зуг тер меклгдэд Бурхна заквр эвдж. ¹⁵Кемр күүкд күн Христост иткэд, иткдг улст дурлад, цевр-цеерэр бийэн бөрөд бээхлэ, Бурхн терүг күүкд харһлар дамжад аврх. Иигж келсн чик, энүг итктн.

Иткдг улсин хардачин заңгин тускар

3 ¹⁻³Иткдг улс хардхар седжэх күн бээхлэ, тер буйнта көдлмш кехэр седжэнэ. Иткдг улсин хардач күн иим болх йоста: эмтнэс келүлшго, ханцхн гергтэ*, чаһр ууж согтшго, бийэн сээнэр бөрдг, оln дунд күндтэ, эмтиг гиичлүлхдэн дурта, арһта багш,

* *Ханцхн гергтэ, эс гихлэ, нег дөкжс гер авх.*

чаһрт авлгддго, ноолдач биш номһн заңгта, эвтэ болн мөнгнд дурлшго күн болх. ⁴Тер күн эврәннь өрк-бүлэн сөөнөр хардж чаддг болх зөвтэ. Үрдүднь терүг бас тевчэд, сонсхврта болх йоста. ⁵Кемр кен чигн күн эврәннь өрк-бүлэн эс хардж чаджахла, тер күн яһж Бурхнд иткдг улсиг хардхмб? ⁶Хардх күүг шинкэн Бурхнд итксн улсас шүүж авхмн биш. Тиим күн ик сана зүүдг болдг. Ти-игхлэрн тер эрлглэ эдл засгдх. ⁷Хардх күн олн дунд тоомсрта болх йоста. Эс тиигхлэ тер күн хутагдж, эрлгин хавхд бэргдх.

Иткдг улсин нөкднрин заңгин тускар

⁸Иткдг улсин нөкднр бас тиим болх йоста: сэн заңгта, үннч, чаһрт авлгддго, мөнгнд хармч биш болх. ⁹Тедн сүзгин медүлсн үннд цевр седклэрн иткх йоста. ¹⁰Түүрүлэд тиим улсиг сөрэд хэллэх кергтэ. Кемр тедн эн шүүвр даахла, тиигэд одж иткдг улсин нөкдин көдлмш кеж чадхмн. ¹¹Нөкднрин гергчүд* бас сэн заңгта, хов зөөшго, чаһр ууж согтшго, цугтад ицлтэ бөөдг болх зөвтэ. ¹²Нөкднр һанцхн гергтэ** болх зөвтэ. Эврәннь өрк-бүлэн болн үрдүдэн сөөнөр хардж чаддг болх йоста. ¹³Нөкднр эврәннь көдлмшөн сөөнөр күцөхлэ, тедниг талдан иткдг улс өөдөн үнлх. Тедн Исус Христост итклинь тускар зөргтөһөр келх.

Христианск сүзгин алдр нууц

¹⁴⁻¹⁵Би удл уга танад күрхв гиж нөөлжәнэв. Кемр намаг удадхла, эн бичг Бурхна өрк-бүлд бийән яһж бэрхиг зааж өгх. Бурхна өрк-бүл эмд Бурхнд иткдг улс мөн. Иткдг улс болжла үннэ ул болн хаац болжана. ^{16[а]}Мана шажна нуувч ик алдр: Исус Христос күн болад төрсмн. ^{16[б]}Эрүн Сөкүсн терүг чик седклтэ гиж үзүлв. Терүг Бурхна элчнр цугтан үзлэ. Түүнэ тускар олн улс дунд цөөлһвр кегдв. Христос туурмжтаһар тенгрүр авгдла. Терүнд делкән олн улс иткв.

Худл номин тускар

4 Сүл цагт зөрм улс итклэн хаяд худлч сөкүсиг сонсад, хар сөкүснэ номд иткх гиж Эрүн Сөкүсн тодрхаһар келжәнэ.

* Онгданар болхла, нөкд болжах гергчүд.

** Һанцхн гергтэ, эс гихлэ, нег дөкж гер авх.

²Тиим олн ном худл келдг улсар болн хойр чирэтэ улсар дамжад ирх. Теднэ ичрнь кезэнэ үкж. ³Тедн эмтнд өрк-бүл бичэ өндөл-лтхэ гиж, зэрм зүсн хотыг бичэ идтхэ гиж сурһх. Болв Бурхн тер хотыг иткдг улс болн үнниг медсн улс ханлтан өргж идтхэ гиж үүдэж. ⁴⁻⁵Бурхна үүдэсн юмн цугтан сэн. Юунас чигн цөкрхмн биш, ханлтан өргж цугинь идх кергтэ. Яһад гихлэ, хот кевтэн Бурхна келсн үгэр болн зальврлһар эрүслгднэ.

Тимофейд өгсн сурһмж

⁶Чи, Тимофей, кемр энүнэ тускар ахнр-дүүнртэн цөөлһэд келэд бөөхлэ, Исус Христосин итклтэ көдлөч болхич. Итклин үгэр болн урднь эврәннь дахсн чик номар чи өс. ⁷Чи Бурхн уга эргү домгт цаган бичэ үрэ. Бийэн Бурхнд сонсхврта бөөдгэр дасх. ⁸Цогц-махмудан чанһахд эврэ олз бөөнэ. Зуг Бурхнд сонсхврта бөөдл ик олзта, яһад гихлэ, эн бөөдл ода болн мөнк жирһлд тусан күргх. ⁹Мини келсн мел үнн, цугтан иткх йоста. ¹⁰Бидн эмд Бурхнд нөөлөд көдлж ноолдж йовनावидн. Бурхн цугтаг аврхар седнэ. Иткдг улст аврлтан Бурхн күргжөнэ. ¹¹Эмтнд закад, энүг сурһжа. ¹²Бийэн баахн гиж бичэ күүнд басул. Үгэрн, бөөдлэрн, дурарн, итклэрн болн цеврэр бийэн бэрлһэрн иткдг улст үлгүр болж йов. ¹³Намаг иртл Бурхна Бичгиг олд умшад, урмд өгэд сурһжа, цөөлһж бэ. ¹⁴Иткдг улсин ахлачнрин һар төвлһэр дамжад, аэлдхлин үгэр дамжад чамд өгсн билгэн бичэ үлдэ. ¹⁵Эн тоотыг шунж ке. Чини девшлһнэ сэн ашиг цугтан үздгэр бийэн өгэд көдл. ¹⁶Бийиннь бөөдлэн болн ю сурһжахан онһж хэлэ. Энүгэн оньдинд кеж йов. Кемр чи иигж кехлэ, бийэн чигн, чамаг сонсжах улсиг чигн аврхич.

5 Медэтэ күүнд шүүрһөр бичэ үг кел. Теднлэ эврәннь эцктөһэн эдл бэ. Баһчудла дүүнртэһэн эдл бол. ²Медэтэ күүкд күүнлэ эклөһөн эдл бэ. Баахн наста күүкдлэ эврәннь эгч-дүүнрлэ эдл бол. Алык халхарн теднлэ чигн бийэн цеврэр бэр.

Иткдг белвсн гергчүдин тускар

³⁻⁴Түржэх белвсн улст эдврэр килмжэн тусха. Кемр белвсн күүнд үрн бөөхлэ, эс гихлэ ачнр-зеенр бөөхлэ, тедн иткдг улсин даалһврар өрк-бүлдэн килмжэн өгэд асрх. Тер килмжэрн тедн өвкнртэн ачинь хэрүлх. Бурхн тийгхэр седжөнэ. ⁵Йосндан һанц

белвсн күүкд күн Бурхнд нээлэд, өдр-сө уга дөң сурад зальвр-на. ⁶Кемр белвсн күүкд күн аля жирһлэр бөөхлэ, тер эмд болв чигн Бурхнд шүтлһэрн үкж одж. ⁷Хөөннь кү гемшэдгон төлэд чи энүнэ тускар иткдг улст цээлһэд келжэ. ⁸Эврәннь төрл-сa-дан, терүнэс үлү өрк-бүлэн эс асржах күн итклэсн хольжад, йосндан болхла, иткдго күүнэс дор болжана. ⁹⁻¹⁰Иткдг улсин теткврт жир күрсн болн нег дэжж мордсн* белвсн күүг авхмн болжана. Тер күн эврэн сэн йовдл харһсарн темдгтэ болх йоста: үрдэн өскх, гиичлүлж чаддг, эврәннь герт орж ирсн иткдг күүнэ көл уһах**, күнд-түрүлэ харһсн улст дөнгөн күргх, цаарандан чигн сэн йовдл харһж йовх күн болх зөвгө. ¹¹Жирн нас күрэд уга белвсн күүкд улсиг тер тоод бичэ орул. Яһад гихлэ, кемр эмд күүнэ седвэрнь диилхлэ, дэки тедн мордхар седнэ. Тер бэ-эдлэрн тедн Исус Христосас холджана. ¹²⁻¹³Тиигэд тедн Христост өгсн үгэн эвдсндэн Бурхнас засглдна: терүнэс онданар болхла, тедн цаган хара давулдг дасна. Тедн гермүд эргнэ, хов зөөнэ, күүнэ кергт орлдна, келгдшго юм келнэ. ¹⁴Тиигэд би ба-ахн наста белвсн күүкд улст күүнд одтха гиж селвг өгчөнэв. Тедн үр харһад, гериннь эдл-ахуһан бүтэһэд, хортнасн му келүллго бөөтхэ гижөнэв. ¹⁵Яһад гихлэ, зөрм күүкд улс эврэн итклэн хаяд, эрлгиг дахлдв. ¹⁶Кемр Христост иткдг гергчүдт белвсн төрл-садн бөөхлэ, тедндэн килмжэн күргх йоста. Бийинь килмжэн тедн иткдг улсин багд даалһх йосн уга. Иткдг улсин баг болхла, йосндан төрл-садн уга, белвсн күүнд дөнгөн күргх зөвгө.

Иткдг улсин ахлачнрин тускар

¹⁷Сээнэр көдлмшөн кежэх иткдг улсин ахлачнрт хойр дам жалв өгх кергтэ. Түүнэс үлү цээлһврин көдлмш кедг болн сурһдг ахлачнрт бас тиим мөңг өгхмн.

¹⁸Бурхна Бичгт иигж бичэтэ бөөнэ: «Буудя цокжах царин ам бичэ бо», эс гихлэ «Көдлжэх күн эврәннь ачлвран авх йоста». ¹⁹Иткдг улсин ахлачнрт хойр-һурвн күн герч эс болтл гемшэхэр седсиг бичэ соңс. ²⁰Килнц харһжах ахлачнриг илднь олна нүүрт кел. Тиигхлэ талдан улс килнц харһхасн ээх. ²¹Бурхна, Исус Христосин, шүүж авсн Бурхна элчнрин нүүрт чамаг би эн

* Онгданар болхла, залудан итклтэ болсн.

** *Көл уһах* — тер цагт ялч күн герт орж ирсн улсин көлэс хаалһин то-орм уһаж цеврлх йоста бөөсмн.

зааврмуд авад, чирэ хэлэлго, нег чигн күүг йиллго дураһад күцэ гиж закжанав. ²²Деед Эзнэ көдлмш күцэх кү шүүж авхин төлө бичэ адһж терүн деер харан тэв. Бас күүнэ килнцд бичэ орлц. Бийэн цеврэр бэр. ²³Цаарандан ханцхн ус биш, эврәннь геснэ төлө болн эрүл-мендин төлө невчкн чаһр уужа. ²⁴Зэрм күүнэ килнц илэр үзгднэ. Тиигэд тедниг Бурхн засглжана. Зэрминнь килнц хөөннь одж медгднэ. ²⁵Түүшн сэн керг бас илэр үзгднэ. Зэрм сэн керг хөөннь медгднэ.

6 Бурхн болн христианск номиг эмтн мууһар бичэ келтхэ гинд, иткдг ялчнр эврәннь эзэн соңсх йоста. ^{2[a]}Иткдг ялчнр эврәннь иткдг эздүдэн күндлдгэн баһрулх йосн уга. Яһад гихлэ, эдн хоорндан ахнр-дүүнр болв. Ялчнр улм сөөнөр эздэн көдлх йоста. Ялчнрин көдлмшэс ору авчах эздүд теднд күндтэ ахнр-дүүнр болжана.

Худл олин ном болн йосн зөөр

^{2[b]}Энүг чи сурһад, иткдг улс тиигж кетхэ гисн дуудвр кежэ. ³Талданар сурһаж, мана Деед Эзн Исус Христосин тиим үгмүдлэ болн христианск шажна номла эс зөвшөржөх күн ик саната күн. Тиим күүнд ямаран чигн медрл уга. ⁴⁻⁵Тиим му седклтэ күн цүүгхдэн, үгмүдин учрин тускар зүткхдэн дурта. Тиигэд үлү үзх, нег-негнтэһэн дөөлдх, му келх, күүг харлх болн үгдэн багтлго бэ-эсн күн эврәннь чик ухаһан, үнэн геесн күн. Иткл күүг байжуллһна эв-арһ болжана гиж тиим күн санжана. ⁶Кемр тер нанд бөөснь болх гижэхлэ, иткл күүг байжулна. ⁷Бидн эн орчлнд мел юм авч ирсмн угавидн. Эн жирһлэс нег чигн юм бийтэһэн бас авч йовшговидн. ⁸Маднд хувцн, хот бөөхлэ, бидн болжана гих йоставидн.

⁹Байжхар седсн улс жилвтэд хавхд бэргднэ. Тиим улс эргү болн ээмшгтэ седкл зүүһэд бийэн зована. Тернь хөөннь теднэ эмнь таслна. ¹⁰Мөңгнд дурллһн – цуг хорга тоотын унгнь. Мөңгнд дурлад, эврәннь итклэн хайсн олин улс бөөнэ. Мөңгнд дурлснас көлтэ тедн йир икэр зовцхав.

Христианск бөөдлин тускар

¹¹Чи, Тимофей, Бурхна күнч. Тиигэд тиим бөөдлэс зулж йов. Бурхна өмн чикэр бэ, Бурхна зура күцэ. Йосн иткл, дурн, тесвр, номһн бөөдл бийдэн шингэж ав. ¹²Урлданд орлцад диилхэр

седжэх күн мет бол. Мөнк жирһлин өөдөн ачлвр авхар шүтж йов. Герчин нүүрт чини герчлсн кемд Бурхн чамаг эн жирһлүр дуудв. ¹³⁻¹⁴Цугтад жирһл өгсн Бурхна болн Понтий Пилатын нүүрт, аэлго герчлсн Исус Христосин өмн би чамд закжанав: чамд заксиг тер кевтнь мана Деед Эзн Исус Христосин ирх өдр күртл күцэ. Тиигэд кен чигн чамаг бичэ гемшэтхэ. ¹⁵Бурхн Исусиг учрх цаглань ирүлх. Алдр Бурхн ор ханцхн хардач болжана. Тертн цуг хаадудын хан болжана, цуг эздүдин эзн болжана. ¹⁶Бурхн ханцарн мөнк эмд. Тер нег чигн күн өөрдшго герлд бээнэ. Терүг нег чигн күн үзэд уга. Үзж чигн чадшго. Тиигэд мөнк туурмж болн күчн Терүнэ болтха. Тиигтхэ. ¹⁷Байн улсиг иигж зак: «Бичэ деерлктн. Зөөртэн бичэ нээлтн. Мана байрта бөөдлин төлө кергтэ тоотыг элвгэр өгчэх Бурхнд тадн нээлтн. ¹⁸Тадн туста юм кетн. Кесг холван сэн йовдл харһтн, өгөнч болтн. Талдан улсла эврәннь зөөрэн хувалцтн». ¹⁹Тиигэд тедн бийдэн зөөр зөөһэд, тернь иргчиннь сэн ул болх. Тедн мөнк жирһлд күрч чадх. ²⁰Тимофей, чамд даалһсиг хадһлж йов. Хоосн күүндврэс холд йов. Медрл гиж эндүһэр нерэджэх худл номиг бичэ ав. ²¹Харм тусж, зэрм улс иим номд бээсндэн итклин хаалһан геев. Бурхн тадниг хөөрлтхэ!

Тимофейд илгэсн хойрдгч бичг

Нүр үг

Эн бичгин ик зууднь Павел баахн наста көдлөч, нөкд Тимофейд эврэннь селвгэн өгчэнэ. Һол төрнь болж тесвртөһөр бөөлһнэ төр хэлэгджэнэ. Павел селвг өгн бээж Исус Христосин тускар итклтөһөр герчлтхэ, Сэн Зэнгин болн Хуучн Бооцана йосн номар һардвр кетхэ, өмтнэ өмн багшин болн Сэн Зэнгин тархачин даалһвран күцэтхэ гиж Тимофейд урмд өгчэнэ. Тимофейиг тер «эргү болн модьрун зүтклдэнд» орж одвза гиж икэр саглжана. Тиим зүтклдэн сэн юм үзүлхш, зуг оln улсиг үрөнэ. Тегэд Павел эврэннь жирһлэс үлгүр кеж күслиннь тускар терүнд бичжэнэ: итклиннь, тесврин, дурна, күчр-күндиг даахин тускар.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2

Магтал болн саглһн 1.3 – 2.13

Селвг болн саглһн 2.14 – 4.5

Павелта харһсн йовдлмуд 4.6–18

Товчлгч үг 4.19–22

Мендлһн

1 Павелас, Бурхна седвэрэр шүүж авсн Христос Исусин апостолас. Урднь амлсн жирһлиг цөөлһтхэ гиж Бурхн намаг илгэв. Зуг бидн Христос Исусла ниилэд иим жирһлиг эдлж чадхвидн. ² Мини энкр көвүн Тимофейд. Эцк Бурхн болн ма-на Деед Эзн Христос Исус чамд цаһан сана, хөөрлт болн эвтэ бөөдл өгтхэ.

Бурхнд илгээжэх ханлт

³Цевр седклэрн Бурхнд шүтэд мини өвкнр кеснлэ эдл, би чини төлө өдр сө уга Бурхнд зальврж ханлтан өргжөнөв. ⁴Чини уульсиг санад, чамаг дегд икэр үзхэр седжөнөв. Эн харһлт намаг йир байрлулх билэ. ⁵Чини үннч итклин тускар би саннав. Чини эмг эк Лоис тиигж иткдг билэ, чини эк Юникэ чигн бас. Чамаг теднлэ эдл сүзгтэ бээх гиж би йир ицжөнөв. ⁶Бурхна өгсн билгиг күццднь олзл гиж би чамд седвэр орулжанав. Намаг наран чам деер тэвсн цагт чи эн билг авлач. ⁷Мадниг күчтэ болад, эмтнд дурта болад, бийэн бэрж бээтхэ гиж, бичэ ээтхэ гиж Эрүн Сэкүс Бурхн өглэ. ⁸Тиигж Деед Эзнэ тускар келхлэрн бичэ э. Христосас келтэ намаг бэрэнд бээхэс бас бичэ ич. Түүнэ ормд Сэн Зэнгин төлө нанла эдл зовлн даахдан белн бол. Бурхн чамд тер зовлнгиг даах күч өгх. ⁹Бурхн мадниг аврад, Түүнэ улс болтха гиж дуудв. Мана сэн керг-үүлин төлө биш, зуг Эврәннь цаһан санаһарн болн Эврәннь зураһар Бурхн тиигв. Делкэ үүдтл Бурхн Христосар дамжад маднд цаһан санаһан өгв. ¹⁰Мана Аврач Христос Исус эн һазрт ирсэр бидн Бурхна хээрлт үзжэнэвидн. Христос үклиг диилэд, маднд мөнк жирһлин хаалһ заасиг бидн Сэн Зэнгэс меднэвидн. ¹¹Намаг, Сэн Зэнг тархач апостол болн багш болтха гиж Бурхн шиидв. ¹²Терүнэс келтэ би ода йир икэр зовжанав. Болв кенд иткжэхэн сөөнөр меднэв, зовлнгас төрүц ээжэхшв. Мини даалһсн тоотыг Исус Христос сүл өдр күртл хадһлх гиж икэр ицжөнөв. ¹³Нанас соңссн тоотан олзл. Тер чамд чик номин үлгүр болх. Христос Исусла ниилсн учрас Терүнд иткэд дурл. ¹⁴Чамд бээх Эрүн Сэкүснэ күчэр чамд даалһсн үнниг хадһл.

Павелын зэңс

¹⁵Пүгел Гермоген хойр болн Азийин һазрт бээх инкдг улс пугтан намаг үлдөв. Түүг чи меднэч. ¹⁶Өнөсөпр болн энүнэ өрк-бүлинь Деед Эзн хээрлг. Нанд тер кесг дэкж дөнгөн күрглэ. Намаг түүрмд суулһснас тер мел ичдго билэ. ¹⁷Римд ирхлэрн тер намаг хээһэд олж авла. ¹⁸Деед Эзн эврәннь ирх өдртэн түүг хээрлтхэ. Епес балһснд нанд Өнөсөпр яһж урмд өгсинь чи сөөнөр меднэлмч.

Христос Исуст итклтэ бол

2 Көвүн минь, Христос Исусин өгчөх хээрлт чамаг батратха!
²Талдан эмт сурһх дүнгэ итклтэ улст оln герчнрин нүүрт на-
 нас сонссн тоотан келж йов. ³Чи Христос Исусин итклтэ дээч
 мет зовлң да*. ⁴Нег чигн дээч өдгэ бөөдлин керглэ оралджахмн
 уга. Түүнэ һол төрнь – эврәннь толһачд таасгдх төр. ⁵Кемр
 марһана диг-дараг эвдхлэ, нег чигн бөк эврәннь ачлвран авч
 чадшго. ⁶Төрөнд көдлжөх көдлмшч күн эврәннь хүвөн хамгин
 түрүнд авх зөвтө. ⁷Мини келжөхиг ухал. Чамд цугтаһинь медхд
 Деед Эзн дөң болх. ⁸⁻⁹Давидин хөөт үй, үкэд әмдрсн Христос
 Исусиг оньдин санж йов. Энтн мини тархасн Сән Зәңгәс медг-
 джәнә. Сән Зәңг тархаснас кәлтэ би зовж йовнав. Терүнәс кәлт-
 тә намаг йос эвдсн күн кевгэ цевлв. Болв Бурхна үгиг цевлж
 болшго. ¹⁰Тиигәд би Бурхна шүүж авсн улсин төлө, тедн Хрис-
 тос Исуст иткәд аврлта болн мөңк жирһлтә болтха гийһәд цу-
 гинь даажанав.

¹¹Иигж келсн чик. Энүнд итктн: кемр бидн Христос Исусла
 хамдан үксн болхла, Терүнлө хамдан бидн жирһхвидн. ¹²Кемр
 бидн ода тесжәхлэ, Терүнлө һардх цаг учрх. Кемр: Бидн Терүг
 медхшвидн гихлэ, Тер бас мадниг медхшв гих. ¹³Кемр бидн
 үгдән күрдгө болхла, Тер оньдин үгдән күрнә. Яһад гихлэ,
 Христос Исус бийиннь авц-бәрцән ондарулж чадшго.

Христосин үнн зарц

¹⁴Бурхар** герч кеһәд, чи сүзгтә улсиг үг деерәс бичә зүтклдт-
 хә гиж седвәр орулж закжа. Иим зүтклдән олз төрүц орулшго,
 сонсжах улсиг иткләс салһх. ¹⁵Бурхн чамаг сән зарц гиж келд-
 гәр сәәнәр кәдл. Эврәннь кесн кәдлмшәсн ичдгоһар Бурхна үгиг
 чикәр сурһ. ¹⁶Бурхн уга күүндврәс хол йов. Тиим күүндвр әмтиг
 Бурхнас хольжулад йовна. ¹⁷Тиим күүндвр үклин хальдврта
 гем мет тарна. Хуменья Пилет хойр тиим күүндвр кежәнә. ¹⁸Әдн
 үнн юмнас зөвәр хольжад одцхав. «Бидн, иткдг улс, әмдрж
 одлавидн», – гиж тедн келжәнә. Энүгәрн тедн оln улсин сүзг
 уурулжана. ¹⁹Болв Бурхна бат ул күүршго. Терүн деер иим

* Онданар болхла, Христос Исусин нанд даалһсн тоот.

** Онданар болхла, Деед Эзәр.

бичвртэ тамн бээнэ: «Деед Эзн эврэксэн меднэ», дэкэд «Би Деед Эзнэ күмб гижэх күн, эврэннь килнцтэ керг-үүлэн хайх зөвтэ». ²⁰ Ик гер болһнд, цаһан мөнгн, алтн савмудас талдан, модар болн шаврар кегдсн савмуд бээхиг чи меднэлмч. Зэрм сав ачта кергт олзлгдна, зэрмнь йирин бээдлд кергтэ. ²¹ Керм күн тер худл номас цеврдэд хархла, ачта кергин төлө бэржэх сав мет тер болх. Яһад гихлэ, тер Бурхнд нерэдгдсмн, дэкэд эврэннь Эзнд керглгдженэ. Тиим күн сэн йовдл күцэхдэн кезэ чигн белн. ²² Баһ насна жилвтэ седклэс сагл. Чик седклтэ бэ. Деед Эзнд үнн ухаһарн мөргсн улсла итклтэ бэ, дурл, эвгөһөр бэ. ²³ Медрл уга болн һэргтэ зүтклдэнд бичэ орлц. Тиим юмн кезэ чигн саллт цацхмн болжана. ²⁴ Деед Эзнэ зарц тиим биш болх йоста. Тер, хэрнь, цаһан санатаһар цугталань бээх, сурһмж дасхх, эврэн тесвртэ болх йоста. ²⁵⁻²⁶ Керм түүнэ кергт кен негнь харш болжахла, терүг жөөлн кевэр чиклх кергтэ. Тиигэд одж, Бурхн терүнд ухан-санаһан сольх арһ өгх йосн үнниг медхмн болвза. Тегэд тер күн эрлгин хавхас харч чадх. Яһад гихлэ, урднь эрлг терүг бэрж авад, эврэннь үлмэд орулсмн билэ.

Сүл цагт күүнэ заң ямаран болх

3 Сүл цагт күнд болхиг медж ав. ² Эмтн бийрхг болх, мөнгнд дурта, деерһү саната, деерлkdг, хорта үгтэ, эк-эцкэн сонсдо, «ханжанав» гиж келдго, ичр-һутр уга бээдг, ³⁻⁴ өршөнгү уга, ни уга болх. Тедн ховч болх, бийэн бэрж чадшго, догшн, сэн йовдлд дурго, нээлж болшго, килмж уга, караг улс болх. Тиим улс эврэннь седвэрт Бурхнас давуһар дурлх. ⁵ Бээдлэрн Бурхнд сүзглсн мет йовна. Йосндан болхла, тедн Бурхна күчиг «керг уга» гих. Тиим улсас хол йов. ⁶ Худл номта улс килнцдэн даргджах, зүсн-зүүл седвэртэн авлгджах мунхг күүкд улсин герт орад, тедниг эврэннь үлмэд орулжана. ⁷ Тиим күүкд улс кезэ чигн сурсн бийнь үнниг медж чадшго. ⁸ Ян Ямбр хойр бас Мошег келсн бийнь зөвшөрсмн уга. Эн улс бас тиигж кежэнэ – үннлэ зөвшөржөхш. Тедн чик ухаһан геешэд, эврэннь итклэн хайв. ⁹ Болв теднэ күцэмж удандан бээшго. Теднэ һэрглжэх бээдл олна нүүрт илрх. Тиим йовдл Мошелэ эс зөвшөрсн улсла учрла.

Тимофейд өгчэх сүл даалһер

¹⁰ Болв чи болхла, мини номиг, мини бөөдлиг, мини жирһлин күслиг дахвч. ¹¹ Чи мини итклиг, теслтиг, дуриг, чиирг бөөдлиг, мини ардас көөлдсиг, зовлнгиг сөөнөр меднэч. Тедү мет нанла Антиохд, Иконьд, Лустрт юн учрсинь чи меднэч. Би йир күчр юм дааж харв. Болв Деед Эзн намаг терүнэс гетлгв. ¹²⁻¹³ Христос Исула ниилэд Бурхнд соңсхврта бөөхөр седжэх күүг көөх. Болв хар саната улс болн мек харһдг улс улм-улм му йовдл харһад йовх. Тедн олыг болн бийэн цаарандан меклэд йовх. ¹⁴ Чи болхла сурсарн, итксэрн хардвр ке. Кен чамаг сурһсиг чи меднэлмч. ¹⁵ Чи бичкнэсн авн Бурхна Бичг меднэлмч. Эн Бичг чамд цецн уха орулад, Христос Исуст иткснэс иштэ аврлтд күргх. ¹⁶ Бурхна Бичг бичхд Бурхн урмд өгв. Эн Бичг сурһх йовдлд, буруһинь үзүлэд чиклхд, Бурхна таалар бөөхд йир туста. ¹⁷ Тиигэд одж Бурхна күн альк халхарн чигн цаһан сана күцэхдэн белн болх.

4 ¹⁻² Бурхар болн әмдинь чигн, үксинь чигн зарһ кех Христос Исусар герч бәрж, чамаг Сән Зәнг тарха гиж би закжанава. Яһад гихлә, Христос Исус хан мет ирж хардх. Әмтнд таасгдв эс таасгдв Сән Зәнгиг альк цагт болв чигн тархахд чи белн бол. Эндүһин тускар иләр келәд, чикләд, урмд өгәд йов. Әмтиг сурһхларн тесвртә бол. ³ Удл уга әмтн чик номиг соңсхар седшго цаг ирх. Тедн эврәннь седсэн күцәхәр седх. Әмтн зүсн-зүүл багшнр дуудад, тедниг соңсх. Болв теднь зуг соңсхар седжәхинь әмтнд келж өгх. ⁴ Үннә ормд тедн домг соңсх. ⁵ Зуг чи бичә толһаһан ге, зовлнгиг дааһад, Сән Зәнгиг тархаж күцәһәд, эврәннь даалһвран цугтаһинь ке. ⁶ Намаг удлго алх. Мини үкл Бурхнд тәкл тәкжәснлә әдл болх. Нанд жирһхд баахн цаг үлдв. ⁷ Би алдр урлданд орлцв. Ут хаалһиг күцүднә һатлад, итклән хадһлв. ⁸ Намаг чикәр бөөснд Бурхн нанд дииләчин ачлвр бел кечкв. Терүг Бурхн тааларнь бөөсн улст өгх. Үнн зарһч Деед Эзн темдглсн өдртән ачлвриг нанд эврән өгх. Һанцхн нанд биш Терүг ирхиг йир икәр күләжәх улст өгх.

Павельн жирһлин тускар

⁹ Дәм намаг үлдәснәс иштә шулуһар ирж үз. ¹⁰ Тер эн жирһлд авлгдад Тесалоники балһс орв. Крескән Һалатъя гидг һазр тал одв, Тит болхла Далматъя гидг һазр тал йовв. ¹¹ Нанла һанцхн

Лука үлдв. Кемр ирхлэрн бийтэһэн Маркиг дахул. Тер нанд мини көдлмшт икэр дөң болх. ¹²Би Түхкиг Епес балһсн тал йовулв. ¹³Нан тал йовхларн, мини деер өмсдг хувц, буйн болтха, авад ир. Би терүг Троя балһснд Карпин герт үлдэжв. Дегтрмүд авад ир. Тедн заагт мини арсар кесн дегтрмүд авад ир. ¹⁴Улан мөңгнэ урч Александр нанд кесг му йовдл үзүлв. Деед Эзн терүг кесн тоотарнь засглх. ¹⁵Чи бас терүнэс сагл. Яһад гихлэ, тер мана цөөлһврин көдлмшин йир күчтэ хортн. ¹⁶Намаг түрүн зарһд бийэн харсж үг келсн цагт, нег чигн күн ирж дөнсмн уга. Цугтан намаг хайв. Болв Бурхн бичэ тедниг гемшэтхэ. ¹⁷Деед Эзн нанла хамдан билэ. Буру номта улсин төлө мини үгэр Сэн Зэңг тархахар Тер нанд чидл өгв. Бурхн намаг үклэс татж авв. ¹⁸Цаарандан чигн Деед Эзн намаг му юмнас халхлх. Тер намаг эврәннь тенгрин орнд күргх. Мөнкинд Деед Эзн туурмжта йовтха. Тиигтхэ.

Товчлгч мөндлһн

¹⁹Прискад болн Экүльд, бас Өнэсэприн өрк-бүлд менд кел. ²⁰Эраст Коринф балһснд үлдв. Гемтсн Тропимиг би Мелитд үлдэх зөвтэ болв. ²¹Чи үвл күртл нааран ирж үз. Чамд Юбул, Пудэн, Лин, Клавдя болн ахр-дүүнр цугтан менд келүлжэнэ. ²²Деед Эзн чамла бээтхэ. Бурхн тадниг цугтаһитн хөөртхэ.

Титд илгэсн бичг

Нүр үг

Тит буру номта күн бээж. Дөкэд эн христианин болад, Павелта хамдан көдлөд, Терүнэ миссионерск көдлмшт нөкднь болв. Крит гидг арл деер чонжин көдлмш харджах баахн наста нөкдтэн Павел эн бичгэн илгэжэнэ.

Негдвөр болхла, чонжин хардач Критин кесг улсин му заң тоодан авад, бийнь ямаран заңта болхин тускар бичжэнэ. Цааранднь Павел чонжд олн зүсн багмудыг, өвгд, эмгүдиг (теднь баахн гергчүд сурһх йоста), баахн залусиг, ялчнриг яһж сурһхиг Титд заажана. Чилгчднь тер христианск заң-бэрцин тускар Титд селвг өгчөнэ. Хамгин кергтэнь: төвкнүн бээх, үүрсг болх. Дурго болснасн, метклдэнэс, чонжд болдг хувалһнас хол йовтн гиж Павел бичжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–4

Чонжин церглөчнр 1.5–16

Чонжин олн зүсн багмудын күцэх кергүд 2.1–15

Саглһн 3.1–11

Товчлгч үг 3.12–15

Бичгин эклц

1¹⁻³Павелас, Бурхна зарцас болн Исус Христосин апостолаc. Би Бурхна шүүж авсн улсиг иткл болн мана шажна суржах үнниг медүлх апостол болж илгэгдлөв. Мөнк жирһлин нөөлт эн үннэ ул болжана. Бурхн эклцэсн авн маднд мөнк жирһл өгхөр үгэн өглэ. Бурхн төрүц худл келдмн биш. Бурхн кергтэ цагтан нанд даалһсн үгэр дамжад зураһан маднд үзүлв. Аврач Бурхна зааврар би эн зураг цөөлһж өгчөнөв. ⁴Нанла хамдан нег иткл

хувалцжах, мини тоолгдсн көвүн Титд. Бурхн Эцк мана Деед Эзн Исус Христос хойр чамд цаһан сана, болн төвкнүн бөөдл өгтхэ.

Титин даалһөр

⁵Чамаг Критд эклсэн күцц күцэхэд, балһсн болһна чонжд мини заасар ахлачнриг тэвтхэ гийхэд үлдөлөв. ⁶Ахлач күн урднь нег чигн буру уга болх зөвтэ, һанцхн гергтэ болх зөвтэ. Терүнэ үрдүд бас Христост иткэд, сэн авьяста, сонсхврта болх зөвтэ. ⁷Һардачд Бурхна көдлмш даалһгджана. Тиигэд тер урднь нег чигн буру йовдл эс һарһсн болх йоста. Тер күн сөрсхр биш, ур уга, чаһрт авлгддо, ноолдач биш, мөнгнд хармч биш болх зөвтэ. ⁸Зуг тер кү гийчлүлхдэн дурта, сә кехдэн дурта, бийән сәәнәр бәрдг, чик седклтэ болх. Тиим күн дигтэ-дарата болад Бурхнд шүтх йоста. ⁹Дәкэд тиим күн номас авсн чик үгд иткх зөвтэ. Тиигэд иткдг улст чик ном сурһад, урмд өгх. Эн номиг бурушажах күүнд теднэ эндүһин тускар иләр келж чадх. ¹⁰Яһад гихлэ, буцсн улс эврәннь эргү номарн әмтиг меклжәхнь олар бәәнә. Христос иткдг улсас евреймүдин авьяс бәржәх багин улс тедн дунд йир олн. ¹¹Худл ном тархахднь тедниг эрк биш зогсах кергтэ. Тедн мөңг олхин төлө ичртэ йовдлар өрк-бүлин иткл эвдэд, эс сурһшго юм сурһж заана. ¹²Нам теднә нег әәлдәчнь иигж келж: «Критин улс цугтан худлчнр, зерлг ангуд, хуурмг болн ик хотта улс». ¹³⁻¹⁴Эннь үнн. Тиигэд теднә иткл чик болдгар, евреймүдин келсн туульд болн үнниг һолжах әмтнә зааврмудт оньган өгдгоһар иләр кел. ¹⁵«Седкләрн цевр улст юн болвчн цевр болх», – гиж тедн келлэ. Зуг килнцәр үрсн болн эс иткдг күүнд цевр юмн уга. Яһад гихлэ, теднә ухан болн седклнь бас килнцәр үрж одж. ¹⁶Тедн Бурхиг меднәвидн гинә. Болв эврәннь кергәрн Бурхиг эс меджәхән үзүлнә. Теднәс Бурхн жигшжәнә. Сонсхвр уга, сән йовдл һарһж чадшго улс болжана тедн.

Иткдг улст йосн ном өглһн

2¹⁻²Чи чик номла ирлцүлж сурһх йостач. Медәтә улсиг чаһр ууж согтдгоһар, тоолвртаһар бийән бәрдгәр сурһх. Христост чикәр иткэд, улст дурта болад, зовлңиг тесәд тедниг сурһх йостач. ³Христост иткдг улсла әдл бийән бәрдгәр медәтә күүкд улсиг сурһ. Теднд хов зөөшго, икәр чаһр уушго заквр өг. Тедниг

цаһан седклин йовдл һарһдгар сурһх зөвтө. ⁴⁻⁵Баахн гергчүд эврәннь залудан болн үрдүдтөн дурга болдгар медөтө күүкд улс тедниг сурһх йоста. Тедн бийән бәрэд, цеврэр бөөһөд, гериннь көдлмш сөөнөр кеһэд, залусан соңсад, кен чигн күн Сән Зәңгиг муурулдгоһар бөөх кергтө болжана. ⁶Баахн көвүд чикэр бийән бәрдгэр бөөлһх йоста*. ⁷Чи юн болв чигнд сән йовдлын үлгүр болхич. Сурһуль заахдан үннч, болһамжта бол. ⁸Күн чамаг бурушадгоһар келх чик үгән ухалад келжэ. Тиигхлө мана өшөтнр мадниг гемшэж чадшго, тедн чамла эсргүдсндән ичөгдх. ⁹Эздүдиннь келсиг цугтаһинь күцөдгэр, юуһарн чигн таасгддгар зарцнран сурһ. ¹⁰Тедн бичэ зүткдэд бөөтхэ. Дөкөд бичэ хулха кетхэ. Итклтө күн кевтөһөр бөөтхэ. Тиигэд теднө кежөсн тоот мана Аврач Бурхна Сән Зәңгд тус болх. ¹¹Өмтн цугтан аврлтдгар Бурхн Эврәннь хөөрлтән үзүлв. ¹²Бурхна хөөрлт мадниг иигж сурһжана: Бурхнд эс иткжэх бөөдлән болн жирһлин му седвөрән хайтн. Эн жирһлдән бийән бәртн, чикэр жирһтн. ¹³Бидн кишгтө өдр ирхиг күлэжәнөвидн. Терүнд бидн цугтан нөөлжәнөвидн. Тер өдр алдр Бурхн, мана Аврач Исус Христос, туурмжтаһар ирх. ¹⁴Мадниг цуг килнцөс сулдххин болн цеврлхин төлө, зуг терүнө улс болдгар, сән йовдл һарһхдан белн болдгар Исус Христос бийән алулла. ¹⁵Энүг чи теднд сурһх йостач. Эврәннь йосан күцүднө олзлад, иткдг улст урмд өгөд, теднө килнцин тускар илэр кел. Нег чигн күн чамаг басхар бичэ седтхэ.

Иткдг улс яһж бөөх йоста

3 Иткдг өмтн ахлачнриг болн йосна һардачнриг кевтнь сонстха гиж кел. Тедн сән йовдл һарһхдан белн болтха. ²Күн болһна тускар му келдгоһар, эвцтө болн үүрсг, нийһөр бөөһөд, цугтаһинь тевчдгэр теднд кел. ³Урднь бидн эргү, сонсхвр угаһар бөөсндән меклгдж йовлавидн. Зүсн-зүүл седвөр болн бахта юмн мадниг авлж йовла. Бидн эврәннь жирһлдән хортаһар, үлү үзэд, өмтн маднд дурго болад, бидн өмтнд дурго болад бөөлөвидн. ⁴Бурхн, мана Аврач, эврәннь хөөрлт болн дуран өгсн цагтан мадниг аврла. Мана керг-үүл тоолж биш, зуг эврәннь хөөрлтөр мадниг аврла. ⁵Бурхн мадниг Эрүн Сөкүсәр уһаһад, шин төрлт болн шин жирһл өгв. ⁶Мана Аврач Исус Христосар дамжад

* Һанцхн гергтө, эс гихлө, нег дөкж гер авх.

Бурхн маднд элвгэр Эрүн Сэкүс белгэв. ⁷⁻⁸Тиигэд бидн түүнэ хээрлтэр Бурхнла чикэр бээнэвидн. Аштнь бидн күлэжэсн мөнк жирлэн эдлхвидн. Иигж келсн чик, энүнд итктн. Би чамаг иим юмнд оньган өгтхэ гижэнэв. Христост иткдг улс цаһан седклтэ йовдл һарһхд килмжэн өгтхэ*. Эннь сэн, олнд туста. ⁹Эргү зүткэнд болн уңг-тохма төр халлһнд, закана туск зүткэнд бичэ орлц. Терүнэс олз уга, дэкэд мел керг уга. ¹⁰Олниг цуцад хувахар седсн күүг нег дэкж, хойр дэкж келэд, цааранднь терүнлэ бичэ харһ. ¹¹Тиим күн чик хаалһас салад, килнц цаарандан һарһжахиг чи эврэн меднэч. Терүгэрн тер бийиннь эндүһэн үзүлжэнэ.

Сүл селөг

¹²Намаг, чам тал Артемиг эс гихлэ, Тихикиг илгэхлэ, Никополь тал адһж ир. Би тенд үвлзхэр бээнэв. ¹³Зину гидг закана күүнэ болн Аполосин хаалһин йовдлд дөнгөн күрг. Теднд кергтэ тоотынь белд. ¹⁴Христост иткдг күн сэн йовдл һарһад цаган давулдгар дастха**. Тиигж бээхлэрн, тер эврэннь теткврэн эврэн олх. Иткдг улс тус угаһар бөөх йосн уга. ¹⁵Энд нанла хамдан бөөх улс цугтан чамд менд илгэжэнэ. Маднла иткдг иньгүдт цугтаднь менд кел. Бурхн цугтаһитн хээрлтхэ!

---

* Христост иткдг улс цаһан седклтэ йовдл һарһхд килмжэн өгтхэ, эс гихлэ, Христост иткдг улс күндтэ көдлмшт ортха.

** Христост иткдг күн сэн йовдл һарһад цаган давулдгар дастха, эс гихлэ, Христост иткдг күн күндтэ көдлмшт ордгар дастха.

Пилемонд илгэсн бичг

Нүр үг

Пилемон нернь туурсн христианин бээж. Калост бээх чонжин гешүн чигн бээсн болх эн, дэкэд Онэсм ялчин эзн. Ялч эврэннь эзнэс зулад, түүрмд суусн Павелта нег эвэрнь таньлдж. Онэсм Павелар дамжад Христост иткдг күн болна. Тегэд Павел бичгтэн Пилемониг эврэннь ялчтаһан эвцтхэ гиж суржана. Онэсмиг тер хэрү йовулна. Пилемон терүг зуг буруһинь тэвж өгсн ялч кевтэ биш, христианин болн ах-дүүһинь бээдлтгәһәр орулж автха гижәнә Павел.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1–3

Пилемона төлө магтлһн 4–7

Онэсм төлө сурлһн 8–22

Товчлгч үг 23–25

1¹⁻² Исус Христост итксн учрас суулһгдсн Павелас болн дү көвүн Тимофейэс маднла хамдан көдлж йовдг хээртә Пилемонд, хээртә дү күүкн Апяд болн маднла эдл церглж йовх Архиппд, тана герт хурдг сүзгтнрт. ³ Бурхн мана Эцк болн Деед Эзн Исус Христос цугтаһитн хээртлхә. Би тадна амулн-төвкнүн бээхин төлө зальврдв.

Пилемона иткл болн дурн

⁴⁻⁶ Күндтә дү көвүн, чи мини сананас кезэчн һархшич. Тиигэд зальврхларн, би эврэннь Бурхндан ханлтан өргдв. Яһад гихлә, чи Деед Эзн Исуст үнн седкләрн иткәд, иткдг улст дуран өгч күндлснә тускар би соңсв. Мини зальврлһна учр-утхнь иим: чи ма хойран үүрлһн маднд Христосас ач-тус күртәхин туск медрл медүлх. ⁷ Чини дурн намаг ик гидгәр байрлулж урмдулв. Юңгад гихлә, чи иткдг улсин зүрк төвкнүлвч.

Павелын сурв

⁸⁻⁹Тиигэд, чамд кех тоотыг зааж-закх нанд зөв бөөвв чигн, болв би чамд дурлсн учрас суржанав. ¹⁰Би түүрмд суулһгдсн Исус Христосин элч Павел чамаг Онэсмин* тускар суржанав. Тиигх-лэрн Онэсм Христост иткэд мини зааж авсн көвүм болв. Би болхла түүрмд суужаһад, Онэсмд уха заадг эцк болв. ¹¹Урднь Онэсм чамд тус уга бөөж. Ода болхла, чамд, нанд кергтэ күн болв. Тиигэд би Онэсмиг чам тал илгэжэнэв. ¹²Чи болхла, энүг орулж ав. Эн күн нанд эвр хээртэ. ¹³Би Сэн Зэнгэс көлтэ суужаһад, Онэсмиг хажудан бэрхэр седжэлэв. Чини ормд нанд нөкд болх гиж санжалав. ¹⁴Болв би чамаг нанд нөкд бол гиж захар седжэхшв. Чи эврэннь санаһарн энүг кехч гиж би санжанав. Кемр чи зөвэн эс өгхлэ, би төрүц юм кешгов. ¹⁵Юнгад гихлэ, тер хэрү мел чам тал ирхэр цаг зуур салсмн бөөж. ¹⁶Ода болхла, тер чини эгл зарц биш, чини энкр дү көвүн болжана. Тер нанд йир хээртэ. Терүг күн гиж, сүзгч гиж, нанас давуһар чамаг хэ-эрлхиг би иткжэнэв. ¹⁷Тиигэд намаг эврэннь иныг гиж тоол-жахла, энүг нанла эдлэр күндл. ¹⁸Кемр тер чамаг һундасн болхла, эс гиж чамд өртэ болхла, терүнэ өринь би даанав.

¹⁹Би, Павел, терүнэ өринь бийдэн авчанав гисн цаас бичэд, эврэннь һаран тэвжэнэв. Чи эврэннь жирһлэрн нанд өртэч, болв энүнэ тускар нег чигн амн үг келшговидн. ²⁰Тиигэд, энкр мини дү, Христосин төлэ эн сэн керг күцәһэд, намаг энүгэрн төвкнүл. ²¹Мини суржасиг чи күцәхч гиж би нөөлжэнэв. Нам терүнэс давуһар кехичнь.

²²Бас нег чамас суржаһ юмн иим: нанд нег хора бел кеһэд оркчк. Тана зальврһна тусар би сулдад һархв. Һархларн тадн тал ирхв гиж би ицжэнэв.

Сүл йөрөл

²³⁻²⁴Чамд эврэннь мендэн илгэжэхнь: Исус Христост итксн учрас суулһгдсн Епапр, бас нанла хамдан көдлдг Марк, Аристарх, Дэм болн Лука. ²⁵Деед Эзн Исус Христос тадниг хөөрлтхэ.

---

* Онэсм үгин чинрнь «туста».

Евреймүдт илгэсн бичг

Нүр үг

Евреймүдт илгэсн бичг христианмудын баг улст бичгдж. Тедн эмтнэ өсж йовх сөрлтэс көлтэ христианск итклэн хайхар седжэж. Павел теднэ итклд урмд өгчэнэ, Исус Христос Бурхна йосн болн күцц үнн гиж үзүлжэнэ. Энүнэ тускар келхлэрн, автор хурвн төр үнн болжана гинэд темдглжэнэ: 1) Исус – учрсн зовлң дааһад йосндан Эцкэн сонсдг, Бурхна мөнк Көвүн. Бурхна Көвүн болсарн Исус Хуучн Бооцана аэлдэчнрэс, Бурхна элчнрэс, Мошеһэс өөдөн йовна. 2) Исус Хуучн Бооцана цага гелңгүдэс өөдөн йовх мөнк гелң гиж Бурхн зарлж. 3) Исусар дамжад иткл авсн күн килнцэс, ээмшгэс, үклэс гетлнэ. Исус, Ах гелң мет, күүнд йосн аврлт өгнэ. Евреймүдин шажна авъясмуд болн малар тэкл тэклһн эн аврлтын тускар келв.

Израилин туужд орсн зэрм темдгтэ улсин итклэр үлгүр кеһэд, Исусиг нүүртэн бэрэд, ямаранчн зовлң дааһад көөгдэд йовсн бийнь, сүүлнк өдр күртлэн иткмжтэ бээтн гиж Павел умшачнран суржана.

Тегэд евреймүдт илгэсн бичгэн тер селвгэн өгэд, саглад төгсэжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг: Христос – Бурхна күцц үнн 1.1–3

Христос Бурхна элчнрэс деер 1.4 – 2.18

Христос Мошеһэс болн Навина Исусас деер 3.1 – 4.13

Христос гелң болсна кергиг өөдөн үнлһн 4.14 – 7.28

Христосин бооцаг өөдөн үнлһн 8.1 – 9.28

Христосар тэкл тэклһиг өөдөн үнлһн 10.1–39

Иткл түрүлж йовна 11.1 – 12.29

Бурхнд таасгдлһн 13.1–19

Чилгч 13.20–25

Бурхн Эврәннь Көвүһәри дамжад келдг бээсмн

1 Кезәнә Бурхн әәлдәчнрәр дамжад кесг дәкж олн зүсн әв-арһ олзлад, мана өвк эцкнрт келдг бээсмн. ²Эн сүл өдрмүдт Бурхн Эврәннь Көвүһәри дамжад маднд келдг бээсмн. Бурхн Көвүһәри дамжад нарт делкә үүдәһәд, цугин өнч авх Көвү кесмн. ³Көвүнднә Бурхна туурмж үзгднә. Көвүн Бурхна йосн дүр болжана. Бурхна Көвүн цуг нарт делкәг Эврәннь күчтә Үгәри бәри. Әмтнә килнц тәвснә хөөн теңрт хамгин күчтә йосна барун бийд Тер суусмн.

Христос Бурхна элчнрәс ик күчтә

⁴Көвүн Бурхна элчнрәс деер болв, тиим кевәр Терүнд Бурхна өгсн нернь Бурхна элчнрин нердәс деер болв. ⁵Яһад гихлә, Бурхн ямаран чигн элчдән кезәчн: «Чи – Мини Көвүнч, эндр Би Чини Эцк болв», – гиж келсмн уга. Бурхн ямаранчн элчин тускар кезәчн: «Би Энүнә Эцк болхв болн Эн Мини Көвүн болх», – гиж эс келсмн болдг. ⁶Зуг Бурхн Эврәннь Уһн Көвүһән орчлдн илгәх цагт иигж келсмн: «Бурхна цуг элчнр Терүнд сөгдтхә». ⁷Бурхна элчнрин тускар Тер: «Та Эврәннь элчнрәр сальк кенәт, Эврәннь зарцнрар шачасн һал кенәт», – гиж келв. ⁸Көвүнә тускар болхла, Бурхн иигж келжәнә: «О, Бурхн, Тана залт мөнкиндән бәәх, Та үнн чикәр Эврәннь алван залж йовнат. ⁹Та чик бәәдлд дуртат, йос эвдхдән дур угат. Эн учрар Бурхн, Тана Бурхн, Таниг байрин олив тосар Тана үүрмүдт түркснәс үлү икәр түрксмн». ¹⁰Дәкәд иигж бичәтә бәәнә: «Деед Эзн, Та хамгин түрүнд һазр үүдәвт, теңр Тана һарар кесн керг болжана. ¹¹Цуг эн уга болж одх, зуг Та үлдхит. Цуг эн хувцнла әдл элж одх. ¹²Та әдниг хуучн хувцн кевтәһәр орахит, әдн хувцн кевтәһәр сольгдх. Зуг Та нег кевтән бәәхит, Тана насн төрүц чилшго». ¹³«Чини өшәтнриг көл дорчн тулур кевтәһәр эс тәвгл барун һартм су», – гиж Бурхн нег чигн элчдән кезә чигн келәд уга. ¹⁴Бурхна цуг элчнр церглдг сәкүсд болна, тедн аврлтд күртх улст нөкд болхар Бурхнар илгәгднә.

Адр аврлт

2 Салькнд туугдсн керм мет болш уга төләд бидн сонссндан оньган икәр өгч бәәх зөвтәвидн. ²Бурхна элчнрәр дамжад келсн үг итклтә билә. Тегәд эн үгиг эс сонссн болн әвдсн күн

болһн үнн чикэр цаажла харһулгдх йоста билэ. ³Бидн тиим алдр аврлтд оныган эс өгхлэ, цаажас алдрж чадшговидн. Эн аврлтын тускар Деед Эзн Бийнь эмтнд зэнглсн бээнэ. Энүнэ тускар соңссн улс аврлт йосн үнн гиж маднд лавлж келсмн. ⁴Бурхн энүг онц темдгэрн, өвэрц йовдларн, оln зүсн сүркэ йовдларн болн Эврәннь тааларн, эмтнд өггдсн Эрүн Сэжүснэ билгэрн батлж үзүлсмн.

Мадниг аврлтур дахулж йовснь

⁵Мана келжэсн иргч орчлңгиг залхин кергт Бурхн элчнрэн тэвсн уга. ⁶Тиим биш, Бурхна Бичгт нег кесгт иигж бичэтэ: «Күн гисн кемб? Яһад Та энүг эс мартнат? Күмни көвүн гисн кемб? Яһад энүг Та килмжтөһөр хэлэдвт? ⁷Та ахр болзгт терүг Бурхна элчнрэс дор тэвлэт. Терүнэ толһад туурмжта болн ачта титм Та зүүвт. ⁸Цуг залтыг терүнэ һарт өгвт». Терүнэ һарт цуг залтыг өгсн цагтан, Бурхн нег чигн юм үдэлго күүнэ заллтд орулсмн. Зуг цугнь күүнэ заллтд бээхинь ода бидн үзэд угавидн. ⁹Исус Бурхна хээрлтэр цуг улсин төлө үкхэр ахр болзгт Бурхна элчнрэс дор тэвгдсинь бидн үзжэнэвидн. Эн үклэ харһж зовснднь Исуст туурмжин титм зүүгдсинь бидн бас үзжэнэвидн. ¹⁰Бурхнар болн Бурхна төлө цугнь үүдэгдсн бээнэ. Бурхн кесг көвүдиг туурмжд орулх зөвтэ билэ. Зовлңгар дамжад Исусиг, аврлтын һардачиг, Бурхн дуту уга болһж кесмн.

¹¹Яһад гихлэ, эрүслдгнь болн эрүслгддгнь нег Эцктэ. Эн учрар Исус тедниг ахнр-дүүнр гисндөн ичхш. ¹²Исус Бурхнд: «Би Тана нериг ахнр-дүүнртэн келнэв. Би иткдг улсин заагт Таниг туурулнав», – гиж келнэ. ¹³Дэкэд бас иигж келнэ: «Би Бурхнд нээлнэв», болн «Энтн Бив, Бурхна өгсн үрдүдтэ хамдан бээнэв».

¹⁴Эн үрдүд йирин улс бээсн учрас Исус бас теднлэ эдл күн болв. Эврәннь үклэрн үклин эзиг эс гиж эрлгиг уга кехэр Исус тиим болв. ¹⁵Үклэс эәһэд, жирһлин туршт мухла болсн улсиг сулдххар Исус тиигсмн. ¹⁶Яһад гихлэ, Бурхна элчнрт биш, Абрахамин үдл тохмд Тер нөкд болжасинь медгджэнэ. ¹⁷Тер учрар Бурхна өмн итклтэ болн өршэнгү ах гелң болхар, эмтнэ килнц тэвгддгэр Тер цуг бээдлэрн ахнр-дүүнрлэ эдл бээх зөвтэ бээсмн. ¹⁸Тегэд чигн Тер Бийнь сөрлһнлэ харһад зовлңган эдлсн учрас сөргджэх улст ода нөкд болж чадх.

Исус Мошеһэс дээр

3 Тегэд Бурхнар бас дуудгдсн, эрүн ахнр-дүүнр, мана итклин элч болн ах гелң Исусин тускар ухалад бээтн. ² Исус церглтд орулсн Бурхнд итклтэ бээсмн. Тиим кевэр Моше Бурхна герт итклтэ бээсмн. ³ Тосхач герэс даву ик ачта болжана. Тер учрар Исус Мошеһэс даву ик ачта болжана. ⁴ Гер болһн эврәннь тосхачта, болв Бурхн болхла цуг юмна Тосхач. ⁵ Иргчдэн Бурхна келхиг герчлхэр, Моше Бурхна герт зарц мет итклтэ билэ. ⁶ Христос болхла Бурхна герт Көвүн мет итклтэ болжана. Кемер бидн зөргтэ кевэр бөөһэд, Христост нөөлөд батар зогсхла, бидн Бурхна гер болжанавидн.

Бурхна улсин төлө амрлһна орм

⁷ Эн учрас Эрүн Сэкусн иигж келжәнэ: «Эндр, Бурхна ду сонссн цагтан, ⁸ көдөд сөрсн өдрт буцснла эдл бүдүн күзүһән бичэ үзүлтн. ⁹ Дөчн жилдэн Мини керг-үүлмүд үзв чигн тедн Намаг тенд сөрдг билэ. ¹⁰ Эн учрар Би тер эмтнд уурлад келләв: Тедн Намаг оньдин дахж йовхар седхш, Мини келсн үгиг күцөхэр седхш. ¹¹ Тегэд чигн Би уурлад: Эдн Мини амрлһна ормд төрүц оршго, – гиж андһар тэвлэв».

¹² Ахнр-дүүнр, оньган өгч саглтн: Тадн эмд Бурхиг үлдэшгоһар танад хар саната болн иткл уга зүркн бичэ бээтхэ! ¹³ Тадн дундас кен чигн күн килнцэр меклгдшгоһар, бүдүн күзүһән үзүлшгоһар, «эндр» гиж келэд бээтл нег-негән өдр болһн урмдулж бээтн. ¹⁴ Кемер бидн экн түрүн авсн бөөдлэн үкн-үктлэн батар хадһлж бөөхлэ, бидн Исус Христосла хамдан көдлдг улс болनावидн. ¹⁵ Бурхна Бичгт: «Эндр Терүнэ ду сонсад, буцлтын цагла эдл бүдүн күзүһән бичэ үзүлтн», – гиж бичэтэ.

¹⁶ Кен Бурхна ду сонсж Бурхна өмнэс буцлт өргсөмб? Египетэс Мошеһар дахулгдж һарсн улс. ¹⁷ Дөчн жилдэн кенд Бурхн уурлсөмб? Көдэд өнгрсн килнцтэ улст уурлсөмн. ¹⁸ Тедн Мини амрлһна ормд оршго гиж, кенэ тускар Бурхн келж андһар тэвсөмб? Бурхиг сонсдог улсин тускар келсөмн. ¹⁹ Тедн эс итксндэн тиигэрэн орж чадсн угаһинь бидн үзжәнөвидн.

4 Тегэд Бурхна амрлһна ормд орхит гисн Терүнэ өгсн үг бөөтл, бидн терүнд орхас дутвзав гиж ээх зөвтөвидн. ²Яһад гихлэ, бидн теднлэ эдл Сэн Зэнг соңславидн. Зуг тедн соңссн болв чигн тер үг тус күргсн уга. Яһад гихлэ, тедн соңсв чигн итксмн уга. ³Бидн иткэд амрлһна ормд оржанавидн. Яһад гихлэ, «тедн Мини амрлһна ормд төрүц оршго», – гиж Бурхн келж. Терүнэ керг-үүлмүд орчлн үүдсн цагт төгссн бийнь тиигж келж. ⁴Бурхна Бичгин нег һазрт доладгч өдрин тускар: «Бурхн доладгч өдрт цуг Эврәннь кергэсн амрв», – гиж бичэтэ. ⁵«Тедн Мини амрлһна ормд төрүц оршго», – гиж Бурхна Бичгт бас бичэтэ. ⁶Хамгин түрүнд Сэн Зэнг соңссн улс эврәннь Бурхиг эс соңссндан амрлһна ормд орсн уга. Тегэд амрлһна ормд орх зэрм улс бөөсн төлөд ⁷Бурхн «эндр» гидг өдр темдглсмн. «Эндр Терүнэ ду соңссн цагтан бүдүн күзүһэн бичэ үзүлтн», – гиж кесг цаг давсн хөөн Тер Давидэр дамжад урднь келсэр келв.

⁸Кемр Навина Исус теднд амрлһ өгсн болхла, Бурхн энүнэ хөөн талдан өдрин тускар келш уга билэ. ⁹Тегэд чигн Бурхна улст амрлһна өдр үлднэ. ¹⁰Яһад гихлэ, Бурхна амрлһна ормд орсн күн, Бурхн күцэсн көдлмшэсн амрснла эдл эврәннь күцэсн көдлмшэсн амрв. ¹¹Тегэд эн амрлһна ормд орхар зүткхм. Яһад гихлэ, Бурхиг соңсдго күн Израилин улсла эдл амрлһна ормд орж чадшго.

¹²Бурхна үг – эмд болн күцэмжтэ, тер ямаран чигн хойр талан хурц иртэ үлдэс үлү хурц. Тер гүүнэр мана дотр ивтрж, сүмсн седклэс, нуһрсн яснас салһна. Тер күүнэ зүркнэ седвэр-санаг шүүнэ. ¹³Нег чигн үүдэгдсн юмн Бурхнас бултж чадшго. Терүнэ нүднд цугнь хуча уга секэтэ. Терүнд бидн тооцаһан өгхвидн.

Исус алдр ах гелң

¹⁴Тегэд итксн юман багар түший. Яһад гихлэ, тенгрт өөд болсн алдр ах гелң, Бурхна Көвүн Исус Христос манад бээнэ. ¹⁵Мана арһ угаг меддго, сана зовдго ах гелң гиж манад уга. Зуг Тер маднла эдл сөрлһнлэ харһвчн, килнц харһсн уга. ¹⁶Эн учрар Бурхна хээрлтин ширэд зөргтәһэр өөрдий. Маднд дөн кергтэ болсн цагт тенд бидн өршөлд күртж, хээрлт олж чаджанавидн.

5 Бурхн ямаран чигн ах гелнгийг эврәннь келн-улсас шүүж авад, терүг келн-улсин нерн деерэс Бурхнд церглхин көдлмшт орулна. Ах гелн улсин килнцин төлө Бурхнд бэрц бөрөд, тэкл тэктнэ. ²Ах гелн бийнь арн уга төлөдөн медл угаһар буру юм кесн улст сана зовж чаджана. ³Ах гелн арн чинэн уга төлөд һанцхн эмтнэ килнцин төлө биш, эврәннь килнцин төлө тэкл тэктнэ зөвтэ.

⁴Ах гелн болх ачиг күн эврэ дурарн бийдэн авх зөв уга. Зуг Бурхна дуудвар күн ах гелн болж чадна, тиигж Ааронла болв. ⁵Тиим кевэр Христос чигн Бийнь Эврэ дурарн ах-гелн болх ач авсн уга. Зуг Бурхн Терүнд: «Чи Мيني Көвүнч, эндр Би Чини Эцк болв», – гиж келж. ⁶«Чи Мелкицедклэ өдл мөнкиндэн гелн болхич», – гиж талдан кесгт келгдженэ.

⁷Делкэд бээсн цагтан Исус чанһур хээкрж ууляд зальврад, Бурхиг эрж сурсн билэ. Бурхн Терүг үклэс харсж чадх билэ. Исус Бурхиг номһн кевэр соңссн учрас Бурхн Терүг соңсв. ⁸Исус Бурхна Көвүн болвчн зовлнгар дамжад соңсхврта болдгар дасж. ⁹Тегэд Бурхнд бүклдэн Бийөн нерэдэд, Тер Бийднь соңсхврта улсин мөнк аврлтын булг болв. ¹⁰Тиигэд Бурхн Терүг Мелкицедклэ өдл ах гелн болхич гиж тэвсмн.

Уха седкларн деегшэн өстн гисн дуудвр

¹¹Бидн энүнэ тускар дала юм келх йоставидн, зуг тадн сонсдг арһан геесн учрар таднд цөөлһхд дегд күчр болжана. ¹²Яһад гихлэ, цагар хөлөхлэ, тадн ода багш болх зөвтгэт, зуг таднд шинэс Бурхна Үгин түрүн номиг дасхх кергтэ. Акун хот идхин ормд ода күртл таднд үс уух кергтэ. ¹³Үс уудг күн болһн чик седклтэ бөөдлин туск ном медхш, яһад гихлэ, тер нилх болжана. ¹⁴Акун хот болхла дуту уга улст, яһад гихлэ, тедн жирһлин дамшлтар му юмиг сэн юмнас йилһж чадна.

6 Эн учрар Христосин түрүн номиг үлдөһэд бүдүн улс болхар адһий. Таднд шинэс түрүн ном дасхх керг маднд уга. Түрүн ном гиснь эн: олз уга йовдлмудан үлдөһэд, Бурхнд иткхин туск, ²кирсллһнэ, күүнэ толһан ора деер һар тэвлһнэ, үксн улсин әмдрллһнэ болн мөнк зарһин туск ном. ³Бурхн зөвшөрхлэ, бидн энүг дасххвидн.

⁴ Яһад гихлэ, нег дэжж Бурхна герл авсн, тенгрин билг амссн, талдан улсла Эрүн Сәкүс авсн әмтиг килнцтә жирһлинь үлдәлһж хәрү авч ирж болшго. ⁵⁻⁶ Тедн Бурхна Үгин сәәһинь болн иргч цагин күчиг медәд, эврәннь итклән үлдәж. Яһад гихлэ, тедн бийснь Бурхна Көвүг кирсд хаджана, Терүг әмтнә өмн һутахар тәвжәнә.

⁷ Дару-дарунь хураp услгдәд, тәрсн әмтнд кергтә тәрә өгдг һазриг Бурхн әдс өгч йөрөнә. ⁸ Зуг тер һазр деер хатханчг болн буг өвсн урһхла, тер һазр юунд чигн керг уга, болв Бурхн терүг удл уга харах. Тер һазр һалар шатагдж уга кегдх.

⁹ Хәәртә үүрмүд, мадниг тиигж келвчн, танад энүнәс сән юмс бәәдгинь бидн лавта меднәвидн. Эн юмс тана аврлла залһлдата. ¹⁰ Яһад гихлэ, Бурхн үнн чик. Тадниг Бийднь дурлсиг болн тана кәдлсиг Тер мартшго. Эн дуриг тадн Бурхна улст урднь болн ода күртл дән болсарн үзүлт. ¹¹ Тадн дундас кен чигн эврәннь зөрсн күслән сүл күртл хадһлтха, гиж бидн санжанавидн. Тегәд тана нәәлсн юмн күцх гиж тадн лавлж медхит. ¹² Тадниг залху бичә болтха гиһәд, зуг иткләрн болн тесврәнн Бурхна өгхәр бәәсинь авдг әмтиг дуратха гижәнә-видн.

Бурхна өгсн үг

¹³ Абрахамд үгән өгсн цагт Бурхн эврәннь нерәрн андһар тәвж. Яһад гихлэ, Терүнәс даву ик алдр кен чигн уга билә. ¹⁴ Бурхн иигж келсн: «Үнн кевәр Би чамд әдс өгәд, уңг-тохмин дала үлдл өгхв». ¹⁵ Абрахам тесвртә болсн төләдән Бурхна өгхәр бәәхиг авч.

¹⁶ Әмтн андһар тәвсн цагтан эврәннь нернәс ик нер олзлана. Тиигәд андһар ямаран чигн зүтклдәг зогсана. ¹⁷ Бурхна өгхәр бәәхиг авх әмтнд шиидврән хүврдгоһинь медүлхәр Бурхн өгсн үг деерән андһар немв. ¹⁸ Хойр хүврдго юмна тускар Бурхн худл келж чадшго. Эн хойр юмар дамжад бидн, Бурхна өгсн бултдг ормд орсн улс, мана өмн тәвгдсн нәәлвриг батар бәрхин төлә урмд аввидн. ¹⁹ Эн нәәлвр мана седклин әәмшг уга бат жахр мет. Сүмин көшгин ард бәәсн хамгин Эрүн ормд эн орна. ²⁰ Исус маднас өмн болн мана төлә тиигәрән орж. Тер Мелкицедклә әдл ах гелң мөнкиндән болв.

Мелкицедк гидг гелц

7 Мелкицедк Шалимин хан болн Деед Бурхна гелц бээж. Абрахам дөрвн хаадудыг диилснэ хөөн хэрж йовтлнь Мелкицедк терүг угтад йөрөж. ²Абрахам болхла дээлэд авсн зөөрөсн арвдгч хүвинь терүнд өгч. Негдвэр, Мелкицедк гидг нерн «чик бээдлин хан» гиж орчулгдна. Тер Шалимин хан болсн учрас терүнэ нерн «эвин хан» гиж бас орчулгдна. ³Мелкицедкин эк-эцкин, уңг-тохмин, төрсн болн нас барсна өдрин туск нег чигн үг уга. Тер Бурхна Көвүнлэ эдл мөңк гелц болжана.

⁴Тер ямаран ик алдр бээсинь тадн үзжэнэт. Өвк эцк Абрахам дээлэд авсн зөөрин сөөнэснь арвдгч хүвинь өгч. ⁵Гелц болсн Левин тохмин үдлмүд Закаһар Израилин улсин эс гиж эврәннь ах-дүүнрин авсн олзин арвдгч хүвинь авх йоста. Теднэ ахнр-дүүнр Абрахамин тохмин үдлмүд болвчн арвдгч хүвинь өгнө. ⁶Мелкицедк Левин тохмин үдл биш билэ. Зуг тер Абрахамас арвдгч хүвинь авад, Бурхна өгхэр бээхиг авсн күүг йөрөсмн. ⁷Эдслдг күн эдс авчасн күүнэс деер болдг мөн. ⁸Нас бардг гелнүд болхла арвдгч хувиг авх зөвтө бээж. Зуг Мелкицедкин тускар эмд бөөнэ гисн герчлһн бөөнө. ⁹Тегэд арвдгч хув авдг Леви бийнь Абрахамар дамжад терүгэн өгч. ¹⁰Яһад гихлэ, өвк Абрахам Мелкицедклэ харһсн цагла Леви түүнэ дотрнь бөөсмн.

Мелкицедклэ эдл талдан гелц

¹¹Тегэд Левинхнэ гелнүдин церглтин тускар зааврмуд эмтнд өггдж. Болв кемр Левинхнэ гелнүдин церглт күслдэн күрсн болхла, Ахарона эдл биш, Мелкицедклэ эдл талдан гелц һарч ирх учр уга болх билэ. ¹²Яһад гихлэ, гелнгин церглт сольгдхла, Закан бас сольгдх зөвтө. ¹³Энд мана Деед Эзнэ тускар келгднө. Тер талдан уңг-тохмта билэ, тер уңг-тохмас күн гелц болж цергдго бээж. ¹⁴Тер Йудан тохмас һарсн күн гиж ил медгднө. Моше гелнүдин тускар келсн цаглаһан эн уңг-тохмин тускар келж уга.

¹⁵Талдан гелц Мелкицедклэ эдл һарч ирсинь урднь келгдсн учрас цуг эн лавта медгднө. ¹⁶Уңг-тохмин туск зааврмудар болн тогтаврмудар тер гелц болсмн биш, зуг чилгч уга эмн жирһлин күчэр тийгсмн. ¹⁷Яһад гихлэ, Бурхна Бичг иигж келжэнэ: «Чи Мелкицедклэ эдл мөңкиндэн гелц болхич».

¹⁸Арһ уга болн керг уга төлөднь хуучн заавр уга кегднэ. ¹⁹Яһад гихлэ, Закан юуг чигн күслд авч ирсн уга. Ода болхла хамгин сэн нөөлвр өггдж. Энүгэр дамжад бидн Бурхн тал өөрджөнөвидн.

²⁰Эн саамд Бурхна андһар бөөнө. Урднь талдан улс гелн болсн цагт андһар уга бөөж. ²¹Бурхн Исуст: «Деед Эзн, Чи мөн-кинден гелн болхич гиж андһар тэвэд, Эврөннь шиидврэн сольшго», – гиж келв. Тер цагт Исус эн андһарар дамжад гелн болж. ²²Тиигэд Исус хамгин сэн бооцана даалһгч күн болжана.

²³Нег халхаснь авад хэлэхлэ, Левинхнэ гелнүд дала бөөж. Яһад гихлэ, тедн өнгрэд церглтэн цааранднь давулж чадлго бэ-эцхэв. ²⁴Хойрдгч халхаснь авад хэлэхлэ, Исус мөнкиндэн бөөсн төлөд гелн болсн Исусин церглт мөнк. ²⁵Эн учрар Терүгэр дамжад Бурхнд ирсн күн болһниг Тер аврж чадна. Яһад гихлэ, Исус теднэ төлө Бурхнас сурхар мөнкиндэн бөөнө.

²⁶Тиим ах гелн манад бөөх зөвтө: эрүн, нүл уга, бузрдад уга, килнцтэ улсас йилһрдг, тенгр деер өөд болсн. ²⁷Тер талдан ах гелнүдлэ эдл биш. Эдр болһн түрүлэд Бийиннь килнцин төлө, дэкэд эмтнэ килнцин төлө тэкл тэхх Терүнд керг уга. Яһад гихлэ, Тер нег дэкж тэхсмн, Бийөрн тэкл кесмн. ²⁸Яһад гихлэ, Закан арһ уга улсиг ах гелнгин көдлмшт орулна. Зуг Закана хөөн андһарлад тэвсн Бурхна өгсн үг Көвүг эн көдлмшт орулсмн. Бурхн Көвүг оньдинден күслден күрх арһта кев.

Исус – мана ах гелн

8 Мана келсн үгмүдин һол үгнь эн: Тенгрт бөөдг туурмжта Бурхна ширэн барун бийд суудг Ах гелн манад бөөнө. ²Күүнэ һарар биш, Деед Эзэр тэвсн йосн сегт эс гиж эрүн бээрнд Ах гелн болж Тер церглнэ.

³Ах гелн болһн Бурхнд бэрц бэрэд, тэкл тэххин төлө шиидгднэ. Тер учрар Бурхнд өгхин төлө мана Ах гелнүд өгх юмн бөөх зөвтө. ⁴Кемр Тер һазр деер үлдсн болхла, гелн болшго билэ, яһад гихлэ, Закаһар бэрц бэрдг гелнүд бөөнө. ⁵Гелнүд хамгин эрүн бээрнд церглнэ. Эн бөөрн тенгрт бөөсн хамгин эрүн бөөрнэ тодрха биш дүр болжана. ⁶Зуг ода Исуст өггдсн гелнгин церглт цуг наадк гелнүдин церглтэс деер. Тиим кевөрчн эн бооцан хамгин сэн бооцан болжана. Эн бооцанд Бурхна болн күүнэ хоорнд орлчачнь Исус болжана. Яһад гихлэ, эн бооцан өгсн хамгин сэн үгэр тогтж.

⁷ Кемр түрүнк бооцан цугинь күцэж чаддг болсн болхла, хойрдгч бооцан кергго болх билэ. ⁸ Зуг Бурхн Эврәннь келн-эмтэн гемшэж иигж келсн бээж: «Деед Эзн иигж келжэнэ: Израилин улсла болн Йудья улсла шин бооца батлх цагнь ирх. ⁹ Эн бооцан теднэ өвк экцнриг хараснь көтлж Египетэс харсн цагт батлсн бооцана эдл биш болх. Мини батлсн бооцанд тедн итклтэ биш болснднь Би тедниг үлдэвүв гиж Деед Эзн келжэнэ. ¹⁰ Болв Би тер өдрмүдин хөөн Израилин улсла иим бооца батлхув гиж Деед Эзн келжэнэ. Би Эврәннь закахан теднэ ухан-сананднь орулад, зүркнднь бичхв. Би теднэ Бурхн болхв, тедн Мини келн-эмтн болх. ¹¹ Кен чигн өөрк күүһән, ах-дүүһән сурһж: Деед Эзиг медтн, – гиж келшго. Тиим керг уга болх. Яһад гихлэ, тедн цуһар нертэнь, нерн угань Намаг медх. ¹² Би теднэ геминь тэвж, буру йовдлмудын мартхв». ¹³ Бурхн шин бооцана тускар келсн цагт түрүнк бооцаг хуучнынь үзүлв. Кезэнк болн хуучн юмн дарунь уга болж одх.

Һазрин болн теңгрин өмн сөгдлн

9 Түрүнк бооцанд Бурхнд яһж сөгдхин тускар зааврмуд бичөтэ бээсмн. Энд чигн эрүн бээрн бээсмн. ² Нег сег тэвгдсн бээж. Терүнэ һазак энг эрүн бээрн гиж нерэдгдлэ. Тенд зулын тэвц болн ширэ Бурхнд нерэдсн деежин өдмгтэ бээж. ³ Ондан энг һазак энгэс хойр көшгэр салһгддг билэ. Тернь хамгин эрүн бээрн гиж нерэдгдж*. ⁴ Хамгин эрүн бээрнд күж уһтхадг алтн ширэ, алтар цутхсн бооцана хээрцг бээж. Бооцана хээрцг дотрнь «манна» гидг хотта алтн сав, Ахарона цецгэрсн тайг болн бооцана дөрвлжн хойр чолун бээдг бээж. ⁵ Бооцана хээрцг дернь Херуб гидг нертэ Бурхна элчнр зогсж. Тедн делсн живэрн килнц тэвлһнэ орм хаадг бээж. Ода энүнэ тускар тодрхаһар келх цаг уга.

⁶ Цугнь иигж тосхата бээж. Гелнгүд сегин һазак энгднь орад, көдлмшән күцэдг бээж. ⁷ Хамгин эрүн бээрнд болхла һанцхн ах гелн жилд нег дэжж ордг зөвгэ бээж. Тер эврәннь болн эмтнэ кесн буруһас көлтэ тэклин цус авч ирдг бээж. ⁸ Тиигэд һазак энг бээтл хамгин эрүн бээрнд орх хаалһнь хаалһата гиж Эрүн Сәкүсн энүгэр үзүлдг бээж. ⁹ Цуг үүнд өдгэ цагин темдг бөөнэ.

* Сүл халхст бөөсн Ерусалим балһсна сүмин зура хэлэтн.

Тер дотр: Бурхнд нерэдж өгдг бэрц болн тэкл күүнэ уха-седклиг буйн төгс болһж чадшго. ¹⁰ Бэрц бэрлһн, тэкл тэклһн идх, уух юмна болн кесг цеврдүллһнэ авъясмудла залһлдата. Цуг эн һадр талын зокалмуд. Бурхн шин диг-дараг тогтатл эдн олзлгдна.

¹¹ Болв ирсн сөөһин ах гелң болж Христос ирсмн. Христос һазрин сегэс үлү ик алдр болн төгсвр сегэр орж һарв. Эн сег кү-үнэ һарар кегдсн биш, үүдэгдсн орчлңгин нег энг биш. ¹² Христос хамгин эрүн бөөрнд нег дэкж орад оньдиндөн үлдсн. Текмүдин болн бухмудын цусиг биш, Эврәннь цусан авад маднд мөнк аврлт өгсн. ¹³ Текмүдин болн бухмудын цусиг болн һалд ша-тагдсн туһлын үмсиг бузрдсн улс деегүр теднэ цогциг цеврдүлэд эрүлхэр цацг бөөж. ¹⁴ Тиигхлэ Христосин цусн яһж икэр цеврүлдх! Эрүн Сәкүсәр дамжад Тер Бийәрн буру уга тэкл кехәд Бурхнд өгсн. Эмд Бурхнд церглж чадхин төлө мадниг Христосин цусн мана седклиг үклд орулдг йовдлмудас цеврүлх.

¹⁵ Бурхна дуудврар ирсн улс Терүнә өгхәр бөөсн үлдл зөөриг авх арһта болһхин төлө Христос Бурхна болн күүнә хоорндк Шин Бооцана орлцач болжана. Тедн түрүнк Бооца батлсн цагт һарһсн килнцәсн сулдад, тер мөнк үлдл зөөриг авх.

¹⁶ Герәсн бөөхлэ, герәсиг бичсн күн насан барх зөвтә. ¹⁷ Яһад гихлэ, герәсиг бичсн күн насан бархла, герәсн күч авна. Болв герәсиг бичсн күн әмд бөөтл герәсн күч авшго. ¹⁸ Тиим учрас түрүнк Бооца* цус олзлж батлгдсн билә. ¹⁹ Яһад гихлэ, Моше закана зааврмуд әмтнә чирәд умшсн хөөн бухин болн текин цусиг авад, усла холяд, Бурхна Бичг деер болн әмтнә деер цацв. Тер улан ноос болн хуссоп гидг урһмл олзлж цацсн. ²⁰ Моше иигж келсн: Эн бооцана цусн. Эн бооцаг тадн күцәх зөвтәт гиж Бурхн зәрлг өгв. ²¹ Дәкәд тер Бурхна сег деегүр болн Терүнд сөгдж олзлдг савмуд деегүр цусиг эрүлж цацсн. ²² Закаһар болхла ик зунь цусар цеврлгднә. Цус асхлго килнц тәвгддмн биш.

Христосин тәкл килнциг уга кенә

²³ Тегәд теңгрин дүрәр кегдснһ тиим кевәр цеврдгдх зөвтә. Зуг теңгрин юмст энүнәс сән тәкл кергтә. ²⁴ Яһад гихлэ, йосн эрүн бөөр дуралһж, күмни һарар кегдсн эрүн бөөрнд Христос орсн уга. Зуг Бурхна өмн мана төлө зогсхар Тер йосн теңгрт орсн бөөнә.

* Грек келнә нег үг хойр чинр-утхта: *бооцан* болн *герәсн*.

²⁵ Ах гелң болхла хамгин эрүн бөөрнд жил болһн эврәннь цустанан биш орна. Христос болхла кесг дэкж тэкл болхар тенгрт орсн уга. ²⁶ Кемр эс тиигсн болхла Христос орчлң үүдсн цагас авн кесг дэкж зовагдад тэкл болх билэ. Зуг Тер бийән тэклд өгсн учрас килнциг уга кехэр нег дэкж цагин чилгчд ирв. ²⁷ Күн болһн нег дэкж үкэд, үкснэ хөөн Бурхна зарһла харһх зөвтэ. ²⁸ Тиигж Христос кесг улсин килнц тэвхин төлэ тэкл болж харсмн. Эмтиг килнцэс цеврдүлхин төлэ биш, Христосиг күлөжэсн эмтиг аврхин төлэ Тер хойрдад ирх.

10 Закан эмтнд хөөгндөн ирх сээһин дүрсн биш, теднэ сүүдр болдг бээсмн. Онъиндэн жил болһн тэкгдсн эдл тэклэр Бурхнд сөгдхэр ирдг улсиг Закан төрүц цеврлүлж чадшго. ² Кемр закон энүг кеж чадсн болхла, эмтн тэкл тэкодгөн уурх билэ. Яһад гихлэ, тедн килнцэсн цеврдэд, килнцэс көлтэ бурутав гиж саншго билэ. ³ Зуг тэклэр жил болһн эмтнд килнцин тускар сана орулна. ⁴ Яһад гихлэ, бухмудын болн текмүдин цусн килнциг уга кеж чадшго.

⁵ Иим учрар Христос эн орчлнд ирхдэн Бурхн: «Та тэкл чигн, бэрц чигн авхар седсн угат, зуг Та Нанд цогц белдвт. ⁶ Та һалд шатгдсн, килнцэс көлтэ тэксн тэклиг таасжахшит. ⁷ Тиигхлэ Би иигж келләв: О, Бурхн! Би Бурхна Бичгт мини тускар бичгдсэр Тана таалыг күцэхэр ирсн бээнэв», — гиж келв. ⁸ Урднь Христос иигж келлә: «Та һалд шатагдсн болн эмтнэ килнцэс көлтэ тэксн тэклиг таасжахшит». Эн тэклмүд Закаһар тэкгднэ. ⁹ Энүнэ хөөн Христос иигж келв: «Би Тана таалыг күцэхэр ирсн бээнэв». Тегэдчн Бурхн хуучн тэклин туск зокал уга кеһэд, сонсхврин туск зокалар сольв. ¹⁰ Исус Христос Бурхна таалыг күцэсн төлэд бидн тэклэр дамжад килнцэсн цеврлгдсн билэвидн. Тэкл гиснь — нег дэкж Христос Эврәннь цогцан өгсн үүл йовдл.

¹¹ Онъинд өдр болһн эдл тэклмүд тэкж, гелң болһн церглтэн күцэнэ. Эн тэклмүд күүнэ килнциг төрүц уга кеж чадшго. ¹² Зуг Христос эмтнэ килнцэс көлтэ негхн тэкл тэкж, Бурхна барун бийд суусмн. ¹³ Бурхн өшәттриг көл дорнь тулг болһж эс тэвтл Христос тенд күлөжәнэ. ¹⁴ Негхн тэклэр Тер килнцэс цеврлжэх улсиг онъиндэн дугу уга болһж.

¹⁵ Эрүн Сәкүсн маднд бас герчлэд, негдвэр, иигж келжәнэ: ¹⁶ «Тер өдрмүдин хөөн Би теднлэ иим бооца батлнав гиж Деед

Эзн келжэнэ. Би Эврэннь Закаһан теднэ уха-сананднь орулад зүркнднь бичхв». ¹⁷Цааранднь Эрүн Сәкүсн келжэнэ: «Дәкж теднэ килнцинь болн му йовдлмудынь төрүц тодлшгов». ¹⁸Килнци төвгдхлэ, килнцис кәлтэ тәкл тәкх керг уга.

Бидн Бурхнд өөрдх зөвтәвидн

¹⁹Тегэд, ахнр-дүүнр, бидн Исусин цусар дамжад, хамгин әрүн бәәрдн шин болн әмд хаалһар орж чаджанавидн гиж лавта меднәвидн. ²⁰Ән хаалһиг Исус маднд көшгәр дамжад, талданар келхд, Бийиннь цогцар дамжад сексмн. ²¹Манад Бурхна гер дер Алдр Гелң бәәнэ. ²²Ән учрар үнн седкләрн буруһасн цеврдсн зүрктәһән, цевр усар уһагдсн цогцтаһан, цуг бийәрн иткәд, Бурхн тал өөрдий. ²³Әмтнд өгсн амн үгин нәәлврт батар зогсий. Яһад гихлэ, Бурхн өгсн үгән оньдин күцәнэ. ²⁴Тегэд нег-негән медлцж, нег-негндән дурта болж, нег-негндән сә кех арһ хәй. ²⁵Чонжан үлдәдг авьяста улсла әдл чонжан үлдәхмн биш. Зуг нег-негндән улм икәр урмд өгхмн. Яһад гихлэ, Деед Эзн өдр өөрдж йовхинь тадн үзжәнәт.

²⁶Кемр бидн секгдсн үнниг медә бәәж килнци цаарандан чигн кеһәд бәәхлэ, тер килнциг нег чигн тәкл төвүлж чадшго. ²⁷Тиим юмн учрхла, бидн ик әәмшгтәһәр ирх зарһиг болн Бурхна өшәтнриг уга кедг, өршәнгү уга һалыг күлэх болжанавидн. ²⁸Мошен Закаг әс соңсдг күүг хойр болн һурвн герчин үгмүдәр өршәнгү угаһар алдг бәәсмн. ²⁹Ухалтн: Бурхна Көвүг басдг, килнциснь цеврдүлсн болн бооцана цусиг әрүн юмнд тоолдго, хә-әрлтин Сәкүсиг му келдг күн ямаран ик цаажла харһх! ³⁰Яһад гихлэ, «Би өшәһинь авхв», болн «Күүнә һарһсн буруһин ашар Би терүг цаажлхв» гисн үгмүдин Эзинь бидн меднәвидн. Дәкәд Тер иигж келсн бәәнә: «Деед Эзн Эврәннь улсан зарһла харһулх». ³¹Әмд Бурхна һарт бәргдхлэ, йир әәмшгтә юмн!

³²Урдк цаган, Бурхна герл авсн цаган тодлтн. Тадн ик зовлң әдлсн биләт, зуг ямаранчн зовлң дааж чадлат. ³³Зәрмдән тадниг әмтнә чирәд му келдг, зовадг билә. Тиим зовлң даасн улсин жирһлд тадн зәрмдән орлцж, нөкд болдг биләт. ³⁴Түүрмд суусн әмтнд* тадн сана зовдг биләт. Тана гермүдиг булаж авсн цагт тадн ик байрта биләт. Яһад гихлэ, тадн энүнәс сән болн

* Ондан экн бичгт «түүрмд суусн нанд» гиж бичәтә.

мөнк юмс эдлхэн меддг билэт. ³⁵Зөргтө бөөдлэн бичэ алдтн, яһад гихлэ, зөргтө бөөхлө хамгин сөөнөр ачтн хэрүлгдх. ³⁶Бурхна таалыг күцэхин төлө, Терүнэ өгхэр бөөсиг авхин төлө тадн ик тесвртэ бөөх зөвтөгт. «³⁷Яһад гихлэ, удл уга невчкн цаг болад Ирдгнь ирх, икэр удшго. ³⁸Мини чик седклтэ күн итклөрн бөөх, зуг кемр күн Намаг дахдган уурхла, тер Нанд тааста болшго». ³⁹Зуг бидн Бурхиг дахдган уурад, үкллэ харһх улс бишвидн. Бидн иткнэвидн, тегэд авргдвидн.

Итклин тускар

11 Иткл гиснь: Мана нөөлжэх юмн бөөнэ гиж лавта медх, болн эс үзгддг юмн бөөнэ гиж лавта медх. ²Кезэнэ эмтн итклэр дамжад Бурхнд тааста болдг бөөсмн.

³Нарт делкэ Бурхна үгэр үүдсмн, тер учрар эс үзгддг юмнас үзгддг юмн үүдсинь бидн итклэр дамжад меднэвидн.

⁴Итклөрн Абель Кэнэс сэн тэкл Бурхнд тэксмн. Итклөрн Абель чик седклтэ күн гисн герчллһ авсмн. Бурхн Абелин белг авсндан эн герчллһ өгсмн. Абель кезэнэ өнгрвчн итклөрн ода күртл келжөнө.

⁵Итклөрн Ханок үкллэ харһл уга һазрас авгдла. Терүнэ цогцинь күн олж чадсн уга, яһад гихлэ, Бурхн терүг авла. Эн орчлн-гас авгдхин өмн Ханок Бурхнд тааста күн гисн герчллһ авсмн. ⁶Иткл угаһар күн Бурхнд тааста болж чадшго. Яһад гихлэ, Бурхн тал ирсн күн Бурхн бөөнэ гиж, Бурхн Терүг хөөдг күн болһниг ачлна гиж иткх зөвтөгт.

⁷Итклөрн Ноах юн учрх гисн сагллһна зөнг Бурхнас авсмн. Ноах Бурхиг соңсад, гер-бүлэн харсж аврхин төлө керм тосхсмн. Ноах орчлнгиг гемшөһөд, итклөрн Бурхнас чик седкл авв.

⁸Өнчөн авх һазр тал йовгха гиж Бурхн Абрахамиг дуудв. Итклөрн Абрахам Бурхиг соңсв. Тер альдаран йовхан эс медсн бийнь йовсмн. ⁹Итклөрн Абрахам Бурхна өгнөв гисн орн-нутгт хэр күн болж бүүрлж. Абрахам Ицхак Яков хойрла сегт бөөсмн. Тедн Абрахамла эдл Бурхна өгнөв гисн өнч авх улс бөөсмн. ¹⁰Яһад гихлэ, Абрахам мөнк улта балһсиг күлөжэсн билэ. Тер балһсна проектын Зурач болн Тосхач Бурхн Бийнь бөөсмн.

¹¹Сарра үр һарһхд зөвөр наста бөөж. Зуг тер күср болвчн итклөрн үр һарһх күч авсмн. Бурхн өгсн үгэн күцэдмн гиж тер иткдг бөөж. ¹²Иим учрар насан барн гиж йовх Абрахамас хөөт

үйнр харсмн. Теднэ тонь тенгрин одд мет болн тенгсин көвөд бөөсн элсн мет олн бөөсмн.

¹³Эн улс цугтан Бурхнд иткэд өнгрв. Эдн Бурхна өгх юмиг авсн уга, болв холас үзэд байрлдг бөөсмн. Эн назр деер бидн ирсн хэр улс болн зуульчнрвидн гиж тедн бийиннь тускар келдг бөөж. ¹⁴Бийиннь тускар тиигж келдг улс тиигэд эврәннь йосн Төрскэн хөөжэхэн үзүлжэнэ. ¹⁵Кемр тедн үлдэсн төрскн орн-нутгин тускар ухалдг бөөсн болхла, тедн тиигэрэн хэрү ирж чаддг арhta бөөх билэ. ¹⁶Зуг тедн энүнэс сэн орн-нутгур эс гиж тенгрин орн-нутгур темцдг билэ. Тиим учрар тедн Бурхиг «мана Бурхн» гиснэс Бурхн эмэхш. Яһад гихлэ, Бурхн эн улст балһс белдсмн.

¹⁷Бурхн Абрахамиг сөрхлэ, итклэрн тер Ицхакар тэкл тэххэр белдсмн. Бурхна өгхэр бөөсн юмнд тер иткэд, эврәннь ор һанцхн көвүһэрн тэкл тэххэр седлэ. ¹⁸Ицхакин тускар Бурхн Абрахамд: «Чини уңг-тохм Ицхакас эклх», – гиж келв. ¹⁹Бурхн үксн улсиг эмдрүлж чаддгтнь Абрахам итклэ. Болв Абрахам Ицхакиг үклэс авч гиж келж болжана.

²⁰Иргчдэн Яков Эсав хойрин эдс ирх гиж Ицхак итклэрн келсмн.

²¹Итклэрн Яков өнгрхиннь өмн Йосипин көвүн болһнд эдс өгч. Тер тайган түшэд, Бурхнд сөгдсмн.

²²Итклэрн Йосип өнгрхиннь өмн Израилин улс Египетэс һарх гиж сана орулад, эврәннь цогцан яһж оршахинь келж өгсмн.

²³Итклэрн Мошен эк-эцкнь терүг төрснэ хөөн һурвн сардан бултулв. Тедн көвүһэн ик сөөхнинь үзв, болв хаана заквр эвдхэсн ээсн уга.

²⁴Моше наснь өөдлэд ирхлэрн итклэрн фараона күүкнэ көвүн бишв гив. ²⁵Килнцтэ, ахр байрта жирһлэр бөөхин ормд тер Бурхна өмтнлэ зовлң даах жирһл шүүж авв. ²⁶Христосин төлө му нер зүүхиг Египетин зөөрэс ик үнтэ юмнд тер тоолдг бөөж. Яһад гихлэ, Моше иргч ачлвр тал темцж хэлэдг бөөсмн. ²⁷Итклэрн тер хаана цухлас эл уга Египетэс һарсмн. Яһад гихлэ, тер эс үзгддг Бурхиг үзжэх метэр хэрү эргж йовсн уга. ²⁸Итклэрн Моше Песах гидг нэр тогтаһад, үүдн болһниг цусар цацтн гиж өмтнд закв. Үклин элч Израилин улсин ууһн көвүдиг бичэ алтха гиж тиигв.

²⁹ Итклэрн Израиль улс улан тенгсиг хүүрә һазрар йовж йовх мет һатлж һарсмн. Египетин улс бас тиигж кехәр седәд уснд чивсмн.

³⁰ Эмтн долан өдр Ерихо балһсиг эргснә хөөн иткләр балһсна эрс нурад унж одж.

³¹ Итклэрн Рахаб гидг аля күүкд күн наадк бүдүн күзүтә улсла үксн уга. Яһад гихлә, тер туршулчнриг сәәнәр тосад, гертән орулсмн.

³² Дәкәд ю келхв? Гидеона, Баракин, Шимшона, Иптән, Давидин, Самуэлин болн аәлдәчнрин тускар келхлә, цаг күртшго.

³³ Итклэрн тедн зәрм орн-нутгиг диилж эзләд, чик кергән күцәһәд, Бурхна өгх юм авв. Тедн арслнгудын ам хаав. ³⁴ Ик һал унтраһад, хурц иртә үлдәс авргдла; чинән уга бәәсн бийнь чидл орад одла. Дәәнд орлцад ик чидитә болад, күүнә цергиг көөв. ³⁵ Итклэрн күүкд улс үксн элгн-саднаннь әмдрсинь олж авв. Зәрмнь сулдхвр керг уга гийәд, улм сән жирһлд әмдрхәр ик зовлнтаһар үкв. ³⁶ Зәрм улсиг наад бәрәд, маляһар цокад, цевд күләд түүрмд хайв. ³⁷ Тедниг чолуһар цокад, көрәһәр көрәдәд, үлдәр чавчад алв. Тедн хөөнә, ямана арс көдрәд, һазр кедәд йовдг бәәж, угатя яду боллдад, көөгдәд икәр зовагдв. ³⁸ Эн улс орчлнғас деер билә. Тедн кәдә һазрмудар, уулмудар, хадын көндәһәр, уулын хавчгар кедәд йовв.

³⁹ Эдн цуһар итклэрн Бурхнд тааста билә. Зуг теднәс нег чигн күн Бурхна өгхәр бәәсн юмиг авсн уга. ⁴⁰ Яһад гихлә, Бурхн маднд энүнәс сән юм белдсмн. Тедн маднла хамдан дуту уга жирһлд күрч чадхиг Бурхн урдаснь тогтав.

12 Мана эргнд оln герчнр бәәнә. Эн учрар мана хаалһд бәәсн харшлтас болн маднд хальддг килнцәс гетләд, маднд заасн хаалһар тесвртәһәр гүүһәд йовий. ² Нүдән аһьлго Исус тал оньдин хәләй. Энтн итклин Үүдәч болн Күцәһәч. Исус Бийднь заясн иргчин байрин төлә һә үклиг юмнд тооллго кирсд үкәд, Бурхна ширән барун бийд суусмн.

³ Цуцрад цөкршгон төләд килнцтә әмтнә ик өшәрклһиг даасн Исусин тускар ухалтн.

⁴ Тадн болхла килнцин өмнәс босж үктлән дәәлдәд угат. ⁵ Эврәннь үрдүдтән келжәснлә әдл Бурхна келсн урмдта үгмүдиг тадн мартвт? «Көвүм минь! Деед Эзн чамаг чиклхлә, бичә бас. Деед Эзн чамаг засглхла, бичә цөкр. ⁶ Яһад гихлә, Деед Эзн дурта

көвүһән чиклнә. Көвүн гиж тоолгддг күн болһниг малядна». ⁷Бурхна заслһниг тесвртәһәр даатн. Яһад гихлә, Бурхн тадниг Эврәннь көвүдән гиж тоолна. Эцкәс засгдад уга көвүн бөөдмб? ⁸Кемр Бурхн тадниг Эврәннь цуг көвүдлә әдл эс засдг болхла, тадн Терүнә һарсн көвүд биш болжанат, зуг йосн бишәр һарсн көвүд. ⁹Мана һазрин эцкнр мадниг засдг билә, болв бидн тедниг тевчдвидн. Иим учрар энүнәс үлү яһж бидн Сәкүсдин Эцкин үгд орх зөвтәвидн. Эн сонсхврта бөөдл маднд жирһл өгнә! ¹⁰Мана һазрин эцкнр ахр болзгт мадниг засад авдг билә. Тедн мадниг чикәр засжанавидн гиж тоолдг билә. Зуг Бурхн мадниг мана сөөһин төлә, мадниг Бийтәһән әдл Терүнә әрүн улс болһхар засна. ¹¹Яһад гихлә, кемр күн засгла харһхла, тер засг байр биш зовлң болж медгднә. Хөөннь эн засгар сурһмж авсн күн чик бәәдлиг болн әвтә жирһлиг урһц метәр хурана.

Зокал болн саглһн

¹²Тегәд эврәннь цуцрсн һаран өргтн, чинән уга өвдгән батрултн. ¹³Дохлң көлән өвдкәшгоһар, болв эдгәхәр һо хаалһар цааранднь чигн йовтн.

¹⁴Күн болһнла эвәр бәәхәр шунтн. Әрүн жирһләр бәәхәр зүткн, яһад гихлә, әрүн жирһләр эс бәәхлә Деед Эзиг үзж чадшгот. ¹⁵Хәлән бәәтн: тадн дундас күн һашун уңгта урһмл мет урһад әмтнд дала хоран күргвзә, кесг әмтиг бузрдавза. Бурхна хәәрлтиг күн үлдәвзә! ¹⁶Хәлән бәәтн! Бурхн уга Эсавла әдл, эс гиж тадн аля күн бичә болтн. Эсав нег ааһта хотын төлә ууһн көвүнә зөвән хулдчксн билә. ¹⁷Энүнә хөөн тер эцкәсн әдс авхар седв. Зуг эцкнь сурсинь өгсн уга. Яһад гихлә, Эсав әдс авхар зүткж уульв чигн кесн үүлән сольж чадсмн уга.

¹⁸Тадн һарарн көндәж болшго болн һалд шачах уулур, таг харһуһур, догшн салькнур, ¹⁹бүрә-бүшкүрин әәһүр, үг келдг дууһур ирсн угат. Тер ду сонссн әмтн дәкж үг бичә келтхә гиж эрв. ²⁰Яһад гихлә, тедн өгсн зәрлгиг авч чадсмн уга. Зәрлг гиснь эн: Кемр мал болв чигн эн уул тал күрхлә, чолуһар цокгдж үкх. ²¹Әмтнә үзсн юмн ик әәмшгтә болад: «Би икәр әәһәд чичржәнәв», – гиж Моше келж.

²²Зуг тадн Сион уулур, Әмд Бурхна балһснур эс гиж тенгрин Ерусалимур Бурхна тоолж болшго элчнр тал өөрдвт. ²³Тадн ууһн көвүдиннь байрин хургт өөрдвт. Теднә нерд теңгр деер

бичэтэ бээнэ. Тадн Бурхн тал, цуг күмни Зарһч тал, дугу уга болн чик седклтэ сүмсд тал өөрдвт. ²⁴Тадн Исус тал эс гиж Бурхна болн күүнэ хоорндк Шин Бооцана орлцач тал, цацгдсн цусн тал өөрдвт. Эн цусн Абелин цуснас үлү сэн юм өгхэр бээнэ.

²⁵Хэлэн бээтн! Үг келжэх Бурхиг күн сонслго буру хэлэвзэ. Назр деер үг келжэсн Мошег сонсхар седдго улс цаажас зулж чадсн уга. Энүнэс үлү бидн тенгрэс үг келжэх Бурхиг эс сонсхла, цаажас зулж чадшговидн. ²⁶Тиигхд Бурхна дун назриг чичрүлдг билэ. Ода болхла Бурхн иим үг өгч: «Дэкн Би ханцхн назриг биш, тенгриг чигн чичрүлхв». ²⁷«Дэкн» гисн цуг делкэд үүдэгдсн юмн чичргдэд уга болж одх — гисн үг. Тегэд чичрүлж болшго юмиг үлдэхин төлө тиим юмн учрх.

²⁸Тер учрар мадн ормаснь көндөж болшго орн-нутг авчач төлөдэн ханлтта бөөхм. Бурхнд сөгдэд, күндлөд, Терүнэс эәһэд, Бурхнд тааста болад, Терүнд ханлт өргхм. ²⁹Яһад гихлэ, мана Бурхн цугинь шатаж уга кедг хал болжана.

Бурхнд яһэс тааста болхмб?

13 Иткдг ахнр-дүүнр мет нег-негндэн дурта болад бээтн. ²Зу-ульч улсиг кезэчн гиичлүлхэн бичэ марттн. Тиигж келхэд зэрмсь медлго, Бурхна элчнриг гиичлүлсн. ³Түүрмд бээсн улсиг бичэ марттн. Тадн бийстн түүрмд бээсн метэр теднэ тускар ухалтн. Зовлң даажасн улсиг бичэ марттн, бийстн зовлң даажач мет теднэ тускар ухалтн.

⁴Гертэ-бүлтэ бөөдл-жирһлиг цуһар күндлх зөвтэ. Залу гергн хойр хоорндан итклтэ болх зөвтэ. Хуульч болн аля улсиг Бурхн зарһла харһулх.

⁵Мөнгнд дегд дурта бичэ болтн. Бээсэрн байн болтн. Яһад гихлэ, Бурхн иигж келв: «Би чамаг үлдэшгов, Би чамаг хайшгов».

⁶Тегэд зөргтәһөр келж болжана: Деед Эзн — мини нөкд. Би юм-нас эәшгов? Күн нанд ю кехмб?

⁷Тадниг Бурхна үгэр сурһсн хардачнран бичэ марттн. Теднэ жирһлин болн үклин тускар ухалад, тедниг дураж итктн.

⁸Исус Христос Өцклдүр, эндр, мөнкиндэн нег кевэрн бээнэ, төрүц хүврхш. ⁹Таднд күүнэ болдг олн зүсн ном чик хаалһастн бичэ хажилһтхэ. Тана седклтн хотын туск зокалмуд күцэлһнэр биш, Бурхна хөөрлгөр батрдгнь сэн. Хотын туск зокалмуд күцэдг улст эн зокалмуд олз өгшго.

¹⁰ Манад тэклин ширэ бөөнө. Евреймүдин сөгт церглдг улс тер ширэхэс хот идх зөв уга бээсмн. ¹¹ Яһад гихлэ, ах гелң хамгин эрүн бөөрнд эмтнэ килнц тэвүлхин төлө малын цус орулна. Малмудын цогцнь болхла, эмтн бүүрдг һазрин ард шатагдг бээсмн. ¹² Тегэд чигн Исус эмтиг килнцэснь цусарн цөврлхэр балһсна ард үксмн. ¹³ Тегэд чигн эмтн бүүрдг һазрин ард һарад Терүнүр йовхм, Исусин му нериг хувалцхм. ¹⁴ Яһад гихлэ, энд һазр деер бөөх балһсн манад уга болад, бидн иргч балһсиг хөөжөнөвидн. ¹⁵ Тегэд Исусар дамжад, Бурхнд нерэдсн бэрц болсн магтал оньдиндан өргий. Магтал гиснь – амнас һарчах Бурхнд нерэдсн бэрц болжана. Эн бэрц: Исус – Деед Эзн гисн үгмүд. ¹⁶ Нег-негндэн сә кеж, нөкд болдган бичә мартгн. Яһад гихлэ, эн Бурхнд тааста бэрц.

¹⁷ Таднд сурһмж өгдг улсин үгд орад, теднә келсинь күцэтн. Тедн килмжән өгэд, тана седклиг оньдин хэләнә. Яһад гихлэ, тедн эврәннь церглһнә туск тооцаһан Бурхнд өгх зөвтә. Эн учрар эврәннь көдлмшән байртаһар күцәж зөвүр угаһар тедн бөөтхә. Кемер эс тиигхлэ, эн таднд олз өпшгә.

¹⁸ Мана төлө зальврад бөөтн. Яһад гихлэ, бидн седклдән гем уга бөөнөвидн гиж лавта келж чаджанавидн. Тегэд үнн чикәр бөөхәр шунжанавидн. ¹⁹ Бурхн намаг удл уга таднур йовултха гихәд зальвртн гиж, би үнн седкләрн эржәнөв.

Зальврлһн

²⁰⁻²¹ Мана Деед Эзн Исусиг эс гиж хөөдин алдр Хөөчиг мөнк бооцана цусар дамжад әмдрүлсн Эвин Бурхн таднд Терүнә талыг күцәхд кергтә сәэг өгх болтха! Исус Христосар дамжад, Бурхнд тааста юм мана дотр Тер күцөтхә! Исус Христос мөнкндән тууртха! Тиигтхә!

Төгсөр

²² Ахнр-дүүнр, эн урмдта үгмүд седкләрн орултн гиж би эржәнөв. Яһад гихлэ, мини бичсн бичг ик биш. ²³ Мана дү Тимофей түүрмәс сулдхвр авснь медтн. Кемер тер удл уга ирлэ, би тадниг терүнлә хамдан бөөсинь үзхүв.

²⁴ Тана һардачнрт болн Бурхна улст менд илгәжәнөв. Италин ахнр-дүүнр таднд менд илгәжәнә.

²⁵ Бурхна хөөртд тадн багтад бөөх болтха!

Яковин бичсн бичг

Нүр үг

Эн бичгтэн Яков Бурхна цуг тарсн улст жирһлин селвг өгчэнэ. Терүнэ тускар үзмжтэ үгэр келэд, христианмудын хоорндкиг болн зан-бэрциг хардхин тускар селвгэн бичжэнэ. Христианин болсндан Яков олн зүсн төр хэлэжэнэ: байн болн түрү бээдл, сөрлһн, сэн зан, авъяс, иткл болн керг, күүнэ келн, цецн ухан, керлдэн, ик санан болн зөвшөрлһн, талдан эмт келлһн, көөрлһн, тесвр болн мөргүл.

Христианск жирһлд иткл йир кергтэ орм эзлжэхинь эн бичгт үзүлг-джэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1
Иткл болн цецн ухан 1.2–8
Түрү болн байн бээдл 1.9–11
Жилв болн сөрлһн 1.12–18
Соңсвр болн йовдлмуд 1.19–27
Эмтиг йилһлһнэ туск саглһн 2.1–13
Иткл болн йовдлмуд 2.14–26
Христианин болн терүнэ келн 3.1–18
Христианин болн делкэ 4.1 – 5.6
Олн зүсн селвгүд 5.7–20

Мендлһн

1 Би Бурхна болн Деед Эзн Исус Христосин Яков, таднд олн келн улс дунд тарсн арвн хойр уңг-тохмин улст менд илгэжэнэв.

Цецн ухан болн иткл

²Ахнр-дүүнрм! Ямаранчн сөрлһнлэ харһсн цагт байрлтн. ³Тана итклиг сөрснэ хөөн та тесвртэ болдгиг тадн меднэт. ⁴Тана тесвр оньиндэн икдтхэ. Тиигэд тадн бөдүн болн юмнд дуту уга

болж чадхит. ⁵Кемр тадн дундк улсин кенд чигн цецн ухан эс орхла, Бурхнас суртха. Бурхн терүнд өгх. Бурхн өгөнч, сурсн күүг гемшөлго, цецн уха өгнө. ⁶Зуг сурсн цагт тадн алмацл уга-нар иткх зөвтгэт. Алмацсн күн салькар өрггдж көөгддг тенгсин дольган мет болна. ⁷⁻⁸Шиидвр авх арн уга күн, шуд хаалһар йовж чаддго күн Деед Эзнэс юм авч чадхв гиж бичэ сантха.

Угата болн байн күүнэ тускар

⁹Иткдг номһн күүг Бурхн деешлүлхлэ, тер байрлх зөвтгө. ¹⁰Байн күүг Бурхн номһрулхла, тер күн байрлх зөвтгө. Яһад гихлэ, цагтнь тер кеер урһдг ноһана цецгэ мет уга болж одх. ¹¹Нарн һарад, һаң халун шатаһад, ноһаг хагсана. Терүнэ цецгэнь унад, сөөхн бөөдлнь уга болж одна. Тиим кевөр байн күн эврәннь кергэн кежәһэд уга болж одна.

Сөрлһнэ тускар

¹²Сөрлһнлэ харһад, терүг дааж һардг күн буйн киштгэ болдг. Яһад гихлэ, цугинь даасн хөөн тер мөнк жирһл эдлэд ачлгдх. Эн ачиг Бурхн Бийднь дурга улст өгнөв гив. ¹³Тадн сөрлһнлэ харһларн, Бурхн намаг сөржәнэ, гиж бичэ келтн. Бурхн Бийнь хар санаһар сөргдхш, эмтиг бас сөрхш. ¹⁴Күн му седвөрт авлг-дад, терүнэ хавхд торна. ¹⁵Энүнэ хөөн му седвөр күүнэ седклд батрад, күүг килнцд унһана. Кесн килнцнь күүг үкллэ харһулна.

¹⁶Хэлэн бөөтн, хээртэ ах-дүүнрм, меклгддг болвзат! ¹⁷Сән болн йосн белг тенгрэс ирнэ, нарн, сар, одд үүдэсн Эцкэс өггд-нэ. Тер төрүц сольгдхш, хүврснэ бөөдл чигн уга. ¹⁸Бурхн эврәннь таалар үннэ үгэр дамжад, маднд шин жирһл өгв. Мадниг Терүнэ оln үүдэврин хамгин түрүнкнь болтха гиж тиигв.

Бурхна үг соңснь болн күцэснь

¹⁹Хээртэ ахнр-дүүнрм! Энүг тодлтн: Оньган өгч соңсхд белн болтн, зуг келхэр, уурлхар бичэ адһтн. ²⁰Яһад гихлэ, күн уурлх-ла, Бурхнд тааста юм кеж чадшго. ²¹Эн учрар ямаран чигн бузр авъясан болн му йовдлан хайтн. Бурхна келсн үгиг номһн седж-лэр тогтаж автн. Эн үг таниг аврж чадх чинртэ.

²²Бурхна үгиг харжахар гиж бичэ соңстн күцэтн. Тиим эс болхла, тадн бийән меклжөнөт. ²³Үгиг соңсдг, зуг күцэдго

күн нүр үздгт бийэн ширтж хэлэдг күн мет. ²⁴ Бийэн хэлэчкэд, һарад йовж одна. Тиигэд ямаран бөөдлтэ болдган мартчкна. ²⁵ Болв сулдхврин туск дуту уга номиг шинжлж күцэдг күн буйн кишгтэ. Тер мартмха сонсач биш, сонссан күцэдг күн болжана.

²⁶ Би шажна йосар бөөдв гиж тоолдг, зуг келэн бэрж чаддго күн бийэн меклнэ. Терүнэ шажна бөөдлнь юмн биш. ²⁷ Өнчн күүкд болн белвсн күүкд улс зовхла, теднд нөкд болад, орчлнгин хар санаһар бийэн бузрдалго бөөдгиг Бурхн Эцк йосн цевр шажнд тоолна.

Кү йилһдг улсин тускар

2 Ахнр-дүүнр минь! Мана туурмжта Деед Эзн Исус Христост иткдг улс болад, эмтнэ чирэ хэлэж, тедниг йилһх зөв угат. ² Үлгүрлхд: Тана хургт байн хувцта, хурһндан алтн билцгтэ, байн күн орж ирнэ. Шуурха хувцта, угатя яду күн бас орж ирнэ. ³ Кемр тадн байн хувцта күүг күндлэд: «Буйн болтха ортн, дегшэн һарад суутн», гийһэд угатя күүнд: «Тенд зогсжа эс гиж көлдм су», гийһэд келэд бөөхлэ, тадн буру юм кежэснтн тер. ⁴ Негдвэр, эмтиг хоорнднь йилһжөнөт, хойрдвар, му ухата зарһчла эдл зарһ кежэнөт.

⁵ Хөөртэ ахнр-дүүнрм! Соңстн: Бурхн угатя улсиг итклэр байн болтха гийһэд болн Бурхна орн-нутга өнч автха гийһэд шүүж авла. Бурхнд дурта улс теңгрин орна өнч авх гиж Бурхн үг өгв. ⁶ Тадн болхла угатя улсиг басад тевчхшт. Байн улс тадниг дажрад күчэр зарһд орулна, тиим эсий? ⁷ Тедн таднд өггдсн сэн неритн муурулна, тиим эсий? ⁸ Кемр тадн хажудк күүндэн бийдэн дурта кевэр дурл гисн хаана заавриг күцөһэд бөөхлэ, тертн чик. ⁹ Зуг кемр тадн эмтнэ чирэ хэлэһэд, тедниг йилһхлэ, тадн килнц кежэнөт. Зақан тадниг йос эвдэчнр гиж гемшэжэнэ. ¹⁰ Кен чигн цуг зака күцэв чигн, зуг закана негхн заавриг эвдхлэ, тер күн цуг зака эвдлһнд бурута. ¹¹ «Күүнэ гергнлэ дерэн бичэ негдүл», – гисн Бурхн «Кү бичэ ал», – гиж бас келлэ. Кемр чи күүнэ гергнлэ дерэн эс негдүлв чигн, зуг кү алхла, чи йос эвдэч болжанач. ¹² Сулдхврин закахар зарһла харһх улсла эдл келэд кергэн күцэтн. ¹³ Яһад гихлэ, өршөңгү угаһар зарһ кесн күн бас өршөңгү уга зарһла харһх. Өршөл зарһас деер.

Иткл болн йовдлмуд

¹⁴Ахнр-дүүнрм! Би иткнэв гисн күн сэн йовдл эс кесн болхла, түүнэс олзнь юмб? Иткльн терүг аврж чадхмб? ¹⁵Үлгүрлхд, тана ахтн эс гиж эгчтн хувцн уга, хот уга бөөнэ. ¹⁶Тадна негнтн: «Менд йовтн, дулан хувцан өмсэд, хотан ууһад амулн менд бөөтн», – гийһэд, зуг ах, эгчдэн кергтэ юм эс өгхлэ, ямаран олз болхмб? ¹⁷Кемр тадн иткдг болв чигн, зуг сэн йовдлмуд эс кехлэ, тана иткл тус уга хоосн.

¹⁸«Негнь иткнэ, дарукнь сэн йовдл кенэ», – гиж нег күн келнэ. «Сэн йовдл келго иткжэсэн нанд үзүл. Зуг би чамд сэн йовдлар дамжж иткжэсэн үзүлнэв», – гиж би терүнд хэрү өгнэв. ¹⁹Чи Ор һанцхн Бурхнд иткнэч, терчн чик. Зуг хар сэкүсд бас иткнэ, икэр ээж чичрнэ. ²⁰Эргү күн! Сэн йовдл келго иткдгнь хоосн юмн гисиг чамд үзүлтхэ, гиж седжэнч? ²¹Абрахам көвүһөрн Ицхакар тэкл кеж тэклин бөөрнд төвсн цагт, Бурхн терүнэ сэн йовдлар дамжад, терүг чик седклтэ күүнд тоолсн биший? ²²Абрахам сэн йовдл күцәһэд, тер саамд иткж бөөсинь үзжэнч? Йовдларн тер йосн итклд күрч. ²³«Абрахам Бурхнд иткэд, Бурхн терүг чик седклтэ күүнд тоолв» гисн Бурхна Бичгт бичсн үгмүд бүтв. Болн Абрахам Бурхна үр гиж нерэдгдв. ²⁴Күн һанцхн итклэрн биш, зуг сэн йовдларн чик седклтэд тоолгдна. ²⁵Тиим юмн Рахаб гидг аля күүкд күүнлэ учрв. Тер Израилин туршулчнриг гертэн бултулад, дэкэд тедниг хэрү йовулж нөкд болсн цагт* Бурхн терүнэ сэн йовдлар дамжад, терүг чик седклтэд тоолсн биший? ²⁶Тегэд күүнэ цогц, сүмсн угаһар эмн уга болсн метэр, иткл йовдлмуд угаһар хоосн юмн болна.

Келнэ тускар

3 Ахнр-дүүнр минь! Таднас ик зунь багш болхар бичэ зүтктхэ. Яһад гихлэ, бидн, багшнр, талдан улсас үлү шүүрүтәһәр зарһла харһхиг тадн меднэт. ²Бидн цуһар ик зуудан килнц һарһнавидн. Келэрн килнц һарһдго күн итклэрн бөдүн болн бийән бәрж чаддг күн гиж тоолгдна.

³Мөриг үлмэдән орулхин төлэ бидн терүг хазарлнавидн. Тиигэд бидн мөриг кергтэ хаалһарн залнавидн. ⁴Кермиг хэләтн:

---

* Эн тууж Исус Навина дегтрэс.

Тер ямаран ик болвчн, шүүрн салькнд туугдв чигн, зуг кермин жолач бичкн мод олзлад, кергтэ хаалһар терүг зална. ⁵Келн бас тиим. Энтн бичкн болвчн ик юмна тускар көөрнө. Нег бичкн һал зөвөр ик ө-шуһу модыг шатаж чадна. ⁶Келн болхла һал мет. Келн хар санана күчн болад наадк мөчмүдин заагт эврәннь орман эзлнө. Эн цуг цогц-бийиг бузрдана. Келн мана жирһл бөөдлийг мөңк һалар шатана.

⁷Ямаранчн ан-аһрусиг, шовудыг, мөлкдг болн теңгс усна аңгудыг күн номһрулж чадна, номһрулв. ⁸Зуг келиг номһрулж чадхш. Келн бөрж болшго хар саната юмн, тер үклд орулдг хорар дүүрн.

⁹Келэрн бидн мана Деед Эзиг болн Эцкиг йөрөнөвидн, тер келэрн бас Бурхна дүрэр үүдэгдсн эмтиг харанавидн. ¹⁰Нег амнас дегц йөрөл болн харал һарна. Ахнр-дүүнр минь! Тиим юмн болх зөв уга. ¹¹Нег булгас дегц эмтэхн болн һашун усн һоожд-ви? ¹²Ахнр-дүүнр минь! Инжр модн олив темс, уста үзм инжр темс өгч чадхий? Тиим учрар һашун усиг эмтэхрүлж болшго.

Йосн цецн ухан

¹³Тадн дундас күн цецн ухата болн медрлтэ болхла, цецн уха-һар үүдсн номһн бөөдлэр дамжад һарчах сән жирһлэрн, цаһан йовдларн энүг үзүлтхэ. ¹⁴Кемр тана седкл үлү үздг, һашуддг, бив гисн саната бөөхлэ, би цецн ухатав гиж бичэ көөртн, үннэ өмн бичэ килнц һарһтн. ¹⁵Тиим цецн ухан теңгрэс һарчахш, энтн орчлнгас, күүнэ килнцтэ бөөдлэс, хар сэкүснэс һарчана. ¹⁶Үлү үздг, бив гиһэд бөөдг эмтн бөөсн ормд оньдин диг-даран уга, ямаран чигн хорга йовдл һарна.

¹⁷Теңгрэс һарчах цецн ухата күн болхла, цевр, эвд дурта, номһн, тоолврта, өршөнгү, дала сән йовдл кенэ, эмтнэ чирэ хэлэж тедниг йилһхш, үннч седклтэ. ¹⁸Үнн чик бөөдл гиснь — эвтөһөр тэрсн экнэс һарсн эвин көдлэчнрин хадсн урһц.

Орчлца үүрлһнэ тускар

4 Тадн дунд цүүгән, керлдән альдас һардви? Цуг эн тана дотр дөөлэд бөөдг тана седвэрмүдэс һарчана. ²Тадн юм авхар седнэт, зуг танад тиим юмн уга. Иим учрар тадн кү алнат. Тадн күүнэ юмнд жилвтнэт, зуг терүг авч чадхшт. Иим учрар тадн цүүгэд керлднэт. Бурхнас эс сурсндан таднд тиим юмн уга.

³Болв сурхларн авхшт. Яһад гихлэ, тадн буру учрар сурнат. Эврәннь седвөрмүдөн ханһахар тиигнэт.

⁴Итклтэ биш улс! Кемр күн орчлңла үүрлхлэ, Бурхнла өшөр-кнэ. Энүг тадн медхшийт? Тегэд орчлңгин үр болхар седдгнь Бурхна өшэтн болна. ⁵Мана дотр Бурхна орулсн Сәкүсн мадниг һанцхн Терүнэ болтха гиж седжәнэ, – гисн Бурхна Бичгин үг-мүдиг хоосн үгмүд гиж санжант? ⁶Зуг Бурхн маднд ик хээртэ. Тегэдчн Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Бурхн омгта улсин өмнөс сөрүцнэ, зуг номһн улсиг хээрлнэ».

⁷Иим учрар Бурхна үгд орад, эрлгин өмнөс сөрлцтн, тер тадна-нас цааран зулад эрлх. ⁸Бурхн тал өөрдтн, болн Бурхн таднур өөрдх. Килнцтэ улс һаран уһатн, хойр ухатань седжлән цеврлтн. ⁹Гейүртн, уультн, оркртн! Инэхин ормд уультн. Байрлхин ормд зовтн. ¹⁰Деед Эзнэ өмн номһртн. Тиигхлэ Тер тадниг деегшлүлх.

Ахиг зарһла харһулсна тускар

¹¹Ахнр-дүүнр! Нег-негән бичэ му келтн. Эврәннь ахин тускар му келэд, терүг гемшэдг күн закана тускар му келнэ, загаг гемшәнэ. Кемр чи Закаг гемшэхлэ, Закаг күцэдг күн биш зарһч болж һарчана. ¹²Һанцхн Зака Өгәнч болн Зарһч бээнэ. Тер Бурхн болжана. Тер аврж чигн чадна болн уга кеж чадна. Хажудк күүһән гемшэдг кенвчи?

Бийән бичэ буультн

¹³Эндр эс гиж маһдур тиим балһснд однавидн, тенд жилдән бөөһэд, юм хулдад, олз авхвидн гидг улс, сонстн. ¹⁴Маһдур яһж бөөхән тадн медхшт. Тана жирһл-бөөдл утан мет невчкн зуур бөөжәһэд тарж одна. ¹⁵Энүнэ ормд тадн: «Кемр Деед Эзнэ таал болхла, бидн невчкн зуур бөөжәһэд кергән күцәнөвидн», – гиж келх зөвтэт. ¹⁶Тадн болхла омглад көөрнэт. Тиим көөрлһн му юмн. ¹⁷Сә кех зөвтәһән медә бөөж, сә эс кедг күн килнц һарһжана.

Байн улст келсн саглһн

5 Ода, тадн баячуд, намаг сонстн! Оркрж уультн! Тадн зовңла харһхит. ²Тана байн зөөртн илжрэд одж, хувц-хунритн гүр идчкж. ³Алтнтн, цаһан мөңгнтн зеврж одж. Эн зев тана өмнөс герч болад, һал мет тадниг шатах. Эн сүл өдрмүдт эн зөөриг

тадн цуглуллат. ⁴Тана назрин урһц хурасн көдлөчнрт тадн жалвинь өгл уга хулхалж авлат. Соңстн: тана көдлөчнр хээкрэд, һундлан өргнэ. Теднэ һундл Теңрин цергин Деед Эзнд күрч. ⁵Тадн назр деер элвг-делвгэр бөөж бахан ханһадг билэт, алһна өдрин төлө тадн бийән бордсн билэт. ⁶Тадн нүл уга улсиг гемшәһэд алсн билэт, болв тедн тана өмнөс төрүц сөрүцсн уга.

Тесврин болн зальврлһна тускар

⁷Ахнр-дүүнр минь! Деед Эзиг иртл тесвртә бөөтн. Хэләтн! Яһж тесвртәһәр тәрә тәрсн күн үнтә урһциг назр кезә өгхинь, намрин болн хаврин хур орхинь күләнә. ⁸Тадн бас тесвртә кевәр бөөтн, зөргтә кевәр итктн, яһад гихлә, Деед Эзн ирхнь өөрхн. ⁹Гемшөгдшгон төлө нег-негнәннь тускар бичә һундл өргтн. Зарһч үүднә өөр зогсна.

¹⁰Ахнр-дүүнр минь! Деед Эзнә нерн деерәс келдг әәлдөчнрәс яһж тесвртә кевәр зовлнган даахинь үлгүр автн. ¹¹Зовлң даадг улсиг бидн буйн кишгтә улс гиж келнәвидн. Иов яһж зовлң даасинь тадн соңслат. Сүүлднь Деед Эзн терүг яһж ачлсинь тадн бас соңслат. Яһад гихлә, Деед Эзн өршөнгү болн өр-өвч.

¹²Ахнр-дүүнр минь! Хамгин түрүнд үг өгхлөрн бичә андһар тәвтн. Теңгрәр чигн, назрар чигн, нань чигн юмар андһар бичә тәвтн. «Э» гиж санхларн, «Ә» гитн, «уга» гиж санхларн, «уга» гитн. Эс тиигхлә, Бурхн тадниг гемшәх. ¹³Тадн дунд зовлнла харһсн күн бөөнү? Зальвртха! Тадн дунд байрта күн бөөнү? Магталын дуд дуултха! ¹⁴Тадн дунд гемтә күн бөөнү? Чонжин һардачнриг дуудтха! Тедн ирәд, Терүнә төлө зальврад, Деед Эзнә нерн деерәс олив тос түрктәх. ¹⁵Тедн Бурхнд иткәд зальврхла, гемтә күн эдгх. Деед Эзн терүг эдгәх. Кемр гемтә күн килнц кесн болхла, Бурхн терүнә килнцинь тәвх. ¹⁶Тегәд эдгхин төлө нег-негндән килнцән илдкж келтн. Нег-негнәннь тускар зальвртн. Чик седклтә күүнә зальврлһн күчтә юм күцәж чадна.

¹⁷Әәлдөч Эля маднла әдл күн билә. Хур бичә ортха гиж тер шунж зальврла. Цуг нутгт һурвн жил дундуртан хур ордган уурч. ¹⁸Дәкәд терүнә зальврсар теңгрәс хур асхрв, назр урһц өгв.

¹⁹Ахнр-дүүнр минь! Кемр тадн дундас кен чигн күн үнн хаалһас хажихәд төөрхлә, талдан күн терүг хәрү Бурхн тал ирүлхлә, ²⁰тодлтн: килнцтә күүг чик хаалһур ирүлсн күн терүнә седкл аврх. Энүнәс кәлтә кесг килнц тәвгдх.

Петрин бичсн негдгч бичг

Нүр үг

Баһ Азийин ар үзгэр тарж бүүрлсн Бурхна улст Пётрин түрүн бичг илгэгджэнэ. Эн бичг итклэс кэлтэ көөгдж йовх болн зовжах улст урмд өгхэр бичгдсн. Автор терүнд Исус Христосин Сэн Зэнгин тускар умшачнртан сана орулжана. Исус Христосин үкл, эмдрлт болн ирсн туурмж теднд ишл өгчөнэ. Тер төлөд эмтн тесэд зовлңган даах йоста. Яһад гихлэ, теднэ итклин үнн зовлңгар сөрж хэлэгджэнэ. Исус Христосиг хэрү ирхлэ, тедн ачлгдхмн болжана. Пётр иткдг улст түрү цагтнь урмд өгв чигн, тедн Христосин эмтнэ бээсн бээдлэр жирһтхэ гиж саглж келжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2

Бурхна аврлтын тускар келлһн 1.3–12

Эрүн жирһлүр дуудлһн 1.13 – 2.10

Зовсн цагтан күцэх христианск даалһвр 2.11 – 4.19

Христианмудын зөвшөл болн церглт 5.1–11

Товчлгч үг 5.12–14

Мендлһн

1 Исус Христосин апостол Пётрэс Понт, Һалатъя, Кападокъя, Азий болн Битүнья гидг һазрмудар тарсн Бурхна шүүж авсн улст. ²Бурхн Эцкин медрлэр тадн шүүж авгдсн билэт, Исус Христосин үгд орхин төлө, Терүнэ цусар цеврлгдхин төлө Эрүн Сәкүсәр әрүлгдсн билэт. Цаһан сана, әвтә жирһл таднд әлвгәр өгтдтхә!

Мана нәәләр

³Мана Деед Эзн Исус Христосин Эцк Бурхнд магтал! Әврәннь хәәртәр Бурхн Исус Христосиг әмдрүлэд маднд шин жирһл өгсн. Цуг эн маднд әмд нәәлвр өгчөнэ. ⁴Тегәд чигн

цевр болн төрүц үрдгө, цагин аюлар уга болдгө, тана төлө тенгр деер хадһлгдсн зөөриг бидн авхар нөөлжәнэвидн. ⁵Иткләр дамжад, Бурхн күчән олзлад, мадниг аврхар хадһлна. Эн аврлт сүл цагт үзгдх. ⁶Олн зүсн сөрлһнэс келтэ тадн невчкн зуур зовад бөөвв чигн, энүнд байрлгн. ⁷Тана иткл йосн иткл мөн гидгнь лавлхин төлө сөрлһнлэ харһна. Тана иткл уга кегдв чигн, зуг һалар сөргджэх алтнас үнтэ. Сөрлһ үзсн тана иткл йосн иткл болж үзгднэ. Тегэд тер иткл Исус Христосин ирх өдр таднд туурмж, магтал, ач өгх. ⁸Тадн Христосиг эс үзвчн Терүнд дурга болнат. Терүг ода эс үзвчн тадн Исуст иткнэт. Туурмжар гилвксн келж болшго байрар байрлнат. ⁹Тана итклин күсл болдг аврлт тадн авчанат.

¹⁰Ээлдэчнр кинән кевөр хээж аврлһна туск шинжлтин көдлмш күцөсмн. Тедн таднд өггдх хээрлтин тускар ээлдсн билэ. ¹¹Христосин Сәкүсн теднэ дотр Христосин зовлңгин тускар болн хөөтк ирх туурмжин тускар герчлжэв. Тер цагт тедн кезэ, яһж аврлт туслхиг шинжлсмн. ¹²Тенгрәс илгәгдсн Эрүн Сәкүсәр таднд Сән Зәнг цөөлһжэх улсин келснь ээлдэчнрт биш, таднд тус күргжэхиг ээлдэчнрт мөдүлгдсн билэ. Эн юмна тускар Бурхна элчнр чигн мөдхөр седнэ.

Эрүн болти

¹³Тиим учрар ухан седкләрн юм күцәхд белн бөөтн, серглң бөөтн. Исус Христосин ирх өдр таднд өггдх хээрлтд бүклдән нөөлтн. ¹⁴Сонсхврта үрдүд мет бөөтн. Бурхиг мөдхин өмн бөөсн му седвөрәр бичә бөөтн. ¹⁵Ю эс күцәв чигн, таниг дуудсн Бурхна эдл әрүн кевөр бөөтн. ¹⁶Энүнә тускар Бурхна Бичгт иигж бичәтә бөөнә: «Нанла эдл әрүн болти, яһад гихлә, Би әрүнв».

¹⁷Кемр тадн күүнә чирә хәләлгө керг-үүлөрнь әмтнә зарһ кедг Бурхиг «Аав» гийәд нерәддг болхла, эн орчлң деер бөөх үлдсн насан Бурхиг күндләд давултн. ¹⁸Тана өвк эцкнр өгсн хоосн жирһләс түргн уга кегддг алгар болн цаһан мөнгәр хулдж эс авгдсан тадн мөднәт. ¹⁹Зуг тадн дуту уга цевр хурһн мет Христосин ик үнтэ цусар хулдж авгдлат! ²⁰Христос орчлң үүдснәс өмн шүүж авгдсн билэ, болв тана төлө эн сүл цагт ирсн бөөнә. ²¹Христосин нилчәр тадн Бурхнд иткдг болвт. Бурхн Исусиг әмдрүлж туурулсмн. Эн учрар тадн Бурхнд иткнәт, нөөлнәт.

²²Үннэ үгд орад, ахнр-дүүнрин йосн дуриг үзүлхэр тадн седклэн цеврүлвт. Иим учрар тадн эрүн седклэрн оньдиндэн нег-негндэн дурта болтн. ²³Тадн үрдг экнэс биш, мөнк бээдг Бурхна үгэс төрсн билэт. ²⁴Яһад гихлэ, «орчлнгин эмтэ-киитэ юмн ноһан мет, теднэ туурмж теегин цецгэ мет. Ноһан хумхарна, цецгэс хагсад унж одна, ²⁵Зуг Деед Эзнэ үг мөнк болна». Эн үг тадн дунд тархагдсн мөн.

2 Тадн ямаран чигн худл келдг, хар саната, хойр чирэтэ бөөдлэн, үлү үзлһнэ, худл герчлһнэ занган хайтн. ²Нилх үрн үс уухар седдг метэр, тадн Бурхна үгэс уухар седтн. Тегэд тадн өсэд аврлтд күрхит. ³Яһад гихлэ, тадн Деед Эзн цаһан саната болдгинь бийстн медж аввт.

Эмд чолун болн эрүн улс

⁴Деед Эзн тал өөрдтн. Тер эмгнэ һолсн эмд чолун болвчн, Терүг Бурхн шүүж авла. Тер Бурхна хэлэцэр үнтэ болжана. ⁵Бурхн тадниг эмд чолун кевтэ олзлад, Эврәннь сүмиг тосхжана. Тегэд тадн эрүн гелнгүд болад, Эрүн Сэкүснэс һарчах бэрц бэрхит. Эн тэкл Исус Христосар дамжад Бурхнд тааста. ⁶Бурхна Бичгт иигж бичэтэ: «Хэлэтн! Ода Би Сион деер шүүж авсн сүүрин эрдни һол чолу тэвжэнэв. Терүнд иткдг күн төрүц һутагдшго». ⁷Тегэд таднд, иткдг улст, эн чолун ик үнтэ болжана. Зуг эс иткдг улст: «Эн чолун тосхачнрин һолсн чолун, герин сүүрин һол чолун болж», – гиж Бурхна Бичгт бичэтэ. Бас иигж бичэтэ: «Эн чолунд эмтн бүдрэд унна. Эн харш чолун». ⁸Тедн Бурхна үг эс сонссндан бүдрнэ. Тиим заята улс тедн.

⁹Тадн болхла, Бурхна келн-эмтн, шүүж авгдсн эрүн болн Бурхна алдр йовдлмуд зэнглх улс болн Хаана гелнгүд мөн. Бурхн тадниг харнһуһас Эврәннь һээхмжтэ герлүр дуудсн билэ. ¹⁰Урднь тадн келн-эмтн биш билэт, ода Бурхна келн-эмтн болвт. Урднь Бурхн тадниг хээрлсн уга билэ, ода болхла хээрлнэ.

Бурхна зарцир

¹¹Хээртэ үүрмүд! Би тадниг зуульч болн хэр улс метэр эржэнэв: Тана ухан-седклтэ дээлддг килнцтэ тачалмудас хол йовтн. ¹²Буру номта улс дунд чикэр бээтн. Тегэд тадниг хар сана

нарһдг улс гиж гемшэдг эмтн тана цаһан йовдлмуд үзэ бээж Бурхиг ирхлэ, Терүг туурулх.

¹³Деед Эзнэ төлө эн орчлңгин йосн болһнла соңсхврта бээтн. Бол йосн болжах хааг соңстн. ¹⁴Му йовдл нарһдг улсиг цаажлхин болн сә кедг улсан ачлхин төлө хаана тәвсн ачлчнриг соңстн. ¹⁵Бурхна таал иим: Сә кежәсәрн эргү эмтнә меддгоһас һарсн күүндвриг уурултн. ¹⁶Тадн сул улс кевтә бээтн. Зуг хар санаг нуухин төлө, сул бөөдлөн бичә олзлтн. Бурхна зарцнр мет бээтн. ¹⁷Цуг улсиг күндлтн эврәннь ахнр-дүүнртән дурта болтн, Бурхнд сөгдтн, хааг күндлтн.

Исус Христосин зовлң маднд үлгүр

¹⁸Зарцнр, эврәннь эздүдән күндлж соңстн. Һанцхн сән болн номһн эздүдән биш, шүрүн зангта эздүдән бас соңстн. ¹⁹Кемр тадн Бурхна тускар ухалад, буру юм кел уга, зовлң даахла, эн Бурхнд тааста. ²⁰Кемр тадниг буру кесн учрас цокснд тадн тесхлэ, ямаран олз бөөхмб? Зуг кемр сә кеснәс көлтә тадн тесж, зовлң даахла, Бурхнд тааста. ²¹Иигж бөөтхә гийһэд Бурхн тадниг дуудсн билә. Христос тана төлө зовлңган эдлв. Мадниг Терүнә ишксн хаалһар йовтха гиж Христос маднд үлгүр болж үдлэ. «²²Килнцгә йовдл Тер төрүц кесн уга, Терүнә үгд худл уга билә. ²³Терүг му келсн цагт хәрүднһ кү му келсн уга. Зовлң даажаһад, Тер кү әәлһсн уга. Зуг үнн, чикәр зарһ кедг Бурхнд нәәлдг билә. ²⁴Мадниг килнцин үлмәһәс һарад, чикәр бөөтхә гийһэд, Тер Бий деерән мана килнц авад, кирсд әмән өгсән. Терүнә шавар бидн эдгләвидн». ²⁵Тадн төөрсн хөд мет биләт. Зуг ода эврәннь Хөөч талан, тана седклин Харулч талан хәрү ирвт.

З¹⁻²Гергчүд, Бурхна үгиг иткдго залус тадна Бурхиг күндлдг болн цевр бөөдл жирһл үзэд, тана үг угаһар Бурхнд итктхә гийһэд, эврәннь залусин үгд ортн. ³Тана йосн сәәхнь гүрсн үснәс, алтнас болн хувцнас һарчах һазак сәәхнь биш болтха. ⁴Зуг тана седклин төвкнүн зангас һарчах мөңк сәәхнь йосн сәәхнь болтха. Эн сәәхнь Бурхнд ик үнгә. ⁵Тиигәд одж кезәнк әрүн күүкд улс Бурхнд итксәрн болн залусин үгд орсарн бийән кее-рүлдг билә. ⁶Сарра тиим күүкд күн билә. Тер Абрахамин үгд орад, терүг «Мини Эзн» гиж нерәддг бээж. Кемр тадн юмнас әәлго сә кехлө, Сарран күүкд болхит.

⁷Тиим кевэр, залус, гергчүдөн тевчтн. Тана гергчүд таднас чидлөрн баһ болдгинь медтн. Эдн таднла эдл Бурхна жирһлин билг бас авхинь медэ бээж теднлэ жирһтн. Тана зальврлһнд са-алтг бичэ болтха гihэд тиигж бөөтн.

Чик йовдлас көлтэ зовлһн

⁸Аш сүүлднь, цуһар нег ухаһар бөөтн, нег-негндөн сана зовтн, нег-негндөн аһр-дүүнр мет дурта болтн, цаһан седклтэ болн номһн заңгта болтн. ⁹Таднд му кесн күүнд му бичэ кетн, таниг му келсн күүг бичэ му келтн. Зуг тедниг йөрөтн. Яһад гихлэ, Бурхн таниг әмтиг йөрөхин төлө дуудв. Таднд әдс өгнөв гиж Бурхн үг өгв. ¹⁰Бурхна Бичгт иигж бичөтә: «Жирһлд дурта күн, сән цаг үзхәр бөөх күн эврәннь келән татж, худл келдгән уурх зөвтә. ¹¹Тиим күн хар саната йовдлмудан үлдөһөд, сән йовдл-муд күцөһөд, әрүн седкләрн эвәр бөөхәр шунтха. ¹²Деед Эзн үнн чик седклтә улсиг хэләнә, теднә зальврсиг сонсна, зуг му кедг әмтнлә сөрүцнә».

¹³Таниг сә кехәр седәд бөөхлә, кен таднд му кехмб? ¹⁴Зуг кемр тадн сән йовдл кеснәс көлтә зовлңган әдлхлә, тадн буйн кишгтәт. Күүнәс бичә әәтн, бичә зовтн. ¹⁵Болв седкләрн Христост сөгдтн, Деед Эзн гиж Терүг күндлтн. Тана нәәлврин тускар суржасн кен чигн күүнд кезәчн хәрү өгхд белн болтн. ¹⁶Зуг номһн кевәрн болн тевчнгүһәр энүг кетн. Тана зүркн бийитн гемшөгддгоһар тиигж кетн. Яһад гихлә, Христосла ниилж бә-әсн цаһан саната тана жирһлин тускар му келсн әмтн худл келсн төлөдөн ичр үзх. ¹⁷Кемр эн Бурхна таал болхла, му кеснәс көлтә зовхин ормд сә кеснәс көлтә зовснь деер. ¹⁸Килнцәс көлтә цуг әмтнә төлө Христос нег дәкж үксмн. Тер чик седклтә күн килнцтә улсин төлө үксмн. Тедниг Бурхн тал авч ирхәр үксмн. Христос күн болад алгдв. Зуг Тер Сәкүснлә негдәд әмдрсмн. ¹⁹Исус Сәкүсәрн йовад, бәрәнд бәәсн хар сәкүсдт* номан тархасмн. ²⁰Ноахиг керм тосхсн цагт, Бурхн сәкүсдиг тесвртәһәр күләсн цагт, тедн Бурхна үгд орсн уга. Керм дотр цөөкн улс, нәәмхн күн орад, усар дамжад авргдсмн. ²¹Эн ода тадниг аврдг кирсллһнә зург. Уснд кирсллһн цогц махмудын кир уһалһн биш, эн намаг гемшәдго зүрк өгтн гиж Бурхнас

* Онданар умшхла, *сүмсдт* болжана.

сурлһн. Кирслһн Исус Христосин эмдрлһөр дамжад тадниг аврна. ²² Исус тенгр деер һарад, Бурхна барун һарт сууна. Залдг болн йос бөрдг Бурхна цуг элчнр Христосин медэнд бээнә.

Бурхна төлө бәәлһн

4 Кемр Христос цогц-махмударн зовагдсн болхла, тадн бас зовлң эдлхәр белн болтн. Цогц бийәрн зовдг күн килнц кедгән уурна. ²Тегәд тер цагас авн күн эврәннь седвәрәр биш Бурхна таалар насни туршт бээнә. ³Урднь тадн буру номта улсин дурта юм кенәд дала цаг үрәввт. Тана бәәдл-жирһл ичр уга бәәдләрн, седклин тачаларн, согтхин төлө цуглрдгарн, согтуһар дала бузр юм кедгәрн, шүтәдт ичртә кевәр сөгдлһәрн темдгтә билә. ⁴Ода болхла буру номта улс тадниг теднә зерлг, ухан уга йовдлмудт эс орлцхла өврмж кенә. Тегәдчн тадниг тедн му келнә. ⁵Зуг әмд болн үксн улсин зарһ удл уга кех Бурхна өмн тедн кесн үүләрн тооцаһан өгх. ⁶Эн учрар Сән Зәңг үксн улст цәәлһгдсн билә. Тегәд теднә цогц-махмуд үкләр цаажлгдвчн, тедн Бурхна эдл сәкүсәрн бәәж чадна.

⁷Удл уга цугин чилгч ирх. Эн учрар бийән бөртн, серглң ухага бәәтн, зальврхар белн болтн. ⁸Хамгин түрүнд әрүн седкләрн нег-негндән дурта болтн, яһад гихлә, дурн дала килнц тәвнә. ⁹Һундл өрлгго нег негән гиичлүлтн. ¹⁰Тадн дундас кен чигн күн Бурхна оһн-зүсн билгин залач мет Бурхнас авсн онц билгиг талдан әмтнә сәәһин төлө олзлх зөвтә. ¹¹Үг келжәх күн Бурхна үг олзлх зөвтә. Талдан улст нөкд болжах күн энүг Бурхна өгсн күчәр кех зөвтә. Тиигхлә Бурхн цуг юмнд Исус Христосар дамжад туургдх. Терүнә туурмж болн күчн мөнкиндән бәәтхә. Тиигтхә!

Иткләс көлтә зовлң эдлһн

¹²Хәәртә үүрмүд, таниг сөрхин төлө илгәгдсн һал шүрүн зовлңд орсн цагтан бичә алң болтн. Энд өврмжтә юмн уга. ¹³Зуг Христосин зовлңд орлцсндан байрлтн. Тиигәд Терүнә туурмж үзүлгдх цагт, тана седкл күшцднь байрар дүүртхә. ¹⁴Кемр тадниг Христосас көлтә му келхлә, тадн буйн киштәт, яһад гихлә, Бурхна Туурмжта Сәкүсн таднла хамдан бээнә. ¹⁵Зуг тадн дундас кен чигн алач, хулхач, хар саната йовдл кедг, күүнә кергт орлцдг күн болж зовлң бичә эдлтхә. ¹⁶Кемр тадн христиан болж зовлң эдлхлә, энүнәс бичә ичтн, зуг тиим ач эдлсндән

Бурхиг туурултн. ¹⁷Яһад гихлэ, Зарһин цаг ирв. Бурхна гер-бү-лэс зарһ эклх. Кемр зарһ маднас эклхлэ, Бурхна Сэн Зөңгд эс иткдг улсла юн учрхмб? ¹⁸Кемр «чик седклтэ күүнд аврлт авхд күчр-күнд болхла», Бурхнд иткдго улсиг, килнцтэ улсиг юн кү-лэжэхмб?

¹⁹Эн учрар Бурхна таалар зовжасн улс эврәннь эмэн итклтэ Үүдэчд даалһад, цааранднь чигн сэ кеһэд бөөтхэ.

Бурхна сүрг

СБи Христосин зовлңгиг үзсн болн үзүлгдх зөвтэ туурмж хувах чонжин хардачв. Тадн дунд бөөсн чонжин хардачнриг онц кевэр суржанава. ²Таднд даалһсн Бурхна сүрг хэрүлтн. Күчэр келгжэх көдлмш мет биш седклэрн эн кергэн күцэтн. Мөңгнэ төлэ биш эрүн седклэрн церглтн. ³Таднд даалһсн улст нойн бичэ болтн, зуг Бурхна сүргт үлгүр болтн. ⁴Тиигхлэ Ах Хөөч ирхлэ, тадн туурмжин төрүц үрдго титм авхит.

⁵Тиим кевэр баһчуд чигн чонжин хардачнрин үг соңстн. Хорндан цуһар номһн кевэр бөөтн. Яһад гихлэ, «Бурхн омгта улсин өмнэс сөрүцнэ, зуг номһн улст хээрлт өгнэ». ⁶Эн учрар күчтэ Бурхна өмн бийән номһрултн. Цагнь ирхлэ, Бурхн тадниг деегшулх. ⁷Зовжах седклин ацаһан Бурхнд өгтн, яһад гихлэ, Тер таднд килмжән өгнэ.

⁸Бийән бэрэд, серглң бөөтн. Тана өшэтн эрлг, өөртн күүг зальхар хээжэх арслң мет күркрэд йовад бөөнэ. ⁹Бат итклтэ бөөтн. Эрлгин өмн зөрлцж зогстн, нарт делжэд бөөсн тана ахнр-дүүнр тиим кевэр бас зовлң даажахинь тодлтн.

¹⁰Зуг невчкн зуур зовлң үзсн хөөн тадниг Исус Христосла негдснд мөңк туурмж автха гиж дуудсн хээрлтин Бурхн тадниг күццднь сээрүлэд, итклд батрулад, күч өгх. ¹¹Төрүнэ цуг йосн мөңкиндән бөөтхэ. Тиигтхэ.

Төгсөр

¹²Эн ахр бичиг би Силуанар дамжад бичв. Минийһэр болхла, эн итклтэ ах. Мини бичсн үгмүд Бурхна йосн хээрлтин герч гиж би таднд урмд өгхэр герчлжәнэв. Эн хээрлтд батар зогсхитн эржәнэв.

¹³Таднла эдл шүүж авгдсн Вавилон балһсна чонж болн Марк гидг көвүм таднд менд илгэжәнэ. ¹⁴Нег-негнтөһән ахнр-дүүнрин дурна үмслһэр мендлтн. Христос Исусла негдсн таднд эв иртхэ!

Пётрин бичсн хойрдгч бичг

Нүр үг

Эн бичгэн Пётр түрүн христианмуд болсн цуг эмтнд илгэжэнэ. Терүндөн деми багшнрин болн ичр уга улсин өмнэс сөрлт кех төр тер тэвжэнэ. Тер төрмүдт зуг Бурхна медрлэр бөөсн улс хэрү авчана. Исусиг үзсн, Терүнэ ном соссн улс тиим медрлтэ. Христос дэжж ирш-го гижэх улсин ном Пётриг дегд үүмүлжэнэ. Кен чигн күн бичэ үктхэ, цугтан авртха гижэх Бурхна седвэр Исусин хэрү ирлһиг бэржэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–2
Христианмудын дуудвр 1.3–21
Деми багшнр 2.1–22
Христосин сүүлнц ирлһн 3.1–18

Мендлһн

1 Би Шимон Пётр Исус Христосин зарц болн апостол эн бичгиг таднд бичжэнэв. Тадн мана Бурхн болн Аврач Исус Христосин үнн чик бөөдлэр дамжад, маднла эдл үнтэ иткл авсн улс мөн. ²Бурхн Эврәннь болн мана Деед Эзн Исусин туск медрлэр дамжад, хөөрлтэн болн амулң жирһлэн таднд элвгэр өгтхэ!

Бурхна дуудвр болн шүүж авлһн

³Бурхна таалар бөөхин төлэ цуг кергтэ юмиг Бурхна күчн маднд өгсн. Бурхна туск медрлэр дамжад тиигсн. Эврәннь туурмжарн болн күчтэ үүлэрн маднла хувалцхар Тер мадниг дуудсн*. ⁴Энүгэр дамжад Бурхн маднд алдр болн үнгэ юм өгх

---

* Бурхн Эврәннь туурмжарн болн күчтэ үүлэрн дамжад мадниг дуудсн.

гисмн. Тадниг кү үрэдг орчлнгин му седвөрмүдэс сулдад, Бурхна бөөдлд орлцж чадтха гиж тиигсмн.

⁵⁻⁷Эн учрар эврәннь итклдэн сэн седклтэ бөөдл немхэр зүтктн, сэн седклтэ бөөдлд медрл, медрлд бийэн бэрлнн, бийэн бэрлннд тесвр, тесврт Бурхнд нерэддг бөөдл, Бурхнд нерэддг бөөдлд ахнр-дүүнрин цаһан санан, цаһан сананд дуриг немтн. ⁸Кемр цуг эн тана седклд тогтж өсхлэ, тадн Исус Христосиг медлннд күцэмжтэ болн олзта болхит. ⁹Кемр цуг эн седклд уга болхла, тиим күн сохр эс гиж мууһар үздг күн мет болна. Тер урдк килнцэсн цеврлгдсэн мартв.

¹⁰Тегэд ахнр-дүүнр, Бурхн таниг шүүж авсиг болн дуудгсиг лавлхар улм икэр шунтн. Яһад гихлэ, иигж кехлэ, тадн кезэчн бүдрж уншгот. ¹¹Тиигхлэ Мана Деед Эзн Аврач Исус Христосин мөнк орна үүдн тана өмн икэр секгдх.

¹²Тадн цуг энүг медвчн, авсн үндд багар итквчн, би таднд эн тоотыг оньдиндэн тодлунав. ¹³Зуг би әмд бөөтлөн таднд энүг тодлухла, чик болх гиж санжанава. ¹⁴Удл уга бас эн цогцан үлдәһәд, насан бархв. Тиигж нанд Мана Деед Эзн Исус Христос медүлв. ¹⁵Намаг өнгрснә хөөн энүг тадн оньдиндэн тодлж йовтха гиж би арһ-чадсарн цугинь кехв.

Христосин туурмжин туск герчлһн

¹⁶Исус Христосин күчнә тускар болн Терүнә ирлһнә тускар келхләрн, бидн күүнә уханаһ харһсн туульһ олзлж келсн уга биләвидн. Түүнә алдр туурмжиг бидн нүдәрн үзләвидн. ¹⁷⁻¹⁸Бурхн Эцк Христосиг күндлөд туурулсн цагт бидн Терүнлә хамдан әрүн уул деер биләвидн. Мадниг тенд бөөсн цагт Деед Эзнә туурмжин дун Исуст иигж келсмн: «Эн Мини хә-әртә Көвүн. Эн Намаг байрлулна». Бидн эн дууг теңгрәс соңсвидн.

¹⁹Эн учрар бидн әәлдәчнрин үгд улм икәр нәәлжәнәвидн. Тадн энүнд оньган өгсндтн йир чик юмн, яһад гихлэ, эн үг харһуд шачах герл мет. Әдр ирхин өмн, өрүни одн тана седклд герл өгхин өмн әәлдәчнрин үгмүд герл өгч гилвкнә. ²⁰Хамгин түрүнд тодлтн: Бурхна Бичгт бөөсн әәлдхлиг күн эврән цәәлһж чадхш. ²¹Яһад гихлэ, әәлдхлин үгмүд күүнә дурар келгддгә бөөж. Зуг Әрүн Сәкүсәр залгддг улс әәлдхлиг Бурхнаһ келдг бөөж.

Деми багшнр

2 Эмтнэ дунд деми аэлдэчнр бас бээдг билэ. Ода чигн тадн дунд бас деми багшнр нарч ирх. Тедн итклиг уга кедг буру ном нууцар авч ирэд, тедниг хулдж авсн Деед Эзиг холх. Тигэд тедн бийэн шулунар цаажла хархулх. ²Кесг улс теднэ аля йовдлыг дахх. Теднэс кэлтэ эмтн Үннэ хаалниг муурулх. ³Иим багшнр хармч зангасн кэлтэ худл үг келэд танас олз авх. Кесг цагтан теднэ Зарһчнь белн билэ. Тедниг цаажлх Алач нөр уга сууна.

⁴Яһад гихлэ, Бурхн нам килнц кесн элчнрэн чигн хээрлго үксн улсин ормд хайсмн. Тендэн тедн цевөр күлэтэ харһуд сууна, Зарһин өдр күлэжэнэ. ⁵Бурхн кезэңк орчлнгиг чигн хээрлсн уга. Тер килнцтэ улсин һазрур усна аюл илгэв. Зуг Бурхнла чик седклэрн бээтн гиж эмтиг сурһдг Ноахиг болн дэкэд долан күүг Бурхн аврсмн. ⁶Бурхн Содом болн Гомора гидг балһсдиг гемшәһэд, хөөтк килнцтэ улст үлгүр болтха гихэд һалар шатасмн. ⁷Зуг чик седклтэ Лотыг аврсмн. Килнцтэ улсин цалдн йовдлмуд Лотын седклинь дарсмн. ⁸Эн чик седклтэ Лот тедн дунд бәәһэд, йос эвдг йовдлмудынь үзэд, теднэ тускар соңссн цагтнь өдр ирвэс седклднь му болдг бәәж. ⁹Деед Энд иткдг улсин сөрлһнэс яһж харсхинь болн хар саната улсиг Зарһин өдр иртл яһж оньдиндөн бәржәхинь Деед Эзн меднэ. ¹⁰Цогцин бузр седвәрмүдәр бәәдг болн Бурхна йосиг холдг улсиг Бурхн онц кевәр цаажна.

Тиим улс эср болн ик саната. Тедн Бурхна алдр элчнриг* му келхэс эәхш. ¹¹Бурхна элчнр тиим улсас улм ик күчтэ болвчн, деми багшнриг му келхш Деед Эзнэ өмн гемшәхш**. ¹²Эн улс ухан уга, бәргдэд алгдх мал мет төрхәрэ медсәрн йовдлмуд харһна. Эдн бийснь эс меддг юмиг му келнэ. Эдн мал кевтәһәр алгдх. ¹³Эдн талдан улсиг яһж зовала, тиигж бийснь зовлңган эдлж цаажлгдх. Эдн өдрин дуусн нәр-наадан кеһэд байрлна, әрkdэд хуульч йовдлмуд кенэ. Эн учрар эдн таднла хамдан хот уусн цагт тадниг һутаһад неритн муурулна. ¹⁴Эдн күүkd улсиг

* Бурхнас көөгдсн элчнрин тускар чигн келгдсн болх.

** Онданар умшхла, Бурхна элчнр көөгдсн элчнрәс улм ик күчтэ болвчн, тедниг му келж Деед Эзнэ өмн гемшәхш.

үзхлэрн, аля яһж кехэн ухална. Эн улс килнц кешэд цадцахаш. Эн деми багшнр батар иткдго улсиг килнцд унһана. Эдн хармч болхд дасхгдсмн. Эдн харалд туссн улс. ¹⁵ Деми багшнр чик хаалһасн хажһед, Босрин көвүн Балам гидг аэлдэчин хаалһар йовна. Эн аэлдэч мөнгнд дурга билэ, тер мөнгиг хар саната йовдл кесндэн авдг билэ. ¹⁶ Балам эврәннь килнцэсн келтэ бурушагдж. Энүнэ элжгн күүнэ келэр келэд, аэлдэчин ухан уга йовдлыг зогсав.

¹⁷ Эн улс хагсж одсн булг мет, салькнд туугдсн үүлн мет. Бурхн теднд харнһуһар бөөдг орм белдж. ¹⁸ Эдн ик саната, эргү үгмүд келэд, цогц махмудын му седвөрмүд олзлна. Хажһр хаалһасн чик хаалһд шинкэн орсн улсиг хавхдан бэрж авхар тиигнэ. ¹⁹ Эдн эмтнд сул жирһл өгнөвидн гилднэ, зуг бийснь кү үрэдг му авъясмудын мухла болна. Яһад гихлэ, күн юмнд диилгдсн болхла, тер юмна мухла болж үлднэ. ²⁰ Кемр күн Мана Деед Эзн болн Аврач Исус Христосиг медсэр орчлнгин бузр йовдлмудас сулдсн хөөн дэки терүндэн оралдж диилгдхлэ, тер күүнэ бөөдл урдк бөөдлэсн улм му болна. ²¹ Учрнь эн: тедн чик бөөдлин хаалһиг медэд, эрүн заавриг үлдэхин ормд эн хаалһиг эс медсн деер болх билэ. ²² Эн учрсн йовдлын тускар үлгүрт: «Ноха бөөлжсндэн хэрү ирдг», болн «Уһагдсн һаха дэки бальчгт ордг» – гиж чикэр келгдженэ.

Деед Эзн дэки ирхин тускар

3 Хөөртэ үүрмүд, хойрдгч бичгэн таднд бичжэнэв. Эн хойр бичгт би тана уханд тодлулж цевр сана-седкл сергэхэр бөөлөв. ² Эрүн аэлдэчнрин кезэнэ келсн үгмүдиг болн тана апостолмудар дамжж келсн Деед Эзнэ болн Аврачин заквриг тадн тодлтха гижэнэв. ³ Хамгин түрүнд медтн: Сүл өдрмүдт танар наад бөрдг му седвөрэр бөөдг кесг улс һарч ирх. ⁴ Тедн: «Исус Христос ирнэв гилү? Тертн альдв? Мана өвкнр кезэнэ үкж одла. Зуг орчлн үүдснэс авн цугнь нег кевөрн бөөһэтэ», – гиж келцэх. ⁵ Тенгр һазр хойриг Бурхн үгэрн кезэнэ үүдэж гисн үнниг тедн медэ бөөж керглхш. Һазр уснас болн усар дамжад үүдэгдж. ⁶ Эн учрар бас усар эс гиж усна аюлар тер цагт бөөсн орчлн уга кегдж. ⁷ Һалар шатагдхин төлө өдгэ цагин тенгр һазр хойр тер Үгэр чигн хадһлгдж бөөнэ. Килнцтэ улс засглгдх болн уга кегдх цаг күртл тенгр һазр хойр хадһлгдж бөөнэ.

⁸Зуг энүг бичэ мартгн, хээртэ үүрмүд. Деед Эзнд нег өдр миңһн жил мет болна, миңһн жил негхн өдр мет болна. ⁹Деед Эзн ирхв гиж өгсн үгэн күцэхдэн удхш. Зэрмснь Энүг уджана гинэ. Зуг Деед Эзн тадниг уданд теснэ. Яһад гихлэ, Деед Эзн иим саната: Кен чигн күн бичэ үктхэ, цуг улс килництэ жирһлэн үлдэтхэ. ¹⁰Деед Эзнэ өдр генткн сөөһөр ирдг хулхач метэр ирх. Тенгр ик күркранд уга болж одх. Тенгрт бөөдг тоотнь: нарн, сар, одд һалд шатж одх. Һазр деер бөөсн юмн һазрта хамдан шатх. ¹¹⁻¹²Кемр цугнь тиигж каархла, тадн ямаран улс болх зөвтөвт? Бурхна өдриг күлэхэд, Терүнэ ирлһиг эрүн седклэрн үзхэр седжэх цагт бийэн Бурхнд нерэдэд эрүн жирһлэр бөөтн. Тер өдрт тенгр шатад уга кегдх, сар, нарн, одд һалд хөөлж одх. ¹³Зуг бидн шин тенгр һазр хойриг күлэжэнэвидн. Энүг Бурхн өгнөв гилэ. Тенд эмтн Бурхна заасар оньдиндэн бөөх.

¹⁴Эн учрар ирхинь күлэхэд, Бурхна өмн цевр болн буру уга болхар зүктн. Бурхнла эвэр бөөхөр шунтн. ¹⁵Деед Эзнэ удан тесвр маднд авргдх арһ өгчэнэ гиж тоолтн. Мана хээртэ ах Павел бийднь өггдсн цецн ухаг олзлад, эн төрин тускар бас бичлэ. ¹⁶Павел энүнэ тускар бичг болһндан бичлэ. Павелын бичгүдт зэрм медгддго юмн бөөнэ. Кесг мунхг болн багар иткдго улс энүг Бурхна Бичгин нань чигн тасрхала эдл хажһр цөөлһнэ. Тиигэд тедн бийэн үклүр өөрдүлнэ.

¹⁷Тегэд хээртэ үүрмүд, энүг медэд бийэн саглтн: Йос эвддг улсин эндү тадниг авлдг болвза, тадн бат итклэн гееввзэт. ¹⁸Зуг Мана Деед Эзн болн Аврач Исус Христосиг медлһнд болн Терүнэ цаһан сананд цааранднь өстн. Эндр өдр болн оньдиндэн Тер тууртха! Тиигтхэ!

Йохана бичсн негдгч бичг

Нүр үг

Йохан бичгтэн хойр төр тэвжэнэ: негдвэрт, Бурхнла болн Терүнэ Көвүн Исус Христосла нийһэр бээтхэ гihэд умшачнртан урмд өгчөнэ. Хойрдвар – тер ни бөөлниг эвдшгон төлө тедниг деми номд бичэ ортха гиж саглжана. Тер номар болхла, хар санан эн орчлнгас нарча-хас иштэ, Исус – Бурхна Көвүн – күн биш билэ гиж келжэцхэнэ. Тиим ном тархадг багшнр авргдх гиснь – назр деерк жирһлин кергэс бийэн сулдхлһн болжана, дэкэд шаншавдын болн өөрхн күүндэн дурта болһна төрмүдлэ аврлт мел ирлцжэхш гицхэнэ.

Исус Христос йосндан күн билэ гиж тер номас талданар Йохан лавлж келжэнэ. Исусиг иткжэх, Бурхнд дурта цуг эмтн эврөннь өөрхн күүнд дурта болх йоста гиж тер бичжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–4

Герл болн харһу 1.5 – 2.29

Бурхна үрдүд болн эрлгин үрдүд 3.1–24

Үнн болн төөрлһн 4.1–6

Дурна даавр 4.7–21

Диилвртэ иткл 5.1–21

Орил

1 Орчлң үүдхэс өмн бээсн эмн жирһл өгдг Үгин тускар бидн зэнглжэлэвидн. Бидн Тер Үгиг соңславидн, эврөннь нүдэрн үзлэвидн. Терүг лавтаһар харж, бий цогцинь һарарн бэрж үзлэвидн. ²Эмн жирһл үзгдв, бидн энүг үзвидн. Тер учрар бидн энүнэ тускар герчлэд, мөнк жирһлин тускар зэнглжэнэвидн. Эн мөнк жирһл Эцктэ бөөһэд маднд үзгддг болв. ³Тадниг маднла үүрлж бээтхэ гihэд, үзсэн, сонссан таднд

зэнглжэнэвидн. Мадн болхла Эцктэ болн Терүнэ Көвүтэ Исус Христоста үүрлж бээнэвидн. ⁴Бийэн икэр байрлулхар бидн энүг бичжэнэвидн.

Бурхн гисн герл

⁵Исус Христосас соңссн номиг ода таднд бидн зэнглжэнэвидн. Эн ном: Бурхн гисн герл, Түүнд төрүц харнһу уга. ⁶Кемр бидн Терүнлэ үүрлжэнэвидн гихэд, харнһуд бээхлэ, бидн худл келжэнэвидн, болв үнниг даххшвидн. ⁷Кемр бидн Бурхнла эдл герлтэ йовхла, бидн хоорндан үүрлж бээнэвидн, болв Терүнэ Көвүнэ Исусин цусн мадниг ямаран чигн килнцэс цеврлнэ. ⁸Кемр бидн килнц угавидн гихлэ, бидн бийэн меклэд, Бурхна үнн угаһар бээнэвидн. ⁹Кемр бидн килнц кесндэн Бурхнд медүлхлэ, Бурхн мана килнциг тэвж өгх, ямаран чигн буру йовдлас цеврлх. Яһад гихлэ, Бурхн итклтэ болн үнн чик. ¹⁰Зуг кемр бидн килнц кесн угавидн гихлэ, Бурхиг худлчд тоолжанавидн, тиим учрас тегэд Терүнэ үг маднла бээхш.

Исус Христос мана Харсач

2 Үрдүд мини! Тадниг килнц бичэ кетхэ гиж энүг бичжэнэв. Зуг тадн дундас күн килнц кехлэ, чик седклтэ Исус Христос бээдгинь медтн. Тер Эцкиннь өмн мана Харсач болж йовна. ²Исус Христосин үклэс көлтэ мана килнц тэвгдв, һанцхн мана килнц биш, цуг орчлңгин килнц тэвгдв. ³Кемр бидн Бурхна зааврмуд күцэхлэ, бидн Бурхиг меднэвидн гиж лавлжанавидн. ⁴Кемр күн «би Бурхиг меднэв» гихэд, зуг Терүнэ зааврмудыг эс күцэхлэ, тер үнн уга, худлч күн. ⁵⁻⁶Кен чигн күн Бурхна үг соңсхла, тер Бурхнд күщднь дурлдг күн. Бидн Бурхнла ни-негн бээдгиг иигж меднэвидн. Бурхнла ни-негн бээнэв гидг күн Исус Христосла эдл бээх зөвтэ.

Шин заавр

⁷Хээртэ үүрмүд мини! Би таднд шин биш, кезэнк заавр бичжэнэв. Эн кезэнк заавриг тадн эклцэс авн меднэт, эн мана соңссн үгмүд болжана. ⁸Эн саамд шин заавр бас бичжэнэв. Эн заавр чик болдгинь Христосин болн тана жирһл үзүлжэнэ. Яһад гихлэ, харнһу тархаһад, йосн герл ирнэ. ⁹Ахдан дурго болдг, зуг

би герлд бөөнөв гидг күн харнһуд бөөнө. ¹⁰Ахдан дурта күн герлд бөөнө. Тер эврәннь бөөдлөрн килнцд орх учр хажудк күүнд өгхш. ¹¹Ахдан дурго күн харнһуд бөөһөд төөрч йовна, альдаран йовж йовхан тер медхш, яһад гихлэ, терүг харнһу сохлж. ¹²Бичкдүд! Би таднд бичжәнөв. Яһад гихлэ, тана килнц Христосин төлө тэвгдв. Эцкнр! Таднд бичжәнөв. Яһад гихлэ, орчлң үүдснэс авн Бөөдгиг тадн меднэт. ¹³Эцкнр! Таднд бичжәнөв. Яһад гихлэ, тадн эрлгиг диилвт. Уйн наста көвүд! Таднд бичв. Яһад гихлэ, тадн Эцкиг медвт. ¹⁴Бичкдүд! Таднд бичв. Яһад гихлэ, тадн орчлң үүдснэс авн Бөөдгиг меднэт. Уйн наста көвүд! Таднд бичв. Яһад гихлэ, тадн чидлтэт. Бурхна үг таднта, тадн эрлгиг диилвт. ¹⁵Эн орчлңд болн орчлңд бөөсн юмнд бичө дурлтн. Кемр тадн орчлңд дурта болхла, Эцкд дургот. ¹⁶Яһад гихлэ, орчлңд бөөсн юмн: күүнэ тачал, нүднэ тачал болн эн жирһлин омг Эцкэс биш, орчлңгас харчана. ¹⁷Орчлң уга болж одх, терүнэ тачал уга болж одх, зуг Бурхна таалыг күцэдг күн мөнкиндән бөөх.

Христосин өшөтн

¹⁸Үрдүд мини! Цагин чилгч өөрдж йовна. Эн цагт Христосин өшөтн ирхиг тадн сонслат. Өдгө цагт Христосин кесг өшөтнр харч ирв. Эн учрар цагин чилгч өөрдж йовхинь бидн меднөв-видн. ¹⁹Эн улс маднас салад йовж одла, яһад гихлэ, эдн манахна биш билэ. Кемр эдн манахна бөөсн болхла, маднла хамдан үлдх билэ. Эдн маднас салад, манахна бишән медүлв. ²⁰Зуг Эрүн Сәкүсиг Бурхнас авсн учрас тадн цугтан үнниг меднэт. ²¹Таниг үнниг эс медсн болхла, би энүг бичшго билэв. Зуг тадн үнниг болн ямаранчн худл үннэс эс харчахиг меднэт. Эн учрар би бичжәнөв. ²²Худлч гиснь кемб? Исусиг Христос биш гиж то-олдг күн худлч. Эцк Көвүн хойрт иткдго күн Христосин өшөтн. ²³Көвүнд иткдго күн Эцк уга бөөнө. Көвүнд иткдгнь Эцклэ хамдан бөөнө. ²⁴Тегэд эклцэс авн сонссн юмнд цааранднь чигн итктн. Кемр тадн энүнд цааранднь чигн иткэд бөөхлө, Көвүн Эцк хойрла ни-негн бөөхит. ²⁵Христосин өгхэр бөөсн юмн — мөнк жирһл. ²⁶Тадниг меклхэр седсн улсин тускар би энүг бичв. ²⁷Бурхнас авсн Эрүн Сәкүсн тана седклд бөөнө. Тегэдчн тадн күүһәр дасхулх керг угат. Яһад гихлэ, Эрүн Сәкүсн тадниг цуг юмна тускар дасхна, тер үн келнэ, худл төрүц келхш. Иим учрар Эрүн Сәкүснэ дасхсар Исус Христосла ни-негн бөөтн.

Бурхна үрдүд

²⁸Төгөд, үрдүд мини, Деед Эзнэ ирх өдрт тадн ичж бултлго, ээмшг угаһар бээхин төлө Терүнлэ ниилж бөөтн. ²⁹Христос чик седклтэ болдгинь медхлэ, чик седклэрн бөөдг улс Бурхнас төрсинь бас медтн.

3 Эцкин дурн ямр ик болдгинь сантн! Тер мадниг Эврәннь үрдүдт тоолна. Бидн үндэн Бурхна үрдүд. Орчлң Бурхиг төрүц эс меддг учрас мадниг медхш. ²Хээртэ үүрмүд мини! Бидн Бурхна үрдүд, болв ямаран бөөдлтэ болхан меджэхшвидн. Болв Христосиг ирхлэ, Терүнлэ эдл болхвидн гиж меднэвидн. Яһад гихлэ, Терүг ямаран болдгинь үзхвидн. ³Христост нээлдг күн бийән цеврлдг, яһад гихлэ, Христос Бийнь цевр. ⁴Килнц гиснь — зака эвдлһн болдг учрас килнц кесн күн Бурхна закаг эвднэ. ⁵Эмтиг килнцэснь сулдххар Христос ирв. Христос Бийнь нүл уга. ⁶Терүнтэ негдж бөөдг күн болһн килнц кедг авъясан хайна. Килнц кедг күн болхла, Терүг үзхш, Терүг төрүц медхш. ⁷Үрдүд мини! Күн тадниг бичэ меклтхэ! Чик йовдлар бөөдг күн Христосла эдл чик седклтэ болна. ⁸Эклцэс авн эрлг килнц кедг учрас килнц кедг күн эрлгэс болжана. Эрлгин кесн йовдлмудыг эвдхэр Бурхна Көвүн орчлнд ирж. ⁹Бурхнас төрсн күн килнц кедг авъяс уга. Яһад гихлэ, тер Бурхна өгсн шин жирһл эдлнэ. Бурхн терүнэ Эцк болсн учрас тер күн цааранднь килнц кеж чадхш. ¹⁰Бурхна эс гиж эрлгин үрдүдиг иигж медж чадхит: чик кергән эс күцэдг күн, эс гиж ахдан дурго күн Бурхна үрн биш.

Нег-негндән дурта болтн

¹¹Бидн нег-негндән дурта болх йоставидн. Энүг бидн экнэс авн соңславидн. ¹²Кәнлэ эдл бичэ болтн. Тер эрлгэс болсн төлөд дүүһән алсмн. Яһад алж гихлэ? Терүнэ йовдлмуднь хар бэ-эж, дүүһиннь йовдлмуднь болхла чик бөөж. ¹³Ахнр-дүүнр, кемр орчлң таднд дурго болхла, бичэ өвртн. ¹⁴Эврәннь ахнр-дүүнр-тән дурта болдг учрас бидн үклэс эмн-жирһлд орсан меднэвидн. Ахдан дурго күн үклин үлмэд бөөнэ. ¹⁵Ахдан дурго күн алач болдг мөн. Ямаран чигн алач мөнк жирһл эдлшгоһинь тадн меднэт. ¹⁶Христос мана төлө эмән өгснд бидн дуриг үзвидн. Бидн бас эврәннь ахнр-дүүнриннь төлө эмән эрвллго бөөх йоставидн.

¹⁷Кемр элвг-делвгэр бээсн күн эврэннь ахан түрү бөөдгинь үзв чигн терүнд санань эс зовхла, «Би Бурхнд дуртав» гиж тер яһж келж чаддмб? ¹⁸Үрдүд мини! Үгэрн болн хоосн келэрн биш, зуг керг-үүлэрн үндэн дурлхмн.

Бурхна өмн ээмшиг угаһар бөөлһн

¹⁹⁻²⁰Бидн Бурхна өмн ээмшиг угаһар бөөдгиг болн үннэ улс болдгиг иигж медхвидн: кемр мана зүркн мадниг гемшэхлэ, Бурхн мана зүркнэс үлү ик болад, цугинь меднэ. ²¹Хөөртэ үүрмүд мини! Кемр мана зүркн мадниг эс гемшэхлэ, бидн зөргтөһөр Бурхна өмн зогсж чаджанавидн. ²²Бурхна зааврмуд күцэдг болн Терүнэ таалар бөөдг учрас бидн зальврад, Бурхнас юм эс сурв чигн, цугинь авч чаджанавидн. ²³Терүнэ Көвүнэ Исус Христосин нернд иткэд, Христос Бийнь маднд заасар нег-негндэн дурта болх йос-тавидн. Эн Бурхна заавр. ²⁴Бурхна зааврмуд күцэдг күн Бурхнла негн. Бурхн терүнлэ бас ниилж бөөнэ. Бурхн маднд Сәкүс өгсн учрас бидн Бурхиг маднла ниилж бөөдгинь меднэвидн.

Бурхна болн Христосин өшөтнэ Сәкүсн

4 Хөөртэ үүрмүд мини! Сәкүсн болһнд бичэ итктн! Зуг сәкүсн болһниг Бурхнас эс гиж Бурхнас бишинь шүүж медтн. Яһад гихлэ, эн орчлнд ода деми ээлдэчнр оln болж. ²Бурхна Сәкүсиг иигж медтн: Исус Христосиг күн болж ирв гиж келдгнь Бурхна Сәкүсн. ³Болв Исус Христосиг күн болж ирв гиж эс келдгнь Бурхна Сәкүсн биш. Тер Христосин өшөтнэ сәкүсн. Терүг ирх гиж тадн соңслат, ода тер орчлнд ирсн бөөнэ. ⁴Үрдүд мини! Тадн Бурхнас, тадн деми ээлдэчнриг диилвт. Яһад гихлэ, тана седклд Бөөдгинь орчлнд бөөдгэс деер. ⁵Тедн эн орчлнгин улс, орчлнгин тускар келнэ, орчлн тедниг соңсна. ⁶Зуг бидн Бурхнас. Бурхиг меддг күн мадниг соңсна. Бурхна биш күн мадниг соңсхш. Тиигэд бидн үннэ хаалһ заадг Сәкүсиг хажр хаалһд орулдг сәкүснэс йилһж чаджанавидн.

Бурхн гисн дурн

⁷Хөөртэ үүрмүд мини! Нег-негндэн дурта болхмн. Дурн Бурхнас. Тер учрар дурлдг күн Бурхнас төрсн болн Бурхиг меднэ. ⁸Кү эс дурлдг күн Бурхиг медшго, яһад гихлэ, Бурхн гисн дурн.

⁹ Ор ханцхн Көвүһән орчлнд илгәһәд, Бурхн Эврәннь дуран маднд үзүлв. Терүнә нилчәр мадниг мөнк жирһлтә болтха гиж Бурхн тиигж. ¹⁰ Дурн гисн эн: бидн Бурхнд дурлсн биш, Бурхн маднд дурлж, әмтнә килнциг Эврәннь Көвүһәрн тәвж өгүлхин төлә Терүг орчлнд илгәж. ¹¹ Хәәртә үүрмүд мини! Кемр Бурхн маднд тиигж дурлхла, бидн бас нег-негндән дурта болх зөвтә-видн. ¹² Бурхиг күн төрүц үзәд уга. Зуг кемр бидн нег-негндән дурта болхла, Бурхн маднла нииләд бәәнә, болв Бурхна дурн мадниг, талдан улсиг улм икәр дурлхиг дасхна. ¹³ Бурхн маднд Сәкүсэн өглә. Тиим учрар Бурхн маднла ни-негн бәәдгинь болн мадн Терүнлә ни-негн бәәдгинь бидн меднәвидн. ¹⁴ Бурхн Эцк Көвүһән орчлңгин Аврач кехәр илгәсиг үзәд бидн герчнр болжанавидн. ¹⁵ Исусиг Бурхна Көвүн гиж иләр келдг күн Бурхнла ни-негн бәәнә. Бурхн терүнлә бас ни-негн бәәнә. ¹⁶ Бидн Бурхиг маднд дурта болдгинь медвидн, Тер дурнд итквидн. Бурхн гисн дурн. Бурхнд болн хажудк улстан дурта күн Бурхнла ни-негн бәәнә. Бурхн терүнлә бас ни-негн бәәнә. ¹⁷ Бидн Бурхнд йосндан дуртавидн. Иим учрар бидн Зарһин өдрт әәмшг угаһар бәәхвидн. Яһад гихлә, бидн Исус Христосла әдл эн орчлнд бәәнәвидн. ¹⁸ Дурн әәнә гидг юм медхш. Зуг төгс дурна учрар әәмшг көөгднә. Яһад гихлә, күн цааж ирх гихәд әәнә. Әәдг күн Бурхиг күңцднә дурлхш. ¹⁹ Бурхн түрүләд маднд дурлсн учрар бидн Бурхнд дуртавидн. ²⁰ Би Бурхнд дуртав гисн, зуг ахдан дурго күн худлч болна. Яһад гихлә, үзгддг ахдан дурго күн үзгддго Бурхнд дурлж чадшго. ²¹ Христос маднд иим заавр үлдәв: Бурхнд дурта күн ахдан дурта болх зөвтә.

Орчлңгиг диилснә тускар

5 Исусиг Бурхна илгәсн Аврач гиж иткдг күн Бурхнас төрж. Эцкд дурта күн үрнднә дурта болдг мөн. ² Бурхнд дурта болад, Терүнә заавриг күңәдг учрас бидн Бурхна үрдүдт дурта болдган меднәвидн. ³ Яһад гихлә, Бурхна заавриг күңәдг күн Бурхнд дуртаһан медүлнә. Бурхна зааврмуд маднд кеңү биш. ⁴ Яһад гихлә, Бурхнас төрсн күн орчлңгиг диилж чадна. Бидн иткләрн орчлңгиг диилнә гидгнә эн: мана иткләр диилнә-видн. ⁵ Орчлңгиг кен диилхмб? Исусиг Бурхна Көвүн гиж иткдг күн.

Бурхна Көвүнэ туск герчлһн

⁶ Исус Христос усн цусн хойрар дамжж ирж. Тер һанцхн усар биш, зуг усн цусн хойрар дамжад ирж. Эрүн Сәкүсн энүг үнн гиж герчлжәнә, яһад гихлә, Эрүн Сәкүсн бийнь үнн болжана. ⁷ Һурвн герч эн: ⁸ Эрүн Сәкүсн, усн болн цусн. Эн һурвн нег юмна тускар герчлжәнә. ⁹ Бидн әмтнә герчлһнд иткнәвидн, зуг Бурхна герчлһн деер. Бурхн Бийнь Көвүнә тускар герчлжәнә. ¹⁰ Бурхна Көвүнд иткдг күүнә седклд эн герчлһн бәәнә. Бурхнд эс иткдг күн Бурхиг худлчд тоолна, яһад гихлә, Бурхиг Әврәннь Көвүнә тускар герчлснд тер иткжәхш. ¹¹ Герчлһн эн: Бурхн маднд мөнк жирһл өгв, Терүнә Көвүн мөнк жирһлин булг. ¹² Бурхна Көвүтә бәәдг күн мөнк жирһл эдлнә. Бурхна Көвүн уга күн мөнк жирһл эдлхш.

Мөнк жирһлин тускар

¹³ Тадниг мөнк жирһл эддигиг медтхә гиж би энүг Бурхна Көвүнә нернд, иткдг таднд бичв. ¹⁴ Бидн зөргтәһәр Бурхна өмн зогсжанавидн. Яһад гихлә, Бурхна таалар ю эс сурв чигн, Бурхн мадниг соңсх. Энүг бидн Бурхна өмн лавта меднәвидн. ¹⁵ Кедр юуна тускар эс зальврв чигн, Терүг соңсдгинь бидн медхлә, сурсан авч чадхиг бас меднәвидн. ¹⁶ Кедр кен чигн ахан үклд орулдго килнц кежәхинь үзхлә, терүнә төлә зальвртха. Бурхн терүг әмд үлдәх. Зуг энд би үклд орулдго килнц кесн күүнә тускар келжәнәв. Зуг үклд орулдг килнц бәәнә. Үклд орулдг килнц кесн күүнә төлә бичә зальвртн. ¹⁷ Ямаранчн буру йовдл килнц мөн. Болв үклд орулдго килнц бас бәәнә. ¹⁸ Бурхнас төрсн күн болһн цааранднь килнц кехш. Бурхна Көвүн терүг әрвлнә. Тиим күүнд эрлг му юм кеж чадшго. ¹⁹ Бидн Бурхна үрдүд болдган меднәвидн. Зуг эн орчлң эрлгин үлмәд бәәнә. ²⁰ Мадниг йосн Бурхиг медтхә гиһәд, Бурхна Көвүн ирәд маднд медрл өгв. Энүг бидн меднәвидн. Бидн йосн Бурхна болн Терүнә Көвүн Исус Христосла ни-негн бәәнәвидн. Исус Христос болхла, йосн Бурхн болн мөнк жирһл. ²¹ Үрдүд мини! Шүтәнәс хол йовтн.

Йохана бичсн хойрдгч бичг

Нүр үг

Йохана хойрдгч бичгийг шүүж авсн аhd болн терүнэ үрдүдт, бөөрн чонжд болн терүнэ гешүдт көгшэ бичж. Эн ахрхн бичг нег негндэн дурта болтн гиж дуудвр кежэнэ, дөкэд деми багшнр бөөхиг болн теднэ номин тускар саглжана.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1–3

Дурна диилвр 4–6

Худл номин тускар сагллһн 7–11

Товчлгч үг 12–13

Мендлһн

1 Шүүж авсн аh болн тана үрдүд! Би чонжин ахлачин негнвь, таднд менд илгэжэнэв. Би үнн седклэрн таднд дуртав. Һанцхн би биш, Бурхна үн медсн улс чигн бас тиигж таднд дурта. ²Яһад гихлэ, Бурхна үнн маднла. Тер маднла мөнкиндэн бөөх. ³Бурхн Эцк болн Эцкин көвүн Исус Христос йосндан иткдг болн хоорндан дурта болдг маднд цаһан сана күргж амулң-менд бөөхиг өршөтхэ!

Үнн болн дурн

⁴Зөрм Тана үрдүдиг Эцкин заасн зааврар Бурхна үн дахж бөөдгинь соңсад, икэр байрлв. ⁵Күндтэ аh! Нег-негндэн дурта болтн, гиж суржана. Би Танд шин заавр бичжэхшв. Эн заавриг бидн эклцэс авн авлавидн. ⁶Дурта болх гиснь, Бурхна заавриг күцэх. Тер заавр иим: нег-негндэн дурта болтн. Энүг күцэхин төлэ эн заавриг тадн эклцэс авн соңслат. ⁷Кесг худлч улс һазрт ирж. Тедн: «Исус Христос һазр деер күн болж төрсн уга», – гиж

келнэ. Тиигж келсн күн худлч болн Христосин өшөтн мөн.
⁸Болһатн! Мана кесн көдлмшиг бичэ үрэтн. Болв ач-тусан
күццднь эзлтн. ⁹Христосин номас хажихэд, Терүг дахж бээдгө
күн Бурхн уга бээнэ. Христосин номиг дахж бээдг күн Бурхн
Эцклэ болн Көвүлнэ ниицнһү бээнэ. ¹⁰Христосин номиг заадгө
күн тадн тал ирхлэ, бичэ гөртөн орултн, бичэ терүлнэ мөндлтн.
¹¹Терүлнэ мөндлдг күн терүлнэ хамдан му йовдл кенэ.

Бичгин сүл үгмүд

¹²Би дала үг чамд келхэр бөөлөв: Зуг цугинь цааснд бекэр
бичхэр седжэхшв. Чамла чирөһөрн харһад йир икэр байрлх-
видн гиж нээлжэнэв. ¹³Шүүж авсн Тана эгчин үрдүд Танд мөнд
илгэжэнэ.

Йохана бичсн һурвдгч бичг

Нүр үг

Йохана һурвдгч бичгиг көгшө чонжин һардач Гайд бичж. Гайиг христианмудт дөң болснднь тер магтад, Детреп гидг күүнэс саглтха гижэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1–4
Гайиг магтлһн 5–8
Детрепиг бурушалһн 9–10
Деметриг буульлһн 11–12
Товчлгч үг 13–15

Мендлһн

1 Хээртэ үр Гай! Би чонжин ахлачин негньв. Халун менд чамд илгэжэнэв. Би үнн седклэрн чамд дуртав. ²Хээртэ үр! Чи салан-седклэрн сэн-сээхн бээнэч. Тиим кевэр жирһлчн сэн-сээхн болтха гиж чамаг оньдин эрүл-менд бээтхэ гиж зальвржанав. ³Чи оньдин Бурхна үн дахж бээдг кевэрн ода Бурхна үнэр бээдгинь соңсад ик байрта бээнэв. Эн зэңг нанд иржэх ахнр-дүүнр авч ирлэ. ⁴Мини нилчэр Христост итксн үрдүдм Бурхна үнниг дахж бээдгинь соңсхла, би йир икэр байрлнав. Тер байрас даву байр нанд уга.

Йохан Гайиг магтэжана

⁵Хээртэ үр! Кемр чи ахнр-дүүнрт, онц кевэр зуульч улст нөкд болжахла тернь чик. ⁶⁻⁷Чини хээртлтин тускар тедн энд чонжин өмн келсн билэ. Тер ахнр-дүүнрчн Христосин тускар ном цөлһжэнэ, тедн буру номта улсас дөң авхш. Тер учрар, буйн

болтха, цааранднь йовх хаалһднь Бурхнд таастаһар теднд дөкөд нөкд болыч. ⁸Теднлэ хамдан көдлхин төлө бидн тиим улст нөкд болх зөвтөвидн.

Йохан Детрепиг гелмиэжэнэ, Дементриг магтэжана

⁹Би тана чонжд нег бичг бичлэв. Зуг эмтиг нойлхдан дурга Детреп мини бичсн юмиг керглшго. ¹⁰Детреп намаг оньдин му келнэ, мини тускар худл, хов зөөнэ. Эннь цугнь биш. Дөкөд болхла, холас ирсн ахнр-дүүнриг тосж нөкд болхш. Теднд нөкд болхар седсн улст харш болад, чонжас көөнэ. Ирхлэрн би терүнд эн хар үүлмүдин тускар илдкж келхв. ¹¹Хээртэ үр! Му кедг эмтиг дураж тиим юм бичэ ке. Зуг сә кедг улсиг дураж теднэс үлгүр ав. Сә кедг күн Бурхна күн болна. Му кедг күн Бурхиг үзэд уга. ¹²Цуһар Дементрин тускар сә келнэ. Үнн бийнь энүг үзүлнэ. Би эврэн Дементрсин тускар сә келнэв. Мини үгмүдиг чикинъ чи меднэч.

Бичгин сүл үгмүд

¹³Би дала үг чамд келхәр бөөлэв. Зуг цугинь хулсн үзгәр болн бекәр бичхәр седжэхшв. ¹⁴Удл уга чамла чирәһөрн харһад, үзлцэд күүндхв гиж нәэлжәнөв. ¹⁵Санан-седклчн амр таварн бәэх болтха! Энд бәэсн үүрмүдчн чамд менд илгәжәнэ. Хажудан бәэсн үүрмүдтән нанас менд кел!

Йудан бичсн бичг

Нүр үг

Йуда эврэннь бичгтэн бийэн иткдг улст тоолжах деми багшнрас умшачнран саглжана. Эн ахрхн бичг учр-утхарн Пётрин илгэсн хойрдгч бичгин бөөдлтэ болж медгднэ. Бурхн эврэннь улстан нег дэж болн мөнкинд иткл өгч. Тер итклин төлө ноолдх кергтэ гиж автор урмд өгчэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1–2
Деми багшнрин заң-бэрц,
номин болн терүг бурушалһна тускар 3–16
Иткл хадһлх дуудвр 17–23
Йөрөл 24–25

Мендлһн

1 Би, Йуда, Исус Христосин зарц, Яковин дү, Бурхн Эцкэр дуудгдсн, хөөрлгдсн, Исус Христосар хадһлгддг таднд бичжэ-нэв. ²Бурхн өршөлһэн, амулң жирһлэн болн хөөрлтэн таднд элвгэр өгтхэ!

Худл ном заадг багшнрин тускар

³Күндтэ үүрмүд мини! Маднд өггдсн аврһна тускар би таднд бичхэр икэр седвэртэ билэв. Зуг ода Бурхна улст оньдиндэн да-алһгдсн итклиг харстн гиж таднд урмд өгх кергтэһинь тоолад бичжэнэв. ⁴Яһад гихлэ, Бурхиг сонсдго зэрм улс тадн заагт медмжэн угаһар орсн бөөнэ. Эдн аля, бузр йовдлан кехд бий-дэн зөв өгхэр Мана Бурхна хөөрлтин туск номиг хажилһнэ. Эн улс мана ор һанцхн Нойн болн Деед Эзн Исус Христост иткдго

улс. Эдн цаажла хархх гиж Бурхна Бичгт эднэ тускар кезэнэс авн бичэтэ бээнэ. ⁵Деед Эзн Египетэс Эврэннь келн-улсан хархж аврла. Зуг эс иткдг улсиг хөөннь уга кеж. Тадн энүнэ тускар цуһар меддг болвчн тодлтха гиж келжэнэв. ⁶Бурхна өгсн сэн чинриг юмнд тооллго, бээсн орман үлдэсн Бурхна элчнрин тускар бас тодлтн. Бурхн эдниг мөнк цевэр күлж алдр өдр күртл таг харһуд бэржэнэ. Тер өдрт тедн цаажлгдх. ⁷Содом, Гомора болн өөрк балһсдын залус эн элчнрлэ эдл аля йовдл кеһэд, нег-негнлэхэн унтсн учрас мөнк һалар цаажлгдсмн. Энүг бас тодлтн. Эн эмтнд саглһна үлгүр болжана. ⁸Тедү мет эн улс онц зүүд зүүдлэд, цогцан бузрдаһад, Бурхна йосиг холад, Бурхна элчнриг му келнэ. ⁹Бурхна ах элч Михаил бийнь чигн эрлгтэ марһлдад, Мошен цогцин тускар зүткжэсн цагт терүг му келх, гешэх зөв бийдэн өгсн уга. Тер:

– Деед Эзн Бийнь чамаг хөртхэ! – гиж келсн билэ.

¹⁰Эн улс эврэн чигн эс меддго юмиг му келжэнэ. Эдн ухан уга малмуд кевтөһөр төрхэрэ медсн йовдл харһна. Эн йовдл-мудар бийэн үрэнэ. ¹¹Эдн басл зовлнган эдлх. Яһад гихлэ, эдн Кэнлэ эдл бээнэ. Икэр байжхар седэд, Баламла эдл хажһр йовдл кеһэд, Корла эдл буцад үкцхэх. ¹²Тиим улс тана хуртг хот эдлсн цагт ичр угаһар икэр хот идэд, хар толвс* мет тадниг бузрдана. Эдн эврэннь арһан хээнэ. Эн улс салькнд көөгдсн хур асхдго үүлн мет. Эдн намрт темс өдгго модд мет. Эн модд унгарнь суһлад таслгдсн учрас кевтэн хагсж одж. ¹³Далан дольган көөрсн мет эдн олна нүднд ичр уга йовдл харһжана. Эдн хажисн одд мет. Бурхн эднд таг харһуд бөөдг мөнк орм белдж**. ¹⁴Аадмин зурһадгч үйд бээсн Ханок эднэ тускар иигж ээлдж:

– Хэлэтн! Бурхна миңһн, миңһн элчнртэ Деед Эзн йовж йовна. ¹⁵Учрнь эн: Орчлнгин эмтнэ зарһинь кех, Бурхиг соңсдго улсиг хар йовдл кеснэс көлтэ, Терүнэ өмнэс хорта үг келснэс көлтэ Тер цаажлх. ¹⁶Эн улс Бурхна өмнэс үг келэд оньдин хүвдэн өөлнэ. Бийдэн олз авхар талдан улст зуһудна, дэкэд болхла көөрнэ. Эврэннь хар сансн санаһан оньдин күцэнэ.

* *Толвс* – пятна.

** Далан болн хажисн одд гиснь Бурхна өмнэс буцлт өргсн улс.

Саглын болн зокалмуд

¹⁷Зуг тадн, хээртэ үүрмүд мини! Деед Эзн Исус Христосин апостолмудын урдын келсиг бичэ мартгн. ¹⁸Тедн иигж келсн бөөнө: Сүл цагт эврәннь хар сансн санахан күцэдг, таднар наад бөрдг улс нарч ирх. ¹⁹Эн улс иткдг улсиг баг-багар салх. Эдн төрхэрэ бөөсн му седвөртэн авлгада, Бурхна Сөкүсн угаһар бөөнө. ²⁰Болв тадн, хээртэ үүрмүд мини! Хамгин эрүн итклэн олзлад, нег-негэн сурһтн. Эрүн Сөкүснэ күчэр зальвртн. ²¹Бурхн таднд хээртэ болдгиг улм гүүнэр медж йовтн. Мана Деед Эзн Исус Христос эврәннь хээртэр таднд мөнк жирһл өгхиг күлэтн. ²²Итклдэн маһддг улсла өршөңгү бээтн. ²³Зэрмнь һалас һарһж авртн. Зэрмстнь цаһан санахан күргтн, зуг бийән саглтн. Эднэ килнцтэ седвөрмүдэр бузрдсн хувцнднь дурго болтн. ²⁴⁻²⁵Ор һанцхн Бурхн Мана Аврач килнцэс эрвлж, Эврәннь туурмжин өмн тадниг буру уга бөөдлтэ байр өгч зогсах арһта. Исус Христосар дамжад, эмтн Бурхиг магтад күндлтхә! Эклцэс авн өдгэ цагт болн мөнкиндән Бурхн хамгин күчтэ болн йоста болдгиг эмтн медтхә! Тиигтхә!

Йудан бичгиг Шин Бооцан
дегтрин 331 халхд тэвж умштн

Апокалипсис

Нүр үг

Эн дегтр Иус Христос Деед Эзн гинэд итжэсн христианмудыг көөжэсн цагт бичгдсн. Автор умшачнртан ицл, урмд өгэд, көөв чигн, зовлнкта болв чигн итклэн бичэ геетхэ гиж бичжэнэ. Олмна келэр бичгдсн дегтрин ик зууднь илэр келлнэ, үзгдлин энгс барлгдж. Эннь талдан улст нуувч болжахла, зуг тер цага христианмуд умшад меж чадв. Тегэд дегтрин хол төрнь оln зүсн хэлэцсин энгсэр дэkn дэkn давтгдна. Илэр келлниг күн боллн эврөхөрн тээлв чигн, болв нег төр ахлна: Деед Эзн Христосар дамжад Бурхн Эврөннь цуг дээсиг кевтнь диилх, эрлгиг бас диилх. Диилхлөрн Бурхн Эврөннь итклтэ улсиг шин теңгрин болн шин назрин эдсэр эдслх.

Учр-утхин зура

Нүр үг 1.1–8

Түрүн үзгдл болн долан чонжд илгэсн бичг 1.9 – 3.22

Долан тамхта орачкcn цаасн 4.1 – 8.1

Долан бүшкүр 8.2 – 11.19

Лу болн хойр аңг 12.1 – 13.18

Оln зүсн үзгдл 14.1 – 15.8

Бурхна уурлнна долан ааh 16.1–21

Вавилона хольврлнн, аңгин, худл
ээлдэчин болн эрлгин диилгдлнн 17.1 – 20.10

Сүүлнк зарh 20.11–15

Шин теңгр, шин назр, шин Ерусалим 21.1–25

Товчлгч үг 22.6–21

Орил

1 Эн дегтрт Иус Христосин илэр үзүлсн йовдлмуд бичэтэ. Удл уга юн учрхиг Эврөннь зарцнртан үзүлхэр Бурхн эн ил үзүллн Иуст өгсн. Иус болхла Эврөннь Йохан гидг зарц тал

Бурхна элч илгәһәд энүг медүлж. ²Йохан үзсэн келж, Бурхна үгмүд болн Исус Христосин медүлсн йовдлмудыг бичж авч. ³Эн дегтриг умшдг күн буйн-кишгтә! Сонсдг болн умшсан кү-цәдг күн бас буйн-кишгтә! Яһад гихлә, энүнд бичгдсн йовдлмуд удл уга күцх.

Мендлһн

⁴Би, Йохан, Азийин һазрт бәәсн долан сүзгтни хургудт нерәдж энүг бичжәнәв. Ода бәәдг, урднь чигн бәәсн, иргчдән ирх Бурхн, Терүнә ширән өмн бәәсн долан сәкүсн болн Исус Христос цаһан сана, амулң төвкнүн бәәдл таднд өгтхә! ⁵Хамгин түрүн әмдрсн итклтә герч, һазр болһна хаадудын Залач Исус Христос маднд ик хәәртә болад, цусан асхрулж мадниг килнцәс сулдхсн. ⁶Эврәннь Бурхндан болн Эцкдән церглүлхин төлә Исус мадниг гелнгүд болсн улс кеж ниилүлв. Исус Христос тууртхә! Мөңкиндән залтхә! Тиигтхә! ⁷Хәләтн: Исус үүлн деер бууж йовна. Күн болһн болн Исусиг үлдәр шаасн улс Терүг үзх. Цуг күмн әмтн Исусин тускар оркх. Тиим. Тиигтхә! ⁸Би «Альфа» болн «Омега»*, Түрүнкв болн Сүүлнкв, — гиж ода бәәдг, урднь чигн бәәсн, иргчдән ирх сүркә күчтә Деед Эзн Бурхн келжәнә.

Йохан әмдрсн Исусиг үзснә тускар

⁹Би, Йохан, тана ахв, таднла әдл Бурхна йосиг күләһәд тесвртәһәр зовлнта йовнав. Эн зовлңиг бидн, Исусин сурһульчнр болад даажанавидн. Бурхна үг болн Исусин медүлсн үнниг тархаснас кәлтә намаг Патмос арлд туусмн. ¹⁰Деед Эзнә өдрлә би Эрүн Сәкүсәр дүүрәд, ардан бүрәни әдл чаңһ ду сонсв. ¹¹Тер иигж келв:

– Үзсэн дегтрт цугинь бичж авад, Епес, Смирна, Пергәм, Тутьр, Сардис, Пиладельпя, Ләәдикья гидг долан балһснд бәәсн сүзгтни хургудт илгә.

¹²Тиигж келжәх күүг үзхәр эргж хәләхләрн, би олн зул өргсн долан алтн тәвц үзв. ¹³Тер зулта долан алтн тәвц хоорнд күмни кәвүнә дүрстә күн зогссинь би үзв. Тер өрчән алтн бүсәр бүслсн, ут хувцта бәәж. ¹⁴Толһаннь үснь цаһан ноосн мет, пасн мет цаһан мәр, нүднь һал мет шачаж. ¹⁵Кәлнь һалд цутхад өнглсн

---

* Грекин цаһан толһан түрүнк болн сүүлнк үзгүд.

күрл мет гилвксн, дунь усна күркрэнэ шууган мет чанһ. ¹⁶ Барун хартан долан од бэрэд зогсж. Амнась хойр талан иртэ хурц үлд үзгднэ. Нүүрнь һал үдин нарн кевгәһәр герлтж бээнэ. ¹⁷ Терүг үзн, би үксн күн мет көлднь киисв. Тиигхлэ Тер барун харан нан деер тэвэд иигж келв:

– Бичэ э. Би Түрүнкв болн Сүүлнкв.

¹⁸ Би эмдв. Би үкч одлав, зуг ода мөнкиндэн эмд бөөхв. Үклиг залдг, үклин һазриг залдг йосн Нанд бээнэ. ¹⁹ Үзжэсэн ода болжахиг болн бас хөөннь чигн учрхиг бичж ав. ²⁰ Барун хартам бөөсн чини үзжэсн долан одна болн зул өргсн долан алтн тэвцин нууцин тээлврнь эн: долан одн гиснь – долан балһснд бөөсн сүзгтни хургудын Бурхна долан элчнр. Зул өргсн долан алтн тэвц гиснь – долан сүзгтни хургуд.

Епес балһснд илгэсн бичг

2 Епес балһсна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич: Барун хартан долан од бэрдг зул өргсн долан алтн тэвц заагт йовх Исус Христосин келсн үг эн: ² Чини бөөдл жирһлиг, күнд көдлмшиг, ик тесвртэ бөөдлиг Би меднэв. Чи хар саната улсиг тесж чадхшич. Бийән апостолмуд гиж нерэддг, зуг апостолмуд биш улсиг шалһж, тедниг худлч болсиг илдкж һарһсичнь бас меднэв. ³ Чамаг ик тесвртәһичинь, Мини төлө зовлңган эдлсичинь, цуцрлго Намаг дахсичинь Би меднэв. ⁴ Зуг чи урдк кевөрн Нанд дурн-седклән тэвдгән уурвч. Энчн буру. ⁵ Урднь яһж бэәсэн тодл. Килнцтә жирһлән үлдэж урдк кевөрн бә. Килнцтә жирһлән эс үлдәхләнчн Би ирэд чини зулыг ормаснь көндәхв. ⁶ Хәрнь нег сән юмн бээнэ. Николайин сурһульчнр кесн юмнд чи дургоч. Би теднә кеснд бас дургов. ⁷ Сүзгтни хургудт Эрүн Сәкүснә келсиг сонсар седснь сонстха! Диилвр бәрсн күүнд Би Бурхна садт бөөсн әм өгдг модна темснәс амсх зөв өгхв.

Смирна балһснд илгэсн бичг

⁸ Смирна балһсна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич: Түрүнкнь болн Сүүлнкнь, үкәд Әмдрснь чамд иигж келжәнә:

⁹ – Би чини зовлңгиг, чини угатя-яду бөөдлиг (йосндан болхла, чи байнч) меднэв. Бийән евреймүдт тоолдг улсиг чамаг му келдгинь бас меднэв (зуг тедн еврей биш). Йосндан болхла, теднә хург эрлгин хург. ¹⁰ Бийлөһән учрх зовлңгас бичэ э. Соңс!

Тадн дундас зэрмнь сөрхэр түүрмд эрлг суулх. Тадн арвн өдр зовлнган эдлхит. Үкв чигн итклтэ бол, тиигхлэчн Би чамд мөнк жирһлин титм зүүлхв. ¹¹Сүзгтни хургуудт Эрүн Сәкүснә келсиг сонсхар седснь сонстха! Диилвр бәрсн күүнд хойрдгч үкл хорлтан күргәшго.

Пергәм балһснд илгәсн бичг

¹²Пергәм балһсна сүзгтни хургин Бурхна элчд чи иигж бич: Хойр талан иртә хурц үлд Бәрсинь иигж келжәнә: — ¹³Чамаг эрлгин ширә бәәсн һазрт бәәдгинь Би меднәв. Эрлг бәәсн һазрт Мини итклтә герчиг Антипаг алсн цагт, чи Нанд иткдгән уурлго Нанла итклтәһәр бәәләч. ¹⁴Тиигвчн чамд бас невчкн буру юмн бәәнә. Тадн дунд зәрм улс Баламин ном дахж бәәнә. Израилин улсиг килнцд яһж орулхиг Балам Балак хаанд зааж өгв. Тедн шүтәнә өмн өргсн хотыг идәд, аля йовдл һарһсмн. ¹⁵Тиим кевәр тадн дунд Николайин дахгчнрин номд орсн улс бәәнә. ¹⁶Килнцтә жирһлән хай! Эс тиигхлэчн, Би ирәд амнасм һарч йовх хойр талан иртә хурц үлдәр теднлә дәәлдхв. ¹⁷Сүзгтни хургуудт Эрүн Сәкүснә келсиг сонсхар седснь сонстха! Диилвр бәрсн күүнд бултулсн манна гидг хотас амсулнав, цаһан чолу өгнәв. Тер чолун деер шин нерн бичәтә бәәх. Тер нериг чолу авсн күүнәс нань күн медшго.

Тутыр балһснд илгәсн бичг

¹⁸Тутыр балһсна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич: ша-часн һал мет нүдтә, өнглсн күрл мет гилвксн кәлтә Бурхна Көвүн иигж келжәнә: — ¹⁹Чамаг яһж бәәдгинь, Нанд дурта болад иткдгичн Би меднәв. Чи Нанд цергләд, зовлнгийг тесвртә кевәрн даалач. Энүг Би бас меднәв. Ода чамаг урдкас үлү икәр үүлән күцәжәхиг бас меднәв. ²⁰Зуг невчкн буру юмн бәәнә. Та-над Эзабел күүкд күн бийән әәлдәчд тоолад, Нанд иткдг улсиг сурһж, буру юм заһад, аля йовдл һарһад, шүтәдт өргсн хот идәд, бузр юм кежәнә. Чи болхла терүг хөрхшич. ²¹Би терүнд килнцтә жирһлән хайх цаг өгләв. Зуг тер аля бәәдл-жирһлән хайхар седсн уга. ²²Хәләтн! Би терүг му гемәр цаажлхв. Терүнлә хамдан аля кедг улсиг килнцәсн эс һарһхла, би тедниг ик зовлнла харһулхв. ²³Би терүнә дахгчнриг алад уга кехв. Болв Намаг әмтнә уха-сана медж чаддгийг цуг сүзгтни хургууд медж авх. Би

таднас күн болһниг кесн үүлэрнь цаажлхв. ²⁴⁻²⁵ Зуг тадн болн нань чигн улс тер күүкд күүнэ заасар болсн угат. Эрлгин гүн нууц гиж зэрм улс нерэддг номиг тедн дассн уга. Намаг иртл Нанд батар итктн гисн зааврас талдан заавр Би танд өгчэхшв. ²⁶⁻²⁷ Ди-илвр бэрсн күүнд, цагин чилгч күртл Мини заасиг күцэсн күүнд буру номта улсиг залх йос Би өгхв. Тер йосиг Нанд Эцк өгв. Төмр тайгар тедниг Тер хэрүлх, буһш кевтөһөр цокж хамхлх. ²⁸ Би терүнд диилврин темдг болгч өрүни од өгхв. ²⁹ Сүзгтни хургудт Эрүн Сөкүсн келсиг сонсхар седснь сонстха!

Сардис хотнд илгэсн бичг

3 Сардис гидг хотна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич: Бурхна долан Сөкүс залдг болн долан од Бэржэхинь иигж келжэнэ:

– Чини бөөдл жирһлиг Би меднэв. Чамаг эмтн эмд гиж тоолна, зуг чи эмн уга. ²Эн бөөдлэсн серхнчн! Үлдсн юман геешгон төлө батл. Яһад гихлэ, Бурхна хэлэцэр эклсн юм күцөһөд угаһичнь Би үзлэв. ³Христосин номиг урднь яһж авсан, яһж соңссан тодл. Терүг зөвтнь күцэж килнцтэ жирһлөн хай! Эн бөөдлэсн эс серхлэчн, Би хулхач метэр генткн ирж чамаг цаажхв. Чи мини ирх цагиг медж чадшгоч. ⁴Зуг тана Сардис хотнд хувцан цеврэр бөрдг зэрм улс бөөнэ. Тедн цаһан хувцтаһан Нанла хамдан йовх, яһад гихлэ, тедн энүлэ ирлцэтэ болх. ⁵Диилвр бэрсн күн теднлэ эдл цаһан хувц өмсх. Би терүнэ неринь эмн-жирһлин дегтрэс һарһлго эврәннь Эцкин өмн, Бурхна элчнрин өмн «Эн күн Мини», гиж келхв. ⁶Сүзгтни хургудт Эрүн Сөкүснэ келсиг соңсхар седснь сонстха!

Пиладельпя хотнд илгэсн бичг

⁷Пиладельпя хотна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич. Эн Давид хаана түлкүртэ Эрүн Үннчин келсн үгмүд. Кемр Тер үүдиг секхлэ, күн хааж чадшго, кемр тер үүдиг хаахла күн секж чадшго. ⁸Би чини бөөдл-жирһлиг меднэв. Чамаг олд деерк орм эс эзлгичнь меднэв. Тер бийнь Чи мини ном дахлач, Исусиг медхшв гиж төрүц келсн угач. Би чини өмнк үүдиг секүв, күн терүг хааж чадшго. ⁹Хэлэ! Бийэн евреймүдт тоолдг эрлгин хургин гешүдиг авч ирэд, чини көлд сөгдүлнэв. (Йосндан тедн евреймүд биш.) Тиигэд тедн Намаг чамд дуртаг лавта медх. ¹⁰Чи Мини заасар

тесж бээвч. Тер учрар Би чамаг назр деер улсиг сөрсн цагт харсж авхв. Тедниг ик зовлңла харһулж Би сөрхв. ¹¹Удл уга ирхв. Диилэчин титмиг чамас күн булаж авшгон төлө Нанд батар иткж бэ. ¹²Диилвр бэрсн күн Мини Бурхна сүмд түшг болж зогсад, төрүц тендэс харшго. Би тер күүнэ деер Мини Бурхна нериг болн Мини Бурхна балһсна нериг бичхв. Тер Шин Ерусалим балһсн теңгрэс Мини Бурхнас бууж ирх. Шин нерэн тер күн деер бас бичхв. ¹³Сүзгтни хургудт Эрүн Сәкүснэ келсиг соңсхар седснь сонстха!

Ләәдикья балһснд илгәсн бичг

¹⁴Ләәдикья балһсна сүзгтни хургин Бурхна элчд иигж бич: Эн Тиигтхэ гисн үннч итклтэ герчин үг. Бурхн Терүгәр дамжж цугинь үүдэж. ¹⁵Би чини бөөдл-жирһлиг сөөнөр меднөв. Чамаг халун чигн бишинь, киитн чигн бишинь Би меднөв. Халун эс гиж киитн болсн болхла, деер болх билэ. ¹⁶Зуг чи халун чигн, киитн чигн биш – бүләнч. Тер учрар Би чамаг амнасн нульмад хайснала эдләр көөж харһнав. ¹⁷Чи бийән муульта, сана зовадган, угатя, сохр, нүцкн бөөдгән медлго: «Би байнв, элвг-делвг бөөнөв, нанд юмн керго», – гиж келнөч. ¹⁸Мини селвг эн: байн болхин төлө һалд әрүслсн алт Нанас хулдж ав, бийән хувцлхар нүцкн ичртэ цогцан хаахар Нанас цаһан хувц хулдж ав. Юм үзхин төлө нүдндән түркдг эм Нанас хулдж ав. ¹⁹Дурлсн улсан Би керлдэд заснав. Килництэ йовдлан хайж, Нанд халун зүркәрн итк! ²⁰Соңс! Би чини үүднэ ца зогсад, үүд цокжанав. Күн Мини ду сонсад, үүдән секхлэ, Би гертнь орад, терүнлэ хамдан хотынь эдлхв. ²¹Би диилвр бәрэд Эцктәһән хамдан Терүнэ ширэд суулав. Тиигж Би диилвр бэрсн күүнд Нанла хамдан ширәдм суух зөв өгхв. ²²Сүзгтни хургудт Эрүн Сәкүснэ келсиг соңсхар седснь сонстха!

Теңгрт бәәсн сөгдлһн

4 Энүнэ хөөн би теңгр деер секәтә үүд үзв. Урднь нанд келсн бүрәни э мет дун иигж келв:

– Наар, хөөннь юн учрхиг би чамд үзүлхв.

²Тер дарунь Эрүн Сәкүсәр би дүүрв. Теңгр деер ширә бәәж. Тер ширәд Бурхн сууж. ³Сууснь йаспд болн сардс гидг эрднь чолун мет ноһан, улан өнгәр герлтж бөөнө. Ширән эргнд смарагд

гидг эрднь чолун мет ноһан өнгэр гилвксн солһи бээж. ⁴Эн ширэн эргнд талдан хөрн дөрвн ширэ бээж. Тер ширэст хөрн дөрвн көгшэ суула. Тедн алтн титмтэ, цаһан хувцта билэ. ⁵Ширэ талас цэкһн цэкләд, шууган, оһтрһун дун һарад бээв. Ширэн өмн долан һал – Бурхна долан Сәкүсн асж бээнэ. ⁶Нимгн мөснлэ эдл цегән шил теңгс мет нег юмн ширэн өмн бээж. Ширэн эргнд дөрвн үзг болһнднь тал талдан әмтэ дөрвн юмн зогсж. Тедн өмнөн, ардан кесг нүдтэ бээж. ⁷Түрүнкнь арслңгин бээдлтэ, хойрдгчнь туһлын бээдлтэ, һурвдгчиннь чирәннь күүнэ чирэтэ эдл бээж. Дөрвдгчнь нисж йовх һөрд шовуна дүрстэ билэ. ⁸Тедн дөрвүлн тус-тустан зурһан живртэ, живрнь һаза дота уга кесг нүдтэ. Өдр сө уга тедн оньиндән:

«Эрүн, Эрүн, Эрүн Деед Эзн!

Хамгин сүркэ күчтэ

Урднь бээсн,

Ода бээдг

Иргчдән ирх Бурхн!» – гиһэд келәд бээнэ.

⁹⁻¹¹Эн дөрвн әмтэ юмс ширәд суусн мөңкиндән бээдг Бурхнд магтал, ханлт өргәд күндлж бээхлә, хөрн дөрвн көпшәһәс ширәд Суудгин өмннь унад, мөңкиндән Бээдгт сөгднэ. Тедн эврәннь титмән ширән өмн төвөд иигж келнэ:

«Мана Деед Эзн Бурхн!

Та цугинь үүдәләт!

Тана таалар цугнь үүдж бээнэ!

Тер учрар

Тана алдр бээдлин тускар әмтн келнэ,

Таниг күндлнэ,

Йоситн туурулна!

Тиим зөв Танд бээнэ!»

Орачксн цаасн болн Хурһн

5 Тиигхлә би Суусна барун һартнь хойр таласнь бичәтэ, долан тиизтэ цаас үзв. ²Йос бәрсн Бурхна элчиг:

– Тиизиг эвдж задлх, цаасиг секх зөвтэ күн бэәнү? – гиһэд чанһ дууһарн келжәсинь би үзв.

³Зуг теңгр, һазр деер, һазр дор чигн тер цаасиг күн секж чадсн уга. ⁴Тер цаасиг секәд умшх күн уга болсн учрас би һашудж оркрж бээләв. ⁵Тиигхлә көгшәсин дундас негнь:

– Бичэ ууль, хэлэ! Йудан тохмас харсн арслн, Давидин үдл тохм диилвр бэрж. Тер долан тииз эвдж задлх, цаасиг секж чадх, – гиж нанд келв.

⁶Ширэн өөр зогсжасн Хурниг би үзв. Терүг эмтэ дөрвн юмн болн көгшэс эргж зогсж. Тер тэклд тэкгдсн хурна бээдлтэ бэ-эж, долан өвртэ, долан нүдтэ бээж. Долан өвр болн долан нүдн гиснь: назр болһнд илгэгдсн Бурхна долан Сэкүсн. ⁷Хурн өөр-дэд, ширэ деер Суусна барун харас цаас авв. ⁸Терүг цаас авсна хөөн дөрвн эмтэ юмн болн хөрн дөрвн көшэс Хурнд сөгдцхэв. Көгшэс тус-тустан харган ятх, сангин идэхэр дүүрн ааһ бэрсн бээлэ. Сангин идэхэр дүүрн аһ гиснь: Бурхна улсин мөргүл. ⁹Тедн шин дууһан дуулцхав:

– Цаас анад тиизинь задлх зөв Танд бээнэ. Яһад гихлэ, Та тэкл болад Эврэннь цусарн Бурхнд ¹⁰тохм болһнас, келн болһ-нас, келн-эмтн болһнас эмтиг хулдж авлат. Та теднэр Бурхна гелнгүд болсн улс тедн назриг залх.

¹¹Тиигхлэ би хэлэхэд ширэн эргнд тоолж болшго Бурхна элчнрин, эмтэ дөрвн юмсын болн көгшэсин ду соңсв: ¹²Тэклин алгдсн Хурн цецн уха, байн зөөр, күч, йос бэрх ачта! Терүг улс туурулх, күндлх йоста! ¹³Тенгр, назр деер, назр дор, тенгст бээсн эмтэ киитэ тоотнь, цуг орчлд бээсн тоотнь иигж келсинь би соңсв: Ширэд Сууснь болн Хурна күч-йос Бэрснь тууртха! Мөнкиндэн Тедниг күндлтхэ! ¹⁴Эм-тэ дөрвн юмс: Тиигтхэ, – гиж келв. Тиигхлэ көгшэс сөгдж мөргцхэв.

Түүцк зурһан тииз

6 ¹⁻²Хурн ном бичэтэ цаасна долан тиизин негинь задлхла, дөрвн эмтэ юмна негнь онгрһун дууһар:

– Нааран ир, – гихэд дуудна.

Би цаһан мөр үзв. Тер мөрн деер харган нум бэрсн күн сууж. Терүнд титм зүүлһв. Тер диилвр бэрсн мөртэ күн бээж, цааранднь диилвр бэрхэр харч ирж. ³Цаасна хойрдгч тииз Хурн задлхла, хойрдгч эмтэ юм: Нааран ир, – гив. ⁴Тиигхлэ улан зе-ерд мөрн харч ирв. Эн мөриг унсн күн делкэд бээх эвиг эмтнэс авх йоста бээж. Тер учрар эмтн нег-негэн алдг болв. Тер күүнэ харт ик үлд бөрүлж. ⁵Хурн хурвдгч тииз задлхла, хурвдгч эмтэ юмн: Нааран ир, – гисинь би соңсв. Тиигхлэ хар мөрн харч ирв.

Төрүн дээр чиннүр бэрсн күн сууж. Энүг би үзв. ⁶Эмтэ дөрвн юмн бөөсн һазрас:

– Нег өдрин жалвинь һанцхн нег кило цаһан буудя, эс гиж һанцхн һурвн кило ичмэн болна. Зуг олив болн уста үзм моддыг бичэ үрә! – гисн дуунла эдл юм би соңсв.

⁷Хурһн дөрвдгч тииз задлхла: нааран ир гисн эмтэ юмна ду би соңсв. ⁸Тиигхлэ бор мөрн һарч ирв. Тер мөрн дээр Үкл гидг нертэ юмн сууж. Түүнэ ардас «Үклин һазр» гидг юмн даһад һарч ирв. Тедн хоюрн орчлңгин дөрвдгч энгиг дөөһөр, харһнлһнар, му гемэр, зерлг ангудар дамжж алх йоста бөөж. ⁹Хурһн тавдгч тиизиг задлхла, тэклин ширэ дор бөөсн Бурһна үгиг итклтэ кевэр тархаснас көлтэ алгдсн улсин сүмсдиг би үзв.

¹⁰– Сүркэ күчтэ Эрүн Үннч Деед Эзн! Кезэ күртл Та һазр дээр бөөсн мана цус асхрулсн улсиг гемшөл уга, цаажлл уга бөөхмт? – гиж тедн чаһи дууһар хөөкрцхэв.

¹¹Теднэ күн болһнд цаһан хувцн өггдв:

– Исуст церглж тана аһнр-дүүнрлэ эдлэр алгдсн улсин то эс күцтл, невчк күлэжэтн. Бичэ зовтн! – гиж теднд келлэ.

¹²Хурһн зурһадгч тиизиг задлхла, һазр икэр чичрв. Нарн хар хувцн мет харһнурад, сар цусн метэр улатрв. ¹³Тенгрин одд, инжр модна көк темсн кевгөһөр догшн салькнд нөөхлэд унцхав. ¹⁴Тенгр цаасн мет орагдад, уул, арл болһн ормасн көндрв. ¹⁵Орчлңгин хаадуд, йос бэрдг улс, цергин аһлачнр, баячуд, тоомсрта улс, зарцнр, сул улс цутган хадын көндэд, уулын хад чолун заагт орж бултцхав.

¹⁶– Мадн дээр унад, ширэд Суусн Бурһна нүднэс, Хурһна цухлас мадниг бултулыт! ¹⁷Яһад гихлэ, Теднэ алдр цухлын өдр ирв. Тер цухлын өмнэс кен тесж бөөж чадхмб? – гиж тедн келцхэв.

Израилин нег зун дөчн дөрвн миңһн күн

7 Энүнэ хөөн би Бурһна дөрвн элчнриг үзв. Тедн һазрин дөрвн үзгт зогсад, һазр тал, тенгс тал, модд тал сальк үлэшгоһар гиж дөрвн сальк бэрж. ²Дорд үзгэс һарч йовх өмд Бурһна тамһта элчиг би үзв. Тер һазрт болн тенгст хорлт кех йоста Бурһна элчнрт чаһи дууһарн иигж келв:

³– Мана Бурһна зарцнрин маһна дээр тамһ эс тэвтл һазрт, уснд, моддт хорлт бичэ күргэтн.

⁴ Нег зун дөчн дөрвн миңһн күн маңнадан Бурхна тамһта болсинь би соңсв. Тедн цуг Израилин арвн хойр уңг-тохмас харсн улс бээж, уңг-тохм болһнас арвн хойр миңһн күн чигн. ⁵⁻⁸ Йудан уңг-тохмас, Рубен уңг-тохмас, Гадын уңг-тохмас, Ашерин уңг-тохмас, Напталин уңг-тохмас, Манашен уңг-тохмас, Шимона уңг-тохмас, Левин уңг-тохмас, Исахарин уңг-тохмас, Зебулуна уңг-тохмас, Йосипин уңг-тохмас, Беньяминэ уңг-тохмас орж.

Тоолж болшго олн күн

⁹ Энүнэ хөөн келн-эмтн болһнас, ээмг болһнас, келн болһнас тоолж болшго олн күн ширэн өмн, Хурһна өмн цаһан хувцтанан шавдл зандн модна бүчрмүд харган бэрж зогссинь би үзв.

¹⁰ – Ширэ деер Суусн мана Бурхн болн Хурһн мадниг аврла! – гиж тедн чанһ дууһарн хээкржэнэ.

¹¹ Бурхна элчнр цугтан ширэг, көгшэсиг болн эмтэ дөрвн юмг эргж зогсжала. Дэкэд ширэн өмн элкдж унад Бурхнд мөргцхэв.

¹² – Мана Бурхн алдр туурмжта, цецн ухата, күчтэ, ачта! Мана Бурхнд магтал, мөңкиндэн ханлт! Тиигтхэ!

¹³ – Цаһан хувцтань кемб? Альдас эдн ирсмб? – гиж нег көгшэ нанас сурв.

¹⁴ – Аав, та эврэн меднэт, – гиж би хэрү өгв.

– Эдн ик алдр зовлц дааһад, Хурһна цусар хувцан уһаж цаһалһсн улс. ¹⁵ Тегэд чигн эдн Бурхна ширэн өмн зогсад, өдр сө уга Бурхна сүмд церглнэ. Ширэд Сууснь эднлэ хамдан бүүрлж, эн улсыг харсх. ¹⁶ Эдн дэкж өлсшго, ундасшго, һаң халун, нарн чигн эднд мууһан хальдашго. ¹⁷ Яһад гихлэ, ширэн өөр зогссн Хурһн эдниг хэрүлж, урсдг булг тал дахулж авч ирх. Бурхн теднэ нүднэс асхрсн нульмс болһниг арчх.

Бичэтэ цаасна доладгч тииз

8 Хурһн бичэтэ цаасна тиизиг задлхла, теңгр деер өрэл часин туршарт э-чимэн уга болв. ² Би Бурхна долан элчиг үзв. Тедн Бурхна өмн зогсла, долан бүрэ теднд бэрүлв. ³ Бурхна талдан элч ирэд, тэклин бээрнэ өөр зогсв. Һартнь алтн сав бээж. Бурхна улсин мөргүллэ ниилүлхин төлөд болн ширэн өмн бэ-эсн алтн тэклин бээрнд бэрц бэрхин төлөд терүнд дала сангин

идэ өгч. ⁴Бурхна улсин мөргүллэ дегц Бурхна элчин харт бөөсн савас харсн сангин идөнэ утан Бурхнд өргц болв. ⁵Бурхна элч сав авад, тэклин бөөрнэс халта цог савд тэвэд хазрт хайв. Тер дарунь онтрхун дун харад, шууган болад, цэкл цэклэд, хазр чичрв.

Түрүк дөрвн бүрэ

⁶Бүрэ бөрсн Бурхна долан элч бүрөһөн татхар белдцхэв. ⁷Түрүк элч бүрөһөн татв: цуснла хольсн хал болн мөндр хазрт унв. Хазрин хурвдгч хүв деернь урһсн моддла, оln зүсн ноһанла хамдан шатж одв. ⁸Бурхна хойрдгч элч бүрөһөн татв. Шатжасн ик уул мет нег юмн тенгсин уснд хайгдв. Тенгсин хурвдгч хүвнь цуснд хүврв. ⁹Тенгсин хурвдгч хүвин эмтэ киитэ юмс үкэд, тенд кермс уга болж одв. ¹⁰Бурхна хурвдгч элч бүрөһөн татв. Хал мет шатжасн алдр одн тенгрэс харад, холмудын болн усна булгудын хурвдгч хүвднь унв. ¹¹Тер одна нернь – Шарлжн. Усна хурвдгч эңгнь хашурж одв, оln эмтн тер усиг ууһад үкж одв. Яһад гихлэ, тер усн хашурж одв. ¹²Бурхна дөрвдгч элч бүрөһөн татв. Нарн, сар, одд цагин хурвдгч хүвднь герл өшгоһар эвдгдж. Өдрин хурвна нег хүвднь нарн герл өгдго болв. Сар болн одд болхла сөөһин хурвна нег хүвднь герл өгдго болв. ¹³Ик деер тенгрт нег һәрд шовут нисж йовхинь би үзв. Терүг чаңһ дууһарн иигж келсиг соңсв.

– Ээжэнэв! Ээжэнэв! Үлдсн хурвн бүрэн э соңсгдхла, хазр деер бөөсн улс басл зовлнган эдлх.

9 Бурхна тавдгч элч бүрөһөн татхла, тенгрэс хазрт унсн од би үзв. Йорал уга худг секдг түлкүр ондн өгв. ²Тер йорал уга худг секв. Терүнэс ик бешэс харчах кевтэ, утан харад аһариг дүүргэд, нарна герлиг хаав. ³Утанас царцаха харад хазр деер тарв. Хазрин чим хорхан йос терүнд өгв. ⁴Хазрин оln зүсн урһмлд болн моднд хорлт күрглго, зуг маннадан Бурхна тамһ уга эмтнд хорлт күрг гисн заквр теднд өгв. ⁵Эн эмтиг алго тавн сардан зовах зөв теднд өгв. Тедн чим хорха хатхсн метэр эмтиг зовав. ⁶Тер цагт эмтн үкл хээх зуг олж чадшго, үкхэр седх, зуг үкл теднүр иршго. ⁷Тер царцаха дээнд белдсн мөрнэ бөөдлтэ, толһа деернь алтн титм мет юмта бөөж. Нүүрнь күүнэ чирэ дураж. ⁸Үснь күүкд улсин үсн мет, шүднь арслнгин сая мет. ⁹Төмр мет хуйгта, живрин шууган дээнд довтлсн кесг мөрн тергнэ шууган

мет билэ. ¹⁰Тедн чим хорхан сүүлтэ болн хатхурга, тедн сүүлэрн өмтнд тавн сардан хорлт күргэх зөвтэ бөөж. ¹¹Теднэ хан йорал уга худгиг залдг Бурхна элч – нернь еврей келэр Абадон, грек келэр Аполион. (Эвдэч гисн утхта.) ¹²Түрүңк зовлң давхла, энүнэ хөөн дэкэд хойр зовлң аашна. ¹³Бурхна зурһадгч элч бүрәһән татв. Бурхна өмн бээсн тэклин алтн ширән дөрвн талк үзгэс дун соңсгдв. (Тэклин алтн ширән дөрвн талкнь өврин бөөдлтэ бөөсмн.) ¹⁴Тер бүрән дун Бурхна зурһадгч элчд иигж келнэ:

– Евфрат гидг алдр холд күлэтэ Бурхна дөрвн элчиг сулдха!

¹⁵Бурхна дөрвн элч күмни хурвдгч хувинь алхин төлөд сулдгдв. Эн час, өдр, сар болн жилин төлө тедн бийән белдэд бөөж. ¹⁶Би мөртэ цергин тооһинь соңсв. Тернь хойр зун сай бөөж. ¹⁷Тер мөрдинь би үзгдлдэн үзв. Тер мөрд деер суусн улсин хуйгнь һал мет улан, сапфир гидг эрднь чолун мет көк, күкр мет шар өңгтэ бөөж. Мөрдин толһас арслңгин толһан бөөдлтэ бөөсмн. Һал, утан болн күкр амнась һарад бөөж. ¹⁸Мөрнэ амнась һарсн һурвн аюл: һал, утан болн күкр күмни хурвдгч хувинь алж уга кеж. ¹⁹Яһад гихлэ, мөрнэ күчнь амн сүл хойрт бөөж. Сүүлмүд моһан толһан бөөдлтэ бөөж. Терүгөрн тедн хорлт күргв. ²⁰Эн олн аюлас эмд үлдсн өмтн эврәннь кедг юман хайсн уга, тедн хар сәкүсдт, юм соңсж үзж йовж чаддго алтн мөңгн зес, чолун болн модн шүтэдт сөгддгән уурсн уга. ²¹Тедн кү алдган, бө кедгән, аля бузр йовдл һарһдган, хулха кедгән хайсн уга.

Орачкн бичкн цаасн

10 Би Бурхна йос бөрдг талдан элчиг үзв. Тер теңгрэс бууж ирв. Бурхна элчиг үүлн хувцн мет ораж. Толһа деерән солһнта, чирәннь нарн мет гилвксн, көлнь һал бахн мет билэ. ²⁻³Һартан секэтэ бичкн цаас бәрсн барун көлөрн теңгс ишкэд, зүн көлөрн һазр ишкэд арслңгин оркрлһн мет чаһ дууһар хәэкрв. Терүг хәэкрлэ, долан оһтрһун дун һарв. ⁴Тер долан оһтрһун дууһар хәэкрлэ, би бичхәр белдүв, зуг теңгрэс һарсн дун иигж келв:

– Долан оһтрһун келсн үг нууһад бичә бич.

⁵Тиигхлэ теңгс һазр деер зогссн Бурхна элчиг барун һаран теңгрүр өргсиг би үзв. ⁶Теңгр, һазр, теңгс һурвиг болн тенд бәэсн цуг юмиг үүдәсн мөңкиндән бөөдг Бурхна нер олзлад тер андһар төвөд:

– Бүтх юмн эрк биш бүтх. ⁷Бурхна доладгч элч бүрөһөн татхла, Эврәннь нууцин зураһан Бурхн күцэх. Энүнэ тускар Тер Эврәннь зарц аэлдэчнртэн урднь зэнглсмн, – гив.

⁸Урднь нанд үг келсн, тенгрэс харсн дун дэкэд иигж келв:

– Йов! Тенгс деер болн назр деер зогсжасн Бурхна элчин харт бээсн секэтэ цаасинь ав.

⁹Би Бурхна элчүр өөрдэд, тер бичкн цаасиг сурв.

– Эн цаасиг авад ид. Чини геснд хашун болх. Зуг амндчн бал идсн мет эмтэхн болх, – гиж тер нанд келв.

¹⁰Би Бурхна элчин харт бээсн цаас авад идв. Тер цаасн амндм бал мет эмтэхн болв. Идэд дуусхлам гесндм хашун болв.

¹¹– Чи келн-улсин, келмүдин болн кесг хаадудын тускар дэкн аэлдх зөвтөч, – гиж нанд келв.

Хойр герч

11 Тер кемжэлхин төлө нанд тайг өгв.

– Йовад Бурхна сүмиг тэклин ширэтэ хамднь кемжэл. Дотрнь сөгджэх улсиг тоол. ²Сүмин назак бээриг бичэ кемжэл. Яһад гихлэ, тер буру номта улст өгсн юмн. Тедн эрүн балһсиг дөчн хойр сардан дажрад залх. ³Нашудсн цагт өмсдг хувита хойр герчөн илгэнэв. Тедн миңһн хойр зун жирн өдрт аэлдх йоста болх.

⁴Эн хойр герч – орчлнгин Деед Эзнэ өмн зогссн хойр олив модн, зул өргсн хойр тэвц болжана. ⁵Теднд күн хоран күргхэр седхлэ, теднэ амнась һал һарад өшөтнриг уга кех. Тиигэд эн герчнрт хоран күргхэр седсн күн тиигж алгдх. ⁶Аэлдсн цагтан тедн тенгр хаах, хур ордгинь уурулх. Усиг цуснд хуврулх дурта цагтан, назрт аюл илгэх. Тедн тиим йоста болх. ⁷Тедниг герчлж дуусхлань, йорал уга худгас харсн догшин аң хойр герчин өмнэс дээлдж, тедниг диилж алх. ⁸Теднэ өмн уга цогц алдр балһсна уульһнд кевтх. Тенд урднь теднэ Деед Эзн кирс деер цаажлгдсмн. Эн балһсна тежг нернь Содом болн Египет. ⁹Келн-эмтн болһна, аэмг болһнас, келн болһнас цуг улс һурвн өдр дундур эн күшмүд хэлэж үкэрт оршах зөв өгшго. ¹⁰Тер хойр аэлдэч назрт бээсн улсиг зовасн учрас күмни улс теднэ үклд икэр байрлх. Эмтн нег-негндэн белг өгэд нэр кех. ¹¹Һурвн дундур өдр давхла, Бурхнас харсн өмнэ Сәкүсн теднэ цогцд орад, тер хойр герч босад көлөрн зогсж. Энүг үзсн улс икэр аэцхэж.

¹² – Нааран, деегшөн харгн, – гиж теднд келсн чаңһ дун теңгрэс харсинь тер аэлдэчнр соңсв.

Тер хойр герч үүлн деер теңгрүр өөдлв. Теднэ өшөтнр энүг үзв. ¹³Тер дарунь һазр икэр чичрв. Балһсна арвдгч хүвнь хольврад унж одв. Эн һазр чичрлһнд долан миңһн күн үкв, наадкснь икэр сүрдэд, теңгрин Бурхнд туурмж өргв. ¹⁴Хойрдгч зовлң давад, һурвдгч зовлң бачм кевэр өөрдж йовна.

Доладгч бүрә

¹⁵ Бурхна доладгч элч бүрә татв.

– Мана Бурхн болн Терүнэ илгэсн Аврач орчлңгиг залх йоста болв. Бурхн мөнкиндән залх, – гисн кесг чаңһ дун теңгрэс соңсгдв.

¹⁶ Бурхна өмн суусн хөрн дөрвн көгшэс элкдж киисэд Бурхнд сөгдж келцхэв:

¹⁷ – Ода бээдг, урднь чигн бээсн, Деед Эзн, сүркэ күчтө Бурхн! Алдр күч авад орчлңгиг залсндтн ханлт өргжөнөвидн! ¹⁸Буру номта улс килңж бээнэ. Болв Тана цухлын цаг ирв. Та үксн улсиг зарһла харһулхит. Тана зарцнрт, аэлдэчнрт, Бурхна улст болн таниг аэдг тоомсрта болн тоомср уга улст ачинь хэрүлх цагнь ирв. Орчлңгиг хоосрулжах улсиг уга кех цаг өөрдв! ¹⁹Тенгрт бээсн Бурхна сүм тер дарунь секгдэд, тенд бээсн бооцана хээрцг үзгдв. Генткн цөкл цөклэд, шууган, оһтрһун дун һарад, мөндр икэр орад, һазр чичрв.

Күүкд күн болн лу

12 Тенгр деер алдр темдг үзгдв. Нарар хувц кеж өмссмн, көл дорнь сарга, толһа деерән арвн хойр одта титм зүүсн күүкд күн үзгдв. ²Тер күүкд күн саата болад гиигрхэр, элкн мошклхла, хээкрэд зовад бээж. ³Тенгрт талдан темдг үзгдв. Долан толһата, арвн өвртө, толһа болһнднь бичкн титмтө һал улан лу һарч ирж. ⁴Терүнэ сүүлнь оддын һурвдгч энгнь бэрж авад һазрт шивчкв. Күүкд күүнэ гиигрх цагинь күлэхэд, тер лу үринь авч идхэр өмннь гетэд суув. ⁵Күүкд күн көвү һарһж. Тер көвүн төмр тайгар цуг күмн эмтиг хэрүлх зөвтө бээж. Нилх көвүг Бурхн тал деегшән, Терүнэ ширэ тал өөдлүлсмн. ⁶Күүкд күн көдө һазрт белдсн бээрнүр темцж зулад гүүж одна. Тенд түүнд нег миңһн хойр зун жирн өдр тежэл өггдх. ⁷Тенгр деер ик дән болж. Михаил гидг

Бурхна ах элч талдан элчнртөхөн лууһин өмнөс дэврж. Лу болхла эврэннь элчнртөхөн терүг зөрөд дөөлдж. ⁸Зуг лу элчнртөхөн хамдан диилгдж. Тенгр деер теднд бөөх бөөрн үлдэсн уга. ⁹Лу элчнртөхөн хамдан һазрур көөгдв. Эн кезэңк моһа, Гемшөч болн Өшөтн гидг нертө күмн әмтнә худлч. ¹⁰Энүнә хөөн би тенгрәс һарсн чанһ ду соңсв.

– Ода мана Бурхн эврэннь улсан аврх! Тер Эврэннь йосан олзлад хан мет залх! Бурхна илгәсн Аврач орчлңгиг залх. Яһад гихлө, ахнр-дүүнриг Бурхна өмн өдр сө уга гемшөдг Гемшөч ода уга болж одв. Тер тенгрәс көөгдв. ¹¹Тедн Хурһна цусар болн эврэннь цөөлһсн үнн үгәрн терүг диилцхөв. Кергтө цаглаһан, тедн әмән әрвллго үкхдән белн билә. ¹²Тенгрт бөөсн цуг әмтә тоотнь байрта бөөтхә! Зуг һазр, теңгс басл зовлңган әдлхит, яһад гихлө, эрлг тадн тал бууж ирв. Цагнь ахр болсн учрас тер ик цухлта бөөнә.

¹³Һазрур көөгдсән медәд, лу нилхиг һарһсн күүкд күүг көөдг болв. ¹⁴Көдә һазрт бөөсн эврэннь бөөрндән нисәд күртхә гихәд, тер күүкд күүнд ик һәрд шовуна хойр живр өгч. Тенд терүг һурвн жил дундур тежәх, тенд эрлгәс бултх. ¹⁵Гиигрсн күүкд күүг һолын урсхулар уга кехәр лу амнасн һол мет дала ус һарһж. ¹⁶Зуг тер күүкд күүнд һазр шуурад нөкд болж, лууһин амнас һарсн усиг зальгв. ¹⁷Лу тер күүкд күүнд улм килннәд, терүнәс төрсн үрдүдлә дөөлдхәр һарад йовна. Тер үрдүд Бурхна заавриг күцәдг бөөж болн Исусин сексн үннд итклтә бөөж. ¹⁸Лу теңгсин көвөд ирәд зогсж.

Хойр догшин аң

13 Теңгсин усн дотрас долан толһата, арвн өвртә аң һарч ирсинь би үзв. Өвр болһнд титмтә, толһа болһнд Бурхиг муурулдг нерд бичөтә бөөж. ²Тер аң ирвскин бөөдлтә, көлнь аюһин көллә әдл, амнь арслңгин амнла әдл бөөж. Лу терүнд эврәннь күчән, әмтиг залх алдр йосан өгч. ³Тер аңгин нег толһань үклин шавта бөөсинь би үзв. Зуг тер үклин шав әдгж. Энүг үзсн улс икәр өврәд аңгиг дахж. ⁴Лу анд эврәннь йосан өгсн учрас цуһар лууд сөгдж. Эн анла кен әдлцхмб? Энүнлә кен дөөлдж чадхмб? – гиж цуһар анд сөгдәд келцхөв. ⁵Тер догшин анд дөчн хойр сарин туршарт бийән буульх, Бурхна тускар му келх зөв өггдж. ⁶Тегәд аң Бурхиг, Терүнә нериг болн бүүрлсн бөөриг,

теңгрт бээсн цуг юмсыг эклэд харана. ⁷ Бурхна улсин өмнэс дэ босхх, тедниг диилх зөв тер авч. Ээмг болһниг, келн-эмтн болһниг, келн болһниг залх йос тер авч. ⁸ Орчлнд бээсн күмн эмтн терүнд сөгдх. Зуг эмн-жирһлин дегтрт орчлң үүдхэс өмн* бичгдсн улс терүнд сөгдшго. Эн эмн-жирһлин дегтр алгдсн Хурһна дегтр мөн. ⁹ Соңсар седснь сонстха! ¹⁰ Бэргдх зөвтэ күн бэргдх, үлдэр алгдх зөвтэ күн үлдэр алгдх. Бурхна улс тесвртэ, итклтэ болх зөвтэ гиснь эн үгмүдэс медгднэ. ¹¹ Талдан догшн ик аңиг би үзв. Тер аң Хурһна эдл хойр өвртэ бээж. Лу кевтөһөр ду һарад, тер һазр дорас һарч ирв. ¹² Тер түрүнк догшн аңгин чирэд терүнэ йос олзлад, һазр деер бээсн күмн-эмтиг эдгсн шархта түрүнк аңд сөгдүлв. ¹³ Тер аң алдр онц темдг үзүлж, эмтнэ чирэд тенгрэс һал һарад һазрт хайж. ¹⁴ Түрүнк аңгин өмн хойрдгч аң онц темдгүд үзүлж, эмтиг меклв. Тер аң һазрт бээсн улст иигж закв:

– Үлдэр шавтггад әмд үлдсн түрүнк аңгин дүрстэ шүтэ кетн!
¹⁵ Эн шүтән келхин төлэд болн шүтәнд эс мөргсн улсиг алх зэрлг өгдг болхин төлэд, түрүнк догшн аңгин шүтәнд әм орулх зөв хойрдгч аңд өггдв. ¹⁶ Нерн уга болн нертэ, байн болн угатя, сул болн мухла цуг улс цугтаднь барун һартнь эс гиж маннаднь тамһ күчэр тәвх зэрлг хойрдгч аң өгв. ¹⁷ Учрнь иим: тамһ уга күн юм хулдх, хулдж авх арһ уга болх. Тамһ гиснь аңгин нерн эс гиж аңгин нернэ то. ¹⁸ Энүг медхин төлө цецн ухата болх кергтэ. Ухата күн аңгин тооһин чинр-утхнь медж чадх. Аңгин то – лавта күүнэ тонь. Эн тонь: 666.

Хурһна болн Терүнэ авргдсн улс

14 Бурхна Хурһиг Сион уулд зогсжасинь би үзв. Терүнлэ хамдан зун дөчн дөрвн минһн күн бээж. Теднэ маңна дегер Хурһна болн Терүнэ Эцкин нерн бичэтэ бээж. ² Усна күрк-рәнэ шууган мет onrhu йир чаһар күржңсн дун мет болн жиңсн ятхин айс мет дун сонсгдв. ³ Ширән өмн, әмтэ дөрвн юмна өмн, көгшәсин өмн 144.000 күн шин ду дуулжана. Әднәс даву талдан күн эн дууг дасж дуулж чадсн уга. Орчлңгин әмтнәс һанцхн эдн авргдсн бээж. ⁴ Тедн күүкд күүнлэ бийән бузрдалго, гер мал угаһар бөөдг бээж. Тер улс Хурһна йовсн хаалһар дахж

* Эн өмн жирһлин дегтр орчлң үүдхэс өмн алгдсн Хурһна дегтр мөн.

йовна. Орчлнгас ханцхн тедн авргдсмн. Тедн Бурхна улс болн Хурһна улс Бурхнд бэрсн түрүнк урһцин дееж мет билэ. ⁵Тер улсиг худл келдгоһар цуһар меднэ, тегэд чигн теднд буру уга.

Бурхна һурви элч

⁶Би Бурхна талдан элчиг үзв. Тер һазрт бээсн улст, ямаранчн келн әмтнд, цуг әәмг болн баг келнд тархахин төлә мөңк Сән Зәңг һартан ик деер теңгрт нисж йовж.

⁷— Бурхиг күндлти! Терүнд магтал өргти! Бурхна зарһин цаг ирв. Теңгрин, һазрин, теңгсин, усна булгудын Үүдәчд сөгдти! — гиж тер чанһ дууһар келлә.

⁸— Вавилон каарв! Алдр Вавилон каарв! Чаһр күүг авлсн мөтәр Вавилон аля-бузр йовдларн келн-әмти болһниг авлснь мөн. Тер учрар Бурхн тер әмтиг цаажла харһулх, — гиж Бурхна түрүнк элчиг дахсн хойрдгч элч келв.

⁹⁻¹¹Догшн анд, терүнә дүрстә шүтәнднь сөгдәд маннадан эс гиж һартан тамһинь авсн күн болһн Бурхна цухлын чаһрас уух. Усна хольгдад уга эн чаһриг Бурхн Әврәннь цухлын ааһд кев. Эн улс Бурхна әрүн элчнрин болн Хурһна чирәд һалта күкрд тусж зовлңган эдлх. Тедниг зовадг һалын утан мөнкиндөн һарх. Яһад гихлә, догшн анд, терүнә дүрст сөгдсн, терүнә нертә тамһта улс өдр сө уга зовж, амр-зая уга бәәх, гиж Бурхна хойрдгч элчиг дахсн һурвдгч элч чанһ дууһар келв. ¹²Бурхна заавриг күцәдг Исуст иткдг Бурхна улс тесвртә бәәх зөвтәннь эн үгмүдәс медгднә. ¹³Генткн би теңгрәс ду соңсв. Тер иигж келв:

— Бичж ав: Эн цагас авн әкләд Деед Эзнд иткдг улс болж үкдг улс буйн кишгтә!

Әрүн Сәкүсн хәрүднь:

— Буйн кишгтә мөн! Тедн көдмшән чиләһәд амрч бәәтхә! Яһад гихлә, теднә күцәсн керг-үүлнь ардаснь дахж йовна! — гиж келв.

Урһи

¹⁴Тиигәд би хәләһәд, цаһан үүл үзв. Тер үүлн деер Суусна дүрснь күмни күүнә дүрстә бәәж. Тер толһадан алти титм зүүж, һартан хурц иртә хадур бәрж. ¹⁵Бурхна талдан элч сүмәс һарад үүлдн Суусиг дуудад:

— Цуг һазр деер урһцнь болвсрж. Хурах цаг ирхлә, хадуран олзлж урһциг хадж ав, — гиж чанһ дууһарн келв.

¹⁶Үүлн деер Сууснь хадурар назрт бээсн урһициг хадад хурав. ¹⁷Бурхна талдан элч тенгрт бээсн сүмэс харна. Һартнь бас хурц иртэ хадур бөөж. ¹⁸Тэклин ширэ бээсн назрас дэкэд нег Бурхна элч харв. Тер һалын эзн бөөж.

– Ода назрин уста үзм сэн болврсн учрас уста үзмин темсинь хадурарн хадж ав, – гиж хурц хадурта Бурхна элчд тер чаһар келв.

¹⁹Бурхна элч хадурарн хадж назрин уста үзмин темсинь хураж авад, Бурхна цухлын алдр назрт хайв. Тенд уста үзм шахж шүүс кедг бөөж. ²⁰Уста үзм шахдг назрт балһсна назань бөөж. Тендэс харсн цусн һол мет урсад гүүнэри күсдундур метр, утарн һурвн зун шаху дууна назрт деврж.

Бурхна сүүлц долан аюлта элчир

15 Тиигхлэ би тенгр деер талдан алдр онц темдг үзв. Тернь: Бурхна долан сүүлцк аюлта элчир. Эднэ хөөн Бурхна цухл чилв. ²Дэкэд би һалла хольсн шил тенгс үзв. То болсн нергэ догшин ангиг болн терүнэ дүрстэ шүтэг диилсн улсиг би бас үзв. Тедн Бурхна ятх бөрөд, тенгсин көвөд зогсжаж.

³– Сүркэ күчтэ Бурхн! Тана кесн үүл ик алдр болн өврмжтэ! Келн-эмтн болһна хан. Тана хаалһ чик болн үнн! ⁴Таниг күндл-дго, туурулдго күн бөөхий? Та һанцхн эрүн Бурхнд! Назр деер бээсн цуг келн эмтн ирэд Танд сөгдх. Яһад гихлэ, Тана үнн чик керг-үүлмүдиг цуһар ил үзлэ! – гиж тедн Бурхна зарц Мошен дуулсн дууг болн Хурһна дууг дуулж.

⁵Энүнэ хөөн би хэләһэд, тенгрт секгдсн хамгин эрүн бөөриг үзв. Тер герчлһнэ өргэ дотр бөөж. ⁶Герчлһнэ өргәһэс долан аюлта Бурхна долан элчир харч ирв. Тедн өрчән алтн бүсэр бүслсн гилвксн цаһан хувцта бөөж. ⁷Эмтэ дөрвн юмна негнь Бурхна долан элчир болһнднь мөнжиндән бөөдг Бурхна цухлар дүүрц долан алтн аһ өгв. ⁸Герчлһнэ өргэ Бурхна туурмжас болн күч-йоснас харчах утаһар дүүрв. Бурхна долан элчирин долан аюл эс дуустл күн хамгин эрүн бөөри дотр орж чадсн уга.

Сүүлцк долан аюлмуд

16 – Долан аһас Бурхна цухлыг назр болһнд йовж асхтн! – гисн чаһ дун хамгин эрүн бөөрнэс харсинь би соңсв.

Тер дун Бурхна долан элчирт энүг келж. ²Бурхна негдгч элч йовад, назр деер аһас асхна. Тер дарунь догшин ангар тамһлгдсн

болн терүнэ дүрстэ шүтэнд мөргдг улсин цогц деернь ээмшгтэ өөртэ шарх харна. ³Бурхна хойрдгч элч тенгсин уснд ааһас асхна. Тер дарунь усн үксн күүнэ цусн мет болад одна, уснд бөөсн цуг эмтэ тоотнь үкж одна. ⁴Бурхна хурвдгч элч холд, усна булг болһнд ааһас асхна. Тер уснь цуснд хүврнэ. ⁵Бурхна элч, цуг усна эзн, иигж келсинь би соңсв:

– Та эрүн Бурхнд! Та урднь бөөһэд оньдиндэн бөөдг билэт! Тана кесн зарһтн үнн чик! ⁶Эн һазрин улс Бурхна улсин болн ээлдэчнрин цус асхрулла, тегэд чигн Та эдниг цусар услжанат. Эдн кесн үүлэн эдлжэнэ.

⁷Деед Эзн сүркэ күчтэ Бурхн! Тана зарһтн үнн болн эрүн чик! – гисн дун тэклин ширэхэс харсинь би соңсв.

⁸Цаарандан Бурхна дөрвдгч элч эврәннь ааһас нарн деер асхна. Тегэд эмтиг һаң халуһар шатах зөв тер авв. ⁹Ик һаң халунд эмтн шатв. Тер цагт эмтн эн аюлын Эзн Бурхиг му келэд, килнцтэ үүлэн хайсн уга, Бурхиг туурулсн уга. ¹⁰Тавдгч Бурхна элч догшн ангин ширэд ааһас асхна. Терүнэ нутг харһурад, эмтн ик зовлңгас көлтэ келэн зууцхав. ¹¹Тедн шавта, шархта болсн учрас теңгрин Бурхиг му келв, болв килнцтэ йовдлан хайсн уга. ¹²Бурхна зурһадгч элч Евфрат гидг алдр холд ааһас асхна. Дорд үзгин хаадудт хаалһинь белдсэр Евфрат гидг холын усн хагсж одж. ¹³Лууһин, догшн ангин болн худл ээлдэч хурвна амнас тус-тустан хурвн меклэн дүрстэ хар сәкүсн харсинь би үзв. ¹⁴Тер хурвн хар сәкүсн онц темдг үзүлв. Сүркэ күчтэ Бурхна алдр өдрлэ дөөлдхэр цуг делкән хаадудыг цуглулхар тедн харна. ¹⁵Соңстн! Хулхач герт генткн ордг кевэр би ирхв. Чирм нүцкн һаршгоһар, бийән һутаашгоһар, эврәннь хувцан хадһлж, саг-сергг бөөсн күн буйн кишгтэ! ¹⁶Тер хурвн хар сәкүсн орчлңгин хаадудыг еврей келэр Армагедон гидг нертэ һазрт цуглулж. ¹⁷Бурхна доладгч элч аһар деер ааһас асхна. Сүм дотрас ширэ бөөсн һазрас «Күцв», – гисн чаһ дун һарв. ¹⁸Тегэд цөкл цөклэд, оһтрһун дун, ик шууган һарад, һазрин ик чичрлһн болв. Эн һазрин чичрлһн күн үүдснэс авн үзгддо. ¹⁹Ик алдр балһсн хурвн әнгәр әнгрв. Келн-әмтн болһна балһсд хольврв. Алдр Вавилоныг догшн цухлын ааһас уулһхар Бурхн терүг санж тодлв. ²⁰Арл, уул болһн уга болж одв. ²¹Дөчн кило дүнгэ ик мөндр тенгрэс әмтн деер унв. Мөндрин аюлд икәр зовад, әмтн Бурхиг му келцхәв, яһад гихлэ, тер аюл йир күчр болв.

Ик нертэ аля күүкд күн догшин аң хойр

17 Долан ааһ бэрсн Бурхна элчнрин негнь нан тал өөрдэд иигж келв: — Нааран ир! Дала холын усна өөр суусн ик нертэ аля күүкд* яһж цаажгдхинь чамд үзүлнэв. ²Һазрин хаадуд терүлнэ аля, бузр йовдл кеж, һазрт бээсн улс терүнэ аля бузр чаһрас ууж согтсмн. ³Би Эрүн Сәкүсәр дүүрв, Бурхна элч намаг эжго көдэд авч ирнэ. Тенд улан догшин аң деер суусн күүкд күүг би үзв. Тер аң деер Бурхиг му келдг олн нерд бичэтэ бээж. Тер аң долан толһата арвн өвртэ бээж. ⁴Күүкд күн улавцр, көк болн улан хувцта, алтн кеерүлһтэ, эрднь чолуһар, сувсар кесн чимг-тэ бээж. Һартнь зуга болн бузр-аля йовдлмудар дүүрц алтн ааһ бээж. ⁵Терүнэ маңнаднь нууц тээлвртэ нернь бичэтэ бээж. Тер нернь эн: Вавилон гидг алдр балһсн — орчлңгин аля күүкд улсин болн зуга йовдлын эк. ⁶Бурхна улсин цусар, Исусин тускар герчлсн улсин цусар терүг согтсинь би үзв. Тер күүкд күүг үзэд би йир икәр өврв.

⁷— Яһад өврэд бээнэч? Эн күүкд күүнэ болн терүнэ суусн долан толһата, арвн өвртэ аңгин нууц чинринь би чамд ода цээлһж өгнэв. ⁸Чини үзсн аң урднь эмд билэ, ода тер эмн уга. Зуг тер йорал уга худгас һарад үкллэ харһх. Орчлң үүдснэс эмн эмн-жирһлин дегтрт нернь эс бичгдсн эмтн аңгиг үзэд икәр өврх. Яһад гихлэ, тер аң урднь эмд билэ, ода эмн уга, зуг хэрү ирх. ⁹Цугинь медж авхин төлэ цецн ухан кергтэ. Долан толһа гиснь — күүкд күн суусн долан өөдм һазр, бас тернь долан хан болжана. ¹⁰Түрүнк тавнь өңгрж одла, негнь ода ширэ деер сууна, сүүлнкнь ирэд уга. Тер ирхлэрн хан болж удан үлд-шго. ¹¹Урднь эмд бээсн, ода эмн уга аң долан хаадудын негнь, эн нээмдгч хан болж хэрү ирх. Эн үкллэ харһх. ¹²Чини үзсн арвн өвр — арвн хан мөн. Тедн эмтиг залад уга, зуг аңла хамдан хан болад, нег частан йос бэрх зөв авх. ¹³Тер арвн хаадуд нег ухан-саната, болв тедн эврәннь йосан болн күчэн догшин анд өгх. ¹⁴Тедн Хурһнла дээлдх. Зуг Хурһн Эврәннь Бурхна дуудсн, шүүж авгдсн итклтэ дахгчнртаһан тедниг диилх. Яһад гихлэ, Тер эздүдин Эзн, хаадудын Хан.

* Ик нертэ күүкд күн гиснь: Вавилон балһсн. Вавилон балһсн гиснь: Бурхиг сонсдо улс.

¹⁵Дэкэд Бурхна элч иигж келв:

– Аля күүкд күн суусн дала холын усн гиснь – оln зүсн келн-улс, оln келн. ¹⁶Чини үзсн арвн өвр болн аң аля күүкд кү-үнд дурго болад, терүнэ эзлсн юминь цугинь булаж авад, күүкд күүг чим нүцкн үлдэх. Эдн күүкд күүнэ цогц махмудынь идэд, терүг һалд шатах. ¹⁷Яһад гихлэ, Бурхн Эврәннь таалыг күцэх сана арвн хаадудын уханднь орулсмн. Бурхна таал эн: Бурхна үг эс күцтл арвн хаадуд нег уха-сана зүүһэд, йос күчэн анд өгх. ¹⁸Чини үзсн күүкд күн болхла орчлнгин хаадудыг залдг алдр балһсн мөн.

Вавилон балһсна каарлһн

18 Энүнэ хөөн Бурхна талдан элчиг тенгрэс буужахинь би үзв. Тер ик йоста бөөж. Бурхна элчэс асжах гегэн һазрт тусж цугинь герлтүлв. ²Тер чаһи дууһарн иигж хөөкрв:

– Вавилон ка тусв! Алдр Вавилон каарв! Тер зүсн зүүл хар сә-күсдин болн бузр жипшүртә шовудын [болн зүсн-зүүл бузр аңгудын] гер болж. ³Яһад гихлэ, орчлнгин әмтн болһн, хан болһн терүнлэ бузр-аля йовдл кедг бөөж. Орчлнгин кувцнр терүнэ байн зөөрәс көлтә икәр байжж.

⁴Тер хоорнд талдан дун тенгрэс һарсинь би соңсв:

– Эн балһснд бөөсн әмтнлэ әдл килнц һарһшгон төлө, энүнд илгәсн Бурхна цаажла харһшгон төлө, Мини улс, эн балһснас һартн! ⁵Яһад гихлэ, энүнэ килнц тенгрт күрч. Тегэд Бурхн энүнэ хар йовдлмудыг тодлв. ⁶Эн балһснд бөөсн улс талдан әмтнд ю кесн болна, тедү метәр бийсднь кеһэд, дэкэд хойр холванд икәр ачинь хәрүлтн. Эн бийнь талдан улст белддг ундас хойр холванд үлү чаһи унд энүнэ ааһднь кетн. ⁷Яһж эн алдр бөөдләрн бийән бууляд, байн элвг-делвгәр бөөдг билә, тедү мет зовлн, түрү-зүдүг энүнд илгәтн. Яһад гихлэ, эн балһсн бийдән келж: «Би ширәд суусн хатн ханв. Би белвсн күүкд күүнлэ әдл төрүц юмнд һашудшгов, гейүршгов». ⁸Энүнәс көлтә нег өдрин кемжәд тер ик аюлла харһх: тер му гемәр гемтәд, залуһан геһәд, берк гидгәр харһнх. Энүг цаажла харһулсн Деед Эзн Бурхн сүркә күчтә болсн учрас эн ик һалд шатж одх. ⁹Энүнлэ хамдан бузр-аля йовдл кесн, байн зөөрт орлсн орчлнгин хаадуд Вавилон балһсиг шатасн һалын утаг үзж, энүнд зовж оркрх. ¹⁰Тедн энүнлэ әдл зовх гиж әәһәд, балһсна цаад зогсад иигж келх: Ю, әәжәнәв! Әәжәнәв! Алдр балһсн! Бат балһсн Вавилон! Нег часин эргцд

чи гөмшөгдөж цаажла харһвч. ¹¹ Күн орчлңгин кувцнрин өлг-эд эс хулдж авдг учрас тедн энүнд зовад оркрж хашудх. ¹² Өлг-эднь эн: алтн, мөңгн, эрднь чолун болн сувсн, цаһан болн гилвксн улавцр көк хувцн, торһн болн улан хувцн, зүсн-зүүл каңкнсн үнртэ модн, занын сояһар, үнтэ модар, зесэр, төмрэр болн һаньтг чолуһар кеж сиилүлсн чимгүд, ¹³ шинз* гидг каңкнсн үнртэ талхн, зать саңгин идэн, мирр гидг тосн, каңкнсн үнртэ үнтэ либанон гидг талхн, чаһр, олив тосн, һуйр, цаһан буудя, мал, хөд, мөрд болн тергд, мухла улс болн кел бөргдсн улс.

¹⁴ – Чини эзлхэр седсн сән юмн уга болж одв. Чини байн зө-өрчн, чини цуг сээхн гилвкдг юмн уга болж одв. Болв дэжж чи тедниг хэрү авч чадшгоч, – гиж кувцнр энүнд келв.

¹⁵ Эн балһсна байн хулдар байжсн кувцнр, энүлэ эдл зовхас эөһэд цаад зогсх. Тедн хашудж оркрх.

¹⁶ – Ээжэнэв! Ээжэнэв! Алдр балһсн! Цаһан гилвксн, улавцр көк болн улан хувц эн өмсдг билэ. Эн бийэн алтар, эрднь чолу-һар болн сувсар кеерүлдг билэ! ¹⁷⁻¹⁸ Негхн цагин кемжэд эн эв-рәннь бээсн зөөрэн геечкв!

Кермиг залачнр болн кермэр йовдг улс, матросмуд болн тенг-сэр йовад мөңг шингэдг улс балһснас цаад зогсад, түүмрин утаг үзэд, иигж хөөкрлэ: Иим алдр балһснас даву алдр балһсн уга бө-өсн биший? ¹⁹ Тедн хашудад, толһа дээрэн үмсн цацад оркрж һундл төрв:

– Ээжэнэв! Ээжэнэв! Алдр балһсн! Тенгсэр йовад, цуг керм-син залачнр энүнэ зөөрөс байжсн биший? Негхн цагин кемжэд тер цугинь геечкв. ²⁰ Тенгр, Бурхна улс, апостолмуд, ээлдэчнр энүнд байрлтха! Яһад гихлэ, Бурхн эн балһсиг таднд му кесн учрас зарһла харһулла.

²¹ Йос бөрсн Бурхна элч теермин чолу авад:

– Иим күчэр алдр балһсн Вавилон ка тусх, өмтн терүг дэжж үзшгө, – гиж келэд уснд хайчкв.

²² Ятхин, бүрэн, бүшкүрин айс болн көгжмчнрин дун Вавилона уульнцд дэжж төрүц соңсгдшгө. Чини урн һарга көдлэчнр уга болж одх, теермин чолуна шууган чини уульнцд соңсгдшгө.

²³ Шамин герл чини уульнцд дэжж үзгдшгө. Хэрд һарчах күүк-нэ болн күргнэ дун дэжж соңсгдшгө. Чини кувцнр эн балһснд

---

* *Шинз* – дулан һазрт урһдг зөрм модна көрсн. Хатаһад үүлсн талхнь хотын амт ясна.

хамгин күчтэ улс билэ. Чи бө, удһн йовдл кеж келн-улс болһ-ниг мекллэч! ²⁴Ээлдэчнриг болн Бурхна улсиг алснд Вавилон бурута болсн учрас цаажла харһв. Тиим! Вавилон орчлңгин улсиг алһнд лавга бурута!

Вавилон каарсна байр

19 Энүнэ хөөн тенгрин тоотнь олар цуглрсн мет шууга би соңсв. Тернь оln эмгнэ дун: Бурхн тууртха! Мана Бурхн – Аврач! Мана Бурхн сүркэ күчтэ болн алдр! ²Энүнэ зарһ – йосн болн үнн чик! Эмгнлэ аля йовдл харһад, теднэр хар йовдлыг күчэр келһүлдг оln меддг аля күүкд күүг Бурхн зарһла харһулла. Тер күүкд күн зарцнринь алсн учрас Бурхн терүг цаажв!

³Тедн дэkn хээкрцхэв:

– Бурхн тууртха! Эн шатажах балһсна һалын утан мөнкиндэн деэгшэн харх.

⁴Хөрн дөрвн көгшэ болн эмтэ дөрвн юмн элкдж унад, ширэд суусн Бурхнд сөгдцхэв.

– Тиигтхэ! Бурхн тууртха! – гиж тедн келцхэв.

Хурһна хурм

⁵– Нертэнь, нерн угань, цугтан Бурхнд церглдг болн Терүг күндлдг улс мана Бурхиг туурултн! – гисн дун ширэ талас хар-чахинь би соңсв.

⁶Тиигхлэ оln улсин дун мет, ик күркрэнэ шууган мет, оһтһу мет дун иигж келсинь соңсв:

– Бурхн тууртха! Мана сүркэ күчтэ Бурхн залдг болв! ⁷Хурһна хурмин цаг ирв, Терүнэ күүкн бийэн белдв. Цуһар байсж байрлтха! Бурхиг туурултха! ⁸Күүкнд цевр гилвксн хувц өгсн. Хувцн гиснь – Бурхна улсин цаһан йовдлмуд.

⁹Дэкэд Бурхна элч нанд иигж келв:

– Бичж ав! Хурһна хурмин нээрт дуудгдснь буйн кишгтэ!

Дэкэд немв:

– Эн йосн Бурхна үгмүд.

¹⁰Би терүнд сөгдхэр көлднь унв.

– Бичэ тииг! Би чамла эдл, Бурхнд иткдг чини ахнр-дүүнрлэ эдл зарцв. Тедн Исусин сексн үнниг дахж йовна. Тер учрар Бурхнд сөгд! – гиж Тер келв. Яһад гихлэ, Исусин сексн үнн ээл-дэчнрт ээлдх арһ өгнэ.

Цаһан мөртө күүнэ тускар

¹¹Тенгр заагрхла, би цаһан мөр үзв. Мөрн деер суусн күн Итклтэ болн Үннч. Үнн-чик кевөр зарһ кеж Тер дээлдг билэ. ¹²Тер шачах һал мет нүдтэ, толһа деернь кесг титмтэ. Деернь бийэсн нань күн меддго нерд бичэтэ. ¹³Цуснд будгдсн хувц тер өмссн бээж. Нернь – Бурхна Үг. ¹⁴Цевр, гилвксн цаһан хувц өмссн, цаһан мөрд унсн тенгрин цергүд ардаснь йовна. ¹⁵Амнасьн хурц иртэ үлд үзгднэ. Тер үлдэрн буру номта улсиг диилх. Төмр тайгарн тедниг залх, сүркэ күчтэ Бурхна цухлын алдр һазрт болн уста үзм дардг уста үзм көлөрн шахх. ¹⁶Төрүнэ хувцн деер болн һуйднь: Хаадудын Хан, Эздүдин Эзн гидг нерн бичэтэ. ¹⁷Би нарн деер зогсжах Бурхна элчиг үзв. Тер тенгр деер нисж йовсн шовудт чанһ дууһарн хээкрв:

– Наартн, цуһар Бурхна алдр нээрт нисж иртн! ¹⁸Хаадудын, миңһн цергин толһачнрин, цергүдин, мөрдин болн мөртэ улсин, сул болн зарцнрин, нертэ болн нерн уга, цуг улсин күш идхэр наартн!

¹⁹Тиигхлэ би догшн аңиг болн һазрин хаадудыг цергтэһинь үзв. Тедн цаһан мөрн деер Суусна өмнэс, Төрүнэ цергин өмнэс дээлдхэр цуглрж. ²⁰Болв догшн аң болн худл ээлдэч бэргдв. Тер худл ээлдэч догшн аңгин өмн өвөрц йовдлмуд үзүлдг бээж. Тер өвөрц йовдлмударн догшн аңгин тамһта болн төрүнэ дүрстэ шүтэнд мөргдг улсиг меклдг бээж. Догшн аң болн худл ээлдэч күкрэр шатжасн нуурт эмдэр хайгдв. ²¹Мөрн деер суусна амнас һарчасн үлдэр догшн аңгин церг алгдж. Цуг шовуд теднэ күшмүдиг цадтлан идцхэж.

Миңһн жил

20 Тенгрэс бууж йовх Бурхна элчиг би үзв. Һартан тер йорал уга худгас түлкүр болн күнд цев бэрж. ²Бурхна элч көгшн моһаг Гемшэч, болн Өшөтн гидг лууг бэрж авад күлв. Тер миңһн жилдөн күлэтэ бээх. ³Төрүг йорал уга гүн һазрт хаяд, үүдинь төдглэд, тамһ тэвж. Бурхна элч төрүг күмни улсиг бичэ меклтхэ гиж миңһн жилин туршарт тиигж суулһж. Энүнэ хөөн тер ахрхн цагт сулдхгдх. ⁴Би зарһ кех йоста ширэс деер суусинь үзв. Исусин тускар келснэс болн Бурхна үг тархаснас көлтэ хээчлэ харһулгдсн улсин сүмсд үзв. Тедн догшн аңд болн төрүнэ дүрстэ

шүтэнд мөргсн уга, терүнэ тамһиг маннадан болн хартан төвүлсн уга. Тедн эмдрэд, Бурхна илгэсн Аврачла хамдан миңһн жилд нойлж йовла. ⁵ Наадк үксн улс миңһн жил давад уга бөөтл эмдршго. Эн үксн эмтнэ түрүнк эмдрлһн. ⁶ Эн цагт эмдрлһнд орлцсн күн буйн кишгтэ. Эдн Бурхна улс. Эдн хойрдгч үклэ харһшго. Бурхна болн Христосин гелнүд болж, эдн Терүнлэ хамдан миңһн жилд залх.

Эрлгиг дишлснэ тускар

⁷ Миңһн жил давсна хөөн эрлг бэрэнэсн сулдхгдх. ⁸ Цуг һазрт бээсн келн-улсиг меклхэр тер харх. Тер улсин нерн Гог Магог хойр. Эрлг тедниг дөөлхэр цуглуулх. Тооһарн тедн теңгсин элсн мет олн болх. ⁹ Тедн һазрар тарад, Бурхна улсин һазриг болн Бурхна дурта балһсиг бүслх. Зуг теңгрэс һарсн һал тедниг кевтнь шатаһад алх. ¹⁰ Дэкэд тер улсиг меклсн эрлг күкрэр шачасн нуурт хайгдх. Догшн аң болн худл аэддэч бас тенд хайгдх. Тедн өдр сө уга мөнкиндэн тенд зовагдх.

Сүл зарһ

¹¹ Ик цаһан ширэ болн ширэ деернь Суусиг би үзв. Теңгр һазр хойр терүнэ өмн уга болж одв. Дэкж күн тедниг үзсн уга. ¹² Нертэ, нерн уга үксн улсиг ширэн өмн зогсжасинь болн дегтрмүд секэтэһинь би үзв. Дэкэд талдан дегтр секэтэ бөөж. Тернь өмн-жирһлин дегтр. Үксн улс дегтрмүдт бичгдсн теднэ кесн йовдлмударнь зарһла харһулгдсн бөөж. ¹³ Теңгсин дотр бээсн үксн улсиг усн харһж өгв. Үкл болн Үклин һазрт бээсн үксн улсиг харһж өгв. Күн болһн кесн йовдларн зарһла харһулгдв. ¹⁴ Энүнэ хөөн Үкл болн Үклин һазр һалта нуурт хайгдв. Һалта нур гиснь: хойрдгч үкл мөн. ¹⁵ Өмн-жирһлин дегтрт нернь эс бичгдсн күн болһн һалта нуурт хайгдв.

Шин теңгр болн шин һазр

21 Энүнэ хөөн би шин теңгр болн шин һазр үзв. Урдк теңгр һазр хойр болн теңгс уга болж одв. ² Эрүн балһсн шин Ерусалим теңгрэс, Бурхнас бууж йовхинь би үзв. Эн балһсн күргнэ төлө белн болад хэрд һарчах күүкн мет билэ. ³ Ширэ талас һарчах чанһ ду би соңсв:

– Хэлэтн! Ода Бурхн эмтнлэ хамдан бүүрлх. Бөөрнь эмтнэ дунд бөөх. Тедн Бурхна келн-эмтн болх, болв Бурхн Бийнь теднлэ хамдан бөөдг теднэ Бурхн болх, – гив. ⁴Бурхн эмтнэ нүднэс нарчах нульмсинь арчх. Күн дэкж үкшго. Өвчн-зөвүр уга, уульлһн-дууллһн уга цуһар бөөх. Яһад гихлэ, урдк бөөсн юмн өнгрэд уга болв.

⁵Ширэ деер Сууснь иигж келв:

– Би цугинь шинэс үүдэнэв.

Дэкэд нанд келв:

– Энүг бичэд ав! Эн үгд иткж болжана. Яһад гихлэ, эн йосн үнн.

⁶Дэкэд Тер нанд келв:

– Цугнь күцв! Би «альфа» болн «омега»*, Би Эклцв болн Чилгчв. Ундасжасн күүнд би жирһлин булгас өңгэр ус өгхв. ⁷Ди-илвр бэрсн күүнд Би цуг энүг өгхв. Би терүнэ Бурхн болхв, тер Мини көвүн болх. ⁸Ээптхэ, Исуст иткдгэн уурсн улс, бузр килнц кедг, алач-булачнр, аля кедг, бө кедг, шүгэнд мөргдг улс, худлчнр болхла, күкрэр шатжасн нуурт хайгдх. Эн нур хойрдгч үкл.

Шин Ерусалим

⁹Сүүлнц долан аюлар дүүрн долан ааһта Бурхна долан элчн-рин негнь нан тал өөрдв.

– Нааран йов! Би чамд Хурһна келсн күүкиг, авалиг үзүлхв, – гиж тер нанд келв.

¹⁰Эрүн Сэкусэр би дүүрв. Бурхна элч намаг ик уулын ора деер авч ирэд, тенгрэс, Бурхнас, эрүн Ерусалим балһсн буужахинь үзүлв. ¹¹Эн балһсн Бурхна туурмжта герлэр гилвксн билэ. Тер герл йаспд гидг эрднь чолун мет көк улан өнгтэ болн шил мет цегэн билэ. ¹²Балһсн ик өндр эрстэ, 12 үүдтэ билэ. Бурхна 12 элч тус-тустан үүдн болһнд зогсж. Үүдн болһнд Израилин 12 уңг-тох-мин нерд тус-тустан бичэтэ бөөж. ¹³Үзг болһнднь 3 үүдн: 3 үүдн дорд үзгт, 3 – өмн үзгт, 3 – ар үзгт, 3 – барун үзгт. ¹⁴Балһсна эрс 12 чолута ул деер зогсж. Ул болһнднь тус-тустан Хурһна 12 апостолын нерд бичэтэ. ¹⁵Нанд үг келсн Бурхна элч кемжэлгч алтн тайгта билэ. Тер балһсиг, үүд болһниг болн эрсиг кемжэлх саната бөөж. ¹⁶Балһсн дөрвлжн бөөж: утарн болн өргнэрн эдл

* «Альфа» болн «Омега» гидг грекин цаһан толһан түрүнк болн сүүлнц үзгүд.

бээж. Бурхна элч кемжэлгч тайгарн балһсиг кемжэлхлэ, тернь 2400 дууна һазр бээж. Утарн, өргнөрн, өндрөрн эдл бээж. ¹⁷Дэкэд Бурхна элч эрсин зузанынь кемжэлв. Тернь 66 метр бээж. Цуг энүг Бурхна элч эмтнэ кемжәһәр тоолсн билэ. ¹⁸Балһсна эрс йаспд гидг эрднь чолуһар кегдсмн, балһсн бийнь болхла йосн алтар кегдж. Тер шил мет цегән билэ. ¹⁹⁻²⁰Балһсна эрсин улмуд оln-зүсн эрднь чолуһар кеерүлгдж. Түрүнк йаспд, хойрдгч сапфир, һурвдгч агат, дөрвдгч смарагд, тавдгч сардоникс, зурһадгч сардион, доладгч хризолит, нөөмдгч берилл, йисдгч топаз, арвдгч хрисопрас, арвн негдгч гиацинт, арвн хойрдгч аметист. ²¹Арвн хойр үүднь сувсар кегдж. Үүдн болһн нег сувсн билэ. Уульнц болһн шил мет цегән алтар кегдж. ²²Балһсн дотр сүм би үзсн угав. Яһад гихлэ, терүнэ сүм — Эврән Деед Эзн сүркә күчтә Бурхн болн Хурһн мөн. ²³Нарн, сар хойрин герл тер балһснд керг уга билэ, яһад гихлэ, Бурхна туурмж энүнд герл өгнө. Хурһн энүнэ шам болна. ²⁴Орчлнгин улс болһн эн герлд йовдг болх. һазрт бээсн хаадуд эврәннь зөөрән энүнд авч ирх. ²⁵Сө уга болсн учрас балһсна үүдн оньдин секәтә болх. ²⁶Келн-эмтн болһн зөөрән болн алдр олзан балһснд авч ирх. ²⁷Зуг бузр юмн балһснд оршго, жигшүртә, ичртә юм кедг, худлч улс тиигәрән төрүц оршго. Эмн-жирһлин дегрт, Хурһна дегрт нернь бичәтә күн болһн тер балһснд орх.

22 Бурхна болн Хурһна ширәһәс урсж йовх шил мет цегән эмн-жирһлин усна һолыг Бурхна элч нанд үзүлв. ²Эн һол балһсна уульнцин тал дундахур урсдг билэ. Һолын эрг болһнд эмн-жирһлин модд урһсн билэ. Тедн нег жилд сар болһн 12 дэкж урһц өгдг бөөсмн. Тер модна хамтхас әмтиг эдгәхин төлө бөөсмн. ³Бурхнд таасгддго күн чигн, юмн чигн балһснд бөөшго. Энд Бурхна болн Хурһна ширә бөөх, Бурхнд зарцнр Терүнд церглх. ⁴Тедн Бурхна чирә үзх, Бурхна нерн теднә маңнад бичәтә болх. ⁵Энд сө уга болх, шам, нарна герл чигн керг уга болх. Яһад гихлэ, Деед Эзн Бурхн теднә герл болх. Тедн мөнкиндән залх.

Исусин ирһн

⁶Бурхна элч нанд иигж келв:

— Эн үгмүдт иткж болжана, яһад гихлэ, эн йоста үнн. Әәлдәчнрт урмд өгдг Деед Эзн Бурхн удл уга юн учрхиг зарцнртан үзүлхәр Эврәннь элчиг илгәв.

⁷ – Сонстн! Удл уга Би ирхв. Эн дегтрин ээлдхлин үгмүд күцэдг улс буйн-кишгтэ! – гиж Исус келжэнэ.

⁸ Энүг соңссн, үзсн күн бив, Йоханв. Үзсн, соңссн хөөн би цугинь нанд үзүлсн Бурхна элчин көлднь унад, терүнд сөгдхэр седлэв. ⁹ Зуг тер нанд:

– Бичэ тииг! Би чини ээлдэч ахнр-дүүнрлэ эдл, чамла эдл болн эн дегтрин үгмүд күцэдг улсла эдл Бурхнд церглдв. Бурхнд сөгд!
¹⁰ Эн дегтрт бөөсн ээлдхлиг бичэ нууһад бө! Яһад гихлэ, цуг эн удл уга учрх. ¹¹ Му йовдл һарһдгнь му йовдлан цааранднь кетхэ, аля бузр йовдл кедгнь аляһан цааранднь кетхэ. Сэ кедгнь сөөһөн цааранднь кетхэ. Эрүн улс му йовдл кехэс салтха! – гиж келв.

¹² Исус:

– Удл уга би ирхв. Күн болһнд кесн үүлэрнь ачинь хэрүлхв. Бурутаһинь цаажхв. ¹³ Би «альфа» болн «омега». Би Түрүнкв болн Сүүлцкв. Би – Эклцв болн Чилгчв, – гиж келв.

¹⁴ Хувцан цеврлж уһаснь буйн кишгтэ, тегэд чигн тедн эмн-жирһлин моднас темс идж чаджана, балһснд үүдэр орж чаджана. ¹⁵ Зута килнц кедг, бө шажна, аля кедг, алач, шүтэнд мөргдг, худлд дурта болн оньдин худл келдг улст балһснд орх зөв уга болх.

¹⁶ – Би, Исус, сүзгтни хург болһнд бөөсн тандн энүг герчлхин төлэ эврөннь элчэн илгөвүв. Би Давид хаана тохмин-үлдл, герлтэ болн өрүни однла эдлв, – гиж Исус келв.

¹⁷ Эрүн Сэкусн болн хэрд һарчах күүкн:

– Наар! – гинэ.

Энүг соңссн күн болһн:

– Наар! – гитхэ.

Ундасжасн күн ирэд, эмн-жирһлин ус өңгэр автха!

Чилги

¹⁸ Эн дегтрин ээлдхлин үгмүд соңссн күн болһнд би герчлжэ-нэв. Эн үгмүдт үлү юм күн немхлэ, Бурхн терүг цаажад, эн дегтрт бичэтэ долан аюл илгэх. ¹⁹ Эн дегтрт бичгдсн ээлдхлин үгмүд күн хасхла, эн дегтрт эмн-жирһлин модна темсэс идх зөв болн эрүн балһснд орх зөв Бурхн тер күүнэс булаһад авх. ²⁰ Энүг герчлжэснь иигж келжэнэ:

– Тиим! Удл уга ирхв.

– Тиигтхэ! Деед Эзн Исус ирит!

²¹ Деед Эзн Исусин цаһан санан тандн цугтаднь күрттхэ!